BUDAVÁR MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT

Pro Régió Ügynökség

2019. szeptember

MEGBÍZÓ:

Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat

Cím: 1014Budapest, Kapisztrán tér 1.

Tel.:(+36-1) 458-3000

E-mail: hivatal@budavar.hu

Honlap: http://www.budavar.hu/

GENERÁLTERVEZŐ:

Pro Régió Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési és Szolgáltató Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság

Cím: 1146 Budapest, Hermina út 17.

Tel.:központ (+36-1) 471-8955, ügyfélszolgálat (+36-1) 471-8959

Fax: (1) 471-8975

E-mail: proregio@proregio.hu

Honlap: http://www.proregio.hu

SZAKÁGI TERVEZŐ:

VÁR-KERT Műszaki Tervezési Kft.

Cím: 1052 Budapest, Semmelweis utca 10. VI/26.

Tel.:(+36-1) 797-3680

E-mail: varkert-terv@varkert-terv.hu

KÉSZ Tervező Kft.

Cím: 1016 Budapest, Naphegy utca 26.

Tel.: +36-1-489-0366

E-mail: kozmu@kesztervezo.hu

Mikroline Mérnöki és Szolgáltató Kft.

Cím: 1033 Budapest, Laktanya utca 2. 1. em. 5.

Tel.:(+36-30) 274-6261, (+36-20) 519-8524

E-mail: mikroline@mikroline.hu

ALÁÍRÓLAP

MEGRENDELŐ
BUDAPEST I. KERÜLET BUDAVÁRI ÖNKORMÁNYZAT

Dr. Nagy Gábor Tamás	polgármester	Budavári Önkormányzat
Csány Éva	főépítész	Budavári Önkormányzat
Királyfalvi Laura	településképi ügyintéző	Budavári Önkormányzat

GENERÁLTERVEZŐ
PRO RÉGIÓ NONPROFIT KFT.

Dr. Gordos Tamás	szakmai igazgató	Pro Régió Nonprofit Kft.

IRÁNYÍTÓ TERVEZŐ

Gutai Berta okl. településmérnök	településrendező tervező TT/1 01-4858	Pro Régió Nonprofit Kft. gutai.berta@proregio.hu

TERVEZŐ MUNKATÁRSA

Kovács Beáta okl. településmérnök	településrendező tervező TT/1 10-0231	Pro Régió Nonprofit Kft. kovacs.beata@proregio.hu
Dr. Mérei András geográfus	közreműködő munkatárs	Pro Régió Nonprofit Kft. merei.andras@proregio.hu
Mészáros Dóra okl. településmérnök	tervező gyakornok	Pro Régió Nonprofit Kft. meszaros.dora@proregio.hu
Szrakity Marianna okl. településmérnök	tervező gyakornok	Pro Régió Nonprofit Kft. szrakity.marianna@proregio.hu
Péter-Szepessy Fruzsina okl. településmérnök	tervező gyakornok	Pro Régió Nonprofit Kft szepessy.fruzsina@proregio.hu

A tervdokumentáció a Pro Régió Nonprofit Kft. tulajdona, a tervezők szellemi terméke, amelyet csak a Megrendelő, a szerződésben, illetőleg a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvényben foglaltak szerint használhat fel.

SZAKÁGI TERVEZŐ

Nemes Zoltán okl. kertészmérnök	tájtervezés, zöldfelület, környezetvédelem K/1, TR01-5053	VÁR-KERT Kft. varkert-terv@varkert-terv.hu
dr. Lovasné Zelenka Márta okl. tájépítészmérnök	tájtervezés, zöldfelület, környezetvédelem K, TK, TR 01-5169	VÁR-KERT Kft. varkert-terv@varkert-terv.hu
Hanczár Zsoltné okl. gépészmérnök, városépítési-városgazdasági szakmérnök	településtervezési vízközmű-, energia-közmű-, hírközlési szakterület 01-2418 TE, TH, TV	KÉSZ Tervező Kft. kozmu@kesztervezo.hu
Bíró Előd műszaki munkatárs	közműtervező munkatársa	KÉSZ Tervező Kft. kozmu@kesztervezo.hu
Csima-Takács Judit okl. tájépítészmérnök	közműtervező munkatársa	KÉSZ Tervező Kft. kozmu@kesztervezo.hu
Ziman Gergely okl. településmérnök	közműtervező munkatársa	KÉSZ Tervező Kft. kozmu@kesztervezo.hu
Dulicz László okl. építőmérnök	közlekedéstervező KÉ/-K, -L,-HA, -VA 01-11543	Mikroline Kft. laszlo.dulicz@mikroline.hu
Varga Zsolt okl. infrastruktúra-építőmérnök	közlekedéstervező KÉ-K 01-15837	Mikroline Kft. zsolt.varga@mikroline.hu

A tervdokumentáció a Pro Régió Nonprofit Kft. tulajdona, a tervezők szellemi terméke, amelyet csak a Megrendelő, a szerződésben, illetőleg a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvényben foglaltak szerint használhat fel.

TARTALOMJEGYZÉK

I. ELŐZMÉNYEK 4
II. BUDAVÁR MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT 5
1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ 5
1.1 Településhálózati összefüggések, az I. Kerület helye a fővárosban, térségi kapcsolatok 5
1.2 Fejlesztési és rendezési környezet, illeszkedés 7
1.3 A település társadalma 45
1.4 A település humán infrastruktúrája 60
1.5 A település gazdasága 72
1.6 Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere 86
1.7 A táji és természeti adottságok vizsgálata 103
1.8 Zöldfelületi rendszer vizsgálata 111
1.9 Az épített környezet vizsgálata 123
1.10 Közlekedés 186
1.11 Közművesítés 197
1.12 Környezetvédelem 211
1.13 Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést befolyásoló vagy korlátozó tényezők) 225
1.14 Ásványi nyersanyag lelőhely 230
1.15 Városi klíma 230
2. Helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészek 231
2.1 A vizsgált tényezők elemzése, értékelése 231
2.2 Helyzetértékelés az európai unió tematikus céljaihoz kapcsolódóan 240
2.3 Swot analízis 243
2.4 Probléma- és értéktérkép 249
2.5 Fejlesztési kihívások, elképzelések 256
2.6 Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek 262
2.7 Városrészekre vonatkozó tendenciák 266
3. Mellékletek 268
3.1 Régészeti lelőhelyek jegyzéke 268

3.2 Műemlékek és általános műemléki védelem alatt álló elemek jegyzéke 280
3.3 Műemléki környezet jegyzéke 288
3.4 Fővárosi helyi védelem 301
3.5 Alulhasznosított és barnamezős területek 301
III. FŐÉPÍTÉSZI FELJEGYZÉS 303

RÖVIDÍTÉSEK

BATrT	Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terv
BP ITS 2020	Budapest 2020 Integrált Településfejlesztési Stratégia
BTFK	Budapest Területfejlesztési Koncepciója
Budapest 2030	Budapest 2030 Hosszú Távú Városfejlesztési Koncepció
DÉSZ	Duna-parti Építési Szabályzat
Étv	Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény
ERFA	Európai Regionális Fejlesztési Alap
ESZA	Európai Szociális Alap
FŐTEP	Fővárosi Területfejlesztési Program
FRSZ	Fővárosi Rendezési Szabályzat
KÉSZ	Kerületi Építési Szabályzat
KVÉSZ	Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzat
KMOP	Közép-Magyarországi Operatív Program
MTrT	Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény
OFTK	Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció
OTrT	Országos Területrendezési Terv
PMTFK	Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció
SZT	Szabályozási terv
Tftv	A területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény
TSZT 2015	Budapest főváros településszerkezeti terve

I. ELŐZMÉNYEK

Budapest Főváros I. kerület Budavári Önkormányzat (a továbbiakban: Budavári Önkormányzat) **Képviselő-testülete 2015-ben** - 148/2015. (IX. 24.) Kt. számú határozatával – **jóváhagyta Budapest Főváros I. kerület Településfejlesztési Koncepcióját** és Integrált Településfejlesztési Stratégiáját.

A fent említett dokumentumokhoz, az év tavaszán, elkészült a Megalapozó vizsgálatok munkarész, mely három részből áll, a helyzetfeltáró és –elemző, valamint ezek megállapításaira támaszkodva a helyzetértékelő munkarészekből.

Budapest Főváros I. kerület Budavári Önkormányzata új kerületi településrendezési eszközeinek készítését elindította, melyhez a Településfejlesztési Koncepcióhoz és Integrált Településfejlesztési Stratégiájához készült 2015-ös Megalapozó vizsgálat munkarészt fel kívánja használni.

A 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Tr.) **3/A. §-a értelmében** településrendezési eszköz készítése során felhasználni csak az aktualizálást megelőzően legfeljebb hét éven belül készült a településrendezési eszközhöz nem e rendelet szerinti tartalommal elkészített megalapozásnak minősülő vizsgálatot lehet. Ezt figyelembe véve **az I. kerület Főépítésze** a Tr. 1. mellékletének figyelembe vételével **meghatározta a készítendő Megalapozó vizsgálat**szükséges tartalmi elemeit. Budapest Főváros I. kerület Budavári Önkormányzatának megbízásából a Pro Régió Kft. készíti az új kerületi építési szabályzat megalapozásához szükséges Megalapozó vizsgálat munkarész kiegészítését. A Megalapozó vizsgálat kiegészítése a Tr., továbbá az egyéb vonatkozó szakági jogszabályok együttes figyelembe vételével, azokkal összhangban készül. Kidolgozása a Budapest Főváros Kormányhivatala Földmérési, Távérzékelési és Földhivatali Főosztály által adatszolgáltatásként megküldött ingatlan-nyilvántartási térkép felhasználásával történik.

Az új kerületi építési szabályzat készítésének előzetes tájékoztatási szakaszkezdeményezése megtörtént, az előzetes tájékoztatási szakaszban beérkezett adatok, vélemények és észrevételek, az Önkormányzat által szolgáltatott adatok, valamint a helyszínbejárásokon begyűjtött információk jelen dokumentumban felhasználásra, illetve bedolgozásra kerültek.

Budavári Önkormányzat hatályos településfejlesztési dokumentumai és településrendezés, településkép-védelem eszközei a következőek:

- *Településfejlesztési Koncepció (2015) - 148/2015. (IX. 24.) Kt. sz. határozat;*
- *Integrált Településfejlesztési Stratégia - 148/2015. (IX. 24.) Kt. sz. határozat;*
- *Budapest I. kerület Kerületi Építési Szabályzata (KÉSZ) – többször módosított 16/2000. (VIII. 15.) Kt. sz. rendelet;*
- *a településkép védelméről szóló 18/2017. (IX. 29.) számú rendelet;*
- *Budapest I. kerületének Településképi Arculati Kézikönyve 2017.*

II. BUDAVÁR MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT

1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

1.1 Településhálózati összefüggések, az I. Kerület helye a fővárosban, térségi kapcsolatok

1.1./1 Budapest nemzetközi és országos szerepe

Budapest az európai városhálózat tagjaként 1,7 millió fős lakosságával a jelentősebb európai városok közé tartozik. Nemzetközi, s ezen belül is makroregionális szerepköre jelentős, de a főváros és térsége együttes fejlesztésével, fejlődésével ezt a pozíciót tovább kell erősíteni az ország egészének versenyképessége érdekében. A KSH adatai alapján 2011-ben Magyarországon belül Budapesten termelték a GDP 38 %-át (míg lakossági súlya csak 17,6 %), a beruházások 24 %-a szintén itt valósult meg (2013). Az egyetemi és kutatási központok kiemelkedő koncentrációja hozzájárult ahhoz, hogy a versenyképesség egyik legfontosabb jellemzője, az országban kutatás-fejlesztésre fordított éves ráfordítás közel 60 %-a itt realizálódjon. Budapest a szolgáltatási szektor dominanciája mellett olyan ágazatok kiemelkedő központja, mint a kreatív ipar, az ITK szektor, a gyógyszeripar.

Budapest az ország első számú turisztikai fogadóterülete, kulturális kínálata és épített öröksége nemzetközi viszonylatban is jelentős. Budapest központú az ország légi forgalma, ugyanakkor a város a közlekedési hálózatok történeti kialakulása nyomán a legfontosabb közúti és vasúti csomópont. Logisztikai pozícióját tovább erősítik a transzeurópai közlekedési hálózatok, melynek egyik eleme maga a Duna vízi útja. A főváros vonzereje, népszerűsége erősödik, mely mind a lakosságszámban, mind a turisztikai adatokban jól tükröződik. Az elmúlt 10 évben Budapest népessége növekedni tudott, a Budapestről történő elvándorlás 2007-től megfordult, a főváros migrációs egyenlege pozitív tendenciát mutatott 2016-ig. 2017-2018-ban azonban a lakosságszám ismét csökkent.

A kerületspecifikus versenyképességi tényezőkről részletesebben az I.5. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők fejezetben olvashatunk. Ugyanitt találunk információkat a három európai törzshálózati folyosóról, amelyek metszéspontjában a főváros fekszik.

A főváros és vele együtt élő környezete (közel 3 millió fő, az ország lakosságának mintegy 30%-a) együtt alkotja a budapesti funkcionális várostérséget, a budapesti gazdasági tér még ennél is nagyobb kiterjedésű és jelentőségű. Budapest és térsége a népesség, a jövedelem és a tőkekoncentráció tekintetében kiemelkedő az ország más térségeihez viszonyítva, és ezzel arányosak a közlekedés terén jelentkező terhelések, igények. A térségen belüli intézményesített együttműködés azonban alacsony hatékonyságú, az együttműködés szintje jelenleg nem megfelelő, a térségi pozíció megerősítése érdekében szorosabb kapcsolat szükséges.

A Budapesti várostérség nemzetközi, országos és regionális szerepkörének alakításában az I. kerület is szerepet játszik sajátos adottságaival, megvalósított fejlesztéseivel, ugyanakkor ezen szerepkörök önálló értelmezése a kerület szintjén csak korlátozottan tehető meg. A kerületek mindegyike hozzájárult ennek a kivételes pozíciónak a kialakításához, és jövőben a komparatív előnyökre építve és egymással együttműködve érhető csak el előrelépés szinte minden fontos területen.

1.1./2 A kerület szerepe a településhálózatban

Az I. kerület Budavár szerepkörét mind nemzetközi, mint térségi kitekintésben alapvetően meghatározza a kerület Budapesten belüli elhelyezkedése: a kerület a belváros szerves része, több országos jelentőségű (Duna) és fővárosi szinten kiemelkedő (rakpartok, Hegyalja út, Budai Váralagút) közlekedési korridor érinti.

Kötöttpályás közösségi közlekedési eszközök erősítik az agglomerációs kapcsolatot, így a szentendrei HÉV Batthyány téri végállomása és a Déli pályaudvar fontos kapcsolati helyszínek. Fővárosi szinten kiemelkedően fontos hálózati elemek a kerületen áthaladó metróvonal, illetve tíz közúti villamos viszonylat. A vízi közlekedés is erősíti a településhálózati kapcsolatokat. A Duna, mint a fővárost kettészelő természetes vízi közlekedési útvonal közösségi közlekedési és rekreációs-turisztikai szempontból nincs teljes mértékben kihasználva. A nemzetközi hajóforgalom az északi és déli Duna-szakaszt egyaránt igénybe veszi. A dunai hajózás szerepe jelenleg minimális a városkörnyéki közösségi közlekedési kapcsolatok biztosításában. A fővároson belüli vízi kapcsolatok az utóbbi években sokat javultak mind a turisztika mind közösségi közlekedés igényeinek kiszolgálása tekintetében.

A város hálózati rendszere és területeinek felhasználási jellemzői mellett meghatározóak azok a közösségi helyszínek, lokális kisközpontok, kerületközpontok, melyek a város működésében alapvető sűrűsödéseket jelentenek. Fontosak, mert a legtöbb esetben egyben közlekedési csomópontokhoz, jellemzően közösségi közlekedés átszállóhelyeihez kapcsolódva jöttek és jönnek létre. (Déli pályaudvar, Széll Kálmán tér, Batthyány tér)

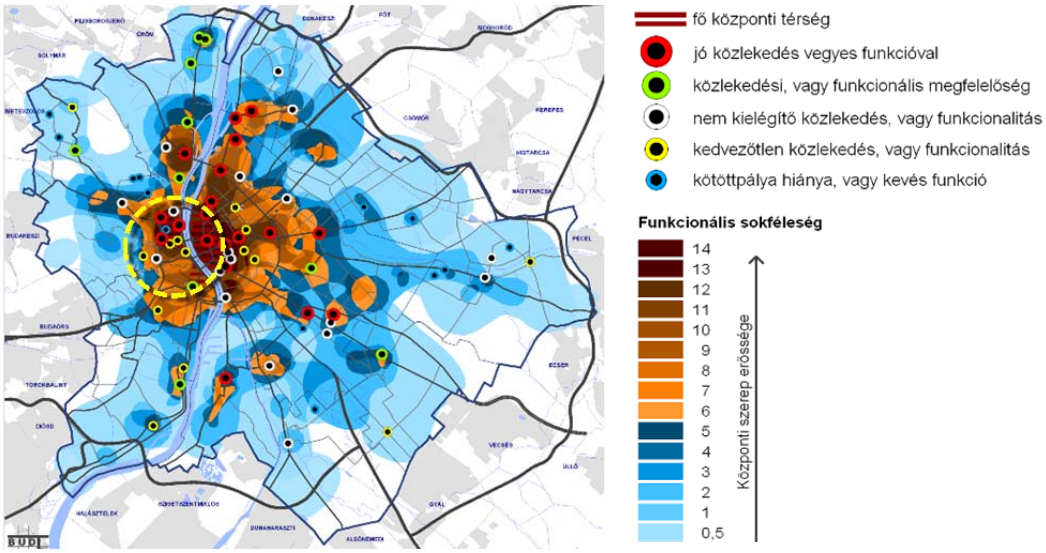

1. ábra: Központrendszer közlekedési és funkcionális összetettsége
Forrás: Budapest 2030

Az I. kerület városrészei, kulturális, oktatási és idegenforgalmat vonzó létesítményei közül számos nem csak hazai, de nemzetközi mércével is kiemelkedő értéket képvisel. A kerület gazdasági életének mozgatórugója egyértelműen az épített (Budai vár, Duna-part) és természeti (Várlejtő, Gellérthegy, Tabán, Krisztinaváros) értékeire épülő turizmus. A Budai Várnegyed 1987 óta szerepel az UNESCO Világörökség helyszínei között a budapesti Duna-parttal együtt. (Kiemelten védendő karakterű területek mind városszerkezeti és városképi szempontból is a Nagykörút és a "Budai-körút" által határolt terület, a Városliget és az Újlipótváros déli része.)

1.2 Fejlesztési és rendezési környezet, illeszkedés

1.2./1 Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló – módosított – 1996. évi XXI. Törvény (a továbbiakban: Tftv.) szerint a **területfejlesztés**: „az országra, valamint térségeire kiterjedő társadalmi, gazdasági és környezeti területi folyamatok figyelése, értékelése, a szükséges tervszerű beavatkozási irányok meghatározása, rövid, közép- és hosszú távú átfogó fejlesztési célok, koncepciók és intézkedések meghatározása, összehangolása és megvalósítása a fejlesztési programok keretében, érvényesítése az egyéb ágazati döntésekben." A területfejlesztést megalapozó egyik fejlesztési dokumentum a **területfejlesztési koncepció**, amely „az ország, illetve egy térség átfogó távlati fejlesztését megalapozó és befolyásoló tervdokumentum, ami meghatározza a térség hosszú távú, átfogó fejlesztési céljait, továbbá a fejlesztési programok kidolgozásához szükséges irányelveket, információkat biztosít az ágazati és a kapcsolódó területi tervezés és a területfejlesztés szereplői számára".

Az országos, illetve térségi tervek a fővárost értelemszerűen érintik, javaslatot tesznek a fejlesztési irányokra. Az országos és a térségre vonatkozó valamennyi hatályos dokumentum egybehangzóan rögzíti a térség kiemelkedő jelentőségét, a közép-európai és a magyarországi térszerkezetben betöltött meghatározó szerepét.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény számos változást hozott a fővárosi önkormányzat számára az ellátandó feladatok terén, megjelent a megyei önkormányzatok feladatát képező területfejlesztés és rendezés is. Budapest nehezen illeszthető a megyék tervrendszerébe, mert a településfejlesztési és területfejlesztési koncepció is ugyanazon közigazgatási területre vonatkozóan készült. A fővárost – így az I. kerületet is – a következő területfejlesztési dokumentumok érintik:

- *Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (továbbiakban: OFTK), ami a 1/2014. (I.3.) OGY határozat mellékleteként került elfogadásra,*
- *a 2014. június 30-i közgyűlésén elfogadott Budapest Területfejlesztési Koncepciója (továbbiakban: BTFK), valamint*
- *Fővárosi Területfejlesztési Programot (továbbiakban: FŐTEP) a Fővárosi Közgyűlés 215/2015. (11.25.) határozatával került elfogadásra.*

A szomszédos Pest megye területfejlesztési dokumentum, a PMTFK megállapításai is érintik közvetetten a fővárost, a kerületeket.

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK)

Az Országgyűlés a nemzeti jövőkép elérése érdekében négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt jelölt ki. A négy cél a társadalom és gazdaság egészének szól, beleértve a társadalom és a gazdasági környezethez való viszonyulást és a környezeti szempontokat is. Az átfogó célok a gazdasági és társadalmi fordulatot célozzák meg, az alábbiak szerint:

- *Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés;*
- *Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom;*
- *Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme;*
- *Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet.*

Az átfogó célok megvalósulása érdekében az Országgyűlés megerősítette az OFTK tizenhárom specifikus célkitűzését, köztük hét szakpolitikai jellegű célt és hat területi célt. A célok a társadalom és a gazdaság egészének, valamint minden ágazatnak, térségi és helyi szereplőknek szólnak, továbbá kirajzolják azokat a fejlesztési súlypontokat is, amelyekre a középtávú – fókuszált – fejlesztési feladatok épülhetnek:

Az OFTK **Budapest területfejlesztési igényei és feladatai** című fejezetében a főváros pozicionálása mellett a következő fejlesztési irányok kerültek kijelölésre:

- *A térségi pozíció erősítése a földrajzi, geopolitikai adottságok kihasználásával.*
- *Az összmagyarság identitásának erősítése a Kárpát-medence kulturális központjaként.*
- *Összehangolt fejlesztések a várostérségben – feladatmegosztás megszervezése.*
- *Egységes Budapest – hatékony közigazgatási rendszerrel.*

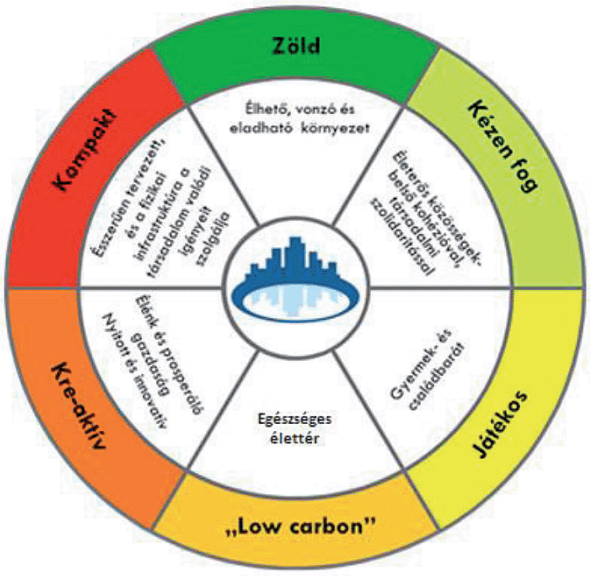

2. ábra: A sikeres város stratégiájának alapelemei
Forrás: OFTK

- *A népesség megtartása vonzó, egészséges életkörülmények biztosításával, az esélyegyenlőség megerősítésével és a rugalmas lakásstruktúra kialakításával.*
- *Kezdeményező város- és térségfejlesztés, tudás- és készségalapú gazdaságfejlesztés, zöld gazdasági kultúra meggyökeresztetése, valamint a turizmusban rejlő gazdasági lehetőségek kihasználása.*
- *A gazdasági fejlődést lehetővé tevő differenciált területi kínálat biztosítása.*
- *A város és a Duna együttélésének megteremtése.*
- *Kiegyensúlyozott városi térszerkezet kialakítása differenciált központrendszerrel, a kompakt város elvének megvalósítása.*
- *A területhasználat és a közlekedés integrált fejlesztése, a városi közösségi közlekedés súlyának növelése.*

SZAKPOLITIKÁBAN ÉRVÉNYESÍTENDŐ SPECIFIKUS CÉLOK
Versenyképes, innovatív gazdaság
Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság
Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése
Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I
Értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom

Jó állam, szolgáltató állam és biztonság
Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme

TERÜLETI SPECIFIKUS CÉLOK
Az ország makro-regionális szerepének erősítése
A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat
Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése / az egyes nagytérségek megújulását biztosító fejlesztések
Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése
Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése
Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása

Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció (PMTFK)

Pest megye és Budapest egy fejlesztési térség, a fejlesztési és rendezési irányok összehangolása fontos feladat. Pest megye jövőképének alapja a diverzitás megtartása és erősítése a gazdaság, a kultúra, a média, a köz- és a szakoktatás, a felsőoktatás és a tudomány területein egyaránt. Ez jelenti egy olyan növekedés alapját, amely munkahelyeket teremt, nagyobb jövedelmet, kezelhető kockázatokat és a környezet, az erőforrások megkímélését, azaz fenntartható növekedést eredményez.

A megye területfejlesztési koncepciója és a BTFK szoros együttműködésben készült, így az összhang biztosított. A két terv számos azonos elemet tartalmaz a térségre vonatkozóan.

PEST MEGYE SPECIFIKUS CÉLJAI
Az együttműködések intézményesítése a térségi szereplőkkel, a megye belső intézményfejlesztése, menedzsment szervezetének felállítása.
A fejlődésben lemaradó Szobi, Aszódi, Nagykátai, Ceglédi, Ráckevei térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatása.
Társadalmi megújulás: Testben és lélekben egészséges, együttműködő egyén és közösségek.
Makroregionális logisztikai funkciók és a rászervezhető értékteremtő képesség erősítése kiemelten az MO mentén a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér térségében.
Pest megye térségének nemzetközi és országos multimodális közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése a transzfer szerep ellátása és hálózatos térstruktúra kialakulása érdekében.
A térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzáskörzetük közlekedését és az elővárosi közlekedést.
Adottságokra épülő munkamegosztásban együttműködő policentrikus települési struktúra kialakítása.

A gazdaság teljesítményének, hatékonyságának és stabilitásának erősítése; több lábon álló gazdaság; a technológia és tudásintenzív, valamint a foglalkoztatást erősítő ágazatok kiegyensúlyozott fejlesztése.
Gazdasági húzótérségeink innovációs teljesítményének, versenyképességének, exportjának növelése.
Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az oktatás intézményrendszerének infrastrukturális és tartalmi megújítása, a kultúra, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése, a térségi- és helyi identitás erősítése.
Egészséges társadalom, a megye lakossága egészségi állapotának javítása, kiemelt hangsúlyt fektetve az egészséges életmódra és a prevencióra.
A közösségek megújítása, a családi értékek előtérbe helyezése, „családbarát" megye, a társadalmi bizalom erősítése.
Tervezett, koordinált térségfejlesztés, takarékos területhasználat, épített és környezeti értékek megóvása és fejlesztése.

Budapest Területfejlesztési Koncepciója (BTFK)

A területfejlesztési koncepció megfogalmazza a térség 2030-ra elérni kívánt jövőképét, térstruktúráját, valamint a 2020-ra szóló átfogó és stratégiai célokban előirányzott célállapotot. A koncepció célrendszerében a fejlesztési alapelvek – egyben, mint horizontális célok – olyan szemléleti alapvetések, amelyeket a célrendszer minden egyes elemére vonatkozóan következetesen alkalmazni kell: az élhetőséget, a fenntarthatóságot, az esélyegyenlőséget.

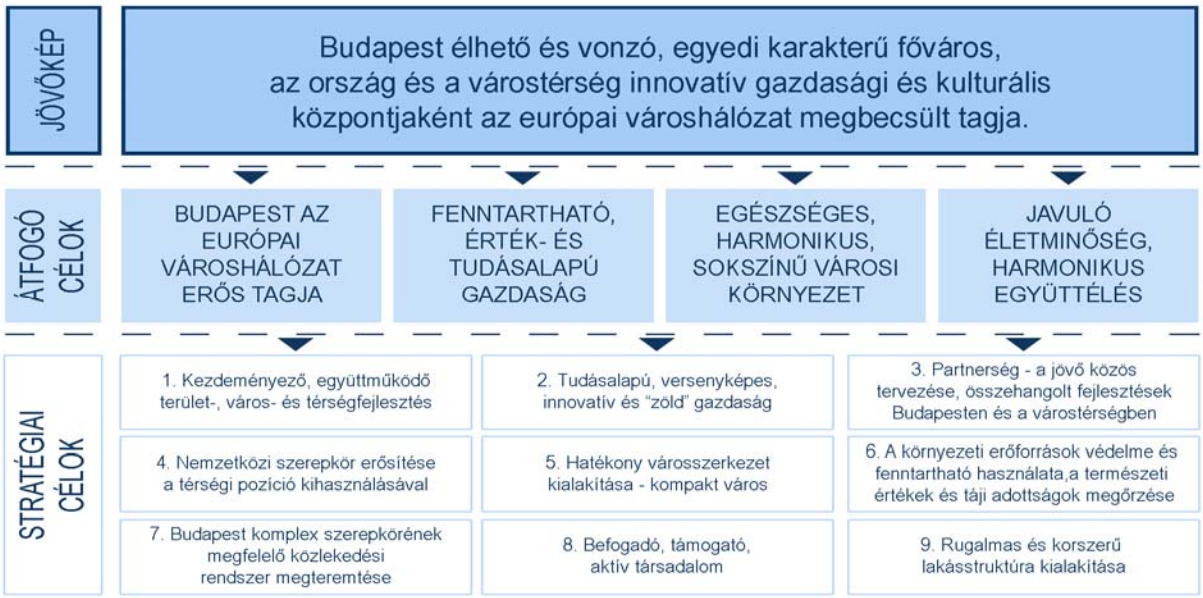

3. ábra: BTFK célrendszere
Forrás: BTFK

Az átfogó célok Budapest meglévő értékeire és sokszínűségére alapoznak, meghatározva azokat az irányokat, melyek az integrált fejlesztési elvek érvényesülése mellett Budapest jövőjének fejlesztési alapjait képezik. Az átfogó célok elérését kilenc stratégiai (specifikus) cél segíti.

Fővárosi Területfejlesztési Program (FŐTEP)

A 2014-2020-as tervezés tekintetében a megyék elsődlegesen a területi operatív programokhoz készíthetik el fejlesztési javaslataikat. A Közép-magyarországi régióban a Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program (VEKOP) biztosíthatja részben a finanszírozás alapját. A Tftv. 5.§ n) pontja szerint a területfejlesztési program „a területfejlesztési koncepció alapján kidolgozott középtávú cselekvési terv". A területfejlesztési program stratégiai, valamint operatív programrészből áll.

BTFK STRATÉGIAI CÉLJAI KÖZÜL, VÁRHATÓAN 6 CÉLHOZ RENDELHETŐ UNIÓS TÁRSFINANSZÍROZÁS
Tudásalapú, versenyképes, innovatív és "zöld" gazdaság
Hatékony városszerkezet kialakítása - kompakt város
A környezeti erőforrások védelme és fenntartható használata, a természeti értékek és táji adottságok megőrzése
Budapest komplex szerepkörének megfelelő közlekedési rendszer megteremtése
Befogadó, támogató, aktív társadalom
Rugalmas és korszerű lakásstruktúra kialakítása

A stratégiai célok nem minden elemükben támogathatók, viszont egyes támogatási területeik összekapcsolhatók, ezért a tartalmukat a FŐTEP 5 prioritás-tengely alá rendezi.

PRIORITÁSTENGELY	INTÉZKEDÉSEK
I. Gazdaságfejlesztés a versenyképes, innovatív és „zöld" Budapestért	1.1 Technológiai innováció és tudástranszfer hatékonyságának javítása 1.2. Felhasználóbarát városkormányzás kialakítása 1.3. Turizmus, mint gazdasági húzóágazat 1.4. Várostérségi együttműködés
II. Településfejlesztési beavatkozások a hatékony városszerkezetért	2.1. Vegyes területhasználat kialakítása - a Dunával együtt élő város 2.2. Barnamezős területek funkcióváltása 2.3. Differenciált központrendszer létrehozása 2.4. Értékvédelem – értékteremtés 2.5. A lakásállomány optimalizálása
III. Környezeti fejlesztések Budapest fenntartható fejlődéséért	3.1. Zöld- és egyéb biológiailag aktív felületek megőrzése, növelése, természetvédelem 3.2. Zaj- és légszennyezés csökkentése 3.3. Korszerű hulladékgazdálkodás és talajvédelem 3.4 .Korszerű vízgazdálkodás 3.5. Energiahatékonyság és klímavédelem

IV. Közlekedésfejlesztés Budapest komplex szerepkörének szolgálatában	4.1. Nemzetközi és országos közlekedési kapcsolatok fejlesztése 4.2. Térségi közlekedés fejlesztése) 4.3. A fővárosi közösségi közlekedés fejlesztése 4.4. A fővárosi egyéni közlekedés fejlesztése
V. Társadalmi beavatkozások a befogadó, támogató és aktív Budapestért	5.1. Befogadó és támogató társadalom 5.2.A társadalmi, gazdasági környezet változásaihoz való alkalmazkodás segítése 5.3. A humán szolgáltatások optimalizálása 5.4. A kulturális kínálat bővítése

A dokumentum elfogadás előtt áll, minisztériumi hozzájárulással ugyan rendelkezik, de amíg az operatív programok országos szinten nem kerülnek elfogadásra, és a pontos források nem ismertek, nem véglegesíthető.

1.2./2 Fővárosi településfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) szerint a „településfejlesztés feladata a településen élők számára a települési élet- és környezetminőség javítása, a környezetbiztonság erősítése, a települési erőforrásokra építő, az erőforrások fenntarthatóságát biztosító, hosszú és rövid távú fejlesztési irányok, célok és az azok elérését biztosító programok és eszközök meghatározása."

„A **településfejlesztési koncepció** hosszú távra rendszerbe foglalja az önkormányzat településfejlesztési szándékait, ennek keretében a területi adottságok és összefüggések figyelembevételével meghatározza a település jövőképét, javaslatot tesz a helyi környezet, társadalom, gazdaság és az infrastruktúra átfogó fejlesztésére, a műszaki, az intézményi, valamint a táji, természeti és ökológiai adottságok fenntartható hasznosítására. A településfejlesztési koncepcióban foglaltakat a települési önkormányzat döntéseiben érvényesíti.

Az **integrált településfejlesztési stratégia** a rendelkezésre álló és bevonható források ismeretében meghatározza a településfejlesztési koncepcióban meghatározott célok megvalósítását egyidejűleg szolgáló beavatkozásokat, programokat, továbbá a megvalósítás eszközeit és nyomon követését."

Budavár területét a többszintű önkormányzati rendszer, valamint a fejlesztési tervek egymásra épülése (tervhierarchia és az időtávok különbözősége) miatt több fővárosi és kerületi településfejlesztési dokumentum is érinti. A hatályos fővárosi településfejlesztési dokumentumok a következők:

- *Budapest 2030 Hosszú távú fejlesztési koncepció (a továbbiakban: Budapest 2030),*
- *ITS Budapest stratégia 2020 (a továbbiakban: BP ITS 2020).*

A főváros hatályos hosszú távú településfejlesztési koncepciója Budapest teljes közigazgatási területére tartalmazza a településfejlesztés irányát. A Budapest 2030 767/2013.(IV.24.) Főv. Kgy. határozattal került jóváhagyásra, előirányozza a 2030-ig elérendő hosszú távú célokat. Ezt követően a törvénynek megfelelően új középtávú program vált szükségessé. Ennek megfelelően került

kidolgozásra a fővárosi új stratégiája, az BP ITS 2020, ami mára elfogadásra került a 923/2014. (VI.30.) Főv. Kgy. határozattal.

Budapest 2030

A városfejlesztési koncepció az Étv. szerint a Fővárosi Közgyűlés által elfogadott olyan várospolitikai dokumentum, amely Budapest jövőbeni kialakítására vonatkozik.

A KONCEPCIÓ A MEGLÉVŐ ÉRTÉKEKRE ÉPÍTVE A KÖVETKEZŐ JÖVŐKÉPET FOGALMAZZA MEG

Budapest élhető és vonzó, egyedi karakterű főváros, az ország és a várostérség innovatív gazdasági és kulturális központjaként az európai városhálózat megbecsült tagja.

A koncepció 4 átfogó célt határoz meg, amely Budapest meglévő értékeire és sokszínűségére alapoz, meghatározva azokat az irányokat, melyek az integrált fejlesztési elvek érvényesülése mellett Budapest jövőjének fejlesztési alapjait képezik:

- *Budapest az európai városhálózat erős tagja,*
- *Érték- és tudáslapú, fenntartható gazdaság,*
- *Harmonikus, sokszínű városi környezet,*
- *Javuló életminőség, harmonikus együttélés.*

	CÉLOK	ÉLHETŐSÉG, FENNTARTHATÓSÁG, ESÉLYEGYENLŐSÉG ERŐSÍTÉSE A NÉPESSÉGMEGTARTÁS ÉRDEKÉBEN			
		BUDAPEST AZ EURÓPAI VÁROS-HÁLÓZAT ERŐS TAGJA	ÉRTÉK- ÉS TUDÁSALAPÚ, FENN-TARTHATÓ GAZDASÁG	HARMONIKUS, SOKSZÍNŰ VÁROSI KÖRNYEZET	JAVULÓ ÉLETMINŐSÉG, HARMONIKUS EGYÜTTÉLÉS
1.	Kezdeményező városfejlesztés	■	■	▪	▪
2.	Partnerség – a jövő közös tervezése a térségben és országosan	■	■	▪	▪
3.	Egységes Budapest	▪	▪	■	■
4.	Budapest nemzetközi és európai szerepkörének erősítése	■	■	▪	▪
5.	Egészséges környezeti feltételek megteremtése	▪	▪	■	■
6.	Klímavédelem és hatékony energiafelhasználás	▪	■	▪	■
7.	Egyedi városkarakter értékalapú megőrzése és fejlesztése	▪	▪	■	▪
8.	A Dunával együtt élő város	▪	▪	■	▪
9.	Hatékony és kiegyensúlyozott városszerkezet - kompakt város	▪	■	■	▪
10.	A barnamezős területek a városfejlesztési célterületei	▪	■	■	▪
11.	Intelligens mobilitás	▪	■	■	▪
12.	Tudás-, készség- és zöldalapú gazdaságfejlesztés	▪	■	▪	▪
13.	Önfenntartó városgazdálkodási rendszer	▪	■	▪	▪
14.	A kulturális sokszínűség megőrzése és fejlesztése	▪	▪	▪	■
15.	Humán szolgáltatások optimalizálása	▪	▪	▪	■
16.	Igényekhez igazodó, rugalmas lakásstruktúra megteremtése	▪	▪	■	■
17.	Befogadó, támogató és aktív társadalom	▪	▪	▪	■

4. ábra: Budapest 2030 célrendszere
Forrás: Budapest 2030

BP ITS 2020

Az ITS szerepe, hogy bemutassa azokat a konkrétabb ágazati és területi fejlesztési irányokat, projekteket, melyet Budapest Főváros Önkormányzata középtávon kíván megvalósítani a Budapest 2030 hosszú távú céljainak elérése érdekében.

Miközben a FŐTEP elsősorban a gazdaságfejlesztést helyezi fókuszba, a főváros integrált településfejlesztési stratégiája a Fővárosi Önkormányzat által előkészítendő, koordinálandó, megvalósítandó fejlesztéseket, projekteket helyezi a középpontba – természetesen összehangolva és illeszkedve a Főváros egész területére elfogadott, illetve párhuzamosan készülő területfejlesztési dokumentummal. A stratégia időtávja illeszkedik az EU programozási ciklusához, tehát az a 2014 és 2023 (2020-at követően a projektek megvalósítására további 3 év áll rendelkezésre) között megvalósítani tervezett fejlesztéseket és fejlesztési irányokat foglalja magában.

A Budapest 2030-ban meghatározott átfogó célok elérését középtávon két specifikus cél szolgálja:

- *Gazdasági teljesítmény növelése (gazdasági teljesítményét nemzetközi szinten erősítő budapesti várostérség);*
- *Életminőség feltételeinek javítása (minőségi nagyvárosi életfeltételek).*
- *A specifikus célok elérését középtávon öt tematikus és egy kiemelt területi cél mentén kívánja Budapest Főváros Önkormányzata megvalósítani.*

TEMATIKUS CÉLOK

1. Kezdeményező, együttműködő városfejlesztés

A városfejlesztés kezdeményező, együttműködő jellegét erősítő intézmény- és eszközrendszer, valamint koordinációs mechanizmusok kialakítása.

2. Vállalkozás- és beruházásbarát gazdasági környezet

A foglalkoztatást bővítő és a hozzáadott értéket előállító gazdasági szereplők működésének, együttműködésének, piacszerzésének támogatása.

3. Intelligens városműködés

A városi, várostérségi közszolgáltatások hatékonyságának javítása a kooperáció, valamint a környezettudatos és innovatív megoldások alkalmazásával.

4. Sokszínű, értékőrző, zöld nagyvárosi környezet

Élhetőbb, a társadalmi igényeknek megfelelő városi környezet feltételeinek kialakítása, a gazdasági prosperitást, társadalmi kohéziót és régión túlmutató szerepkört egyaránt szolgáló infrastruktúrák fejlesztésével.

5. Nyitott, szolidáris és aktív budapestiek (tematikus cél)

Az egyéni és közösségi öngondoskodás, felelősségvállalás, az esélyegyenlőség, valamint Budapest befogadó jellegének erősítése.

TERÜLETI CÉL

6. Dunával együttélő város

A Duna, a Duna-partok és a dunai szigetek közösségi és gazdasági adottságainak integrált fejlesztése.

Az ITS-ben meghatározott célokkal kapcsolatosan olyan eszközök és konkrét projektszintű beavatkozások kerültek megfogalmazásra, amelyek az I. kerület Budavári Önkormányzat fejlesztési szándékait közvetett vagy közvetlen módon pozitívan támogatják. Mindemellett fontos megemlíteni, hogy az I. kerületben jelentős számban vannak jelen, állami és fővárosi tulajdont érintő, a stratégiában nevesített projektek.

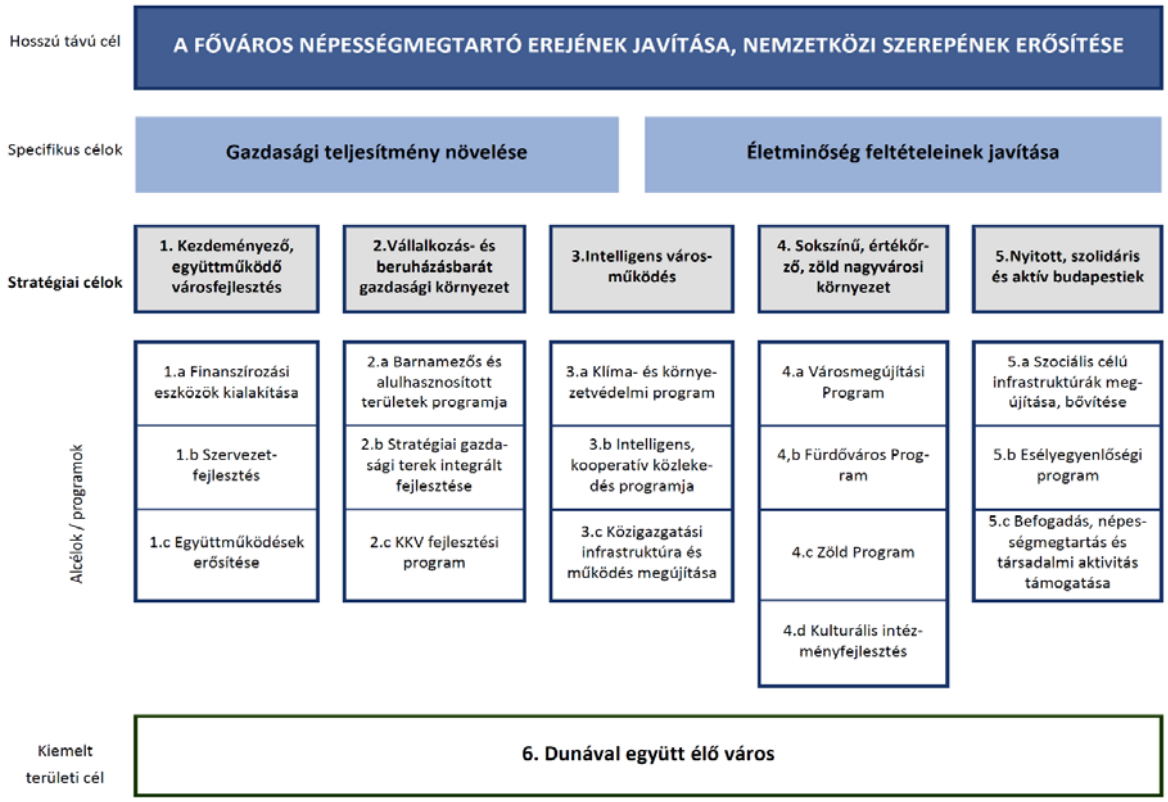

5. ábra: Budapest ITS 2020 célrendszere
Forrás: BP ITS 2020

1. tematikus cél: Kezdeményező, együttműködő városfejlesztés:

1.4. Turisztikai desztináció menedzsment tevékenységi kör megerősítése

2. tematikus cél: Vállalkozás- és beruházásbarát gazdasági környezet:

2.2.4. Dunai gazdasági program: kikötő fejlesztés és Duna-part gazdasági hasznosítása

3. tematikus cél: Intelligens városműködés:

3.1.10.1 Budapesti árvízvédelmi stratégia

3.1.10.1 Fővárosi önkormányzati árvízvédelmi művek rekonstrukciója és fejlesztése

3.2.23. Széchenyi Lánchíd és a Váralagút felújítása

3.2.25. Budapesti és regionális kerékpáros közlekedés fejlesztése és kerékpáros szolgáltatás- fejlesztés

3.2.27. A Duna integrálása Budapest közlekedési rendszerébe (hajózás fejlesztése)

4. tematikus cél: Sokszínű, értékőrző, zöld nagyvárosi környezet:

4.1.2. A belvárosi Duna-partok komplex közterületi rehabilitációja

4.2.8 Fürdőváros Koncepció

6. területi cél: Dunával együtt élő város

Turisztikai, szabadidős, zöld és közterületi rendszerek integrált fejlesztése a Duna mentén – megközelíthető, „végigjárható", kikapcsolódást nyújtó Duna-partok

Lánchíd - Váralagút felújítása

Dunai gazdasági program (kikötők, úszóművek)

Tematikus Fejlesztési Programok (TFP)

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény hatályos rendelkezései alapján Budapest Főváros Önkormányzatának feladata a Budapest területére eső fejlesztési elképzelések összehangolása; a fejlesztési tervezés koordinációja. E feladatkörből adódóan, egyben egy új tervműfajt létrehozva, zajlott le a Tematikus Fejlesztési Programok (TFP) tervezési folyamata a budapesti területi szereplők (elsősorban a kerületi önkormányzatok és a Fővárosi Önkormányzat) részvételével. Intenzív közös munka során, 2014 tavaszán kerültek lefektetésre a 2014-2020-as időszakra vonatkozó fejlesztési elképzelések három, majd 2015tavaszától egy, összvárosi koordinációt igénylő témakörben, a kapcsolódó gazdasági, civil és szakmai szervezetek bevonásával:

- *Duna menti területek összehangolt fejlesztése;*
- *Barnamezős területek fejlesztése;*
- *Szociális városrehabilitációs programok;*
- *Gazdaságélénkítés és munkahelyteremtés tematikus fejlesztési program.*

A TFP-k kitűzött céljai az első három témakör esetében:

- *A hosszú távú fejlesztési együttműködés kialakítása a fővárosban;*
- *A fejlesztések közötti szinergiák lehetőségének megteremtése;*
- *A főváros területére érkező uniós fejlesztési források felhasználásának koordinálása;*
- *E témák vonatkozásában Integrált Területi Beruházás megvalósításának előkészítése.*

Gazdaságélénkítés és munkahelyteremtés TFP kitűzött céljai:

- *A Főváros és kerületei valamint a magánszféra szereplői közötti együttműködés és párbeszéd megerősítése a vállalkozásbarát üzleti környezet megteremtése céljából;*
- *Az önkormányzat(ok) által birtokolt, és a gazdaságélénkítést, munkahelyteremtést közvetlenül szolgáló, vagy azt közvetlenül befolyásoló eszközök felmérése és javaslatok megfogalmazása azok hatékony felhasználására;*
- *Összvárosi projektekre, intézményfejlesztésre, intézményi együttműködésre, pályázati konstrukciókra vonatkozó javaslatok meghatározása;*
- *A kormányzati partnerek által Budapesten gazdaságélénkítésre és munkahelyteremtésre fordított erőforrások hatékonyabb felhasználására, és a szabályozói környezetnek a TFP céljait támogató változásaira vonatkozó javaslatok megfogalmazása.*

A Barnamezős fejlesztési elképzelések közül az „I-01 Déli pályaudvar és környéke beépítési és hasznosítási lehetőségeinek feltárása" projekt érinti a kerületet.

A Duna menti területek összehangolt fejlesztése kapcsán a kerületet érintő projektek:

- *FŐV-02: Budapest árvízvédelmi műtárgyainak állapotfelmérése és beavatkozási terv kidolgozása,*
- *FŐV-03: Budapest árvízvédelmi műtárgyainak fejlesztése,*
- *FŐV-04: Duna menti Integrált Városfejlesztési Stratégia kidolgozása,*
- *FŐV-05: A belvárosi Duna-partok komplex közterületi rehabilitációja,*
- *FŐV-14: A Duna integrálása Budapest közlekedési rendszerébe (hajózás fejlesztése),*
- *FŐV-15: Köztulajdonú kikötői infrastruktúra kialakítása,*
- *FŐV-17: Budapest és regionális kerékpáros útvonalak és szolgáltatások fejlesztése,*
- *FŐV-20: M5 metró északi szakaszának üzemmódváltása –előkészítés,*
- *FŐV-23: Duna-hidak rekonstrukciója – Lánchíd és Váralagút felújítása, Petőfi híd felújításának előkészítése, I-01: Batthyány tér rekonstrukciója,*
- *I-02: Felső rakparti kerékpáros és gyalogos sétány szétválasztása, elkülönítése, fejlesztése (Halász utcai közlekedési csomóponttal),*
- *XI-01: Gyalog a Dunán,*
- *K-5: Duna menti kerékpáros infrastruktúra fejlesztése,*
- *K-6: Duna menti térség rekreációs és turisztikai feltételeinek javítása.*

1.2./3 Hatályos kerületfejlesztési döntések bemutatása

Budavári Önkormányzat Településfejlesztési Koncepciója (2015)

A 148/2015. (IX. 24.) Kt. sz. határozattal került elfogadásra.

Jövőkép

A jövőkép szlogenszerű mottója: Hagyomány és megújulás

A kerület hosszú távú célkitűzései között szerepel:

- *identitásában erős lakónépesség megtartása, létszámának stabilizálása,*
- *lakásállomány új generációk igenyinek megfelelő korszerűsítése, a műemlék védelemi szabályokhoz igazodva,*
- *kulturális adottságok és lehetőségek intenzívebb kihasználása,*
- *városképi látványon alapuló idegenforgalmi jelentőségének megőrzése,*
- *turisták igényeinek magas színvonalon történő kiszolgálása,*
- *helyi lakosságot is kiszolgáló kiskereskedelmi ellátottság erősítése,*
- *szomszédos kerületekkel, valamint a Fővárossal együttműködve a kerületre nehezedő jelentős forgalom csökkentése*
- *átmenő forgalom lehetséges mértékű kitiltása, új tömegközlekedési kapcsolatok kiépítése.*

Budavár Önkormányzat tudatosan és fenntartható módon javítja az érintett és természeti környezet minőségét annak érdekében, hogy mind az itt lakók elvárásainak, mind a turizmus igényeinek példaértékűen megfeleljen.

A kerület átfogó fejlesztését szolgáló céljai:

- *A kerület népességmegtartó erejének növekedése;*

- *A kerület épített és természeti környezetének értékőrző megújítása a helyi értékek fokozott védelme mellett;*
- *Fenntartható helyi gazdaság- és turizmusfejlesztés a lakófunkció háttérbe szorítása nélkül.*

Részcélok:

- *Színvonalas humán közszolgáltatások, fenntarthatóan működő intézményrendszer;*
- *Identitásában erős, összetartó, lokálpatrióta közösség erősítése közösségi kezdeményezések és programok segítségével;*
- *Egészséges életmóddal kapcsolatos lehetőségek és a kerület sportinfrastruktúrájának fejlesztése;*
- *Minőségi, energiahatékony, több generáció igényeit is kielégítő önkormányzati lakásállomány;*
- *Fővárosi és helyi rekreációs igényeket is hatékonyabban szolgáló zöldfelületi rendszer minőségi fejlesztése;*
- *Sokoldalú kerületközpont, helyben elérhető, minőségi lakossági és turisztikai szolgáltatásokkal, kiskereskedelemmel (a skanzen hatás oldása);*
- *Épített és kulturális örökségen, egyedülálló városképen alapuló, fenntartható turizmusfejlesztés, egyenletesebb területi eloszlással;*
- *A XXI. század kihívásainak megfelelő közlekedés hálózatfejlesztés az átmenő forgalom csökkentésével és a parkolási gondok enyhítése érdekében;*
- *Környezetbarát, a helyi lakossági igényeket kiszolgáló, akadálymentes, a külső hálózathoz jól kapcsolódó, belső közlekedési hálózat;*
- *Gyógyturizmusban rejlő lehetőségek intenzívebb kihasználása a meglévő tradicionális fürdők bázisán;*
- *Vállalkozásbarát gazdasági környezet kialakítása, a meglévő vállalkozások helyben tartása, valamint újak megtelepedésének ösztönzése;*
- *Élő Várnegyed;*
- *A Déli pályaudvar és környékének komplex fejlesztése;*
- *A Duna-part komplex fejlesztése.*

A Budavári Önkormányzat Integrált Településfejlesztési Stratégiája (2015)

A Budavári Önkormányzat Képviselő-testület a 148/2015. (IX. 24.) Kt. sz. határozatával fogadta el a kerület Integrált Városfejlesztési Stratégiáját. A dokumentum széleskörű partnerségi együttműködéssel valósult meg, az Önkormányzat külön felkért intézményeket és intézeteket, civil szervezeteket, gazdasági társaságokat, egyházi szervezeteket, valamint építészeti és mérnöki szakmai érdekképviseleti szervezeteket véleményük nyilvánításra, továbbá megszólította a kerület lakosságát is. Az elfogadott dokumentum óta több projekt és célkitűzés megvalósult, de továbbra is helytálló és irányadónak tekinthető a kerület jövőbeni fejlesztései szempontjából.

A stratégiai és átfogó célok meghatározásában fontos szerepet játszott a Településfejlesztési Koncepcióban rögzített kerületi jövőkép:

„A Budavári Önkormányzat tudatosan és fenntartható módon javítja az épített és természeti környezet minőségét annak érdekében, hogy mind az itt lakók elvárásainak, mind a turizmus igényeinek példaértékűen megfeleljen.”

A jövőkép alapján három átfogó cél került rögzítésre:

- *A kerület népességmegtartó erejének erősítése;*
- *A kerület épített és természeti környezetének értékőrző megújítása a helyi értékek fokozott védelme mellett;*
- *Fenntartható helyi gazdaság- és turizmusfejlesztés.*

STRATÉGIAI CÉLOK

Színvonalas humán közszolgáltatások, fenntarthatóan működő intézményrendszer.
Identitásban erős, összetartó, lokálpatrióta közösség erősítése közösségi kezdeményezések és programok segítségével.
Egészséges életmóddal kapcsolatos lehetőségek és a kerület sportfunkciójának fejlesztése.
Minőségi, energiahatékony, több generáció igényeit is kielégítő önkormányzati lakásállomány.
Fővárosi és helyi rekreációs igényeket is hatékonyabban szolgáló zöldfelületi rendszer minőségi fejlesztése.
Sokoldalú kerületközpont, helyben elérhető, minőségi lakossági és turisztikai szolgáltatásokkal, kiskereskedelemmel (a skanzen hatás oldása).
Épített és kulturális örökségen, egyedülálló városképen alapuló, fenntartható turizmusfejlesztés, egyenletesebb területi eloszlással.
A XXI. század kihívásainak megfelelő közlekedés hálózatfejlesztés az átmenő forgalom csökkentésével és a parkolási gondok enyhítése érdekében.
Környezetbarát, a helyi lakossági igényeket kiszolgáló, akadálymentes, a külső hálózathoz jól kapcsolódó, belső közlekedési hálózat.
Gyógyturizmusban rejlő lehetőségek intenzívebb kihasználása a meglévő tradicionális fürdők bázisán.
Vállalkozásbarát gazdasági környezet kialakítása, a meglévő vállakozások helyben tartása, valamint újak megtelepedésének ösztönzése.
Élő Várnegyed: A Várnegyed és a Királyi palota kulturális és központi szerepkörének megerősítése komplex funkciókkal és az épületállomány hasznosításával, a kihasználatlan pince- és barlangrendszer új funkciójának megtalálásával és ehhez igazodó fejlesztésével.
A Déli pályaudvar és környékének komplex fejlesztése több szereplő (állam, önkormányzat, vállalkozások stb.) együttműködésével.
A Duna-part komplex fejlesztése.

HORIZONTÁLIS CÉLOK

Érkező és megújuló szemléletű, tudatos és kezdeményező városfejlesztés-partnerségben a kerület lakosaival, civil, gazdasági és kulturális szereplőivel, az Önkormányzat koordinálásával.
Klímabarát, környezettudatos, fenntartható szemlélet az összes fejlesztési célban.
Társadalmi szempontokat is érvényesítő városfejlesztés.

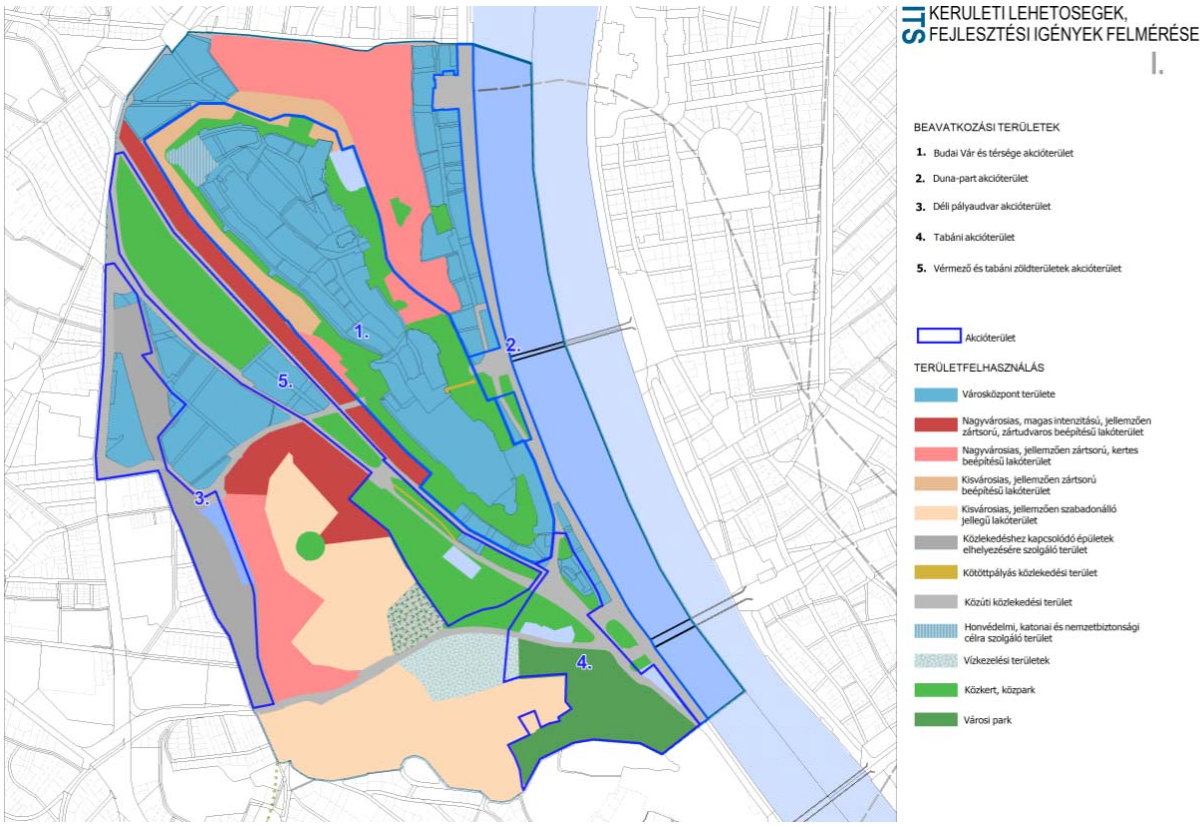

6. ábra: Budapest ITS akcióterületek
Forrás: Budavár fejlesztési akcióterületei 2014-2020

A **2014-2020 közötti időszak akcióterületei**nek kijelölése hét alapelv betartása mentén történt, mely mellett a területek sorrendiségét is figyelembe kell venni. Azok az akcióterületek, melyekben a megvalósítandó projektek a Kerület jövőjére nagyobb hatással vannak, illetve az Önkormányzat prioritásai között szerepelnek, előrébb kerültek a sorrendben:

AT1: Budai vár és térsége

AT2: Duna-part

AT3: Déli pályaudvar

AT4: Tabán

AT5: Vérmező és Tabáni zöldterületek

1: Budai vár és térsége

Ezen kiemelt fejlesztési célterületen a beavatkozások legfontosabb szempontja és célja a Világörökségi elemek védelme, illetve az épített és természeti környezet színvonalának minden elvárásnak megfelelő szinten tartása, mely mellett a terület funkcionális megújítása, új funkciók kialakítása szükséges. A területen több kormányzati beruházás is megvalósítás és előkészítés alatt van (részletesebb kibontásban lásd a „Kiemelt beruházásokra vonatkozó kormányhatározatok és rendeletek” című fejezetet).

2: Duna-part

A terület történelmi, városképi jelentősége kiemelkedő, ugyanis a Budai Várnegyeddel együtt az UNESCO Világörökség helyszínei között szerepel. A terület fejlesztési kihívásainak fókuszában a Duna-part elérhetőségének és a gyalogos, kerékpáros közterület használatnak a javítása a közlekedési

konfliktusok csökkentése valamint, a Világörökségi területhez méltó közterületi kialakítás szerepel. Az akcióterület céljában a „Turisztikai, szabadidős, zöld és közterületi rendszerek integrált fejlesztése a Duna mentén – megközelíthető, végigjárható, kikapcsolódást nyújtó Duna-partok" jelenik meg.

3: Déli pályaudvar

Az ország egyik legforgalmasabb vasúti csomópontja, azaz a Déli pályaudvar, valamint annak környezete leromlott, rendezetlen állapotú. A pályaudvar kapcsolata más tömegközlekedési eszközökkel (metró, busz, villamos) tovább fejlesztendő. Ezek figyelembe vételével a fejlesztési irányok, a pályaudvar rekonstrukciójának szükségessége mellett, a jelenlegi funkciók újragondolását, és a hangsúlyok eltolódását irányozza elő. Fontos megemlíteni, hogy a terület a kerület legjelentősebb területi tartalékaival rendelkezik. 2018 őszén kormányzati döntés született a Déli és a Nyugati pályaudvar föld alatti összekötéséről (*Forrás: 1564/2018. (XI.10.) Korm. határozat*). Ezzel a Déli pályaudvar funkcióváltását segítik, az így felszabaduló területeket az új funkciók számára biztosítják. A pályaudvar szomszédságában lévő Testnevelési Egyetem átfogó fejlesztése folyamatban van. A tervek szerint 20 hektáros szabadidő övezet kialakítására kerül sor. Az új létesítmények között szerepel: jégcsarnok, multifunkciós csarnok, apartmanház, sportpályák, futókör és falmászó központ kialakítása is (*Forrás: magyarepitok.hu*).

4: Tabán

A fekvésében és karakterében is különleges területen számos jelentős műemléki védettségű elem található. A Várbazár komplexum, valamint a Rudas Fürdő 2014-ben befejeződött rekonstrukciója, felújítása a városrész sikeres fejlesztései között szerepelnek, azonban a Rudas Fürdőhöz további fejlesztési elképzelések kapcsolódnak. A gyógyvizekre alapozva a terület turizmusfejlesztésben jelentős potenciállal bír, de nem elhanyagolható a Gellérthegyi kilátó és a Duna-part megközelítésére született közlekedésfejlesztési tervek megvalósításának elősegítése.

5: Vérmező és tabáni zöldterületek

A kerület életében fontos zöldfelületi elemek teszik ökológiai szempontból értékessé ezen akcióterületet, mely alapján a terület elsődleges színtere a kulturális, a sport- és szabadidős, valamint a rekreációs szempontú fejlesztéseknek.

Budavári Önkormányzat - Gazdasági Program 2015-2019

Kerület jövőképe nem előzmény nélküli, hiszen a „Hagyomány és Megújulás" szlogenje már fontos alapvetést jelent gondolkodásukban. Mindezekre figyelemmel fogalmazódott meg a jelen program szerinti jövőkép:

„A Budavári Önkormányzat tudatosan és fenntartható módon javítja az épített és természeti környezet minőségét annak érdekében, hogy mind az itt lakók elvárásainak, mind a turizmus igényeinek példaértékűen megfeleljen."

A lakossággal kapcsolatos stratégiai célok:

- *A lakónépesség megtartása, létszámának stabilizálása.*
- *Közösségépítés, a helyi identitás erősítése.*
- *Az elöregedési folyamat lassítása, fiatalok számára is vonzó és élhető környezet kialakítása.*
- *Magas színvonalú nevelési és oktatási intézmények fenntartása a kerületben.*
- *Idősbarát gondolkodás, a tapasztalat és a bölcsesség értékének kiaknázása.*

- *A lehető legjobb minőségű egészségügyi ellátás biztosítása, házi orvosi, szakorvosi, védőnői szinten egyaránt.*
- *Társadalmi felelősségvállalás növelése, mind a lakosság, mind a hivatali és közalkalmazotti munkatársak körében.*
- *A munkaerő-piaci feltételek javítása, az itt élők munkához való jutásának biztosítása a közfoglalkoztatásban való részvétellel.*
- *A fogyatékkal élők részére akadálymentes környezet és befogadó közösség kiépítése már gyermekkortól.*
- *A rászorulók támogatása, társadalmi felzárkóztatásuk segítése.*

A környezettel kapcsolatos stratégiai célok:

- *A műemléki, világörökségi, helyi védett értékeink megőrzése, méltó fenntartása, értéknövelő felújításának biztosítása.*
- *A kerületi lakásállomány minőségi fejlesztése.*
- *A gépjárműforgalom és parkolás problémáinak enyhítése, a vári terület tehermentesítése.*
- *Zöldfelületek védelme, parkok, kertek, terek felújítása és fenntartása.*

Turizmussal és a vállalkozásokkal kapcsolatos stratégiai céljaink:

- *A kiemelkedő idegenforgalmi szerep méltó megőrzése.*
- *A turisták és ide látogatók részére megfelelő infrastruktúra biztosítása, ideértve a megfelelő információval történő ellátást és a fizikai és informatikai akadálymentesítést is.*
- *Turizmusban érintett vállalkozókkal való folyamatos konzultáció.*
- *Olyan új turisztikai attrakciók ösztönzése, amelyek a hagyományok tiszteletben tartásával valósulnak meg.*
- *A tisztességes, jogkövető vállalkozások segítése, ügymenetük egyszerűsítése, partneri viszony biztosítása.*

Az előző ciklusban (2010-2014) az önkormányzat jelentős Európai Uniós pályázati forrás elnyerésével évtizedes adósságot tudott törleszteni. Továbbra is cél az EU 2014-2020 programozási periódusra és pályázati rendszerre való felkészülés, a vonatkozó stratégiák és programok megismerése, a projektek előkészítése.

A Nemzeti Hauszmann Terv (2014-2024) előkészítéséhez szükséges intézkedésekről szóló 1377/2014. (VII. 10.) Korm. határozatban „a kormány egyetért azzal, hogy a budai Várnegyed védelme, megőrzése, méltó bemutatása kiemelt feladat, melynek érdekében a Palotanegyed és a polgárváros átfogó rekonstrukciója szükséges, a Várnegyed reprezentatív, kulturális és turisztikai funkcióinak erősítése céljából." A budai Várnegyed megújításáért névvel indított tízéves, átfogó rekonstrukciós programot, melynek első ütemeként a Palotanegyed 2015-2018. megújítása történik. A programon belül hangsúlyt kap a Polgárváros szerepe és fejlesztése is. A program megvalósítása jelenleg is tart.

Budapest I. kerület Budavári Önkormányzat Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció felülvizsgálata

A kerület 2016 júniusában fogadta el a Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciót, mely áttekintést ad az ellátórendszerekről. A felülvizsgált tanulmányban aktualizált statisztikai-, nyilvántartási, KSH adatok, szakmai beszámolók illetve más szakmai anyagok kerültek be.

A koncepció elsődleges célja, hogy a kerület lakosai számára legyenek elérhetőek olyan ellátási formák, amelyek a szociális szféra működése magas színvonalon feleljenek meg a szakmai kritériumoknak és eredményesen, hatékony formában nyújtson szoláltatásokat az ügyfeleknek, valamit az életminőség javítása. A koncepció meghatározza azokat az alapelveket, irányokat, célokat, amelyeket a kerületi szolgáltatások biztosítása, fejlesztése során a döntéshozók és végrehajtók követlenek.

A koncepció célja:

- *meghatározni a szociális szolgáltatások fejlesztésének alapelveit, irányait, céljait, amelyeket a kerület a szociális szolgáltatások biztosítása, fejlesztése során követ, illetve amelyekkel orientálni kívánja a szociális szolgáltatások fejlesztésének további szereplőit,*
- *részletezni azokat a konkrét célkitűzéseket, amelyeket a szociális szolgáltatások biztosítása során az önkormányzat érvényesíteni kíván,*
- *elősegíteni a szociális, illetve a gyermekvédelmi törvény által szabályozott különböző típusú intézmények magasabb szintű, szükségletekhez igazodó feladatainak ellátását.*

A koncepció feladata:

- *elősegíteni egy egységes szociális szolgáltató politika kialakítását a településen,*
- *információkat biztosítani egyéb fejlesztési koncepciók, tervek kidolgozásához és megvalósításához,*
- *információt adni a különböző szolgáltatást igénylők részére, illetve a szolgáltatást biztosító intézmények, szervezetek számára.*

Budapest I. kerület Budavári Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2019-2023)

A kerület a Helyi Esélyegyenlőségi Programját 2018-ban készítette el, amely rögzíti az esélyegyenlőség érdekében ellátandó szükséges feladatokat. A program célja az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség követelményeinek, a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvének, a diszkriminációmentesség és a szegregációmentesség megteremtése, valamint a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén feltárt problémák kezelése.

A Program fókusz célcsoportjai a mélyszegénységben élők és a romák, a gyermekek, a nők, az idősek és a fogyatékkal élők a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok közül. Az Önkormányzat a problémák beazonosításával és a fejlesztési lehetőségek meghatározásával, valamint a helyi partnerek, a lakossági önszerveződések, a civil szervezetek és a for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalásával olyan intézkedések kerültek meghatározásra, melyek segítségével a célcsoportok egyes tagjai a saját környezetükben az oktatás, a kultúra, a sport, a szociális és egészségügyi szolgáltatás, a foglalkoztatás, a lakhatás, valamint a közlekedés és a kommunikáció területén lehetőségekhez jussanak.

Budapest I. kerületi budavári Önkormányzat sportfejlesztési koncepciója 2015-2019

A koncepció célja, hogy az oktatási intézményekben biztosítva legyeneka mindennapos testmozgáshoz szükséges feltételi. A KLIK több iskolában is biztosítja az úszásoktatásban való részvételt.A kerületi lakosság sportolási, rekreációs adottságait vizsgálva elmondható, hogy a kerület, a sport és az oktatás területén is, kiemelkedő helyet vívott ki magának.

1.2./4 Kiemelt beruházásokra vonatkozó kormányhatározatok és rendeletek

TERVEZETT/FOLYAMATBAN LÉVŐ KIEMELT BERUHÁZÁSOK

RENDELET/HATÁROZAT	PROJEKT MEGNEVEZÉSE	ÉRINTETT TERÜLET
345/2012. (XII. 6.) Korm. rendelet	egyes közlekedésfejlesztési projektek	A MÁV Zrt. állomásfejlesztési és integrált ügyfélszolgálat fejlesztési program megvalósítása (Rákos, Rákoshegy, Kőbánya-Kispest, Kőbánya alsó, Zugló, Budapest-Déli pu., Budapest-Keleti pu., Budapest-Nyugati pu. állomások felvételi épületeinek felújításával).
227/2014. (IX. 4.) Korm. rendelet	Miniszterelnökség budavári elhelyezéséhez szükséges felújítási és építési feladatok a Budai Várnegyed területén	I. kerület, Színház utca 5–11. szám alatt található, az I. kerület 6459 hrsz. alatt nyilvántartott, természetben az I. kerület, Színház utca 1–3. szám alatt található, az I. kerület 6515, 6458 hrsz--on nyilvántartott várfal, az I. kerület 6461 hrsz. alatt nyilvántartott, természetben az I. kerület, Színház utca, az I. kerület 14363/1 hrsz. alatt nyilvántartott, természetben az I. kerület kivett közpark ingatlanokon megvalósuló, a Miniszterelnökség budavári elhelyezéséhez szükséges felújítási és építési beruházás
1963/2015. (XII. 23.) Korm. határozat	a martonvásári agrár-innovációs centrum (a Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományi Kutatóközpont új kutatási tömbje) kialakításával és egyes agrárturisztikai fejlesztések támogatásával kapcsolatos intézkedések	I. kerület, belterület az MTA épületeinek - Országház 28-32, Úri u. 49-51. - megszerzése a magyar állam javára, a Belügyminisztérium elhelyezéséhez
30/2016. (II. 25.) Korm. rendelet	Nemzetgazdasági Minisztérium budai Várnegyedben történő elhelyezése	I. kerület belterület 6590, 6540, 6546, 14214, valamint a XI. kerület belterület 4596/8 hrsz. ingatlanokon megvalósuló, a Nemzetgazdasági Minisztérium budai Várnegyedben történő új elhelyezését szolgáló beruházás
1119/2016. (III. 10.) Korm. határozata	Budai vasútfejlesztés, a kapcsolódó köztéri területfejlesztés és csomópontfejlesztés	a Déli pályaudvar végponti területének közösségi célú funkcionális hasznosítása, a Déli pályaudvar üzemi pályaudvari részén megvalósítandó sport és szabadidős célú városfejlesztése (TE tervezi), Kelenföldi fejlesztések
336/2016. (XI. 11.) Korm. rendelete	A volt Országos Villamos Tehermentesítő épületének	Budapest I. kerület, Nándor utca 5–7. szám alatti, 6628 helyrajzi számú ingatlan

1620/2016. (XI. 11.) Korm. határozat	felújítása, Belügyminisztérium áthelyezése	Budapest 7139 hrsz-ú ingatlan tulajdonjogának az állam javára történő megszerzése, Magyar Tudományos Akadémia felajánlása esetén az I. kerület, Úri utca 47. szám alatti és az I. kerület, Országház utca 26. szám alatti ingatlanok állami tulajdonba kerülése
2137/2017. (XII. 29.) Korm. határozat	Nemzeti Hauszmann Terv keretében Lovarda út és a Hunyadi udvar közötti rámpa, valamint a Várgarázs II. és istálló beruházás	Csikós udvar épületegyütteshez tartozó egykori Palotakertek revitalizációja során a Lovarda út és a Hunyadi udvar közötti rámpa és a Nyugati kert (Csikós udvar) alatti mélygarázs közvetlen közelében további mélygarázs (Várgarázs II.) és istálló kialakítása
225/2018. (XI. 29.) Korm. rendelet	Pénzügyminisztérium budai Várnegyedben történő elhelyezése	6531, 6588, 6590, 6592, 6593, 6634 hrsz-ú ingatlanok
154/2018. (IX. 3.) Korm. rendelet	Palotarekonstrukció	Államfői Hivatal - Királyi Palotában; Miniszterelnökség- Sándor-palota; Irodaépület-Karmelita kolostor
1087/2018. (III. 13.) Korm. határozat	Andrássy Emlékmúzeum létrehozása	I. kerület, Bem rakpart 6. (Fő utca 11–13.) (új művelődési ház: a Krisztina tér 1)
1565/2018. (XI. 10.) Korm. határozat	a budapesti elővárosi gyorsvasúti vonalak (HÉV) egységes rendszerben történő fejlesztéséről	Batthyány tér felújítása
1564/2018. (XI. 10.) Korm. határozat	a budapesti vasúti pályaudvari rendszer fejlesztésének irányairól	Déli pályaudvar és Nyugati pályaudvar föld alatti összekötése

BEFEJEZETT KIEMELT BERUHÁZÁSOK

RENDELET/HATÁROZAT	PROJEKT MEGNEVEZÉSE	ÉRINTETT TERÜLET
150/2006. (VII. 21.) Korm rendelet	budapesti központi szennyvíztisztító telep és kapcsolódó létesítményei projekt	Budapest, I., III., XI. ker. 7 km hosszúságú főgyűjtője
311/2011. (XII. 23.) Korm. rend.	Várbazár, valamint a budavári királyi kertek rekonstrukciója	A 30. számú vasútvonal, Budapest–Kelenföld–Székesfehérvár szakasz rekonstrukciója.

1306/2014. (V. 5.) Korm. határozat	A budai fonódó villamosközlekedés megteremtése (2016): Széll Kálmán téri ág, Bem rakparti ág, Széll Kálmán tér rekonstrukciója.
237/2015. (IX. 4.) Korm. rendelet	Budai Vigadó felújítása

Tervezett nagy léptékű beruházások (2019-es költségvetési törvényjavaslat alapján)

- *a MOME Campus - Kreatív Innovációs és Tudáspark kialakítása (3 milliárd forint)*
- *Nemzeti Hauszmann Terv - a budai Vár és a Várnegyed megújítását célzó (10,63 milliárd)*
- *Makovecz Imre Alap működése- működtetése (1,4 milliárd)*

1.2./5 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló – módosított – 1996. évi XXI. törvény szerint a területrendezés feladata különösen „a környezeti adottságok feltárása és értékelése, a környezet terhelését, terhelhetőségét és a fejlesztési célokat figyelembe vevő területfelhasználásnak, az infrastrukturális hálózatok területi szerkezetének, illetve elhelyezésének – az ágazati koncepciókkal összhangban történő – megállapítása, az országos és térségi, továbbá a területrendezéssel kapcsolatos településrendezési célok összehangolása."

AZ I. KERÜLET BUDAVÁR TERÜLETÉT IS ÉRINTŐ TERÜLETRENDEZÉSI TERVEK:

Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény (MTrT, a harmadik részben a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve a továbbiakban: új BATrT),

Az MTrT részeként az Országos Területrendezési Terv

2019. március 16-án lépett hatályba az MTrT. Az MTrT 90. § (1) bekezdése alapján „E törvény rendelkezéseit a hatálybalépését követően indult 3. § (1) és (2) bekezdése szerinti eljárásokban kell alkalmazni."

3. § (1) E törvény rendelkezéseit alkalmazni kell a megyei területrendezési terv, a településfejlesztési koncepció, az integrált településfejlesztési stratégia, a településrendezési eszközök és a településképi rendelet készítése és elfogadása során.

(2) A megyei területrendezési terv, valamint a településrendezési eszközök e törvényben meghatározott előírásoknál szigorúbb területfelhasználási követelményeket megállapíthatnak.

Jelen településrendezési eszköz településrendezési eljárása, ezen belül az előzetes tájékoztatási szakasz 2018. május – július hóban indult, így az MTrT előírásait nem kell alkalmazni. Az MTrT előírásainak az alkalmazása Budapest Főváros Településszerkezeti Tervének az MTrT-nek való megfelelősségét biztosító előírt (2021. december 31-ig) felülvizsgálatának a hatálybalépését követően lenne releváns és javasolt.

Az MTrT 92.§ § (3) bekezdésében szereplő előírás, - amely kifejezetten a fővárosi kerületek településrendezési eszközeinek a készítésére vonatkozó előírást tartalmaz, - nem teljes mértékben értelmezhető, hiszen a már hatályon kívül helyezett - Fővárosi Szabályozási Kerettervről és a

Budapesti Városrendezési és Építési Szabályzatról szóló fővárosi közgyűlési rendeletekre, így – a BVKSZ és FSZKT felülvizsgálatára hivatkozik. Amennyiben a nem megfelelő jogforrásra való hivatkozástól eltekintünk, annyiban jelen településrendezési tervezés és eljárás során az MTrT-ben és a felhatalmazása alapján kiadott miniszteri rendeletben foglalt előírások alkalmazhatók.

Jelen megalapozó vizsgálatban az MTrT legfontosabb megállapításai kerülnek szerepletetésre, mivel a megalapozó vizsgálat készítésének az időszakában az MTrT végrehajtási (kormány és miniszteri) rendeletei még nem ismertek.

Ebben a fejezetben az MTrT előírásainak ismertetése mellet az MTrT-t megelőzően hatályos területrendezési követelmények kerülnek bemutatásra, hasonlóan a szakági munkarészekhez (kiemelten az 1.7.és 1.8. fejezetek), amelyekben a vonatkozó „területi lehatárolások” az érintett államigazgatási és egyéb szervek által megküldött adatszolgáltatások szerint kerültek kidolgozásra.

Az **MTrT** 2. sz. mellékletét képző „Az Ország Szerkezeti Terve” c. tervlapja alapján az I. kerület szinte teljes egésze települési térség területfelhasználási kategóriába tartozik. A kerület keleti keskeny sávja, a Duna folyam területe a vízgazdálkodási térségrésze.

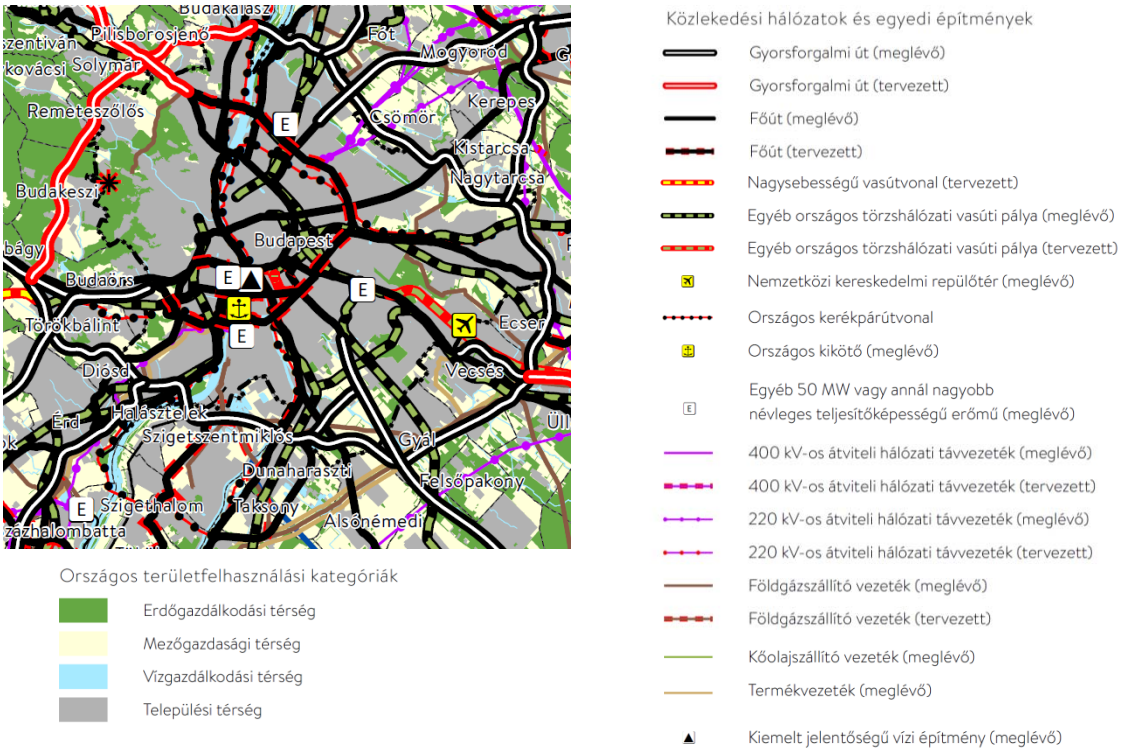

7. ábra: új OTrT Szerkezeti Tervlap kivonata
Forrás: Lechner Tudásközpont

Az MTrT második részének előírásai közül a településrendezési eszközök készítése során az alábbiakat kell figyelembe venni:

- *A jó termőhelyi adottságú szántók, az erdőtelepítésre javasolt terület, a tájképvédelmi terület, a vízminőség-védelmi terület, a nagyvízi meder és a VTT-tározók övezetét a területrendezésért felelős miniszter rendeletben állapítja meg. (ezen rendeletek egyeztetése jelenleg folyamatban) A miniszteri rendeletben*

meghatározott övezetek előírásait a vonatkozó ágazati jogszabályokkal együtt kell alkalmazni.

- *A kiemelt térségi és megyei övezetek területén a vonatkozó országos övezetek előírásait is alkalmazni kell.*

A térségi övezetek által érintett területeket az MTrT felhatalmazása alapján kiadott kormányrendelet szerint, az abban meghatározott államigazgatási szervek előzetes adatszolgáltatását mérlegelve kell lehatárolni.

Az MTrT térségi övezeti mellékletei:

3/1. sz. melléklet – Ökológiai hálózat magterületének övezete, a hálózat ökológiai folyosójának övezete és a hálózat pufferterületének övezete: a kerület déli részén a Gellért-hegy Hegyalja út menti területe az ökológiai hálózat folyosójával, illetve pufferterületével érintett.

A korábbi és az új övezeti tervlapon jelölt ökológiai hálózat területi érintettsége nem módosult az I. kerület tekintetében.

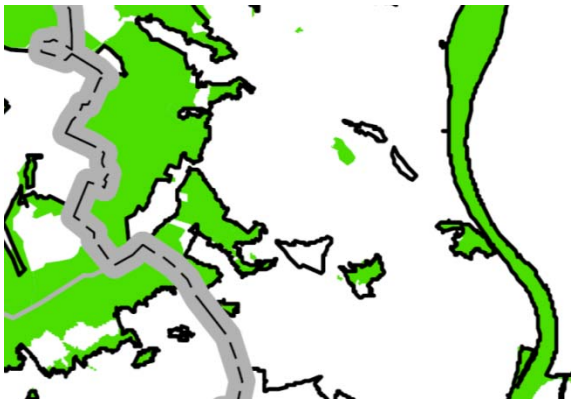

2003. évi XXVI. törvény 3/1. számú melléklete

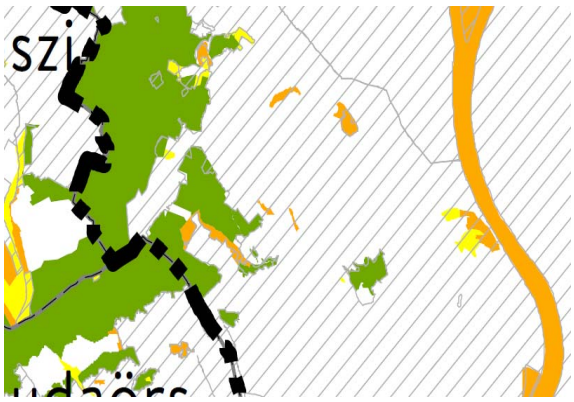

2018. évi CXXXIX. törvény 3/1. számú melléklete

Az MTrT előírásai közül a településrendezési eszközök készítése során az alábbiakat kell figyelembe venni:

- *Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának és pufferterületének övezetében, ahol az Ország Szerkezeti Terve vagy a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve települési térséget határoz meg ott a településrendezési eszközökben az övezet vagy építési övezet kijelölése során nem kell figyelemmel lenni az ökológiai hálózat magterületének, illetve folyosójának és pufferterületének természetes és természetközeli élőhelyeire és azok kapcsolataira.*
- *Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának és pufferterületének övezetében új beépítésre szánt terület csak a törvényben meghatározott kivételek teljesítése esetén jelölhető ki, azonban ha a pufferterületének övezetében, ahol az OTrT vagy a BATrT szerkezeti terve települési térséget határoz meg, ott beépítésre szánt terület a törvényben meghatározott feltételektől függetlenül kijelölhető.*

3/4. sz. melléklet - Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete által érintett a kerület egésze.

A korábbi és az új övezeti tervlapon jelölt világörökségi és világörökségi várományos területek érintettsége nem módosult az I. kerület tekintetében.

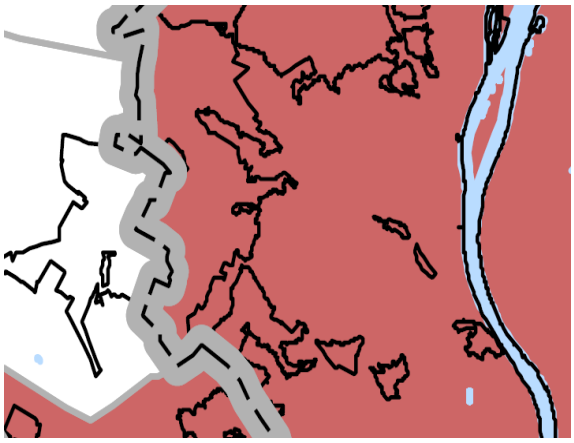

2003. évi XXVI. törvény 3/6. számú melléklete

2018. évi CXXXIX. törvény 3/4. számú melléklete

Az MTrT előírásai közül a településrendezési eszközök készítése során az alábbiakat kell figyelembe venni:

- *A világörökségi és világörökségi várományos területek övezetét a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni. A területfelhasználás módjának és mértékének összhangban kell lennie a világörökségről szóló törvényben, valamint a világörökségi kezelési tervben meghatározott célokkal.*

3/5. sz. melléklete –Honvédelmi és katonai célú terület övezete által érintett települések: a kerület egésze

A korábbi és az új övezetei tervlapon jelölt honvédelmi és katonai célú területek érintettsége nem módosult az I. kerület tekintetében.

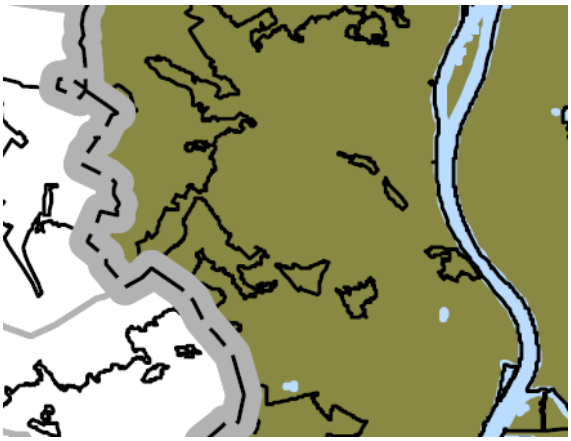

2003. évi XXVI. törvény 3/6. számú melléklete

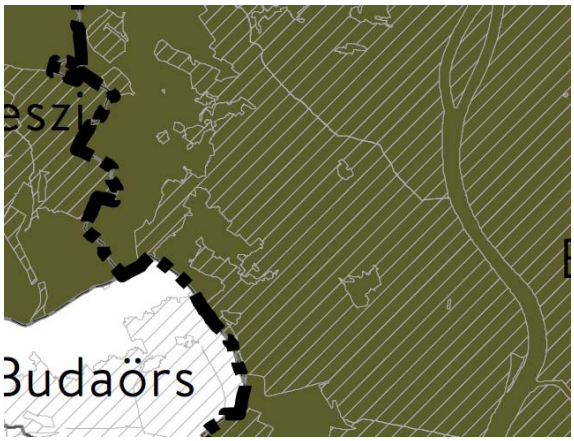

2018. évi CXXXIX. törvény 3/5. számú melléklete

Az MTrT előírásai közül a településrendezési eszközök készítése során az alábbiakat kell figyelembe venni:

- *A honvédelmi és katonai célú terület övezetét a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.*
- *Ezen lehatárolt területet/területeket beépítésre szánt vagy beépítésre nem szánt különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület területfelhasználási egységbe kell sorolni, kivéve - a zárt bekerített objektumok kivételével - honvédelmi célú erdő terület területfelhasználási egységbe kell sorolni, ha az adott terület az erdők övezete által is érintett.*

Az MTrT harmadik részében foglalt Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terv – (az új BATrT)

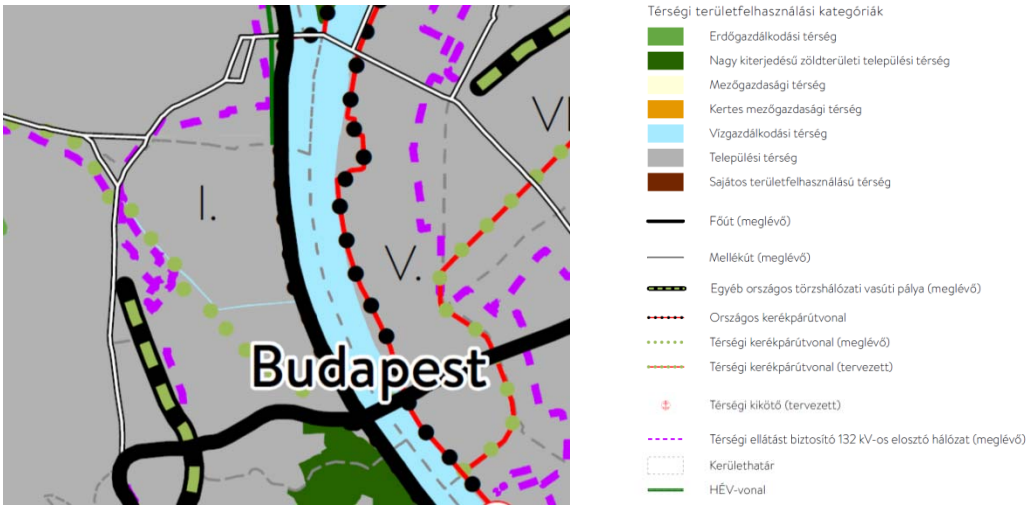

8. ábra: új BATrT Szerkezeti Tervlap kivonata
Forrás: Lechner Tudásközpont

Az MTrT 7. sz. mellékletét képző „Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve" c. tervlapja alapján az I. kerület legnagyobb része települési térség területfelhasználási kategóriába, kis részben vízgazdálkodási térségbe illetve nagy kiterjedésű zöldterület települési térségbe tartozik. A Duna folyam kerülethez tartozó területe vízgazdálkodási térségbe sorolt.

Az új szerkezeti terv kevesebb nagykiterjedésű zöldterület települési térséget jelöl a korábbi tervhez képest. A Krisztinaváros Vérmező területét, valamint a Filozófusok kertjét is a települési térségbe sorolja.

A BATrT alkalmazott és megállapított övezetei közül az ökológiai hálózat övezetét, a kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetét, az erdők övezetét, a világörökségi és világörökségi várományos területeke övezetét, valamint a honvédelmi és katonai célú terület övezetét az MTrT 3/1-5. számú mellékletek tartalmazzák.

Az MTrT harmadik részének előírásai közül a településrendezési eszközök készítése során az alábbiakat kell figyelembe venni:

- *A jó termőhelyi adottságú szántók területét, az erdőtelepítésre javasolt területet, a tájképvédelmi területet, a vízminőség-védelmi területet, a rendszeresen belvízjárta területet, nagyvízi meder övezetét, valamint az ásványi nyersanyagvagyon övezete által érintett településeket és a földtani veszélyforrás terület övezet által érintett településeket a területrendezésért felelős miniszter rendeletben állapítja meg. (ezen rendeletek egyeztetése jelenleg folyamatban)*
- *Új beépítésre szánt terület a törvényben foglalt feltételek teljesítése esetén jelölhető ki.*
- *Új lakóterület, illetve vegyes terület csak a települési térséghez kapcsolódóan jelölhető ki. 5 ha-t meghaladó kiterjedésű új lakóterület vagy vegyes terület ott jelölhető ki, ahol annak legtávolabbi pontjától a meglévő vagy kiépítendő közösségi közlekedés megállóhelyig a közforgalom számára szabályosan használható közúton mért távolság nem haladja meg az 5 km-t.*

- *A nagy kiterjedésű zöldterületi települési térségben – új területfelhasználási egységként - csak zöldterület, továbbá - a beépítésre szánt és beépítésre nem szánt különleges terület területfelhasználási egység köréből - sportolási célú terület, temetőterület vagy különleges beépítésre nem szánt, rekreációs célú terület jelölhető ki.*
- *Az egymással határos, összességében legalább 10 ha-t meghaladó új sportolási célú területet beépítésre nem szánt különleges terület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni, további átsorolás nem hajtható végre. Az így lehatárolt területen a testedzést szolgáló építmények helyezhetők el, kereskedelmi célú szállásférőhely, lakó- és üdülőépület, valamint lakás nem alakítható ki. A beépítésre nem szánt különleges terület beépítettsége az összterületének 3%-át nem haladhatja meg.*

Az MTrT 92.§ (3) bekezdése alapján

„Fővárosi kerület esetében e törvény hatálybalépésétől az e törvénynek és a felhatalmazása alapján kiadott miniszteri rendeletnek megfelelően felülvizsgált Fővárosi Szabályozási Kerettervről és a Budapesti Városrendezési és Építési Szabályzatról szóló fővárosi közgyűlési rendelet hatálybalépéséig a kerületi településrendezési eszköz készítésénél e törvényben és a felhatalmazása alapján kiadott miniszteri rendeletben foglalt előírások alkalmazhatók.”

Az MTrT hatálybalépése előtt hatályos OTrT és BATrT követelményei

BUDAPESTET – ENNEK MEGFELELŐEN AZ I. KERÜLET BUDAVÁR TERÜLETÉT IS – ÉRINTŐ TERÜLETRENDEZÉSI TERVEK:
az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény (OTrT),
a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervről szóló 2005. évi LXIV. törvény (BATrT).

Országos Területrendezési Terv – OTrT

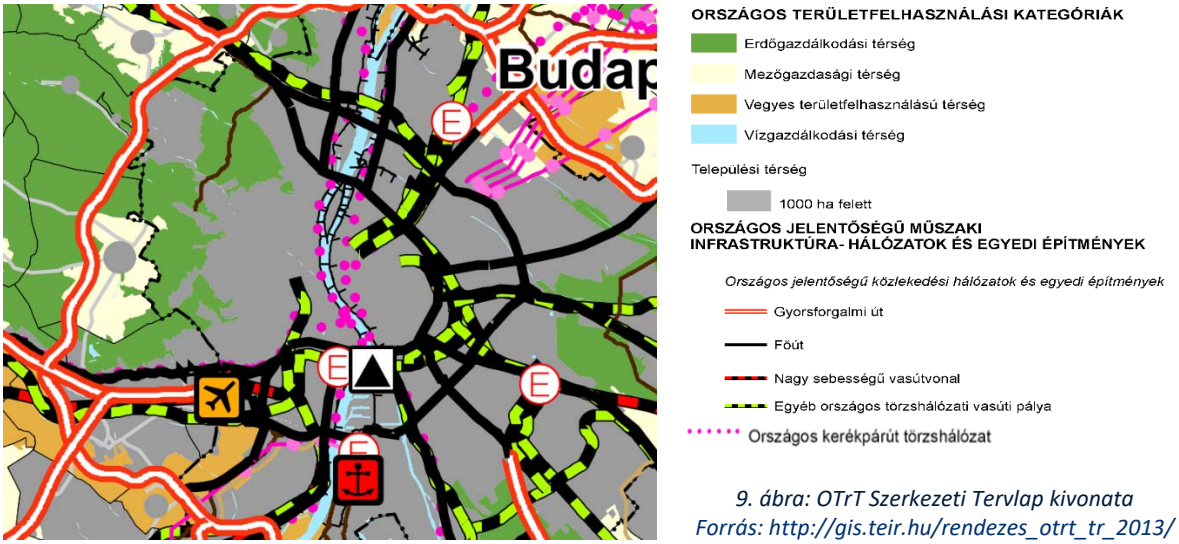

9. ábra: OTrT Szerkezeti Tervlap kivonata
Forrás: http://gis.teir.hu/rendezes_otrt_tr_2013/

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény 2. sz. mellékletét képző „Ország Szerkezeti Terve” c. tervlapja alapján az I. kerület szinte teljes egésze 1000 ha feletti települési térség

területfelhasználási kategóriába tartozik. A kerület közigazgatási területéhez tartozó Duna folyam részterülete vízgazdálkodási térségbe tartozik.

A TÖRVÉNY TOVÁBBI, I. KERÜLET BUDAVÁR TERÜLETÉT ÉRINTŐ MELLÉKLETEI:
3/1. sz. melléklet – Országos ökológiai hálózat övezete: a kerület déli részén a Gellért-hegy Hegyalja út menti területe
3/5. sz. melléklet – Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete: Budai vár, Várlejtő, Víziváros, Tabán, Gellért-hegy térsége
3/6. sz. melléklet - Világörökségi és világörökségi várományos terület övezete: a kerület egésze
3/7. sz. melléklet - Országos vízminőség-védelmi terület övezete: Budai vár, Várlejtő, Víziváros, Tabán, Gellért-hegy térsége, a Naphegy és a Krisztinaváros városrész részterületei
3/8. sz. melléklete – Nagyvízi meder és a Vásárhelyi – terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló vízkár-elhárítási célú szükségtározók területének övezete: a kerület teljes dunai partszakasza
3/9. sz. melléklete - Kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete: a kerület egésze

Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terv – (BATrT)

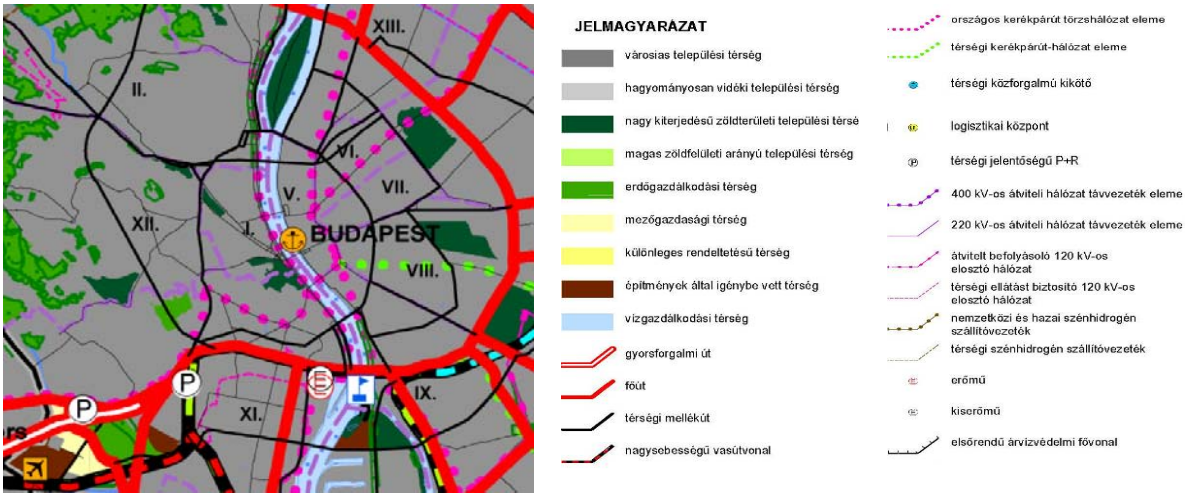

10. ábra: BATrT Térségi Szerkezeti Tervének kivonata
Forrás: http://gis.teir.hu/rendezes_bp_agglo/

TÉRSÉGI SZERKEZETI TERV TERÜLETFELHASZNÁLÁSI KATEGÓRIÁI I. KERÜLET BUDAVÁR TERÜLETÉT ÉRINTŐEN:
Városias települési térség
Nagy kiterjedésű zöldterületi települési térség - a kerület déli részén a Gellért-hegy és a Tabán térsége, Vérmező
Vízgazdálkodási térség - a Duna parti sáv

BATRT. SZERKEZETI TERVE ÁLTAL MEGJELÖLT, I. KERÜLET BUDAVÁR TERÜLETÉT ÉRINTŐ TOVÁBBI ELEMEK:
országos kerékpárút törzshálózat eleme
térségi közforgalmú kikötő
térségi mellékút
BATRT. ÖVEZETI TERVÉNEK I. KERÜLET BUDAVÁR TERÜLETÉT ÉRINTŐ MELLÉKLETEI:
3.1. sz. melléklet – Magterület övezete: a kerület déli részén a Gellért-hegy és a Tabán térsége
3.2. sz. melléklet – Ökológiai folyosó övezete: a kerület Duna menti része
3.9. sz. melléklet – Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete: Budai vár, Várlejtő, Víziváros, Tabán, Gellért-hegy térsége
3.11. sz. melléklet – Világörökség és világörökség várományos terület
3.12. sz. melléklet – Történeti települési terület
3.13. sz. melléklet – Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete
3.14. sz. melléklet – Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe övezete
3.14. sz. melléklet – Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezete
3.17. sz. melléklet – Nagyvízi meder övezete
3.18. sz. melléklet – Földtani veszélyforrás területének övezete
3.19. sz. melléklet – Vízeróziónak kitett terület övezete
3.22. sz. melléklet – Honvédelmi terület övezete

1.2./6 A szomszédos kerületekre vonatkozó hatályos településrendezési eszközök – Budavár fejlesztését befolyásoló –megállapításai

„Budapest főváros kétszintű önkormányzata (a főváros önkormányzati rendszere) a fővárosi és a kerületi önkormányzatokból áll.” (Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény) Minden fővárosi kerületben települési önkormányzat működik, melynek feladata a helyi településrendezési szabályok megalkotása a **Fővárosi Településrendezési terv** alapján.

Az I. kerületnek a belső zóna részeként nincs Budapesten kívüli szomszédos települése, közigazgatási szempontból szomszédos a II., XI., XII. és a Duna túlpartján levő V. kerületekkel, amelyekre vonatkozóan a Fővárosi Közgyűlés 50/2015.(I.28.) számú határozatával elfogadott Budapest főváros településszerkezeti terve (továbbiakban: TSZT 2015) hatályos.

A felsőbb jogszabályok változása miatt az I. kerület mellett Budapest többi kerületében is folyamatban van a településrendezési eszközök felülvizsgálata. A szomszédos kerületi tervek jelenleg még nem kerületek elfogadásra, így a jelenleg hatályos rendezési eszközeiket mutatjuk be.

A TSZT 2015 tervi elemei közül a kerület térszerkezetére a területfelhasználási rendszer mellett a közlekedési infrastruktúra bír a legjelentősebb hatással, alapvetően a szomszédos kerületek közigazgatási területét érintő **közlekedési infrastruktúra** hatása befolyásolhatja az I. kerület

fejlődését, ezen tervezett közlekedési elemeket az 1.2. fejezet a kerületre vonatkozó településrendezési tervi előzmények vizsgálatában kerül ismertetésre.

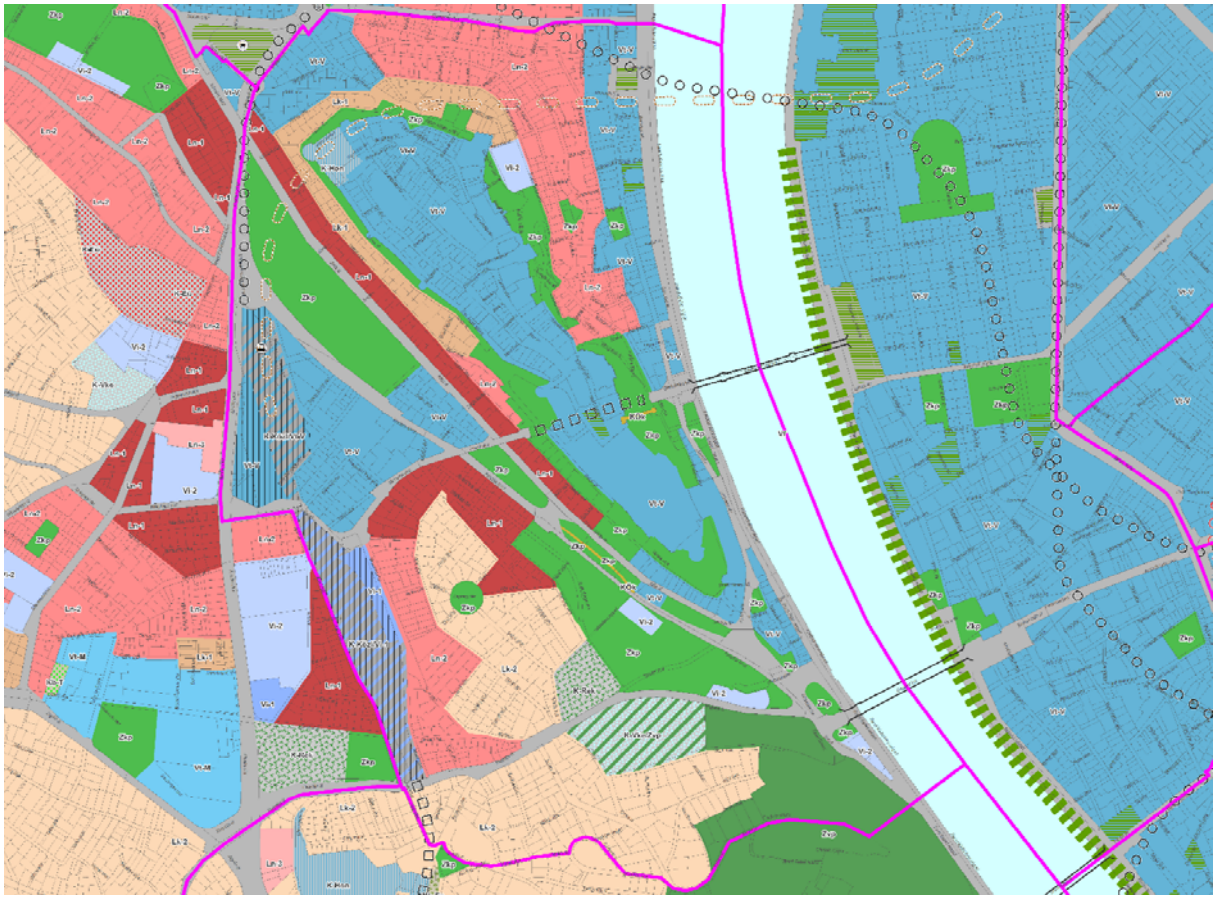

11. ábra: TSZT 2015 kivonat
Forrás TSZT 2015

II. kerület

A II. kerület az I. kerülettel a Széll Kálmán tér és Csalogány utca vonalában érintkezik, a közterületi hálózatok szervesen kapcsolódnak.

A két terület határán több védelmi, korlátozó elem is megjelenik, többek között fővárosi rendeletben védett épületegyüttes, fővárosi jelentőségű védett közpark, temető, fővárosi védettségű fasor, városkép szempontjából kiemelt területek és útvonalak, mikrohullámú sáv (magassági korlátozás), felszínmozgásos, instabil, lejtős felszíntípusok, felszínmozgás-veszélyes terület, régészetileg védett terület. Szerkezetileg a kerületben található gyorsforgalmi út, de ez nem érintkezik a vizsgált területtel. A két kerület mellékúttal és egyéb burkolt utakkal csatlakozik egymáshoz.

12. ábra: II. kerület I. kerülettel szomszédos része
Forrás: kerület honlapja

XI. kerület – Újbuda

A XI. kerület az I. kerülettel a Gellért-hegy térségében kapcsolódik szervesen. A XI. kerület településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata részletesen ismerteti a I. kerület fejlesztéseit is befolyásoló tervi elemeket.

13. ábra: A XI. kerület I. kerülettel határos része
Forrás: a kerület honlapja

A védettségeket mutató tervlapon jól kivehető, hogy a két kerület határán megjelenik hévíznyerő terület védőterülete, fokozottan védett barlang felszíni vetülete, karsztos terület, műemléki jelentőségű terület, országos jelentőségű védett természeti terület, régészetileg védett terület, fővárosi jelentőségű védett fasor valamint a metró védelmi zónája is viszonylag közel halad a kerülethatárhoz. A Gellért-hegy területén a beépítés mértéke nem növelhető.

Szerkezetét tekintve a kerületben található gyorsforgalmi út, azonban nem érintkezik az első kerülettel, főutakat tekintve ugyanez a helyzet. A két kerület egyéb burkolt utakkal érintkezik egymással.

XII. kerület – Hegyvidék

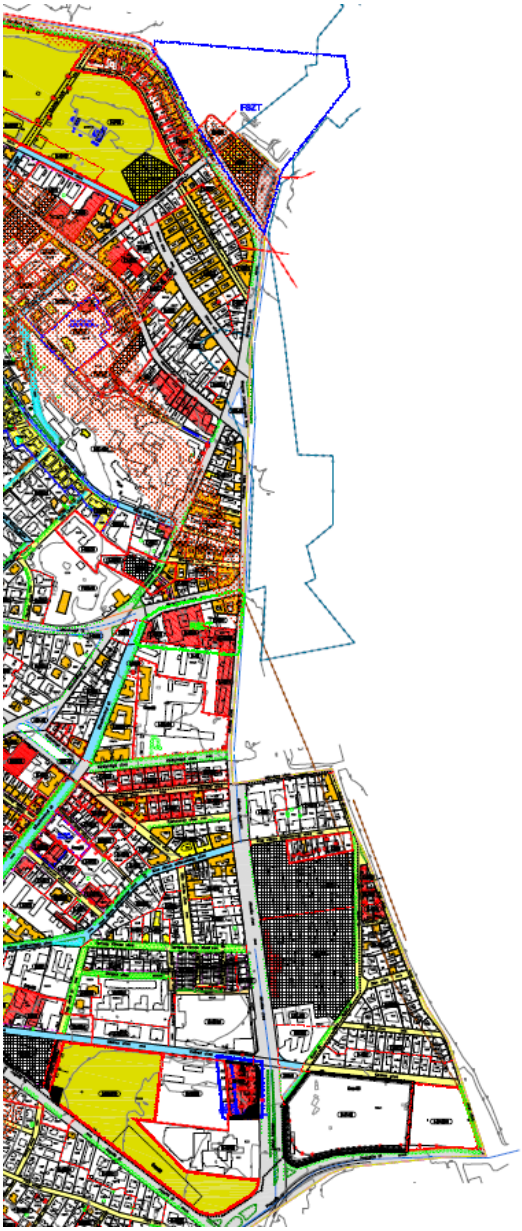

14. ábra: A XII. kerületek az I. kerülettel határos része
Forrás: a kerület honlapja

A XII. kerület az I. kerülettel a Krisztina körút–Alkotás út vonalában szomszédos, a közterületi hálózatok szervesen kapcsolódnak. A XII. kerületre vonatkozóan a TSZT 2015-nek nincs az I. kerület fejlesztéseit közvetlenül befolyásoló eleme.

A kerületi szabályozási terven egyértelműen látszik, hogy a két kerület határán többek között megtalálható műemlék, védelemre javasolt épület, felszínmozgás-veszélyes terület, műemléki jelentőségű magterület, metróvonal védőtávolsága, megtartandó fasor, városkép szempontjából kiemelt útvonala, elővásárlási joggal terhelt terület, kerékpárút, vasútvonal védőtávolság. A két kerület területének közlekedési feltárása mellékúttal és egyéb burkolt utakkal fonódik össze.

V. kerület – Belváros – Lipótváros

15. ábra: Az V. kerület I. kerülettel szomszédos része

Forrás: a kerület honlapja

Az V. és az I. kerület a Duna vonalában érintkezik, a főbb közlekedési kapcsolatokat két Duna híd (Szabadság, Erzsébet), és egy metróvonal, valamint a hajóközlekedés biztosítja.

Bár a Dunának köszönhetően a két kerület nincs közvetlen kapcsolatban egymással, mégis érdemes megemlíteni az 5. kerület Duna menti védelmi, korlátozó rendelkezéseit: a területen végig halad a világörökség puffer területének határa, megjelenik a mikrohullámú terület, mint magassági korlátozás, valamint a metró védelmi zónája.

1.2./7 A kerületre vonatkozó településrendezési tervi előzmények vizsgálata

Az elmúlt évek jogszabályi változásai az építésügyben, így a településrendezésben is jelentős változásokat eredményeztek. Az Étv. 14/A. § (2) bekezdés határozza meg új koncepció szerint a **fővárosi településrendezési eszközök**et, amelyek 2015 évben, illetve ezt követően elfogadásra is kerültek, ezek közül az I. kerületet érinti

- *a fővárosi településszerkezeti terv – Budapest főváros településszerkezeti terve (TSZT 2015),*
- *a fővárosi rendezési szabályzat (FRSZ),*
- *Duna-parti Építési Szabályzat (DÉSZ), valamint*
- *a fővárosi kerületi önkormányzat által a kerület területére megállapított kerületi építési szabályzat.*

Az Étv. 2. § alapján a településszerkezeti terv *„a településfejlesztési koncepcióban foglalt célok megvalósítását biztosító, a település szerkezetét, a területfelhasználást és a műszaki infrastruktúra-hálózatok elrendezését meghatározó terv”.*

A fővárosi rendezési szabályzat pedig *„a fővárosban a településrendezés és az építés összehangolt rendjének biztosítása érdekében az országos településrendezési és építési követelményeknek, valamint a főváros településszerkezeti tervének megfelelően a területfelhasználási egységek beépítési sűrűségét, meghatározott területek beépítési magasságát, a fővárosi infrastruktúra területbiztosítását megállapító fővárosi önkormányzati rendelet, amely telekalakítási és építésjogi szabályozási elemeket nem tartalmaz”.*

Budapest főváros településszerkezeti terve (TSZT 2015) és Fővárosi rendezési szabályzat (FRSZ)

Budapest új településszerkezeti terve (a rendezési szabályzattal együtt) a főváros teljes közigazgatási területére készült, 2017. december 6-án fogadta el a Fővárosi Közgyűlés (1654/2017. (XII. 6.)) Főv. Kgy. határozat és 20/2018. (VI. 19.) önk. rendelettel módosított 5/2015.(II.16.) önk. rendelet). A településszerkezeti terv hosszú távra szóló terv, 10 évet meghaladó időtávlatra.

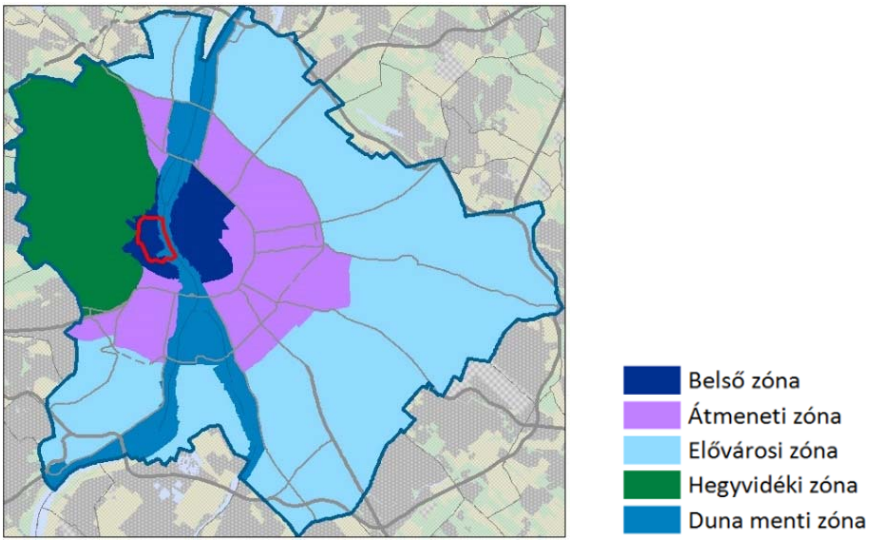

16 ábra: Az I. kerület Budapest zónarendszerében
Forrás: TSZT 2015

Budapest településszerkezeti tervének biztosítania kell a települést alkotó kerületek közös értékeinek megőrzését, a kerületi önkormányzatok érdekeinek összehangolását, a város egységes szemléletű, de területileg differenciált fejlesztését annak érdekében, hogy Budapest ne 23 kerület halmaza, hanem egy város legyen.

A TSZT által megfogalmazottakat általános, jellemzően szerkezeti típusú, és a területfelhasználással összefüggő témakörökben a TSZT leírása, az Étv. szerint meghatározandó paramétereket a Fővárosi rendezési szabályzat közvetíti a kerületi szabályozás felé a kerületi szintű előírások kidolgozásához.

Az I. kerület legnagyobb része a belső zónában helyezkedik el, keleti oldala a Duna menti zónába tartozik. A TSZT 2015 Budavárt területén meghatározta a (tervezett) területfelhasználási egységeket a beépítésre szánt és a beépítésre nem szánt területeken egyaránt.

A kerület Budapest legkisebb kerületei közé tartozik, Budapest összterületének (~52 500 ha) mindössze 0,64%, azaz 341 ha. A kerület 60,6%-a (206,52 ha) beépítésre szánt területfelhasználási egységbe sorolt, amelynek mintegy fele lakóterület. A beépítésre nem szánt területek (134,3 ha) nagy részét a zöldterületek és a közlekedési valamit vízgazdálkodási területek teszik ki.

TERÜLETFELHASZNÁLÁSI EGYSÉGEK MEGOSZLÁSA AZ I. KERÜLETBEN					
BEÉPÍTÉSRE SZÁNT (ha)			BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT (ha)		
Lakóterület (101,7)			Közlekedési terület (34,78 ha)		
Nagyvárosias, magas intenzitású, jellemzően zártsorú, zártudvaros beépítésű lakóterület	Ln-1	16,10	Közúti közlekedési terület	KÖu	34,49
Nagyvárosias, jellemzően zártsorú, keretes beépítésű lakóterület	Ln-2	34,55	Vízgazdálkodási terület (39,62)		
Kisvárosias, jellemzően zártsorú beépítésű lakóterület	Lk-1	9,81	Folyóvizek medre és partja	Vf	39,62
Kisvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület	Lk-2	41,24	Zöldterület (59,9)		
Vegyes terület (81,77)			Közkert, közpark	Zkp	47,51
Városközpont területe	Vt-V	77,46	Városi park	Zvp	12,39
Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület	Vi-1	1,35			
Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület	Vi-2	2,96			
Különleges terület(23,04)					
Nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület	K-Rek	2,53			
Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület	K-Hon	1,44			
Közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgáló terület	K-Közl	13,00			
Vízkezelési területek	K-Vke	6,07			
Beépítésre szánt területek összesen:	**206,52**		**Beépítésre nem szánt területek összesen:**	**134,30**	

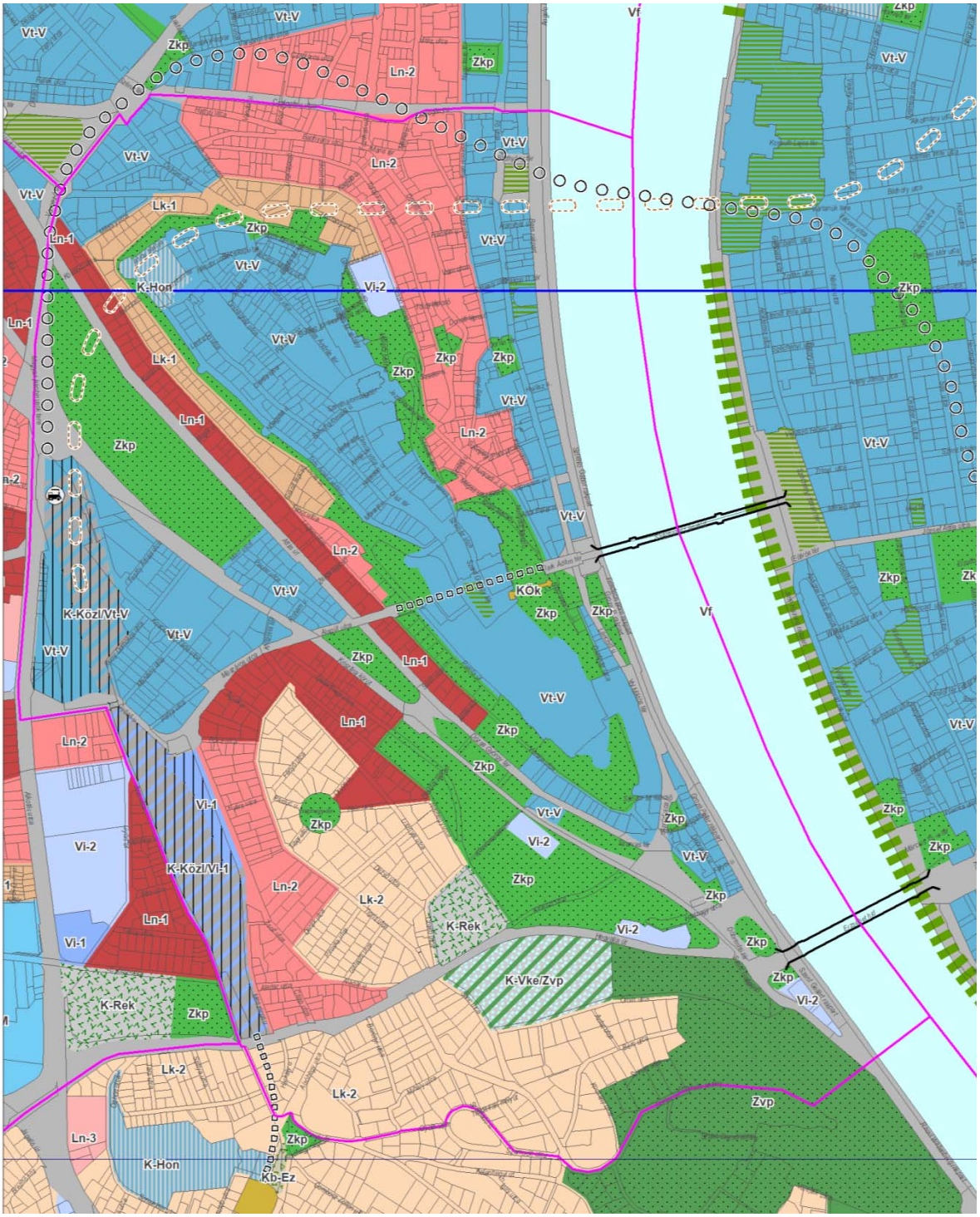

17. ábra: TSZT 2015 szerkezeti tervlapjának területfelhasználása (I. kerület részlete)
Forrás: TSZT 2015

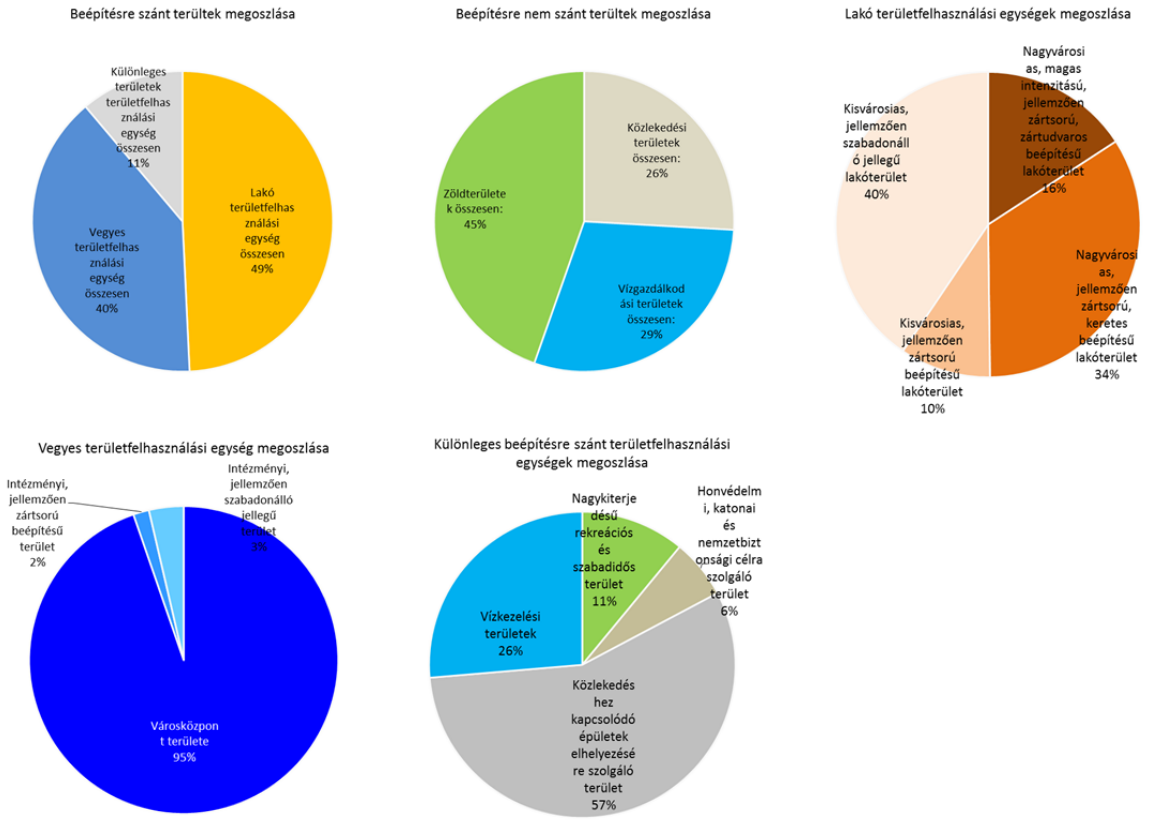

18. ábra: A területfelhasználási egységek az I. kerületben
Forrás: TSZT 2015

Az Étv. szerint az FRSZ egyik kiemelt feladata a területfelhasználási egységek beépítési sűrűségének meghatározása. Az FRSZ szerint a beépítési sűrűség kétféle értékre tagolódik, hogy a területhasználat kiszolgálásához szükséges parkolási infrastruktúra épületen belüli biztosítása támogatott legyen. A bsá jelű általános sűrűségi érték az általánosan elhelyezhető funkciók számára, a bsp jelű parkolási sűrűségi érték viszont kizárólag az épületen belüli parkolás céljára vehető igénybe.

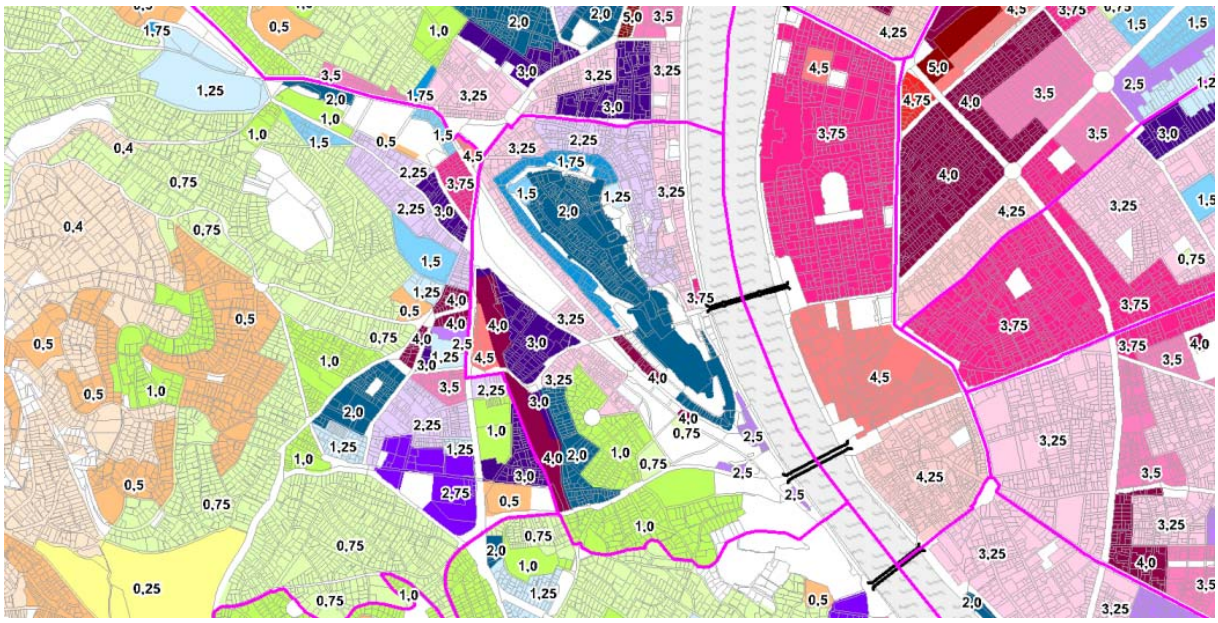

19. ábra: Az I. kerület Budavár beépítésre szánt területek beépítési sűrűségének bsá értékei
Forrás: FRSZ 2. melléklet – részlet

Az I. kerület Budavár területén a terv által meghatározott beépítési sűrűség bsá értéke a kerület jelentős részén 3,0 érték feletti. A sűrűségi értékek 0,75 és 4,5 közöttiek. Magasabb, 3,5-4,5 közötti értékek Krisztinavárosban, a Déli pályaudvar területén és elszórtan, egyes intenzív beépítésű területeken találhatóak.

Jelentős változással érintett területként a TSZT területfelhasználási tervlapján megjelennek azok a területek, melyek nagyobb egybefüggő – legalább egy-két tömb méretben alulhasznosítottak és változást igényelnek. A változás nem feltétlenül jelent területfelhasználás tekintetében is változást, vagy funkcióváltást, hanem a terület jelen állapotához képest várható nagyobb mértékű átalakulást jelzi. Ilyen terület a Déli pályaudvar csarnoki és rendező pályaudvari része. A terület jelenleg túlnyomó részt közlekedési terület, jelentős számú leromlott, használaton kívüli épületállománnyal, valamint alulhasznosított területekkel.

Szerkezeti szempontból a vasúti hálózat jelenleg felszín felett vezetett nyomvonalai alapvetően elválasztó hatásúak, amelyek városrészeket választanak el egymástól. A városfejlesztési koncepció az elválasztó hatások csökkentését is feladatként rögzíti. A koncepcionális cél érdekében a TSZT ezért alkalmazza a Déli pályaudvar esetében a többszintes területfelhasználást, amelynek révén lehetővé válik hosszabb távon a városszerkezetbe ékelődő vasúti létesítmény lefedhetősége, és más funkció együttes megjelenésével a városi szövetbe való integrálása.

A kerület szempontjából a TSZT legnagyobb jelentőségű – csak nagy távlatban reális – tervezett közlekedési eleme a Déli pályaudvar felszín alatti összekötése a Nyugati pályaudvarral. A két pályaudvar vasúti összekötése az S-bahn rendszerű vasúti közlekedés utolsó ütemeként az átmenő rendszerű vasúti közlekedés megszervezését teszi majd lehetővé.

A TSZT tartalmazza a meglévő budai villamos közlekedés összekötését az Erzsébet hídon keresztül a Rákóczi út visszaállítandó villamos közlekedésével.

Az I. kerületi Duna szakasz mentén tervezett az EuroVelo hálózat 6-os sz. nyomvonalának megvalósítása, lehetőség szerint felhasználva a jelenlegi kerékpárút szakaszokat. A K-NY-i irányú kapcsolatot az Alagúton átvezetett, valamint a Csalogány utcán vezetett, településszerkezeti jelentőségű kerékpáros infrastruktúra nyomvonalai fogják biztosítani.

Duna-parti Építési Szabályzat (DÉSZ)

Az Étv. szerint „a Duna-parti építési szabályzat az építés helyi rendjének biztosítása érdekében a fővárosi önkormányzat az országos településrendezési és építési követelményeknek megfelelően a Duna főmedrével közvetlenül határos telkek és a Margitsziget területének felhasználásával és beépítésével, továbbá a környezet természeti, táji és épített értékeinek védelmével kapcsolatos, a telkekhez fűződő sajátos helyi követelményeket, jogokat és kötelezettségeket Duna-parti építési szabályzatban állapítja meg.”

A DÉSZ készítése a fővárosi önkormányzat döntése alapján 2014-ben kezdődött meg, mely a helyi építési szabályzatokra vonatkozó rendelkezésekkel összhangban ütemezetten készül. Az I. kerület törvényben meghatározott Duna-parti területeinek (3,81 ha) DÉSZ-e a X. ütem részeként a 38/2018. (X. 30.) önkormányzati rendelettel került elfogadásra.

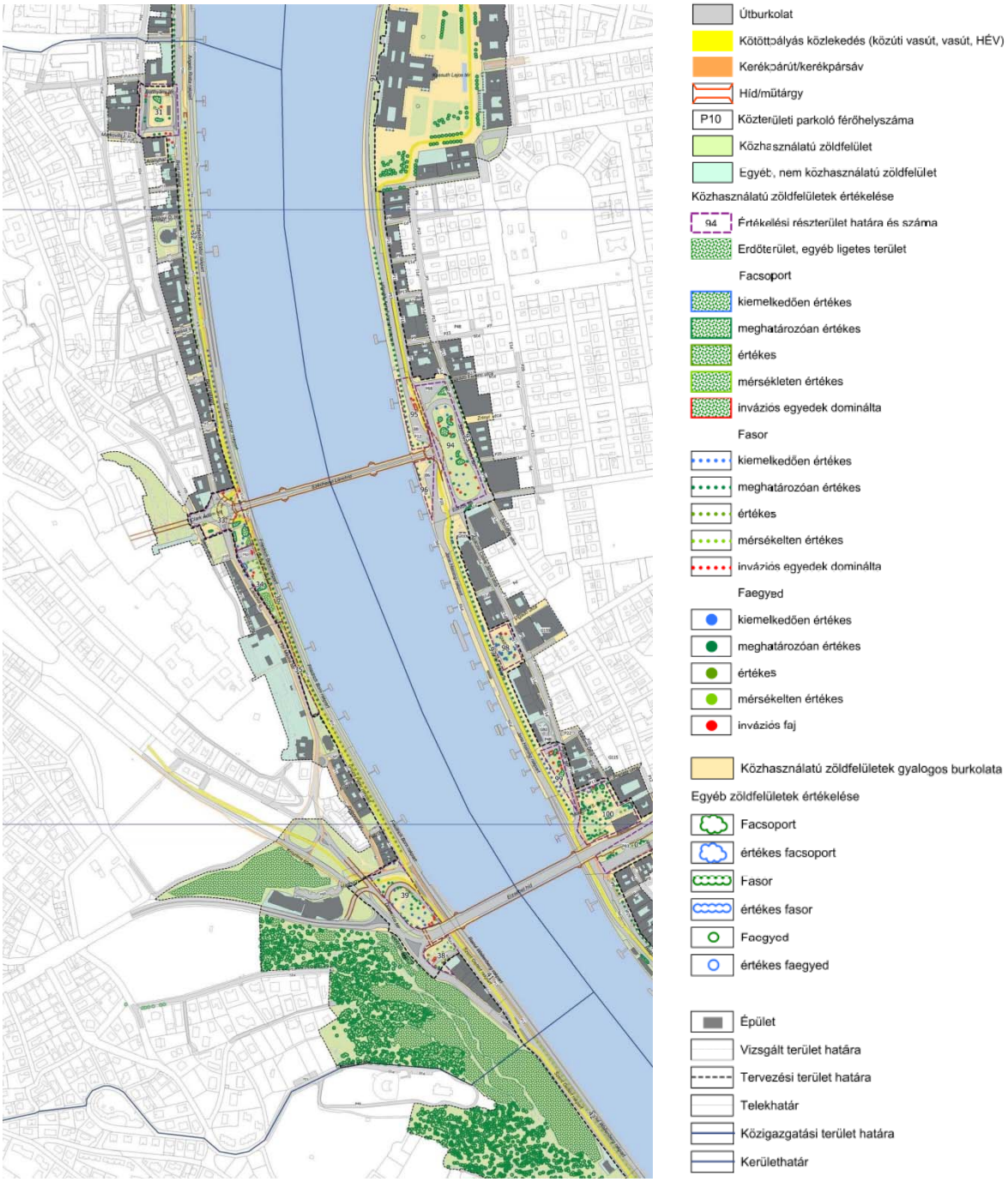

20. ábra: DÉSZ környezetállapot vizsgálat részlete
Forrás: I. kerületi DÉSZ Megalapozó vizsgálat

A DÉSZ biztosítja a tervezési területen a part fejlődésének lehetőségét, valamint keretet szab a tervezett fejlesztések megvalósításának. A DÉSZ alapján megvalósíthatóvá válik az I. kerület partszakaszának jobb funkcionális kihasználtsága a terület jellegének megtartása mellett.

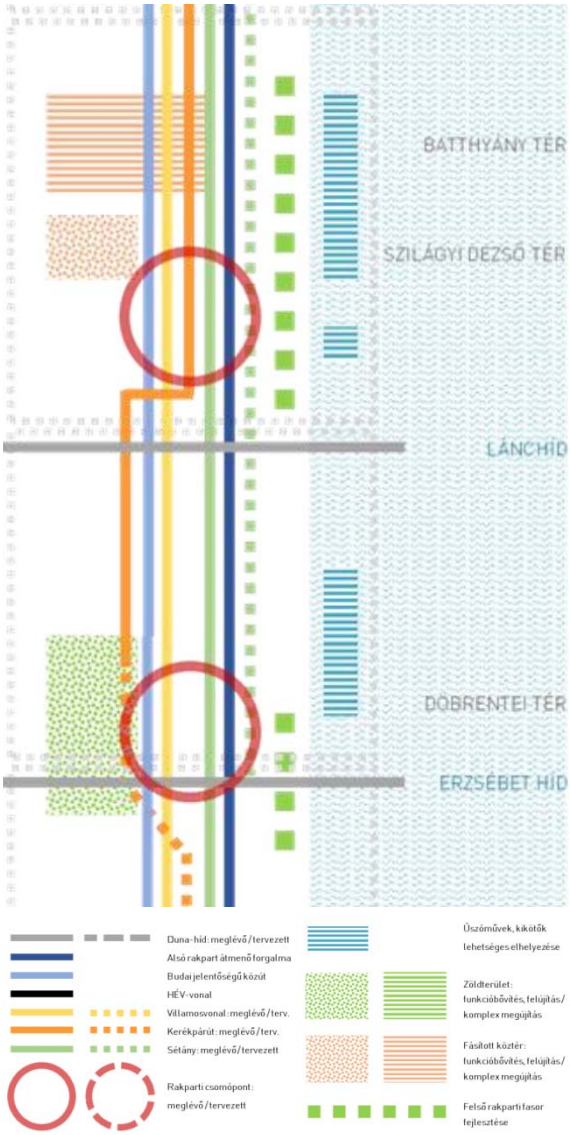

21. ábra: A struktúraterv DÉSZ tervezési területét érintő szakasza az I. kerület északi és déli határ között
Forrás: I. kerületi DÉSZ Alátámasztó javaslata

„Az északi és déli kerülethatár közötti partszakaszon, illetve a kapcsolódó területeken a tanulmány „Belvárosi Budai Duna-partok fővárosi struktúraterv" javaslataival összhangban, az alábbi fejlesztések megvalósíthatók a már kialakított közterületeken belül, ezért a DÉSZ nem tartalmaz új közterületet érintő szabályozást:

Margit híd – Széchenyi lánchíd közötti szakasz

- *Széchenyi lánchíd és a Váralagút felújítása a Clark Ádám tér átépítésével;*
- *felső rakparton önálló gyalogos sétánylétrehozása;*
- *a Gyalogos Eligazító Rendszer (GYERE) fejlesztése, kiterjesztése;*
- *az alsó rakpart gyalogos végigjárhatóságának megteremtése a kerékpáros infrastruktúrakialakításával összefüggésben;*
- *kikötő fejlesztés;*
- *Fátyol utca felújítása, az az Apród utca –Attila út – Döbrentei tér – Ybl Miklós rakpart tömbbelső teljes utcahálózatának megújítása a már felújított szakaszoknak megfelelő arculatban;*
- *Fridrich Born rakpart Döbrentei téri csomópontjában jobbra kanyarodó sávépítése;*
- *Döbrentei tér és környékének rehabilitációja és funkcionális bővítése (zajterhelésre kevésbé érzékeny rekreációs funkciók telepítése);*
- *rakparti fasor kiegészítése, fejlesztése.*

Erzsébet híd – Szabadság híd közötti szakasz

- *Az Erzsébet hídon forgalomtechnikai eszközökkel kerékpáros infrastruktúra kialakítása (forgalmi méretezés megfelelősége esetén a Buda felé tartó autóbusz sáv megszüntetésével);*
- *Döbrentei tér – Szent Gellért tér kerékpáros fejlesztés a gyalogosjárdákon irányhelyes megosztással vagy a teljes közlekedési keresztmetszet átalakításával;*
- *felső rakparton önálló gyalogos sétány létrehozása a kerékpárút áthelyezésének függvényében;*

- *a Gyalogos Eligazító Rendszer (GYERE) fejlesztése, kiterjesztése;*
- *rakparti fasor kiegészítése, fejlesztése."*

Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzat (KVÉSZ) és a szabályozási tervek (SZT)

Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat Képviselő Testülete által a **16/2000. (VIII.15.) Kt. rendelet**ével elfogadott, többszörösen módosított Kerületi Építési Szabályzat (KÉSZ) és a részeit képző Övezeti tervlap (ÖT), Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzat szövege (KVÉSZ), valamint Szabályozási tervlapok, összesen 89 szelvény (KSZT) a kerület teljes egészére egységesen készültek. A 2000 után készült szabályozási tervek a KÉSZ alaprendeletét módosították.

1.3 A település társadalma

1.3./1 Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

Budapest I. kerülete mind területének nagysága (3,41 km^2), mind pedig állandó népességszáma alapján a legkisebb kerületek közé tartozik a fővárosban. Hasonlóan kisterületű, kis népességszámú, de sűrűn lakott kerület a belső zónában az V., VI. és VII. kerület.

A kerület lakónépessége 1970 óta folyamatosan csökken, de ez 2001-től lelassult. (1. táblázat) A 2011. évi népszámlálás adatok szerint a lakónépesség száma 24.158 fő volt, ami 2012-re 403 fővel növekedett. (22. ábra) Népsűrűsége 7084,5 fő/km2 volt 2011-ben, ami több mint a kétszerese a budapesti átlagnak: ezzel ugyan a főváros egyik legsűrűbben lakott kerülete, viszont ennél sűrűbben lakottak a belső zóna kerületei (pl. VI., VII. kerület). A kerület lakónépessége 2001-2011 között összesen 1.759 fővel csökkent, ami elsősorban az alacsony születésszámmal magyarázható. A népesedési helyzet legkedvezőtlenebb alakulása 2001-hez köthető a kerületben, azóta ugyan a népességcsökkenés mérséklődött, mégis a budapesti átlaghoz képest nagyobb arányú a népességfogyás mértéke.

TERÜLET	1970	1980	1990	2001	2011
Budapest I. kerület	46631	41097	34778	25914	24158
Előző időpont arányában (%)	-	88,1	84,6	74,5	93,2
Pest megye	-	110,8	97,5	114,1	112,3
Budapest	-	102,9	97,9	88,2	97,3
Magyarország	-	104,0	96,9	98,3	97,4

1. táblázat: A település lakónépességének hosszabb távú trendjének vizsgálata
Forrás: KSH Népszámlálás 2011 alapján

Az I. kerületi népességszám az 1970-es évek eleji 46 ezer főről az 1980-as évek elejére 40 ezer főre csökkent, majd 1990-ben 35 ezer fő, illetve a 2000-es évek elején 25 ezer fő alá csökkent. A lakónépesség több mint 40 év óta tartó kitartó csökkenése a 2000-es évek elejétől visszaesett, és lényegében 2003 óta stagnált. Sőt, az elmúlt egy-két évben enyhe növekedés volt tapasztalható.

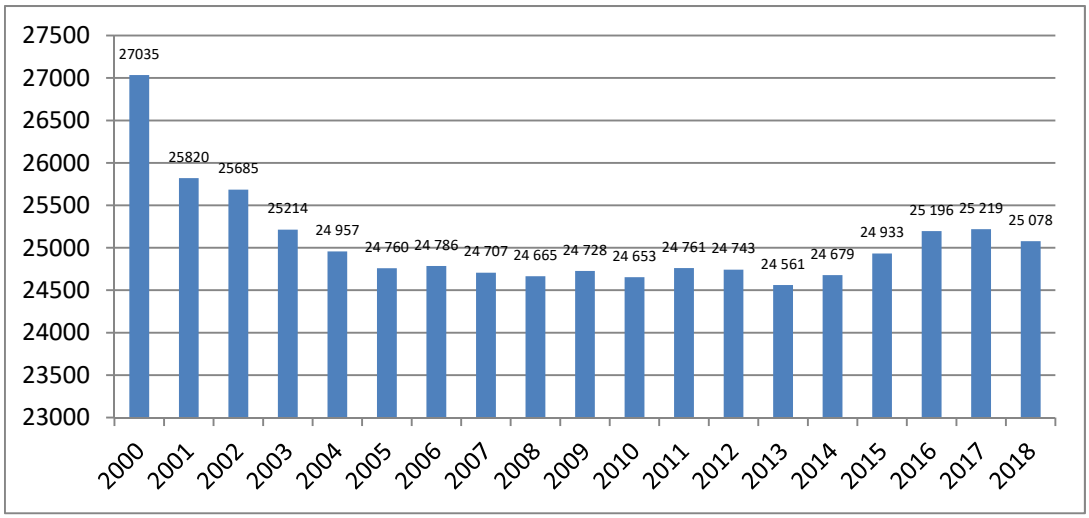

22. ábra: Lakónépesség alakulása (2000-2018)
Forrás: KSH

Az I. kerületben élő fiatalok (14 év alattiak) aránya 2000-től folyamatosan az országos és a fővárosi átlag alatt volt (23. ábra). A 2000-es évek első felében 10% körül stagnált a 0-14 évesek aránya az állandó népességen belül, azonban 2006-tól enyhén, de folyamatosan emelkedett a mutató értéke. A fiatalkorúak aránya 11,6% volt 2012-ben, ami egy százalékpontos növekedést jelent 2000-hez képest.

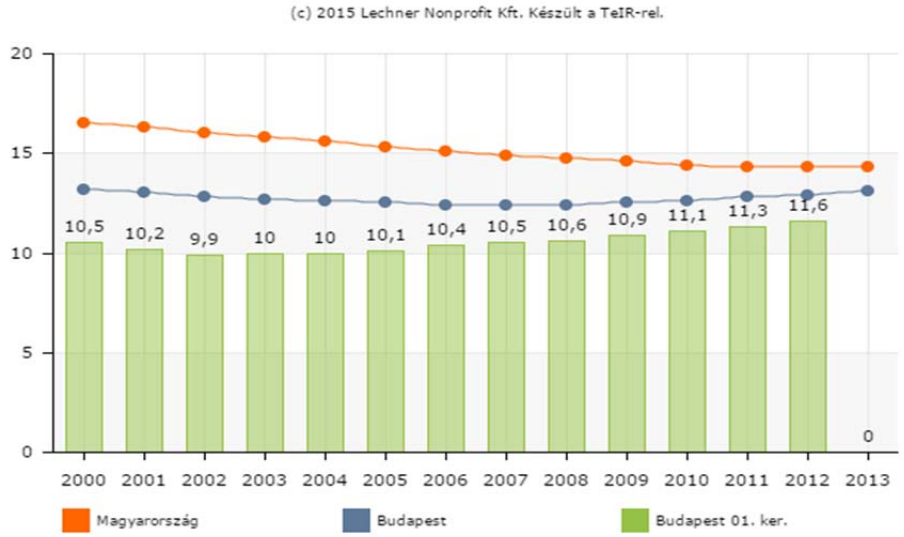

23. ábra: Állandó népességen belül a 0-14 évesek aránya
Forrás: Lechner Nonprofit Kft

Az I. kerületben élő 60 év felettiek aránya általában 10 százalékponttal haladta meg a budapesti, illetve több mint 10 százalékponttal a magyarországi átlagot a 2000-esévek elején.(24. ábra) 2003 óta az országos és a fővárosi átlagérték nagyobb mértékben növekedett, és közben az I. kerületben regisztrált idősek aránya 31-32% körül mozgott, vagyis a kerületi idős népesség részaránya már csak néhány százalékponttal van a budapesti átlagszint felett. A 60-x évesek aránya az állandó népességen belül 31,8% volt az I. kerületben 2012-ben.

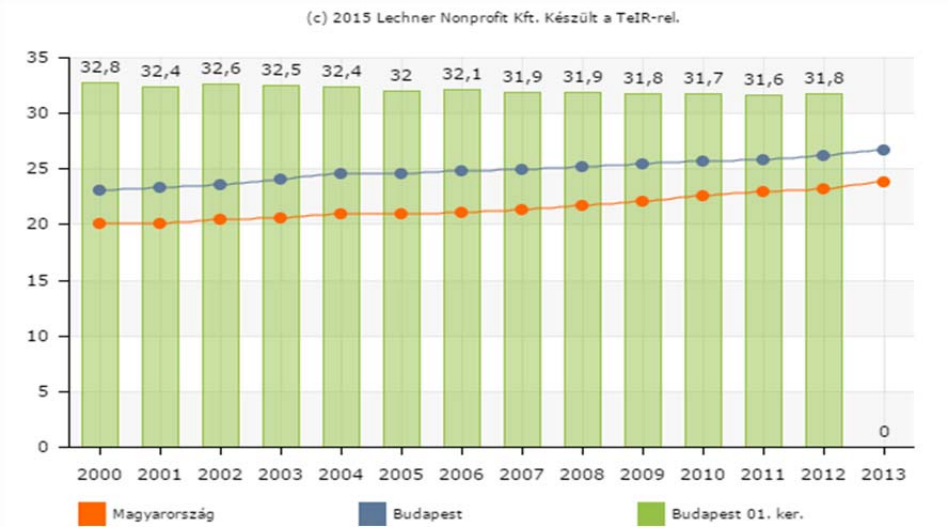

24. ábra: Állandó népességen belül a 60-x évesek aránya *(%)*
Forrás: Lechner Nonprofit Kft

A fiatal- és az időskorúak egymáshoz viszonyított aránya alapján értelmezett öregségi mutató az I. kerületben utal a helyi népesség elöregedésére (25. ábra). A kerületben regisztrált öregségi mutató jelentős mértékben meghaladja az országos és a fővárosi átlagszintet, bár 2005-től folytonos mérséklődése tapasztalható. Az öregségi mutató 317,3% volt 2005-ben, amely 274,5%-ra csökkent 2012-ben. Az öregségi mutató legmagasabb kerületi értéke 2002-ben volt (328,5%). Ugyan az öregségi mutató az elmúlt 5-6 évben javult, ennek ellenére a kerületben élő idősek aránya több mint a háromszorosa a fiatalkorúak arányának. Tehát az I. kerületben a népességcsökkenés mellett a másik meghatározó demográfiai jelenség az elöregedés.

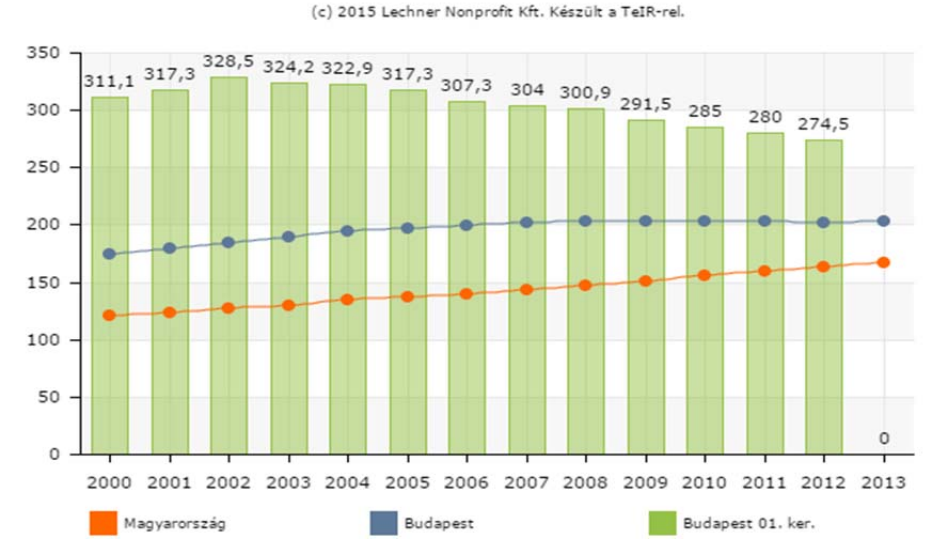

25. ábra: Öregségi mutató (száz 0-14 évesre jutó 60-x éve
Forrás: Lechner Nonprofit Kft

Az öregségi mutató csökkenése ellenére jól látható, hogy az elöregedést a fiatalabb népesség beköltözése nem tudja ellensúlyozni. A 65 éves és idősebbek száma az elmúlt években nem csökkent, a férfiak száma nagyobb mértékben nőtt, mint amennyivel az ugyanilyen korosztályú nők száma csökkent.

IDŐSZAK	LAKÓNÉPESSÉG SZÁMA AZ ÉV VÉGÉN (FŐ)	LAKÓNÉPESSÉGBŐL A 65 ÉVES ÉS IDŐSEBBEK SZÁMA AZ ÉV VÉGÉN (FŐ)	LAKÓNÉPESSÉGBŐL A 65 ÉVES ÉS IDŐSEBB NŐK SZÁMA AZ ÉV VÉGÉN (FŐ)	LAKÓNÉPESSÉGBŐL A 65 ÉVES ÉS IDŐSEBB FÉRFIAK SZÁMA AZ ÉV VÉGÉN (FŐ)
2015. év	25196	6086	3975	2111
2016. év	25219	6083	3951	2132
2017. év	25078	6108	3940	2168

2. táblázat: Idős lakónépesség alakulása
Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

A népességfogyás és az elöregedés kedvezőtlen alakulása együttesen utal a természetes fogyás jelenségére az I. kerületben (26. ábra). A természetes fogyás legmagasabb értéke (-14 ezrelék) 2000-ben volt megfigyelhető. A 2000-es évek első felében a természetes fogyás mértéke kitartóan enyhült és 2006-ra -5 ezrelékre csökkent. 2006 óta nagyobb részt -5 és -6 ezrelék közötti a természetes fogyás I. kerületi alakulása, 2012-ben -5,9 ezrelék volt. A természetes fogyás jelentős mértékben meghaladta a magyarországi és a budapesti átlagot, azonban az elmúlt 6-7 évben a kerületben tapasztalt mérséklődése miatt már csak néhány százalékponttal van az országos és a fővárosi átlag felett. A kerületre jellemző természetes fogyás abból adódik, hogy minden évben többen halnak meg, mint ahányan születnek, vagyis az élveszületési arányszám elmarad a reprodukciós szinttől.

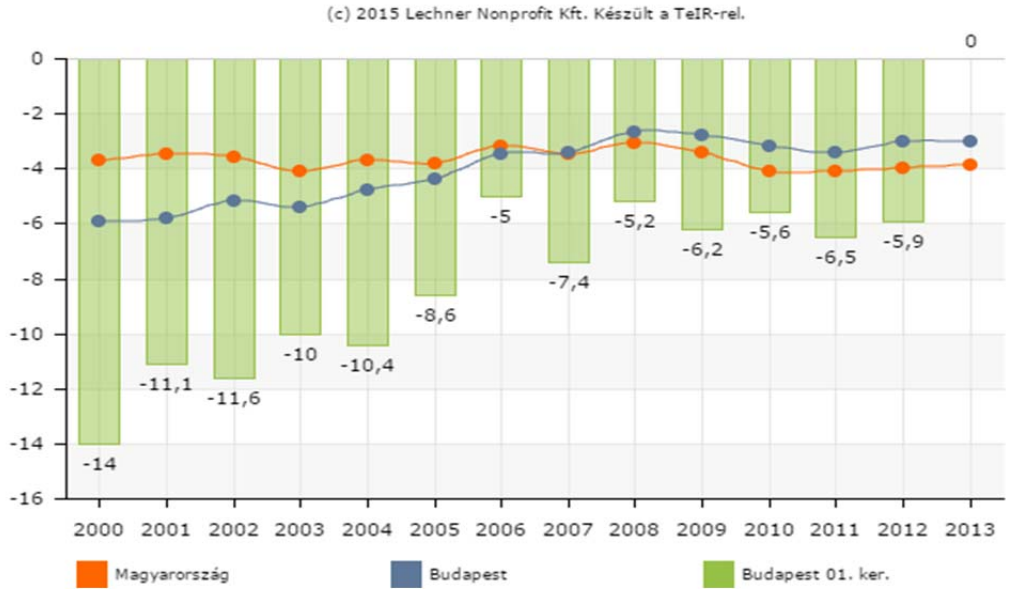

26. ábra: Természetes fogyás
Forrás: Lechner Nonprofit Kft

A vándorlási egyenleg I. kerületi alakulása 2007-től fordulatot vett: addig negatív volt, azóta pozitív értéket mutat. (27. ábra) Ez azt jelenti, hogy 2000-2006 között több volt az elvándorló/kiköltöző, viszont 2006 után több volt az odavándorló/beköltöző. A migráció mértéke 2006-2012 között kismértékben, de folyamatosan növekedett, 2012-ben 4,4 ezrelék volt. Ez az érték a budapesti átlagnak megfelel, de a 2007-től Budapesten is pozitívvá váló vándorlási egyenleg magasabb értékű volt, mint az I. kerületben 2011-ig. Ugyanakkor 2007 előtt az I. kerületi negatív vándorlási egyenleg kisebb mértékű volt a Budapesten regisztráltnál.

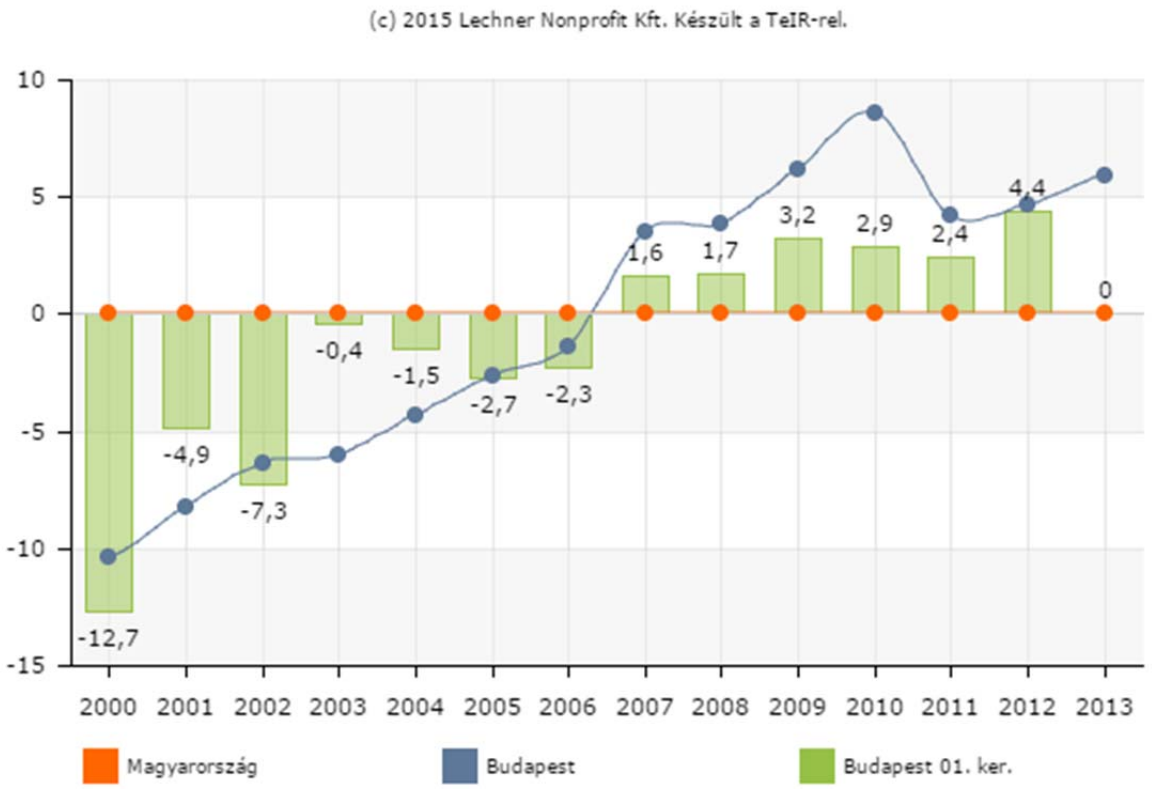

27. ábra: Vándorlási egyenleg alakulása
Forrás: Lechner Nonprofit Kft

A 2011. évi népszámlálás alapján a lakónépesség 2,8%-a vallotta magát a német nemzetiséghez tartozónak az I. kerületben. (3. táblázat) Ezzel ők vannak a legtöbben a kerületben, a többi megnevezett nemzetiség – pl. cigány, román, szlovák, orosz – részaránya 0,4% alatt van. Nemzetiségi önkormányzatok a kerületben 2014-től: Budavári Bolgár, Görög, Német, Örmény, Roma, Szerb Nemzetiségi Önkormányzat. Korábban működött a kerületben Lengyel Nemzetiségi Önkormányzat is. (*Forrás: ITS 2015*) A Budapesten élő cigány (romani, beás) etnikai kisebbséghez tartozó népesség aránya 0,2% az I. kerületben. (28. ábra)

TERÜLET	CIGÁNY	NÉMET	ROMÁN	SZLOVÁK	OROSZ
I. kerület	42	678	85	75	98
Pest megye	20719	30176	5649	7463	1833
Magyarország	315583	185696	35641	35208	13337

3. táblázat: Nemzetiség, anyanyelv vagy családban használt nyelv
Forrás: KSH Népszámlálás 2011 alapján

Az I. kerületi lakosság körében magasabb mind az érettségizettek, mind a diplomások aránya a budapesti és az országos átlagnál. (4. táblázat) A 18 évesnél idősebb kerületi lakosságban a legalább érettségizettek aránya 86%, míg a 25 évesnél idősebbek között az egyetemi, főiskolai oklevéllel rendelkezőké pedig 55% (2011). Ezek az értékek jelentős mértékben meghaladják a budapesti és az országos szintet. Az I. kerület lakossága tehát jól képzett, magas az iskolai végzettsége, sok köztük a diplomás.

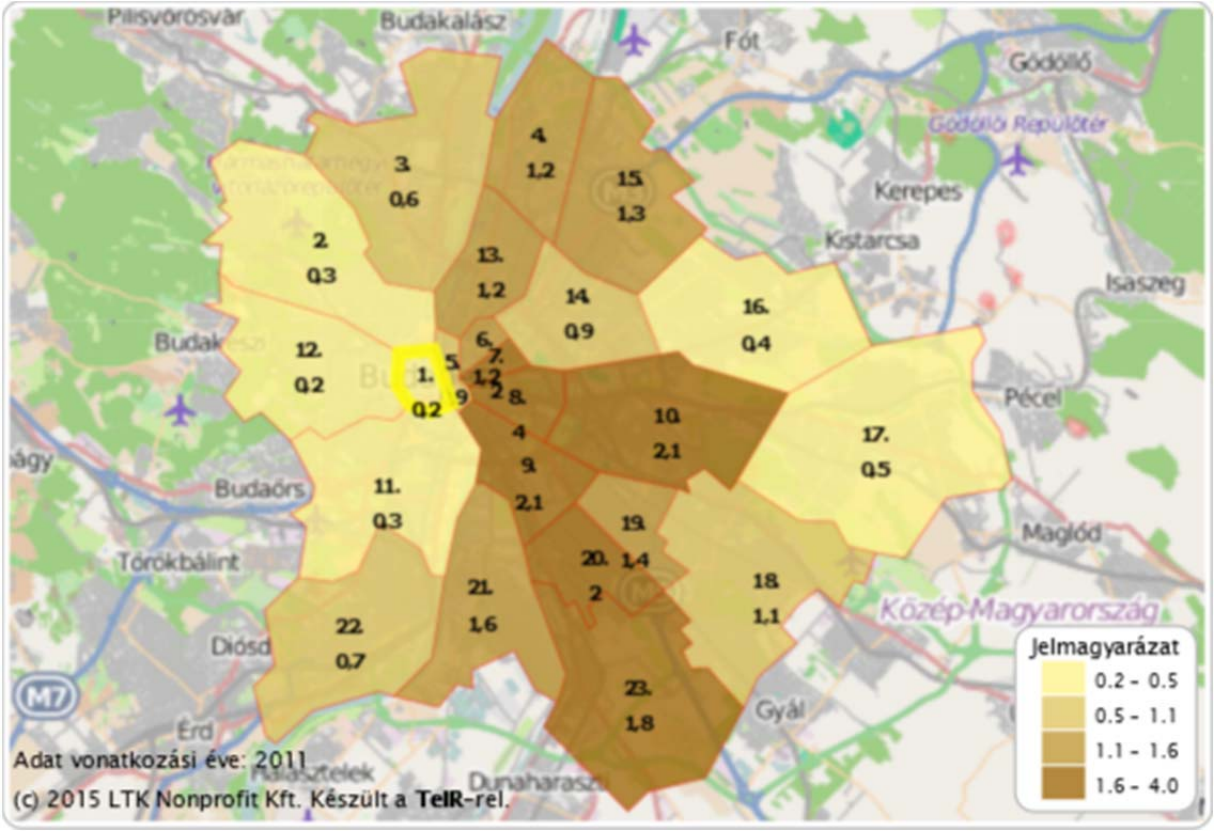

28. ábra: A cigány (romani, beás) etnikai kisebbséghez tartozó népesség aránya (%)– *2011*
Forrás: Lechner Nonprofit Kft

TERÜLET	LEGALÁBB ÉRETTSÉGIZETT A 18-X NÉPESSÉG ARÁNYÁBAN	EGYETEMI, FŐISKOLAI OKLEVÉLLEL RENDELKEZIK A 25-X NÉPESSÉG ARÁNYÁBAN	ÁTLAG ISKOLAI ÉVFOLYAM, 7-X NÉPRE, 2011
I. kerület	85,7	55,2	13,0
Budapest	69,9	34,1	11,6
Magyarország	49,0	19,0	10,2

4. táblázat: Iskolai végzettség alakulása (2011)
Forrás: Lechner Nonprofit Kft

A lakosság iskolai végzettsége magas, nagy a felsőfokú végzettségűek aránya. A kerületben a jövedelmi helyzet az átlagos fővárosi adatoknál kedvezőbb. Az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya 10 százalékos.

Összesen 5.797 családot regisztráltak az I. kerületben 2011-ben. (5. táblázat) A családszerkezet kedvezőtlenebbül alakul a kerületben, mint Budapesten. Az I. kerületben a családok 57%-a gyermekes, míg Budapesten 63%-a. A kerületi családok 43%-a gyermek nélküli, ez Budapesten 37%. Az I. kerületben a gyermekes családok közel fele egyszülős, vagyis az egyik szülő egyedül neveli a gyermeket/gyermekeket. Az egyszülős családok veszélyeztetettek a különböző szociális jellegű problémák megjelenése által.

TERÜLET	EGY SZÜLŐ + GYERMEK(EK) TÍPUSÚ CSALÁDOK SZÁMA ÖSSZESEN	GYERMEKES CSALÁDOK SZÁMA	GYERMEK NÉLKÜLI CSALÁDOK SZÁMA	CSALÁDOK SZÁMA ÖSSZESEN
I. kerület	1447	3307	2490	5797
Budapest	109764	284131	168774	452905
Magyarország	536614	1777740	935640	2713380

5. táblázat: Családszerkezet alakulása (2011)
Forrás: Népszámlálás, 2011

Az I. kerületben regisztrált munkanélküliek aránya egyike a legalacsonyabb értékeknek Budapesten. (6. táblázat) A 2011. évi népszámlálási adatok alapján a munkanélküliek aránya 7,9% volt a kerületben, a foglalkoztatottak és munkanélküliek együttesen 78%-át tették ki a 15-64 éves népességnek, valamint a foglalkoztatottak aránya 72% volt. A gazdasági aktivitás mutatói alapján az I. kerület helyzete budapesti és országos viszonylatban is kedvezőnek mondható.

TERÜLET	MUNKANÉLKÜLI RÁTA	FOGLALKOZTATOTTAK ÉS MUNKANÉLKÜLIEK A 15-64 ÉVES NÉPESSÉG ARÁNYÁBAN	FOGLALKOZTATOTTAK A 15-64 ÉVES NÉPESSÉG ARÁNYÁBAN
I. kerület	7,9	78,0	71,9
Budapest	10,4	72,7	65,1
Magyarország	12,6	64,8	56,6

6. táblázat: Gazdasági aktivitás alakulása (2011)
Forrás: Népszámlálás, 2011

	2014 (fő)	2015 (fő)	2016 (fő)	2017 (fő)
nyilvántartott álláskeresők száma összesen	271,5	257	208	183,25
20 éves és fiatalabb	0,75	1	0	0,5
21-24 év	11	9,25	8	4,25
25-29 év	22,25	16,75	12,50	11
30-34 év	32	26,25	18,25	16
35-49 év	32	33,50	26,25	16,75
40-44 év	25	23,75	22,25	17
45-59 év	25,25	20	17,25	10,25
50-54 év	26,50	25,50	18,75	14
55-59 év	48,75	43,75	29,75	18,50
60 év feletti	51	57,25	58,25	52,75

7. táblázat: Nyilvántartott álláskeresők (2014-2017)
Forrás: Helyi Esélyegyenlőség Program 2019-2023

ÉV	NYILVÁNTARTOTT ÁLLÁSKERESŐK SZÁMA ÖSSZESEN (fő)	A NYILVÁNTARTOTT ÁLLÁSKERESŐK MEGOSZLÁSA ISKOLAI VÉGZETTSÉG SZERINT (fő)	
		8 ÁLTALÁNOSNÁL ALACSONYABB VÉGZETTSÉG	8 ÁLTALÁNOS VÉGZETTSÉG
2013	348	2	52
2014	271	1	33
2015	257	4	31
2016	208	1	19
2017	183	1	16

8. táblázat: Regisztrált munkanélküliek száma iskolai végzettség szerint (2013-2017)
Forrás: Helyi Esélyegyenlőség Program 2019-2023

IDŐ (ÉV)	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
álláskeresők (fő)	398	415	362	280	242	237	178	155
álláskereső férfi (fő)	196	194	160	138	108	104	75	56
álláskereső nő (fő)	202	221	202	142	134	133	103	99
Közfoglalkoztatottak (fő)								28
Általános iskolai végzettségű álláskeresők (fő)	55	71	51	33	21	29	16	13
Általános iskolai végzettségnél kevesebbel rendelkező álláskeresők (fő)	3	1	4	1	3	5	3	
Főiskolai végzettségű álláskeresők (fő)	76	56	62	48	37	32	27	29
Egyetemi végzettséggel rendelkező álláskeresők (fő)	68	71	68	53	48	41	37	35
1 éven túl álláskeresők (fő)	81	79	83	93	80	93	71	59
180 napon túli álláskeresők (fő)	201	212	167	150	133	130	93	87

9. táblázat: Álláskeresők (2010-2017)
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

A NAV SZJA 2012. évi adatai alapján megállapítható, hogy az egy adózóra jutó átlag havi jövedelem 209.559 forint volt az I. kerületben. (10. táblázat) A kerületi lakosok jövedelmi viszonyai tehát kedvezőnek tekinthetők országos és budapesti viszonylatban. Budapesten a XII. kerületben élők jövedelme a legmagasabb, de az I. kerület a legjobb helyzetűek között van.

MEGNEVEZÉS	EGY ADÓZÓRA JUTÓ ÁTLAG HAVI JÖVEDELEM 2012	ORSZÁGOS ÁTLAG ARÁNYÁBAN (%)
I. kerület	209 559	160,5
Budapest	173 780	127,1
Magyarország	130564	100

10. táblázat: Jövedelmi viszonyok (2012)
Forrás: NAV SZJA adatok 2012 alapján saját számítás

A 2011. évi népszámlálási adatok városrészenkénti megoszlása árnyaltabb képet ad az I. kerület népességének társadalmi-gazdasági helyzetéről. (11. táblázat) Legnagyobb népességszámmal a Krisztinaváros és a Víziváros, míg legkevesebbel a Tabán rendelkezik. Az időskorú népesség legnagyobb arányban (közel 40%ban) a Gellérthegyen él. Minden városrészben kb. 10% a fiatalkorúak aránya. A 15-59 év közöttiek legkisebb része (50%-a) a Gellérthegyen él, a többi kerületrészben arányuk 57-58%. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül legmagasabb értéke (3,7%) a Tabánban, legkisebb értéke pedig a Gellérthegyen (1,9%) figyelhető meg. A Tabánban és a Vízivárosban a legalacsonyabb a diplomások aránya (53-54%), a többi kerületrészben ez a mutató 55-56% körül mozog. A Tabán kisebb mértékben kedvezőtlenebb helyzete a többi kerületrészhez képest tapasztalható a munkanélküliek és a tartós munkanélküliek magasabb arányában is. A legtöbb lakás a Krisztinavárosban és a Vízivárosban van. Az alacsony komfortfokozatú lakások magasabba aránya is ezekben a városrészben, valamint a Tabánban figyelhető meg. (11. táblázat)

MUTATÓ MEGNEVEZÉSE	I. KERÜLET ÖSSZESEN*	GELLÉRTHEGY	KRISZTINA-VÁROS	TABÁN	VÁR	VÍZIVÁROS
Lakónépesség száma	24158	1563	11037	1005	2164	8364
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	10,2	9,7	10,5	10,1	9,9	10,2
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	57,0	50,6	56,7	56,3	58,8	58,0
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	32,8	39,7	32,8	33,5	31,3	31,8
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	3,2	1,9	3,3	3,7	2,5	3,3
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában	55,2	56,1	56,2	52,9	56,4	53,8
Lakásállomány (db)	16972	1049	7550	776	1325	6272
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	3,6	1,6	4,1	4,0	2,4	3,6
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	29,2	31,9	28,6	30,2	30,0	28,9
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	2,1	1,5	2,2	2,3	1,6	2,1

Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	67,4	65,1	67,9	65,6	66,5	68,0
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	38,7	44,6	38,5	43,2	33,5	38,7
Állandó népesség száma – a mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem	23729					
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	9,4	8,5	9,0	11,9	12,1	9,1
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya lakónépességen belül	50,2	56,6	50,0	50,6	48,5	49,6
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	7,9	5,9	7,8	9,9	8,1	7,8
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	4,6	3,4	4,6	6,3	4,0	4,5
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	2,9	1,5	3,4	3,2	2,2	2,7
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	20,9	10,1	21,2	16,3	26,8	21,5

* Az oszlop tartalmazza a lakcím nélküli hajléktalanok (25 fő) adatait

11. táblázat: Budapest I. kerület városrész adatok (2011)
Forrás: Népszámlálás, 2011

Az előzőekben bemutatott táblázatból kiolvasható, hogy a kerület öt városrésze szignifikáns eltéréseket nem mutat szociológiai és gazdasági vetületben, szegregált, társadalmilag leszakadt városrészek nincsenek. A kerület közel 17 ezer lakásának kb. 9%-a kerületi Önkormányzat tulajdonában van, ezek területileg a Várban és a Vízivárosban koncentrálódnak.

Az életminőség alakulásának fontos információhordozója a kerületi lakásállomány, valamint a kerületben található lakások összetétele, minősége. A kerületi lakásállományt 16.973db lakás alkotja (2012). Ezzel a nagyságrenddel az I. kerület inkább a kisebb lakásállománnyal rendelkező kerületek közé sorolható Budapesten. Az ezer lakosra jutó lakások száma meghaladja az országos és a fővárosi átlagot, ami abból adódik, hogy a kis alapterületű kerületben viszonylag sokan élnek, nagy a népsűrűség. Az épített lakások aránya az éves lakásállományban 1% alatti értékkel bírt 2000 óta, amely jelentős módon eltért a budapesti magasabb átlagszinttől. Az alacsony komfortfokozatú lakások – félkomfortos, komfort nélküli, szükséglakás – aránya 3,6% volt a kerületben 2011-ben. A kerületben lévő lakásállomány többsége nagy értékű: az épületek egy része védettséget élvez, vagy eleve kiemelkedő építészeti értéket képvisel. A teljes lakásállomány kb. 9%-a önkormányzati tulajdonban van, amely főként a Várban és a Vízivárosban koncentrálódik.

(Forrás: ITS 2015)

A zöldfelületek, a természeti értékek, illetve a kikapcsolódásra alkalmas városi zöldterületek megléte jelentős mértékben növeli az élhető város feltételeinek javítását, egyben az életminőség objektíven is értelmezhető mérőszámai. A kis alapterület ellenére rendkívül jó adottságokkal bír az I. kerület egyrészt a meglévő közparkok, zöld közterek, fasorok, másrészt a nagy összefüggő, részben természetvédelem alatt álló zöldterületek miatt. Az egy főre jutó zöldfelület nagysága 3,7 m2. Az egy főre jutó parkterület az I. kerületben több mint a duplája a budapesti átlagnak. Nagyobb kiterjedésű zöldterület, parksáv található a Krisztina körút – Attila út vonalában (pl. Tabán, Vérmező, Horváth-kert), a várfal körüli lejtőn, a Gellérthegyen, a Naphegyen, a Duna-parti fásított sétány. Két fővárosi jelentőségű meleg vizű karsztvízforrás-csoport is itt helyezkedik el: a Rudas és a Rácz gyógyfürdő forrásai.

KÚTKATASZTERI SZÁM	FELHASZNÁLÁSI MÓD
B-6	ivás, fürdés
B-5	Ivás, fürdés
B-4	ivás, fürdés
Rác Nagy Forrás	fürdés

12. táblázat: Gyógyvizes kutak
Forrás: BFKH nyilvántartás

Fővárosi jelentőségű védett természeti érték a Bécsi kapu tér 8. szám alatti szőlőtőke és a Mészáros utca – Pálya utca sarkán álló vadgesztenyefa csoport. (Forrás: IVS 2009) A Budai Vár alatti 4 km hosszú üreg- és barlangrendszer természetes úton alakult ki, ám a történelem folyamán az emberi tevékenységek folyamatosan formálták, különböző módon vették igénybe és hasznosították. A kerületben több mint 20 játszótér van, amelyek inkább kisebb alapterületűek.

A kerület közintézményei célul tűzték ki, hogy minden eszközzel és lehetőséggel támogatják a fogyatékkal élők közösségi integrálását. Már minden óvodában tudják fogadni az enyhén fogyatékos gyermekeket. A Helyi Esélyegyenlőségi Programban (2013) kiemelt feladat a fogyatékossággal élők társadalmi integrációját, foglalkoztatási és érvényesülési lehetőségeit minél szélesebb körben megvalósítani, megteremteni. A fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre az I. kerületre vonatkozó értékelhető statisztikai adatok, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről. A Budapesti Mozgáskorlátozottak Egyesületének I. kerületi szervezete, mint civil szervezet segítik a kerületben élő mozgáskorlátozottakat.

A kerületben élő szenvedélybetegek sokrétű támogatását, segítését egy civil szervezet, a „Fogadó” Pszichoszociális Szolgálat végzi.

	db	Összkomfortos	Komfortos	Félkomfortos	Komfort nélküli	Szükség	Ebből Üres
2013	1493	556	874	40	17	6	82
2014	1485	556	868	38	17	6	75
2015	1457	545	857	34	15	6	76
2016	1444	534	856	33	15	6	60
2017	1437	534	846	33	15	6	3
2018	1437	534	848	32	15	6	2

13. táblázat: Szociális lakásállomány (2013-2018)
Forrás: Helyi Esélyegyenlőség Program 2019-2023

1.3./2 Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

A KSH adatszolgáltatása alapján megállapítható, hogy Budapest I. kerületében nem található szegregátum, vagyis nincs olyan kerületrész, ahol a szegregációs mutató 15% feletti lenne. (29. ábra)

A kerület 2009. évi IVS-ben sem volt a Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján megnevezett olyan terület, amely megfelelt volna a tényleges szegregátum feltételeinek.

(Forrás: IVS 2009)

A korábbi IVS ugyan megjelölt egy területet (Magyar Máltai Szeretetszolgálat Gondviselés Háza tömb nagyságú épülete, ahol 76 rászoruló gondozása történt), de ez az épület funkciója miatt nem tekinthető valódi szegregátumnak.

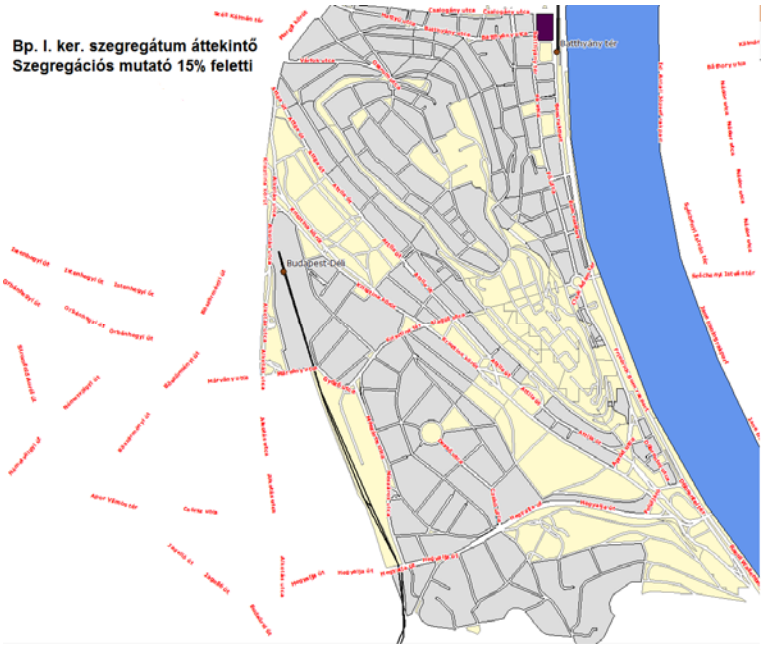

29. ábra Budapest I. kerület szegregátum áttekintő
Forrás: KSH adatszolgáltatás

Veszélyeztetettség elkerülésére vonatkozó intézkedések

Budapest I. kerület 2015. évi ITS-e a KSH adatok alapján megállapította, hogy a kerületben nincs szegregátum, így az IVS-ben szereplő Anti-szegregációs Terv elsősorban a megelőzésre koncentrált. (Forrás: ITS 2015) Legfontosabb célként a jövőbeli társadalmi leszakadás és szociális elszigetelődés megakadályozása jelent meg. A célok és tervek a kerület egészére vonatkozóan jelentek meg, így nem tettek különbséget a kerületrészek között.

A bérlakás-állomány – a kerületi teljes lakásállomány kb. 9%-a – veszélyeztetettségének megelőzésére az Önkormányzat a korábbi IVS-ben célul tűzte ki, hogy ezt az értékes, részben védettség alatt álló lakásvagyont nem értékesíti. Ezt a célt és tervet az elmúlt években az Önkormányzat megvalósította, elsősorban az építészeti értékek megóvása érdekében.

A szegregáció elkerülésében a 2009-es IVS az időskorú népességre, a szociálisan rászorulókra, a fogyatékkal élőkre, a nemzetiségekre és a hajléktalanokra koncentrált. Az azóta eltelt időszakban az Önkormányzat az egészségügyi alapellátás és a szociális ellátás intézményi infrastruktúrájának megújításával, részben a szolgáltatások bővítésével, részben a részben pedig azok civil szervezetekkel történő fenntartásával, részben pedig a szociális támogatás kiterjesztésével hatékonyan kezelte a szegregáció megelőzését. Néhány példa a megelőző célú tervek teljesülésére:

A Maros utcai szakrendelő felújítása folyamatos, a Roham utcában pedig új fogászati rendelő jött létre. A közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése folyamatos a kerületben. A szociális támogatások jogosultsági kritériuma megváltozott, részben a válság társadalmi következményeinek kezelése érdekében is. A civil szervezetek és a nemzetiségi önkormányzatok bevonása a kerület életébe sikeres, amely erős lokálpatriotizmussal párosul. 2012-ben TÁMOP-támogatás keretében a kismamák munkaerő-piaci integrációját segítő képzés valósult meg a kerületben.

1.3./3 Települési identitást erősítő tényezők

Az I. kerület földrajzi adottságaiból fakadó sokszínűsége és annak megőrzése érdekében a helyi identitástudat erősítése elsősorban a hagyományok őrzésén és a lokálpatriotizmus fenntartásán alapszik. A kerület életében fontos szerephez jutnak a civil szervezetek, a helyi médiák, a turisztikai nevezetességek, a kulturális programok, a testvérvárosi kapcsolatok.

Az I. kerületben élénk a kulturális élet, de ennek legnagyobb része turisztikai attrakció, amely a világ minden tájáról érkezők számára nyújtanak kikapcsolódást, szórakozást az év egészében. A települési identitást erősítő tényezők között tehát azokat a kulturális programokat, intézményeket kell kiemelni, amelyek elsősorban a helyi hagyományőrzésre és közösségépítésre épülnek, és a helyieket szólítják meg még úgyis, ha szélesebb látogatóközönségre tartanak számot. Ezt a célt szolgáló fontosabb állandó létesítmények például a Budavári Művelődési Ház, valamint a rendszeres programok például a Márai Szalon, a gyermeknapi programok, a komolyzenei koncertek, a Czakó utcai Nyárbúcsúztató Bál stb.

Budavári Önkormányzat testvérvárosi kapcsolatait elsősorban a közép-európai országok fővárosaival– azok belvárosi kerületeivel –, valamint a határon túli magyar városokkal alakította ki. Cél megerősíteni és elmélyíteni a városok közti baráti kapcsolatot a kultúra, sport, oktatás, idegenforgalom, városi területtervezés, kerületi hivatalok és önkormányzatok tevékenysége, valamint az Európai Unióhoz és más európai és világszervezethez kapcsolódó lehetséges együttműködés útján. A kerület testvérvárosai a következők:Bécs I. kerülete (Ausztria), Capestrano (Olaszország), Carouge (Svájc), Lendva (Szlovénia), Marlow (Egyesült Királyság, Anglia), Prága I. kerülete (Csehország), Pozsony I. kerülete (Szlovákia), Regensburg (Németország), Székelyudvarhely (Románia), Zenta (Szerbia), Munkács (Ukrajna), Varsó belvárosi kerülete – Sródmiescie (Lengyelország).

Az I. kerületben a helyi sajtó és média több kiadvánnyal és egyéb megjelenési formával van jelen hosszú évek óta, amelyekkel nemcsak a folyamatos lakossági tájékoztatást valósítják meg, hanem elősegítik a kerülethez való kötődés elmélyülését és az egységes identitástudat megerősödését, fennmaradását. 1999 óta az összes Önkormányzati Beszámoló nyilvánosan elérhető a kerület hivatalos honlapján: ezek olyan kiadványok, amelyek tartalmazzák az adott évi kerületi eseményeket. A lakossági fórumokról készült Tájékoztató kiadványok mindenki számára könnyen elérhetők az interneten. (Forrás: www.budavar.hu). A Várnegyed c. kerületi újság havonta kétszer jelenik meg, nyomtatottan és elektronikusan (Várnegyed Online) is hozzáférhető a helyiek számára, és a kerület életével kapcsolatos fontos tudnivalókról tájékoztat. 2007 óta évente egy-két alkalommal megjelenő kulturális kiadványok a kerület történelmének kulturális vonatkozásait dolgozza fel könyv vagy film formátumban. A kerületi facebook közösség az interaktív kapcsolattartást teszi lehetővé. (Forrás: http://www.facebook.com/1.kerulet)

Az I. kerület a főváros egyik leglátogatottabb idegenforgalmi és kulturális célterülete. Történelmi épületegységei önmagukban is sok külföldi és hazai turistát vonzanak, de az itt található múzeumok, könyvtárak, színházak nemcsak az ide látogatóknak, hanem a helyi lakosoknak is számtalan kulturális lehetőséget biztosítanak. A turizmus a kerület épített (Világörökség részei: Budai vár, beépült Duna-part) és természeti(Várlejtő, Gellérthegy, Tabán, Krisztinaváros) értékeire épül. A helyi identitástudat erősítésében arra kell törekedni, hogy az idegenforgalom és az abból eredő környezeti terhelés ne akadályozza az élhető környezet feltételrendszerének fennmaradását, és ne legyen a lakónépesség

számára a kerületből való elvándorlás kiváltó oka. A helyi identitást erősítő tényezők között hangsúlyozni kell a fenntartható turizmus hosszú távú megvalósításának célkitűzését.

Az I. kerületben a civil szervezetek aktív tevékenységet folytatnak, és a helyi lakosság nagy számban vesz részt a civil szervezetek programjain. (Forrás: www.budavar.hu) Az Önkormányzat pályázati úton támogatja a szervezeteket, azok rendezvényeit, illetve karitatív tevékenységeit. Közel 40 civil szervezet létezik az I. kerületben. Jelentősebb civil szervezetek a kerületben: Budai Polgári Casino Egyesület, Budapest I. kerület Budavári Polgárőr, Önkéntes Tűzoltó és Egészségvédő Egyesület, Budavári Lakosok Szövetsége, Haypál Alapítvány, Krisztinavárosi Szent Gellért Alapítvány, Lánchíd Kör Egyesület, Tabán Társaság Egyesület, Tabánért Alapítvány, Tabáni Spartacus Sport és Környezetvédő Egyesület, Várbarátok Köre Közhasznú Egyesület, Nagycsaládosok Országos Egyesülete, Budapesti Mozgáskorlátozottak Egyesületének I. kerületi szervezete stb. Civil programok a kerületben, amelyeket általában a Czakó utcában szerveznek: Budavári Lakosok Gulyáspartija, Lecsófesztivál.

Az I. kerület sportélete szintén a helyi identitástudat egyik erősítő tényezője. A Czakó utcai Sport- és Szabadidőközpont a kerület sportéletének fő színhelye. Rendszeresek a tavaszi és őszi sportnapok,ahol nagy létszámban jelennek meg a kerület lakosai: pl. a Tavaszköszöntő Sportnap, az őszi Lengyel-Magyar Sportnap, Machos Ferenc futballtorna, a Rendvédelmi Sportnap, Polgári Védelem Napja stb. A Krisztina körút mentén fővárosi fenntartású teniszpályák kínálnak sportolási lehetőséget a kerületben. Immár hagyomány, hogy május végén egyházi labdarúgó-bajnokságot rendeznek a kerületi sportközpontban.

A kerületkártya program nagyban hozzájárul az identitástudat erősítéséhez. A rendszer több kedvezményt is biztosít a kerület lakosai számára. A rendszert már kártyaolvasóval és mobiltelefonos alkalmazással is lehet működtetni. (Forrás: 2018-as közmeghallgatás)

A kerület több szórakoztató rendezvényt is szervez Budapest lakosainak és az ide látogatóknak:

- *Beethoven Budán Fesztivál – május,*
- *a Magyar Könyv és a Magyar Nyelv Ünnepe a Budai Várban - általában szeptember eleje,*
- *nyárbúcsúztató Bál – augusztus vége,*
- *Buda Eliberata – augusztus utolsó hétvégéje,*
- *gyereknapi rendezvény – május utolsó hétvégéje,*
- *szüreti felvonulás – szeptember,*
- *adventi koncertek – december.*

(Forrás: http://www.budavar.hu/fesztivalok-hagyomanyos-rendezvenyek)

A közbiztonság fenntartása kiemelt fontosságú az I kerület számára, mert nagyszámú turista tartózkodik a kerület különböző részeiben, hisz a helyi látnivalók szinte egész évben ide vonzzák a látogatókat. A közbiztonság magas szintű megvalósítása egyben az életminőség mérőfoka is, és ha az itt élők biztonságban érzik magukat, akkor az egyben a helyi identitástudat erősödésével is együtt jár. Cél a közvetlen társadalmi és intézményi kapcsolatok elmélyítése, a lakosság és a rendőrség közötti párbeszéd fenntartása, valamint a közterületi jelenlét még hatékonyabbá tétele, illetve a megelőzés érdekében az I. kerületben a választási körzeteknek megfelelően tíz körzeti megbízotthoz fordulhatnak a polgárok (Várnegyed). Ezen kívül működik egy civil szervezet is a kerületben, a Budavári Polgárőr.

A Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság Észak-budai Katasztrófavédelmi Kirendeltség II. kerületi Hivatásos Tűzoltó-parancsnokság Budavári Katasztrófavédelmi Örse elsődlegesen az I., II., XII. kerület

tűzoltási és műszaki mentési feladatait látja el. Az Örs több gyakorlatot is szervez az ott dolgozóknak (pl.: alpintechnikai tanfolyam). Polgárvédelemi feladatok:

- *Melegedőhelyek ellenőrzése, nyilvántartás készítése;*
- *Rendszeres tájékoztatás a CO veszélyeiről, karácsonyfatüzek veszélyéről;*
- *Katasztrófavédelmi ifjúsági versenyre való felkészítés;*
- *Éves kockázatbecslés;*
- *Hirtelen lehulló nagy csapadék által veszélyeztetett területek ellenőrzése;*
- *Polgári védelmi szervezet feltöltésére intézkedések, eszközök ellenőrzése;*
- *11 db sziréna telepítése;*
- *Szúnyoggyérítés ellenőrzése;*
- *HVB gyakorlatok;*
- *Tűzriadó terv a Szilágyi Erzsébet Gimnáziumban.*

(Forrás: előterjesztés-Budapest I. kerület Budavár Önkormányzat Képviselő-testületének, katasztrófavédelmi tevékenységgel kapcsolatos beszámoló)

A rendészeti és bűnügyi eredményesség az elmúlt évek legkiemelkedőbb számait mutatja. Az itt élő emberek biztonságban érzik magukat. A közterületi bűncselekmények száma folyamatosan csökken. A Déli-pályaudvaron a rendőri jelenlét állandó. A kapitányság az otthontalanok és a rászorulók segítésében élen jár (a hideg időszakban nem történt kihűléses haláleset az I. kerületben). Nagy segítség az Önkormányzattól a túlszolgálat finanszírozása. Az I. kerület Budapest egyik legkisebb kiterjedésű kerülete, területe 3,41 km^2, lakosok lélekszáma közel 26.000 fő. Budavár sajátossága a kiemelt turisztikai érintettségen túl, a kiemelt állami- és egyházi protokoll eseményekkel kapcsolatos rendezvények biztosítása. A Bíboros és a Sándor Palota kiemelt objektumnak számítanak, de nagy hangsúlyt fektetnek az itt található külföldi nagykövetségekre is.

2017-ben a regisztrált bűncselekmények száma 19,6%-kal csökkent. A közterületen elkövetett bűncselekmények száma 8,6%-ot csökkent. A közterületen elkövetett kiemelten kezelt bűncselekmények száma 21,8%-os csökkenést eredményezett. A kerületben regisztrált kiemelten kezelt bűncselekmények száma 13,3%-os csökkenésen esett át. 22,4%-os csökkenés figyelhető meg a lopások számának alakulásában, a lakásbetörések száma szintén csökkent (93-ról 61-re). A személygépkocsi lopás 38-ról 35-re, a gépjármű-feltörés 60-ról 24-re csökkent.

Rendőri eljárásban Budapest I. Kerületében regisztrált bűncselekmények száma az (elkövetés helye) szerinti bontásban a 2012-2017. évi ENyÜBS adatok alapján	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Összes rendőri eljárásban regisztrált bűncselekmény	2155	1945	1587	1410	1309	1053
Lopás (betöréses lopásokkal együtt)	1067	1038	786	723	562	436
Személygépkocsi lopás	101	66	59	72	38	35
Zárt gépjármű feltörés	103	133	88	64	60	24
Lakásbetörés	128	149	131	107	93	61
Rablás	17	14	14	6	4	4

30. ábra Budapest I. kerület regisztrált bűncselekményeinek száma
Forrás: előterjesztés-Budapest I. kerület Budavár Önkormányzat Képviselő-testületének, BRFK I. kerületi Rendőrkapitányság 2017. évi munkájáról

Az összes rendőri eljárásban regisztrált nyomozásról elmondható, hogy 2017-ben 2016-hoz képest 36,1%-ról 44,2%-ra emelkedett. A nyomozás eredményességi mutató szintén emelkedett.

A szabálysértések miatt tett feljelentések száma 2016-os 573-as számról 1080-ra emelkedett. Az intézkedési aktivitás emelkedő tendenciát mutat, mely visszavezethető a létszámbővülésre és az átgondolt vezetői stratégiára.

A kerület traffipax berendezéssel nem rendelkezik. Az ittas vezetéssel kapcsolatos balesetek száma pedig elenyésző volt.

A kerületben 2017-ben 21 térfigyelő kamera volt.

A kerületi oktatási intézmények tájékoztatása szerint az iskolákban kábítószer probléma nincs.

(Forrás: előterjesztés-Budapest I. kerület Budavár Önkormányzat Képviselő-testületének, BRFK I. kerületi Rendőrkapitányság 2017. évi munkájáról)

1.4 A település humán infrastruktúrája

1.4./1 Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)

A humán közszolgáltatásokhoz tartozik az egészségügyi és a szociális ellátás, az oktatás, valamint a kultúra és a sport.

Egészségügy

Az I. kerület egészségügyi ellátása az alapellátási és a járóbeteg-szakellátási szinten biztosított. Azonban a járóbeteg-ellátás intézménye nem a kerületben, hanem a szomszédos XII. kerületben található, a Maros utcában (Budavári Önkormányzat Egészségügyi Szolgálata Szakorvosi Rendelőintézet). A szakrendelő magas színvonalon látja el a betegek gyógyítását, a folyamatos felújításról az önkormányzat is gondoskodik. Ennek eredményeként fokozatosan megújul az épület és az eszközpark is. Jelenleg állami és önkormányzati források bevonásával zajlik a szakrendelő bővítése, a korábbi alagsori részben kényelmes vérvételi helyiségeket és betegvárót alakítanak ki. Az egészségügyi alapellátás minden szolgáltatása jelen van a kerületben. A felnőtt háziorvosi rendelők száma 4 db, míg a gyermek háziorvosi rendelőkből 2 db található a kerületben. A felnőttorvosi sürgősségi orvosi ügyeletet és a gyermekorvosi ügyeletet egyaránt a FŐNIX SOS Rt. látja el a kerületben, míg az éjszakai és munkaszüneti ügyeletek elérhetők a XII. kerület Beethoven utcában. Az egészségügyi alapellátást az alapszintű felnőtt- és a gyermekfogászat, illetve a védőnői szolgálat (ACSI) képviseli még egy-egy rendelővel a kerületben, valamint a kerületi iskolákban az iskola- és ifjúság orvosi ellátás van jelen.

Az Önkormányzat vezetése együttműködési és támogatási szerződést kötött a Budapesti Szent Ferenc Kórházzal. A megállapodás értelmében az I. kerületben élők számára is biztosít a kórház kardiológiai és belgyógyászati-diabetológiai ellátást, a kórház szabad kapacitásának terhére családorvosi vagy szakorvosi beutalóval pedig az egyházi kórház fekvőosztályait és járóbeteg-ellátását is igénybe vehetik. Az együttműködés részeként rendszeres szűrővizsgálatokat és otthonápolási képzéseket is tart a kórház a kerületieknek. A Budapesti Szent Ferenc Kórház új épületszárnyát 2019 májusában adták át. Az Önkormányzat ötmillió forinttal támogatta a kórházat, amelyből defibrillátorokat és hordozható EKG-készüléket vásároltak. (Forrás: 2018-as beszámoló) 2019-ben az Önkormányzat felújította a Mikó utcai gyermekorvosi rendelőt (150 mFt), valamint 50 mFt-tal járult hozzá a Maros utcai szakrendelő bővítéséhez.

ÉVSZÁM	VÉDŐNŐI ÁLLÁSHELYEK SZÁMA	ISKOLAI VÉDŐNŐK SZÁMA	NEM ISKOLÁS KORÚAKAT ELLÁTÓ VÉDŐNŐK SZÁMA (0-3 ÉS 0-6 ÉVES)
2014	12	5	7
2015	12	5	7
2016	12	5	7
2017	13	5	8
2018	13	5	8

14. táblázat: Védőnői álláshelyek száma
Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program 2019-2023

2018. március 23-án új központi háziorvosi ügyeleti rendelőt adtak át a Városmajor utca 33. szám alatt. A rendelő a hét minden napján fogadja az I. és a XII. kerületi betegeket. (2018-as beszámoló)

A Budavári Önkormányzat Egészségügyi Szolgálata a Szakorvosi Rendelőintézetet 1997-ben hozta létre, majd a kötelező egészségügyi alapellátási mellett saját kezelésbe vette a Maros utcai alatti Szakorvosi Rendelőintézetet is. Az I. kerület 1992-től a XII. kerülettel közösen működteti a felnőtt ügyeleti ellátást. A gyermekorvosi ügyelet telephelye a Szent János Kórház területén van. A felnőtt lakosságot 15 háziorvos látja el, közülük csak egy közalkalmazott, a többi vállalkozó háziorvos. Az egy háziorvosra és egy házi gyermekorvosra jutó lakosok száma 100 fővel

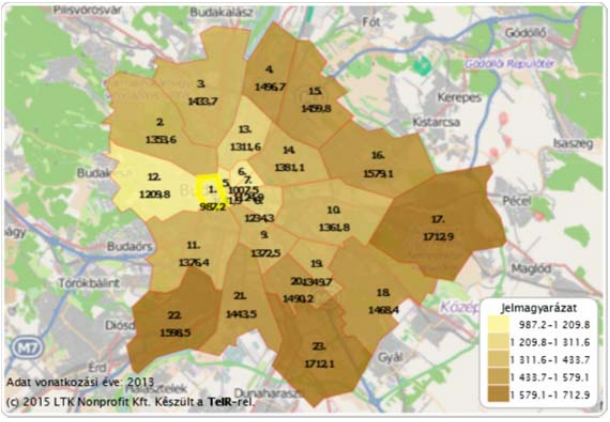

31. ábra: Egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma (fő)
Forrás: Lechner Nonprofit Kft

növekedett 2000-2012 között (960 főről 1.068 főre). Az I. kerület azok közé a kerületek közé tartozik Budapesten, ahol a háziorvosok kevésbé túlterheltek, az átlagos praxisnagyság az EU-ajánlásnak megfelelően 1.200 fő alatti. A háziorvosi praxispopuláció nagysága alapján az I. kerülethez hasonló helyzetű az V., VI., VII. és XII. kerület (31. ábra).

A kerületi védőnői szolgálatot 5 iskola és 5 védőnő látja el. (Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program 2019-2023). A kerületben a gyermek- és iskolafogászati ellátást az Attila úti, a felnőtt fogorvosi ellátást a Roham utcai rendelő látja el. Ezen felül a kerületben számos magán fogorvosi rendelő üzemel.

Az iskola-egészségügyi szolgálat a kerületben működő állami, egyházi és egyéb fenntartású iskolák tanulóiról gondoskodik (összesen kb. 4.000 főről). A kerületben a területi ellátást végző védőnők szoros együttműködésben vannak az ifjúsági orvosokkal, iskolavédőnőkkel, gyermekorvosokkal és az óvodai, bölcsődei védőnőkkel.

A járóbeteg-szakorvosi ellátás nagymértékben alkalmazkodott a kerület idősödő népessége krónikus betegségeinek (pl. magas vérnyomás, szív- és érrendszeri, ill. mozgásszervi betegségek) kezeléséhez. A szakrendelőben a legfontosabb szakrendelések megtalálhatóak, pl. belgyógyászat, laboratórium, sebészet, nőgyógyászat, bőrgyógyászat, ultrahang-diagnosztika, fül-orr, gégészet, röntgen, ortopédia, fizikoterápia, gyógytorna, neurológia stb. (Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program 2019-2023)

Az I. kerületben nincs kórház és egyéb fekvőbeteg-ellátó intézmény. A fekvőbeteg szakellátást szakmacsoportonként a szomszédos kerületekben található kórházak (pl. XII. kerület Szent János Kórház) és a belvárosban lévő egyetemi klinikák látják el.

A Budavári Önkormányzat kiemelt figyelmet fordít a kerületi egészségügyi szolgáltatás fejlesztésére és korszerűsítésére. Egyrészt a Maros utcai szakrendelő fejlesztésre minden évben jelentős összegeket fordít, másrészt a 2000-es évek közepétől kezdődően megújította a meglévő intézményeket, valamint újakat hozott létre (pl. Zsolt utcai háziorvosi rendelő), harmadrészt új fogászati centrumot alakított ki a Roham utcában. A Roham utcai fogászati rendelőlétrehozása mintegy 60 millió forintba került: 200 m^2-en 3 fogászati rendelő és egy röntgen várja a betegeket. Az intézmény akadálymentesítése során a mozgássérültek számára rámpa épült, illetve a közelben 2 mozgássérült parkoló került kialakításra úgy, hogy az utca kereszteződéseiben a padkát lesüllyesztették.

A Budavári Szolgáltatási Központ fejlesztő és rehabilitációs, alapvető ellátáshoz való hozzáférést biztosít.

Budavári egészségkártya

Az Önkormányzat a Budavári Egészségkártyán keresztül gyógyszer-támogatást biztosít azoknak a rászorulóknak, akik közgyógyellátásra nem jogosultak, de egészségi állapotuk, diagnosztizált krónikus betegségük miatt rendszeres gyógyszerszedésre szorulnak. A gyógyszertámogatás mértéke havi 6000 forint, amelyet az Önkormányzat természetben, a Budavári Egészségkártya keretében nyújt. A kártya valamennyi kerületi gyógyszertárban, valamint a kerület határán lévő nagyobb gyógyszertárakban használható gyógyszerek és gyógyászati segédeszköznek minősülő termékek vásárlására. A jövedelemhatárokat itt is jelentősen emeltük: az egyedül élők esetén az egy főre eső jövedelem 99.750 Ft, a családban élőknél 85.500 Ft, míg a 80 év felettiek esetén 114.000 Ft. A 2018. évben 197 fő igényelte a kártyát.

Szociális ellátás

Az I. kerületben a Budavári Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ látja el a gyermekjóléti alapellátások egészét és a szociális alapellátások jelentős részét. A Központon belül két ellátó egység működik (Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program 2019-2023):

1. Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat feladatai: családsegítés, gyermekjóléti ellátás, pszichiátriai betegek közösségi ellátása, alternatív napközbeni ellátás.

2. Gondozási Központ feladatai: házi segítségnyújtás, étkeztetés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás.

A Szolgáltatási Központ speciális feladatként közművelődési feladatot is ellát, könyvtárszolgáltatás nyújtással. A Szolgáltatási Központ székhelye az Attila utcában van, telephelyei pedig a Hattyú utcában, Fő utcában, Roham utcában és az Országház utcában találhatók.

Folyamatosan csökken az étkeztetést igénybevevők száma 2007 óta a kerületben: 2015-ben 44.107 adag meleg étel kiosztása történt meg az év folyamán. A házi segítségnyújtás (pl. szociális ügyintézés, háztartás vezetése, fürdetés, mentális gondozás, betegellátás, személyszállítás stb.) 1971-ben szerveződött meg az I. kerületben: 2017-ben 12 szociálisgondozó, 1 vezető gondozó, 1 szociális asszisztens és 1 gépkocsivezető biztosította a feladat ellátását. Megfigyelhető, hogy a házi segítségnyújtásban regisztrálható látogatások száma és a gondozási idő fokozatosan csökken az I. kerületben, ennek fő okai: kliensek száma csökkent, gondozási díj összege növekedett, inkább télen

veszik igénybe a szolgáltatásokat. Az inaktív korú népességen belül az idősek, pszichiátriai megbetegedéssel küzdőkés a fogyatékossággal élők biztonságérzetének növelése és a krízishelyzetek elkerülése érdekében 2004-től a Budavári Önkormányzat kialakította a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást.

(Forrás: Budavár Önkormányzat Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció Felülvizsgálata 2017)

IDŐSEK NAPPALI ELLÁTÁSÁBAN RÉSZESÜLŐK SZÁMA (FŐ) – KSH					
2012	2013	2014	2015	2016	2017
114	116	115	111	114	115
IDŐSKORÚAK OTTHONAIBAN ELLÁTOTTAK SZÁMA (FŐ) – KSH					
2012	2013	2014	2015	2016	2017
174	174	173	180	176	167
JELZŐRENDSZERES HÁZI SEGÍTSÉGNYÚJTÁSBAN RÉSZESÜLŐK SZÁMA (FŐ) – KSH					
2012	2013	2014	2015	2016	2017
50	50	50	50	69	78
HÁZI SEGÍTSÉGNYÚJTÁSBAN RÉSZESÜLŐK SZÁMA (FŐ) – KSH					
2012	2013	2014	2015	2016	2017
120	122	115	112	99	105

15-18. táblázat: Idősek ellátására vonatkozó adatok
Forrás: KSH

A szolgáltatásban részesülők száma folyamatosan növekszik (2015-ben 53-man), 2011-től évről évre csökkent a riasztások száma.

A 18. életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek napközbeni ellátását hétfőtől-péntekig az Idősek Klubja biztosítja az I. kerületben, amelynek 3 telephelye van. Összesen 110 férőhely biztosított ebben az ellátási formában. Mivel a kerületi lakosság elöregedése előrehaladott, ezért várólisták alakultak ki az Idősek Klubja ellátási formába való bekerülés kapcsán. A kerületben 2003 óta működik pszichiátriai betegek számára közösségi ellátás. A pszichiátriai betegek közösségi ellátása 2007 óta integrált intézmény részeként, a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal egy épületben folyik. A közösségi ellátást igénylők száma emelkedő tendenciát mutatott az elmúlt években: 2011-ben 46 fő ellátása történt meg.

A Budavári Önkormányzat kezelésében lévő tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtóintézmény jelenleg nincs a kerületben. A Máltai Szeretetszolgálat mellett a katolikus egyház fenntartásában lévő Farkas Edit Szeretetotthon biztosít összesen 160-180 férőhelyet (Forrás: Budavári Önkormányzat Szociális Szolgáltatásszervezési Koncepció Felülvizsgálata 2012). A Budavári Önkormányzat a Magyar Máltai Szeretetszolgálattal áll szerződésben egyes ellátások biztosítása kapcsán: például utcai szociális munka, nappali melegedő, közösségi ellátás szenvedélybetegek számára stb. A kerületben megtalálható hajléktalanok ellátását a Budavári Önkormányzattal kötött szerződés alapján a Magyar Máltai Szeretetszolgálat végzi. Azoknak a hajléktalan embereknek, akik az intézményi ellátást különböző okok miatt nem veszik igénybe, az Utcai Gondozó Szolgálat nyújt segítséget. (Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program 2019-2023). A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Utcai Gondozó Szolgálata 2011-ben 68 fő ellátást végezte az I. kerületben. A fogyatékosok nappali

intézményét a Habilitációs Fejlesztő Központ végzi az I. kerületben az Önkormányzattal kötött szerződés alapján.

A gyermekjóléti intézmények az I. kerületben a Budavári Önkormányzat Egyesített Bölcsőde (három telephelye a Tigris, a Lovas és az Iskola utcában van), illetve a Családsegítő Szolgálat és a Gyermekjóléti Szolgálat. A gyermekjóléti alapellátás keretében egy jól működő gyermekvédelmi jelzőrendszer segíti a szakemberek munkáját a kerületben.

ELLÁTOTTAK SZÁMA					
2012	2013	2014	2015	2016	2017
727	635	886	858	-	-

19. táblázat: Családsegítő Szolgálat által ellátottak száma
Forrás: KSH

A három telephellyel működő Egyesített Bölcsőde 178 gyermek fogadására alkalmas. Az alapellátáson túl időszakos gyermekfelügyelet is megvalósul az intézményben. (Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program 2019-2023) Mindhárom bölcsődében fontos feladat a sajátos nevelés igényű (SNI) gyermekek fejlesztése, gondozása, nevelése. Számukra az integrált, inkluzív ellátási minta gyakorlóhelye az Egyesített Bölcsőde az Eötvös Loránd Tudományegyetem és az Apor Vilmos Katolikus Főiskola megbízása alapján. Az intézmény szoros kapcsolatot tart a Kézen fogva Alapítvánnyal, a Korai Fejlesztő Központtal és a Szakértői Bizottsággal annak érdekében, hogy minél több tájékoztatást kapjanak a gondozónők az SNI-gyermekekről. Az Önkormányzat a kerületben működő három családi napközi működéséhez nyújt támogatást ellátási szerződés alapján. A támogatási szerződés értelmében az Önkormányzat az I. kerületi lakóhellyel rendelkező gyermekek után havonta 20 ezer forint támogatást nyújt a családi napközi fenntartói részére. A gyermekek átmeneti otthona feladat ellátására 2011. évben az Önkormányzat a feladat ellátására szerződést kötött az Óbudai Családi Tanácsadó és Gyermekvédelmi Központ – Gyermekek Átmeneti Otthonával.

2017-ben három család három gyermekének kellett tartósan igénybe venni a szolgáltatást. *(Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program 2019-2023)*

	BÖLCSŐDÉK SZÁMA	BÖLCSŐDÉBE BERÍRT GYEREKEK SZÁMA	SZOCIÁLIS SZEMPONTBÓL FELVETT GYEREKEK SZÁMA	MŰKÖDŐKÉPES ÖSSZES BÖLCSŐDEI FÉRŐHELYEK SZÁMA
2014	3	164	2	166
2015	3	158	3	166 (novembertől 178)
2016	3	160	3	178
2017	3	170	3	178
2018	3	163	2	178

20. táblázat: Bölcsődei ellátás
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

Szociális helyzetre való tekintettel a gyermek jogán az alábbi támogatások igényelhetők:

1.Rendkívüli gyermekvédelmi támogatást biztosít az Önkormányzat azon szülőknek, akik önhibájukon kívül, időszakosan létfenntartási gondokkal küzdenek, vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe kerültek. A család - az alkalmanként jelentkező többletkiadások, különösen a szociális válsághelyzetben lévő várandós anya gyermekének megtartása, a gyermek fogadásának előkészítéséhez kapcsolódó kiadások, a nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartásának, illetve a gyermek családba való visszakerülésének elősegítése, betegség vagy iskoláztatás miatt - anyagi segítségre szorul.A támogatás a gyermek részére - az egyéb feltételek fennállása esetén – évente két alkalommal állapítható meg.

2. Időszaki támogatására jogosult az az I. kerületben lakóhellyel rendelkező és életvitelszerűen itt élő 0-18 éves korú gyermeket nevelő család vagy egyedülálló szülő, aki az időszaki támogatás nyújtását megelőző egy évben rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesült, valamint a 0-18 éves korú gyermeket nevelő család vagy egyedülálló szülő, akinek a Gyvt. alapján a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága:

- *húsvétot megelőzően a tárgyév március 1-jén fennáll,*
- *karácsonyt megelőzően a tárgyév december 1-jén fennáll.*

3. Születési támogatásként 100.000.-Ft összegű támogatást nyújt az Önkormányzat a szülőnek, ha a gyermek születésekor és a gyermek születését közvetlenül megelőző egy éve életvitelszerűen, megszakítás nélkül az I. kerületben bejelentett lakóhelyén él.

4. Mosható nadrágpelenka támogatás beszerzési költségeinek csökkentéséhez egyösszegű, vissza nem térítendő támogatás igényelhető.A támogatás mértéke 30.000 illetve 60.000 forint is lehet.

5. Az iskolakezdési támogatást a tanév kezdetére való tekintettel Erzsébet-utalvány formájában nyújtja az Önkormányzat, gyermekenként 10.000,-Ft értékben.

6. Szociális tanulmányi ösztöndíjra jogosult az általános iskola második osztályát elvégzett tanuló, valamint a középiskola nappali tagozatán tanulmányait folytató tanuló – legfeljebb 22. életévének betöltéséig – akinek az előző tanév tantárgyi átlaga 4,5 vagy a fölött van. A magatartás és szorgalom érdemjegy nem tartozik a tantárgyi átlagba.

7. Nem tartozik szorosan a gyermekvédelmi, gyermekjóléti tevékenységhez, és csak részben érinti a 18 éves korosztályt, mégis meg kell említeni a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszert. A felsőoktatásban részt vevők évi 10 hónapon keresztül nyújtható támogatást igényelhetnek. A támogatás önkormányzati ösztöndíjrészből valamint intézményi ösztöndíjrészből áll. Évente átlagosan 15-20 pályázó él a lehetőséggel.

8. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény annak a gyermeknek állapítható meg, akinek a családjában az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a 41.325 forintot. Ha a gyermeket egyedülálló szülő, illetve más törvényes képviselő gondozza, vagy a gyermek tartósan beteg, illetőleg súlyosan fogyatékos, vagy ha a nagykorúvá vált gyermek nappali tagozaton tanulmányokat folytat és még nem töltötte be a 23. életévét, illetve felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanul és a 25. életévét még nem töltötte be. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben valamint rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesülő családnak 8.000 Ft értékű időszaki támogatást nyújt az Önkormányzat a Húsvéti és a Karácsonyi ünnepekre való tekintettel.A természetbeni támogatás mellett minden évben december hónapban a rászoruló családok részére (gyermekenként személyre szóló ajándékcsomagok, családonként 12.000,- Ft értékben) szervez színes karácsonyi programot az Önkormányzat. Mind ezek mellett Karácsony előtt

5.000,- Ft értékű fenyőfautalványt kapnak arendszeres gyermekvédelmi kedvezményben, illetve a rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesülő családok.

(Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program 2019-2023)

	ÁLLAMI/ÖNKORMÁNYZATI		
	2016	2017	2018
falugondnoki vagy tanyagondnoki szolgáltatás	-	-	-
étkeztetés	10	9	4
házi segítségnyújtás	9	6	3
jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	7	5	3
családsegítés	4	4	3
közösségi ellátás szenvedélybetegek részére	-	-	-
közösségi ellátás pszichiátriai betegek részére	-	1	1
támogató szolgáltatás	-	-	-
nappali ellátás	2	1	1

21. táblázat: Családsegítő által nyújtott szolgáltatások
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

Oktatás

Az oktatást, mint humán közszolgáltatást az óvodák, az általános iskolák és a középiskolák képviselik az I. kerületben. Budavári Önkormányzat a kerület három óvodaintézményének szervezeti átalakításával 2012-ben hozta létre a Brunszvik Teréz Budavári Óvodák intézményét, amelynek fenntartója. Az óvodák pedagógiai koncepciójában kiemelt fontossággal jelenik az meg, hogy a kerületben olyan kulturális örökség veszi körül a gyermekeket, amelyek megóvása, egyáltalán értékként való kezelése része legyen a mindennapokban, és a kisgyermekek nevelésének. A hagyományőrzés és a környezeti értékek megismerése érdekében az óvodák együttműködésben vannak a kerületi Művelődési Házzal és a kerületben található Nemzeti Táncszínházzal. A Brunszvik Teréz Budavári Óvodák székhelye a Nyárs utcában van, telephelyei pedig az Iskola utcában, a Lovas utcában, a Toldy Ferenc utcában, a Tigris utcában és a Mészáros utcában vannak. A 6 óvodába összesen 595 kisgyermek jár (2012), de 687 férőhely áll rendelkezésre (32. ábra): legnagyobb kapacitással – több mint 120 fővel – a Nyárs utcai, az Iskola utcai és a Lovas utcai óvoda rendelkezik. A legtöbb óvodai kapacitás 2006-2008 között volt a kerületben (több mint 80 fő): azóta a korosztály (3-5 évesek) számának megfelelően egyre kevesebb a kerületi óvodai férőhely. A meglévő kapacitások elegendőek a kerületi óvodákba beíratott kisgyermekek számára, ugyanis az egy óvodai férőhelyre jutó óvodások száma 0,97 fő volt 2012-ben. A Fenntartó által engedélyezett létszámok az óvodákban: 1 fő intézményvezető, 50 fő óvodapedagógus, 1 fő fejlesztő pedagógus, 0,5 fő

pszichológus, 11 fő adminisztrációs személyzet, 30 fő nevelő-oktató munkát segítő személyzet (pl. konyhás, dajka, takarító stb.). A kisgyermekek beíratása az óvodákba az óvodai körzethatárok alapján szervezett, amelyek kijelöléséről a Budavári Önkormányzat dönt.

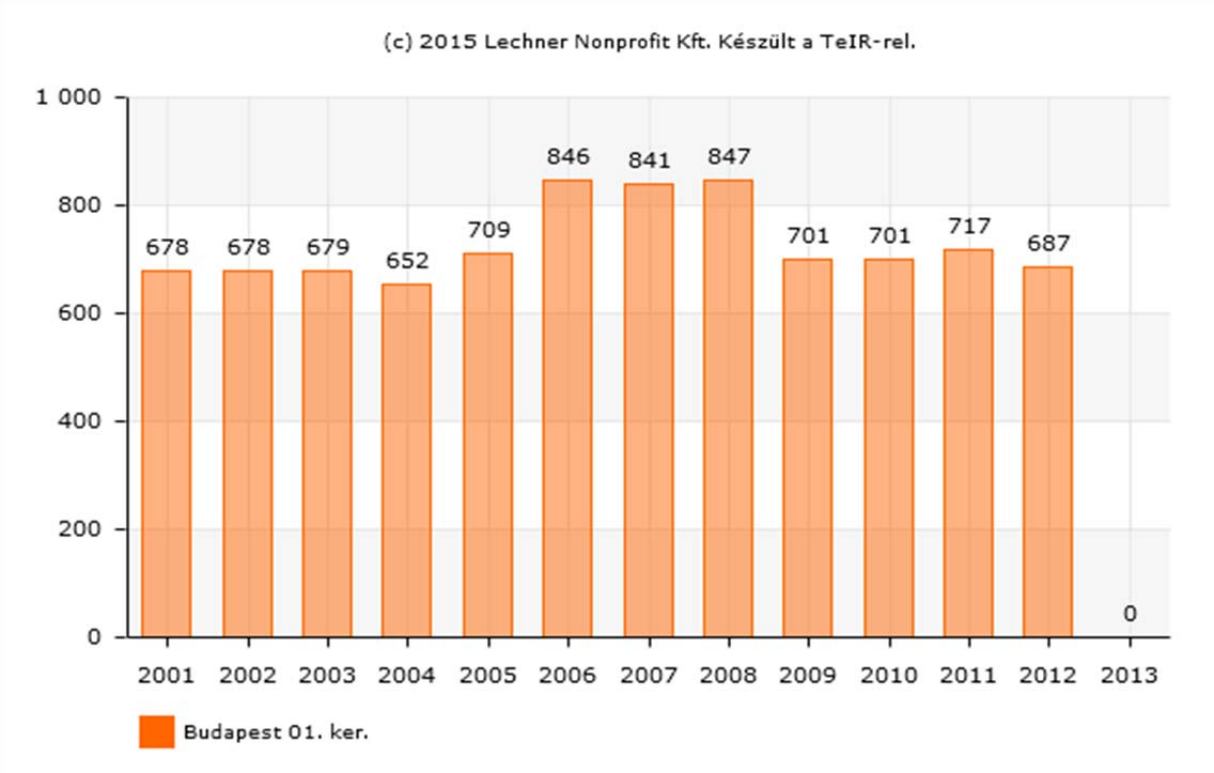

32. ábra: Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)
Forrás: Lechner Nonprofit Kft

A Klebelsberg Központ Budapest I. Tankerületéhez három általános iskola (Batthyány Lajos Általános Iskola, Budavári Általános Iskola, Lisznyai Utcai Általános Iskola) és hét középiskola (Petőfi Sándor Gimnázium, Kosztolányi Dezső Gimnázium, Toldy Ferenc Gimnázium, Szilágyi Erzsébet Gimnázium, Farkas Ferenc Alapfokú Művészeti Iskola, Kodály Zoltán Általános Iskola, Gimnázium, Alapfokú Művészeti Iskola és Szakközépiskola) tartozik. Az I. kerületi Pedagógiai Szakszolgálat a Logodi utcában működik. A Klebelsberg Központ (a továbbiakban: KK) Budapest I. Tankerülethez tehát tíz intézmény tartozik, mindegyikben fenntartóként működik közre, a működtető Budapest I. kerület Budavári Önkormányzat Gazdasági Műszaki Ellátó és Szolgáltató Szervezet.

KK-hez nem tartozó oktatási intézmények: Szent Gellért Katolikus Általános Iskola és Gimnázium, Hunfalvy János két Tanítási Nyelvű Közgazdasági és Kereskedelmi Szakgimnázium, Budapesti Egyetemi Katolikus Gimnázium és Kollégium, Tandem Gimnázium (forrás: budavári honlap).

A kerületben található Budapesti Egyetemi Katolikus Gimnázium és Kollégium, amely egyházi fenntartású. A kerületben az iskolák, a diákok és a szülők segítségére hozták létre az I. kerületi Nevelési Tanácsadó és Logopédiai Intézetet, amelynek munkáját pszichológusok, fejlesztő pedagógusok, logopédusok, mentálhigiénés szakember és gyermekpszichiáter látják el. Az intézmény épületét 2007-ben teljesen felújította a Budavári Önkormányzat, és az egykori óvoda épületébe beköltözhetett a Nevelési Tanácsadó és Logopédiai Intézet.

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG	2014-2015 db		2015-2016 db		2016-2017 db		2017-2018 db		2018-2019 db	
Az óvodai telephelyek száma	7		7		7		7		7	
Más településről bejáró gyerekek	Bp.+6		Bp.+4		Bp.+3		Bp.+2		Bp.+7	
Óvodai férőhelyek száma	671		671		666		666		666	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám	Fő	Hiányzó létszám	Fő	Hiányzó létszám	Fő	Hiányzó létszám	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	55	2	56	1	56	1	55	2	50	8
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	53	2	54	1	54	0	53	2	48	8
Gyógypedagógusok száma	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
Dajka/gondozónő	28	0	28	0	27	0	28	0	27	0
Kisegítő személyzet	4,5	0	4,5	0	6,75	0	6,75	0	6,75	0

22. táblázat: Óvodai ellátás
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

Az I. kerületi általános iskolai tanulók száma 2000-től kezdetben gyorsabban, később mérsékeltebben csökkent 1.729 főről 1.246 főre (2012). (33. ábra) Az általános iskolai feladat ellátási helyek átlagos létszáma kisebb mértékű csökkenést élt meg a 2000-es évek folyamán, azonban 2011-re elérte a 2000. évi átlagszintet: értéke 2012-ben 249 fő volt. Ezzel az I. kerület a belső zóna kerületeihez hasonló helyzetben van. A más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban 2008-ban 9% volt, 2012-ben pedig 6,5%: ezzel az I. kerület a budapesti átlag alatt van.

	TANULÓK ÖSSZLÉTSZÁMA	HH TANULÓK ÖSSZLÉTSZÁMA	HHH TANULÓK ÖSSZLÉTSZÁMA
Batthyány Lajos Általános Iskola	366	0	0
Budavári Általános Iskola	285	0	0
Lisznyai Utcai Általános Iskola	323	2	2

23. táblázat: Általános iskolai ellátás
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

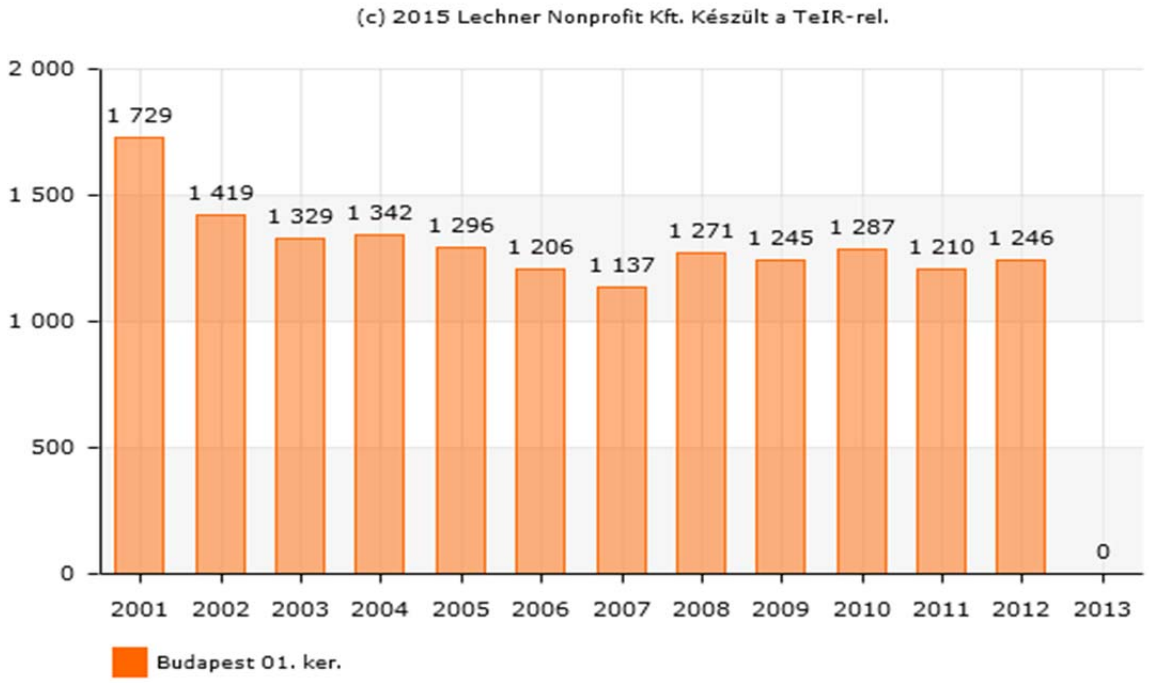

33. ábra: Általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (fő)
Forrás: Lechner Nonprofit Kft

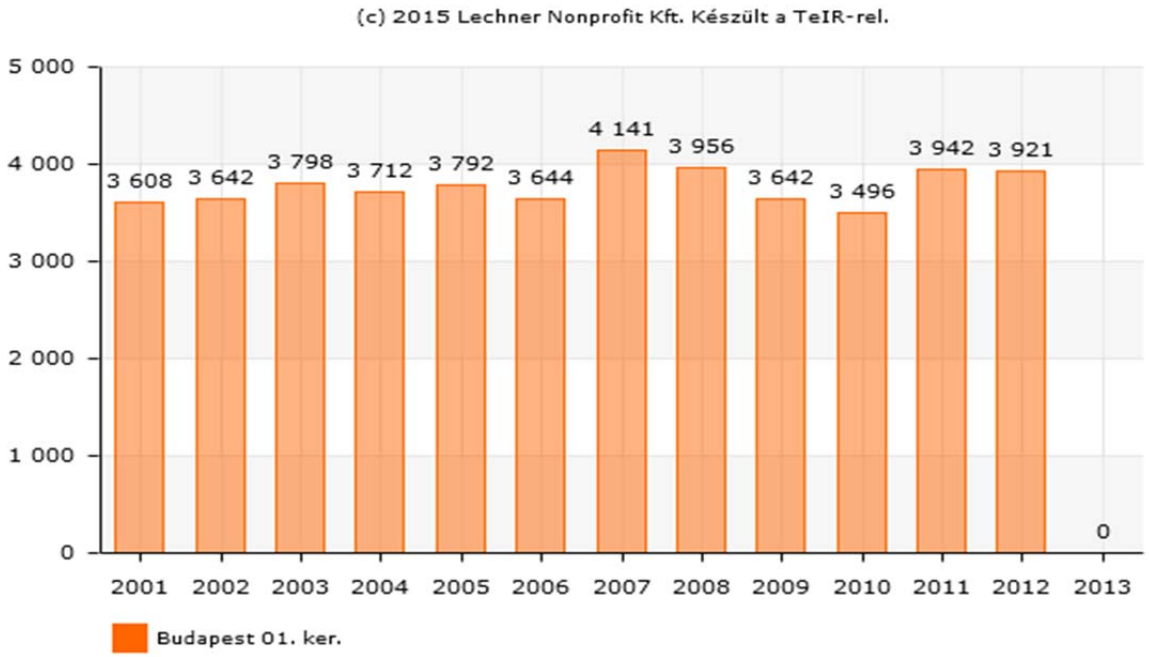

34. ábra: Nappali tagozatos középisk. tanulók száma (a hat-, nyolc évfolyamos gimnáziumok megf. évfolyamaival) (fő)
Forrás: Lechner Nonprofit Kft

2017-ben a hátrányos helyzetű óvodai létszáma 3 fő volt, az iskolai pedig 8 fő (KSH adatszolgáltatás).

A nappali tagozatos középiskolai tanulók száma 2012-ben 3.921 fő volt a kerület középiskoláiban. (34. ábra) Ez 2000-hez képest 300 fő tanulói létszámnövekedést jelent, de 2007-ben a középiskolai

tanulók száma meghaladt a 4.000 főt. A más településről bejáró középiskolai iskolai tanulók aránya a kerület nappali oktatásában 2008-ban 29,7% volt, 2012-ben 27,3% volt, tehát a középiskolai tanulók közel harmada nem kerületi lakos. Ők a kerületen kívüli településekről, más kerületekből ingáznak az I. kerületi középiskolákba.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program (2019-2023) kimutatásai bizonyították, hogy az I. kerület családjaiban és oktatási intézményeiben is szembe kell nézni a gyermek- és fiatalkorúak különböző veszélyeztetettségével. A kerület bölcsődéibe és oktatási intézményeibe járók közül veszélyeztetett volt 2015-ben:

- *a bölcsődékben: 30 fő,*
- *az óvodákban: 0 fő,*
- *az általános és középiskolákban: 240 fő.*

A veszélyeztetett gyermekek védelme elsősorban a gyermekjóléti alapellátás feladata. Ez a védelmi rendszer hatékonyan működik az I. kerületben, mert a védelembe vételi ügyek és az ideiglenes elhelyezések száma nem jelentős. Gyermekvédelmi törvény és az önkormányzat rendelete a pénzbeli ellátásokat az alábbi formákban határozta meg: rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, rendkívüli gyermekvédelmi támogatása, gyermektartásdíj megelőlegezése, otthonteremtési támogatás, kiegészítő gyermekvédelmi támogatás, beiskolázási támogatás, óvodáztatási támogatás, szociális tanulmányi ösztöndíj, születési támogatás. Ezeket a pénzbeli ellátási formákat évről évre egyre többen veszik igénybe: ez utal arra, hogy a válság miatt – főleg a hiteltartozások miatt – egyre több család került nehéz helyzetbe az I. kerületben is.

A 2017. évben rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben összesen 66 gyermek részesült, ebből 4 család tartósan beteg, illetve fogyatékossággal élő gyermek jogán.

(Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program 2019-2023)

A 2012. évben 223 gyermek részesült rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban.

	2014	2015	2016	2017
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény (fő)	133	125	98	66
Születési támogatás (fő)	101	220	122	223
Eseti települési támogatás (fő)	98	246	266	261
Temetési támogatás (fő)	20	25	18	21
Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás (fő)	190	270	229	223
Szociális tanulmányi ösztöndíj (fő)	74	89	95	97

24. táblázat: egyes támogatási formákban részesülő személyek száma
Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program 2019-2023

Kultúra és sport

Az I. kerületben számos kulturális intézmény létezik, de túlnyomó többségük fővárosi vagy állami fenntartás alatt áll (pl. Budapesti Történeti Múzeum, Magyar Nemzeti Galéria, Várnegyed Galéria, Országos Széchényi Könyvtár, Nemzeti Táncszínház stb.). A Budavári Művelődési Ház a Budavári Önkormányzat által fenntartott, így az I. kerület egyetlen általános közművelődési intézménye. Ez a kulturális intézmény főleg művészeti köröknek és a hagyományos közösségi élményeket biztosító

programoknak ad színteret és lehetőséget a kerületben. Az intézmény fő célja a hagyományok megőrzése, felfrissítése, és új tartalommal való megtöltése. (Forrás: www.bem6.hu) A Budavári Művelődési Ház az 1970-es évek óta szervezi a Tabáni koncerteket, illetve a 2000-es évek közepétől a Tabáni Népzenei Fesztivált. Az intézmény a székhelye a Tabán Múzeumnak, a Helytörténeti Kiállításnak és Dokumentációs Központnak. Az intézmény táncházában a magyar és a délszláv népzene és néptánc kedvelői is szórakozást találnak. További önkormányzati fenntartásban működő intézmények az 1.6/6 fejezetben találhatók.

A Tabán mozi minőségi programokkal várja az érdeklődőket. A Jókai Anna Szalon továbbra is szervez minőségi kulturális programokat. A Vízivárosi Klub a kerület egyik közösségi színtere. A Márai Szalon és a Budavári Zene Szalon színes programokkal szolgál a lakosoknak.

A Czakó utcai Sport- és Szabadidőközpont 2000 óta létezik. A két hektáros terület fenntartója és felügyeleti szerve a Budapest I. Budavári Önkormányzat. Fő feladata, hogy felkeltse a sport iránti érdeklődési igényt, valamint közreműködni annak szervezésében, hogy az intézmény hozzáférhető legyen a kerületi lakosság és a diákság számára. Továbbá előkészíti és lebonyolítja a kerületi ifjúsági programokat, biztosítja a kerületi iskolák számára a testnevelés órák feltételeit, működteti a kerületi napközis táborokat, valamint irányítja a sportban és testnevelésben érdekelt szervezetek tevékenységeit. A kerületi sportéletben civil szervezetek is aktívan részt vesznek, köztük a Tabáni Spartacus SE és Környezetvédő Egyesület. Az Egyesület a Társadalmi Megújulás Operatív Program (TÁMOP) 3.2.11/10/1/KMR számú Nevelési-oktatási intézmények tanórai, tanórán kívüli és szabadidős tevékenységeinek támogatása című pályázati felhívására benyújtott „Sport, Természet, Egészség” című pályázat megvalósítására jogosult. Ennek keretében az Egyesület különböző sportversenyeket szervez a kerületben található iskolákban. A Batthyány Lajos Iskola tornaterme 2011-ben pályázati forrásból megújult.

2018 márciusában elindult a www.europaliget.hu weboldal, amelynek segítségével – regisztráció után – bárki ingyenesen időpontot foglalhat az Európa Ligetben található, az Önkormányzat által teljesen felújított és sporteszközökkel felszerelt zárható sportpályára.
2018 nyarán készült el a kézilabdapálya új burkolta: az elavult betonpálya helyett modern, biztonságos rekortán borítású terület várja a sportolni vágyókat. A munkálatok részeként felújították a lelátó melletti rézsűt. Felújították a női és a férfi mosdókat, zuhanyzókat, és elkészült a büfé épülete is.

Az Önkormányzat tulajdonában álló zamárdi üdülő bővítésre és felújításra került, valamint saját fenntartásba került a horányi tábor, mely kellemes időtöltést kínál diákoknak és családoknak is.
2019 tavaszán kezdték meg az elavult, közel 50 éves „pagoda” épület bontását. Helyére egy modern, fedett közösségi tér épül, három oldalról elhúzható falakkal. Így szeles vagy esős időben is lehet majd használni az új épületrészt. A pavilon előtti füves területre napvitorlák és kényelmes kerti bútorok, pihenőasztalok kerülnek. A beruházás a tervek szerint nyár végére készül el.

1.4./2 Esélyegyenlőség biztosítása

Budapest I. kerülete, a Budavári Önkormányzat Népjóléti Csoportjának a fő feladata a Helyi Esélyegyenlőségi Programot megvalósító rendszer működtetése.

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program

elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Budapest I. kerület Budavári Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzítette az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat. (Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program 2019-2023) Az önkormányzat ezzel vállalta, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait, különösen az éves költségvetési koncepciót, a gazdasági programot, a szolgáltatástervezési koncepciót, a településfejlesztési stratégiát, a településrendezési tervet, a településszerkezeti tervet, a településfejlesztési koncepciót, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Egyúttal vállalta, hogy az Esélyegyenlőségi Program megvalósításába bevonja partneri kapcsolatrendszerét.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program (2019-2023) átfogó célja biztosítani a kerületben az egyenlő bánásmódot, az esélyegyenlőséget,a közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést, a diszkriminációmentességet,a szegregációmentességet, valamint mindezekkel összefüggésben a megfelelő intézkedések Önkormányzati meghozatalát és kivitelezését. Megnevezett célcsoportjai a kerületi idősek, romák, nők és gyermekek, fogyatékkal élők, szociálisan rászorulók, munkanélküliek.

A közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése folyamatos. Az egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz, a kulturális programokhoz történő fizikai akadálymentesített helyszínen érhetőek el. Az akadálymentesítés mind a fizikai, mind az információs (pl. intézmények honlapjának info-kommunikációja) akadályok csökkentését egyaránt jelenti a kerületben.

A kerület támogatási rendszerének alappillére a Budavári Önkormányzat Képviselő testületének a szociális és gyermekjóléti pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó ellátások című 6/2015. (II. 27.) Kt. rendelete, amely az önkormányzat által nyújtott támogatásokat foglalja magába. A szociális támogatások jogosultsági kritériuma egyes ellátások szerint változó, a határérték bázisa a mindenkori öregségi nyugdíjminimum összege. „Budavár Önkormányzat Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció Felülvizsgálata (2017)" című dokumentum 2014. évi adatai alapján a kerületben élők legnagyobb számban és mértékben a következő pénzbeli és természetbeni támogatásokat vették igénybe: átmeneti segély/önkormányzati segély, aktív korúak ellátása, születési támogatás, rendkívüli gyermekvédelmi támogatás és lakásfenntartási támogatás.

1.5 A település gazdasága

1.5./1 A település gazdasági súlya, szerepköre

Annak érdekében, hogy a kerület gazdasági súlyáról, szerepköréről minél pontosabb képet kapjunk szükséges a tágabb környezetének vizsgálata is, illetve szükséges elhelyezni a kerületet ebben a tágabb gazdasági környezetben. A kerület gazdasági tendenciái ugyanis nagyban függnek a főváros, illetve a régió tendenciáitól, úgyis fogalmazhatunk, hogy a főváros és a régió gazdasági súlya, szerepköre biztosítja a keretrendszert a kerület fejlődéséhez.

A Közép-magyarországi régió és a szomszédos országok központi régiói a 2008-2009-es pénzügyi- és gazdasági válság utáni években növekedésnek indultak. Ha csak az egy főre jutó GDP-t vesszük számításba elmondható, hogy a vizsgált időszakban a régiónak erősödött a relatív versenyképessége. Miközben Prága és a Pozsonyi régió gazdasági teljesítménye dinamikus fellendülést produkálva már a válság évei előtt meghaladta az EU28 egy főre jutó GDP-jének120%-át, 2014-ben Bukarest is meghaladta ezt a küszöböt. Közép-Magyarország 2013-2018 között tartósan a 100-110% körüli

arányt hozta. Ugyanakkor 2016 óta Pozsonnyal együtt a Kelet-közép-európai térség többi régiójával ellentétben csökkentette előnyét a EU28 átlagszinthez képest.

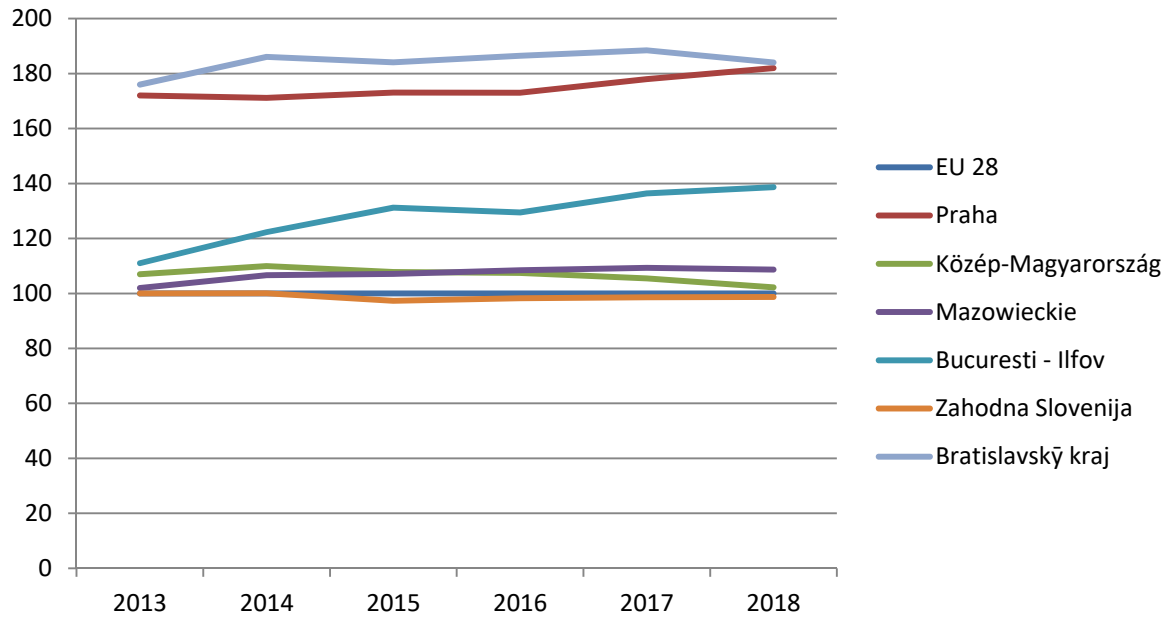

35. ábra: A Közép-magyarország régió gazdasági fejlettsége Kelet–Közép–Európai összehasonlításban
Forrás: Eurostat Regional Yearbook

Az alábbi táblázat a társasági adóbevallás adatainak feldolgozását mutatja. A kerületben a külföldi gazdasági társaságok jelenléte nem alacsony (48,33%), viszont elmarad mind az országos, mint pedig a budapesti átlagtól. A nagyobb részben hazai tőkével működő vállalkozások befektetett eszközeinek átlagos állománya (242 113) több mint duplája az országos átlagértéknek, ugyanakkor nem éri el a budapesti szintet. A budavári vállalatok döntően hazai piacon értékesítenek, az exportértékesítés (a nettó árbevétel arányában) a második legalacsonyabb az összes kerület vonatkozásában.

A társasági adóbevallás adatai csak székhely szerinti bontásban érhetőek el, ami a több telephelyes vállalkozások tevékenységét torzítja. Pontosabb képet kaphatunk a kerület gazdasági jelentőségéről, ha a ténylegesen a kerületben realizált gazdasági tevékenységet vesszük számításba, ami a helyi iparűzési adóban (HIPA) érhető tetten. A helyi iparűzési adót ugyanis székhelytől függetlenül minden vállalkozás fizeti, ha tevékenysége érinti a kerületet.

Az egy főre jutó helyi iparűzési adó az ezredfordulótól számított 10 éven belül közel megháromszorozódott a kerületben (~23 ezer Ft-ról ~67 ezer Ft-ra nőtt), ezzel jó alapot teremtve a helyi gazdaság fejlesztésének. A növekedés nem egyedi, a kerületek majdnem mindegyikénél hasonló növekedés volt megfigyelhető. A 2010-es adatok alapján a kerület a középmezőny elején helyezkedett el Budapest kerületei között a beszedett egy főre jutó iparűzési adó rangsorában. A budai kerületek közül egy sem előzi meg e tekintetben.

	KÜLFÖLDI TŐKE ARÁNYA (%)	ÉRTÉKESÍTÉS NETTÓ ÁRBEVÉTELE ÁTLAGOSAN (EZER FT)	BEFEKTETETT ESZKÖZÖK ÁTLAG ÉRTÉKE (EZER FT)	EZER LAKOSRA JUTÓ TÁRSASÁGI ADÓZÓ	EXPORT ÉRTÉKESÍTÉS A NETTÓ ÁRBEVÉTEL ARÁNYÁBAN (%)	JEGYZETT TŐKE ÁTLAGA (EZER FT)
01. kerület	48,33	119 913	242 113	27	7,13	23 843
02. kerület	65,13	40 836	289 393	27	17,24	22 485
03. kerület	11,40	72 952	63 663	16	17,77	19 844
04. kerület	35,42	146 430	159 564	11	77,93	4 749
05. kerület	74,99	266 036	1 059 388	30	11,67	118 306
06. kerület	47,21	96 349	92 053	17	14,33	14 700
07. kerület	88,23	50 586	463 100	13	13,25	182 617
08. kerület	23,96	92 208	124 300	10	11,93	21 861
09. kerület	79,07	158 036	208 391	13	19,14	34 855
10. kerület	45,75	73 943	62 754	9	39,52	9 917
11. kerület	33,89	188 730	129 856	19	24,65	25 470
12. kerület	33,12	71 173	41 314	26	13,95	7 278
13. kerület	44,21	125 152	233 151	15	21,65	47 329
14. kerület	56,43	35 762	213 711	15	14,77	9 421
15. kerület	24,12	23 891	11 295	12	9,71	2 328
16. kerület	11,64	14 705	3 830	19	11,06	1 105
17. kerület	37,51	21 466	7 647	15	19,59	1 357
18. kerület	42,73	44 847	47 756	14	56,93	5 810
19. kerület	18,85	21 709	10 107	12	6,71	3 260
20. kerület	15,82	13 836	5 283	12	13,23	2 017
21. kerület	34,19	37 336	17 486	10	23,77	5 371
22. kerület	48,39	36 033	11 341	15	17,04	2 386
23. kerület	55,80	126 285	51 039	13	37,07	10 540
Budapest	61,28	86 675	169 674	16	23,40	27 061
Országosan	54,60	151 455	101 470	26	38,80	25 883

25. táblázat: Székhellyel bíró vállalkozások néhány fontosabb adatai kerületeiben (2012)
Forrás: NAV, Társasági adóbevallás

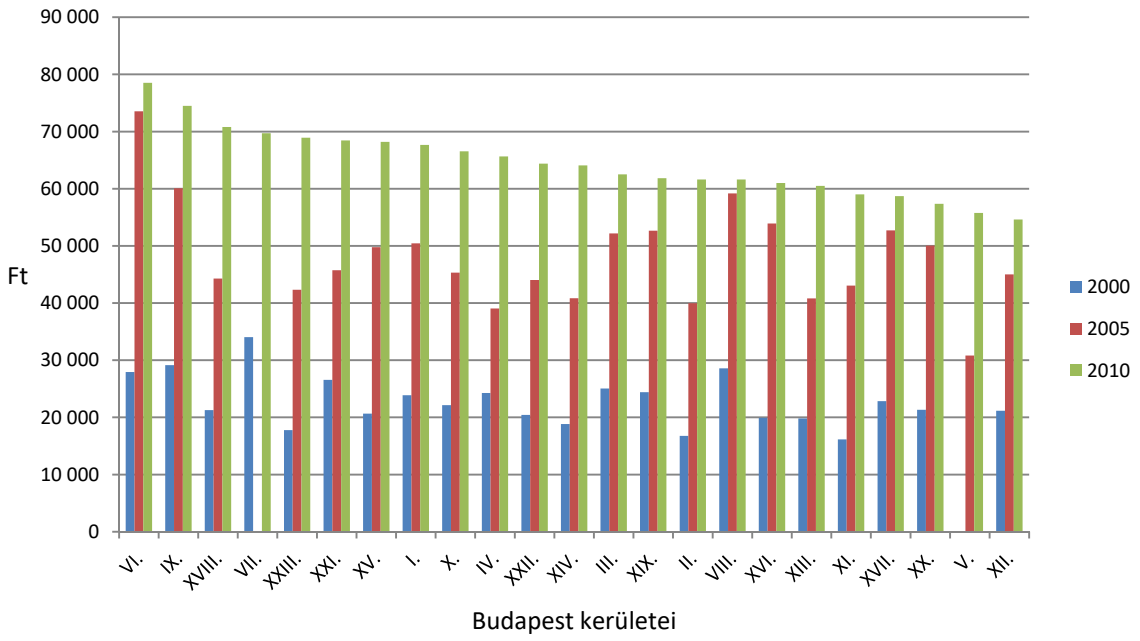

36. ábra: Az egy főre jutó helyi iparűzési adó Budapesten és a kerületekben
Forrás: TEIR

2001 és 2011 között a helyben dolgozók száma Budapest I. kerületében több mint hatszorosára (!) (18.738 főre) növekedett, ami a vizsgált mutató, a foglakozatási kapacitás értékében is növekedést eredményezett, a foglalkoztatási kapacitás a vizsgált 10 éves időszakban 16%-ról 21%-ra növekedett.

	HELYBEN DOLGOZÓK SZÁMA ÖSSZESEN		TELEPÜLÉSRŐL ELJÁRÓK SZÁMA		TELEPÜLÉSRE BEINGÁZÓK SZÁMA		FOGLALKOZTATÁSI KAPACITÁS, %	
	2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011
01. kerület	3 039	18 738	7 299	7 000	15 656	14 842	16	21
02. kerület	15 123	47 484	24 279	21 879	28 764	31 935	34	33
03. kerület	23 133	58 147	35 409	32 258	25 291	34 230	48	41
04. kerület	17 641	36 503	30 205	30 073	17 549	19 841	50	46
05. kerület	4 488	56 525	6 285	5 918	61 700	51 218	7	9
06. kerület	6 528	35 831	11 673	11 748	29 411	28 839	18	20
07. kerület	7 786	33 179	17 511	17 044	27 877	23 799	22	28
08. kerület	11 968	55 724	20 102	20 832	41 426	42 127	22	24
09. kerület	8 413	56 936	16 567	18 978	39 527	46 223	18	19
10. kerület	13 861	54 788	21 351	21 648	40 388	40 448	26	26
11. kerület	23 822	88 366	34 364	33 700	49 271	60 821	33	31
12. kerület	9 916	32 507	16 170	14 463	23 254	23 038	30	29

13. kerület	18 798	92 332	29 528	33 184	58 614	67 774	24	27
14. kerület	17 547	60 257	31 879	34 979	38 663	38 419	31	36
15. kerület	11 760	26 280	23 702	22 290	12 599	13 739	48	48
16. kerület	10 968	20 430	19 341	19 692	9 161	9 558	54	53
17. kerület	12 148	19 517	22 091	24 184	5 737	6 653	68	66
18. kerület	15 726	32 645	24 726	25 927	14 873	16 134	51	51
19. kerület	8 151	17 424	20 519	17 872	9 161	9 129	47	48
20. kerület	8 906	18 110	17 917	18 437	9 683	9 044	48	50
21. kerület	13 807	23 013	20 853	20 069	10 252	10 516	57	54
22. kerület	8 434	16 862	13 615	14 088	7 339	8 358	53	50
23. kerület	3 124	11 683	5 321	5 750	4 910	8 420	39	28

Megjegyzés: foglakoztatási kapacitás ~ a foglalkoztatott lakosok a helyben lévő munkahelyek arányában, %

26. táblázat - Foglalkoztatási kapacitás alakulása, 2001-2011
Forrás: KSH Népszámlálás

A foglalkoztatási kapacitás az összes kerületi foglalkoztatotthoz viszonyított helyi munkahelyek arányát méri fel, tehát az vizsgálja, hogy az összes foglalkoztatotthoz képest mennyien dolgoznak helyben. A vizsgált 10 éves időszakban Budapest kerületeinél ez a mutató többnyire azonos maradt (volt ahol némileg csökkent vagy növekedett), azonban az I. kerületben tapasztalt növekedés a többi kerülethez képest számottevő (6%-os növekedés a foglalkoztatási kapacitásban, 2001 és 2011 között).

A foglalkoztatási kapacitás növekedése mögött az elingázó és a beingázó foglalkoztatottak csökkenése állhat. A kerületből eljáró elingázók számában csökkenés tapasztalható (2011-ben 299 fővel kevesebben ingáztak el, mint 2001-ben). Szintén csökkenés tapasztalható kerültbe bejáró foglalkoztatottak között, 2001-ben 15.656 fő járt be a kerületbe dolgozni, 2011-ben már 814 fővel kevesebben, 14.842-en. A táblázatból nem került feltüntetésre, azonban érdemes megemlíteni, hogy 2011-ben a bejáró foglalkoztatottak többségében más kerületből bejáró ingázók (10.252 fő), kisebb arányban más településről bejárók (4.590 fő). Összefoglalva elmondható, hogy a kerület pozitív tendenciát mutat a foglalkoztatási kapacitás alakulása (megerősödése) tekintetében, egyre több helyi lakos képes a kerületben elhelyezkedni, így egyre kevesebben kényszerülnek ingázásra az otthonuk és a munkahelyük között.

1.5./2 A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

Miután elemeztük a kerület gazdasági súlyát, szerepkörét, érdemes áttekinteni a főbb gazdasági ágazatokat és ezek jellemzőit. A kerületben nincsen olyan nagyvállalat, amely kizárólagosan meghatározná a foglalkoztatottsági viszonyokat, vagy a kerület arculatát. Elsősorban kisvállalkozások vannak jelen, amelyek az adóbevételeket produkálják az önkormányzat számára. A kerület gazdasági arculatát nem nagy iparvállalatok határozzák meg, hanem térség látogatói vonzerejére, épített és kulturális örökségére, a műemléki környezetre és az egyedül álló városképi látványon alapuló turizmus. A kerületben található múzeumok (Budapesti Történeti Múzeum, Hadtörténeti Intézet stb.), kulturális létesítmények (pl. Várnegyed Galéria), fürdők (pl. Rudas Fürdő) és egyéb

látványosságok (pl. Várbarlang) köré, illetve ezekhez kiegészítő szolgáltatásokat (kiskereskedelem, vendéglátás, szálláshely szolgáltatás) nyújtva egy teljes iparág épült ki.

2014-ben megtörtént a felújított Várkert bazár átadása, a Várnegyed rekonstrukciója folyamatosan halad. Ezek a településfejlesztési beavatkozások közvetve járulnak hozzá a Kerület helyi gazdaságának élénküléséhez, potenciális lehetőségeket teremtve a helyi kis és középvállalkozások számára.

A turizmusból a Kerületnek közvetve számtalan előnye származik, az idegenforgalmi bevételeket a legkülönbözőbb fejlesztésekre (pl. településfejlesztés, intézmények energetikai fejlesztése, közlekedésfejlesztés, stb.) lehet fordítani. Azonban megannyi „káros" következménnyel is számolni kell. A turizmus túlzott mértékű növekedése rombolhatja a Polgárváros miliőjét. A nagy értékű ingatlanokat ingatlan befektetők vásárolják fel profitszerzési céllal. Ezek a vállalkozások a számukra gazdaságilag jobban jövedelmező tevékenységeket választják. Így például irodahelyiségeket alakítanak ki az egykori lakóingatlanokban, ezzel párhuzamosan a lakófunkció háttérbe szorul. Az Önkormányzat és a lakosság egybehangzó véleménye alapján ez a folyamat nem kívánatos, a Várnegyed nem válhat „skanzenné".

A turizmushoz kapcsolódó másik probléma, hogy a Kerület egyes felkapott célterületei (pl. Clark Ádám tér – sikló – Vár – Szent Háromság tér – Halászbástya) túlterheltté válnak, míg pl. az építészetileg szintén értékes és egységes arculatú Kapisztrán tér kiesik a fő turistaútvonalakból, szinte csak átmenő forgalmat bonyolít. A „kieső" területek turizmusba való bevonása enyhíthet a fókuszterületek túlterheltségén.

A térség adottságai, hagyományai miatt ipari tevékenység csak nagyon korlátozottan tud megjelenni a kerületben, de ez nem is elvárt fejlesztési cél. A Várnegyed területén (időszakosan) megjelenő hagyományos kézműipar is inkább tekinthető turisztikai látványosságnak.

A Várnegyedben a kiskereskedelmi ellátottság (trafik, kisbolt stb.) valamint az egyéb szolgáltatások (pl. Posta) volumene és színvonala gyenge. Ez részben szintén a turizmusra visszavezethető probléma. A vállalkozások figyelme elsősorban a turisták kiszolgálására (souvenir bolt, kávézók, éttermek) fordul, és kevésbé a kisebb profittal kecsegtető helyi lakosság kiszolgálására. A lakófunkció háttérbeszorulásával, ez egy öngerjesztő folyamattá válik, hiszen a kiköltöző vári lakosok már nem generálnak újabb keresletet. A területen számtalan üres helyiség illetve a kihasználatlan pincerendszer található. Ezek akár megfelelő helyszínt is nyújthatnak a hiányzó szolgáltatások pótlására.

A kerületben 7.621 db regisztrált társas vállalkozás található 2017-ben. Az alábbi ábra a regisztrált vállalkozások nemzetgazdasági ágak szerinti megoszlását mutatja. Budapest átlagánál lényegesen magasabb a kerületben az **Ingatlanügyletek** és a **Szakmai tudományos, műszaki tevékenység,** magasabb az **Információ, kommunikáció,** az **Oktatás** és a **Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás** nemzetgazdasági ágak szerepe. Ezek közül is kiemelkedik a **Szakmai tudományos, műszaki tevékenység** nemzetgazdasági ág, amely nemcsak a többi szektorhoz képest kiugró, hanem a budapesti és az országos átlaghoz viszonyítva is. Az ipari, építőipar, szállítmányozási és kereskedelmi ágak a budapesti átlaghoz képest kisebb jelentőségűek.

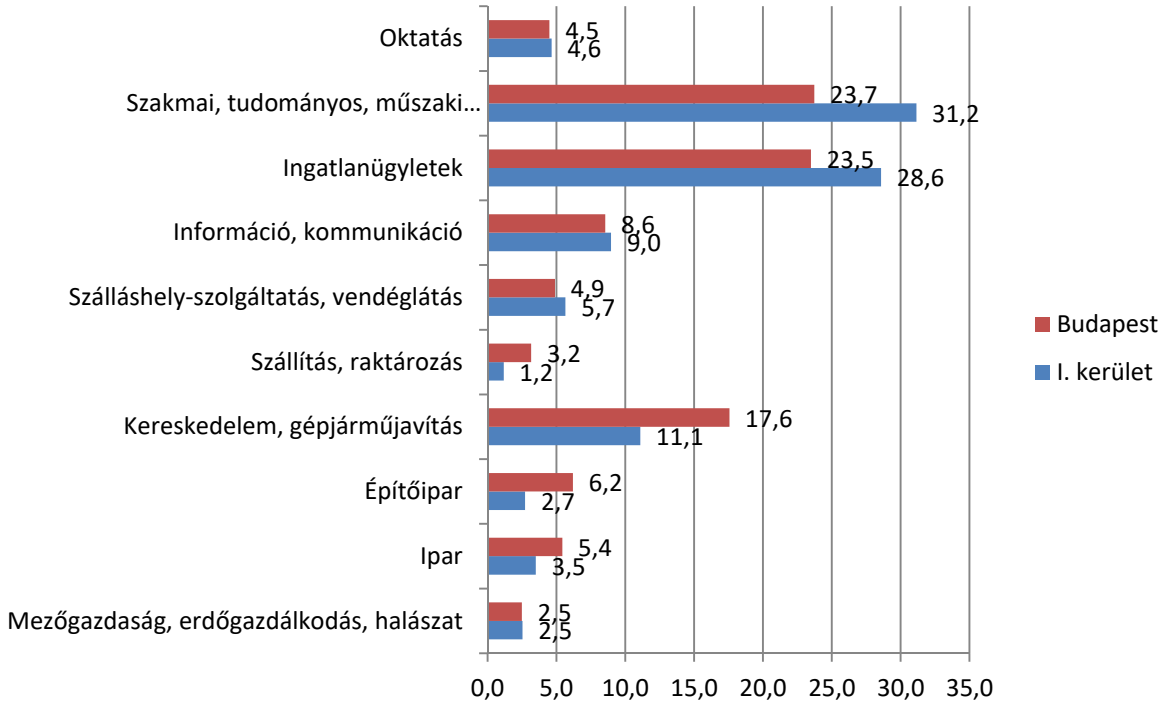

37. ábra: Regisztrált társas vállalkozások nemzetgazdasági ágak szerinti megoszlása (%), 2017
Forrás: KSH

A kerület gazdasági szerkezetéről – a nemzetgazdasági ágak szerinti megoszláson túlmenően – további információkat adhat a regisztrált társas vállalkozások létszám-kategóriák szerinti megoszlása .

A regisztrált vállalkozások (összesen 7.621 db) közel fele (2.962 db) 1-9 fős mikrovállalkozás, 3,7%-a 10-19 fős kisvállalkozás. A többi létszám-kategóriába tartozó vállalkozás aránya együttesen sem éri el a 5%-ot. A kerületben összesen 8 db 250 vagy több főt foglalkozó regisztrált vállalkozás található.

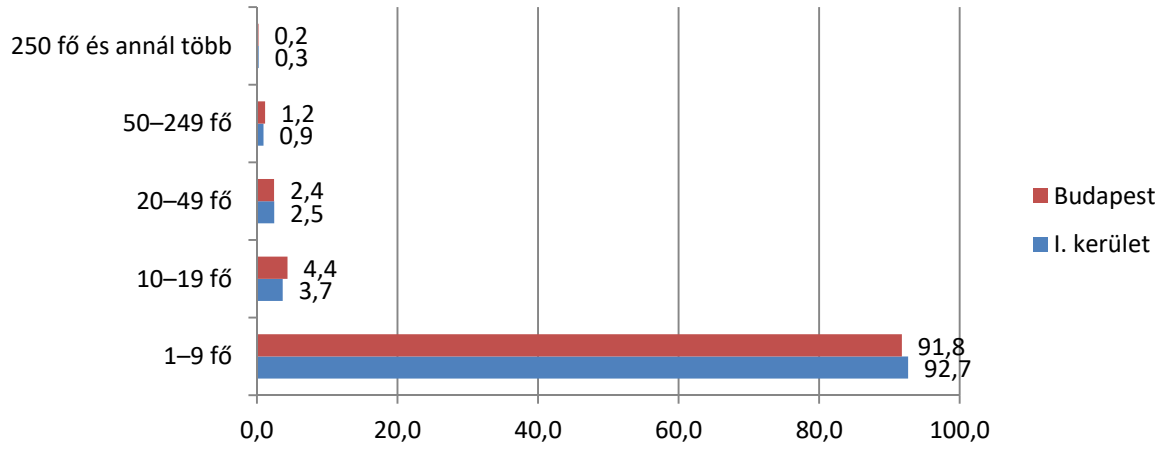

38. ábra: Regisztrált társas vállalkozások száma létszám-kategóriák szerint (2017), az összes százalékában
Forrás: KSH

1.5./3 A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, fejlesztési elképzelései

A kerület gazdasági szervezeteinek – hasonlóan Budapest és Pest megye többi gazdasági szervezetéhez – egyik legfontosabb fejlesztési forrásait a KMOP 1-es prioritása biztosította. A pályázók közel, 70%-a tudott benyújtani sikeres pályázatot. A nyertes projektek részére megítélt támogatás 2,2 Mrd forint, a projektek elszámolható összköltsége pedig 5,6 Mrd forint. Ez azt jelenti, hogy a támogatott projektek 3,4 Mrd Ft önerőt mozgósítottak a kerület gazdaságában. Az EU-s forrásokból támogatott projektek továbbgyűrűző hatása, tehát a kapcsolódó további magánerős fejlesztések összköltsége pedig megbecsülhetetlen. Az elnyert támogatások nagysága pályázótól és a projekt típusától függően jelentős szórást mutatnak, az 1 projektre jutó átlagos támogatás 15,6 M Ft volt.

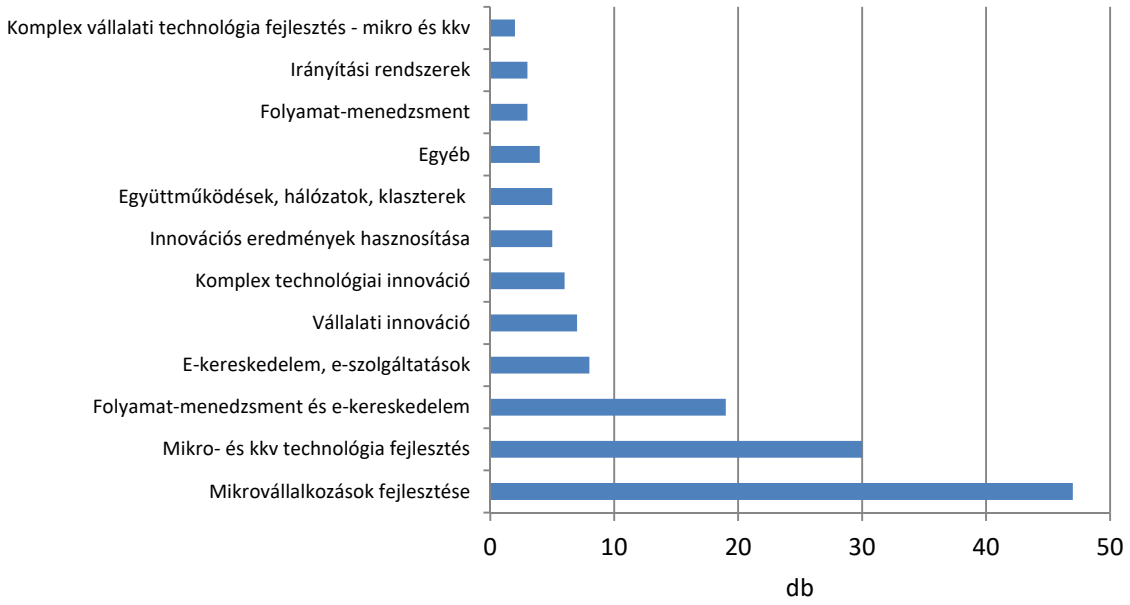

39. ábra: Nyertes gazdaságfejlesztési projektek (KMOP) megoszlása tématerületek szerint
Forrás: palyazat.gov.hu

Az alábbi ábrán a KMOP I-es prioritásának nyertes projektjeit (összesen 139 db) ábrázoltuk tématerületenkénti megoszlás szerint. A kerület gazdasági szerkezetét jól jellemezi, hogy legtöbb nyertes pályázat (47 db) a kizárólag mikrovállalkozások fejlesztését célzó konstrukcióra érkezett, ami több mint harmada az összes beérkezett nyertes pályázatnak. A listában második helyen még mindig olyan konstrukció található, amely részben mikrovállalkozásokat céloz, azonban a nyertesek között már egyéb kis- és középvállalkozások is találhatóak. A lista végén a komplex vállalati technológiai fejlesztés, az irányítási rendszerek

PÁLYÁZATOK	
Beérkezett pályázatok száma (db)	207
Elutasított (db)	62
Nyertes pályázatok száma (db)	139
Nyerési arány	69%
Nincs döntés (db)	6
Megítélt támogatás (Ft)	2 173 181 966
Projektek összköltsége (Ft)	5 595 562 996
Átlagos támogatási intenzitás	0
Legkisebb elnyert támogatás (Ft)	652 000

valamint a folyamat-menedzsment állnak. Ezekhez a konstrukciókhoz kapcsolódik a legkevesebb nyertes pályázat.

Legnagyobb elnyert támogatás	297 736 500
1 projektre jutó átlagos támogatás (Ft)	15 634 403

27. táblázat Az I. kerület gazdaságfejlesztésének (KMOP) főbb mutatói
Forrás: palyazat.gov.hu

1.5./4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

A gazdasági versenyképességet egy megye vagy egy régió esetében a foglalkoztatottság és a gazdasági teljesítmény együttes vizsgálatával tudjuk mérni (azok a területek számítanak versenyképesnek, ahol mindkét mutató magas értéket vesz fel), azonban a gazdasági teljesítmény mérése (pl. egy főre jutó GDP adatokkal) egy kerület esetében már problémás, ugyanis ezen a területi szinten nem állnak rendelkezésre megfelelő adatok. Ez a fajta kereszttábla (1 főre jutó GDP – foglakoztatási ráta kereszttáblája) tehát jelen esetben nem használható versenyképesség mérésre.

A vállalatok teljesítőképességét, fejlődési lehetőségeit, hosszabb távú versenyképességét Porter (1990) szerint alapvetően 5 tényezőcsoport határozza meg: a vállalatok közti verseny, a termelési tényezők, a keresleti tényezők, a kapcsolódó és támogató szektorok, valamint a kormányzat. Ezek közül három az, ami részben, vagy egészben helyspecifikus, tehát befolyásolja egy terület / kerület gazdasági potenciálját:

- *termelési tényezők, de különösen munkaerő és a föld;*
- *keresleti tényezők: meghatározó piacok elérhetősége;*
- *kapcsolódó és támogató szektorok jellemzői.*

Az alábbiakban bemutatjuk azokat a mutatókat, amelyek közvetetten befolyásolják / befolyásolhatják a kerület gazdasági versenyképességét. Fontos azonban megjegyezni, hogy a kerület gazdasági versenyképessége erősen korrelál a főváros versenyképességével, így a helyi viszonyok gyakran kevésbé meghatározóak, mint a tágabb környezeté.

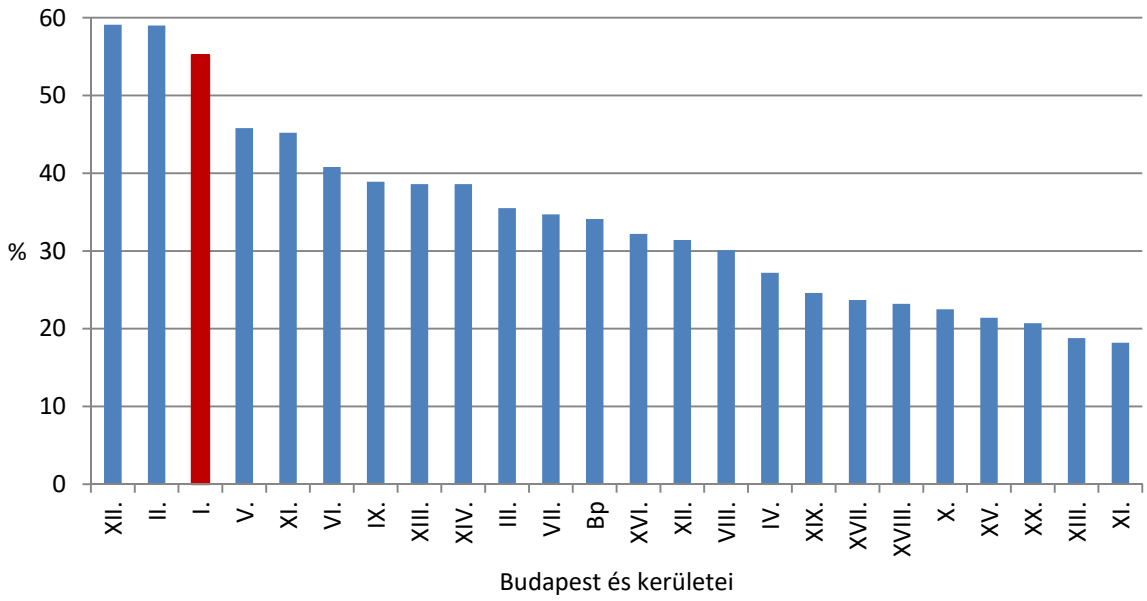

40. ábra: Egyetemi, főiskolai végzettségű, 25 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában
Forrás: Népszámlálás, 2011

A versenyképességet befolyásoló egyik lehetséges mutató a felsőfokú végzettségűek aránya. Ebben a tekintetben a kerület jelentős versenyelőnnyel bír. A 25 éves és idősebb népességnek több mint 55%-a rendelkezik egyetemi vagy főiskolai oklevéllel. Az I. kerület ezzel a kimagasló értékkel két budai kerület mögött az előkelő harmadik helyet foglalja el a kerületek rangsorában.

A gazdasági versenyképesség szempontjából kiemelkedő szerepet játszik a meghatározó piacok elérhetősége. Az elérhetőség szempontjából az I. kerület alapvetően kedvező pozícióban van:

- *egyrészről a kerület a Kelet-közép európai régió egyik legjelentősebb nagyvárosának a része, így a közelség adott mind magához Budapesthez, mind a teljes agglomerációhoz;*
- *másrészről Budapest, a nagyrégiókat összekötő közúti, vasúti, vízi közlekedési útvonalak metszéspontjában helyezkedik el. E fő közlekedési utak közelségéből adódó előnyökből (idő és költséghatékonyság) a kerület is profitál.*

Budapest és így a kerület elérhetősége nemzetközi összevetésben is kedvezőnek minősül. A fővárost három európai törzshálózati folyosó is érinti:

- *a Mediterrán folyosó az Adria térségét köti össze Ukrajnával, vasúti és közúti kapcsolatok révén;*
- *a Rajna-Duna folyosó vasúti és vízi kapcsolatok fejlesztését célozza, hogy a Dél-Németország és Románia közötti tengelyen;*
- *a Keleti-Kelet-Mediterrán folyosó pedig Észak-Németország és Bulgária közti tengelyt jelenti, vasúti és közúti kapcsolódással.*

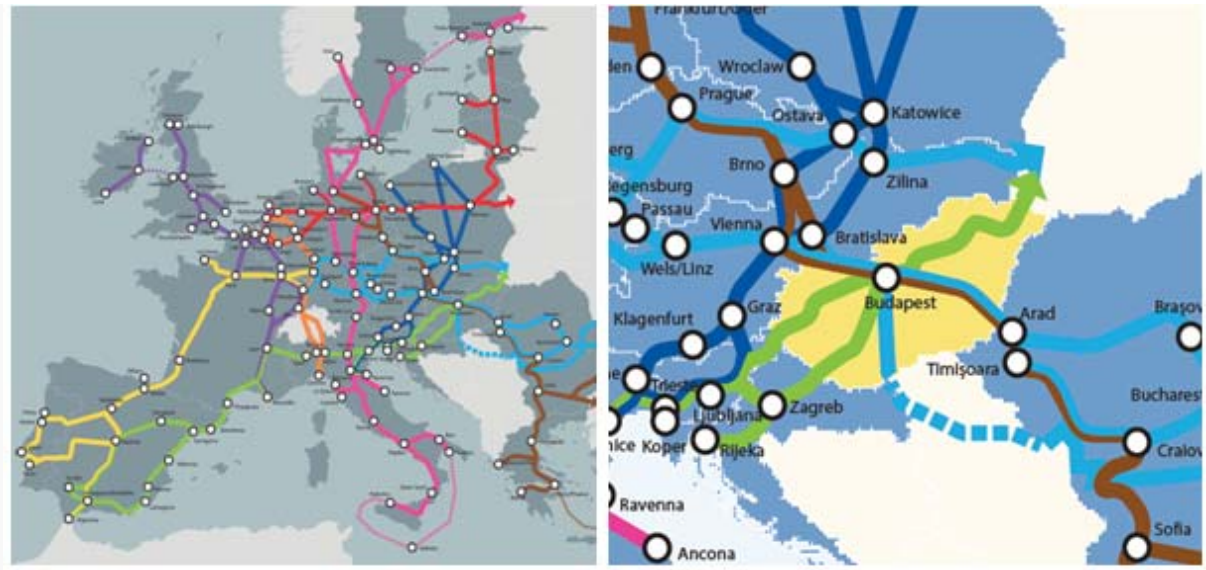

41. ábra: A három európai törzshálózati folyosó metszéspontjában
Forrás: http://ec.europa.eu/transport/themes/infrastructure/ten-t-guidelines/corridors/maps_en.htm

A kerületnek minden adottsága megvan, hogy vonzó legyen a befektetők számára: az M7-es M1-es autópályák közelsége, a Déli pályaudvar, mint az ország egyik legforgalmasabb vasúti csomópontja, a dunai hajókikötők, a pesti belváros közelsége, valamint a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér közelsége mind hozzájárul az „elérhetőséghez". A kerületben továbbá egy metróvonal és egy HÉV vonal végállomása is megtalálható, ami a munkaerő gyors és kényelmes mozgását biztosítja. Ez utóbbi továbbá közvetlen kapcsolatot biztosít a kerület számára az északi agglomeráció irányába.

A Széll Kálmán tér – mint a budai oldal egyik legforgalmasabb közlekedési csomópontja –teljes körű rekonstrukciója 2016 tavaszán fejeződött be, mellyel tovább javult a kerület megközelíthetősége.

Budapest számos más kerületével ellentétben, az I. kerületben a befektetők nem válogathatnak a számtalan beépítésre váró üres telek közül. Érdekes módon azonban ez a látszólag negatív tény (nagyfokú beépítettség) is komparatív előnyként értékelhető, hiszen befektetésre alkalmas üres telkek hiányában nem fenyeget a veszély, hogy a kerület gazdasági struktúrájába nem illeszkedő egyedi arculatát romboló beruházások valósulhassanak meg.

A versenyképesség harmadik összetevője, a támogató és kapcsolódó szektorok helyzete a kerület esetében kedvezőnek mondható, hiszen az ország legnagyobb gazdasági erőközpontjában helyezkedik el (az agglomeráció közelsége is adott), ahol nagyszámú, diverzifikált beszállító, illetve szolgáltató található, legyen szó akár mérnöki, pénzügyi, marketing, vagy éppen jogi szolgáltatásokról. A könnyen elérhető beszállítói kör, valamint a gazdasági szolgáltatások széles spektruma fontos versenyelőnyhöz juttathatja az itt tevékenykedő vállalkozásokat, hiszen gyors, rugalmas szolgáltatásokhoz juthatnak, amelynek igazi jelentőségét azok érzik, akiknek ezt nélkülözni kell.

A kutatás-fejlesztési tevékenység szintén fontos összetevője a gazdasági versenyképességnek. Ez az összetevő jól jellemezhető lenne a kerülethez kötődő szabadalmi bejelentések számával, azonban az adat kerületi szinten nem elérhető. A magyar bejelentők belföldi szabadalmi bejelentéseinek száma 10 ezer lakosra Budapest esetében 2013-ban 1,37 volt, ami érdekes módon „csak” a második legmagasabb eredmény a Közép-magyarországi régióban Szentendrét követően.

A kerületben műszaki jellegű kutatás-fejlesztési tevékenység nem jellemző. A vári múzeumok, könyvtárak a humán kutatásokhoz forrásmunkát, gyűjteményeket tárolnak. Az országos jelentőségű könyvtárak közül az I. kerületben található a Hadtudományi Könyvtár (Kapisztrán tér 2-4.), az Országos Mezőgazdasági Könyvtár és Dokumentációs Központ (Attila út 93.) valamint az Országos Széchenyi Könyvtár (Budavári Palota F épület).

1.5./5 Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

Az ingatlanpiaci állapotok egyik legjellemzőbb ismérve a lakóingatlanok építési kor szerinti megoszlása. A lakóingatlanok több mint 60%-a épült a II. világháború előtt, ami kiugróan magas érték más budapesti kerületekhez viszonyítva (budapesti átlagérték 33%), ami egyben azt is jelenti, hogy a kerület épületállományának karbantartása jelentősen terheli a kerület és a tulajdonosok költségvetését. A lakásállomány kisebb mértékű növekedésére még sor került az 1960-1970-as években, azóta viszont folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. Az elmúlt években a kedvezőbb gazdasági környezet hatásaként üresen álló telkek épültek be vagy leromlott állapotú épületek helyett újak épültek. Jelenleg több lakóépület áll építés alatt, megnőtt a tetőtérlakások létesítési volumene is. A vár területén a lakófunkció továbbra is preferált az Önkormányzat vezetése számára, KÉSZ (Kerületi Építési Szabályzat) előírás is van rá. A terület-felhasználási dominanciákra nem csak konkrét előírások, hanem maga a szabályzat koncepciója is kitér.

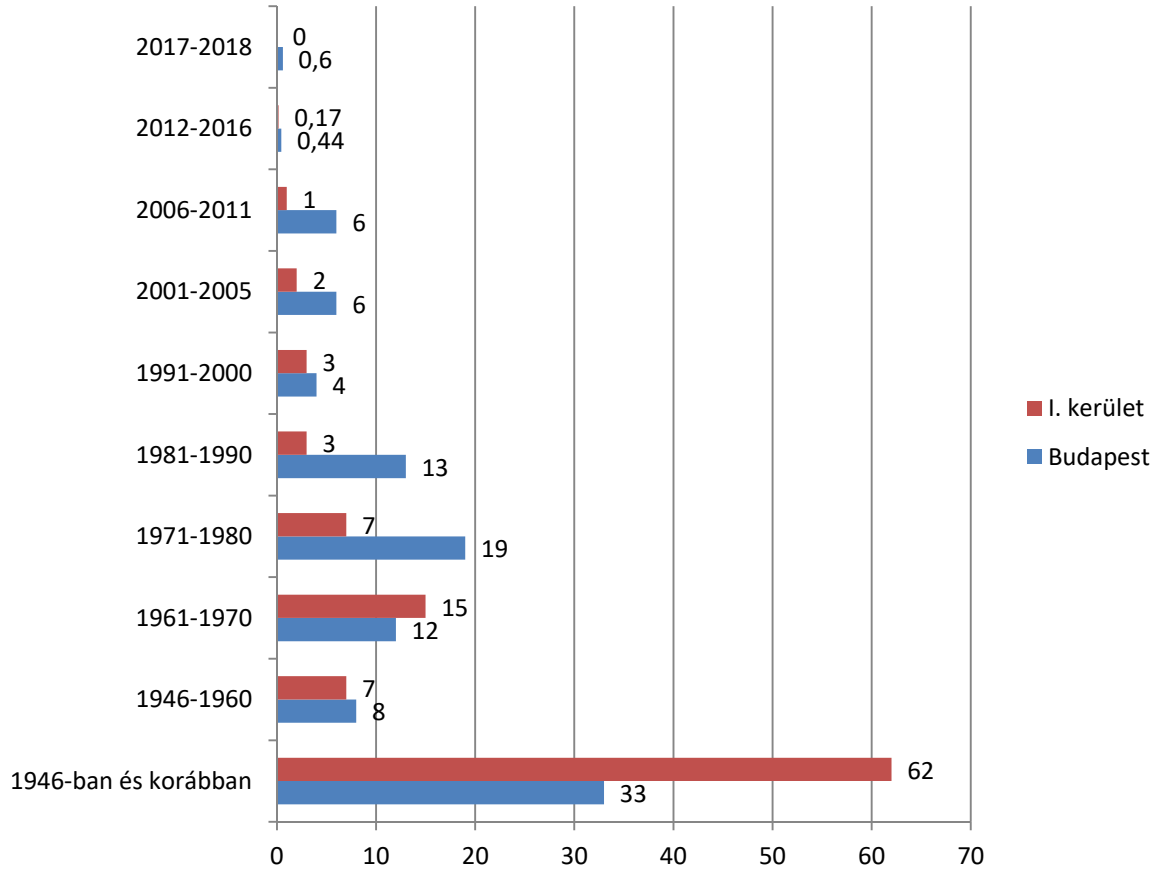

42. ábra: Lakásállomány csoportosítása építésük dátuma szerint, 2018
Forrás: KSH

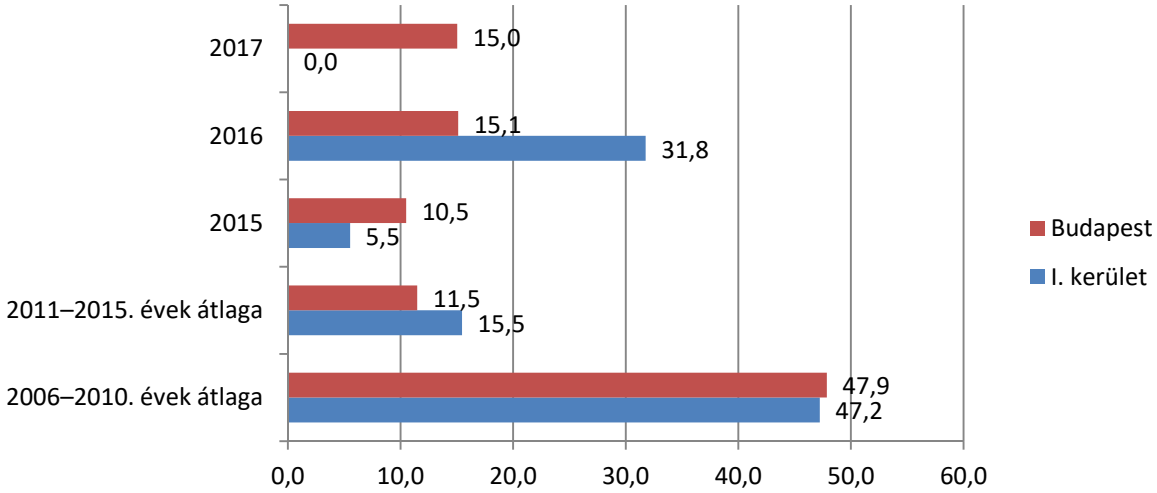

43. ábra: Lakásépítések aránya (%) az időszak (2006-2017) összes lakásépítéséhez viszonyítva
Forrás: KSH

Az utóbbi egy-másfél évtized lakásépítési tendenciái az I. kerületben némileg eltérően alakultak Budapest egészéhez képest. A vizsgált időszakban a kerületi építkezések 2011-2015-ben és 2016-ban jelentősen a fővárosi átlag felett alakultak.

Az lakásállomány korcsoportonkénti megoszlásánál árnyaltabb képet mutat a komfortfokozatonkénti csoportosítás. Ebből a szempontból szerencsés helyzetben van a kerület, hiszen az épület állomány kora ellenére a komfort nélküli lakóingatlanok aránya alig haladja meg a fél százalékot, ami fele a budapesti átlagértéknek. Ezzel szemben az összkomfortos lakóingatlanok aránya (66%) elmarad a budapesti átlagtól (69%).

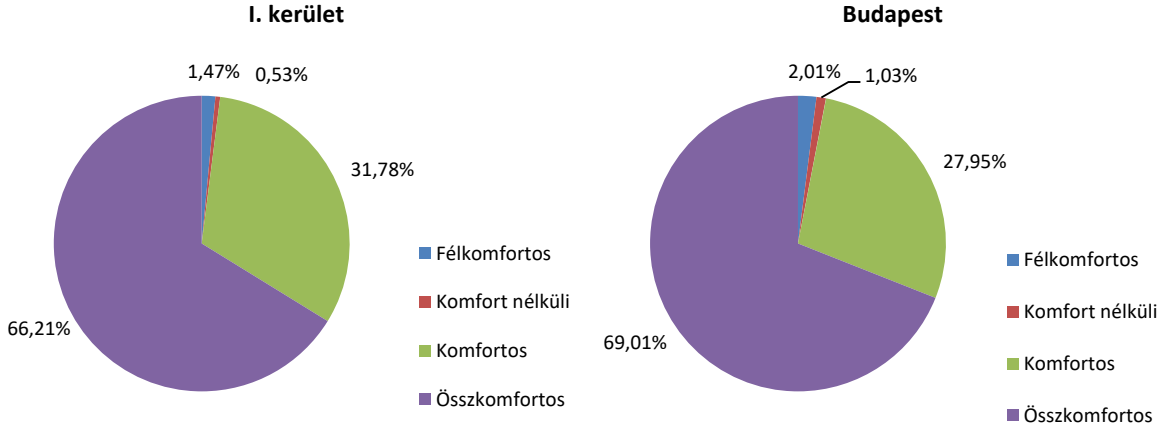

44. ábra: A kerület lakásállományának minőségi jellemzői
Forrás: KSH, Népszámlálás

A lakásállomány minőségi jellemzőinél meg kell még említeni, hogy főként a Várnegyed területén található, műemlék épületek, védett épületek, beosztás / kialakítása nem megfelelő, az egykori nagyobb alapterületű lakásokat kisebb lakóegységekre osztották fel. Ez sajnálatos módon nem kedvez a kisgyermekes családok betelepülésének, sőt a hagyományos Várnegyedben élő családok újabb generációi is a Várnegyeden / Kerületen kívül költöznek.

Az alábbi táblázatban kiemeltünk még néhány a lakóingatlanokra vonatkozó érdekes számadatot. A tulajdonviszonyokat vizsgálva megállapítható, hogy a budapesti átlaghoz (5%) viszonyítva magasabb az önkormányzati lakóingatlanok aránya (8,65%), ami a vár területén még magasabb értéket mutat. Értelemszerűen a magántulajdonban lévő ingatlanok aránya pedig elmarad a budapesti átlagtól. Jól átgondolt lakásgazdálkodással az önkormányzati tulajdonú ingatlanok jelentős bevételi forrást jelentenek, amely hozzájárul a kerület helyi gazdaságfejlesztési céljainak megvalósításához.

	I. KERÜLET	BUDAPEST
Magánszemélyek tulajdonában lévő lakások aránya (%)	87,62%	92,58%
Önkormányzati tulajdonban lévő lakások aránya (%)	8,65%	5,00%
Négy- és többszobás lakások aránya (%)	12,24%	15,12%
Nem lakott lakások aránya (%)	22,86%	13,04%
4-10 lakásos lakóházak aránya (%)	2,65%	1,96%
11- és több lakásos lakóházak száma (db)	3,74%	2,44%

28. táblázat: Egyéb lakásállományt érintő adatok, 2011
Forrás: KSH, Népszámlálás

IDŐSZAK	ÖNK. TULAJDONÚ LAKÁSOK SZÁMA (DB)	ÖNK. TULAJDONÚ LAKÓÉPÜLETEK SZÁMA (DB)	ELADOTT ÖNK. LAKÁS-BÉRLEMÉNYEK SZÁMA (DB)	BÉRELT JOGVISZONNYAL RENDELKEZŐ ÖNK. LAKÁSOK SZÁMA (DB)	AZ ÖNKORMÁNYZAT ÁLTAL KIUTALT LAKÁSOK SZÁMA (DB)
2015. év	1444	467	36		
2016. év	1440	467	4	1372	55
2017. év	1439	467	1	1352	31

29. táblázat: Egyéb lakásállományt érintő adatok, 2015-2017
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

Ingatlanárak alakulása

Az ingatlanárak vizsgálatánál az Ingatlannet (www.ingatlannet.hu) internetes portál adatbázisának elemzésére hagyatkoztunk. Az adatok fenntartással kezelendőek, ugyanis csak azok az ingatlanok képezik az elemzés adatbázisát, amely ingatlanok adásvételére került sor az adott időszakban. Ettől eltekintve, az oldalról kinyert adatok segítségével áttekintő képet kaphatunk a kerület ingatlanárainak főbb jellemzőiről.

A kerület ingatlanárai 2001-től kezdődően egyenletesen kis mértékben növekedtek, majd 2006 után egy nagyobb mértékű emelkedés történt (250 e Ft/m²-ről közel 550 e Ft/m²-re). A hirtelen növekedésnek 2008-2009-es pénzügyi és gazdasági válság (illetve ennek következményeként a lakáshitelezések erőteljes visszaesése) vetett véget.

2011-től mérsékelt, 2015-től meredek emelkedés tapasztalható az ingatlanárakban.

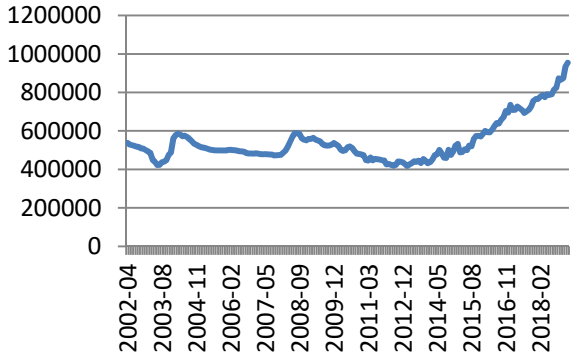

45. ábra: Ingatlanárak alakulása az I. kerületben
Forrás: www.ingatlannet.hu

A kerületben eladásra kínált lakóingatlanok átlagos ára 2019 I. negyedévében 34,7 millió Ft körül alakul, az átlagos ingatlan négyzetméter ár pedig 618 ezer Ft. Ez utóbbiból (illetve a fenti diagram adataiból) arra következtethetünk, hogy az I. kerület ingatlanpiaca a válság után hamarabb megélénkült, mint egy átlagos budapesti kerület ingatlanpiaca, és a négyzetméterárak tartósan meg fogják haladni a válság előtti szintet. A kerület legalacsonyabb ingatlan négyzetméter árai meghaladják a 750 e Ft-ot, míg a legdrágábban értékesített ingatlanok négyzetméterárai az 1,1 millió forintot is meghaladhatják.

AZ I. KERÜLET INGATLANÁRAI (2019 I. negyedév)	
Átlag m²-ár (ezer Ft)	618
Átlag m²	96
Átlagár (M Ft)	34,7
Legolcsóbb m² (ezer Ft)	753
Legdrágább m² (ezer Ft)	1109
Legolcsóbb (M Ft)	0,1
Legdrágább (M Ft)	2000

30. táblázat: Ingatlanárak
Forrás: www.ingatlannet.hu

1.6 Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

1.6./1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Az Országgyűlés 2011-ben elfogadta a helyi önkormányzatokról szóló törvényt, amely a korábbi jogszabállyal ellentétben pontosan meghatározza a helyi, köztük a kerületi önkormányzatok feladatait és új alapokra helyezte az önkormányzatok gazdálkodásának, finanszírozásának rendszerét is. A bekövetkezett változásoktól függetlenül a Budavári Önkormányzat továbbra is azon önkormányzatok közé tartozik, amelyek költségvetési gazdálkodása, takarékos, átlátható és a hatályos jogszabályokhoz illeszkedik. Kötelezően ellátandó és önként vállalt feladatait sikeresen teljesíti, úgy hogy a megfelelő színvonalon ellátott oktatási, szociális ellátásból és egyéb ellátásokból nem vett el.

A kerület költségvetése stabil pénzügyi alapokon nyugszik, a kiadások és a bevételek egyensúlyban vannak, és továbbra is jelentős tartalékokkal rendelkezik. A pályázati forrásoknak is köszönhetően a felhalmozási kiadások meghaladják a működési kiadásokat, amelynek eredményeképpen jelentősen nő a kerület vagyona. A tervezett nagyarányú fejlesztésekhez szükséges fedezetet a már elnyert pályázati támogatások és a stabil működésnek köszönhetően elkülönített pénzügyi tartalékok biztosítják. A tartalékoknak köszönhetően az Önkormányzat számára nem jelent problémát a projektekhez szükséges önerő biztosítása. A Várkertbazár és a Vár közlekedési fejlesztése jelentősen megváltoztatta a rendelkezésre álló forrásokat, jelentősen megnőtt a költségvetés nagysága.

2010-ben az Önkormányzat ciklusprogramjában elfogadott adópolitikája szerint nem emel az adók volumenén és nem vezet be új adókat. Ez azt jelenti, hogy az építmény- és telekadón, a gépjárműadón és az idegenforgalmi adón kívül más adónemet nem vezet be. Az adók alapját és mértékét a helyi adókról szóló törvény határozza meg. Ezen jogszabály lehetővé teszi, hogy az Önkormányzat a bázisévi infláció mértékéig indexálja a törvényben meghatározott adómértéket, melyet a Hivatal adóbevételei reálértékének megőrzése miatt meg is tett.

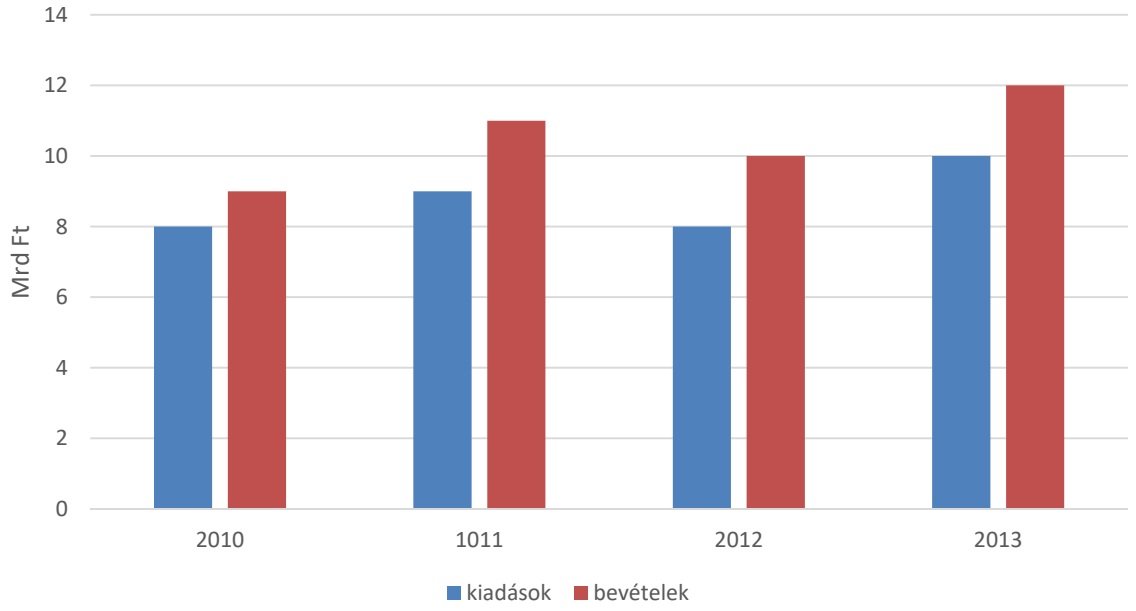

46. ábra: Önkormányzati bevételek, kiadások alakulása (Mrd Ft)
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

	ÉPÍTMÉNYADÓ	TELEKADÓ	IPARŰZÉSI ADÓ	IDEGENFORGALMI ADÓ
2010	387	4	1 606	25
1011	409	4	1 539	130
2012	501	5	1 506	182
2013	546	6	1 474	215
2014	567	6	n.a.	220
2015	617	9	n.a.	260
2016	617	8	n.a.	297
2017	661	7	n.a.	336

31. táblázat: Helyi adóbevételek alakulása az I. kerületben (millió Ft)
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

A gépjárműadó mértékét a forgalomban lévő gépjárművek teljesítménye után kell meghatározni a Belügyminisztérium gépjárműadó nyilvántartásából lekérhető adatok alapján.

(2014-ben 14.242 db gépjárművet adóztatott a kerület, ami a 2010-es szinthez képest 785 db-bal kevesebb. Ezzel ellentétben a 2010-es 1884 db ingatlanhoz képest 2014-ben már 2933 db ingatlan került adófizetési kötelezettség alá).

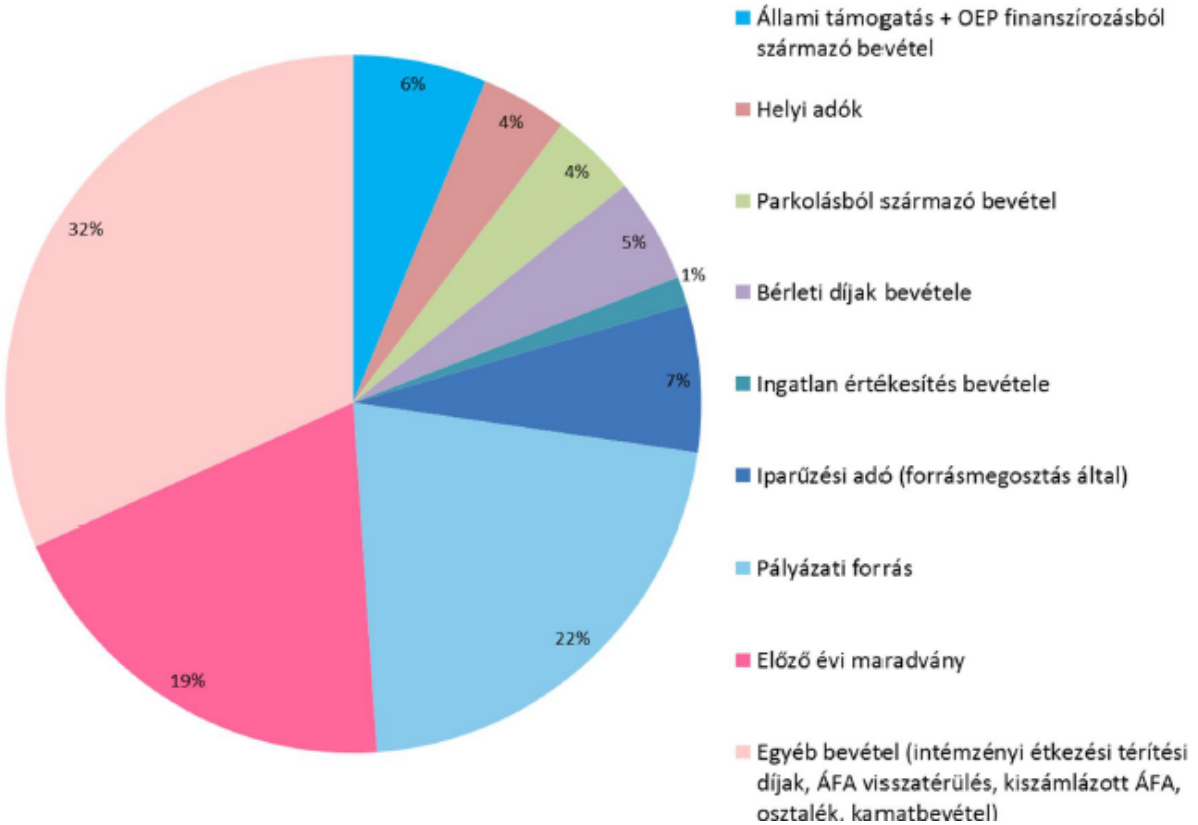

47. ábra: I. kerület 2015. évi főbb elemei
Forrás: 2015-ös közmeghallgatás

2010-ig a Fővárosi Önkormányzat szedte be az idegenforgalmi adót, és a forrásmegosztás rendszerén keresztül csak minimális összeget juttatott vissza a kerületnek a helyben keletkezező bevételekből, miközben a turizmus fokozott jelenléte, jelentős kiadással járt a kerület számára. 2011-től kezdve azonban az Önkormányzat maga veti ki, és szedi be az idegenforgalmi adót a közigazgatási határán belül működő vállalkozásoktól.

A helyi adókból származó bevétel a legszámottevőbb, majd következnek pályázati források és az előző évi maradványok.

Közhatalmi bevételek megoszlása 2016-2018:

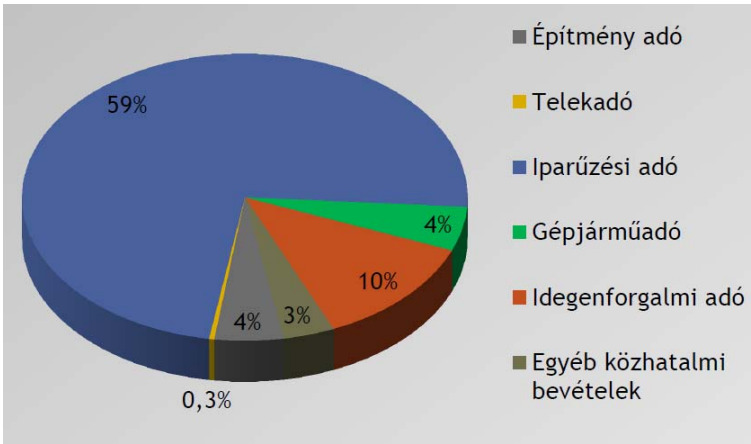

48. ábra: I. kerület közhatalmi bevételek megoszlása
Forrás: 2016-os közmeghallgatás

2016-ban az iparűzési adóból származó bevételek az összes bevétel közel 60%-át tették ki, míg a második legjelentősebb bevétel az idegenforgalmi adó az összes bevétel 10%-ával.

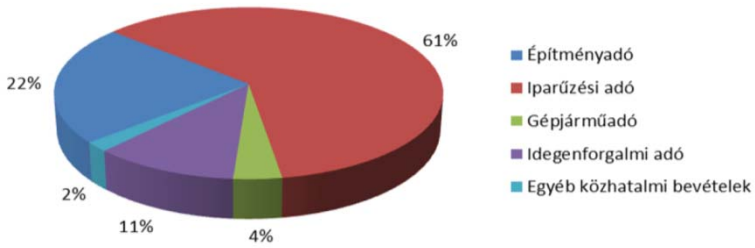

49. ábra: I. kerület közhatalmi bevételek megoszlása
Forrás: 2017-es közmeghallgatás

2017-ben az építményadóból származó bevételek aránya jelentősen megnövekedett.

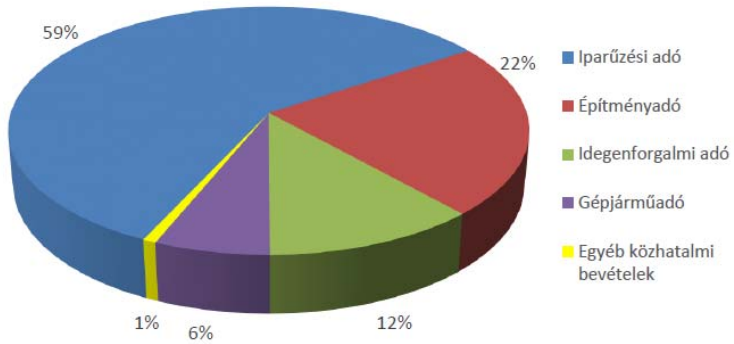

50. ábra: I. kerület közhatalmi bevételek megoszlása
Forrás: 2018-as közmeghallgatás

2018-ban a bevételek megoszlása a 2017-es évhez hasonlóan alakult. A közhatalmi bevételek közül a legnagyobb változás az idegenforgalmi adó tekintetében volt. Idegenforgalmi adóból 2018-ban megközelítőleg 438 millió forint bevételünk volt.

Budapest I. kerület Budavári Önkormányzat 2015-2019. évre szóló gazdasági programja

Közlekedésfejlesztési Operatív Program keretében tervezett beruházások

Autóbuszok cseréje, új viszonylatok kialakítása a frekventált környezetnek köszönhetően. Első ütemben 16 db környezetkímélő dízel busz beszerzését tervezik majd második ütemben kerülnek cserére (elektromos buszok). Ezek mellett a Budai Várból közvetlenül elérhető lesz a Batthyány tér és az Oroszlános udvar is.

A turistabuszok is átszervezésre kerülnek, emellett a Palota úton alakul ki a busszal érkező turisták fő fogadópontja. A Dózsa György téren is kialakításra kerül két busz parkoló. A Krisztina körúton 8 busz számára alakítható ki leállósáv. A Mészáros utcán buszterminál kerül kialakításra. Ez a jelenleg használaton kívül lévő vágányok helyére kerülne. Tervezett buszforduló is megfogalmazásra került a Hilton szálló előtti részen. A Lovas út mentén mélygarázs kerülne kialakításra, akárcsak a Csikósudvar folytatásában. A Budai Vár kiemelt részein intelligens kamerák kerülnek kihelyezésre.

A kerület a Környezetvédelmi Alapból továbbra is tervezi támogatni a graffiti mentesítést a világörökségi helyszíneken.

Budavári Önkormányzat saját erőből tervezett fejlesztései

Kapisztrán tér fejlesztése, melyhez a Mária Magdolna torony átépítése is kapcsolódhat a tér hasznosítási javaslatai alapján, ötletpályázatot követően megvalósítható.

Az Önkormányzat tervei között szerepel a Batthyány tér felújítása, mely a tervezés folyamatában tart. 2020 év végéig a Krisztina tér 1. sz. alatt kerül kialakításra a Márai Sándor Kulturális Központ az egykori Budai Polgári Casino épületének felújításával.

A Bécsi kapu tér burkolatainak a felújítása, tér rendezése a következő pont. A kerületi egyéb utcák, közterületek burkolatának felújítása is napirendre került. A frekventáltabb utal mentén a közvilágítás felújítása is meg fog történni. A zöldfelületek, játszóterek, a felnőtt fitness-parkok, műfüves vagy gumiburkolatú kispályák mind felújításra kerülnek. a Halászbástya karbantartása is megjelenik, mint fontos feladat, akárcsak az Esztergomi Rondella alapjának megerősítése. Az intézmények energetikai korszerűsítése is megvalósításra kerül. Emellett a Batthyány Lajos Általános Iskolában és a Kosztolányi Dezső Gimnáziumban. Fontos lenne a Várhegy alatti területeken lévő barlangok, barlangpincék karbantartása.

2018 tavaszán lett bejelentve, hogy megújul a Széna tér. A tervek szerint több zöldterületet alakítanak ki, megszűnik az Ostrom utca és a Hattyú utca közötti parkoló, valamint a beruházás során a két utca térhez kapcsolódó szakaszát is felújítják. A tér megújítása - a Blaha Lujza tér rekonstrukciójával együtt - bekerült a főváros költségvetésébe is, a munkálatokra mintegy 2,5 milliárd forintot költenek majd. (Forrás: 2018. évi beszámoló)

2018 májusában nyílt meg az Ybl Budai Kreatív Ház, a Várkert Bazárhoz kapcsolódó egykori Vízház, amelyet teljesen felújítottak és közösségi térré alakítottak.

Az önkormányzati tulajdonú lakóházak felújítására és karbantartására 2019 év végéig 2,1 milliárd forintot költött az Önkormányzat, mely során összesen 74 épület került felújításra.

Jövőképek

„A Budavári Önkormányzat tudatosan és fenntartható módon javítja az épített és természeti környezet minőségét annak érdekében, hogy mind az itt lakók elvárásainak, mind a turizmus igényeinek példaértékűen megfeleljen."

Stratégiai célok:

- *A lakossággal kapcsolatos stratégiai céljaink:*
- *A lakónépesség megtartása, létszámának stabilizálása.*
- *Közösségépítés, a helyi identitás erősítése.*
- *Az elöregedési folyamat lassítása, fiatalok számára is vonzó és élhető környezet kialakítása.*
- *Magas színvonalú nevelési és oktatási intézmények fenntartása a kerületben.*
- *Idősbarát gondolkodás, a tapasztalat és a bölcsesség értékének kiaknázása.*
- *A lehető legjobb minőségű egészségügyi ellátás biztosítása, házi orvosi, szakorvosi, védőnői szinten egyaránt.*
- *Társadalmi felelősségvállalás növelése, mind a lakosság, mind a hivatali és közalkalmazotti munkatársak körében.*
- *A munkaerő-piaci feltételek javítása, az itt élők munkához való jutásának biztosítása a közfoglalkoztatásban való részvétellel.*
- *A fogyatékkal élők részére akadálymentes környezet és befogadó közösség kiépítése már gyermekkortól.*
- *A rászorulók támogatása, társadalmi felzárkóztatásuk segítése.*

A környezetünkkel kapcsolatos stratégiai céljaink:

- *A műemléki, világörökségi, helyi védett értékeink megőrzése, méltó fenntartása, értéknövelő felújításának biztosítása.*
- *A kerületi lakásállomány minőségi fejlesztése.*
- *A gépjárműforgalom és parkolás problémáinak enyhítése, a vári terület tehermentesítése.*
- *Zöldfelületek védelme, parkok, kertek, terek felújítása és fenntartása.*

Turizmussal és a vállalkozásokkal kapcsolatos stratégiai céljaink:

- *A kiemelkedő idegenforgalmi szerep méltó megőrzése.*
- *A turisták és ide látogatók részére megfelelő infrastruktúra biztosítása, ideértve a megfelelő információval történő ellátást és a fizikai és informatikai akadálymentesítést is.*
- *Turizmusban érintett vállalkozókkal való folyamatos konzultáció*
- *Olyan új turisztikai attrakciók ösztönzése, amelyek a hagyományok tiszteletben tartásával valósulnak meg.*
- *A tisztességes, jogkövető vállalkozások segítése, ügymenetük egyszerűsítése, partneri viszony biztosítása.*

ERŐSSÉGEK

- Páratlan környezeti adottság, a Duna közelsége
- Tradíciók, történelmi múlt, különleges műemlékek
- Kiemelt turisztikai vonzerő
- Magas presztízsértékű ingatlanállomány
- Magasan kvalifikált és nem szegregált lakosság
- Erős kerületi identitástudatú és lokálpatrióta lakosság
- Jó közlekedési kapcsolatok
- Élénk kulturális élet
- Összefüggő zöldterületek
- Jól karbantartott, elegendő kapacitású közcélú szolgáltatások és intézmények

GYENGESÉGEK

- Jelentős közlekedési forgalom, erőteljes É-D-i átmenő-forgalom
- A közlekedésből adódó terhelés
- Parkolási problémák (a turistabuszoknál is)
- Népességszám csökkenése, elöregedő népesség
- A Déli pályaudvar jelenlegi helyzete
- Felújításra szoruló építmények (barlangrendszer, várfalak, támfalak, lépcsők)
- A turisták és a helyi lakosság eltérő igényei
- A hajléktalanság koncentrált megjelenése kiemelt helyszíneken

LEHETŐSÉGEK

- Kormányzati, fővárosi fejlesztések kiaknázása
- EU-s pályázati lehetőségek
- További közlekedésfejlesztési beruházások (pl. Gellérthegyi Sikló)
- Folyamatos és ösztönzött városrehabilitáció
- A kerületi fejlesztési lehetőségek számbavétele (pl. Déli pályaudvar rehabilitációja, MÁV területek rendezése)
- Informatikai fejlesztések a korszerűbb közigazgatás, a turisták és a helyi lakosság érdekében

VESZÉLYEK

- Budapest környezetei helyzete, légszennyezettség
- Budapest közlekedési helyzete
- Szélsőséges időjárási helyzetből fakadó vészhelyzetek (viharkárok, hőség, esőzések, árvízveszély)
- II. világháborús, fel nem robbant eszközök
- A javuló demográfiai tendencia megtorpanása
- Növekvő turisztikai forgalom nem párosul infrastrukturális fejlesztésekkel
- A hajléktalanság hosszabb távon megoldatlan marad

51. ábra: SWOT elemzés
Forrás: Gazdasági program 2015-2019

Állami tulajdonú ingatlanokkal kapcsolatos feladatok

A kerületben több olyan intézményi vagy olyan jellegű épület található, melynek sorsa kérdésessé vált, ilyen például a Déli pályaudvar, mely a Magyar Állam tulajdona. Vagy ide tartoznak a Várnegyedet övező több km hosszú várfalak, melyek komolyabb károsodást mutatnak több helyen. A várfalak egy része önkormányzati, egy része állami tulajdonban vannak. Jelentősen javítaná a terület kezelhetőségét, ha a kerületben található várfalak teljes egészében állami tulajdonba kerülnének.

1.6./2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Az Önkormányzat az elmúlt időszakban számos városfejlesztési beruházás részese volt, projektgazdaként, konzorciumi partnerként, vagy egyéb szereplőként. A megvalósult, ill. megvalósítása alatt álló projektek finanszírozása elsősorban európai uniós, hazai, és önkormányzati forrásokból történt, de pl. a Mátyás templom esetében Norvég Alap forrásai is fel lettek használva.

PROJEKT	RÖVID LEÍRÁS
Várkert Bazár	A Várkert Bazár I. ütemének (Vártkert Bazár műemléki felújítása) átadása megtörtént, A II. ütemben a királyi kertek rendezése és az új létesítmények kialakítása kerül sor.
Mátyás templom	9,5 Mrd összköltséggel a templom felújítása megtörtént. A történelmi harangokat az Önkormányzat és a Norvég Alap támogatásával újították fel.
Dísz tér 17.	Az egykori Honvéd Főparancsnokság vonatkozásában kormány 2012-ben 700 millió forintot csoportosított át az épületmaradvány renoválására.
Magyarság Háza	200 millió forintos beruházás keretében megtörtént az épület homlokzat-felújítása. Folytatásként elkészül a látogatóközpont és a magyarságtörténeti kiállítás is.
Budai Vigadó	A Hagyományok Házának is otthont adó Budai Vigadó belső felújításának első üteme, a 100 millió forint hazai támogatással valósult meg, a projekt eredményeképpen továbbá az épület akadálymentessé vált.
Szilágyi Dezső téri templom felújítása	EMMI támogatással megtörtént a református templom tornyának külső műemléki felújítása.
Vári utak	2012-ben kezdődött meg a vári útfelújítás a Fővárosi Önkormányzat tervezésében és finanszírozásában. A munkálatok a Dísz téren és a Tárnok utcában folytatódtak emeltpályás burkolat kialakításával, vízelvezetés rendezésével, a munka a Fortuna utca felújításával folytatódott. A járdák felújítása az Önkormányzat tervezésében és beruházásában történt.
Szentháromság tér – Szentháromság utca - Hess András tér	A Budavári Önkormányzat saját beruházásában 1,2 milliárd forintot biztosított az Önkormányzat a költségvetésében a fejlesztésekre. Továbbá az állam által biztosított 693 millió forintos hazai támogatással valósul meg a Mátyás-templom és környéke burkolat-felújítása. Elkészült továbbá a Margaréta terasz dísz-burkolata, a Zenepavilon melletti park, és a Schulek-lépcső nagy pihenőteraszainak felújítása is. Ez utóbbira 8 millió forintot költött az Önkormányzat.
Várfalak	A karbantartás során a Savanyúleves Rondella, az Európa ligeti várfalak és a Hunyadi János úti gyámpilléres fal hibái kerültek kijavításra
Műemlékházak felújítása a Vizivárosban	Elkészült Kapucinus utca 9. és a Pala utca 8. szám alatti műemlékházak felújítása, amelyre az Önkormányzat a Fővárosi Városrehabilitációs pályázaton nyert támogatást.
Pala utca 8.	A barokk lakóházat több ütemben újították fel. Tevékenységek: keleti szárny rekonstruálása, az utcai és az udvari homlokzati helyreállítása, a tetőfelújítás, a földszinti lakások korszerűsítése, kertrendezés. A projekt összköltsége 210millió Ft volt.

Kapucinus utca 9.	150 millió forint támogatással és 100 millió forint önerővel megújult az épület homlokzata, tetőszerkezete, a belső szerkezet, a nyílászárók és az udvar is. Továbbá 18 vizivárosi műemlékházra az Önkormányzat közel 2,7 milliárd forintot fordított, ebből mintegy 1,4 milliárd forintot nyert a fővárosi városrehabilitációs pályázaton.
Déli pályaudvar áttervezése	XVII. Nemzeti Fejlesztési Minisztérium fejezetében előkészítési feladatokra 880 millió Ft, XVII. Nemzeti Fejlesztési Minisztérium fejezetében feladatokra 50 millió Ft, XX. Emberi Erőforrások Minisztériuma fejezetében feladatokra 70 millió Ft
Belügyminisztérium budai Várnegyedben történő elhelyezéséhez kapcsolódó intézkedések	60,0 millió forint egyszeri jellegű átcsoportosítását elszámolási, a fel nem használt rész tekintetében visszatérítési kötelezettséggel
a martonvásári agrár-innovációs centrum kialakítása, fejlesztése	a nemzeti fejlesztési miniszter az MNV Zrt. útján gondoskodik az MTA régi épületeinek független ingatlanforgalmi szakértő által meghatározott forgalmi értéken, de legfeljebb 9400 millió forint értéken történő megszerzéséről
Kapisztrán tér felújítása	Budapest I. kerület gondoskodik 1000 millió forint forrás rendelkezésre állásáról a központi költségvetés IX. Helyi önkormányzatok támogatásai fejezetében
Nemzeti Hauszmann Terv keretében a Lovarda út és a Hunyadi udvar közötti rámpa, valamint a Várgarázs II. és istálló beruházás	A Kormány felhívja a nemzetgazdasági minisztert, hogy a Miniszterelnökséget vezető miniszter bevonásával gondoskodjon egyszeri jelleggel 7 197 529 600 forint forrás biztosításáról
Batthyány tér felújítása	270 millió Ft-os támogatás (TÉR-KÖZ)
Krisztina tér 1 felújítása	900 millió Ft

32. táblázat: Az I. kerület kiemelt településfejlesztési beruházásai
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

A településfejlesztési feladatokban (stratégiaalkotás, beruházások előkészítése, a megvalósítás műszaki és pályázati projektmenedzsmentje, fenntartás) közvetve vagy közvetlenül a polgármesteri hivatal szinte valamennyi szervezeti egysége érintett. A polgármesteri hivatal szervezeti egységeinek településfejlesztéshez kapcsolódó feladatai:

- *Főépítészi Iroda: stratégiaalkotás, rendezési terv, koncepciók, előzetes, engedélyes- és kiviteli tervek elkészítésében valórészvétel;*
- *Pénzügyi Igazgatóság: az Önkormányzat költségvetésével kapcsolatos döntés előkészítés és végrehajtás;*
- *Beruházási, Közbeszerzési és Pályázati Iroda: a projektek közbeszerzéséhez kapcsolatos feladatok ellátása;*

- *Műszaki Iroda építésügyi hatósági feladatai: építések, bontások engedélyezése, használatbavételi engedélyezési stb.*
- *Városüzemeltetési Iroda, Közterület-felügyeleti Iroda: A projektek megvalósítása után a létrehozott infrastrukturális kapacitások fenntartási feladataiban való részvétel.*

Településfejlesztési feladatok a döntéshozatal során: A legfontosabb településfejlesztési kérdésekben a képviselőtestület hoz döntést. A testületi ülést megelőzően a bizottságokban történik a döntés-előkészítés. A településfejlesztési kérdésekben leginkább releváns két Bizottság: Városfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottság, Pénzügyi, Tulajdonosi és Jogi Bizottság.

1.6./3 Gazdaságfejlesztési tevékenység

A korábbi időszakokban a Budavári Önkormányzat lehetőségeihez képest mindent megpróbált megtenni annak érdekében, hogy a válság hatásainak helyi vállalkozókra gyakorolt hatását csökkentse, ezzel hozzájárulva elsősorban a meglévő munkahelyek megtartásához. Az Önkormányzat konkrét lépésként 150-200 millió forintos válságkezelési csomagot dolgozott ki a vállalkozók támogatására. Ennek egyik eleme volt, hogy 2010-ig nem emelte a helyiségek bérleti díját. Ez nagyságrendileg éves szinten 50-55 millió forintos támogatást jelentett a vállalkozóknak. Ekkora bevételtől „esett el" úgymond az Önkormányzat annak érdekében, hogy a vállalkozások (üzletek, boltok, éttermek, kávézók) könnyebben viseljék el a válság hatásait és ne kényszerüljenek munkavállalóik elbocsátására. A válságkezelési csomag összeállítása azonban nem veszélyeztette az Önkormányzat költségvetési stabilitását, nem kényszerítette hitelfelvételre az Önkormányzatot, és nem okozott költségvetési hiányt. Az Önkormányzat számára a jövőben sem cél a helységbérleti díjjak folyamatos emelése, legfeljebb azok inflációval történő korrekciója.

1.6./4 Foglalkoztatáspolitika

Ahogy azt már az **1.3. A település társadalma** fejezetben jeleztük, az I. kerületben regisztrált munkanélküliek aránya egyike a legalacsonyabb értékeknek Budapesten, 2011-ben 7,9% volt. A foglalkoztatottak aránya pedig 72% volt. A gazdasági aktivitás mutatói alapján az I. kerület helyzete budapesti és országos viszonylatban is kedvezőnek mondható.

Az Önkormányzat a kerület egyik legnagyobb foglalkoztatója, státuszukat tekintve elsősorban köztisztviselőket, valamint közalkalmazottat foglalkoztat. Az önkormányzat elkötelezett, hogy a kiírt új, vagy megüresedett álláshelyeket – megfelelő képzettséggel és/vagy végzettséggel rendelkező – helyi lakos tudja betölteni.

Az önkormányzat a közmunkaprogramon keresztül közvetlenül munkáltatóként jelenik meg. A Budavári Önkormányzat a 2012. évben három alkalommal nyújtott be kérelmet az illetékes Munkaügyi Központhoz közfoglalkoztatás támogatására. Mindhárom kérelem befogadást nyert és ennek keretében az Önkormányzat 53 fő foglalkozatását tudta biztosítani napi nyolc órában három illetve négy hónapos időtartamban, 90%-os állami támogatás mellett. A program keretében alkalmazott közfoglalkoztatottak 60%-a fizikai munkát végzett/végez a GAMESZ-nél, illetve a kerületi intézményekben. 40%-uk pedig adminisztratív tevékenységet végezett elsősorban a Polgármesteri Hivatalban és az intézményekben.

Az Önkormányzat a jövőben is nagy hangsúlyt kíván fektetni a közfoglalkoztatásra, elsősorban fizikai jellegű munkák elvégzésére, de érdemes lenne átgondolni egy olyan közfoglalkoztatási program megvalósítását, ami kifejezetten a magasabb végzettségű munkanélküliek elhelyezkedését segítené.

Általánosságban elmondható, hogy az Önkormányzatnak érdeke a helyben történő munkahelyteremtés támogatása, mert közvetve ez is hozzájárul ahhoz, hogy a Várnegyed ne csak turisztikai látványosság legyen, hanem egy élő kerület, erős munkahelyi és lakófunkcióval.

ÉV	FŐ
2015	61
2016	54
2017	33
2018	22

33. táblázat: Közfoglalkoztatásban résztvevők
Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program 2019-2023

1.6./5 Lakás- és helyiséggazdálkodás

Általános helyzet

Magyarországon a helyi lakáspolitika kialakítása önkormányzati feladatkör, amelynek konkrét feladatai nincsenek törvényileg pontosan szabályozva, de pl. beletartozhat a helyi lakásállomány megújítása, illetve a szociálisan rászorult rétegek lakásproblémáinak enyhítése. Az sincs szabályozva, hogy mely önkormányzatoknak kell szociális bérlakás-szektorral rendelkezniük, és hogy az ilyen típusú állománynak minimálisan milyen méretűnek kell lennie a helyi lakásállományon belül. Vagyis nincs szabályozva a feladatellátás mértéke sem.

Eszközrendszerét tekintve a központi kormányzati eszközökön kívül egyéb, azokat kiegészítő, illetve azok mellett működtethető eszközrendszert alakíthat ki. A helyi lakáspolitika feladatait, eszközeit, illetve azokkal kapcsolatos szabályozást alapvetően négy jogszabály tartalmazza (Fehér-Somogyi-Teller 2011):

- *Az Önkormányzati törvény (1990/ LXV. törvény) az önkormányzatok különös feladataként határozza meg a tulajdonukban lévő bérlakásokkal kapcsolatos lakásgazdálkodást. Ennek tartalmát és mértékét azonban nem határozza meg, az ezzel kapcsolatos feladatokat a lakosság igényei alapján és az önkormányzat anyagi lehetőségeitől függően az önkormányzat maga alakíthatja.*
- *A Lakástörvény (1993/ LXXVIII. törvény), amely keret jelleggel szabályozza az önkormányzati bérlakás állományhoz kapcsolódó jogviszony tartalmi részeit, a pontos szabályozást azonban az önkormányzatoknak kell kialakítaniuk helyi rendelet útján.*
- *A 12/2001. Kormányzati rendelet, amely az önkormányzatok által nyújtható önkormányzati lakáshoz jutási támogatásokat határozza meg.*
- *Szociális törvény (1993/ III. törvény) a helyi lakásfenntartással kapcsolatos támogatások (helyi és kiegészítő lakásfenntartási támogatás, helyi lakbértámogatás) keretjellegű szabályozását.*

Lakásgazdálkodás

Az önkormányzati tulajdonban lévő lakásállomány 1431 db, melyből 1358 bérbe adott (1036 db szociális lakbérrel, 207 db költségelvű lakbérrel és 115 db-ot piaci lakbérrel). A szabadon rendelkezésre álló lakásállomány egy része kis mérete, vagy nagyon leromlott műszaki állapota miatt alkalmatlan arra, hogy kihelyezésre használhatók legyenek. Ezeket a gazdaságosan fel nem újítható lakásokat jelenlegi állapotukban nyilvános pályázaton értékesítette az Önkormányzat. A kis alapterületű lakásokra volt a legnagyobb érdeklődés, az Önkormányzat gyakran az induló árnál jóval magasabb áron tudta értékesíteni a lakásokat. A lakáseladásokat éves bontásban a 35. táblázat mutatja. A bérleti joggal terhelt lakások megvásárlására általában kisebb a vételi szándék. A bérlők általában egy összegben vásárolták meg az ingatlanokat.

Az Önkormányzat 5 éves határozott idejű bérbeadására hirdetett nyilvános piaci lakáspályázatokat. A pályázóknak vállalnia kellett a lakások szükség szerinti felújítását, illetve a piaci lakbér megfizetését.

A lakbérek mértékét hasonlóan az adókhoz hasonlóan évről évre csak és kizárólag az infláció mértékével növelte az Önkormányzat, 2014-ben pedig egyáltalán nem került sor lakbéremelésre. Erre az Önkormányzat kiegyensúlyozott gazdálkodása és az alacsony infláció teremtette meg a lehetőséget.

52. ábra: Lakbér és helyiségbér bevétel alakulása az I. kerületben (millió Ft)
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

LAKÁSCÉLÚ HELYI TÁMOGATÁS – KSH					
2012	2013	2014	2015	2016	2017
1 fő	0 fő	0 fő	0 fő	5 fő	0 fő
600.000 Ft	-	-	-	3.900.000 Ft	-

34. táblázat: Támogatások
Forrás: KSH

ÉV	LAKÁSELADÁSOK SZÁMA (DB)
2014	13
2015	36
2016	4
2017	1
2018	0
2019	3

35. táblázat: Önkormányzati lakáseladások száma 2014-2019
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

Helyiséggazdálkodás (nem lakás céljára szolgáló helyiségek hasznosítása)

Az Önkormányzat tulajdonában álló nem lakás céljára szolgáló helyiségeket bérbeadás útján hasznosítja. Új bérleti szerződéseket csak határozott időre, maximum 5 évre lehet kötni, de ezen szerződések – jogszerű használat esetén – további 5 évre hosszabbíthatók. A hosszabbításról a Műszaki iroda előzetes ellenőrzése alapján a Képviselőtestület dönt.

2013-ban 55 üres helyiség határozott idejű bérbeadására hirdetett pályázatot az Önkormányzat, amelyből 21 helyiség bérbeadása volt sikeres. A nyilvános pályázatokon bérbeadásra meghirdetett helyiségekre nem volt jelentős érdeklődés egyrészt a helyiségek nagy felújítási igénye és az esetenként magas bérleti díjak miatt. Az Önkormányzat alacsonyabb induló bérleti díj meghatározásával próbálta vonzóbbá tenni pályázatokat. A bérleti díjak egy részét csak behajtás útján lehet beszedni.

A helyiségbérleti díjak esetében, hasonlóan a lakbérekhez 2014-ben szintén sor került bérleti díjemelésre. A közép- és hosszú távú vagyongazdálkodási tervben megfogalmazódott, hogy az Önkormányzat számára nem cél a helységbérleti díjjak folyamatos emelése, helyette új, a piaci viszonyokhoz folyamatosan alkalmazkodó bérleti díjrendszerre van szükség, amely a turisztikai és a közellátási szempontokat veszi figyelembe.

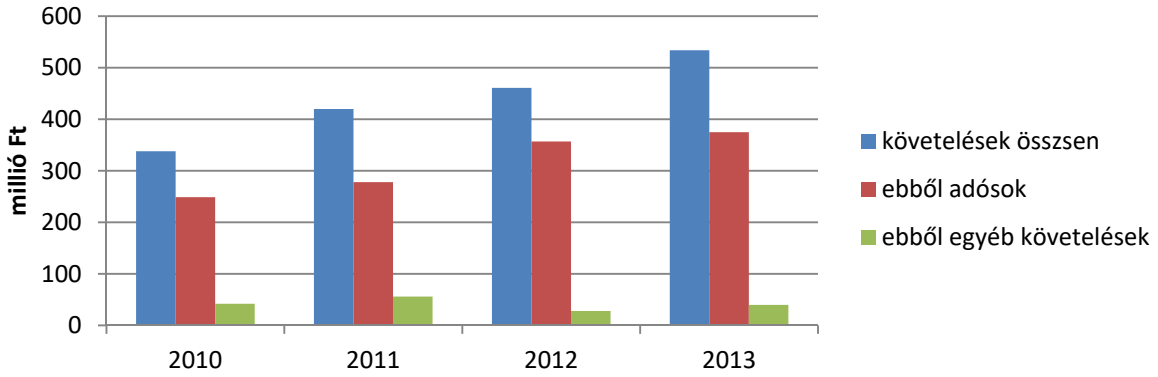

53. ábra: Követelések évenkénti bontásban (millió Ft)
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

ÉV	NEM LAKÁS CÉLJÁRA SZOLGÁLÓ HELYISÉG ELADÁSOK SZÁMA (DB)
2014	6
2015	13
2016	1
2017	0
2018	4
2019	0

36. táblázat: Önkormányzati tulajdonú, nem lakás céljára szolgáló helyiségek eladási száma 2014-2019
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

2016-ban az Önkormányzat eladott egy iskolaépületet (Kosciuszkó Tádé u. 3.), illetve vásárolt egy irodaépületet (Krisztina tér 1.). 2018-ban eladásra került a Csalogány u. 38. sz. alatti üres telek.

2018. június végén 11 üres helyiség 5 év határozott idejű bérbeadására írt ki pályázatot az Önkormányzat. A beadási határidőre 5 helyiségre vonatkozóan érkezett ajánlat. Bérlőre talált a Batthyány utca 12., a Csalogány utca 4/c-d, a Dísz tér 16., a Mária tér 4., a Mészáros utca 18.

2018 decemberében 7 helyiség 5 év határozott idejű bérbeadására került pályázat kiírásra. A 2019. februári határidőre 3 helyiségre érkezett ajánlat, így a Csalogány utca 42/b., a Fazekas utca 4., a Fenyő utca 13. került bérbeadásra. 2019. márciusban 8 helyiség 5 év határozott idejű bérbeadása történt meg. A pályázat áprilisi beadási határidejére 2 helyiségre érkezett ajánlat. Az Attila út 97. alatti helyiséget és a Mária tér 2. alatti helyiséget is bérbe adtuk. 2019. márciusban a Horváth-kerti pavilon hasznosítására is pályázat került kihirdetésre, külön a vendéglátó, külön a korábbi újságos helyiségre. A pályázat sikeresen lezárult, a nyertes pályázó a Horváth-kert miliőjéhez illeszkedő vendéglátóhelyet kíván itt kialakítani. 2019. márciusban az Országház utca 10. alatti vendéglátó-helyiség lett pályázat útján meghirdetve, ami szintén eredményesen zárult.

A Markovits Iván u. 4. épület Iskola utcai oldalán (korábbi Hanna Rosa étterem) bérleti jogát átvették, és Franziska Desszertműhely néven kávézó, cukrászda nyílt az önkormányzati helyiségben. Az új bérlő jelentős felújításokat végzett és új színfolttal gazdagította az Iskola utca – Markovits Iván utca torkolatában üzemelő kiülős vendéglátóhelyeket.

Az Alagút utca 5. (Krisztina tér 1.) alatti CBA üzlethelyiség – ami szintén önkormányzati bérlemény – bérleti jogát a SPAR Magyarország Kft. vette át, és 2019 ősztől már SPAR üzletként biztosítja a környék lakóinak élelmiszer ellátását.

2019. májustól a Duna-Ipoly Nemzeti Park a Vár-barlang Nagy-labirintus szakaszát megnyitotta a nyilvánosság előtt, vezetett túracsoportokkal végig járható a 2 km-es barlangszakasz. A Dárda utcai lejárat önkormányzati tulajdonú épületből indul, a bejárati részt, a pinceszinti vizesblokkot az önkormányzat adja bérbe a Duna-Ipoly Nemzeti Park részére, a kulturális tevékenység érdekében kedvezményes díj mellett, ezzel az Önkormányzat is hozzájárul a páratlan természeti érték bemutatásához.

1.6./6 Intézményfenntartás

A közoktatási reform részeként az általános és középiskolák fenntartása a Klebelsberg Központhoz került. A kerületben is megalakult a I. kerületi Tankerült, amely átvette a kerületi általános és középiskolák fenntartói jogát. Az üzemeltetési feladatok (karbantartás, fűtés, világítás, felújítások) azonban továbbra is önkormányzati hatáskörbe tartoznak. Az Önkormányzat erre több mint 500 millió forintot költ éves szinten. A javítási és karbantartási munkálatokat a GAMESZ intézményi csoportján keresztül látják el. Az alábbiakban egy listát láthatunk az I kerület legfontosabb intézményeiről.

A kerületben összesen három darab önkormányzati fenntartásban lévő bölcsőde található.

ÖNKORMÁNYZAT FENNTARTÁSÁBAN LÉVŐ BÖLCSŐDÉK	
Iskola utcai Bölcsőde	1011 Budapest, Iskola u. 22-24.
Tigris utcai Bölcsőde	1016 Budapest, Tigris u. 45/a
Lovas úti Bölcsőde	1012 Budapest, Lovas út 3.

A kerületi óvodák összevont intézményként működnek a kerület különböző pontjain (6 telephelyen) szintén önkormányzati fenntartásban.

ÖNKORMÁNYZAT FENNTARTÁSÁBAN LÉVŐ ÓVODÁK	
Brunszvik Teréz Budavári Óvodák	1016. Budapest, Nyárs u. 2-4.
	1011. Budapest, Iskola u. 44
	1013. Budapest, Lovas u. 3.
	1015. Budapest, Toldy Ferenc u. 66.
	1016. Budapest, Mészáros u. 56/b.
	1016. Budapest, Tigris u. 58-60.

A kerület iskolái (9 darab) esetében az Önkormányzat a működtető, a Klebelsberg Központ pedig a fenntartó.

ISKOLÁK	
Batthyány Lajos Általános Iskola	1015 Budapest, I. Batthyány u. 8.
Budavári Általános Iskola	1014 Budapest, I. Tárnok u. 9.
Lisznyai Utcai Általános Iskola	1016 Budapest, I. Lisznyai u. 40-42.
Budapesti Egyetemi Katolikus Gimnázium	1015 Budapest, Szabó Ilonka u. 2-4.
Kosztolányi Dezső Gimnázium	1012 Budapest, I. Attila út 135-137.
Szilágyi Erzsébet Gimnázium	1016 Budapest, I. Mészáros u. 5-7.
Toldy Ferenc Gimnázium	1015 Budapest, I. Toldy Ferenc u.9.
Farkas Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény	1016 Budapest, I. Lisznyai u. 40-42.
I. kerületi Nevelési Tanácsadó és Logopédiai Intézet	1012 Budapest, I. Logodi u.80.

A kerületben hat kiemelt kulturális intézményt érdemes megemlíteni, amelyek szervezik a kerület kulturális, sport és művelődési életét.

KULTURÁLIS INTÉZMÉNYEK	
Budavári Művelődési Ház (átköltözik és 2020-tól Márai Sándor Kulturális Központ)	1011 Budapest, I. Bem rkp.6. (átköltözik: a Krisztina tér 1.)
Sport- és Szabadidőközpont	1016 Budapest, I. Czakó u.2-4.
Vízivárosi Klub	1015 Budapest, I. Batthyány utca 26
Tabáni Kuckó (Virág Benedek Ház)	1013 Budapest, Döbrentei u. 9.
Tér-kép Galéria	1016 Budapest, Krisztina krt. 83-85.
Várnegyed Galéria	1015 Budapest, Battyány u. 67.

A kerület legfontosabb egészségügyi intézményeit (háziorvosi rendelők, fogászatok stb.) az alábbi táblázat tartalmazza.

EGÉSZSÉGÜGYI INTÉZMÉNYEK	
Budavári Önkormányzat Egészségügyi Szolgálata Szakorvosi Rendelőintézet	1122 Budapest, XII. Maros u. 16/b.
Felnőtt háziorvosi rendelők	1014 Budapest, I. Tárnok u. 9-11. 1013 Budapest, I. Attila út 35. 1015 Budapest, I. Csalogány u. 22-24. 1016 Budapest, I. Zsolt u. 6. 1016 Budapest, Városmajor utca 33.
Gyermekorvosi rendelők	1012 Budapest, I. Mikó u. 12. 1011 Budapest, I. Markovics I. u. 2.
Gyermekorvosi ügyelet	1125. Diós árok 1-3.
Felnőttorvosi sürgősségi orvosi ügyelet	1126 Budapest, XII. Beethoven u. 8.
Éjszakai- munkaszüneti ügyeletek I. és XII. kerületiek részére	1126 Budapest, XII. Beethoven u. 8.
Felnőtt fogászat	1013 Budapest, Roham utca 8.
Gyermekfogászat	1012 Budapest, I. Attila út 135-137.
Védőnői szolgálat - ACSI	ÁNTSZ Pest Megyei Intézet

A kerület négy legfontosabb szociális intézményét az alábbi táblázat tartalmazza.

SZOCIÁLIS INTÉZMÉNYEK	
Budavári Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási	1016 Bp. Attila út 89.

Központ	
I. sz. Idősek Klubja	1015 Bp., Hattyú u. 16.
II. sz. Idősek Klubja	1013 Bp. Roham u. 7.
III. sz. Idősek Klubja	1011 Bp., Fő u.

1.6./7 Energiagazdálkodás

Az Önkormányzat elkötelezett a kerületben található intézményeinek energetikai korszerűsítésére. A helyben csak korlátozottan rendelkezésre álló fejlesztési források miatt, az Önkormányzat minden lehetőséget megragad, hogy energetikai korszerűsítésre, energiahatékonyság növelésére pályázatot nyújtson be. Az alábbiakban összefoglaltuk a 2007-2013-as programozási időszakban megvalósult / megvalósuló – az Önkormányzatot érintő – legfontosabb energetikai projekteket. A 394 millió Ft összköltségből megvalósuló projektek összesen 323 millió Mrd Ft EU+hazai vissza nem térítendő társfinanszírozásban részesültek, a fennmaradó részt (önerő) az Önkormányzat biztosította.

PROJEKT	ÖSSZKÖLTSÉG (FT)	TÁMOGATÁS (FT)	INTENZITÁS	EU/ HAZAI	ERFA/ ESZA	STÁTUSZ
Budavári Általános Iskola energetikai korszerűsítése (külső homlokzat hőszigetelése, fűtési rendszer korszerűsítése stb.)	140 869 473	107 272 104	76,15%	EU	ERFA	megvalósult
Iskola utcai bölcsőde, a Vízivárosi Óvoda, a Toldy Ferenc Gimnázium - megújuló energiahordozók (napelem, napkollektor)	44 199 929	37 569 940	85%	EU	ERFA	megvalósult
Toldy Ferenc Gimnázium, Vízivárosi Óvoda Iskola, Egyesített Bölcsőde – megújuló energiahordozók (napkollektor, napelem fotovoltaikus kiserőmű)	na	na		na	na	na
Budavári Önkormányzat óvodáinak és bölcsődéinek energetikai korszerűsítése	209 758 611	178 294 819	85%	EU	ERFA	Megvalósítás alatt áll
Összesen	394 828 013	323 136 863	82%			

35. táblázat: Energetikai projektek 2007-2013
Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Megjegyzendő azonban, hogy a sikeres pályázati tevékenység ellenére, az általánosan kialakított támogatási rendszer nem kifejezetten kedvező az Önkormányzat számára. A pályázati rendszer nincsen tekintettel a speciális helyszínekre, speciális épületekre illetve speciális tulajdoni helyzetekre sem. A pályázati és támogatási rendszert javasolt lenne úgy átalakítani / kiegészíteni, hogy figyelembe vegye az ilyen helyi sajátosságokat. (Példa: pályázati forrásból elsősorban a műanyag nyílászárók beépítése támogatható, ugyanakkor a kerület arculatához az eredeti fanyílászárók illeszkednek, ezek felújítása, cseréje lenne szükséges). Legalább pilot jelleggel korlátozott pályázói kör számára elérhetően lehetne olyan konstrukciót kialakítani, amely a műemléki környezetben megvalósítható fejlesztéseket kezeli. Erre azonban az Önkormányzatnak közvetlen ráhatása nincsen.

A fenti Európai Uniós pályázati forrásokon felül kerületben további részben energetikai projekt valósulhattak meg, az Önkormányzat segítségével. Az alábbi diagram az Önkormányzat által meghirdetett épületfelújítási pályázat keretében megítélt támogatásokat mutatja:

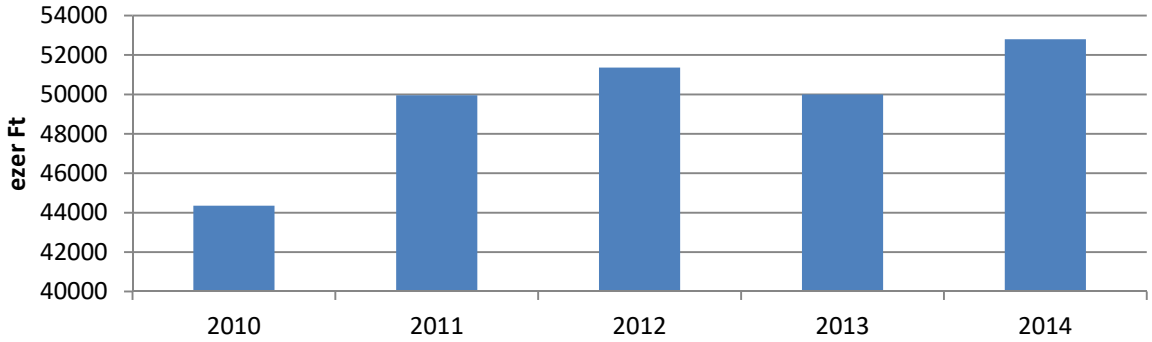

54. ábra: Az Épületfelújítási Pályázat keretében az Önkormányzat által nyújtott támogatások
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

A Közép-magyarországi régiót, a korábbi időszakok (2007-2013) forrásbősége után az európai uniós források szűkössége fogja jellemezni a 2014-2020-as programozási időszakban. Az energiahatékonyság területe azonban azon kevés tematikus terület közé tartozik, ahol a rendelkezésekre álló európai uniós forrásokból minőségi fejlesztések valósulhatnak meg.

1.6./8 Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város települési szolgáltatások

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény alapján helyben biztosítható közfeladatok közé, nevesítve bekerült a településüzemeltetés, ide sorolva az alábbiakat:

- *köztemetők kialakítása és fenntartása*
- *a közvilágításról való gondoskodás,*
- *kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása,*
- *a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása,*
- *közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása,*
- *gépjárművek parkolásának biztosítása.*

Az alábbiakban összefoglaltuk az I. kerület városüzemeltetésében érintett legfontosabb szervezeteket, és feladataikat.

Városüzemeltetési Iroda feladata a városüzemeltetéshez kapcsolódó valamennyi feladat ellátása:

- *műszaki ellenőrzés,*
- *közterületek hasznosításával kapcsolatos feladatok,*
- *az Önkormányzat tulajdonában és kezelésében lévő utak, közterületi támfalak, parkok, egyéb műszaki létesítmények fenntartásának, felújításának előkészítése, bonyolítása,*
- *a hivatali tűz-, munka- és balesetvédelmi feladatok ellátása,*
- *a barlangrendszerrel kapcsolatos feladatok ellátása, Önkormányzathoz tartozó egyes intézmények karbantartása,*
- *a parkolási rendszerekkel kapcsolatos műszaki feladatok végrehajtása,*
- *a köz- és díszvilágítással kapcsolatos fenntartási feladatok ellátása, energiagazdálkodási ügyek,*

- *graffitimentesítés.*

Budapest I. kerület Budavári Önkormányzat Gazdasági Műszaki Ellátó és Szolgáltató Szervezet: az intézmény a volt GAMESZ és az I. ker. Házgondnoksági Kft. tevékenységének összevonásával 2007. július 1-én jött létre. A szervezet a korábbi önkormányzati intézményekkel összefüggő gazdasági-műszaki feladatok mellett az önkormányzati tulajdonban álló ingatlanok kezelői és bérbeadói feladatainak ellátását is végzi.

- *A Bérleményüzemeltetési osztály az önkormányzati lakások és nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérlőinek bérleti szerződéssel összefüggő ügyeit, a lakbérek és helyiségbérleti díjak számlázását, beszedését, valamint az önkormányzati tulajdonban álló ingatlanok kezelési feladatait végzi.*
- *A Műszaki osztály az önkormányzati ingatlanokkal kapcsolatos műszaki bejelentéseket vizsgálja ki, elvégzi a bérbeadóra tartozó karbantartási, helyreállítási, felújítási munkákat mind a lakásokban, mint az épületekben.*
- *A közterület takarítási osztály az I. kerületi Önkormányzat illetékessége alá tartozó közterületek járdafelületeinek tisztaságáért felelős.*

A kerületi lakossággal végzett információcsere alapján megállapítható, hogy a GAMESZ-szel történő együttműködés, kapcsolattartás gördülékeny, a településüzemeltetési feladatokat (bejelentésre, vagy anélkül) gyorsan, szakszerűen ellátják. A kéményseprésszel kapcsolatos feladatokat a **Fővárosi Kéményseprő ipari Kft.** (I-XII. kerületi kirendeltsége) látja el.

I. kerületi Házgondnoksági Kft. fő tevékenysége, társasházak teljes körű üzemeltetése: társasházak közös képviselete, könyvvezetése, karbantartási és felújítási munkák előkészítése, bonyolítása, üzemfenntartás (takarítás, közüzemi szolgáltatásokkal, központi berendezésekkel kapcsolatos tevékenység) szervezése és bonyolítása, gyorsszolgálat, hibaelhárítás megszervezése.

1.7 A táji és természeti adottságok vizsgálata

Magyarország Kistájainak Katasztere (MTA Földrajztudományi Kutatóintézet) alapján az I. kerület két kistáj határsávjában helyezkedik el. A keleti, Duna menti zóna, a Dunától kb. 500 méteres sáv, a Vác-Pesti-Duna-völgy kistáj budai oldali pereme. A nyugati, túlnyomó terület a Budai-hegyek kistáj keleti szélén helyezkedik el.

A Budai-hegyek kistáj domborzatilag alacsony középhegység, mely összetöredezett bércek és eróziós völgyekből áll. A karsztos domborzat alatt számos barlang is képződött. Földtanilag a Dunántúli-középhegység keleti széle szeizmikusan érzékeny terület.

Budapest I. kerületének táji adottságait a térség morfológiája és geológiai alapjai határozzák meg. A terület a Budai hegység keleti széle és a Duna völgye közötti átmeneti zóna, melyből kiemelkednek a Várhegy, és a Naphegy dombjai, valamint a Gellérthegy északi lejtői. A dombok közötti síkot átszeli az Ördögárok völgye. A patak a Budai hegység egy részéről lefolyó csapadékvizeket vezette és vezeti a Dunába, eredeti torkolata a mai Döbrentei tér térségében volt. A természeti területek a történelem folyamán részben eltűntek, a folyamatos urbanizáció eredményeként beépültek.

1.7./1 Természeti adottságok

A tervezési terület egykor növényzettel takart dombtetői és patakvölgye mára jelentős részben beépültek. A természetes növénytakaró maradványai parkokká, kertekké, fasorokká átalakulva egyes

területeken ma is fellehetőek. A legértékesebb megmaradt, védelmet érdemlő természeti elemek a Várhegy és a Gellérthegy barlangjai, a megmaradt források és a Gellérthegy északi lejtőit borító, részben erdős jellegű fás növényzet.

1.7./2 Tájhasználat tájszerkezet

Tájtörténeti vizsgálat

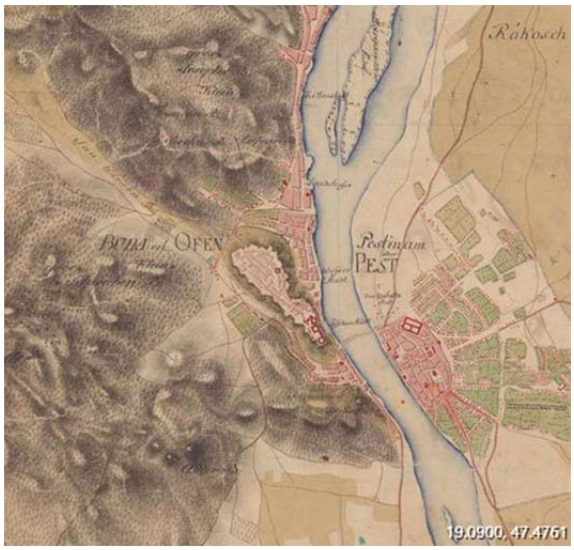

55. ábra: I. katonai felmérés
Forrás: www.mapire.eu

Budapest I. kerületének, mint városias lakott területnek, tájtörténete szorosan összefügg a királyi vár és Buda városának a tatárjárás után kezdődő, az Anjou korban végződő eredeti kiépítésével. A városias település Pesttel szemben, a Duna jobbpartján, természeti környezetbe ágyazódva, a Duna, az Ördögárok patak völgye és a ma Gellérthegynek nevezett hegy közötti, kicsi, édesvízi mészkő alapkőzetű dombon alakult ki. Gyorsan beépült a domb alatt, a Duna mellett a mai Viziváros területe és a mai Döbrentei tér térsége is.

56. ábra: Buda 1796
Forrás: www.mapire.eu

57. ábra: Buda 1834
Forrás: www.mapire.eu

A Várhegy beépítetlen, meredek szoknyája eredetileg füves védelmi zóna volt, a környező hegyek erdősültek, a patakvölgy füves rét volt.

A török idők és Buda visszafoglalásának az ostrom okozta pusztításai után, a XVIII. században, a beépített területek átmenetileg csak lassan növekedtek, a természeti-táji adottságok kevéssé változtak. Az ekkori Budát övező dombokon már megjelent a nagy kiterjedésű, intenzív szőlőművelés, mely a mezőgazdasági tájhasználatot és a táj arculatát jelentősen meghatározta.

Az ekkor még szeszélyes vízjárású, időnként bővizű, gyakran kiáradó Ördögárok a mai Vérmező dél-nyugati szélén folyt, torkolata mai helyén, beépített területek között, csatlakozott a Duna mederhez, így időnként árvízveszélyt okozott. Beépített volt a Várhegy, a mai Viziváros, a Tabán és a mai Krisztinaváros egy kis része. A mai Városmajor, Vérmező, Horváth-kert és Döbrentei tér területe ekkor még egységes patak menti zöldfelület, rétek, kertek, majorságok együttese volt.

58. ábra: Buda 1852
Forrás: www.mapire.eu

59. ábra: A Tabán 1900 körül
Forrás: www.mapire.eu

A XIX. század második felében megindult a Krisztinaváros beépítése is, de ezen kívül a természeti környezet lényegében alig változott. A mai Gellérthegy észak-nyugati lábánál kis temető volt, a mai Naphegy ekkor még teljesen beépítetlen volt. A Tabán a török időktől az 1930-as évekig beépített, lassan szlömösödő, majd bontásra ítélt, végig falusias arculatúnak megmaradó városrész volt. Helyén az 1930-as években létesült a mai Tabán park, szélén, a Gellérthegy lábánál, a Rácz fürdővel.

Ekkorra már elkészült az Ördögárok patak I. kerületi szakaszának boltozott tégla csatornába foglalása is, a zárt csatorna felett utak és mesterséges zöldfelületek létesültek. A Gellérthegy északi oldala sokáig a filoxéra járvány miatt elpusztult szőlők helyén fennmaradt kopár füves hegyoldal maradt.

60. ábra: Tabán és Gellérthegy 1900 körül
Forrás: www.mapire.eu

61. ábra: Tabán és Gellérthegy 1945
Forrás: www.mapire.eu

62. ábra: Vérmező 1944
Forrás: www.mapire.eu

A mai Vérmező a II. világháború végéig fátlan, füves katonai gyakorló terület volt. A várbéli háborús romok felszámolásakor a mély fekvésű rétet jelentősen feltöltötték a lehordott törmelékkel, két terasz kialakítva. A törmelékre földet hordva a területet 1946-47-ben parkosították, a mai idős faállomány lényegében ekkor került eltelepítésre. A Vár déli lejtőin kialakuló park a régészeti és építészeti munkák befejezése után az 1960-as években létesült Kiss E. Gusztáv és Mőcsényi Mihály tervei alapján.

1.7./3 Védett, védendő táji-természeti területek

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény 2. § 32b. pontja alapján a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület: országos területrendezési tervben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben alkalmazott övezet, amelybe a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak.

A kerület túlnyomó része, a Vár, a Vár alatti terület az Attila útig, a Viziváros és a Gellérthegyi park, valamint a Tabán és a Naphegy keleti széle, továbbá a teljes kerületi Duna part fővárosi tájképvédelmi övezetbe tartozik sajátos, megőrzendő esztétikai értékei miatt.

Világörökségi védelem alatt áll a Duna part, a Vár, a Várlejtő, a Viziváros, valamint a Tabán-Gellérthegy parkterület. Ezeken a területeken a terület-felhasználás módjának és mértékének a kezelési tervben meghatározott célokkal összhangban kell leni.

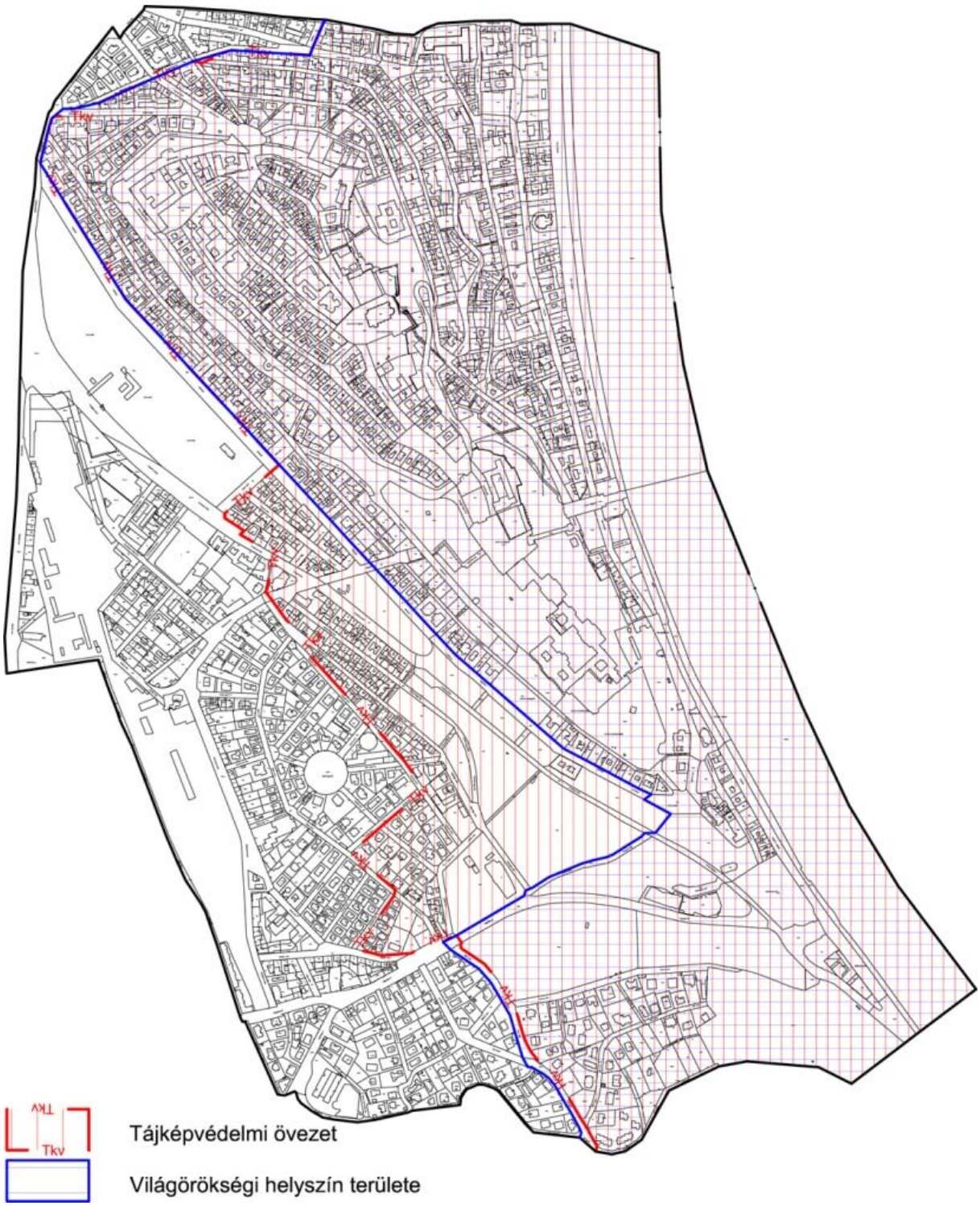

63. ábra: Tájképvédelmi és világörökségi területek
Forrás: Fővárosi TSZT

Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett területek, értékek, emlékek

Az alábbi természetvédelmi területek érintik az I. kerület területét (65. ábra):

- *Natura 2000 nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt áll a Duna partja.*
- *Országos jelentőségű védett terület a Gellérthegy I. kerületbe eső teljes parkterülete.*

- *A Várhegy alatt és a Gellérthegy oldalában fokozottan védett természetes és mesterséges eredetű barlangrendszer található. A Viziváros területén 5 db ex lege védett forrást tartanak nyilván.*
- *Az Országos Ökológiai hálózat része a Duna, a Duna part és a Gellérthegy parkterülete.*

Budapest I.kerület területén, a Várhegy alatt húzódik a fokozottan védett Budai Várbarlang (országos barlang nyilvántartási száma 4762-1) és néhány kisebb barlang bejárata. A számos bejárattal, 140 és 167 m tszf. magasság között nyíló, mintegy 200 kisebb-nagyobb teremből és az azokat összekötő folyosókból álló, 5-10 m mélységben, az utcák és lakóházak alatt húzódó labirintus jellegű Budai Várbarlang természetes üregeit a pleisztocén édesvízi mészkő alsó szintjében, a budai márga határán egy kisebb feltörő hévforrás oldotta ki.

A barlangok felszíni védőövezetének kijelöléséről szóló 16/2009 (X.8) KvVM rendelet alapján felszíni védőövezet az I. kerületben az alábbi terület:

- *5174/1 és 5177/1 hrsz-ból 0,1 ha (az E648887-N23058, E648848-N238092, E648856-N238107, E648901-N238085 EOV koordinátájú töréspontok által meghatározott határvonaltól délre fekvő rész),*
- *6475, 6466, 6477/1, 6477/2, 6478, 6479, 6480, 6481, 6482, 6483, 6484, 6485, 6486, 6487, 6488, 6489, 6490, 6493, 6494, 6495, 6496, 6497, 6498, 6499, 6500, 6501, 6502, 6503, 6504, 6505, 6506, 6507, 6508, 6509, 6510, 6511, 6512, 6513, 6514, 6519, 6520, 6521/1, 6522, 6523, 6524, 6526, 6527/1, 6527/2, 6529, 6531, 6533, 6536, 6564, 6588, 6590, 6592, 6593, 6602, 6603, 6604, 6634, 6641, 6643, 6641, 6643, 6644,6645, 6646, 6647, 6652, 6660, 6661, 6662, 6663, 6664, 6665, 6666, 6667, 6670, 6671, 6673, 6675 és 6696/2 hrsz-ból 0,3 ha (az E648854-N239595, E648866-N239608, E648961-N239503, E648947-N239490 EOV koordinátájú töréspontok által meghatározott határvonaltól dél-keletre fekvő rész),*
- *14339/3 hrsz-ból 0,1 ha (az E649123-N239665, E649099-N239656, E649099-N239656, E649103-N239711, E649116-N239715 EOV koordinátájú töréspontok által határolt rész).*

Budapest I. kerület 5413/3, 5413/4, 5692/1, 5692/2 hrsz-ú ingatlanokat érinti a Gellérthegy Természetvédelmi Terület létesítéséről szóló 1/1997.(I.8.) KTM rendelet alapján védetté nyilvánított országos jelentőségű védett természeti terület.

A zöldfelületi rendszer egyes elemei (fasorok, parkok) településkép-védelmi szempontból kiemelt jelentőségű kategóriába soroltak. Karakterében megőrzendő közpark a Vérmező, a Tabán, a Horváth kert és a Vár-kertek.

64. ábra: Helyi jelentőségű védett terület
Forrás: https://geoportal.budapest.hu

Helyi védettségű természeti érték, egy idős szőlőtőke, található a Bécsi kapu tér, Kard utca sarkán lévő telek belső udvarán. A védelemről a 25/2013. (IV:18) számú Fővárosi Közgyűlési rendelet rendelkezett.

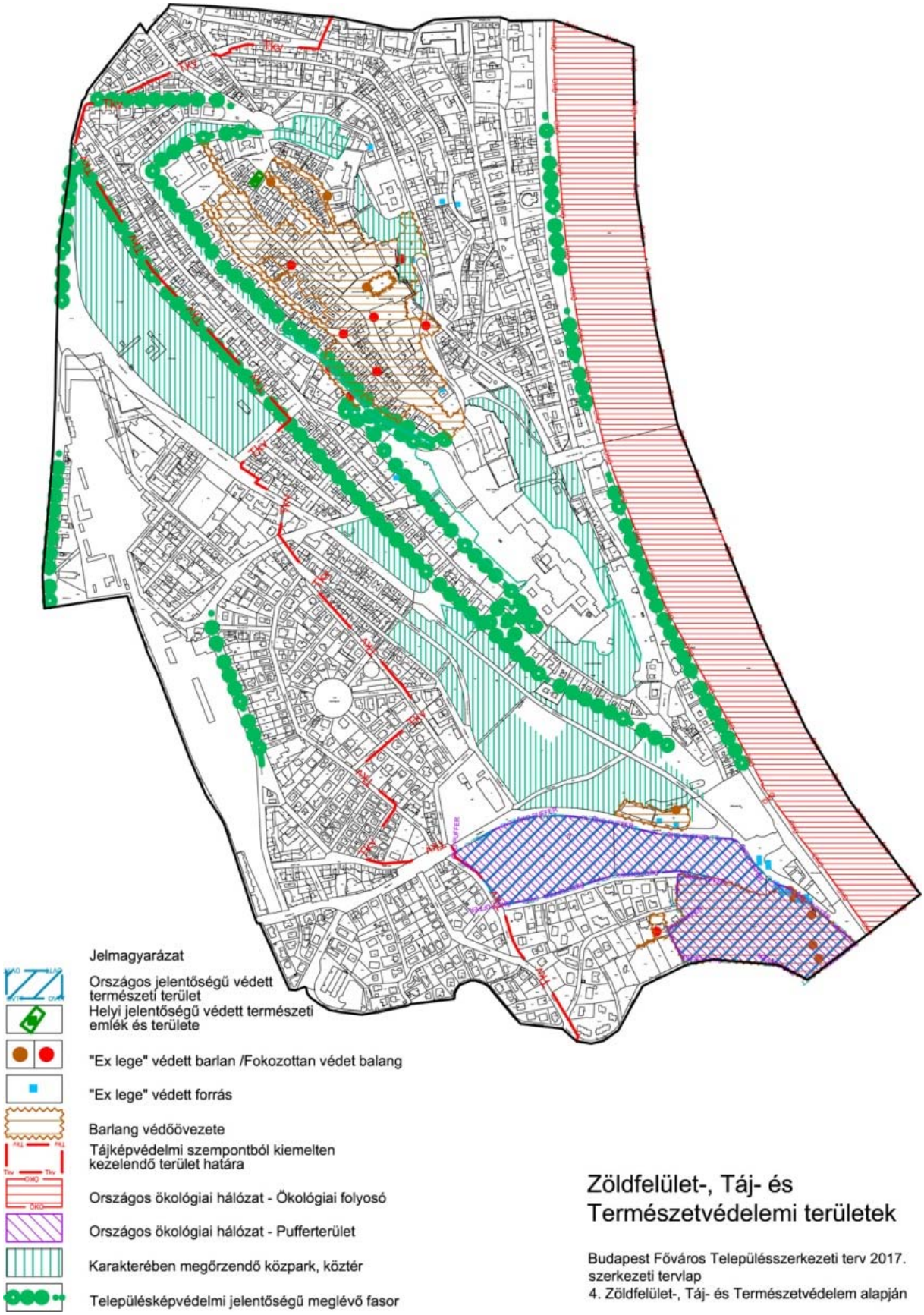

65. ábra: Zöldfelület-, Táj- és Természetvédelem
Forrás: Budapest Főváros Településszerkezeti terv 2017

Helyi védettségű növények az Önkormányzat által összeállított - 2012.03.01-i lezárt - dokumentum szerint:

66. ábra: A Vár Déli Rondellája alatti idős japán akácfa
Forrás: Vár-Kert Kft.

- *a Döbrentei tér 5544 hrsz. közterületi platánfája, a Döbrentei tér 5959 hrsz. közterületi platánfája,*
- *a Krisztina krt. menti 6184 hrsz. közterületi tölgyfája,*
- *a Tabán területén, a teniszpálya mellett DNY-ra lévő eperfa (hrsz. 6112),*
- *a Várhegy déli lejtőjén lévő cédrusfa (6452/3 hrsz.),*
- *a Tabán területén, a 6112 hrsz-ú területen lévő közterületi tölgyfa,*
- *a Vár Déli Rondellája alatti 6452/3 hrsz-ú idős japán akácfa,*
- *a Krisztinavárosi templom szentélye és a Mészáros utca mellett álló vadgesztenyefa,*
- *a templom melletti kis park gesztenyefái.*

Ökológiai hálózat

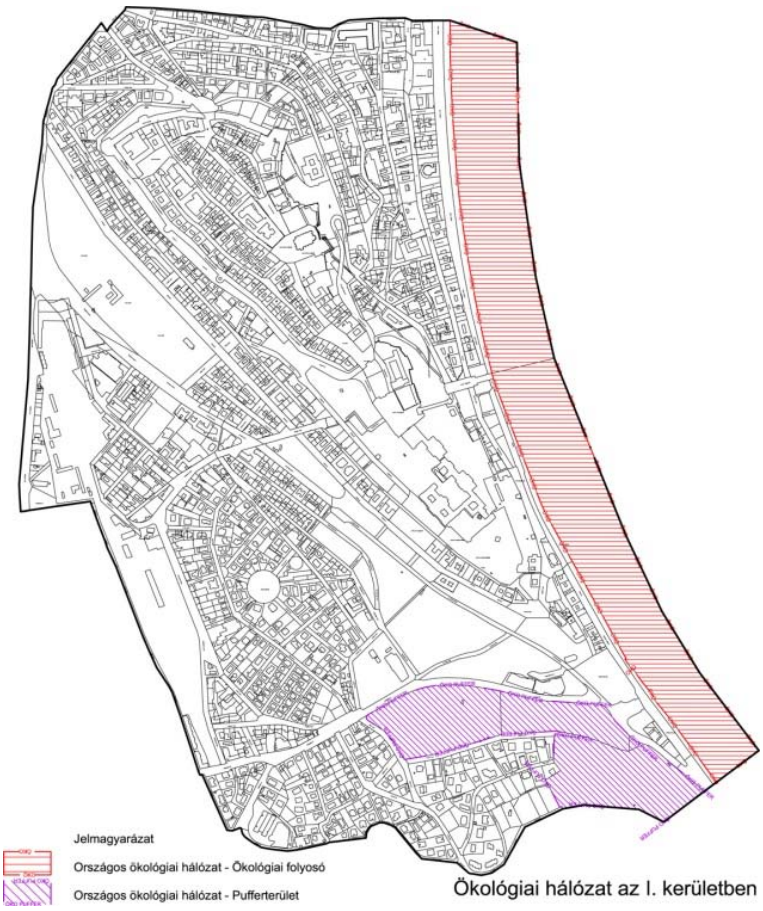

67. ábra: Ökológiai hálózat az I. kerületben
Forrás: TSZT 2017 Önkormányzati adatszolgáltatás

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény 2.§ 24. pontja alapján az országos ökológiai hálózat: országos területrendezési tervben megállapított övezet, amelybe az országos jelentőségű természetes, illetve természet-közeli területek és az azok között kapcsolatot teremtő ökológiai folyosók egységes, összefüggő rendszere tartozik, és amelyeknek részei a magterületek, az ökológiai folyosók és a puffer területek.

Az I. kerületben az Országos Ökológiai Hálózat része a Duna medre, a közvetlen Duna part és a Gellérthegy parkterülete.

1.8 Zöldfelületi rendszer vizsgálata

Budapest I. kerületének zöldfelületi rendszere pontszerű, jelentős területi kiterjedésű és vonalas elemeket egyaránt tartalmaz. A kerület beépített területeinek hálózatát a zöldfelületi elemek szervesen átszövik, ezáltal ökológiai, rekreációs és esztétikai szempontból egyaránt kedvező helyzetet alakítanak ki. Mindez egyik fontos forrása a kerületi lakásállomány magas ingatlanforgalmi értékének és a helyi lakosság fővárosi átlagból kiemelkedően jó megítélésű lakókörnyezetének, életminőségének.

Az I. kerület zöldfelületi területi adottságait tekintve a belső városi kerületek közül kiemelkedően kedvező helyzetben van, hiszen zöldfelületi borítottsága mintegy 18 %-os.

1.8./1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

Szerkezeti, kondicionáló szempontból lényeges, valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

Az I. kerületben a városkép, a növényzet értéke és az idegenforgalom szempontjából kiemelt értékűek a Budai Vár falát körbevevő parkok, a Tabán, a Vérmező, a Gellérthegy kerületi részen lévő parkja és a Horváth kert.

Közparkok

Településökológiai és rekreációs szempontból kiemelkedő jelentőségűek a kerület közparkjai, melyek a következők:

Gellérthegy I. kerületre eső része

A kerület legnagyobb területű összvárosi jelentőségű közparkja a Gellérthegy északi lejtőjét és a Gellérthegyi Víztározó felszínét takaró összefüggő zöldfelület, mely a XI. kerületbe eső parkrésszel együtt alkotja Budapest egyik leglátványosabb, idegenforgalmi szempontból is kiemelkedő jelentőségű, sokat látogatott közparkját. Területe az I. kerületben 16,16 ha.

Az I. kerületi gellérthegyi parkrész karakterében két, jól elkülöníthető részterületre bontható.

A Hegyalja út és az Orom utca, illetve a Citadella között meredek, erdőszerűen sűrűn fásított, lépcsős sétautakkal feltárt északi lejtő található. A parkrész nevezetes helye a Szent Gellért szobor és kilátópontként is közkedvelt környezete. A parkrész sétaút hálózatának általános jellemzője az elhanyagoltság, a rossz műszaki állapot, a vízelvezető rendszer hiányosságai és az elbozótosodott növényzet.

A park eltérő karakterű része az 1970-es években a Gellérthegyi Víztározó felett kialakított zöldterület. Ez több irányból jól megközelíthető, közel vízszintes, nagy kiterjedésű, napozó- pihenő parkként jól használható felületeket és karakteres, önálló, szép kilátású jellegzetes kis parkot (Filozófusok kertje), valamint játszóteret, sportpályát is tartalmaz, magas rekreációs értékkel, dekoratív növényzettel.

A Víztározó feletti park látványos kilátópontot nyújt a Vár déli-délnyugati oldala irányába.

68. ábra: Filozófusok kertje
Forrás: Google Maps

Vérmező

A Vérmező, mint fásított közpark, a vár nyugati lejtői előtti, eredetileg az Ördögárok patakkal kísért füves rétből (Generális kaszáló) és katonai gyakorlóterületből a II. világháború után jött létre. A Vár II. világháborús ostroma során keletkezett hatalmas mennyiségű építési törmelékkel 1945-46-ban feltöltötték az eredetileg mélyfekvésű területet. A felszínt termőtalajjal takarták és fásították, füvesítették. A faállomány jelentős része ekkor került eltelepítésre.

A Vérmező közpark területe 10,7 ha. Mai kiépítettsége és felszereltsége komplex pihenőterületté teszi. Mind az északi, mind a déli végében korszerűen felszerelt játszótér és korlátlan használatú sportpályák és szabadtéri kondi berendezések találhatók benne. A park fenntartását félig földbe süllyesztett, tetőkerttel fedett, nyilvános WC-vel ellátott parkfenntartó épület szolgálja.

A 2. metró építése, a Déli pályaudvari végállomás kialakítása során érintett parkrészen kiterjedt, közkedvelt gyepes napozótér épült.

A park faállománya mára megérett a folyamatos cserére. A zöldfelületek megfelelő fenntartottsági színvonalát a nyári hónapokban csak költséges öntözéssel lehet biztosítani.

Tetőkert pihenőhely a fenntartó épület felett.

69. ábra: Vérmező (részlet)
Forrás: GoogleMaps

70. ábra: Vérmező (részlet)
Forrás: GoogleMaps

A park szobrokkal dekorált pihenőhelyeket is tartalmaz (Budai Önkéntes Ezred emlékmű, Babits emlékmű).

Tabán

71. ábra: Tabán az 1930-as évek előtt
Forrás: fortepan.hu

A Tabán eredetileg a Gellérthegy északi lejtői előtt a török időkben kialakult falusias településrész volt.

Az épületállomány leromlása és a településrész elszlömösödése miatt az 1930-as években, nagy viták után, a házakat lebontották, helyükön parkot létesítettek.

A Hegyalja út, a Krisztina körút, a Naphegy utca és az Orvos utca között található a Tabán 9,282 ha-os, intenzíven fásított, sétautakkal feltárt közparkja.

A park szomszédságában, a Naphegy utca – Czakó utca mellett, komplex lakossági használatú sporttelep (Czakó utcai Sporttelep) egészíti ki a rekreációs kínálatot.

72. ábra: Tabán (részlet)
Forrás: GoogleMaps

A Tabán parkjának sétányairól szép kilátás nyílik a Várpalota nyugati oldalára. A parkban tenisztelep, játszóterek, sétautak és szabadtéri kondi hely szolgálják a rekreációt. A park keletre néző füves lejtői havas teleken néhány napig közkedvelt szánkópályák. A sétányok egy része tanösvényként kialakított.

73. ábra: Rácz Fürdő (részlet)
Forrás: GoogleMaps

A parkhoz szervesen csatlakozik a Hegyalja út tövében a Rácz fürdő török korban létrehozott, azóta többször kiegészített, átépített, korszerűsített fürdő és szálloda épület együttese. Környezetbe illeszkedését nagyban segíti, hogy lapos teteje tetőkerttel fedett

Mellette jelenleg a Gellérthegyre vezető sikló építése folyik.

Horváth kert

A Horváth kert az egykori, az Ördögárok mellett húzódó, füves, rétekkel, legelőkkel, kertekkel hasznosított zöldsávnak a patak beboltozása és a közúthálózat kiépítése után a Krisztina körút és az Attila út között közparkként hasznosított, megmaradt része.

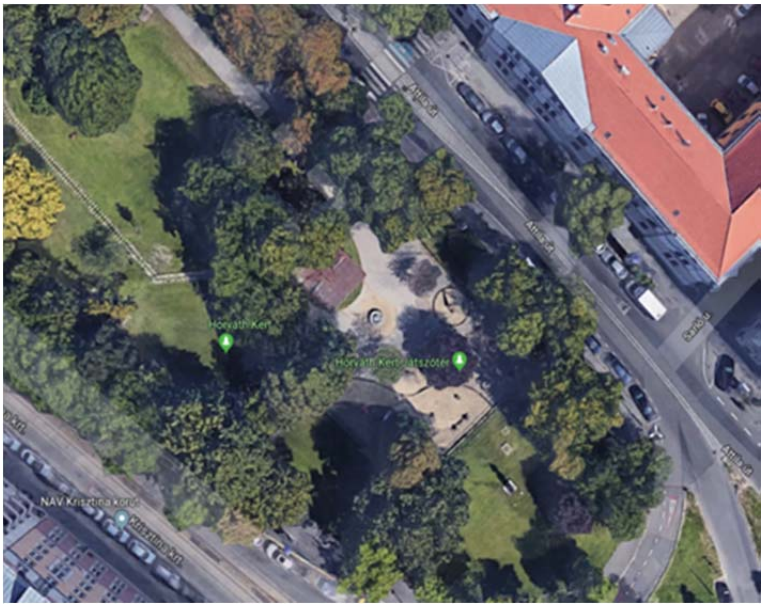

74. ábra: Horváth kert (részlet)
Forrás: GoogleMaps

A Horváth kert területe 2,41 ha. A keskeny, hosszú zöldfelületet közlekedési területek, utak, parkolók és beépített lakótömb (Bethlen ház) tagolják. Ezért elsősorban környezet kondicionáló és városképi szerepe kiemelkedő, a területi korlátok miatt rekreációs funkciót alig hordoz, bár egy jól felszerelt játszótér a Petőfi Gimnázium előtti parksávban található.

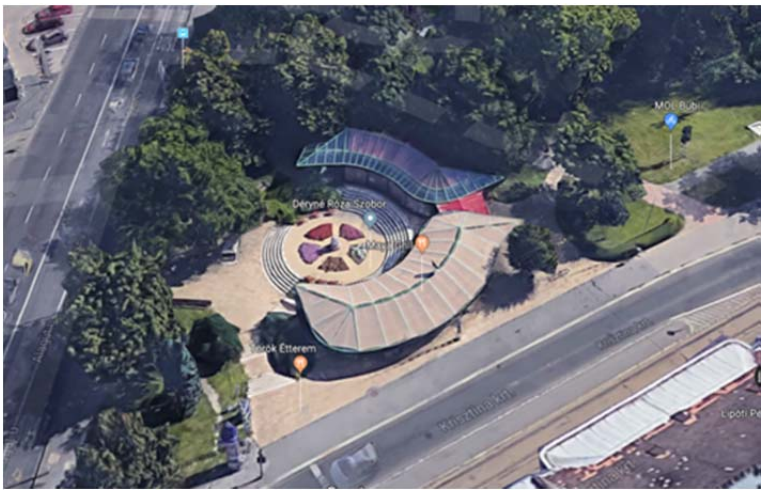

75. ábra: Horváth kert (részlet)
Forrás: GoogleMaps

Az Alagút utca és a Krisztina körút sarka a Horváth kert nevezetes helye. Itt volt az egykori Színkör színházépülete, melyet az 1930-as években lebontottak. Helyén a közelmúltban vendéglő és kiülő, pihenőhely létesült Dériné Széppataki Róza szobrával.

Várhegyet körbevevő parkok

A Budai Várhegyet szalagként körbevevő, korlátlan közhasználatú, parkosított zöldterület területe összesen 11,84 ha. Elhelyezkedés szerint oszthatók déli várkertek, keleti várkertek, nyugati várkertek és északi várkertek részterületekre. A várkertek a lakosság rekreációs zöldfelületei, de idegenforgalmi szerepük is meghatározó.

A déli várkertek - mai formájukban - a II. világháborút követő várbeli építészeti rekonstrukciós munkák során alakultak ki Kiss E. Gusztáv és Mőcsényi Mihály tervei alapján.

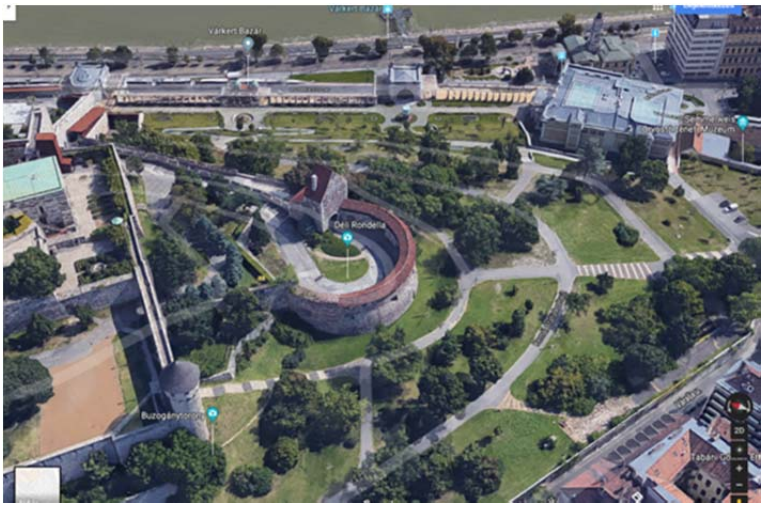

76. ábra: Várkert Bazár (részlet)
Forrás: GoogleMaps

A Várkert bazár közelmúltban elkészült rekonstrukciós és fejlesztési munkái során a terület kertépítészeti értelemben megújításra került. Fő funkciója, hogy rendezett, dekoratív kertépítészeti környezetet biztosít a Vár turisztikailag kiemelten kezelendő déli gyalogos megközelítési irányából.

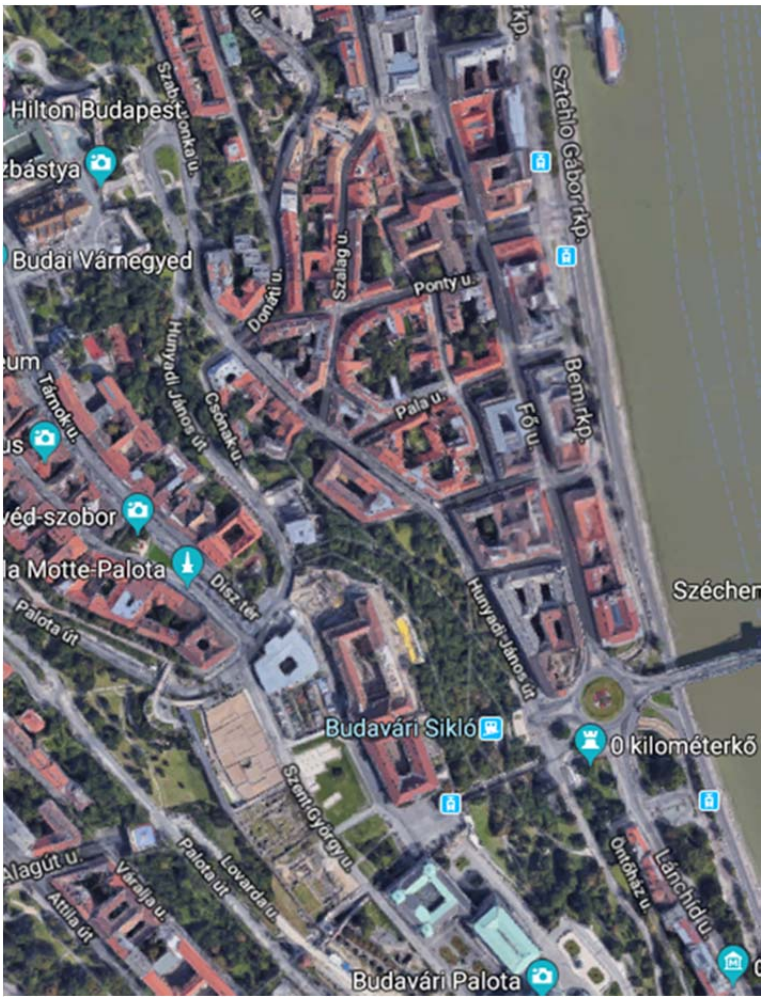

77. ábra: Várhegy, keleti kert (részlet)
Forrás: GoogleMaps

A Várhegy keleti lejtőin, a Várkert Bazártól a Hilton szálloda alatti teraszig húzódnak a keleti kertek, melyek terepszinttel párhuzamos sétányairól nagyszerű kilátás nyílik a pesti városrészre. A terület kertépítészetileg nem kellő színvonalon fenntartott, a sétányok burkolatai javításra szorulnak, a növényzet felújításra vár. A Hilton szálló alatti korábban kiemelkedő színvonalú, szökőkúttal, pihenőhelyekkel, dekoratív növényzettel ellátott parkrész is teljes felújítására vár.

78. ábra: Keleti kert részlet
Forrás: Vár-Kert Kft.

A Vár alatti nyugati oldali kertek legértékesebb része a Fehérvári rondella alatti kettős sétány, valamint a mellette húzódó kiszélesedő parkrész. A terület jelentős gyalogos turista forgalmat fogad, kertépítészeti minősége, fenntartottsági színvonala ezért feltétlenül javítandó.

A bástya alatti parkrész elhanyagolt, gyomos, kitaposott terület.

79. ábra: Várhegy nyugati kert (részlet)
Forrás: GoogleMaps

80. ábra: Bástya melletti zöldterület
Forrás: Vár-Kert Kft.

Az északi Várkertek legértékesebb része a Babits sétány alatti Európa kert, mely a közelmúltban került felújításra.

81. ábra: Európa kert
Forrás: GoogleMaps

Várkertek, díszudvarok

Várbeli díszkertek összterülete mintegy 0,5 ha. A díszkertek a műemléki épületállomány esztétikailag igényes kertészeti környezetét alkotják, kialakításuk és fenntartásuk jellemzően turisztikai célokat szolgál.

72. ábra: Várkertek, díszudvarok (részlet)
Forrás: GoogleMaps

Jelenleg még kialakítatlan, csak ideiglenesen rendezett a Köztársasági Elnöki rezidencia előtti kert.

83. ábra:A tér torkolatát díszítő szobor
Forrás: Vár-Kert Kft.

84. ábra: Hunyadi udvar)
Forrás: GoogleMaps

Rendezett, jól ápolt, méltó szerepéhez a Hunyadi udvar, melyet kiemelkedő értékű szobrok is díszítenek.

85. ábra: Hunyadi udvart díszítő szobor
Forrás: Vár-Kert Kft.

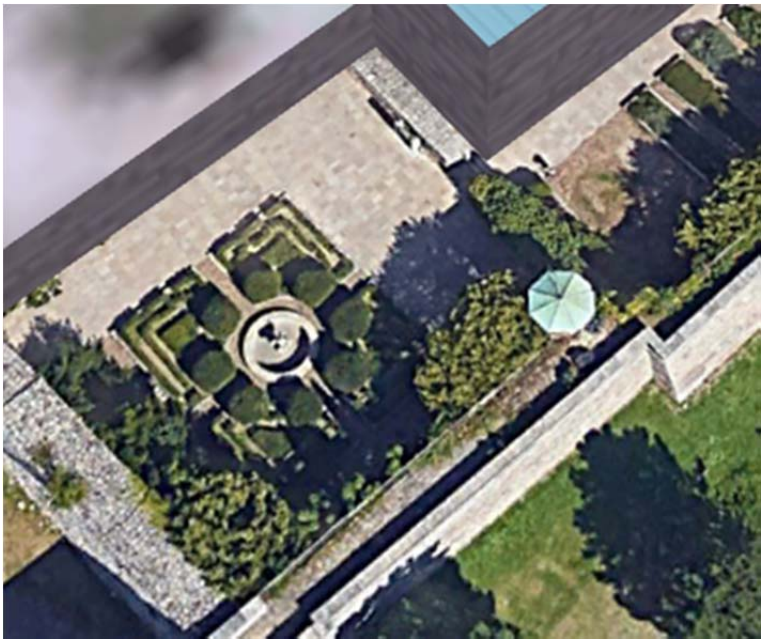

86. ábra: Budapesti Történeti Múzeum kertje
Forrás: GoogleMaps

A Budapesti Történeti Múzeum előtti udvarban kerttörténeti értékű rekonstruált reneszánsz kertrész található, melynek tervezője Ormos Imre professzor volt. A kert az 1960-as években létesült, a Múzeumon keresztül látogatható.

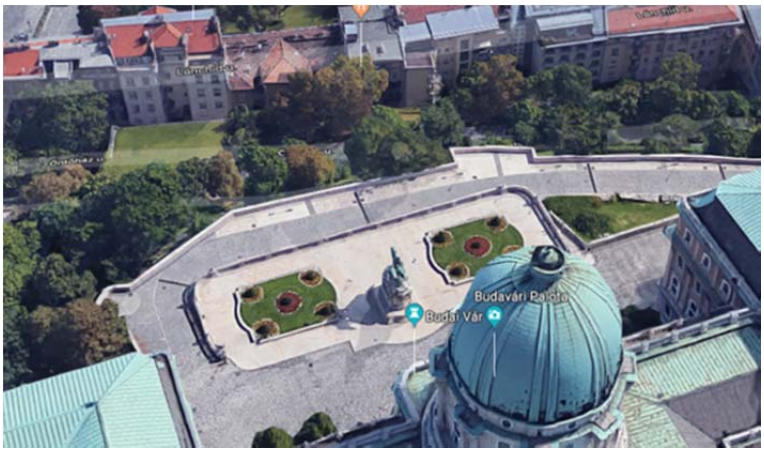

87. ábra: Hunyadi udvar)
Forrás: GoogleMaps

A Szépművészeti Múzeum keleti homlokzata, főbejárata előtti nagyszerű kilátást nyújtó, közkedvelt korlátlan közhasználatú terasz kertépítészeti értelemben is korhű stílusban kialakított, látványosan rendezett.

Várkert Bazár

A Várkert- Bazár kertje eredetileg az Ybl Miklós által tervezett Vár alatti, Duna parti épületegyüttes szerves része volt.

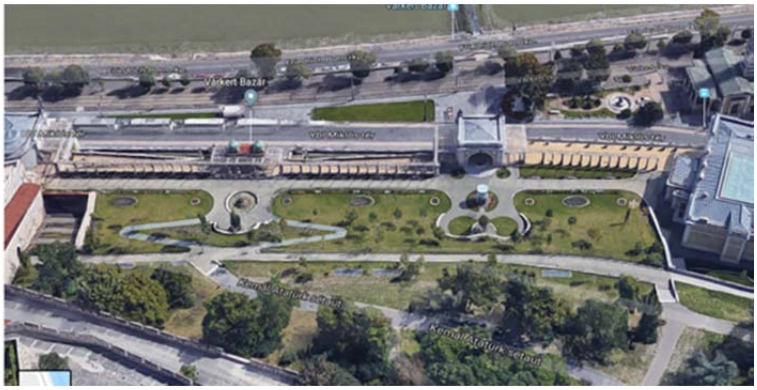

88. ábra: Várkert Bazár
Forrás: GoogleMaps

A II. világháborúban, Budapest ostroma idején az épületek és a park egyaránt súlyosan megsérültek. A létesítmény az 1960-as években ideiglenesen helyreállítva emblematikus ifjúsági szórakozóhely volt. Végleges helyreállítása 2016-17-ben készült el, azóta a kert korlátozottan látogatható közhasználatú díszkertként-intézménykertként működik.

A kerület legjelentősebb tematikus játszóterei

Az I. kerületben tudatos törekvéssel, komplex fejlesztési elvek alkalmazásával tematikus játszótereket létesítettek, melyek szakszerű fenntartásáról, üzemeltetéséről külön önkormányzati szervezetként nonprofit Kft gondoskodik. A tematikus játszóterek a következők:

- *Mátyás király játszótér (Vár)*
- *Szitakötő játszótér (Vérmező)*
- *Pom- Pom játszótér (Naphegy)*
- *Rumini játszótér (Batthány tér)*
- *Vuk játszótér (Gellérthegy)*
- *Szaffi játszótér (Viziváros)*

Fasorok

A városkép és a növényzet értéke miatt kiemelt értékűnek minősítettek az I. kerületben az Alagút utca, az Attila út, a Várkert rakpart, a Lovas út és a Tóth Árpád sétány fasorai.

Alagút utca

Az Alagút utca rövid szakaszát egykor kísérő hatalmas platánfák mára kipusztultak.

Attila úti fasor

Az Attila utat egyoldali, a beépített oldalon telepített, vegyes fafaj összetételű, korú és egészségi állapotú, esztétikai értékű faegyedekből álló, fasor kíséri. A fasor egy részén, az Alagút utcától északra, a parkolás okozta kártételek ellen védő, jól bevált, esztétikus fémkorlátok biztosítják a fák védelmét. A fasor felújítása mára időszerűvé vált, a kipusztult faegyedeket cserélni kellene.

Krisztina körúti fasor

Vegyes, de jórészt 30-40 cm törzsátmérőjű juharfákból és idős, nagy japánakácokból álló fasor kíséri az utat. A fasor hosszabb szakaszokon hiányos, kiegészítésre szorul. Állapotát rontja, hogy a villamos-

pálya fölé növő lombkoronák visszavágottak, illetve visszavágásra szorulnak, mert a villamos űrszelvényébe belógnak.

A fasor teljes rekonstrukciójára lenne szükség. Egyes járdaszakaszokon a favermek növelése lehetséges és szükséges lenne.

Lovas úti fasor

A fasor a teljes útszakaszon a beépítés felőli járdaszakasz mellett kíséri az utat. A fasor vegyes fafaj összetételű, többnyire 25-40 cm törzsátmérőjű, még nem idős, egészséges faegyedekből áll. A fasori hiányokat a közelmúltban az 10.000 fát Budapestnek akció keretében török mogyoró fákkal pótolták. Az egyoldali fasor a várfal alatt körbe fut, az út átellenes oldalán a Vár alatti zöld rézsű kíséri a járdát.

Duna parti korzó, Várkert rakpart

A korzó Döbrentei tértől a Margit hídig tartó teljes fasori faállománya a fonódó villamos építéséhez kapcsolódva megújult. A meglévő vegyes faállomány hársfákkal került kiegészítésre. A folyamatosan fásított sétány csak a közlekedési csomópontok térségében válik fátlanná. A korzó használatát nehezíti, hogy a rendelkezésre álló sétány szélesség az egy sávon vitt közös gyalogos és kerékpáros forgalomhoz nem elég széles, kényszerből a fasori fák közötti zöldsáv is aszfaltozott, csak a minimális fahelyet biztosítva a fáknak.

A korzóhoz csatlakozó zöldfelület a Várkert Bazár és a Clark Ádám tér közötti felújított, keskeny parksáv is.

Palota út

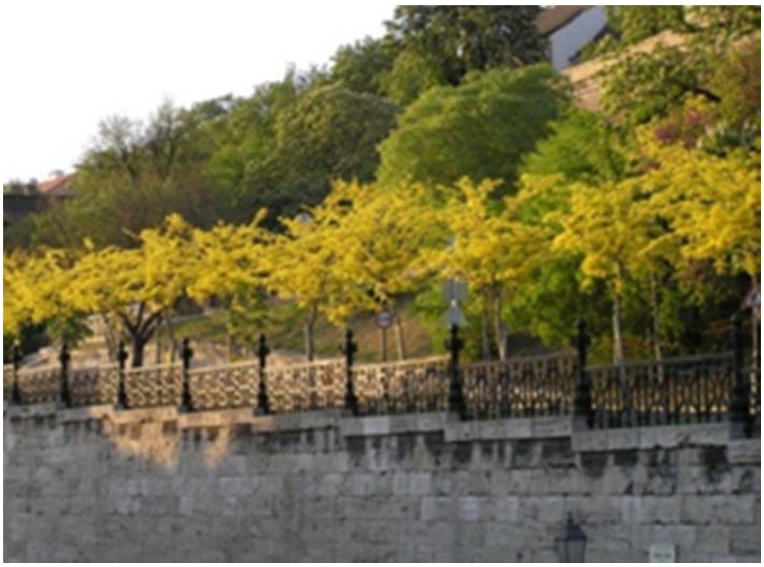

89. ábra: Palota úti fasor
Forrás: Vár-Kert Kft.

A Palota út mellett idős, vegyes fafaj- összetételű, kétoldali fasor díszlik. A Palota út nyugati szélén a 2000-es években a fa nélküli szakaszon telepített gledícsia fasor látványos őszi- tavaszi lombszínével díszít.

Tóth Árpád sétány

90. ábra: A sétány kettős fasora
Forrás: Vár-Kert Kft.

A Tóth Árpád sétány kettős fasora a nyugati várfal melletti felső sétányt kíséri. Külső oldalán a 2000-es években a faállományt teljesen lecserélték látványosan virágzó japán díszcseresznyékre. A fasori rekonstrukció kapcsolódott a sétány teljes kertépítészeti felújításához.

Roham utcai fasor

A Roham utca a Krisztina körút és az Attila út közötti rövid, látványosan átépített, rendezett utca, melyet 10 éve telepített, jól fejlődő, sűrű hársfasor kísér. Az utca jól példázza, hogy gondos tervezés és minőségi kivitelezés esetén a közterületi környezetkultúra hogyan fejleszthető a gyalogos közlekedés, a parkolás és a gépkocsi forgalom összehangolásával, a járdák egy részének hangulatos vendéglátó kiülőként való egyidejű használatával.

Pauler utcai fasor

A Pauler utcában vegyes fafaj-összetételű, folyamatos fasor díszlik. Az egyes elöregedett, kipusztult fák cseréjeként díszkörték kerültek telepítésre.

Mikó utcai fasor

A Mikó utcában az Attila út és a Logodi utca között 4 soros, különösen értékes fasor található. Az eredeti faállományt alkotó nyárfák mára jórészt kicserélődtek, hársakat, vadgesztenyéket ültettek pótlásként.

A Krisztina körút és az Attila út közötti szakaszon kétoldali, vegyes, jellemzően hársakkal kiegészített, jó állapotú fasor díszlik.

Szentháromság utcai fasor

A Vár területén lévő utcák hagyományosan fasor nélküliek. Kivétel a Tóth Árpád sétányt és a Szentháromság teret összekötő utca, mely kétoldali fasorral díszített, kiemelten jó minőségben átépített.

1.9 Az épített környezet vizsgálata

1.9./1 Területfelhasználás vizsgálata

Az I. kerület a Duna jobb partján fekszik, területe 340,1 ha. A kerület északról a II. kerülettel, nyugatról a XII. kerülettel délről a XI. kerülettel, keletről pedig az V. kerülettel határos.

Az OTrT szerint az első kerület szinte teljes területe a 1000 ha feletti települési térség, illetve a a Duna tekintetében vízgazdálkodási térség, a kerületet országos vasúti pálya és kerékpárút törzshálózat érinti. A kerület teljes területe belterület.

A fővárosi zónarendszerben az I. kerület **a a Duna menti és a belső zóna határán** helyezkedik el. (Lásd. 1.2/7. fejezet *„A kerületre vonatkozó településrendezési tervi előzmények vizsgálata”* része - Budapest főváros településszerkezeti terve (TSZT 2015) pontjánál a térképi lehatárolást.)

A kerület karakterjegyeit tekintve 5 városrészre bontható, a lehatárolásokat a 94/2012. (XII.27.) Fővárosi Közgyűlési rendelet 3. számú melléklete tartalmazza, amelyeken belül a kerületrészek egyedi sajátosságaik szerint további részekre tagolhatók:

- *Vár (1.) (Polgárváros, Palota negyed),*
- *Víziváros (2.),*
- *Tabán (3.),*
- *Gellért-hegy (4.),*
- *Krisztinaváros (5.) (Naphegy, Déli pályaudvar - Vérmező és környéke).*

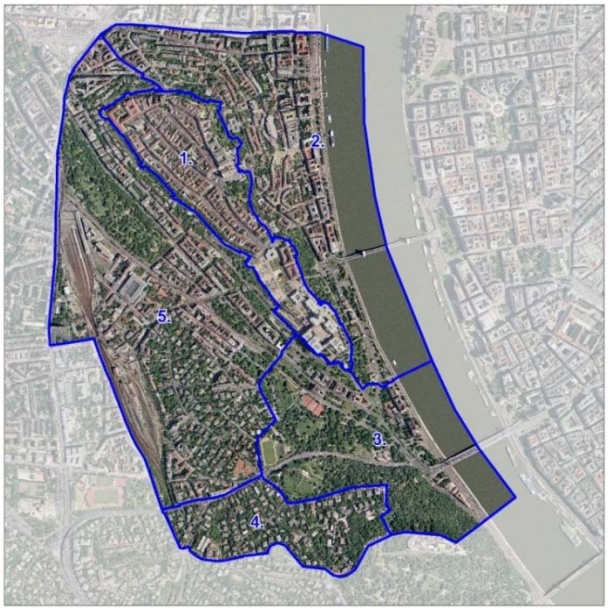

91.ábra: Az I. kerület kerületrészei
Forrás: Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat Településfejlesztési Koncepció és Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat, 2015

A Várhegy a Duna folyam partján magasodik a Budai hegység részeként, a Rózsadomb előhegyeként. A Duna-part irányából a Siklóval, egyébként autóbusszal közelíthető meg. Egész területén a gépjárműforgalom korlátozott. Hossza kb. 1,5 km, szélessége kb. 400 m. Legmagasabb pontjának tengerszínt feletti magassága 175 m, Budapest sík részeihez képest pedig kb. 70 m.

A kerület szerkezetét, területfelhasználását alapvetően befolyásolta történeti kialakulása. Amíg a Budai várfal és környezete tulajdonképpen egy erődítmény volt, a várfalon belül összpontosult a település valamennyi funkciója. Itt voltak a település számára nélkülözhetetlen alapfunkciók, mint a piac, a templom(ok), az üzletek, szolgáltatók, valamint a királyi tartózkodó hely, a védsereg szállásolása, ellátása és az állandó népesség lakásai. Mikor a vár elvesztette stratégiai szerepét, a békésebb időkben benépesült a Várhegy lába, majd a védelmi szempontok ellenére a Várlejtők egy része. Így a kerületben jelen vannak egymás mellett a több száz éves, régi, valamint modernkor változó stílusú épületei.

A kerület fennálló területfelhasználási rendszere

Az I. kerület fennálló területfelhasználásáról elmondható a vegyesség, azonban túlnyomórészt a lakódominancia és a városközponti területek a meghatározóak.

A **beépítésre szánt területek** közel felét (101,7 ha) lakóterületek teszik ki. A **lakóterületek** megoszlása jellemzően homogén, nagyvárosias és kisvárosias területek alkotják , arányuk közel azonos. A **nagyvárosias lakóterületek** főként a Víziváros, a Tabán (Naphegy térsége) és a Krisztinaváros (Attila út keleti oldala) városrészek területén helyezkednek el. A **kisvárosias területek** alapvetően a Naphegy felső területein, a Gellért-hegy és a budai Várhegy lankáin alakultak ki.

A kerületben a **vegyes, jellemzően városközponti területek** elsősorban a Budai Várnegyed területén, a Déli pályaudvar környezetében, a Krisztinaváros rakpart menti területein és a Várhegy lábánál, valamint a Széll Kálmán tér szomszédságában találhatóak.

A kerület területének kis hányadát adják a **különleges területek**. Ezek jellemzően közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgáló területek (Déli pályaudvar), honvédelmi és katonai területek (Hadtörténeti Múzeum), vízkezelési területek (Gellérthegyi víztároló), valamint rekreációs, szabadidős területek (Budavári Sport- és Szabadidőközpont).

A jelenlegi területfelhasználások az I. kerületben a több évszázados városfejlődés eredményeként kialakult állapotokat tükrözik, így az esetleges használatból eredő konfliktusok a történelem során rendeződtek, kedvező irányba alakultak. Ebből adódóan az I. kerületben nem jellemzőek a szomszédos területfelhasználási egységek konfliktusai. Ez alól azonban kivételt képez a TSZT 2015-ben a jelentős változással érintett területként megjelölt Déli pályaudvar és környezete. A pályaudvar szomszédságában található lakóterületek (Mészáros utca, Avar utca, Kosciuszkó Tádé utca mentén) jelentős zajterheléssel érintettek, amelyek elsősorban a vasúti tevékenységből adódnak.

A **beépítésre nem szánt területek** tekintetében a kerület homogén szerkezetű. A 134,89 ha beépítésre nem szánt területből közel fele **zöldterület**, a fennmaradó területek pedig **vízgazdálkodási** és **közlekedési** területek. A zöldterületek aránya a nem beépíthető területek közel negyede, így az egy főre eső zöldterületek aránya a kerületben, a belső kerületekéhez képest kimagasló (~25 m^2/fő).

(Lásd. 1.2/7. fejezet *A kerületre vonatkozó településrendezési tervi előzmények vizsgálata* része - Budapest főváros településszerkezeti terve (TSZT 2015) pontjánál a területfelhasználások megoszlását.)

A kerület területfelhasználásban és településszerkezetben fennállókonfliktusai

Az I. kerület építészeti és településépítészeti karakterének kialakulása egészen 1243-ig vezethető vissza, amikor is megkezdődött a vár építése. A kerület jelentős részének a kialakulása a távoli múltba gyökerezik, ezért a városrész jelentős részének építészeti és településépítészei karaktere kialakult, beállt. Ebből adódóan, a TSZT 2015 szerinti tervezett területfelhasználás hűen tükrözi a tényleges, valóságban meglévő területfelhasználást.

A kerületben azok a térségek, ahol a tervezett és a tényleges területfelhasználás között konfliktus keletkezhet, elsősorban az olyan átalakuló, funkcióváltó területek, amelyek a történelmi városfejlődés során nem tudtak asszimilálódni a környező városszövettel. Ilyen térség a Déli pályaudvar és környezete, amely fejlesztésére ugyan több évtizede is születtek tervek, azonban kisebb-nagyobb felújításokon kívül jelentősebb változás nem történt.

A pályaudvar a Krisztinaváros városrész nyugati oldalán található, majd 1,5 km hosszan terül el az Alkotás utca és az Avar utca mentén. A terület jelenleg vasúti közlekedési terület, az Alkotás utca

mentén kisebb kereskedelmi - szolgáltató egységek és az Intransmas irodaház található. A TSZT 2015 a területre kétszintes területfelhasználást határoz meg. A tervezett domináns területfelhasználás a közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgáló terület, a második szint pedig vegyes városközponti terület. A pályaudvar területének felújítása, funkcionális megújítása nemcsak kerületi, hanem összvárosi érdekeket is szolgálna.

Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

A kerület teljes területe 340,8 ha, mely egyben a kerület belterületével is egyenlő. A kerület teljes területe művelés alól kivett terület művelési ágba tartozik.

Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A kerületet térségi területfelhasználása alapján három kategória alkotja, legnagyobb részt a városias települési térség, melyet a nagy kiterjedésű zöldterületi települési térség követ. A kerület keleti határa a Duna, mely folyam területe vízgazdálkodási térségbe tartozik.

92. ábra: ingatlan-nyilvántartás szerinti művelés alól kivett közterület, park, Duna folyam

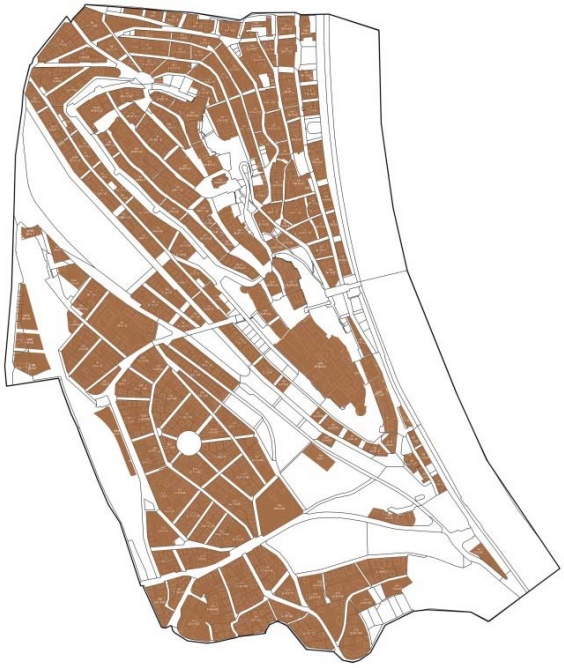

93. ábra: ingatlan-nyilvántartás szerinti egyéb művelés alól kivett területek

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztésű ábrák

A bal oldali ábrán a kerület közterületeit, úthálózatát, zöldterületeit, összefüggő zöldfelületeit láthatjuk, valamint a kerületet nagyban meghatározó Dunát. A két ábra alapvetően a településszerkezetet meghatározó közlekedési és a zöldfelületi célú közterületeket, illetve a beépítésre szánt területfelhasználású területeket mutatja be.

A településszerkezeti terv a fejlesztési igények figyelembevétele mellett határozza meg a településszerkezet és a területfelhasználás rendszerét:

A településszerkezeti terv **nagyvárosias lakóterület**be sorolja a Víziváros északi részét, valamint a közvetlen parti sáv mögötti területeket észak-dél irányban. Emellett nagyvárosias lakóterületek húzódnak Krisztinaváros dél-nyugati oldalán (ezek jellemzően zártsorú, keretes beépítések). **Nagyvárosias magas intenzitású terület**ek a Krisztinavárosban találhatóak, az egyik ilyen egybefüggő

terület a várövben (a vár déli oldalában) található hosszan, keskenyen elnyúlva. A másik a Naphegy tértől északra helyezkedik el.

Kisvárosias lakóterület egy található a kerületben, mely a vár észak-keleti, északi oldalát fogja közre.

Kertvárosias lakóterületek a Naphegy térnél és attól délre a Gellért-hegy környezetében találhatók.

Városközpont terület a vár teljes területe, a Víziváros teljes Duna menti sávja, az észak-nyugati oldalának egy részeés a déli pályaudvar két oldala, a keleti oldalon déli irányban is elnyúlómódon.

A zöldterületeket a kerület több közkertjének, közparkjának összessége adja.

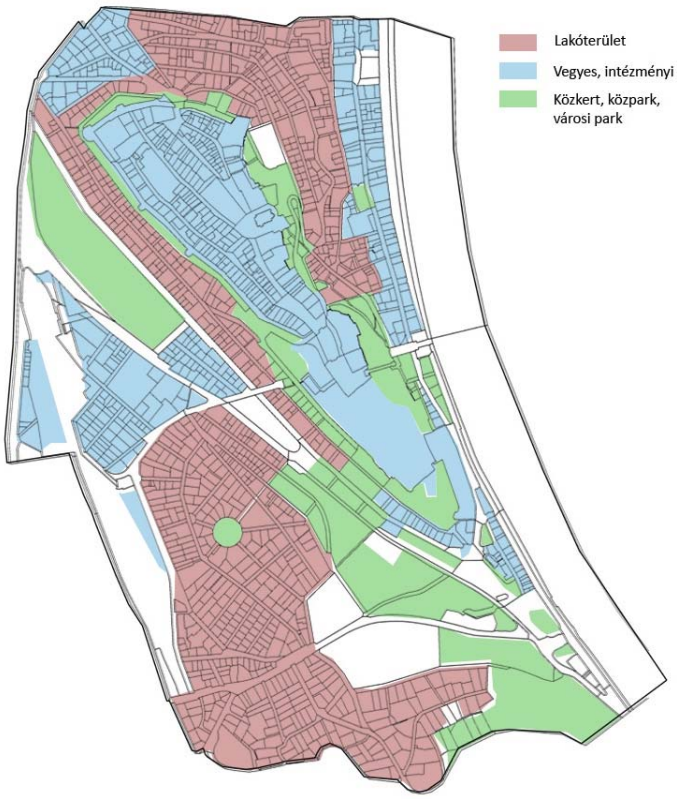

94. ábra: Funkcionális struktúra
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztésű ábra

Lakóterületek

- *a nagyvárosias-,*
- *kisvárosias- és*
- *kertvárosias lakóterületek*

összessége.

Vegyes, intézményi területek

- *a városközpont területe és*
- *az intézményi területek*

összessége.

Zöldterületek, nagy kiterjedésű zöldfelületek

- *a közkertek,*
- *közparkok,*
- *városi parkok,*
- *nagy kiterjedésű rekreációs és szabadidős területek*

összessége.

Funkció, kapacitás (intézményi ellátottság)

Az I. kerület területén lévő jelentős számú intézmények részben a helyi alapellátását biztosítják, részben fővárosi, de több esetben országos ellátást biztosító intézményeket is találunk. A különféle intézmények eloszlása a kerületben jelentősen koncentrálódik a Budai Vár, a Krisztinaváros, a Víziváros és a Tabán Duna-menti térségeire. A kerület az alapellátás intézményeivel jól lefedett. A kerületet érintő intézményi infrastruktúráról részletesen az 1.4. fejezet Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.) részében és az I.6. fejezet Intézményfenntartás részében olvashatunk.

Közigazgatás

A kerület legfontosabb közintézményei az önkormányzat és polgármesteri hivatala, a kerületi rendőrkapitányság és a tűzoltóság, a nagykövetségek és az egyéb Országos hatáskörű intézmények. A kerületi bíróság, az ügyészség nem a kerületben található.

Nevelési oktatási intézmények

Az oktatást, mint humán közszolgáltatást az óvodák, az általános iskolák és a középiskolák képviselik az I. kerületben. Budavári Önkormányzat a kerület három óvodaintézményének szervezeti átalakításával 2012-ben hozta létre a Brunszvik Teréz Budavári Óvodák intézményét, amelynek fenntartója. A Brunszvik Teréz Budavári Óvodák székhelye a Nyárs utcában van, telephelyei pedig az Iskola utcában, a Lovas utcában, a Toldy Ferenc utcában, a Tigris utcában és a Mészáros utcában vannak.

A Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Budapest I. Tankerületéhez három általános iskola (Batthyány Lajos Általános Iskola, Budavári Általános Iskola, Lisznyai Utcai Általános Iskola) és hét középiskola (Petőfi Sándor Gimnázium, Kosztolányi Dezső Gimnázium, Toldy Ferenc Gimnázium, Szilágyi Erzsébet Gimnázium, Farkas Ferenc Alapfokú Művészeti Iskola, Kodály Zoltán Általános Iskola, Gimnázium, Alapfokú Művészeti Iskola és Szakközépiskola) tartozik. Az I. kerületi Pedagógiai Szakszolgálat a Logodi utcában működik. A KLIK Budapest I. Tankerülethez összességében így tíz intézmény tartozik. A kerületben található Budapesti Egyetemi Katolikus Gimnázium és Kollégium, amely egyházi fenntartású.

95. ábra Oktatási létesítmények elhelyezkedése az 500 méteres ellátási körzetekkel a lakóterületekhez képest
Forrás Budapest 2030

Egészségügyi intézmények

Az I. kerület egészségügyi ellátása az alapellátási és a járóbeteg-szakellátási szinten biztosított. Azonban a járóbeteg-ellátás intézménye nem a kerületben, hanem a szomszédos XII. kerületben található, a Maros utcában (Budavári Önkormányzat Egészségügyi Szolgálata Szakorvosi Rendelőintézet). Az egészségügyi alapellátás minden szolgáltatása jelen van a kerületben. A felnőtt háziorvosi rendelők száma 4 db, míg a gyermek háziorvosi rendelőkből 2 db található a kerületben.

Az I. kerületben nincs kórház és egyéb fekvőbeteg-ellátó intézmény. A fekvőbeteg szakellátást szakmacsoportonként a szomszédos kerületekben található kórházak (pl. XII. kerület Szent János Kórház) és a belvárosban lévő egyetemi klinikák látják el.

Egyházi intézmények

A kerületben jelentős számú egyházi létesítmény, templom található, elsősorban a lakóterületeken belül, több esetben zártsorú beépítéshez illeszkedő módon. A Budai Várnegyedben található a fővárosi, országos szinten is kiemelkedő, turisztikailag is jelentős Budavári Nagyboldogasszony-templom.

Kulturális intézmények

Az I. kerület vonzerejét nem csupán a műemléki környezet és az egyedülálló városképi látvány teszi kimagaslóvá a főváros más kerületeihez képest, hanem a múzeumok, kulturális létesítmények és egyéb kulturális intézmények kimagasló száma is jelentősen közrejátszik benne. A Várnegyed,

a kerület kulturális központja, a turisták kedvelt látogatási helye. Emellett jelentős számban találhatunk kulturális intézményeket a Víziváros, Tabán, Gellért-hegy és a Krisztinaváros területén is.

Az I. kerületben található múzeumok közül a legnevezetesebbek a Vár területén:

- *A Budapesti Történeti Múzeum és a Magyar Nemzeti Galéria a Palota épületegyüttesében kapott helyet,*
- *A Telefónia Múzeum (Úri utca 49.),*
- *A Hadtörténeti Intézet és Múzeum (Kapisztrán tér 2-4.) a vár polgárvárosi részén található.*

A vár területén kívül a

- *Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár az Apród utca 1-3.,*
- *Az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet a Krisztina körút 57. szám alatt kapott helyet.*

Az I. kerület egyéb, kulturális intézményei:

- *A Tabán Helytörténeti Kiállítás és Dokumentációs Központ 2002-ben nyílt meg a legrégebbi tabáni műemlék épületegyüttesben, az úgynevezett Virág Benedek házban.*
- *Borsos Miklós Emlékmúzeum,*
- *Várnegyed Galéria,*
- *Várfok utcai Kortárs Művészeti Galéria*

Egyéb látványosságok:

- *Várbarlang,*
- *Az egykori titkos katonai kórház és atombunker, a Sziklakórház (Lovas út 4/c) ma kiállításnak ad otthont.*

A színházak, múzeumok mellett jelentős számban képviseltetik magukat a könyvtárak. A legjelentősebbek, amelyek nem csupán lokális, hanem országos szinten is kiemelkedőek:

- *Országos Széchényi Könyvtár,*
- *Országos Mezőgazdasági Könyvtár és Dokumentációs Központ Budapest,*
- *Honvédelmi Minisztérium Hadtört. Intézet és Múzeum Hadtört. Könyvtár és Térképtár Hadtört. Könyvtár Hadtörténeti Múzeum Könyvgyűjteménye,*
- *Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézet Könyvtára,*
- *Magyar Országos Levéltár Központi Könyvtára.*

Rekreáció, sport

A kerület nem bővelkedik rekreációs létesítményekben, kivéve a világhírű fürdőkultúrát és a kiszolgáló gyógyfürdőket. A történelmi és napjain fürdőélete a kerületben a Tabán városrész területén centralizálódik. A Gellért-hegy lábánál található a 2014-ben felújított Rudas gyógyfürdő, a Hegyalja út és a Krisztina körút találkozásánál helyezkedik el a felújítás alatt álló és átadás előtt lévő Rác fürdő. Az elmúlt években került átadásra az Oxigén-Wellness központ is a Hegyalja út mentén.

A kerületben ezen kívül található egy többpályás teniszközpont a Krisztina körút mentén, valamint egy sportpálya a Hegyalja út mentén.

Turizmus intézményei

Tekintettel a térség természeti és épített környezeti védett értékeire, a kerületben a turizmus, idegenforgalom és az azt kiszolgáló infrastruktúra a főváros más kerületeihez képest kimagasló. Ennek térbeli elhelyezkedése elsősorban a Budai Várnegyed területére és a Duna-parti zónára jellemző, azonban elszórtan a Krisztinaváros és a Tabán területén is találhatóak turisztikai célpontok. Ezek elsősorban a már említett kulturális intézmények, fürdők, valamint a kimagasló építészeti értékek.

Kereskedelem - szolgáltatás

A kerületben nem találhatóak nagy kiterjedésű bevásárlóközpontok, plázák, vásárcsarnokok, és hipermarketek. A kerület számára ezt a funkciót alapvetően a szomszédos kerületekben található ilyen rendeltetésű létesítmények pótolják (Mammut, MOM Park), de fontos megemlíteni a Batthyány tér mellett található Batthyányi téri Vásárcsarnokot, amely több kisebb kereskedelmi-, szolgáltató létesítménynek ad helyet.1

A lenti táblázat az I. kerület intézményeit, valamint jelentősebb kereskedelmi létesítményei és civil szervezeteit tartalmazza összefoglalóan, melyhez az 96. ábra tartozik. Az intézmények az alábbiak szerint kerültek csoportosításra:

- *igazgatási intézmények,*
- *oktatási intézmények,*
- *egészségügyi intézmények,*
- *szociálisintézmények,*
- *kulturálisintézmények,*
- *sportolási és rekreációs célú intézmények,*
- *szakrálisintézmények.*

ÖNKORMÁNYZATI INTÉZMÉNYEK LISTÁJA		
IGAZGATÁSI INTÉZMÉNYEK		
INTÉZMÉNY MEGNEVEZÉSE		CÍM
1	Polgármesteri Hivatal	1014 Bp., Kapisztrán tér 1.
2	Kerületi rendőrkapitányság	1013 Bp., Pauler u.13.
3	Budavári Polgárőr Önkéntes Tűzoltó és Egészségvédő Egyesület	1012 Bp., Attila út 107.
4	Budapest I. kerület Budavár Önkormányzat Gazdasági és Műszaki Ellátó és Szolgáltató Szervezet	1011 Bp., Iskola u.16.
5	Budavári Katasztrófavédelmi Őrs	1012 Bp., Kosciuszkó Tádé u.5.
6	Budavári Önkormányzat Ügyfélszolgálati Iroda	1012 Bp., Attila út 65.

7	Budapest Posta	1015 Bp., Batthyány utca 1. 1251 Bp., Fő u. 4. 1250 Bp., Dísz tér 15. 1253 Bp., Pauler u.3. 1012 Bp., Krisztina krt., vasútállomás Budapest-Déli 1011 Bp., Batthyány tér 5. 1012 Bp., Vérmező út 8.
OKTATÁSI INTÉZMÉNY		
INTÉZMÉNY MEGNEVEZÉSE		CÍM
1	Iskola utcai Bölcsőde	1011 Bp., Iskola u. 22-24.
2	Tigris utcai Bölcsőde	1016 Bp., Tigris u. 45/a.
3	Lovas úti Bölcsőde	1012 Bp., Lovas út 3.
4	Brunszvik Teréz Budavári Óvodák	1016 Bp., Nyárs u. 2-4. 1011 Bp., Iskola u. 44. 1013 Bp., Lovas u. 3. 1015 Bp., Toldy Ferenc u. 66. 1016 Bp., Mészáros u. 56/b. 1016 Bp., Tigris u. 58-60.
5	Batthyány Lajos Általános Iskola	1015 Bp., Batthyány u. 8.
6	Budavári Általános Iskola	1014 Bp., Tárnok u. 9.
7	Lisznyai Utcai Általános Iskola	1016 Bp., Lisznyai u. 40-42.
8	Budapesti Egyetemi Katolikus Gimnázium	1015 Bp., Szabó Ilonka u. 2-4.
9	Kosztolányi Dezső Gimnázium	1012 Bp., Attila út 135-137.
10	Szilágyi Erzsébet Gimnázium	1016 Bp., Mészáros u. 5-7.
11	Toldy Ferenc Gimnázium	1015 Bp., Toldy Ferenc u.9.
12	Farkas Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény (Zeneiskola)	1016 Bp., Lisznyai u. 40-42.
13	Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola Általános Iskola, Gimnázium, Alapfokú Művészeti Iskola és Szakgimnázium	1015 Bp., Toldy Ferenc utca 28-30.
14	Budapest I. Kerületi Petőfi Sándor Gimnázium	1013 Bp., Attila út 43.
15	I. kerületi Nevelési Tanácsadó és Logopédiai Intézet	1012 Bp., Logodi u.80.

EGÉSZSÉGÜGYI INTÉZMÉNYEK		
INTÉZMÉNY MEGNEVEZÉSE		CÍM
1	Budavári Önkormányzat Egészségügyi Szolgálata Szakorvosi Rendelőintézet	1122 Bp., Maros u. 16/b.
2	Felnőtt háziorvosi rendelők	1014 Bp., Tárnok u. 9-11. 1013 Bp., Attila út 35. 1015 Bp., Csalogány u. 22-24. 1016 Bp., Zsolt u. 6. 1122 Bp., Városmajor utca 33.
3	Gyermekorvosi rendelők	1012 Bp., Mikó u. 12. 1011 Bp., Markovics I. u. 2.
4	Gyermekorvosi ügyelet	1125 Bp., Diós árok 1-3.
5	Felnőttorvosi sürgősségi orvosi ügyelet	1126 Bp., Beethoven u. 8.
6	Éjszakai- munkaszüneti ügyeletek I. és XII. kerületiek részére	1126 Bp., Beethoven u. 8.
7	Felnőtt fogászat	1013 Bp., Roham utca 8.
8	Gyermekfogászat	1012 Bp., Attila út 135-137.
9	Védőnői szolgálat - ACSI	1011 Bp., Markovics Iván u.2.
10	Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat (ÁNTSZ) Pest Megyei Intézete	1035 Bp., Váradi utca 15.
SZOCIÁLIS INTÉZMÉNYEK		
INTÉZMÉNY MEGNEVEZÉSE		CÍM
1	Budavári Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ	1016 Bp., Attila út 89.
2	I. sz. Idősek Klubja	1015 Bp., Hattyú u. 16.
3	II. sz. Idősek Klubja	1013 Bp., Roham u. 7.
4	III. sz. Idősek Klubja	1011 Bp., Fő u. 31.
5	Mozgássérültek Budapesti Egyesületének Budavári szervezete	1011 Bp., Bem rakpart 6.
KULTURÁLIS INTÉZMÉNYEK		
INTÉZMÉNY MEGNEVEZÉSE		CÍM
1	A Budapesti Történeti Múzeum és a Magyar Nemzeti Galéria	1014 Bp., Szent György tér 2.
2	Telefónia Múzeum	1014 Bp., Úri utca 49.

3	Hadtörténeti Intézet és Múzeum	1014 Bp., Kapisztrán tér 2-4.
4	Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár, levéltár	1013 Bp., Apród u.1-3
5	Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet	1013 Bp., Krisztina körút 57.
6	Tabán Helytörténeti Kiállítás és Dokumentációs Központ	1013 Bp., Döbrentei utca 9.
7	Borsos Miklós Emlékmúzeum	1014 Bp., Úri u.6.
8	Várnegyed Galéria	1015 Bp., Batthyány u. 67.
9	Kortárs Művészeti Galéria	1012 Bp., Várfok utca 11
10	Budai Várbarlang	1014 Bp., Úri u.9.
11	Sziklakórház	1012 Bp., Lovas út 4/c.
12	Országos Széchényi Könyvtár	1014 Bp., Szent György tér 4-5-6.
13	Országos Mezőgazdasági Könyvtár és Dokumentációs Központ Budapest	1012 Bp., Attila út 93.
14	Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum Hadtörténeti Könyvtár és Térképtár, Hadtörténeti Könyvtár, Hadtörténeti Múzeum Könyvgyűjteménye	1014 Bp., Kapisztrán tér 2-4.
15	Magyar Tudományos Akadémia Világgazdasági Kutatóintézet	1014 Bp., Ország u.30.
16	Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézet – Zenetörténeti Múzeum	1014 Bp., Táncsics Mihály u.7.
17	Magyar Nemzeti Levéltár	1014 Bp., Bécsi Kapu tér 2-4
18	Budavári Művelődési Ház	1011 Bp., Bem rkp.6. (átköltözik: Kapisztrán tér 1.)
19	Czakó utcai Sport- és Szabadidőközpont	1016 Bp., Czakó u. 2-4.
20	Víziváros Klub	1015 Bp., Batthyány utca 26.
21	Magyarság Háza	1014 Bp., Szentháromság tér 6.
22	Zenetörténeti Múzeum	1014 Bp., Táncsics Mihály u.7.
23	Magyar Nemzeti Levéltár	1014 Bp., Bécsi kapu tér 2-4.
24	Várgondnokság Közhasznú Nonprofit Kft.	1013 Bp., Ybl Miklós tér 6.
SPORTOLÁSI ÉS REKREÁCIÓS CÉLÚ INTÉZMÉNYEK		
INTÉZMÉNY MEGNEVEZÉSE		CÍM
1	Rudas gyógyfürdő	1013 Bp., Döbrentei tér 9.
2	Rácz fürdő	1013 Bp., Hadnagy u. 8-10.

3	Oxigén-wellness Naphegy	1016 Bp., Naphegy u. 67.
4	Tabáni Tenisz Center	Bp. I. kerület, Krisztina krt. (6112 hrsz.)
5	Tabáni Spartacus	1013 Bp., Attila út 2.
6	Budavári Önkormányzat Sport- és szabadidőközpont	1016 Bp., Czakó u 2-4.
7	Sportpark	1016 Bp., Tabán
SZAKRÁLIS INTÉZMÉNYEK		
INTÉZMÉNY MEGNEVEZÉSE		CÍM
1	Budavári Nagyboldogasszony Főplébánia	1014 Bp., Országház u.14.
2	Esztergom-Budapest Főegyházmegye	1014 Bp., Úri u.62.
3	Felsővízivárosi Szent Anna Plébánia	1011 Bp., Batthyány tér 7.
4	Alsóvízivárosi Kapucinus Plébánia	1011 Bp., Fő u.32.
5	Krisztinavárosi Plébánia	1013 Bp., Mészáros u.1.
6	Budapest-Tabán Alexandriai Szent Katalin Plébánia	1013 Bp., Attila út 11.
7	Budai Református Egyházközösség	1011 Bp., Szilágyi Dezső tér 3.
8	Budavári Evangélikus Egyházközösség	1014 Bp., Táncsics Mihály u.28.
KERESKEDELMI LÉTESÍTMÉNYEK		
INTÉZMÉNY MEGNEVEZÉSE		CÍM
1	ALDI	1016 Bp., Mészáros u. 56/A.
2	Batthyányi téri Vásárcsarnok	1011 Bp., Batthyány tér 5-6
3	CBA (várhatóan 2020-tól SPAR)	1013 Bp., Krisztina tér 1.
CIVIL SZERVEZETEK, EGYESÜLETEK		
INTÉZMÉNY MEGNEVEZÉSE		CÍM
1	Budai Polgári Casino	1011 Bp., Hunyady János u.8.
2	Budai Polgári Kör	1011 Bp., Fő u.28.
3	Budai Polgárok Társasága	1015 Bp., Ostrom u.17.
4	Budavári Lakosok Szövetsége	1014 Bp., Úri u.6.
5	Budavári Nemzeti Kör	1011 Bp., Corvin tér 1
6	Budavári Szabadelvű Társaság	1015 Bp., Donáti u.44.
7	Cédrus Művészeti Alapítvány	1014 Bp., Szentháromság tér 6.
8	Gimnázium 1687 Alapítvány	1015 Bp., Szabó Ilonka u. 2-4.

9	Gyermeki és Ifjúsági Jogvédő Alapítvány	1016 Bp., Naphegy u. 39.
10	Ház a Réten Közhasznú Kulturális Egyesület	1016 Bp., Kosciuszkó T. u. 10.
11	Hadirokkantak, Hadiözvegyek és Hadiárvák Országos Nemzeti Szövetségének I. kerületi szervezete	(nem rendelkezik címmel)
12	Haypál Alapítvány	1011 Bp., Szilágyi Dezső tér 3.
13	Kézfogás Testvérvárosi Egyesület	1011 Bp., Batthyány u. 67.
14	Krisztinavárosi Cserkészalapítvány	1013 Bp., Pauler u. 14.
15	Krisztinavárosi Szent Gellért Alapítvány	1016 Bp., Mészáros u.1.
16	Lánchíd Kör Egyesület	1011 Bp., Bem rkp.6.
17	Magyar Asszonyok Érdekszövetsége	1011 Bp., Hunyadi János u.9.
18	Minden Művészetek HILD Alapítvány	1015 Bp., Batthyány u. 31.
19	Mozgássérültek Budapesti Egyesületének Budavári Szervezete	1011 Bp., Bem rkp.6.
20	Rege Kulturális Egyesület	1013 Bp., Attila út 67.
21	Rúnatábor Szerepjátékos, Élő Történelmi És Kulturális Egyesület	1015 Bp., Orom u. 10.
22	Tabánért Alapítvány	1013 Bp., Döbrentei u. 18.
23	Tabáni Spartacus Sport és Környezetvédő Egyesület	1013 Bp.,Attila út 2.
24	Tabán Társaság Egyesület	1012 Bp.,Attila út 2.
25	Várbarátok Köre Közhasznú Egyesület	1013 Bp., Döbrentei u. 9.
26	Szent Korona Szövetség	1014 Bp., Dísz tér 11.
27	Színhely Egyesület és Galéria	1014 Bp., Várfok u. 12.
28	Hagyományok Háza Baráti Köre Egyesület	1011 Bp., Corvint tér 8.

36. táblázat: Intézmények listája
Forrás: a kerület honlapja

A táblázathoz tartozó következő ábra nem jeleníti meg azokat az intézményeket, melyek az Önkormányzathoz tartoznak, de nem az I. kerületben helyezkednek el. A térkép a jelentősebb kereskedelmi létesítményeket is tartalmazza.

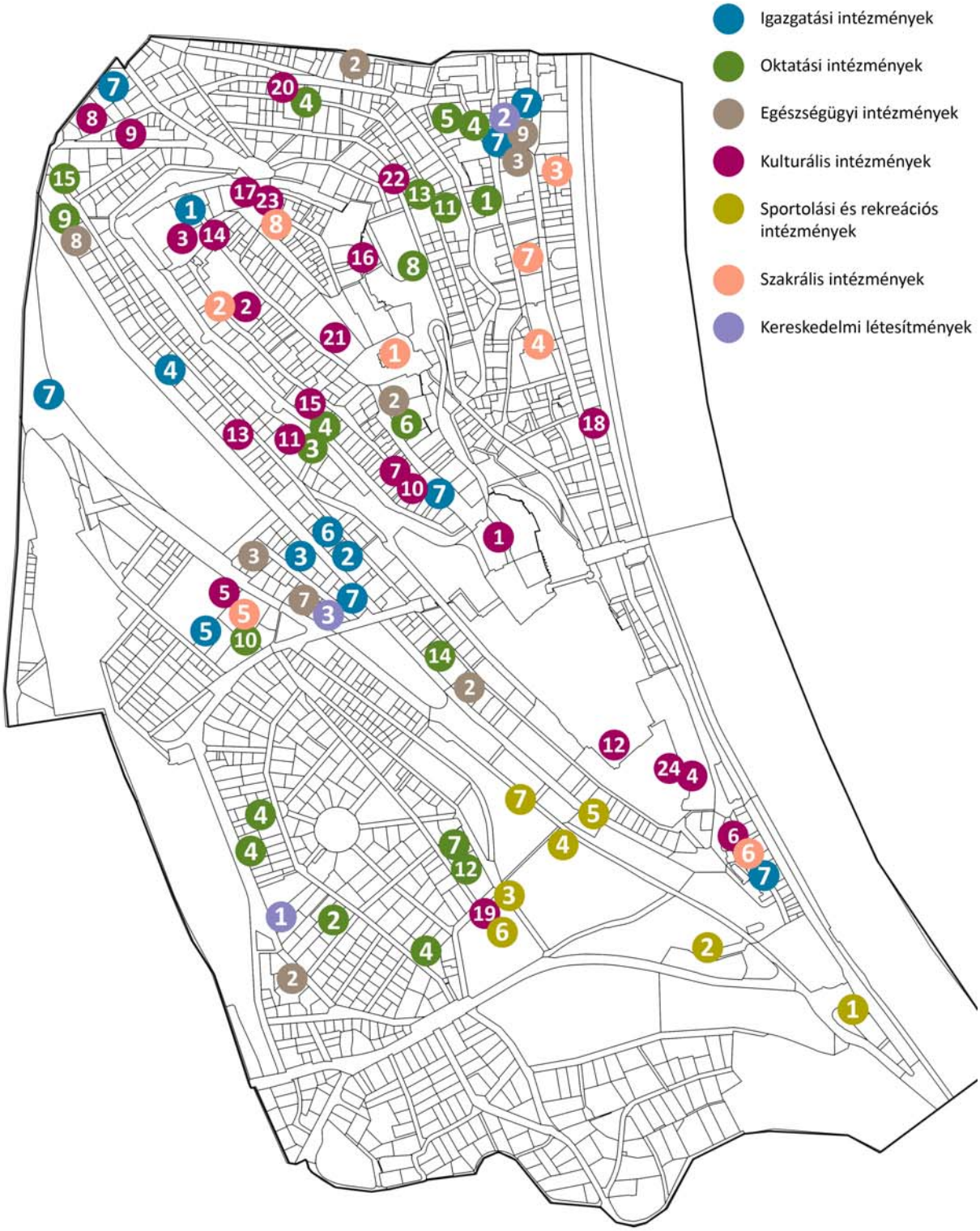

96.ábra: Kerület intézményei
Forrás: saját készítésű ábra

Alulhasznosított barnamezős területek

Barnamezős területeknek nevezzük azon területeket - barnamező-fogalom egységes európai meghatározása CABERNET (Concerned Action on Brownfields and Economic Regeneration Network) szerint -, amelyekről elmondható, hogy hatással volt rájuk saját, valamint a közvetlen környezetük korábbi használata; felhagyottak, vagy alulhasznosítottak; vélt vagy valós környezeti szennyezettséggel terheltek; elsősorban fejlett városi térségben találhatóak; újra hasznossá tételük beavatkozást igényel.

Ezek alapján Budapesten a használaton kívüli, illetve alulhasznosított területek jelentős hányada „klasszikus" barnamezős terület (azaz az egykor ipari, közlekedési, vagy katonai funkcióval bíró területek).

Az alulhasznosítottság a belső területi tartalék nem megfelelő kihasználását, vagy városszerkezetileg nem megfelelő funkciót jelenti. Ezeken a területeken sok esetben nem értékes az épületállomány. Előfordul, hogy az elmúlt években a területen jelentős bontások történtek, de a terület (minőségi) átalakulása – jellemzően a gazdasági válság következtében – nem történt meg, és a visszamaradt, néha értékes épületek sem hasznosítottak megfelelően.

Az alulhasznosított területek mellett számos olyan használaton kívüli terület van, amelyen a korábbi használat megszűnt, az értéktelen épületek vagy elbontásra kerültek, vagy üresen állnak, de számos értékes épület pusztul megfelelő használat hiányában. A használaton kívüli területeken a város számára jelentős fejlesztési lehetőség kínálkozik beépítésre és szabadterületek fejlesztésére egyaránt. Jelenlegi állapotuk szerint, ezen területeken belül megkülönböztetésre kerültek az épületállománnyal rendelkező, illetve üres, épületállománnyal nem rendelkező területek.

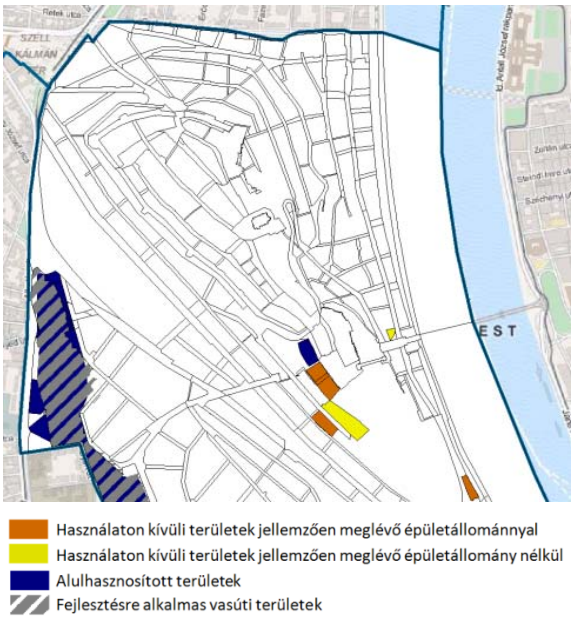

97. ábra Barnamezős területek az I. kerületben
Forrás: Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat Településfejlesztési Koncepció és Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat, 2015

Jelen vizsgálatban a használat alapján a barnamezős területek tekintetében a következő kategóriák kerültek megkülönböztetésre:

- *Használaton kívüli területek jellemzően meglévő épületállománnyal,*
- *Használaton kívüli területek jellemzően épületállomány nélkül,*
- *Alulhasznosított területek,*
- *Fejlesztésre alkalmas vasúti területek.*

Az alulhasznosított és barnamezős területek adatait a 4.5. számú melléklet tartalmazza.

Az I. kerületben az alábbi barnamezős területek kerültek lehatárolásra (lásd.: fenti térkép):

A TERÜLET MEGNEVEZÉSE	ALUL-HASZNO-SÍTOTT FUNKCIÓ	EGYKORI HASZNOSÍ-TÁS MÓDJA	TELEK-CSOPORT TERÜLETE (m^2)	FEJLESZTÉSRE ALKALMAS TERÜLET (m^2)	VÉDETTSÉG TÍPUSA	VÉDETT ÉPÜLET ALAPTERÜLETE (m^2)
Déli pályaudvar	közlekedés	közlekedés	153311	137396	Nyilvántartott régészeti lelőhely területe	-
Budavári Sport- és Szabadidő-központ	sport	-	22563	22563	Nyilvántartott régészeti lelőhely területe	-
Váralja utca	-	-	3246	3246	Műemléki jelentőségű terület, Világörökségi helyszín, Nyilvántartott régészeti lelőhely területe	-
Palota út - Lovarda út közötti épülő mélygarázs	-	-	7713	7713	Műemléki jelentőségű terület, Világörökségi helyszín, Nyilvántartott régészeti lelőhely területe, Nemzeti emlékhely, Műemlék	-
Szent György út menti régi kastély romjai, romkert	romkert	-	6442	6442	Műemléki jelentőségű terület, Világörökségi helyszín, Nyilvántartott régészeti lelőhely területe, Nemzeti emlékhely, Műemlék	-
Szent György út menti romterület, Királyi Borház és Pincemúzeum	romkert, kereske-delem, szolgáltatás	-	3490	3490	Műemléki jelentőségű terület, Világörökségi helyszín, Nyilvántartott régészeti lelőhely területe, Műemlék	-
Fő utca, foghíj-telek, egykori Budai Takarékpénztár	üres telek	szolgáltatás	680	680	Műemléki jelentőségű terület, Világörökségi helyszín, nyilvántartott Régészeti lelőhely területe	-
Várkert Casino (Várkert-kioszk)	vendéglátó hely	kereskedelem, szolgáltatás	2037	2037	Műemléki jelentőségű terület, Világörökségi helyszín, Nyilvántartott Régészeti lelőhely területe, Műemlék	561

A Kormány a budapesti vasúti pályaudvari rendszer fejlesztésének irányairól szóló 1564/2018. (XI. 10.) Korm. rendeletében hét fejlesztési célt határozott meg, mely célok elérése érdekében felkérte a Miniszterelnökséget vezető minisztert és a z innovációért és technológiáért felelős minisztert, hogy készítsenek teljes körű Részletes Megvalósíthatósági Tanulmányt 2020. február 29-ei határidővel, amely javaslatot tesz, többek között, a

„Budapest kelet-nyugati vasúti átjárhatósága bővítésérére, a Déli pályaudvar térségén keresztül a Nyugati pályaudvarhoz vezető „vasúti összekötő alagút" megépítésére és az így növekvő szerepű Nyugati pályaudvarrá alakítására, (…)

a fejpályaudvarok és a bevezető vasúti vonalszakaszok mentén lévő vasúti rozsdaövezetek funkcióváltására, városfejlesztési célú hasznosítására, kiemelten a fejlesztési célok megvalósítása nyomán fokozatosan felszabaduló Déli pályaudvar teljes területére, a Nyugati pályaudvar és a Keleti pályaudvar menti, valamint az azokhoz vezető belterületi vasúti vonalszakaszok mentén felszabadítható területekre,"

Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

A szlömösödött, degradálódott lakóhely jellemzője, hogy rossz fizikai körülményei olyanok, melyeken gyakran csak a városrehabilitációs beavatkozások segíthetnek. Az itt élőkre általában jellemző az alacsony iskolázottság és alacsony foglalkoztatási ráta, a lakhatási költségek megfizetésének mindennapos nehézsége, a rossz egészségi állapot, és az általános elszegényedés. Ilyen területek lehetnek többek között:

- *a szegregátumok és a szegregációval veszélyeztetett krízisterületek (mély strukturális és komplex szocio-kulturális problémák következtében spontán rehabilitációs folyamat nem lehetséges);*
- *az erősen leromlott lakókörnyezetek;*
- *a környezetükhöz képest erőteljesen leértékelődő lakóterületek, ahol az alacsony státuszú lakók nagyarányú beköltözésével, a leértékelődés tovagyűrűző hatásával számolni lehet;*
- *a rozsdaövezetekbe ékelődő és/vagy azok mellett elhelyezkedő lakóterületek.*

A kerület **épített állományára jellemzően normál állapotú**, amely köszönhető annak is, hogy a kerület jellemzően nem a hátrányos szociális helyzetű lakosság célterülete. Mindezek mellett a kerület jelentős része világörökségi terület, így a kerület stratégiai céljai között is szerepelt az ehhez méltó épített és természeti környezet kialakítása. Ebből adódóan az épített állomány megőrzése és kezelése a kerület általános feladatai közé tartozott.

A fővárosban a rossz helyzetű népességet koncentráló, leromlott épületállományú területei viszonylag szétszórtan helyezkednek el, ám egy-egy kerületben több kisebb terület is van, ahol a leromlott, rossz állapotú, alacsony komfortfokozatú, rossz minőségű (szubstandard, zsúfolt lakások) lakások aránya magas. **Az I. kerületi lakások között kevés szubstandard van**. A lakások jelentős része összkomfortos vagy komfortos, 2011-ben a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya 3,6% volt a kerületben, amely a Budapesti átlag alatt marad.

1.9./2 A telekstruktúra vizsgálata

Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

Egy településen belül a telekszerkezet, a telkek morfológiája alapvetően meghatározza annak szerkezetét és egyben a településképet. A történetileg kialakult utcahálózat, a telekosztások akár évszázadokra visszamenőleg is lekövethetők, a múlt lenyomataként szolgálnak. A telekstruktúra, a területi és szélességi-mélységi jellemzők meghatározzák a beépítés jellegét, vizsgálata ezért kulcsfontosságú.

Az I. kerület Budavár telekstruktúrájáról általánosságban elmondható, hogy homogén szerkezetű. A kerületben túlnyomórészt az 1000 m^2 alatti telkek dominálnak. A homogenitása ellenére azonban egyértelműen felfedezhetőek a történelmi városfejlődés különféle időszakokhoz és építészeti karaktereihez kötődő jellemvonások. A kerületben jól elkülöníthetőek a várfalon belüli és a várfal körüli morfológiailag különböző telektípusok, a különféle városüzemeltetési és intézményi telkek, valamint a Naphegy – Tabán és a Gellért-hegy jellegzetes telektípusai.

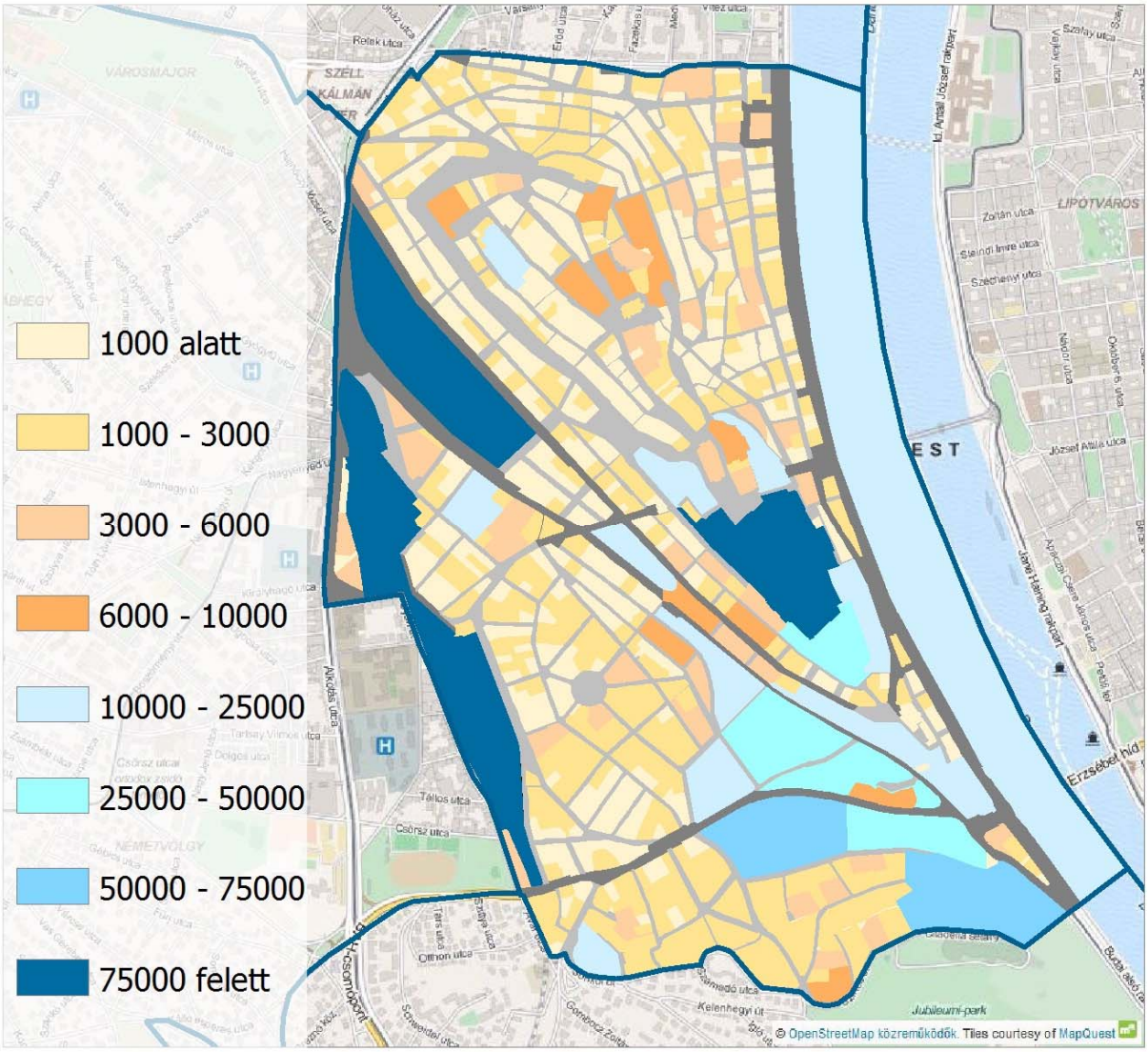

99. ábra: Jellemző telekméret területi megoszlása (m²)
Forrás: Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat Településfejlesztési Koncepció és Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat, 2015

A várfalon belül spontán alakult polgári város megőrizte középkori városszerkezetét, utcahálózatát, telekosztását. Budavár szűkös telekviszonyai miatt a fejlődésnek indult város lakossága kiszorult a Várhegy alatti területekre. A Várhegy és az azt körülölelő telkek jellemzően 1000 négyzetméter alattiak, de találhatunk 1000 – 3000 négyzetméter közötti ingatlanokat is.

A Naphegy – Tabán és a Gellért-hegy telekviszonyai erősen utalnak a kerület többi részétől eltérő beépítési struktúrára. A területre jellemző a szabadon álló villa és a társasház jellegű beépítés. Ennek megfelelően a telekméretek is nagyobbak a zártsorú beépítésű területekhez képest, jellemzően 1000 – 3000 négyzetméter közöttiek. A telkek szélessége és mélysége nagyobb, mint a Budavár területén.

A harmadik típus a különféle városüzemeltetési és intézményi területek telkei. Jellemzően 6000 négyzetméter felettiek, azonban 75.000 négyzetméter feletti ingatlanok is kialakultak (Déli pályaudvar, Budavári palota telke).

A 100. ábra a 99. ábrához képest részletesebben megmutatja a 3000 m^2alatti telekméreteket. Látható, hogy még 500 m^2alatt is szép számban találhatóak telkek. Ezek többnyire a vár telkei és az azt szorosan körülvevő területek, melyek megőrizték a középkori telekosztásukat. Krisztinavárosra egy eggyel magasabb telekméret kategória jellemző (1000 m^2 körül).

A legmagasabb telekméret kategóriába tartozó területek többnyire a parkok, zöldfelületek területét jelenti, valamint a Déli pályaudvar telkét és a Duna telkét. A környezetéből kitűnik a Várban két nagyobb telek. Az egyik a Mátyás templom előtt található (Halászbástya, Budapesti Egyetemi Katolikus Gimnázium), a másik a Mária Magdolna Toronytól délre található háztömb (Telefónia Múzeum, vegyes funkciójú épületek, lakó épületek).

A vízivárosban a kis telkeket kiegészítik a 2000-től 5000 m^2-es telkek, melyek méretei valószínűleg a terepviszonyoknak is köszönhetőek. A Gellért-hegyre egy viszonylag homogénebb telekméret struktúra jellemző, itt leginkább a 800m^2-től 1300 m^2-ig terjedő telekméretek dominálnak.

KATEGÓRIA	DB	%
0-500 m^2	571	33
500-800 m^2	383	22
800-1300 m^2	379	22
1300-2000 m^2	192	11
2000-5000 m^2	133	7
5000-10.000 m^2	52	3
10.000felett m^2	41	2

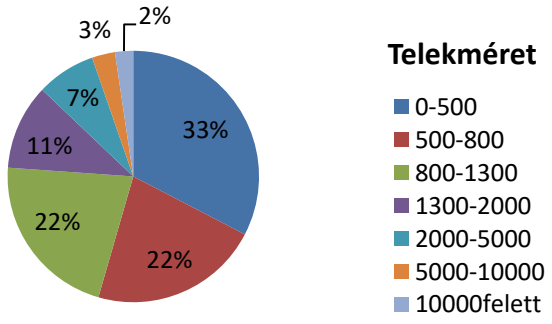

101. ábra: Telekméret alakulása
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

100. ábra: Telekméret vizsgálat
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját készítésű ábra

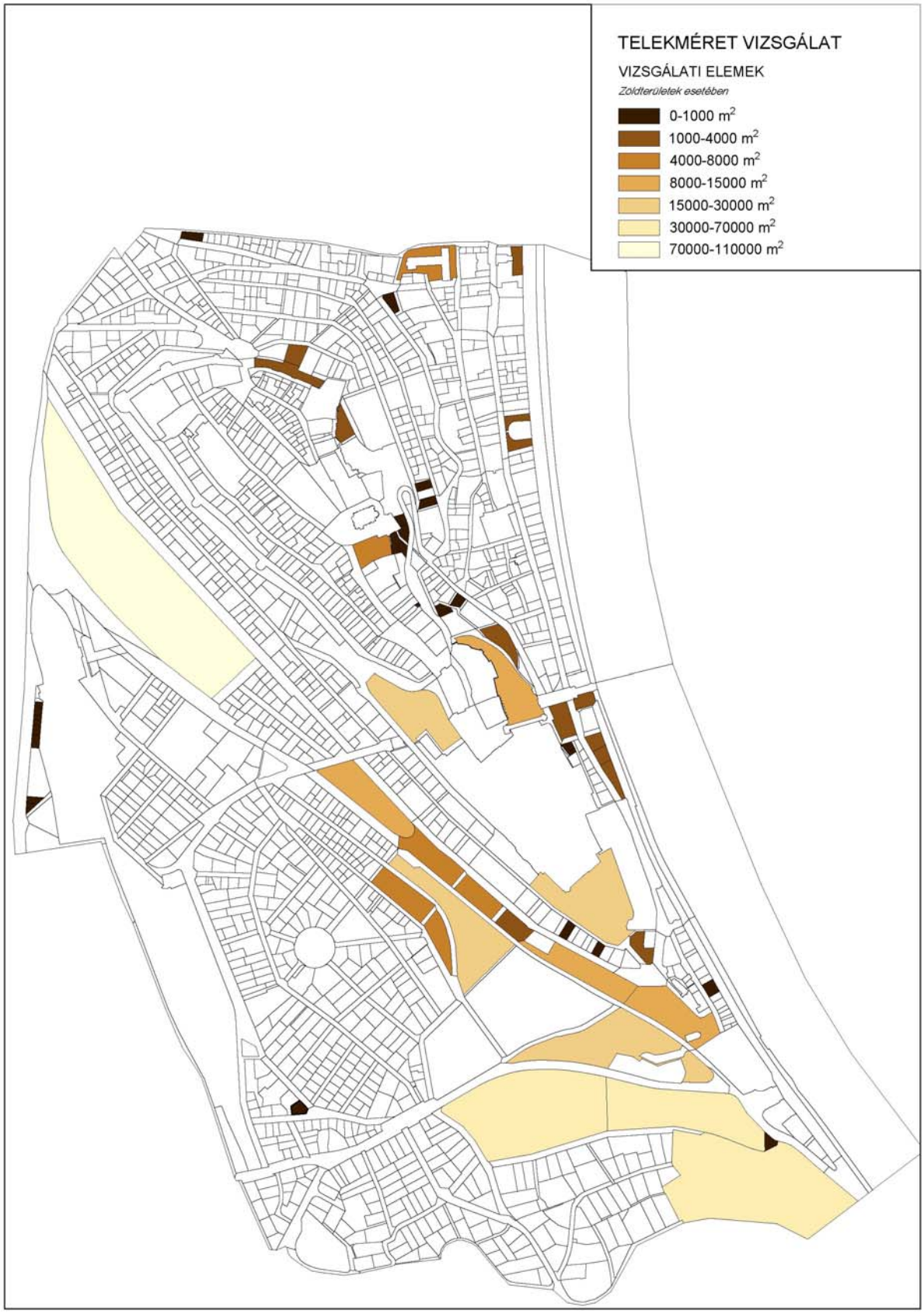

103.ábra: Parkok telekméret vizsgálata
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

KATEGÓRIA	DB	%
0-1000 m^2	28	46
1000-4000 m^2	14	23
4000-8000 ^{m2}	6	10
8000-15 000 m^2	4	7
15 000-30 000 m^2	4	7
30 000-70 000 m^2	3	5
70 000-110 000 m^2	1	2

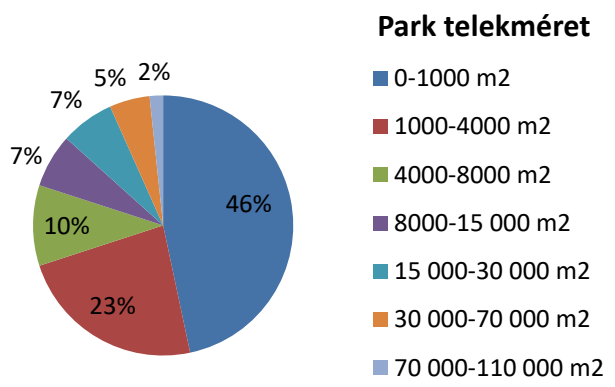

102. ábra: Park telekméret alakulása
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

A parkok többnyire nagyobb telekmérettel rendelkeznek, melyek többsége a legkisebb telekméret kategóriába tartozik, ahogy az a kerület telkeire is jellemző. A legnagyobb zöldterület a Vérmező területe, melyet a Gellért-hegy értékes zöldövezete követ. Ezen a területen található meg a Filozófusok kertje, a Szent Gellért szobor, a Citadella és a csúszda játszótér. Ezek többsége már a 11. kerületben található, de a kerület életére hatással vannak.

1.9./3 Önkormányzati tulajdon kataszter

Az adatszolgáltatás a statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. törvény (Stt.) 8. § (2) bekezdése alapján, 2014.03.03-én történt. Nyilvántartási szám: 1080, Jelentés az önkormányzatok ingatlankezelési és lakásellátási tevékenységérők (2013. Az I. kerület tulajdonában 522 db épület és lakóépület található.

ÉPÜLETEK ÉS LAKÓÉPÜLETEK	DB	LAKÁS- ÉS NEM LAKÁS CÉLJÁRA SZOLGÁLÓ BÉRLEMÉNYEK	DB
Kizárólag önkormányzati tulajdonú lakóépület	132	kizárólag önkormányzati tulajdonú épületekben levő nem lakás céljára szolgáló bérlemény	150
Vegyes tulajdonú lakóépület	385	kizárólag önkormányzati tulajdonú épületekben levő lakásbérlemény	1134
Vegyes tulajdonú nem lakás céljára szolgáló épület	5	vegyes tulajdonú épületekben levő nem lakás céljára szolgáló bérlemény	369
		vegyes tulajdonú épületekben levő lakásbérlemény	359
Összesen	522	Összesen	2012

37. táblázat Önkormányzati ingatlanvagyon kataszter
Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Az 519 db nem lakás céljára szolgáló, önkormányzati tulajdonú bérlemény össz-alapterülete: 60.105 m2. Az 1493 db lakás céljára szolgáló, önkormányzati tulajdonú bérlemény össz-alapterülete: 92.940 m2. Ebből összkomfortos 553 db, komfortos 874 db, félkomfortos 40 db, komfort nélküli 20 db. A 2013-as év során 17 lakás és 6 nem lakás céljára szolgáló bérlemény önkormányzati tulajdonjoga került törlésre.

AZ INGATLANGAZDÁLKODÁS BEVÉTELEI	
Lakásbérlet	285.735e Ft
Helyiségbérlet	569.322e Ft
Lakáseladás	3.960e Ft

38. táblázat Önkormányzati ingatlangazdálkodási bevételek
Forrás Önkormányzati adatszolgáltatás

Az önkormányzat által (központi költségvetésből) nyújtott szociális lakhatási hozzájárulás: 7.051e Ft.

A lakásságazatban felújításra, korszerűsítésre és karbantartásra költött összeg: 1.218.489e Ft.

A 104. ábra alapján látható, hogy a közterületek jelentős része önkormányzati tulajdonban áll, ezt egészítik ki az állami területek (pl.: Duna, várpalota). Az egyéni tulajdon is jelentős túlsúlyban van nem meglepő módon. Kisebb cégek, gazdasági társaságok is több kisebb területet tudhatnak magukénak, a legjelentősebb ilyen terület a MÁV tulajdonában lévő Déli pályasínek és azok környezete. Az egyházak területét jelölő kék foltok mutatják, hogy mennyi templom és hozzá tartozó épület, esetleg egyházi tulajdonú telek található a kerületben.

Ezen az ábrán látványosabb az Önkormányzati tulajdonok túlsúlya (34%). Látszik, hogy egyházi tulajdonú területek többnyire a kerület északi felére rendeződnek.

KATEGÓRIA	DB	%
Állami tulajdon	95	5
Önkormányzati tulajdon	601	34
Egyházak, egyesületek	13	1
Egyéb	1040	60

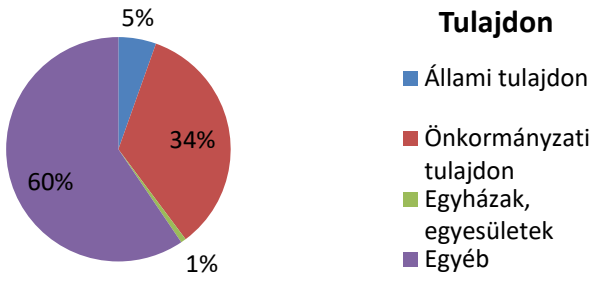

106. ábra: Tulajdonvizsgálat
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

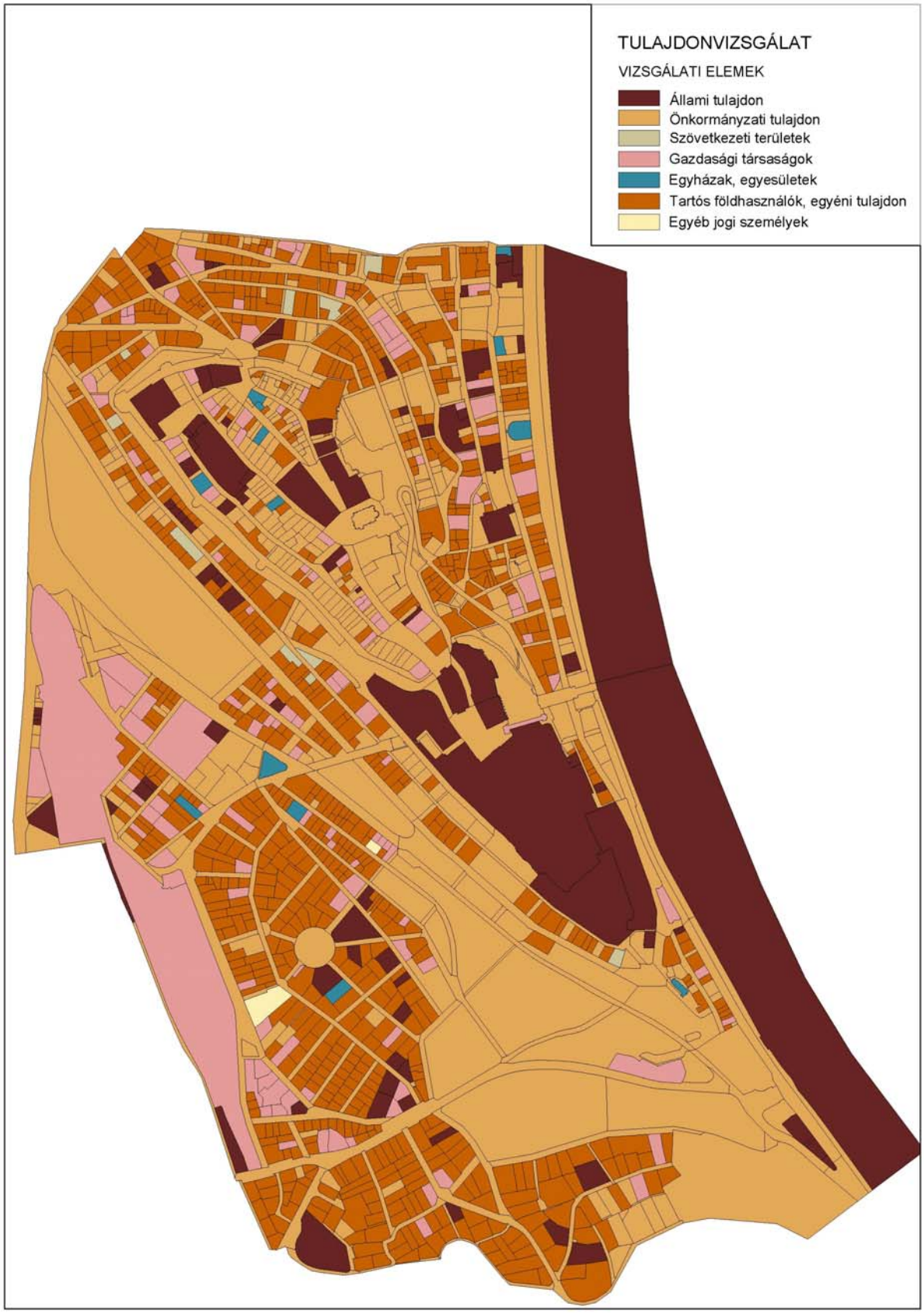

104.ábra: Tulajdonvizsgálat
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

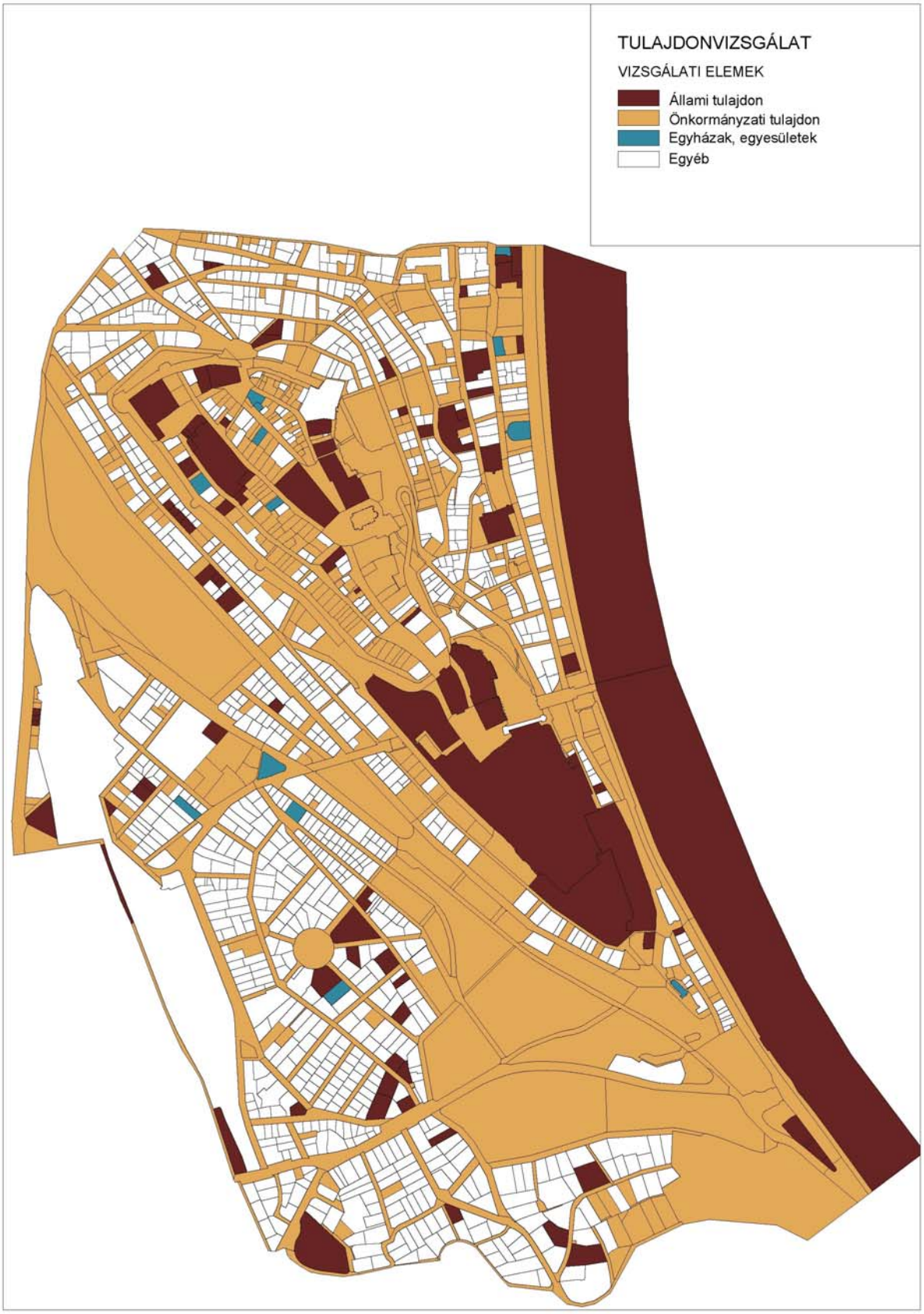

105.ábra: Tulajdonvizsgálat
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

1.9./4 Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

A megalapozó vizsgálat elkészítéséhez az Önkormányzattól kapott hivatalos, digitális ingatlan-nyilvántartási alaptérkép került felhasználásra, mely tartalmazza a település jelenlegi épületállományát, valamint a terület szintvonalas rajzát.

107.ábra: Az első kerület épületállomány
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

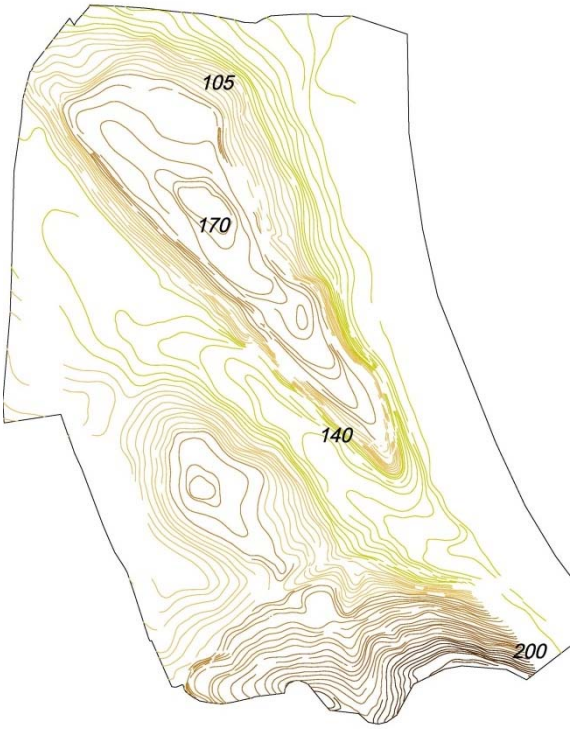

108.ábra: Az első kerület szintvonalas ábrázolása
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

A kerület legmagasabb pontjának tengerszínt feletti magassága 200 m, Budapest sík részeihez képest pedig kb. 100 m.

Az épületállomány a fejezet további részében az alábbi szempontok alapján kerültek vizsgálatra:

- *Épületek funkciója;*
- *Telek beépítési jellemzői;*
- *Épület magassága, szintszáma;*
- *Épületforma, tetőidom;*
- *Utcakép, térarány;*
- *Értékes épületek.*

1.9./5 Az építmények vizsgálata

Funkció, kapacitás

Az önkormányzattól kapott adatszolgáltatások alapján a kerületben az alábbi funkciók találhatóak: Lakó, pályaudvar-vasútállomás, gazdasági-üzemi épület, iroda, étterem-szállás, benzinkút, rom,

tűzoltóság, vár, templom, oktatási-egészségügyi intézmény, kulturális-művészeti intézmény, sportolási intézmény, közpark, vásárcsarnok, fürdő, garázs-parkoló, közút-közterület, Duna, üres telkek. Ezek alapján a teljes kerületre készült funkció vizsgálat, melyből egyértelműen kiderül, hogy a lakó funkció dominál, ezt egészítik ki, a zöldfelületek, irodák és az intézmények, de a Déli pályaudvar, vasútállomás is jelentős területet foglal el a kerület nyugati felén. Városrészekre lebontva is jellemző, hogy a lakóterületek dominálnak. A Vízivárosban emellett többnyire irodák láthatóak. A várban a másodlagos funkció talán az intézmények és a szolgáltató funkciók (étterem, szállás), az előbbi annak köszönhető, hogy politikailag a vár területe mindenkor egy meghatározó terület volt, így fontosabb, nívósabb intézmények egy része ide tömörült, az utóbbi pedig a turizmusnak köszönhető valószínűleg. A Tabán területe az egyetlen, ahol nem a lakóterületek a dominánsak, hanem a zöldterületek, parkok. Krisztinavárosban található Budapest egyik pályaudvara, a Déli pályaudvar, mely jelentős területet elfoglal a városrészben. De emellett több intézmény és iroda is megtalálható itt. A Gellért-hegyen egyértelműen a lakó rendeltetés van jelen, kertvárosi mivoltának köszönhetően.

KATEGÓRIA	DB	%
Lakó	1140	68
Iroda	49	3
Étterem, szállás	17	1
Oktatási, egészség-ügyi intézmény	34	2
Kulturális, művészeti int.	8	0.47
Sportolási intézmény	4	0.24
Közpark	69	4
Közút, közterület	285	17
Üres telek	83	5

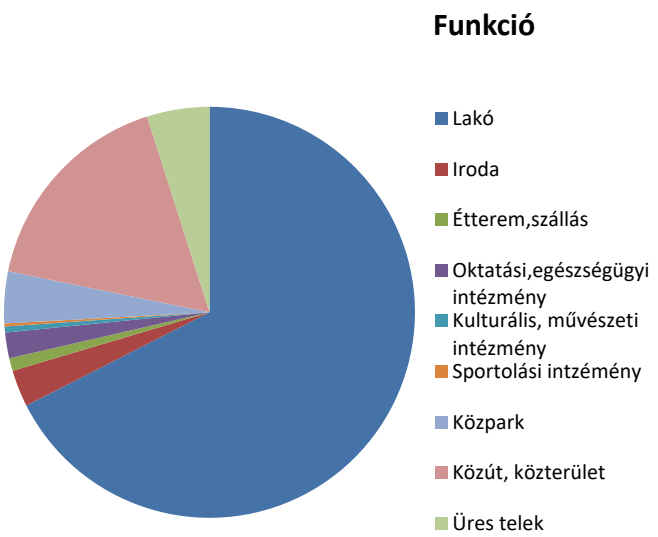

109. ábra: Épületek funkcióvizsgálata
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

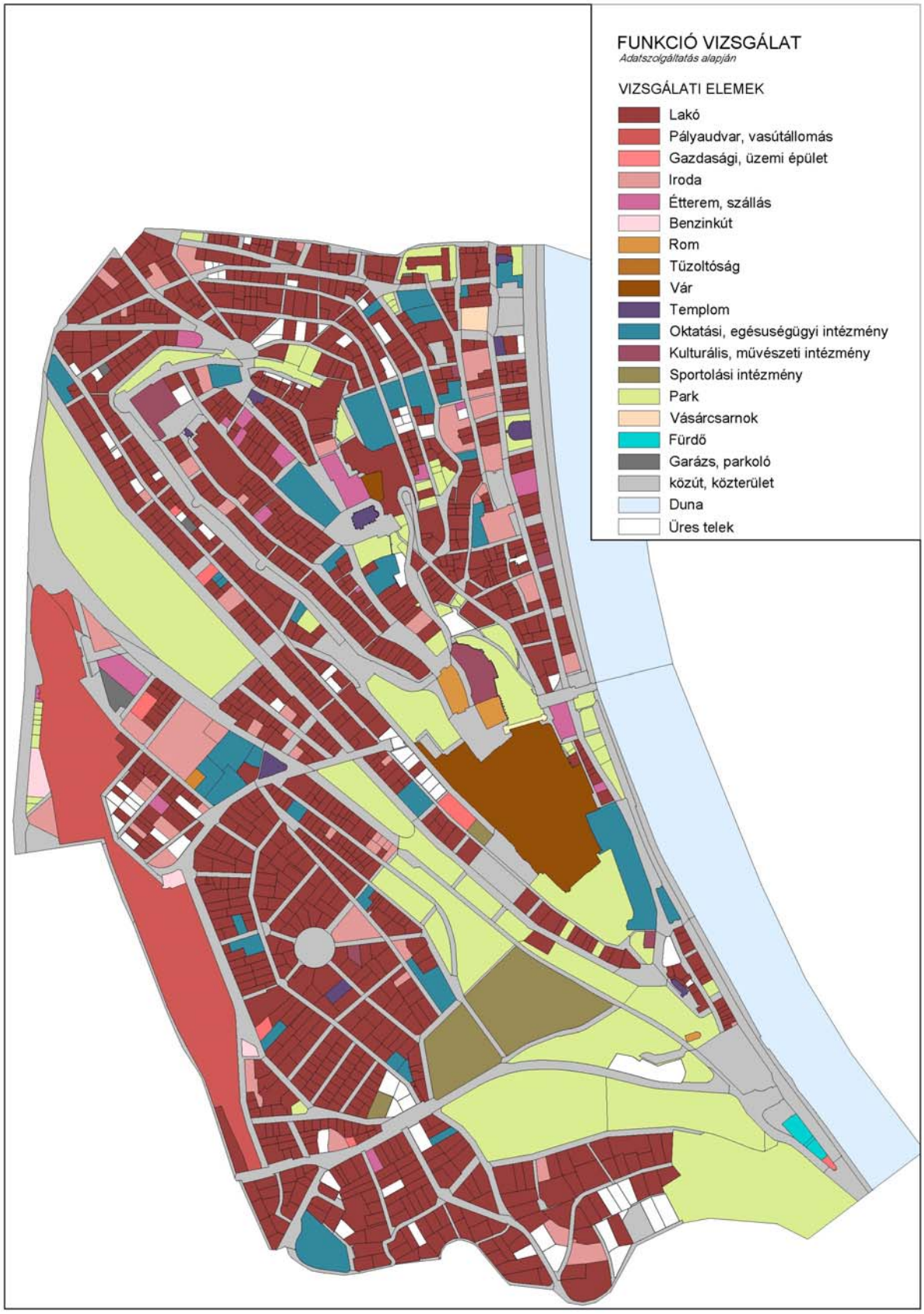

110.ábra: Funkció vizsgálat
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

Beépítési jellemzők

A beépítési jellemzők területhasználatonként változnak. A beépítési módot a Kerületi Építési szabályzat övezetenként összesen négy kategóriába sorolja, azonban számottevően össezesen kettőt különböztetünk meg: zártsorú, szabadonálló jellemzően, de előfordul oldalhatáron álló és ikres beépítés is.

Nagyvárosias területre a KÉSZ elkülönít zártsorú, szabadonálló és nagyvárosias közpark beépítésű területeket. Ezeken a területeken zártsorú beépítés esetében 60-75 % között szabályozza a KÉSZ a szint feletti beépítettséget, a szabadonálló beépítési formánál ezzel szemben csak 35%-ra, az építménymagasság pedig a kialakult állapotot követi.

111.ábra: Beépítési módok, az övezeti tervlap alapján
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

A városias, jellemzően zártsorú lakóterületeken zártsorú, szabadonálló és szintén városi közpark beépítésű területek vannak. A zártsorú beépítések esetében 60-70% közé szabályozzák a beépítettséget, míg a szabadonálló épületek esetében 35%-ra. Az építménymagasság a kialakult állapothoz igazodik. A kisvárosias területeken zártsorú, szabadonálló és kisvárosias park található. Zártsorú beépítés esetében jellemző a 60%-os beépítettség, szabadonálló társainál szintén és a jellemzően kertes területeken mindössze 10%-ra szabályozza a KÉSZ, ugyanitt a maximális építménymagasság 3,5 méter, míg a többi területen a kialakult állapotot követi. A vegyes területeken zártsorú, szabadonálló és városközponti közpark található. A városközponti területek esetében a zártsorú beépítés módnál 60-75% közötti beépítettség a megengedett maximálisan, de egy övezet esetében engedélyezett a 100%-os beépítettség is (magasabb sűrűségű, jellemzően zártsorú beépítési terület). Az intézményi területeknél a zártsorú beépítési módnál 60-75% közé esik a megfelelő tartomány, szabadonálló beépítési mód esetében azonban csupán 35% a felső határ. Az utóbbi két kategóriában a maximális építménymagasság többnyire a kialakult állapotot követi. A nagy zöldfelületi intenzitású intézmények esetében 10-35% közötti a megfelelő tartomány. A különleges városüzemeltetési területeken zártsorú területekkel találkozhatunk. Itt 75% és 100% közöttiek a megfelelő beépítettségi arányok. Az ábrán jól látható, hogy a beépítésre szánt területeken zártsorú és szabadonálló beépítés a jellemző.

Jellemző beépítési mérték

A beépítési mérték a beépítés sűrűségének egyik fontos meghatározó eleme, amely érték – az egyéb beépítési paraméterek ismeretében - jól jellemzi az egyes területek beépítési intenzitását.

A Budai vár és a Víziváros városrészek területének jelentős részén a beépítési mérték jellemzően 60 % feletti. A várlejtő keleti oldalán a domborzati adottságok miatt a beépítési mérték 40-60 % és 20-40 % közötti. A Krisztinaváros, Naphegy és a Gellért-hegy egyes területei jellemzően 20-40 % között beépített, azonban a kerületi közlekedési tengelyek mentén több esetben találkozhatunk intenzívebb beépítéssel (Hegyalja út, Mészáros utca, Attila út). A Tabán városrész beépített területein a beépítési mértéke változatos. Jól látható, hogy a kerület jelentős része 20% alatt beépített, jellemzően a Gellért-hegy, Krisztinaváros és a Palotanegyed területén.

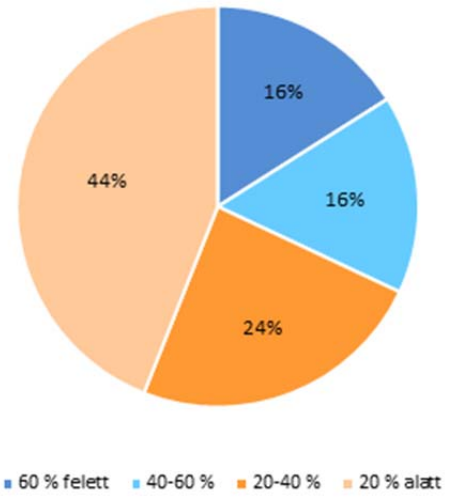

112. ábra Jellemző beépítési mérték (%) megoszlása a kerület egészén
Forrás: Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat Településfejlesztési Koncepció és Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat, 2015

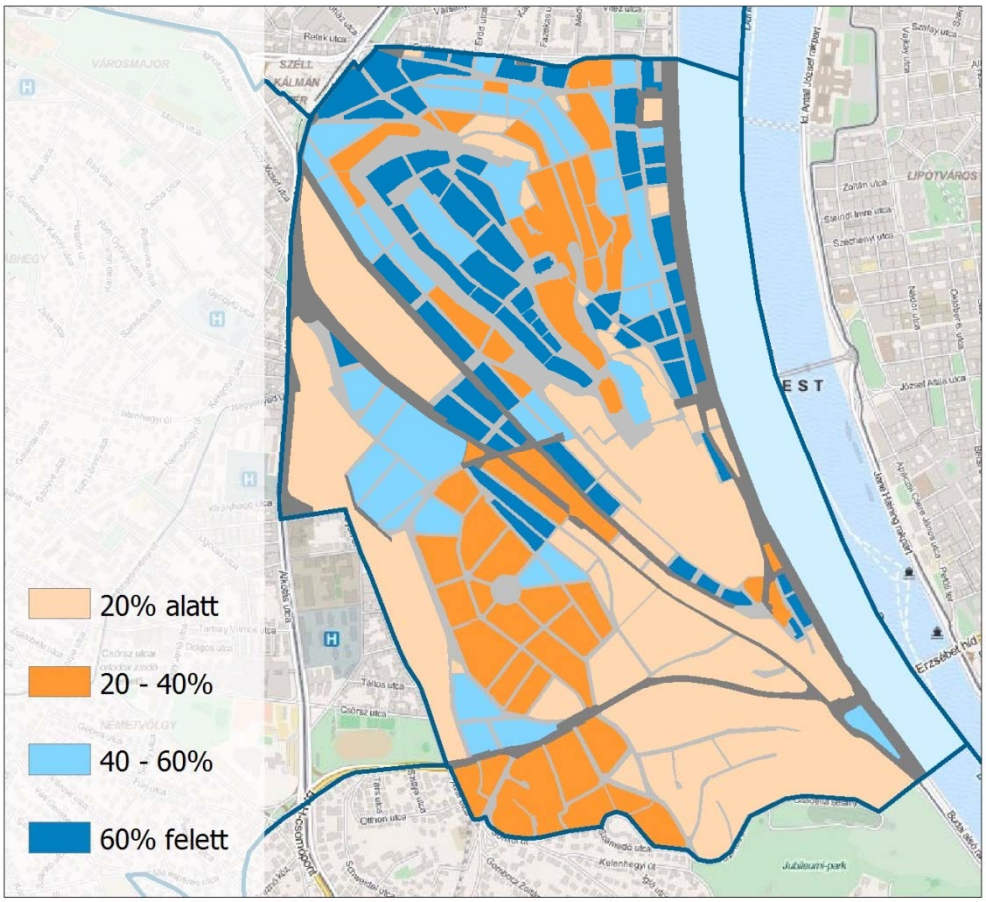

113. ábra: Jellemző beépítési mérték területi megoszlása (%)
Forrás: Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat Településfejlesztési Koncepció és Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat, 2015

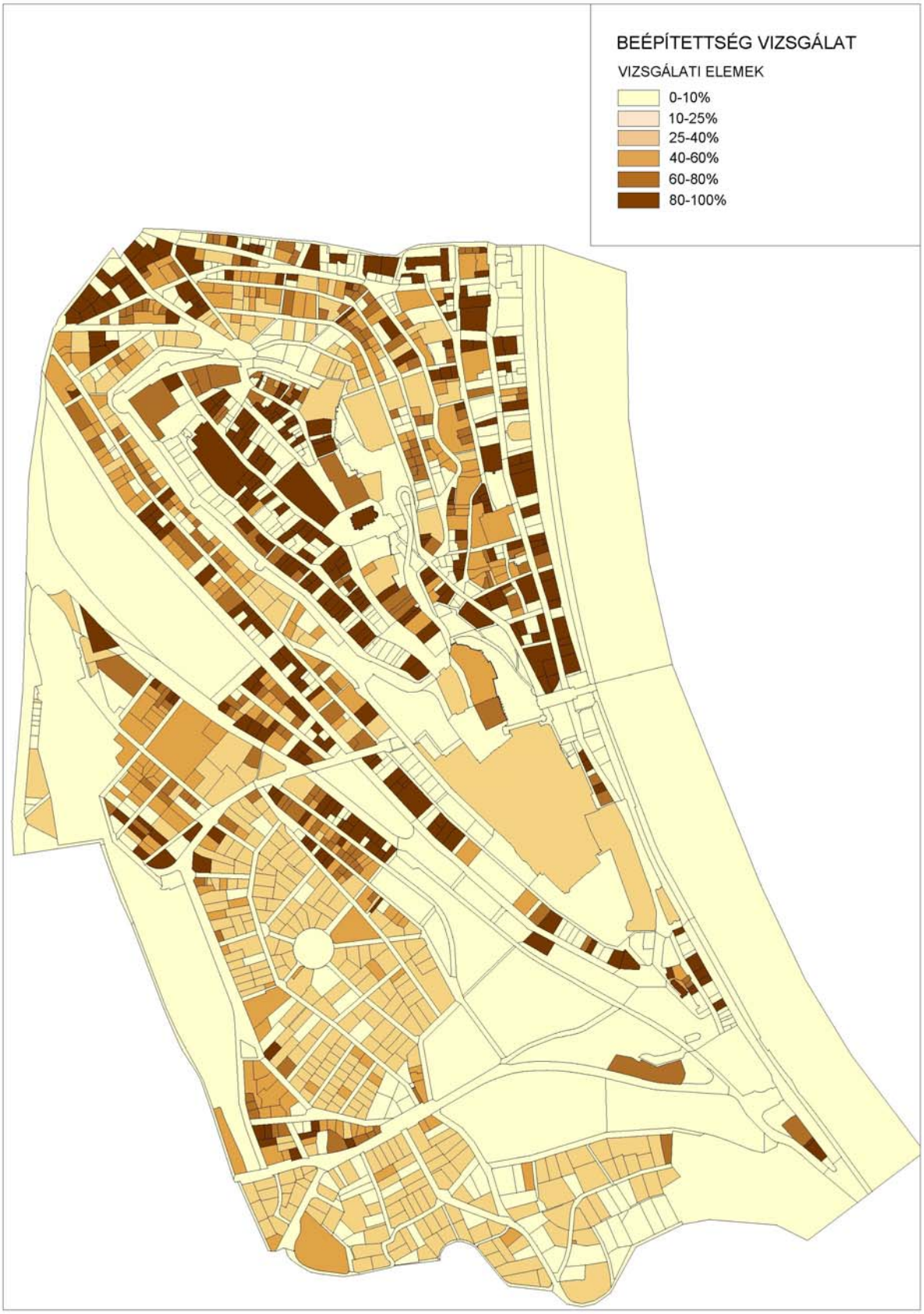

114.ábra: Beépítettség vizsgálata
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

Egy részletesebb vizsgálaton látható, hogy a Víziváros területén is többféle beépítési mértékkel találkozhatunk, hiába mutatja az első térkép, hogy többnyire 40% fölötti a beépítettség, a második ábra megmutatja, hogy a terepviszonyoknak köszönhetően jellemző a 10% körüli beépítettség is. A Gellért-hegy és a Tabán a leghomogénebb a zóna a vizsgált szempont tekintetébe (de sok más tekintetben is). A Tabán területén egyértelműen a 10% körüli vagy annál kisebb beépítettség a jellemző. Ez a magas zöldfelületi aránynak köszönhető. A Gellért-hegy esetében 20-40% közötti beépítettség dominál. Ez a kertes, laza beépítési módjának, valamint a terepviszonyoknak köszönhető. Krisztinaváros igen változatos képet mutat. A vasúti területekre és Vérmező területére egy igen laza beépítettség a jellemző, legalábbis a vizsgálatunk szerint. Azonban szöveges formában meg kell említeni, hogy a vasúti területeken ennél sokkal összetettebb a dolog, mert hiába ritkák az épületek (ráadásul többnyire kisebb alapterületűek), mégis szinte a teljes terület egy burkolt felület, sínekkel és járművekkel borítva, ezért a leghelyesebb az lenne, ha ezt a területet ennek tudatában értelmeznénk. A településrész közvetlen várhoz tapadó részein sűrű a várbéli területekhez illeszkedő beépítés a jellemző, azonban lejjebb haladva többnyire zöldfelületek gazdagítják a településképet, melyekre szintén egy lazább beépítés a jellemző.

KATEGÓRIA	DB	%
0-10%	137	11
10-25%	194	15
25-40%	196	16
40-60%	236	19
60-80%	180	14
80-100%	307	25

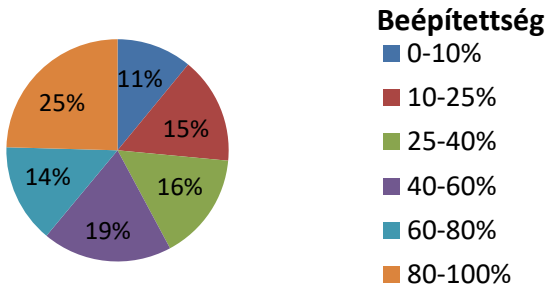

115. ábra: Beépítettség vizsgálat
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

A beépítés magassági jellemzői (szintszám, beépítési magasság)

A beépítés magassága meghatározó eleme a városképnek, emellett a sűrűség másik meghatározó tényezője. A szintszámok vizsgálata valójában a beépítési magasság vizsgálatot helyettesíti.

Az Attila út, a Széll Kálmán tér mentén és a Víziváros várlejtő felöli oldalán meghatározóak a 4-5 szintes épületek. A Krisztinaváros pályaudvar menti beépítése hasonló magassági mutatókkal rendelkezik, csakúgy, mint a Krisztina tér és környéke.

A kerület egészén elszórtan találhatunk 6 – 7 szintes beépítéseket (Csalogány utca, Attila út, Krisztina körút, Bem rakpart, Mészáros utca mentén). A szintszámokat tekintve kiemelkedő az Alkotás út menti Intransmas irodaház 13 szintes épülete, valamint a Krisztina körút menti Mercure Hotel épülete.

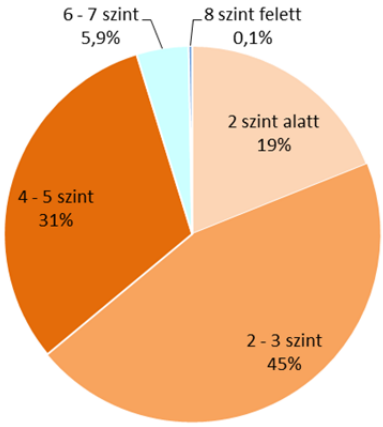

116. ábra: Jellemző szintszámok (%) megoszlása a kerület egészén
Forrás: Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat Településfejlesztési Koncepció és Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat, 2015

Az épületek nagy része a múlt században, sok esetben az előtt épült, ennek megfelelően a szintszámok is a korabeli építéstechnológiának megfelelően alakultak ki. A Budavár területén jellemzően maximum 2 – 3 szintes épületeket találhatunk, hiszen ez a városrész a kerület legrégebbi épületállománnyal rendelkező területe. A kerület, hasonló magassági mutatóval rendelkező területe a Naphegy és a Gellért-hegy térsége, ahol a társasház és villaépületek adják a jellemző karaktert.

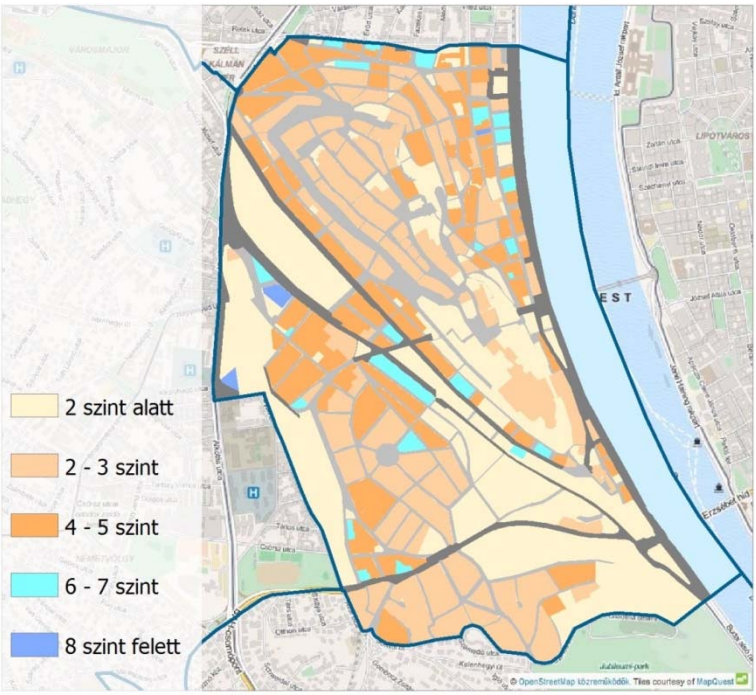

117. ábra: Szintszámok területi megoszlása
Forrás: Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat Településfejlesztési Koncepció és Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat, 2015

Jellemző beépítési sűrűség

A beépítési sűrűség az épületek szintterületének és az adott területfelhaszálási egység s közterületekkel együtt vett összterületének hányadosa. A tömbméret, közterületi struktúra, annak a területi lehatároláshoz mért aránya alapvetően befolyásolja a beépítési sűrűség számítását. A beépítési sűrűség érzékeltetéséhez alkalmazott lehatárolások a közterület fő struktúrája (jellemzően fő és gyűjtőúthálózat), valamint az azokon belül funkcionálisan, vagy karakterében jelentősen elváló egységek figyelembevételével kerülnek meghatározásra. A szintterület megállapítása során az építményszintek összegzése a pinceszintet is tartalmazza.

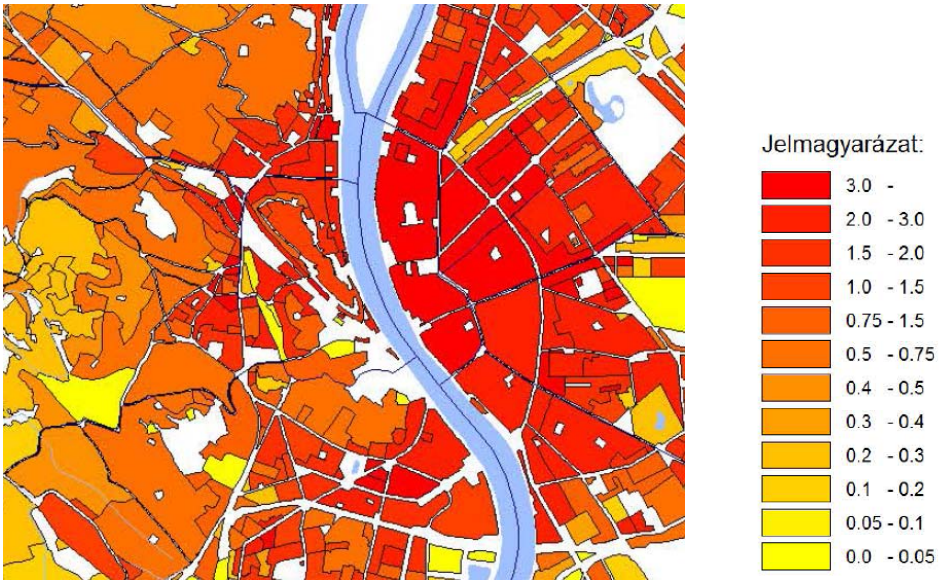

118. ábra: A beépítési sűrűség tényleges bsá értékei
Forrás: TSZT alátámasztó munkarész, 3.1.1.4. fejezet – részlet

A kerület beépítési sűrűség értékei városrészenként eltérőek, azonban az adott városrészen belül homogénnek nevezhető. A Budai vár területén 1,25 – 1,5 közötti értékek a meghatározóak, ellenben a Vízivároshoz és a Krisztinavároshoz tartozó várlejtő keleti és nyugati oldalán a domborzati adottságok miatt a sűrűségi értékek csak 0,75 és 1,25 közöttiek.

A Víziváros területén, a Duna irányába a sűrűségi értékek növekednek. Míg a várlejtő irányába az 1,5 – 2,0 értékek a meghatározók, addig a Fő utca és a Bem rakpart mentén a 2,5 – 3,0 értékek dominálnak.

A Krisztinaváros városrész északi részén, a pályaudvar mentén 2,0 – 2,5, a Krisztina tér környékén az intenzív beépítésnek köszönhetően 2,5 – 3,0 értékeket tapasztalhatunk. A Naphegy és a Gellért-hegy területén a kevésbé intenzív, szabadon álló beépítés miatt a beépítési sűrűség értéke 0,75 és 1,25 közötti.

A Tabán környékén a beépített területek sűrűségi értékei 2,0 – 3,0 közöttiek.

Területi tartalék (fejlesztési potenciál)

A kerületre vonatkozó tervezett területfelhasználási egységeket és a ténylegesen meglévő területfelhasználást, annak léptékét (beépítési intenzitás, funkciók köre) vizsgálva, több területen is még jelentős **tartalékkal** rendelkeznek egyes területek (Déli pályaudvar és környezete, Víziváros, Budai vár).

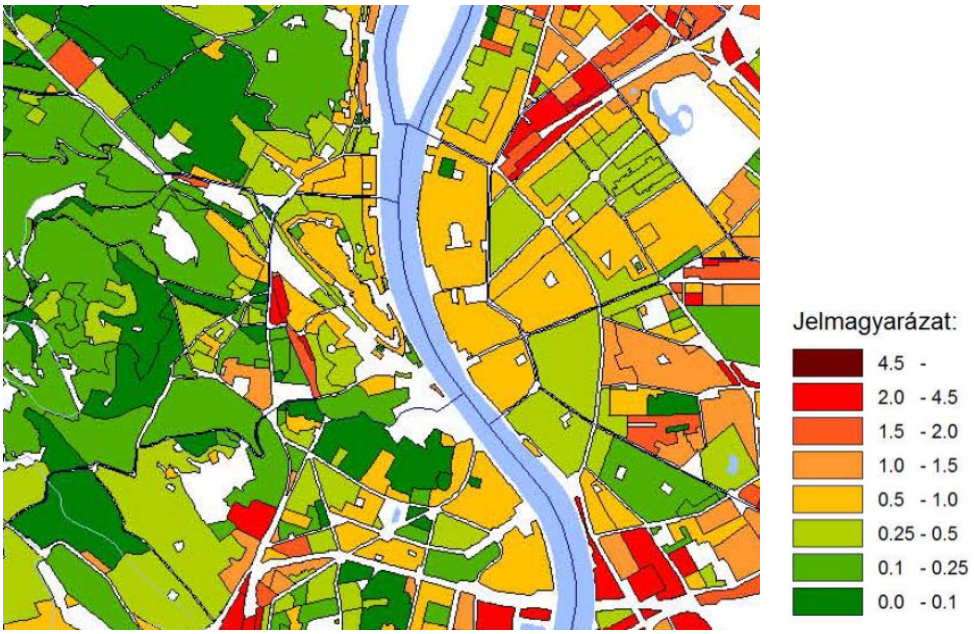

119. ábra: A területfelhasználási egységek fejlesztési potenciálja az I. kerületben
Forrás: TSZT alátámasztó munkarész, 3.1.1.4. fejezet – részlet

A területfelhasználási egységek intenzitását, vagyis a területek számszerűsített, tervezett beépítési sűrűség értékeit (határértékeket) az FRSZ 2. számú melléklete határozza meg. **A határértékeket és a kerület területfelhasználási egységeinek tényleges beépítési sűrűség értékeit összevetve, az egész kerületre tartalék mutatható ki.** Az FRSZ-ben rögzített határértékek kerületi szintre való leképzése (a határértékek kihasználása, megközelítése, vagy „visszafogása”) a kerületi terveszköznek a kiemelt feladata. Ezek alapján a kerületi településrendezési eszköznek szükséges meghatároznia,

differenciálnia részletesen az egyes területek hosszabb távú fejlesztési, intenzitásbeli alakulását (pl.: szintterületi mutató differenciált alkalmazásával).

A területi tartalékok az egyes kerületrészekben:

1. BUDAIVÁR	A Budai vár területén a vegyes városközponti területek jelentős tartalékkal rendelkeznek, lehetséges a lakó és a jelentős számban jelenlevő intézményépületek bővítése.
2.VÍZIVÁROS	Az Iskola utca és a Bem rakpart közötti vegyes városközponti területek jelentős tartalékkal rendelkeznek.
3. TABÁN	A Tabán városrész területén található területek fejlesztésére jelentős tartalék áll rendelkezésre.
4. GELLÉRT-HEGY	A terület épületállományának fejlesztésére alkalmas tartalékokkal rendelkezik.
5. KRISZTINAVÁROS	A kerület legjelentősebb tartalékokkal rendelkező területegysége a Déli pályaudvar csarnoki és rendező pályaudvari területe, jellemzően vasúti közlekedési területek.

Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

Karaktervizsgálat módszertana

A vizsgálat célja, hogy feltárja a település beépített területeinek azon legjellemzőbb vonásait, amelyek meghatározzák az adott épített környezet arculatát, jellegét, hangulatát. Területi bontásban meghatározhatóak azok a közös jellemzők (karakterjegyek), amelyek egy-egy területen hasonlóak (és esetleg van máshol is belőlük), ezért ezek típusként leírhatóak, térképen körülhatárolhatóak. A vizsgálat során az adott településrészre jellemző, sajátságos településkarakterrel bíró, legalább 300x300 m-es területeket határoztunk meg, amelyek a feltárt karakterjegyeket, jellemzőket magukba sűrítik, és amelyekre a területek megkülönböztetése (vagy meghatározása) szempontjából általánosítható megállapítások tehetők.

Településkarakter

Önálló típust képviselnek az olyan sajátságos településkarakterrel bíró területek, amelyek közös jellemzői másutt is megtalálhatók, és az alább felsoroltak szerinti hasonló általános jellemzőkkel rendelkeznek, ezek a beépítés típusa, intenzitása, magassága, kora, környezethez való viszonya, térfal helyzetek, építészeti megjelenés, épülettípusok, domborzat, zöldbe ágyazottság.

A helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

Az általános településkarakterbeli jellemzőket a vizsgált helyszín további sajátosságai, történelmi kialakulása, kiegészítik vagy befolyásolják, ezért a területre jellemző további minőségek (városszövetbe való illeszkedés, kedvező vagy kedvezőtlen megközelítés, más, jellemző karakterű területen belüli szigetszerűség, zöldfelületek, látványelemek, természeti környezethez való viszony, használati jellemzők, alulhasznosítottság, stb.) is bemutatása kerülnek.

A terület első ismert építési korszaka a **gótika** kora volt. Az ekkor épült polgárváros a maihoz képest magasabb – két-, három-, vagy többemeletes átlagú – volt, valamint a mai városi szövethez képest sűrűbb és kevésbé áttekinthető is; az épületek felfelé tipikusan konzolosan „bővültek”; udvaraik is részben be voltak épülve. Ekkoriban épülhettek ki a többszintes épített pincerendszerek.

Viszonylagos egységben megmaradt gótikus ház a vár polgárvárosi területén kevés van; ilyen például az Országház u. 18. és 20. számú épület.

A terület **reneszánsz** részletei csekélyebb számúak. E kor építészeti gyakorlata – szerkezetében – alig tért el a korábbitól, illetve annak szerves folytatása volt. A reneszánsz emlékek inkább a királyi palotára jellemző. E korszak emlékei ma is felbukkanhatnak, toldalékok, átalakítások, kőtöredékek, nyíláskeretezések formájában. Felbukkanásuk lehetséges a Vár, Viziváros és Krisztinaváros területén.

A **török kor** emlékeinek két nagy központja a Rác és a Rudas fürdő. E korszak épített emlékei csekély szánban maradtak fenn, mert ez a háború időszaka volt, ismétlődő ostromokkal. A palotarész erősen megrongálódott, épületei kiégtek. A törökök építési gyakorlata nem sokban különbözött a korábbi építésektől. A török kor utáni időszak kevés épített emléke a megmaradt falmegerősítések, toldások általában igénytelen beavatkozásokra utalnak.

A **barokk** korban alakult ki a vár és a város napjainkban is látható arculata. A polgári város épületállománya ekkor épült fel, nagyrészt a korábbi telekosztáson és a korábbi házak maradványainak felhasználásával. A leginkább észrevehető általános változás a várban az épületek szintszám emelkedése volt; a romok helyenként csaknem egy teljes lakóházi szinttel emelték az utcák szintmagasságát. E korszakból már sok egészében megmaradt eredeti formájában azonosítható lakóház maradt fenn

A 19. század elején a **klasszicizmus** építési gyakorlata hátat fordított a barokknak. A 19. század elejére a homlokzatokról eltűntek a kitett tagozatok. A sima falfelületek gyakran festetlen fehérek maradtak, a barokk színessége visszavonult a bejárati előterekbe. Az épületek továbbra is hosszfalas módon, kő-tégla falazattal épültek, ám az előterekben megjelentek a lapos, szegmensíves boltozatok, a földszinti terek felett pedig inkább kosáríves metszetű boltozatokat építettek be, fiókdongákkal.

A **romantika**építészete a 19. század közepén alig érintette a Várat és környékét. A romantika építési gyakorlata nem különbözött a klasszicizmus koráétól. Az utána következő, az építészek által inkább eklektikának, a művészettörténészek által viszont többnyire historizálónak nevezett korszak kb. 1865-1885 között döntő változást hozott az építési gyakorlatban. Az 1890-es évektől elterjedt az építésben a beton, az 1910-es években pedig a vasbeton is. A tipikus eklektikus épület több emeletes volt, falainak tagolása és falnyílásainak keretezése a kor reneszánsz alapú mintakönyvei alapján készült.

A **historizáló** építészet korában, vagyis az 1865-1920 közötti korszakban kevés épületet emeltek vár polgári részén. A néhány ekkori épület – Tárnok u. 2., 20., 22-24., Hajadon u. 2. – szerencsétlen módon bontotta meg a polgárváros építészeti egyensúlyát. Csak a Polgárváros déli részén, a Dísz tér körül nem bomlott meg az építési egyensúly, itt épült a Honvédelmi Minisztérium-Főhadparancsnokság együttese, a két oldalt szomszédos Dísz tér 1-2, illetve 16. számú házakkal együtt, stílusban és léptékben egységes „karéjt” képez.

A kerület Váron kívüli területének építészeti arculatát meghatározta az eklektikus építészet. Nagyobb egységes épület-együttesek jöttek létre a Fő utca, Batthyányi utca. Lánchíd utca, Alagút utca és Mészáros utca környékén, valamint a Tabán keleti részén és az Erzsébet híd budai hídfőjének környékén is.

Az **1910-es években** jelenik meg ezen épületekben a vasbeton merevítés – a koszorú. Az Ekkor korszerű szerkezetekkel a budai főútvonalak mentén bérházakat, a Naphegyen és a Tabánban premodern villákat emeltek.

Az I. kerületből a Várat a **20. század** közepének építészeti irányzatai nagyrészt elkerülték. A második világháború azonban szörnyű pusztítást végzett a várban. A megmaradt házállományt kb. 1950-1970

között restaurálták, kiegészítették. Az 1960-as évekig olykor az új tetőszékeket is a 18-19. századi építő gyakorlat szellemében építettek fel.

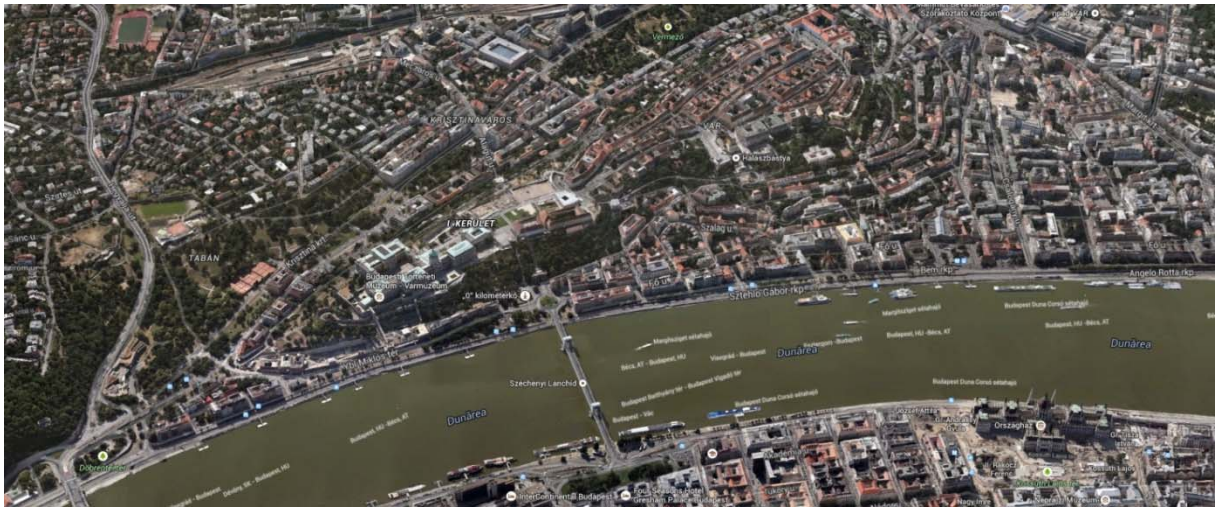

120. ábra: Budavár a Duna felől
Forrás: www.google.hu/maps

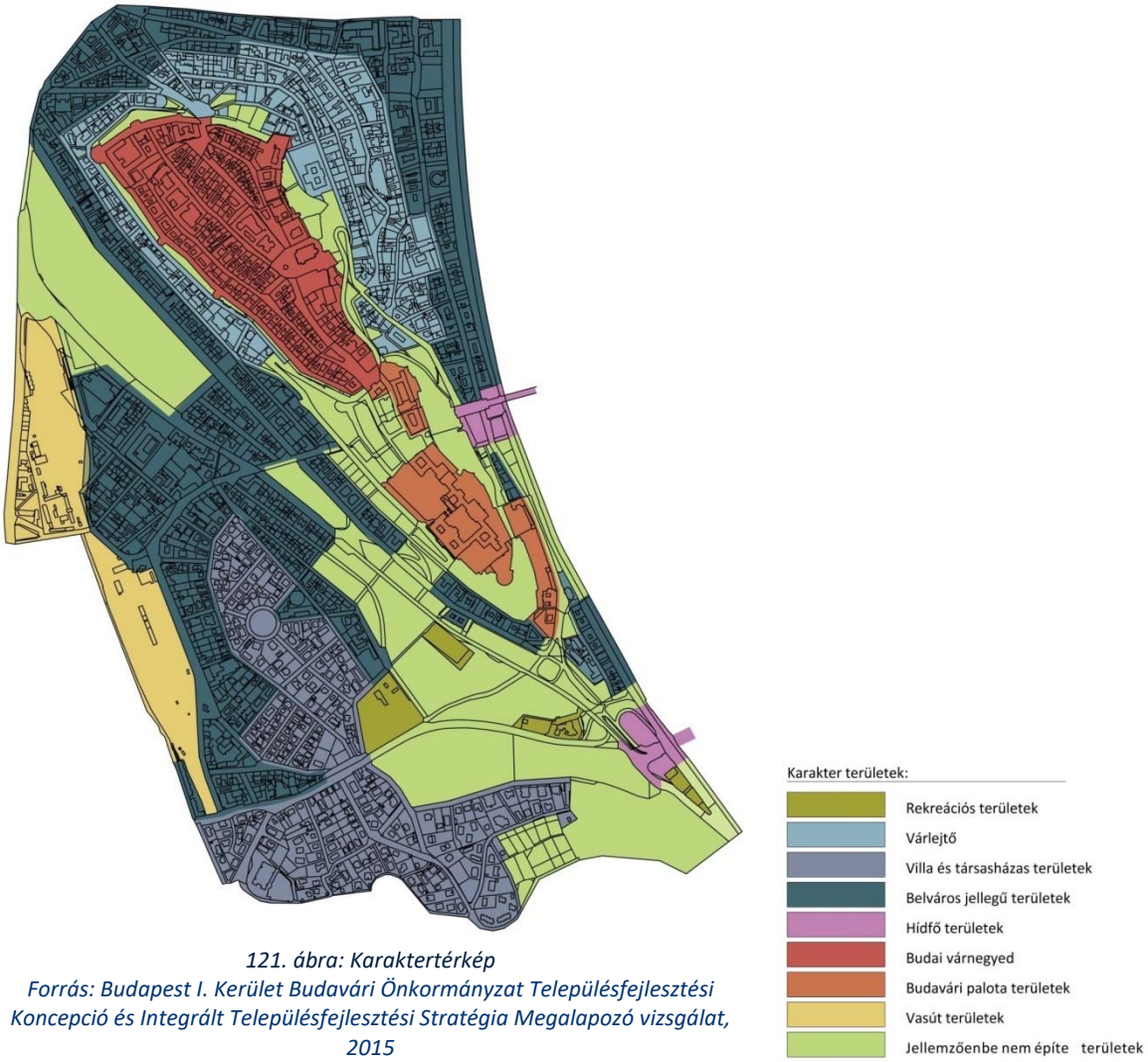

121. ábra: Karaktertérkép
Forrás: Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat Településfejlesztési Koncepció és Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat, 2015

1. REKREÁCIÓS TERÜLETEK

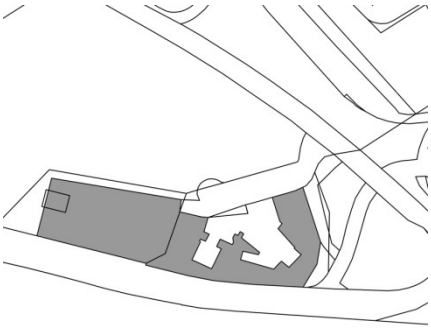

Forrás: www.google.hu/maps

Településkarakter

- jellemzően szabadon álló beépítés
- magas beépítési intenzitás
- jellemzően fsz+1, fsz+2 szintmagasság
- jellemzően zöldterületek által határolt
- változatos domborzati viszonyok
- változatos építészeti karakter

Helyi sajátságok

- jó megközelíthetőség
- jellemzően a kerület déli részén található funkciók
- kialakult városszövethez képest szigetszerű elhelyezkedés

Jellegzetes épülettípusok

- jellemzően fürdők, sport funkciók

2.VÁRLEJTŐ

Forrás: www.google.hu/maps

Településkarakter

- *jellemzően zártsorú beépítés*
- *magas beépítési intenzitás*
- *jellemzően az 1870 – 1950 években épület épületek*
- *jellemzően F+4 – F+5 szintes épületek*
- *homogén építészeti megjelenés*
- *változatos terepviszonyok*
- *alacsony zöldfelületi intenzitás*
- Világörökségi terület

Helyi sajátságok

- *domborzathoz alkalmazkodó változatos beépítési formák*
- *kialakult városszövet*
- *lakódominancia*
- *gépjármű elhelyezés nehézségei*

Jellegzetes épülettípusok

- *jellemzően magas tetős, társasházak, lakó funkcióval*

3.VILLA ÉS TÁRSASHÁZAS TERÜLETEK

Forrás: www.google.hu/maps

Településkarakter

- *jellemzően szabadon álló beépítés*
- *közepes beépítési intenzitás*
- *zölddel tagolt térfalak*
- *jellemzően F+1 – F+2 szintes épületek*
- *változatos terepviszonyok*

Helyi sajátságok

- *magas zöldfelületi intenzitás*
- *kialakult városszövet*
- *jellemzően lakó-, elszórtan intézményi funkciók*

Jellegzetes épülettípusok

- *jellemzően magas tetős villaépületek és többlakásos társasházak*

4.BELVÁROSJELLEGŰTERÜLETEK

Forrás: www.google.hu/maps

Településkarakter

- *zártsorú beépítés*
- *magas beépítési intenzitás*
- *jellemzően F+4 – F+5 szintes épületek*
- *alacsony zöldfelületi intenzitás*
- *változatos építészeti megjelenés*
- *sík terület*
- Világörökségi terület

Helyi sajátságok

- Duna part közelsége
- kialakult városszövet
- gépjármű elhelyezés nehézségei

Jellegzetes épülettípusok

- hagyományos építéstechnológiával készült magas tetős lakóépületek
- domináns lakófunkció, eltérő földszinti funkcióval

5.HÍDFŐ TERÜLETEK

Forrás: www.google.hu/maps

Településkarakter

- *jellemzően zártsorú beépítés*
- *magas beépítési intenzitás*
- *épített és természetes térfalak*
- *közlekedési területek dominanciája*
- *változatos téralakulatok*
- Világörökségi terület

Helyi sajátságok

- jól megközelíthető Duna part
- jellemzően zajos környezet

Jellegzetes épülettípusok

- a térfalak jellemzően magas tetős lakóépületek eltérő földszinti funkcióval

6. BUDAI VÁRNEGYED

Forrás: www.google.hu/maps

Településkarakter

- *zártsorú beépítés*
- *magas beépítési intenzitás*
- *homogén építészeti megjelenés*
- *F+2 F+3 szintes épületek*
- *sík terület*
- *jellemzően az 1870-es évek előtt épült épületek*

Helyi sajátságok

- korlátozott gépjárműforgalom
- történelmi városszövet
- a környező budai városszövetben szigetszerű megjelenés
- Világörökségi terület
- dunai panoráma
- Budavári Palota

Jellegzetes épülettípusok

- jellemzően magas tetős, társasházak, lakó funkcióval

7.BUDAVÁRI PALOTA TERÜLETEK

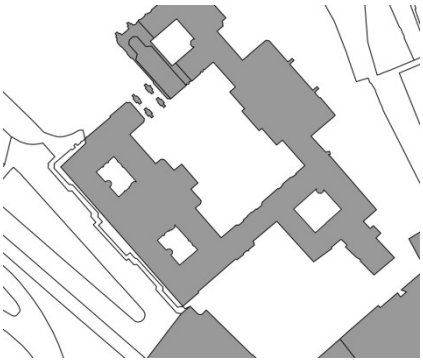

Forrás: www.google.hu/maps

Településkarakter

- *jellemzően 1870 előtt épült*
- *heterogén építészeti megjelenés*
- *kimagasló építészeti érték*
- *történelmi városszerkezet*
- Világörökségi terület

Helyi sajátságok

- kiemelkedő kulturális és turisztikai központ
- korlátozott megközelíthetőség
- dunai panoráma

Jellegzetes épülettípusok

- gótikus, barokk, reneszánsz, szecessziós építészeti stílusjegyek
- kulturális intézményi funkciók

8. VASÚT TERÜLETEK

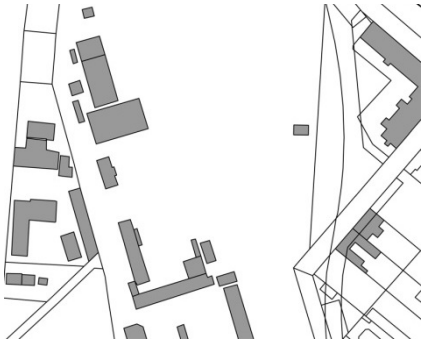

Forrás: www.google.hu/maps

Településkarakter

- *jellemzően szabadon álló beépítés*
- *alacsony beépítési intenzitás*
- *jelentős elválasztó hatás*
- *alacsony zöldfelületi intenzitás*
- *hiányzó térfalak*
- *jellemzően sík terület*
- *nincs összefüggő városi szövet*
- *városszövetben szigetszerű megjelenés*

Helyi sajátságok

- jó megközelíthetőség, nagy forgalmú utak közelsége
- kedvezőtlen látvány
- alulhasznosított területek jelentős mértéke
- jellemzően zajos környezet

Jellegzetes épülettípusok

- jellemzően vasúti funkcióhoz kapcsolódó kiszolgáló és üzemi épületek
- leromlott állagú épületek

A kerület különböző nagyságú és szerkezetű tömbökből áll, viszonylag változatos képet formálva. A tömböket vízfolyások nem osztják, a tömb struktúrát a viszonylag sűrű és összetett úthálózat adja. A beépített tömböket, a közterületek alkotta úthálózat határolja, beékelődő zöldterületekkel megosztva. A vár felé haladva egyre kisebb a telektömbök mérete, a méretük mellett a formájuk, vonalvezetésük is meghatározó. Ez leginkább a történelmi adottságoknak, és a terepviszonyoknak köszönhető. A vár területén az úthálózaton is egyértelműen látható, hogy az utcák vonalvezetése spontán alakult ki és nem a mérnöki tervezés eredménye.

A Duna mentén látható, hogy a fő úthálózati rendszer a folyóval párhuzamosan alakult ki. A vár központi szerepe onnan is látszik, hogy nagyobb terek tagolják. Vagyis a találkozások helyei itt meghatározóak voltak. A térképzetet itt növelik a jellemzően alacsonyabb épületek is. A gellért-hegyi utcák vonalvezetésén is látható, hogy alakulniuk kellett a terepadottságokhoz. Majd a Krisztinavárosban egy az eddigieknél sokkal inkább tervezettnek tűnő településszerkezet bontakozik ki. Összességében megállapítható, hogy a kerület szerkezetére nagyban hatást gyakoroltak a természeti adottságok, köztük a Dunának és a Gellért-hegynek, várhegynek köszönhetőek terepviszonyok.

122. ábra: Tömbök
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

1.9./6 Vizsgálatok egy szűkített területre

Somlói út – Berényi út- Zsolt u. – Mészáros u. – Krisztina krt. – Alkotás u. – Márvány u. – Avar u. általhatárolt tömbre részletes vizsgálat készült, mely az 1.14. fejezetben lévő egyes vizsgálatokat mutatja be erre a területre, helyszíni szemle alapján. A terület részletesebb helyszíni vizsgálatát annak folyamatban lévő átalakulása indokolta, mely a későbbi tervezéshez szolgáltat nagyobb mennyiségű információt.

Funkció, kapacitás

KATEGÓRIA	DB
Mélygarázs	17
Garázs	7
Pince	49
Szuterén	9
Üzlet	3
Alagsor	3

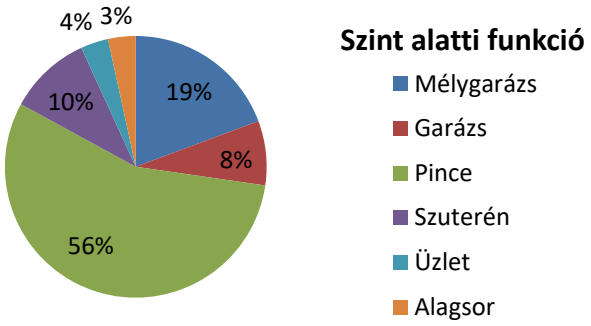

Először a szint alatti funkciók kerültek elemzésre, 6 kategóriát vizsgáltunk a tömbben: mélygarázs, garázs, pince, szuterén, üzlet, alagsor. Látató a grafikonról, hogy az épületek nagy részében a pince megtalálható, melyet a lakók többnyire tárolónak használnak. Mélygarázs is viszonylag sok épület alatt megtalálható már, ezek többnyire újépítésű épületek. Leginkább a terület északi részén találkozhatunk ilyenekkel (Krisztinaváros), mely részen az átalakulás sokkal jellemzőbb, mint a Gellért-hegyen. Szuterén elszórtan mindenhol található. Garázs többnyire a kertvárosias részekre jellemző, vagyis a Gellért-hegy térségére. Alagsor a két Gimnázium alatt található (Szent Gellért, Szilágyi Erzsébet).

123. ábra: Szint alatti funkciók
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

A pinceszint után a földszinti funkciók is elemzésre kerültek. Itt megkülönböztetünk 19 funkciót: lakó, kávézó, fodrászat, üzlet, büfé, hotel, étterem, pályaudvar, benzinkút, iroda, gyógyszertár, fogászat, templom, plébánia, intézmény, park, raktár, garázs, parkoló. Egyértelműen látszik, hogy a lakófunkció

dominál (63%). A következő leggyakrabban előforduló kategória az iroda, majd az üzlet. A többi lemarad az előzőektől. Az intézmények ugyan csak 2%-ot tesznek ki, de mégis jelentősek, mert területileg számottevőek, akárcsak jelentőségükben, vendégforgalmukban. Területileg vizsgálva az irodák, intézmények az északi részén fordulnak elő. A déli részen a lakófunkció a domináns, de egy nagyobb intézmény is megtalálható (corvinus kollégium, Balassi intézet).

KATEGÓRIA	DB
lakó	86
kávézó	2
fodrászat	1
üzlet	9
büfé	3
hotel	2
étterem	3
pályaudvar	1
benzinkút	1
iroda	15
gyógyszertár	1
fogászat	1
templom	1
plébánia	1
intézmény	3
park	2
raktár	1
garázs	1

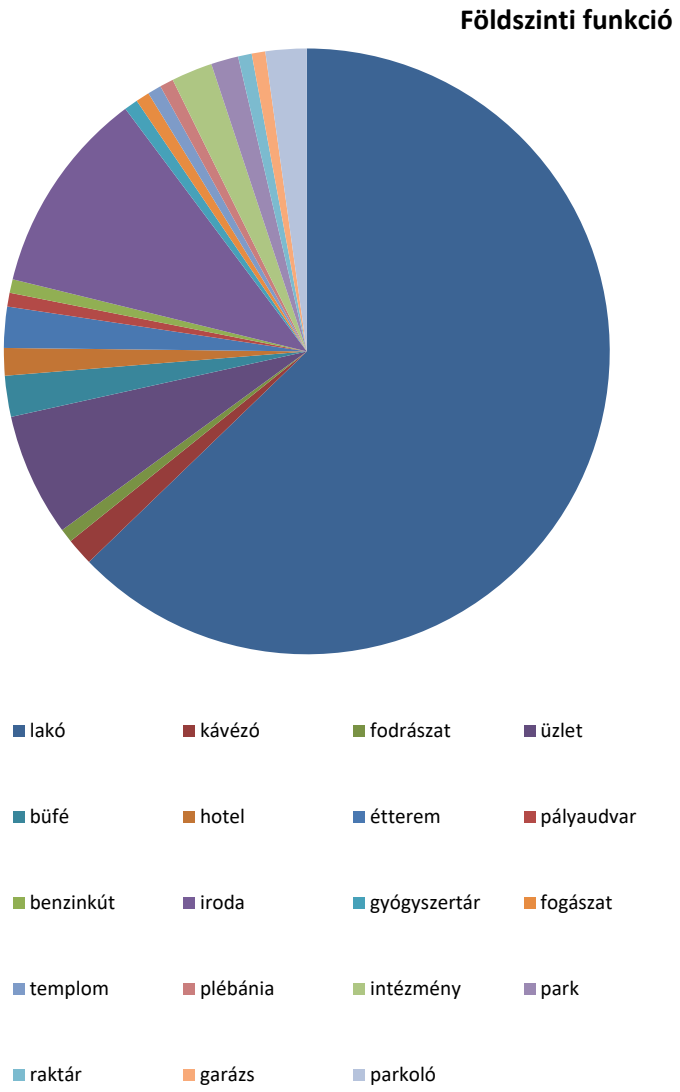

Az emeleti funkcióvizsgálatnál 6 kategóriát különítettünk el: lakó, iroda, hotel, templom, plébánia, intézmény. Látható, hogy a lakófunkció kiemelkedik (79%), majd ezt az irodák követik (11%) és végül az intézmények (7%), a többi funkció elmarad az előzőektől. Területileg ugyanaz a helyzet, mint a földszinti funkciók esetében: az irodák, intézmények inkább a terület északi részén, Krisztinavárosban helyezkednek el, míg a lakó épületek a Gellért-hegyen.

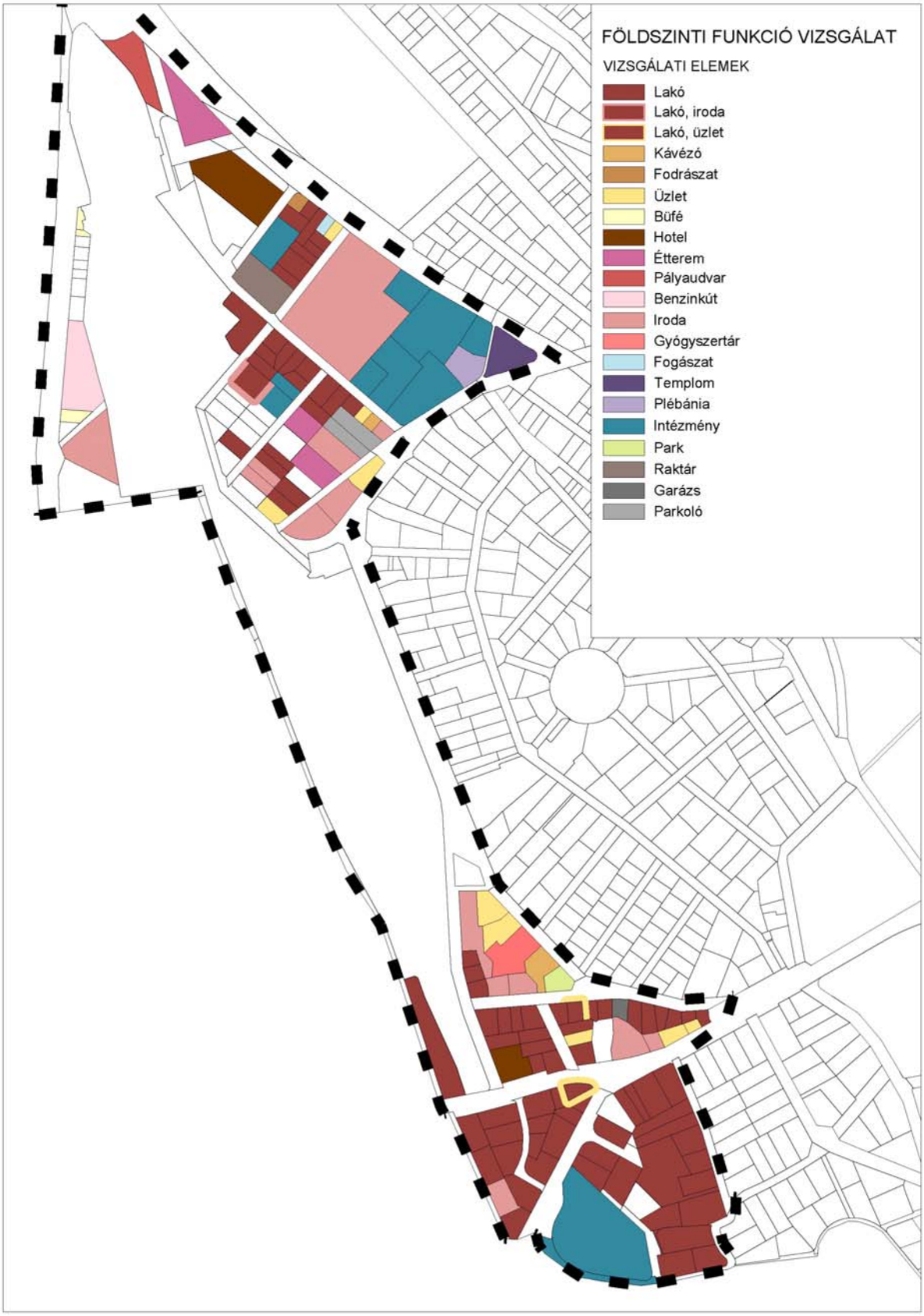

124. ábra: Földszinti funkciók
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

KATEGÓRIA	DB
lakó	108
iroda	15
hotel	2
templom	1
plébánia	1
intézmény	10

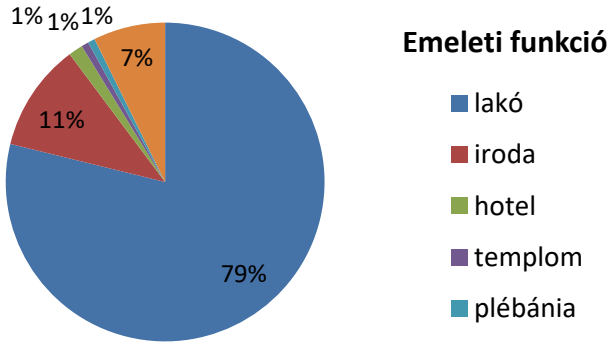

125. ábra: Emeleti funkciók
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

Beépítetlen telkek vizsgálata

126. ábra: Beépítetlen telkek
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

A beépítetlen területek aránya rendkívül fontos a kerület fejlesztési lehetőségeit vizsgálva. Úgy is lehetne fogalmazni, hogy egy nulladik lépés a beépítetlen telkek vizsgálata lehetne. A vizsgált tömbön belül 3 kategóriát különítettünk el: zöldterület, parkoló, üres telek vagy építkezés. A térképet nézve több foghíjtelket is láthatunk. Az üres telkek egy része jelenleg is használaton kívül van, egy másik részén pedig ideiglenes parkolóként üzemel. A vizsgált tömbön belül 3 zöldterület látható, melyből kettő közpark, egy pedig játszótér.

Magasság, szintszám, tetőidom

KATEGÓRIA	DB	%
F	9	6
F+T	1	1
F+1	10	7
F+1+T	9	6
F+2	34	23
F+2+T	3	2
F+3	19	13
F+3+T	8	5
F+4	19	13
F+4+T	8	6
F+5	15	10
F+5+T	4	3
F+6	4	3
F+7	1	1
F+11	1	1

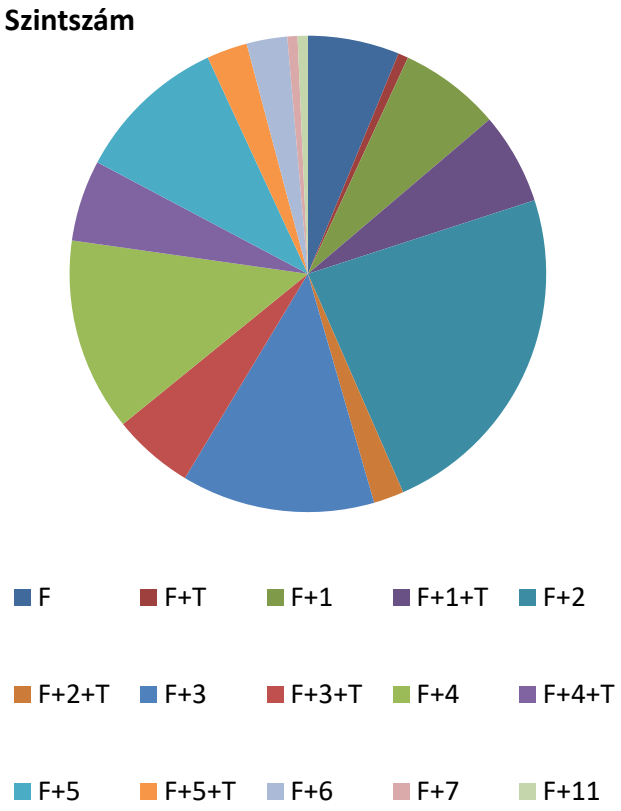

A szintszám vizsgálatból megállapítható, hogy a vizsgált területen az F+2-es szintmagasság a leggyakoribb, ezt az F+3 és az F+4 szintek követik. És végül az F+5 és a sima földszintes épületek következnek, a többi elenyésző. Területileg az állapítható meg, hogy az északi részen, ahol sokkal több irodával és intézménnyel találkozunk, sokkal magasabb az épületállomány, mely a funkciójukból is ered. A kertvárosias Gellért-hegyen többnyire F-től F+3-as épületek jelennek meg, a Krisztinaváros és a Gellért-hegy határán már F+4, F+5 szintmagasságok vannak. Két magas épület emelkedik ki a vizsgált tömbök közül, az egyik egy edzőterem és irodaház, a másik pedig a Mercure Hotel.

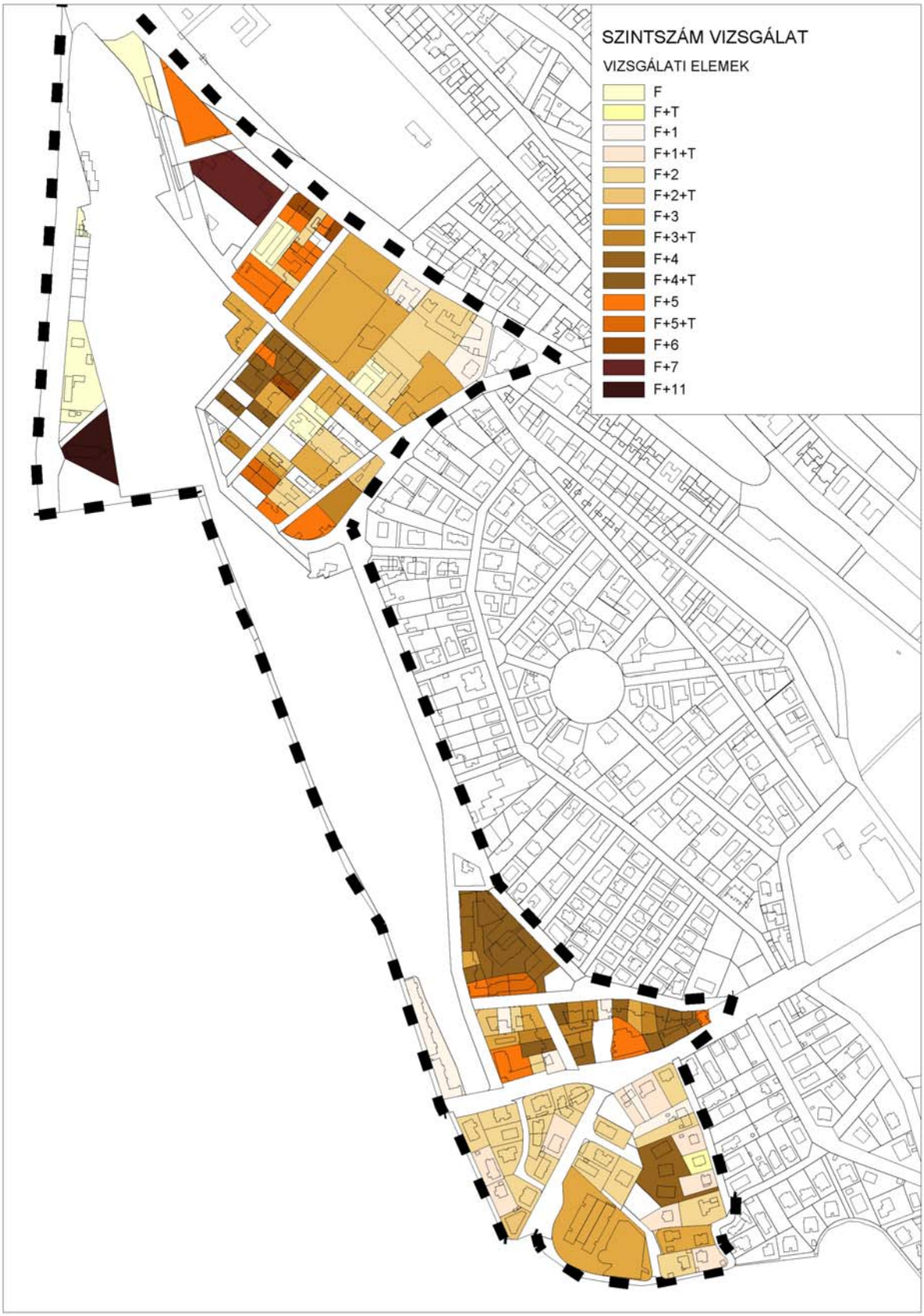

127. ábra: Szintszám vizsgálat
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

Parkolószám

KATEGÓRIA	DB
1-5 felszíni parkoló	14
5-10 felszíni parkoló	15
10-20 felszíni parkoló	6
20-30 felszíni parkoló	5
30-50 felszíni parkoló	4
mélygarázs	17

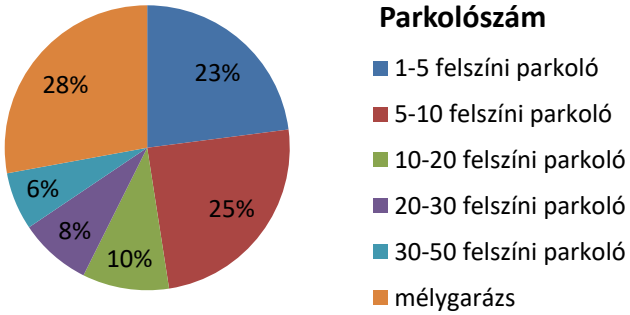

Ez az első olyan vizsgálat, mely csak itt jelenik meg először az 1.14 fejezetben. A legtöbb a mélygarázs, mely ezen a területen előfordul, a következő kettő az 5-10 db felszíni parkoló és az 1-5 darabszámú parkoló. Zöld szegéllyel azok az ingatlanok láthatóak, ahol mélygarázs is található.

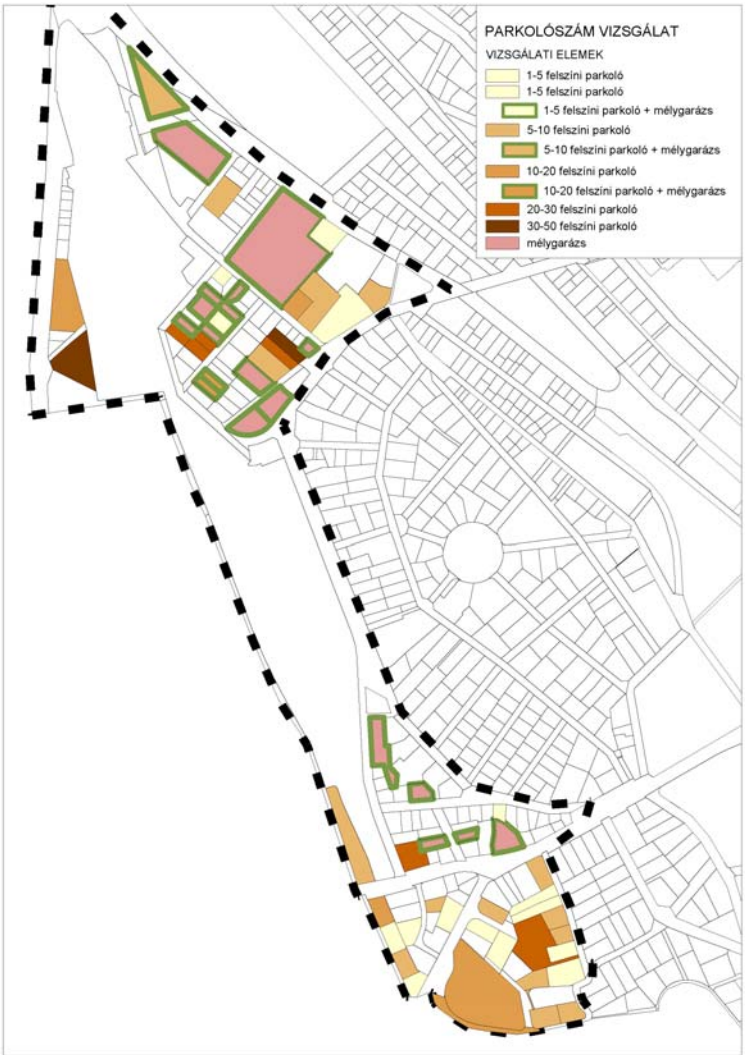

128. ábra: Parkolószám vizsgálata
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

1.9./7 Az épített környezet értékei

Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

A budai várhegynek kialakulása a középkorra vezethető vissza.

129. ábra: Buda legkorábbi ismert ábrázolása Hartmann Schedel Világkrónikájában (1493)
Forrás: Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat Településfejlesztési Koncepció és Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat, 2015

IV. Béla (1235-1270) uralkodása alatt, tartva az mongol támadásoktól, jól védhető területet keresett a királyi székhely számára. A Budai Várhegyen a terepviszonyok alkalmasak voltak a védekezésre és előnyös, központi elhelyezkedése is előnyössé tette. A falakkal övezett és tornyokkal erősített városba betelepítette a tatárjárás után, a környező területeken életben maradt lakosokat. A kezdetektől két jól elkülöníthető területi egységből állt, a polgárvárosból és a palota épületekből.

Károly Róbert (1303-1342) Budát már, mint az ország fővárosát említette, annak ellenére, hogy székhelyét áthelyezte Visegrádra, alkalmasabbnak tartotta a királyi rezidencia számára. Zsigmond király (1387-1437) uralkodása alatt jelentős építkezéseket kezdeményezett a várban. Kibővítették az erődítéseket és megépítették a gótikus királyi palotát. A Budai vár az ő idején vált európai méretű uralkodói rezidenciává. Zsigmond terve volt Buda és Pest állandó híddal való összekötése, amelynek építését el is kezdték, de birodalom bővülésével székhelyét áthelyezte Pozsonyba, a híd építése nem folytatódott.

Mátyás király uralkodása alatt (1458-1490) a palotát átépíttette, jelentősen bővíttette – a gótikus elemeket reneszánsz architektúra váltotta, elsősorban a belső terekben, amelyek a királyi „fényűzéshez” méltó, pazar díszítéssel készültek, a termekben padlófűtéssel. Jelentős számú fürdő is épült a palotában. A Biblioteka Corviniana létrehozása a tudás fontosságát jelképezte: a könyvtárban 2-3000 kötet volt elhelyezve, zárt és nyitott polcokon. 1526-ban a végzetes mohácsi csata után a magyar királyság összeomlott. A Budai vár lakói és a királyné, udvartartásával együtt elmenekült. II. Szulejmán elfoglalta Buda Várát, az itt maradt reneszánsz kultúra értékeit elvitte, majd felégette a várost és elvonult. Kis idő múltán azonban a magyar trónkövetelők viszálykodását, kihasználva, ismét elfoglalta Budát, majd ezek után 145 éven keresztül török fennhatóság alatt maradt.

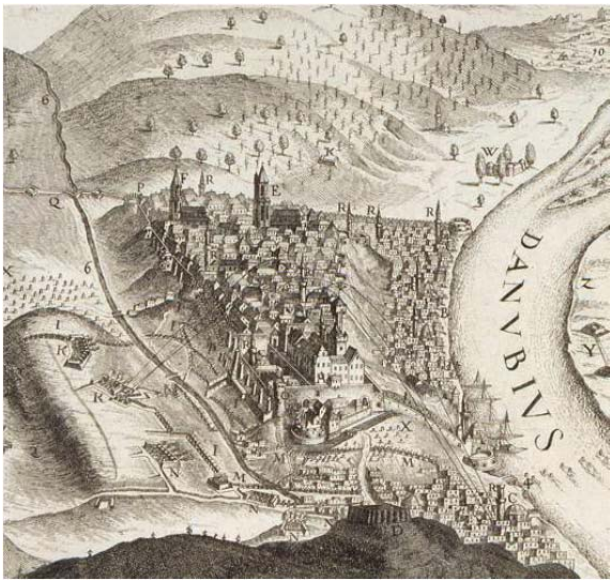

130. ábra: Buda ostroma 1684
Forrás: Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat Településfejlesztési Koncepció és Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat, 2015

A Budai vár építészeti arculat megváltozott: a templomok a mohamedán előírások szerint átalakultak, az egykori fényes királyi palotát szertárként, raktárként használták. A török elleni szövetségesek csupán 1686-ban tudták visszafoglalni a várat.

1687-ben az utazó Tollius Jakab, utrechti professzor a következőket írta a visszafoglalt várról:

„A hajdan oly büszke és pompás vár és város a rettenetes ágyúzástól romhalmazzá volt lőve, az egész városban egyetlenegy ép házat nem találtam.”

A török kiűzését követően, várfalak megerősítésén túl kaszárnyák, szertárak épültek. A törmelékekkel a várfalak mögötti területeket töltötték fel, az így kialakult „teraszokkal” területe jelentősen növekedett.

Új palota építését Mária Terézia (1740-1780) rendelte el, de az elkészült épület sosem vált királyi szálláshellyé. Többszöri funkcióváltás után, 1777-ben a Magyar Tudományos Egyetem részére adták át.

131. ábra: Második katonai felmérés (1806-1869) *132. ábra: Harmadik katonai felmérés (1869-1887)*
Forrás: Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat Településfejlesztési Koncepció és Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat, 2015

1839-ben megkezdődött Budát és Pestet összekötő első állandó híd építése (Széchenyi lánchíd), melyet 1849-ben avatták fel. Döntően megváltoztatta a két városrész, Pest és Buda napi kapcsolatát.

Alagút épült (1852 -1857 között) a Várhegy alatt a Lánchíd folytatásában, Széchenyi gondolata alapján. Terveit Clark Ádám készítette. Az alagút összekötötte nemcsak a Duna két partját, de a Várhegy által megosztott két budai városrészt, a Vizivárost és a Krisztinavárost is. 1868 és 1670 között a keleti Várlejtőn, az alagút mellett építették meg a gőzsiklót, amely a Vizivárost, a Lánchíd budai hídfőjét a budavári Szent György térrel kötötte össze.

133. ábra Az 1849-es ostrom Than Mór ábrázolásában
Forrás: Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat Településfejlesztési Koncepció és Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat, 2015

Az 1848-as forradalom és szabadságharc idején a Budai várnak kormányzósági szerepe nem volt, mégis igen komoly csaták színterévé vált, amikor 1849 májusában a magyar sereg elfoglalta a várat. A harcok következményeként az épületállományban jelentős károk keletkeztek.1873-ben Pestet, Budát és Óbudát egyesítették, ekkor lett a város neve Budapest. A kiegyezés után Andrássy Gyula miniszterelnök határozta el a magyar király méltóságához illő átépítését. A királyi palota tervezésével Ybl Miklóst bízták meg 1881-ben, majd az 1890-ben megkezdett építkezések irányítását Ybl halála után Hauszmann Alajos vette át.

- *A Várkert bazár Reitter Ferenc vázlata, majd Ybl Miklós terve alapján valósult meg. (1874)*
- *A Nagyboldogasszony templom (koronázási templom) melyet IV. Béla alapított romladozó állapotban volt: Schulek Frigyes tervei alapján építették át és az eredeti gótikus belső megmaradt részleteit restaurálták.*
- *1895-ben Schulek „erőteljes" tanácsára a templomnak méltó környezetet biztosítandó határozták el a Halászbástya átépítését, megépítését és Szent István lovas szobrának elhelyezését.*
- *Magánépítkezések támogatása révén, nagyszámú építkezések folytak a vár környékén is.*

1905-re a budai várpalota Európa szintű, korszerű királyi székhellyé válhatott volna, de Ferenc József a palotában csak látogatóként tartózkodott. Az utolsó „királyi esemény" a Budai Várban 1916-ban volt, IV. Károly megkoronázásával. A történelem sodrában a Budai Várpalota a két világháború között továbbra is kormányzósági központ maradt.

134. ábra Attila út 33, háttérben a Királyi Palota.
Forrás: Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat Településfejlesztési Koncepció és Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat, 2015

A II. világháború végén a palota is romba dőlt. A hosszú ideig romos városrészt csak az 1960-as években kezdték felújítani. A világháború pusztításai után az újjáépítés során további károk keletkeztek: a palota homlokzata, kupolája nem az eredeti tervek alapján lett helyreállítva. Az újjáépítések után az épületek funkciója megváltozott: a Budavári Palotában kapott helyet a Budapesti Történeti Múzeum, az Országos Széchenyi Könyvtár és többek között a Magyar Nemzeti Galéria. A Sándor-palota, az egykori miniszterelnöki rezidencia ma a Köztársasági Elnöki Hivatal székhelye.

Történeti településmag

A kerület legrégebben kialakult városrésze a Budai Várnegyed, majd a körülötte beépülő várlejtők és a Tabán. A várfalon belül spontán fejlődés révén létrejött polgári város napjainkban is őrzi a középkori városszerkezetét, utcahálózatát, telekosztását, az épületek tömegalakítását. Ez az együttes a városegyesítés előtt (névlegesen 1873) a Buda város központja volt. Napjainkban a városközpont tényleges szerepét nem tudná betölteni, elsősorban jelentős forgalom lebonyolítására alkalmatlan, szűkös utcahálózata és házállománya miatt. A XVIII. század végén, XIX. század első felében a várban és környékén sorra épültek a főúri paloták: az északi polgári városrészen pld. József nádor palotája, Sándor palota, Zichy gróf palotája, stb., melyek többsége ma is látható és a világörökség részét képező, értékes műemlék.

A Budavár szűkös telekviszonyai miatt a fejlődésnek indult város lakossága kiszorult a Várhegy alatti területekre ahol II. József (1780-1790) uralkodása alatt a „vár védősávját” feloldó rendelete után (egy ágyúlövésre a várfaltól nem lehetett építkezni) a várhegyi lejtők is kezdtek beépülni. A Tabánban az Ördögárok partján lévő törökkori utcahálózat kis vályogházai környékén késő barokk és klasszicizáló házak épültek a XVIII-XIX században. A Víziárosban is fennmaradtak az eredeti utcahálózat nyomai, de beépítése városiasabb jellegűvé alakult, mint a Tabánban. A Krisztinaváros fejlődése csak II József uralkodása alatt kezdett kibontakozni. Az ország első kataszteri felmérését követően telkeket mértek ki a városrész területén.

Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

A régészeti örökség leírása a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 71. § (1) bekezdése szerinti, a Lechner Lajos Tudásközpont által vezetett közhiteles hatósági nyilvántartásban található adatokon, az ide vonatkozó szakirodalmon, a Magyar Nemzeti Múzeum Adattárában található leletmentési dokumentációkon és a helyszíni szemlén alapul.

Történeti leírás, régészeti örökség

A kerület területének szinte egésze kutatásra érdemes régészeti, művészettörténeti és építészeti szempontból. A terület korai emlékei tipikusan temetkezések és azok tárgyai. A római kor előtti

települések maradványai is temetkezések, de házhelyek, tűzhelyek, alapozások, temetők is. A kerület területén már Kr. e. 700-ból származtatott réz- és bronzkori telep maradványokat is találtak.

Régészeti és épített emlékekre találhatunk:

- *a Várhegytől délre, a Gellért - hegyen és a hegy aljában réz- és bronzkori telepek maradványai, (Kr. e. 700 előtt),*
- *a kerület egész területén korai illír és preszkíta maradványok (Kr. e. 7-6. század), ezek valószínűbb előfordulása a Duna - part és a Tabán,*
- *a Duna - parton és a Gellért - hegyen kelta, illír-pannon és venét-liburn nyelvű törzsek településeinek maradványai (kr. e. 5-2. század),*
- *a Duna nyugati partján elszórtan romanizálteraviszkusz települések maradványai (Kr e. 2. - Kr. u. 1. század),*
- *a Duna nyugati partján a partvonal mellett, a tabáni rév környékén és főleg a völgyekben római letelepedés emlékei, több átalakítási és újjáépítési ütemben, a háborúk, háborús katasztrófák és újrarendezések függvényében (Kr. u. 1-5. század); falvak, majorságok, auxiliáris légiós táborok, őrhelyek, vízvezetékek, olykor kevert lakosságra utaló nyomokkal,*
- *népvándorlás kori szvéb, gót, hun, langobard, gepida emlékek, keveredve egyéb néptöredékek emlékanyagával, elsősorban a korábbi római letelepedések helyén, azok építményeit felhasználva (4-7. század), illetve védett völgyekben, a kerület területén elsősorban a várhegy nyugati oldala előtti völgyben,*
- *a stabil avar-kori letelepedés emlékei a Tabán, Gellért-hegy, Hegyalja út, Attila út, budai Várhegy helyén (6-8. század),*
- *újabb ideiglenes és vegyes korszak, frankokkal, szlávokkal, avarokkal a Duna-parton (8-9. század),*
- *honfoglalás kori emlékek a budai hegyeken, valamint a Tabán területén és a tabáni rév környékén (9-10. század),*
- *Árpád-kori emlékek a budai Várhegyen, Tabán területén (10-14. század), és a Vizivárosban,*
- *vegyesházbeli királyok román, korai gótikus és gótikus építészeti emlékei a Várban, a Viziváros, a Krisztinaváros és a Tabán területén (14-16. század),*
- *török kori emlékek a Várban, a Vizivárosban, és a Tabánban, (16-17. század),*
- *törököktől történt végleges visszafoglalás (1686) utáni barokk emlékek, tipikusan igénytelenül átalakított korábbi épületek és provizóriumok, valamint katonai létesítmények; raktárak, kaszárnyák, védőművek tipikusan a Vár területén (17. század vége, 18. század eleje),*
- *igényes barokk emlékek, lakó és középületek a Várban és a falak előtt (18. század),*
- *a barokk és a klasszicizmus közötti átmeneti korszak (copf, korai klasszicizmus) ritka emlékei a Vár, Viziváros és Krisztinaváros területén (18. század vége, 19. század eleje),*
- *a klasszicizmus emlékei a kerület területén, a Gellért-hegyet kivéve (19. század első fele),*
- *az építészeti romantika epizódjának emlékei a kerület területén, a Gellért-hegyet kivéve (1850-es-1860-as évek),*

- *a 19. század második fele és az első világháború vége közötti összetett építészeti korszak egymással keveredő eklektikus, szecessziós, premodern emlékei a kerület területén,*
- *az első világháború utáni neobarokk és a tovább élő premodern emlékei a kerület területén (1920-as évek, kb. 1935-ig),*
- *az 1930-as évek német és olasz ihletésű modern építészetének emlékei a kerület területén (1930-as évek, 1944-ig),*
- *a második világháború emlékei a kerület területén; halottak, ideiglenes temetések, aknák, romok,*
- *a második világháború utáni eklektika emlékei a kerület területén (1950-as évek),*

1946-ban megkezdődött a vár és a polgárváros régészeti feltárása és helyreállítása is.

Régészeti védettségek: területi és egyedi

A kerület teljes területe nyilvántartott régészeti lelőhely, a Budai Várnegyed teljes egésze, a Víziváros, a Tabán és a Gellért-hegy részterületei pedig határozattal védett régészeti lelőhely területek.

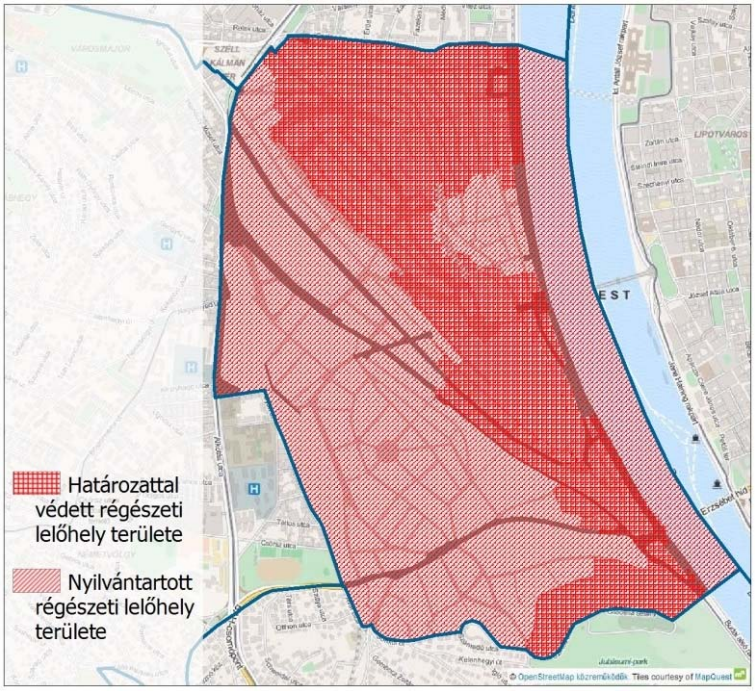

135. ábra: Régészeti védettségek
Forrás: Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat Településfejlesztési Koncepció és Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat, 2015

A kerület régészeti lelőhelyeinek jegyzékét a 4.1 melléklet tartalmazza, melynek ábrázolása az alábbi térképen látható:

136. ábra: Régészeti lelőhelyek
Forrás: Miniszterelnökség előzetes adatszolgáltatása

Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

Fővárosi helyi védelem

Budapest főváros városképe és történelme szempontjából meghatározó építészeti örökség kiemelkedő értékű - műemléki védettség alatt nem álló - elemeinek védelme érdekében Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlése a 37/2013. (V.10.) Főv. Kgy. rendeletében határozza meg a helyi védettséggel kapcsolatos szabályokat. A rendelet új mellékletét a 13/2015. (III.16) önkormányzati rendelettel fogadták el.

AZ I. kerületben 17 helyi védett épület és építmény található. A védett értékek részletes jegyzéke a Melléklet 4.4. számú fejezetében található.

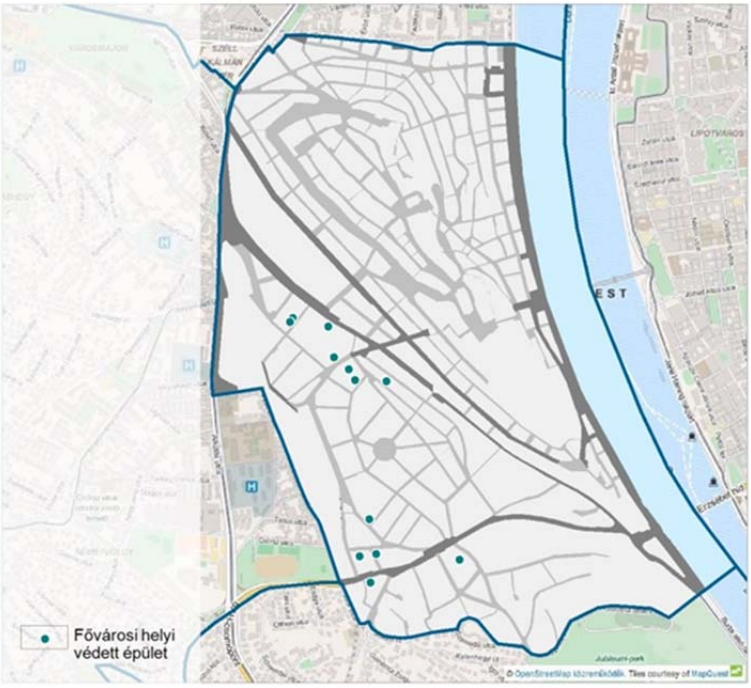

137. ábra: Az I. kerület nemzeti és történelmi emlékhelyei
Forrás: Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ

Kerületi helyi védelem

A magyar nemzeti értékek és a hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelet felhatalmazása alapján az Önkormányzat 2016-ban megalakította a Budavári Értéktárat, hogy olyan helyi értékeket, fogalmakat őrizzen meg, amelyek a kerület szempontjából meghatározó jelentőséggel bírnak: tárgy, természeti kincs, jelkép, hagyomány, szellemi termék. Az értéktárba való felvételhez bárki tehet javaslatot, melyet a bizottság tagjai bírálnak el.

2016-ban a Kormány megalkotta a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvényt, melynek célja a környezeti kultúra megóvása és fejlesztése a települési közösségek segítségével. Két új elem került bevezetésre, a településképi rendelet és a településképi arculati kézikönyv. A kézikönyv célja, hogy feltárja és bemutassa a településen belül jól elkülönülő településrészek arculati jellemzőit és értékeit, javaslatot tegyen a településképhez illeszkedő építészeti elemek alkalmazására, úgy hogy segítse a településképi rendelet megalkotását. A településképi rendelet célja, hogy a korábbi helyi védelmi rendeletet, településkép-érvényesítési eszközökről szóló rendeleteket, valamint a HÉSZ településképi követelményeit összegyűjtve tartalmazza.

A törvény alapján az Önkormányzat 2017-ben elkészítette Hagyomány és Megújulás címszóval Budapest I. kerületének Településképi Arculati Kézikönyvét, majd megalkotta a településkép védelméről szóló 18/2017. (IX. 29.) számú önkormányzati rendeletét, mely az alábbi szempontokat is figyelembe véve határoz meg előírásokat:

- *Településszerkezet, telekstruktúra és az utcavonal vezetésének együttes védelme*
  - *utcakép, beépítés ritmusa*

- *hagyományos beépítési jelleget követő településrészek*
  - *meglévő közterület rendje*
  - *kialakult, jellemző telekosztások*
- *hagyományőrző értékes és ténylegesen megtartható épületek*
  - *értékes épületrészek védelme, vagy anyaghasználat*
- *táj- és kertépítészeti alkotás, egyedi tájkarakter, növényzet*

- *homlokzati látványképzés*

Területi építészeti követelmények:

- *A területen a kilátás megfelelő védelmét, a terület sziluettjéhez és a környezethez való illeszkedést biztosítani kell.*
- *A Várban és a Várfalak mentén húzódó sétányokról, a Gellért-hegyről, a Naphegyről és a környező tájra és a városra, a Várhegyre történő rálátás lehetőségét meg kell tartani. A Gellért-hegy, a Naphegy, a Várhegy városi látványt meghatározó vonulatainak gerincvonalát épülettel eltakarni nem lehet.*
- *A területen a meglévő domborzati viszonyokat óvni kell, ezért támfalat létesíteni csak a megengedett építmények elhelyezése, illetve a terep rendezése céljából, geológiai, talajmechanikai, hidrogeológiai okok miatt lehet.*

TELEPÜLÉSKÉPI RENDELETBEN MEGHATÁROZOTT VÉDETTSÉGEK		
kerületi védelem alá helyezett épületek		
1	Lakóház	Ág u. 3
2	Lakóház	Attila út 22
3	Iskolaépület	Batthyány u.8
4	Magyar Országos Levéltár épülete	Bécsi kapu tér 2-4
5	Evangélikus templom és paplak	Bécsi kapu tér 9
6	Lakóház	Corvin tér 11
7	Lakóház	Csalogány u 36
8	Lakóház	Czakó u. 11
9	lakóház	Dezső u.2
10	Lakóház	Dezső u.3
11	Lakóház	Döbrentei u. 22, Fenyő u.7
12	Lakóház	Fő u.37
13	Lakóház	Hegyalja u.28
14	Iskolaépület	Kosciuszko Tádé u 3.
15	Tűzoltóság	Kosciuszko Tádé u 5.
16	Lakóház	Kosciuszko Tádé u 28

17	Lakóház	Kosciuszko Tádé u 26
18	Lakóház	Krisztina krt.26
19	lakóház	Krisztina krt. 30
20	Lakóház	Krisztina krt. 34
21	Lakóház	Lisznyai u. 25/b
22	Lakóház	Lisznyai u. 27
23	Lakóház	Lovas u.16.
24	Lakóház	Mihály u.2
25	Lakóház	Naphegy tér 3.
26	Lakóház	Naphegy tér 6/a
27	Lakóház	Naphegy tér 5/b
28	Lakóház	Ostrom u.7
29	Lakóház	Ostrom u. 29
30	Lakóház	Pauler u. 8
31	Lakóház utcai szárnya	Pauler u. 18
32	Lakóház	Pauler u.20
33	Lakóház	Pauler u. 22
34	Lakóház	Szalag u.7
35	Lakóház	Szilágyi Dezső tér 4
36	Lakóház	Tigris u.54
37	Lakóház	Tigris u. 56
38	Lakóház	Tóth Árpád sétány 34, Úri u.60
39	Lakóház	Várkert rkp. 16
Kerületi védelem alá helyezett homlokzatok		
1	Lakóház utcai homlokzata	Attila út 8
2	Lakóház utcai homlokzata	Attila út 10
3	Lakóház utcai homlokzata	Pauler u.10
4	Lakóház utcai homlokzata	Pauler u. 19
Kerületi védelem alá helyezett épületrészek		
1	Lakóház utcai homlokzata és annak közvetlen építészeti környezete	Pauler u.17

Kerületi védelem alá helyezett látványok		
1	Krisztina krt. páros oldalának a Krisztina krt-Mikó utcai útkereszteződéséből feltárulkozó látványa	Krisztina krt – Mikó utca
2	Épületek együttes látványa	Mészáros u. 22, 24, 26
3	Pauler utca mindkét oldala a Pauler u – Mikó u. kereszteződésből	Pauler u. – Mikó utca

39. táblázat: Védett értékek
Forrás: Településkép védelméről szóló18/2017. (IX. 29.) önk. rendelet

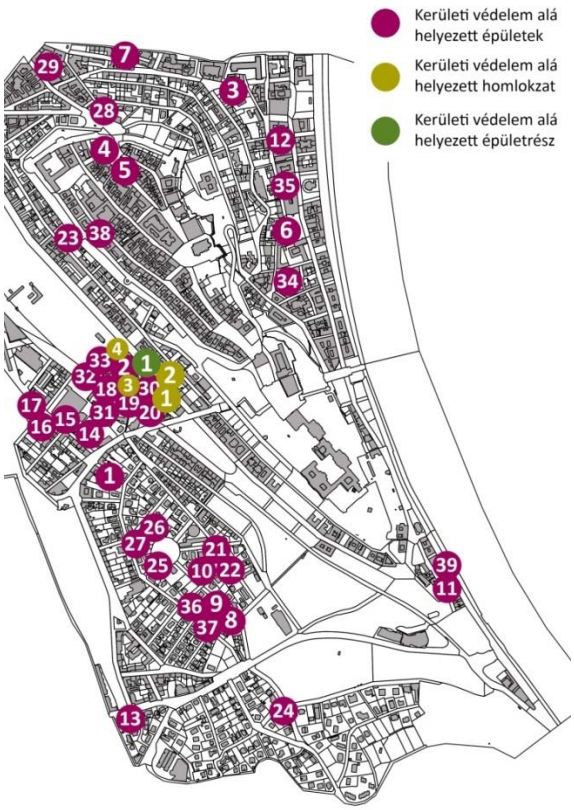

138. ábra: Védett elemek (táblázat alapján)
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

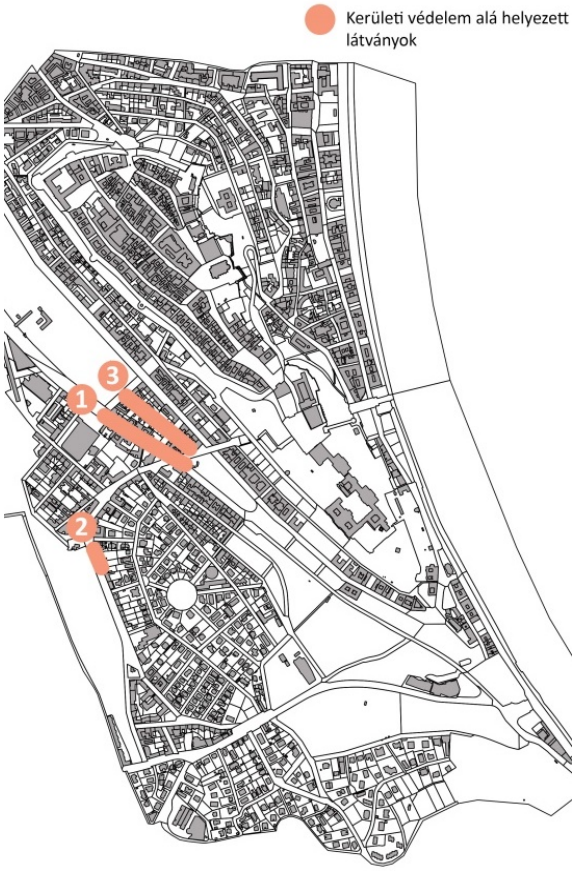

139. ábra Védett látványelemek
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

Világörökségi és világörökségi várományos terület

Az Országgyűlés az egyetemes értékek megőrzéséhez szükséges rendelkezések megállapítása érdekében megalkotta a 2011. évi LXXVII. Törvényt a világörökségről.

A törvény meghatározta a

- *világörökségi helyszín,*
- *világörökségi helyszín védőövezete,*
- *világörökségi várományos helyszín*
- *világörökségi várományos helyszín védőövezete*

Az UNESCO Világörökség Bizottsága 1987. december 11-én vette fel a világörökségek listájára a Budapest Duna-parti látképét és a Budai Várnegyedet. A Budai Várnegyed meghatározó eleme a Világörökségi területnek. Lakóépületeinek és középületeinek többsége értékes műemlék.

Az I. kerületben négy Világörökségi helyszín található, melyek védőövezettel is rendelkeznek:

- ***Budapest - a Duna-partok, a Budai Várnegyed és az Andrássy út***
  (helyszín: 30479 azonosító, védőövezet: 30480 azonosító)
- ***A római birodalom határai - A dunai limes magyarországi szakasza***
  (helyszín: 30482 azonosító, védőövezet: 30483 azonosító)
- ***Lechner Ödön művei***
  (helyszín: 30484 azonosító, védőövezet: 30485 azonosító)
- ***A budai termálkarszt barlangrendszerei***
  (helyszín: 30496 azonosító, védőövezet: 30497 azonosító)

Műemlék, műemlékegyüttes

Műemléki érték minden olyan építmény, kert, temető vagy temetkezési hely, terület (ezek maradványa), valamint azok rendeltetésszerűen összetartozó együttese, rendszere, amely hazánk múltja és a közösségi hovatartozás-tudat szempontjából kiemelkedő jelentőségű történeti, művészeti, tudományos és műszaki emlék, alkotórészeivel, tartozékaival és berendezési tárgyaival együtt.

Az I. kerület területén a műemléki védettség alatt álló ingatlanok a Budai Vár, a Víziváros és a Tabán városrészek területén koncentrálódnak, azonban elszórtan a Gellért-hegy és a Krisztinaváros területén is találhatunk védelemmel érintett értékeket. A kerületben több mint 240 védett értéket tartanak nyílván.

A kerület műemlékeinek és általános műemléki védelmi elemeinek jegyzékét a 4.2 melléklet tartalmazza.

Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

A kulturális örökségvédelemről szóló 2001. évi LXIV. törvény meghatározásában a műemléki területek: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet.Műemléki jelentőségű terület

Az MJT törvényi meghatározása:

„Műemléki jelentőségű területként kell védeni a település azon részét, amelynek jellegzetes szerkezete, beépítésének módja, összképe, a tájjal való kapcsolata, terei és utcaképei, építményeinek együttese összefüggő rendszert alkotva történelmi jelentőségű és ezért műemléki védelemre érdemes.”

Budapesten kormányrendelettel (7/2005. (III. 1.) NKÖM rendelet) nyilvánították műemléki jelentőségű területté a Budapest főváros területén világörökségi védelem alatt álló ingatlanokat.

Műemléki környezet

A kulturális örökségvédelemről szóló 2001. évi LXIV. törvény 39.§. (2) bekezdése szerint

„a védetté nyilvánított műemlék kormányrendeletben meghatározott környezete műemléki környezetnek minősül.”

A kormányrendelet (3) bekezdése szerint „a 2013. január 1. előtt védetté nyilvánított műemlékkel vagy műemléki jelentőségű területtel közvetlenül határos telkek, a közterületrészek és a közterületrészekkel határos ingatlanok, valamint a védetté nyilvánításról szóló miniszteri rendeletben ettől eltérően kijelölt ingatlanok” szintén műemléki környezetnek minősülnek.

A 393/2012.(XII.20.) számú kormányrendelet 17.§.-a szerint az alábbi telek jelölhető ki műemléki környezetnek:

- *amely a műemléki érték telkével közvetlenül határos,*
- *amelyen az esetleges építési vagy más tevékenységek a műemléki érték állagát közvetlenül befolyásolhatják, vagy*

amelyen a műemléki érték megjelenését, értékeinek érvényesülését közvetlenül befolyásoló építmény áll.

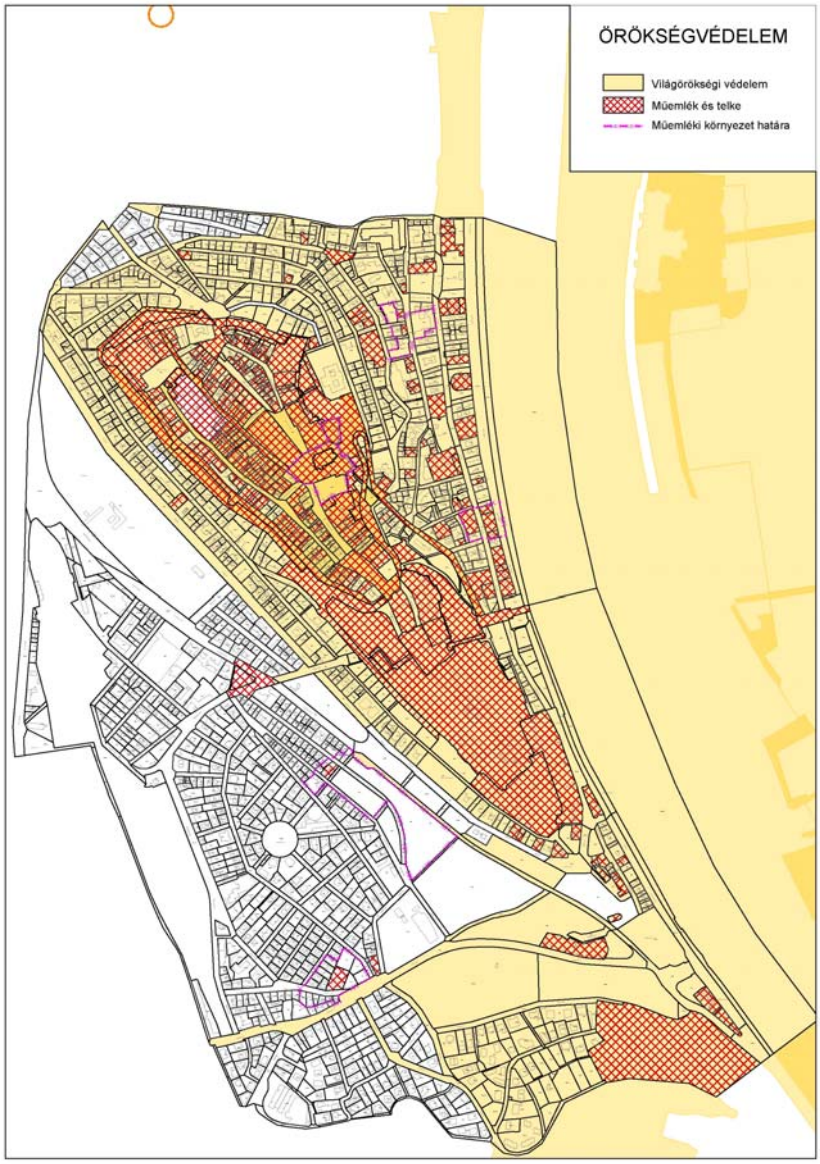

140. ábra: Az I. kerület Világörökségi helyszínei és műemlékei
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztésű ábra, Miniszterelnökség előzetes adatszolgáltatása

A kerület műemléki környezetének jegyzékét a 4.3 melléklete tartalmazza.

Nemzeti emlékhely, történelmi emlékhely

Nemzeti emlékhely

A nemzeti és történelmi emlékhelyek az ország történelmében központi szerepet betöltő helyszínek. 2012-ben a Magyar Országgyűlés bevezette a nemzeti és a történelmi emlékhelyek fogalmát és összesen 11 nemzeti és 36 történelmi emlékhelyet határozott meg. A nemzeti emlékhelyek listáját a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság javaslatára állította össze. A nemzeti és történelmi emlékhelyek listáját a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 2. számú melléklete tartalmazza. Az I. kerületben egy nemzeti emlékhely található, a Budai Várnegyed.

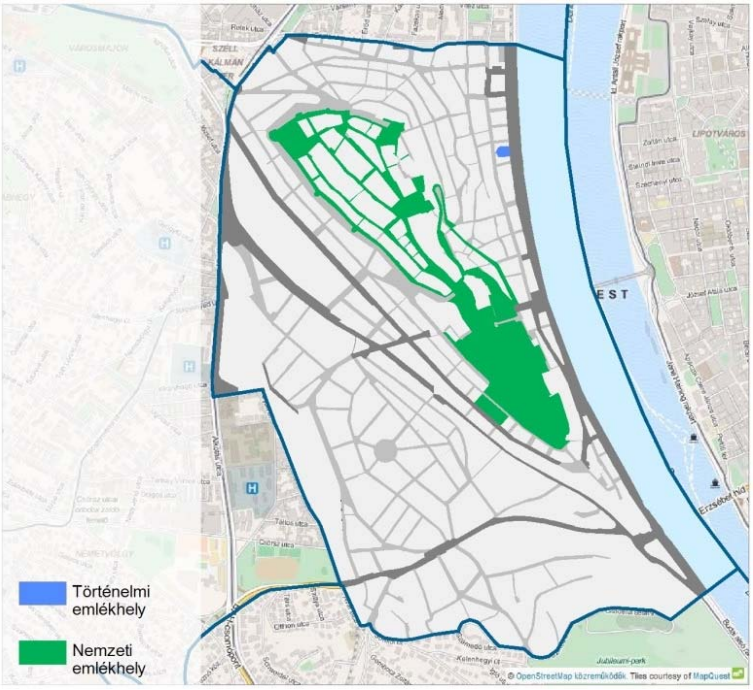

141. ábra: Az I. kerület nemzeti és történelmi emlékhelyei
Forrás: Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ

VÁRNEGYED	A várfalon belüli közterületek közül a Szentháromság tér, a Dísz tér és a Szent György tér
	a Budai Vár (Királyi Palota) épülete Cím: 1014 Budapest, Szent György tér 2.
	a Sándor-palota épülete Cím: 1014 Budapest, Szent György tér 1.
	a Mátyás-templom épülete cím: 1014 Budapest, Szentháromság tér 2.
	a volt József-kaszárnya épülete Cím: 1014 Budapest, Táncsics Mihály utca 9.
	a Hadtörténeti Intézet és Múzeum épülete Cím: 1014 Budapest, Kapisztrán tér 2–4.

40. táblázat: Nemzeti emlékhely és lehatárolása
Forrás: Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ

Történelmi emlékhely

A történelmi emlékhelyek olyan kiemelkedő jelentőségű épített vagy természeti helyszínek, amelyek nemzetünk, vagy valamely hazánkban élő nemzetiség történelmében meghatározó jelentőséggel bírnak, ahol az ország politikai vagy kulturális életét befolyásoló és ezért megemlékezésre alkalmas intézkedések történtek. A történelmi emlékhelyet kormányrendeletben határozzák meg. Jelenleg 36 magyarországi emlékhely van kijelölve, ezek közül az I. kerületben 1 történelmi emlékhely található.

KERÜLET	MEGNEVEZÉS (TÁJÉKOZTATÓ JELLEGGEL)
I.	Szilágyi Dezső téri református templom

41. táblázat Történelmi emlékhely
Forrás: Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ

1.10 Közlekedés

1.10./1 Hálózatok és hálózati kapcsolatok

A kerületet három **nemzetközi szintű** közlekedési nyomvonal is érinti különböző közlekedési módokon: a Duna vízi kapcsolatot jelent, mint a VII. páneurópai folyosó; a Déli pályaudvarnál ér véget a 30. sz. vasútvonal (Budapest (Déli pu.) – Székesfehérvár – Nagykanizsa – Murakeresztúr – országhatár), ami a V. páneurópai folyosó része; illetve Duna-parton vezet az EuroVelo 6 kerékpáros nyomvonal. Az országhatáron átívelő jelentősebb közúti kapcsolatok elkerülik az I. kerületet.

Országos és megyei szintű kapcsolatok között szerepel az előző bekezdésben megemlített elemeken felül számos közlekedési nyomvonal:

- *Hegyalja út – Erzsébet híd: Kelet-Nyugat irányban biztosít lényeges összeköttetést, az M0 autóút jelen kiépítettsége mellett országos és régiós szerepe meggyengült;*
- *Budai alsórakpart (R. Wallenberg rakpart, Fr. Born rakpart, Sztelhlo G. rakpart): Észak-Dél irányban biztosít országos kapcsolatot, szerepe a 10., 11. és 6. sz. főutak tekintetében jelentős;*
- *Alkotás út – Krisztina körút – Vérmező út: szintén fontos összeköttetést lát el elsősorban az M1-M7 autópályák és a 11. sz. főút vonatkozásában, lényegében a nagykörút folytatásaként funkcionál;*
- *H5 Szentendrei HÉV: a Batthyány tértől indulva feltárja Budakalász, Pomáz és Szentendre településeket.*

Fővárosi szinten a már bemutatottakon felül kiemelt közlekedési kapcsolatot jelent:

- *Közúti közlekedés:*
  - *Attila út, Krisztina körút: kerületek közötti fontos északnyugat-délkeleti irányú kapcsolat;*
  - *Mészáros utca – Alagút – Széchenyi Lánchíd: Hegyalja út melletti Kelet-Nyugat irányú kapcsolat;*
  - *Bem rakpart – Fő utca: Budai alsórakpart melletti Észak-Dél irányú kapcsolat.*
- *Közösségi közlekedés:*
  - *metró vonal: M2 (Déli pu., Batthyány tér) kelet-nyugati irányú fő közlekedési tengely;*

- *villamos vonalak (17, 19, 41, 56, 56a, 61): elsősorban észak-déli irányú közlekedési tengelyek;*
- *autóbusz útvonalak: az 5, 11, 39, 111, 105, 109 járatok az észak- és nyugat-budai kerületek felé biztosítanak kapcsolatot, ezen felül az 5, 8e, 16, 105, 108e, 110, 112, 178 járatok elsősorban a kerületet kötik össze Pesttel.*

- *Kerékpáros közlekedés:*
  - *Attila út – Krisztina körút: északnyugat-délkeleti irányú kerékpáros kapcsolat;*
  - *Mészáros utca – Alagút – Széchenyi Lánchíd: kelet-nyugati irányú fő kerékpáros tengely;*
  - *Hattyú utca: kevésbé fontos kelet-nyugati irányú kerékpáros kapcsolat.*

1.10./2 Közúti közlekedés

A kerület közlekedési hálózatában országos közút nem, csak önkormányzati – 21 km fővárosi és 38 km kerületi – közút található meg, amelyek a különböző **közúti kategóriák** szerint az alábbiak:

- *II. rendű főutak:*
  - *Hegyalja út – Erzsébet híd: 2×2 forgalmi sávos út, átlagos napi forgalma (ÁNF) 44 ezer jármű/nap, engedélyezett sebesség 50 km/h, csomópontjai elsősorban jelzőlámpával szabályozottak.*
  - *Budai alsórakpart (R. Wallenberg rakpart, Fr. Born rakpart, Sztelhlo G. rakpart): 2×1 forgalmi sávos út, átlagos napi forgalma (ÁNF) 14-19 ezer jármű/nap, engedélyezett sebesség 50-70 km/h. A hídfőket külön szintben keresztezi, a felső rakparttal csomóponti kapcsolat csak a Halász utcánál és a Döbrentei térnél épült ki. Erős elválasztó hatása elvágja a Duna-part gyalogos megközelítését.*
  - *Alkotás út – Krisztina körút – Vérmező út: jellemzően 2×2 forgalmi sávos, átlagos napi forgalma (ÁNF) 47-56 ezer jármű/nap, engedélyezett sebesség 50 km/h, csomópontjai elsősorban jelzőlámpával szabályozottak.*
  - *Attila út – Szent Gellért rakpart: kerületi szakaszon 2×1, illetve 2×2 forgalmi sávos, átlagos napi forgalma (ÁNF) 16-34 ezer jármű/nap, engedélyezett sebesség 50 km/h, csomópontjai elsősorban jelzőlámpával szabályozottak.*
  - *Alagút – Széchenyi Lánchíd: 2×1 forgalmi sávos út, átlagos napi forgalma (ÁNF) 28 ezer jármű/nap, engedélyezett sebesség 50 km/h.*
- *gyűjtőutak:*
  - *Bem rakpart – Lánchíd utca – Ybl Miklós tér – Apród utca: 2×1 forgalmi sávos, átlagos napi forgalma (ÁNF) 10-11 ezer jármű/nap, engedélyezett sebesség 50 km/h.*
  - *Krisztina körút: részben 2×1, részben 2×2 forgalmi sávos, átlagos napi forgalma (ÁNF) 16 ezer jármű/nap, engedélyezett sebesség 50 km/h.*
  - *Márvány utca – Győző utca – Mészáros utca: 2×1 forgalmi sávos, átlagos napi forgalma (ÁNF) 18 ezer jármű/nap, engedélyezett sebesség 50 km/h.*
- *lakó- és kiszolgálóutak:*
  - *Az eddig nem felsorolt kerületi utcák tartoznak e kategóriába, jellemzően 2×1 forgalmi sávosak, de nagy részük egy forgalmi sávos (egyirányú) utak, 50 km/h vagy az alatti engedélyezett sebességgel.*

A kerület útjait jelentős **közúti forgalom** terheli, amely több okra vezethető vissza: egyrészt a kerület elhelyezkedése és közúthálózat felépítése miatt nagyszámú az átmenő forgalom; továbbá a Budai Vár kiemelt turisztikai attrakció, amelyet sok turista látogat részben autóbusszal, valamint a kerületben számos fontos intézményi funkció is helyet kap. A nehézgépjárművek aránya minimális, alsó rakpart kivételével a kerület közútjain 3,5 t össztömeg korlátozás van érvényben, illetve több területre a behajtás csak az indokolt célforgalom számára megengedett. Számos területen érvényben van forgalom- vagy sebességcsillapítás: tempó 30-as zóna a Budai Vár teljes területe, a Naphegy (az autóbusz útvonalak kivételével), a Várszoknyák területe, valamint a Lánchíd utca és a Döbrentei utcák. Ezen felül több sétány és gyalogút is vezet a kerületben, ahonnan a gépjárművel történő behajtás nem engedélyezett.

Az utak **burkolat**ának állapota a kerületben összességében megfelelő minőségűnek mondható, bár a Vár területén a meglévő burkolatok helyenként leromlott állapotúak.

A kerület **közlekedésbiztonsága** tekintetében rendkívül meghatározó a magas – kerületen kívülről induló és/vagy arra tartó – gépjárműforgalom. Ahogy a következő ábrán is látható a kerületi baleseti értékek az országos és fővárosi átlag mortalitással együtt mozognak, de a lakosságszámhoz viszonyítottan jelentősen magasabb értékeken. Az ábra természetesen futáskilométerre vetítve mutatna megfelelő valós képet a közúti közlekedés biztonságáról, amelyhez sajnos nincs rendelkezésre álló adat. Jól kivehető viszont, hogy a korábbi évek javuló baleseti száma megállt, sőt megfordult.

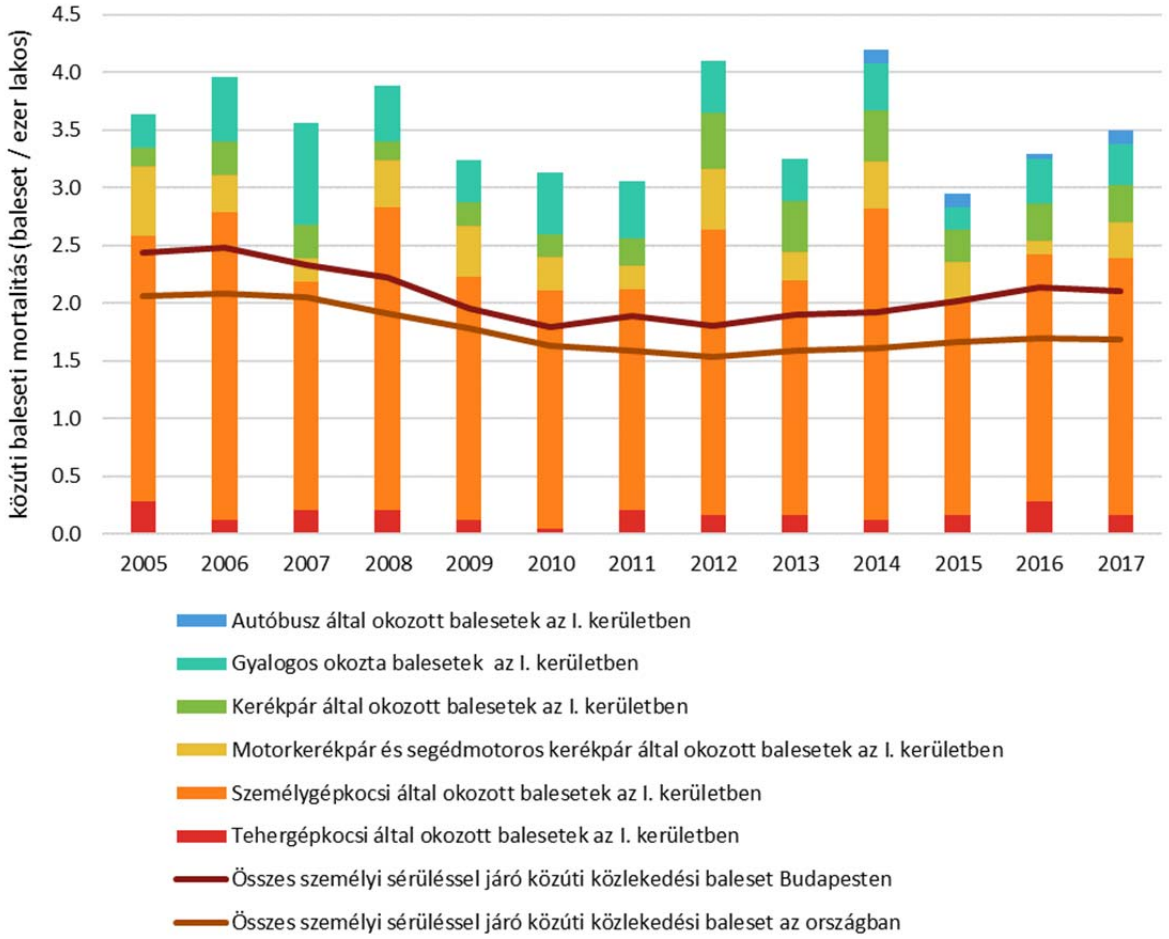

142. ábra: Közúti baleseti mortalitás alakulása 2005-2017 között
Forrás: KSH

A következő ábra ezen balesetek kerületen belüli és kimenetel szerinti megoszlását mutatja 2011-2018 között. Látható, hogy mind darabszám, mind súlyosság tekintetében a kiemelt kapcsolati funkcióval rendelkező, magas gépjárműforgalommal terhelt útszakaszok dominálnak.

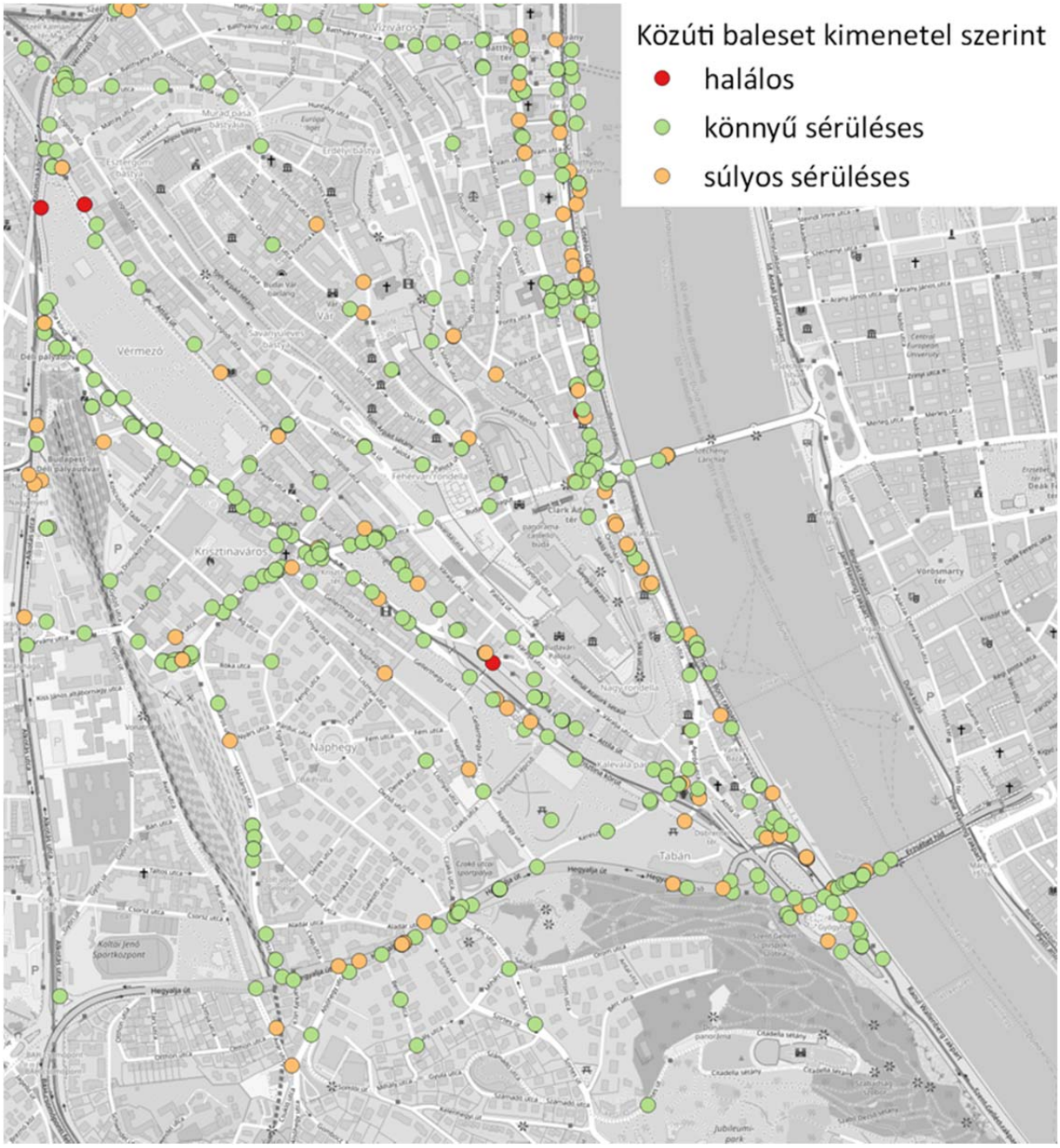

143. ábra: A kerületben bekövetkezett (2011-2018 közötti) közúti balesetek területi elosztása kimenetel szerint
Forrás: adatok KSH, térképi háttér OpenStreetMap

A kerület közlekedési és élhetőségi viszonyainak egyik fontos mérőszáma a lakossági **gépjárműbirtoklás**, hisz jól szemlélteti egy terület gazdasági-társadalmi helyzetét, de megfelelő mobilitási ösztönzőkkel befolyásolható. A következő ábra mutatja a kerületi, a fővárosi és az országos viszonylatban az ezer lakosra jutó személygépjárművek számát. A 2008-as válság után ismét emelkedő trend a jellemző, de szerencsére a kerületi értékek kevésbé dinamikusan nőnek.

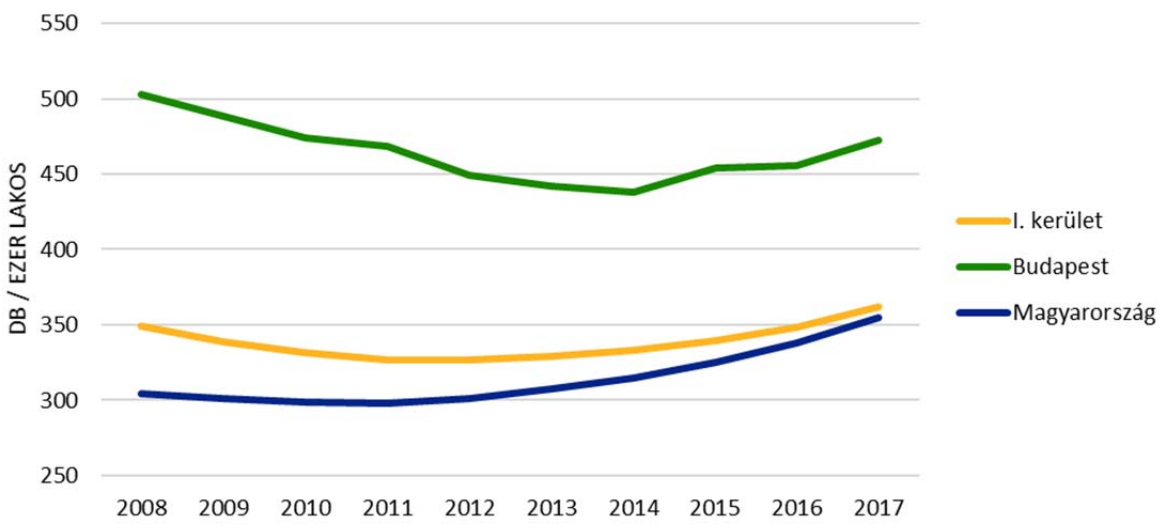

144. ábra: Ezer lakosra jutó személygépjárművek száma kerületi, fővárosi és országos bontásban
Forrás: KSH

A közúti közlekedésnél szükséges még megemlíteni a **taxi** szolgáltatást is. A kerületben jelenleg 12 db taxiállomás működik összesen 52 férőhellyel, amelynek 40%-át a főváros, 60%-át az önkormányzat tulajdonol.

1.10./3 Közösségi közlekedés

Az I. kerület közigazgatási határán belül számos autóbusz és közúti villamos járat közlekedik, továbbá metró-, hév-, nagyvasút- és hajójáratok is fontos szerepet kapnak. E közlekedési módok között három kiemelt csomópontban lehet átszállni:

- *Szél Kálmán tér: M2 metró, 4, 6, 17, 56, 56a, 59a, 59b, 61 villamos, 5, 16, 16a, 21, 21a, 22, 22a, 39, 91, 102, 116, 128, 129, 139, 140, 140a, 142, 149, 155, 156, 222 autóbusz járatok érintik (már az I. kerület közigazgatási határán kívül van, de kerületi szerepe jelentős);*
- *Déli pályaudvar: 30. sz. országos vasútvonal, M2 metró, 17, 56, 56a, 59a, 59b, 61 villamos, 21, 21a, 39, 102, 140, 140a, 142 autóbusz járatok érintik;*
- *Batthyány tér: M2 metró, H5 hév, 19, 41 villamos, 11, 39, 109, 111 autóbusz, D2 és D11 hajójáratok érintik.*

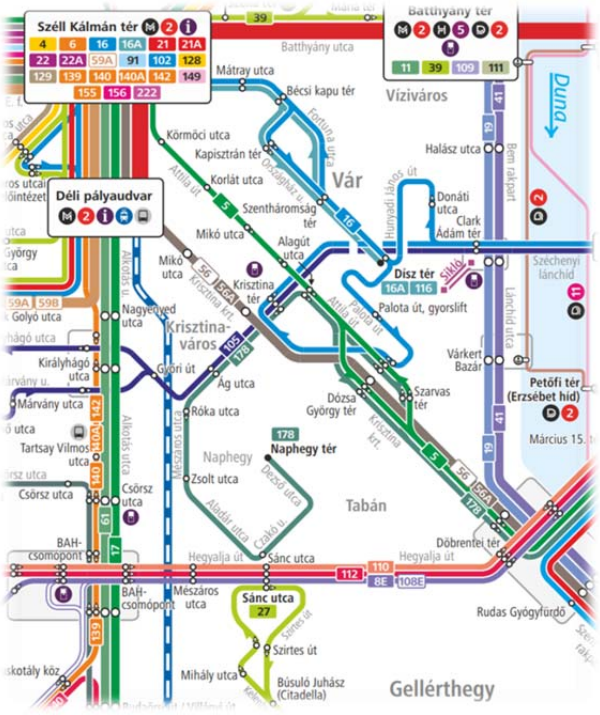

145. ábra: I. kerületet érintő közösségi közlekedési hálózata
Forrás: BKK

A közösségi közlekedési hálózatok forgalomterhelését (utas/nap), azok megállóinak 300 m-es környezetének (metróállomás estében 500 m) lefedettségét a következő ábra mutatja be.

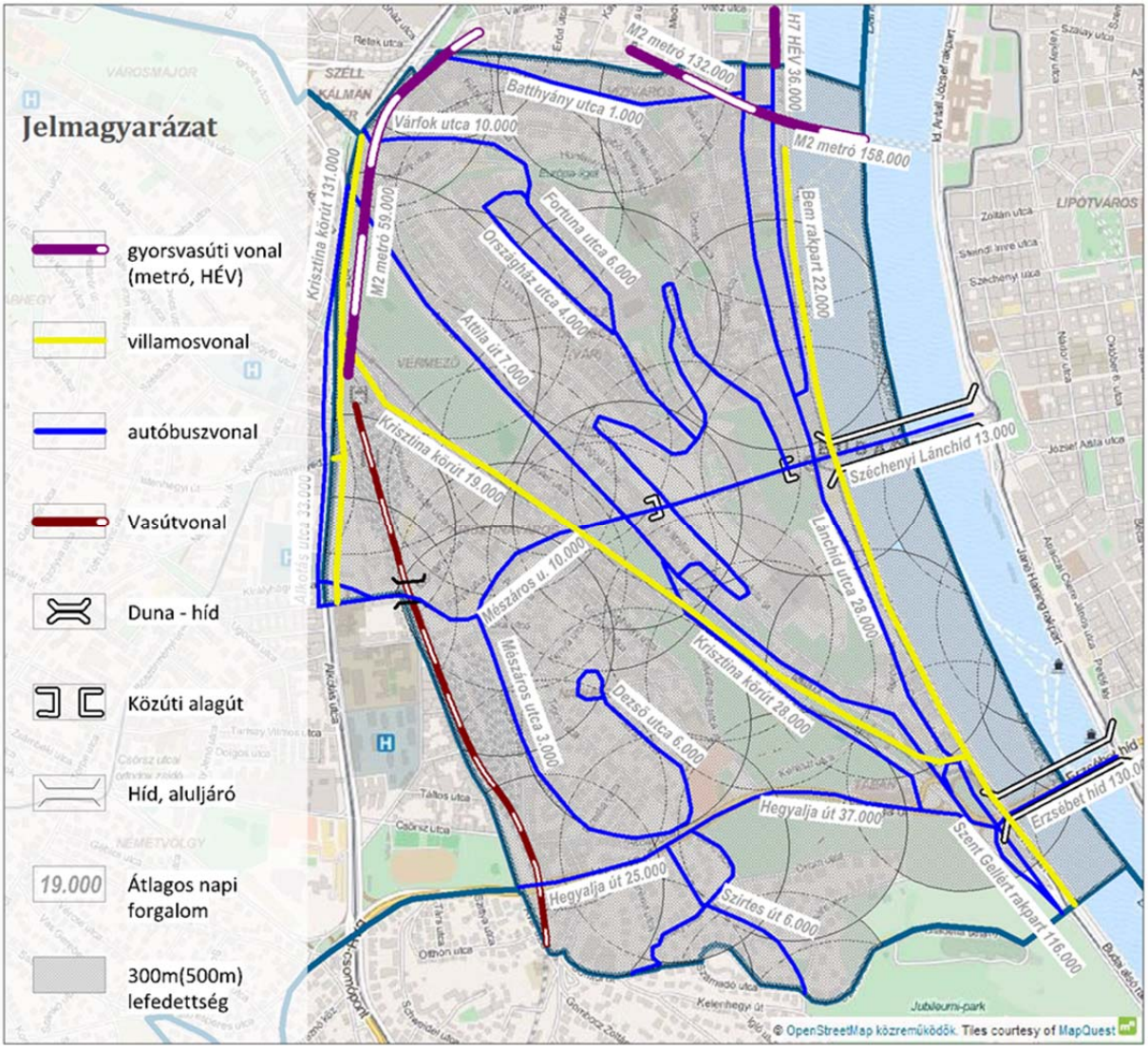

146. ábra: I. kerületet érintő közösségi közlekedési hálózat lefedettsége, forgalma
Forrás: Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat Településfejlesztési Koncepció és Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat, 2015

Közúti közösségi közlekedés

A kerület útjain megjelenő **menetrend szerint közlekedő helyi autóbusz járatok** megrendelését és szervezését a BKK Budapesti Közlekedési Központ Zrt. látja el, az üzemeltetésben több vállalat is részt vesz (BKV Budapesti Közlekedési Zrt.,VT-Arriva Személyszállító és Szolgáltató Kft. és Volánbusz Zrt). A járműflotta igen változatos képet mutat, különböző gyártmányú (Ikarus, Volvo, Mercedes Citaro, Mercedes Connecto, Karsan ATAK, Modulo stb.), meghajtású (hagyományos és elektromos), korú és felszereltségű járat érinti a kerületet. Az utóbbi évek fejlesztéseinek és beszerzéseinek köszönhetően jelentős részük alacsonypadlós, megfelelő dinamikus utastájékoztató rendszerrel és egységes arculattal felszerelt.

A kerületben az autóbusz-közlekedéssel érintett útvonalak hossza 19,9 km. A kerületben lévő autóbusz végállomások és fordulók a Dísz téren, a Naphegy téren, a Sánc utcánál és a Batthyány

téren találhatók. Az autóbusz-hálózat üzemét biztosító garázs az I. kerületben nem található, a legközelebbi létesítmény a III. kerületben működik.

A vizsgált területet érintő járatok hétköznap reggeli időszakban biztosított legkisebb követési ideje és legnagyobb kapacitása az alábbi táblázatban látható:

AUTÓBUSZ JÁRAT SZÁMA	KÖVETÉSI IDŐ REGGELI CSÚCSBAN	KAPACITÁS IRÁNYONKÉNT
5	8 perc	900 utas/óra
8e	7-8 perc	900 utas/óra
11	3-7 perc	1500 utas/óra
16	5-6 perc	550 utas/óra
39	20 perc	225 utas/óra
105	6-7 perc	1200 utas/óra
108e	12 perc	600 utas/óra
109	9 perc	500 utas/óra
110	8 perc	560 utas/óra
111	10 perc	450 utas/óra
112	9 perc	500 utas/óra
178	10 perc	450 utas/óra

42. táblázat: Autóbusz járatok követési ideje és kapacitása
Forrás: DÉSZ X. ütem, I. kerület Duna-parti szakasza, Megalapozó vizsgálat

Minden **autóbuszmegálló**ban van utastájékoztatás, a papíralapú menetrendek és egyéb információk kivétel nélkül, minden megállóban megtalálhatóak. Ezen felül a forgalmasabb megállókban kihelyezésre kerültek a FUTÁR kijelző is. Utasváró a kerület számos megállójából hiányzik elsősorban a helyhiány miatt, különösen igaz ez a Vár területén. A meglévő megállóhelyek akadálymentességi szintje alacsony.

A kerületben számos vállalkozás üzemeltet **HoponHopoff városnéző autóbusz**os járatokat, fő útvonaluk a Széchenyi Lánchíd, Budai Vár, rakpartok, Citadella és Erzsébet híd. E frekventált helyszíneken jelentős a **turista autóbusz**ok forgalma is, amely helyenként komoly közlekedési problémák és lakossági panaszok forrása. Kijelölt nagyobb autóbuszparkoló a Hunyadi János úton, a Palota út több szakaszán, a Dózsa György téren, illetve a Citadella sétány keleti oldalán található.

Kötöttpályás közösségi közlekedés

A Déli pályaudvartól a kerület nyugati határán vezet a **30. sz. vasútvonal**, amely Kelenföldig kétvágányú, 21 t tengelyterhelésű, 80 km/h pályasebességű villamosított transz-európai vasúti áruszállítási hálózati elem állomási vonatbefolyásolással, amelynek üzemeltetője a MÁV Zrt. A Budapest-Déli pályaudvar 12 db személyi és 33 db egyéb vágánnyal rendelkezik, a peronjai részben sk+30 cm részben sk+55 cm magasságúak. A pályaudvar szolgáltatásokkal jól felszerelt (belföldi és nemzetközi jegypénztár, csomagmegőrző, kereskedelmi egységek, dinamikus utastájékoztatás stb.), de viszonylag leromlott állapotú. Innen elsősorban dunántúli települések érhetőek el, mind az

agglomeráció (Diósd, Érd, Budaörs, Törökbálint), mind a távolabbi nagyvárosok (Székesfehérvár, Győr, Nagykanizsa, Szombathely stb.) tekintetében.

Az elővárosi gyorsvasutak közül a **H5 Szentendrei HÉV** budapesti végállomása található az I. kerületben a Batthyány téren, üzemeltetője a MÁV-HÉV Zrt. Az állomás a felszín alatti, háromvágányú fejállomás, amely dinamikus utastájékoztatással felszerelt. A vasútvonal a II. és III. kerületet, illetve Budakalász, Pomáz és Szentendre településeket érinti. A vonalon LEW MX/A típusú, átlagosan 30 éves motorvonatok közlekednek.

A városi gyorsvasúthálózat két megállóval is érinti a kerületet az **M2 metró** által: Batthyány tér és Déli pályaudvar. A felszín alatti metrómegállók dinamikus utastájékoztatással felszereltek, mozgólépcsőkön közelíthetőek meg, nem akadálymentesek. A vonalon jelenleg Alstom Metropolis AM5–M2 típusú szerelvények közlekednek, melyek átlagéletkora 6 év.

A kerületben, illetve annak határán **tíz villamosjárat** közlekedik a BKV Budapesti Közlekedési Zrt. üzemeltetésében:

- *19 és 41 villamosok: Bem rakpart-Várkert rakpart vonalon Kelenföld vasútállomás, Bécsi út/Vörösvári út és Kamaraerdő Ifj. Park végállomásokkal jár. A kerületben öt megállóhelypár található, amely mind biztosítja az akadálymentes közlekedést, és a megfelelő tájékoztató rendszerrel felszerelt. A vonalon vegyesen járnak a kb. 15 éves ČKD–BKV Tatra T5C5K, illetve kb. 4 éves alacsonypadlós CAF Urbos 3 villamosok. A Budai fonódó villamoshálózat részeként 2016-ban átadott vonal jelenlegi forgalmi volumene és népszerűsége egyértelműen visszaigazolta a fejlesztés létjogosultságát, bár még mindig akadnak áthidalandó problémák, mint a menetrend betartása vagy a Futás rendszerrel való összhangja.*
- *56 és 56a villamosok: a Krisztina körúton közlekedik a Hűvösvölgy, Városház tér és Móricz Zs. körtér között. A kerületben található öt megállóhelypár üzemel, amelyek nem akadálymentesek. A vonalon elsődlegesen magas padlós kb. 15 éves ČKD–BKV Tatra T5C5K járnak.*
- *17, 59a, 59b, 61 villamosok: a kerület nyugati határa mellett közlekednek az Alkotás utca vonalában Hűvösvölgy, Bécsi út/Vörösvári út, Móricz Zs. körtér és Savoya Park irányába.*
- *4 és 6 villamosok: a kerület északi határa mellett közlekednek a Szél Kálmán tértől a nagykörút mentén.*

A vizsgált területet érintő járatok hétköznap reggeli időszakban biztosított legkisebb követési ideje és legnagyobb kapacitása az alábbi táblázatban látható:

VISZONYLAT SZÁMA	KÖVETÉSI IDŐ REGGELI CSÚCSBAN	KAPACITÁS IRÁNYONKÉNT
M2 metró	2 perc	30690 utas/óra
H5 hév	4 perc	16600 utas/óra
19 villamos	7-8 perc	1600 utas/óra
41 villamos	15 perc	800 utas/óra
56 villamos	7-8 perc	1600 utas/óra
56a villamos	5 perc	2400 utas/óra

43. táblázat: Autóbusz járatok követési ideje és kapacitása
Forrás: DÉSZ X. ütem, I. kerület Duna-parti szakasza, Megalapozó vizsgálat

A szorosan vett helyi közösségi közlekedésnek nem része, de turisztikai szempontból kiemeltnek tekinthető a **Budavári Sikló**, amelyet a BKV Budapesti Közlekedési Zrt. üzemeltet. Viteldíjai függetlenek a BKK által forgalmazott jegy- és bérletrendszertől. Különleges városi vasutak kategóriájába tartozik, 95 m hosszon, 50 m szintkülönbség leküzdésével, ingajelleggel közlekedik a Clark Ádám tér és a Szent György tér között.

A kötöttpályás hálózatok üzemét biztosító metró járműtelep vagy villamos remíz nem található az I. kerületben, a legközelebbi létesítmény a II. kerületben helyezkedik el.

A Déli Pályaudvar üzemi területére tervezik a Széna téren megszüntetet autóbusz pályaudvar buszparkolóját, melyet 2019. decemberében terveznek átadni.

1.10./4 Vízi közlekedés

A BKV Budapesti Közlekedési Zrt. 2012 óta üzemeltet hajójáratokat Budapesten, amelyek közül kettő érinti a kerületet: a D2 járat Petőfi tér (Erzsébet híd) - Kossuth Lajos tér között közlekedve megáll a Batthyány térnél és a Várkert Bazárnál, illetve a D11 járat a Kopaszi-gát – BudaPart – Rómaifürdő végállomásokkal közlekedve érinti a Batthyány teret. A D2 járaton egész évben, a D11 járaton csak hétköznap érvényesek a BKK bérletek. A hajójáratokra emelt árú (750 Ft teljesárú) vonaljegyek szükségesek.

A Batthyány téri kikötőkben városnéző programhajók és az Európa rendezvényhajó kikötője is megtalálható. A partszakasz forgalma a budai oldalon a legjelentősebb, azonban elmarad a Belgrád rakparti Nemzetközi Hajóállomás és a Vigadótéri kikötő forgalmától. A lakókörnyezet, valamint az értékes dunai panoráma védelme miatt az I. kerületi partszakaszokra a kabinos (szálloda) hajó kikötése jelenleg nem megengedett.

1.10./5 Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Kerékpáros közlekedés

A kerékpárforgalmi hálózat két részre bontható: alap- és főhálózat. A **kerékpárforgalmi alaphálózat** részének tekintünk minden közforgalom számára átadott útszakaszt, ahol a kerékpározás nem tilos. A kerékpárforgalmi főhálózat része pedig az olyan létesítmény, amelyen a kerékpárosok számára infrastrukturális vagy forgalom-technikai szabályozás jellegű beavatkozás történt. A meglévő alaphálózat alapvetően nehezen kerékpározható a kerület földrajz adottságai, magas gépjárműforgalma, illetve a szűk utcákban megjelenő nagy közlekedési és parkolási igények miatt.

A kerület **kerékpárforgalmi főhálózata** ennél kedvezőbb képet mutat:

- *EuroVelo 6 kerékpáros nyomvonal a Bem rakparton, Várkert rakparton: részben önálló kerékpárút, részben elválasztott, részben elválasztás nélküli gyalog-kerékpárút, amely megfelelő útburkolatú, de gyalogos és kerékpáros forgalmához képest keskeny szélességű;*
- *Krisztina körút – Pauler utca – Attila út: részben elválasztott gyalog-kerékpárút, részben önálló kerékpárút, sok helyen nem megfelelő szélességgel és burkolattal, helyenként igen kedvezőtlen vonalvezetéssel;*
- *Lánchíd utca – Apród utca, Fő utca (déli irányban), Bem rakpart (északi irányban Jégverem utca Vám utca között), illetve Hattyú utca (részben) – Csalogány utca (részben): irányhelyes normál kerékpársáv;*

- *Győző utca – Mészáros utca – Krisztina tér – Alagút utca (Attila útig): kerékpárosok számára megnyitott buszsáv;*
- *Hattyú utca (részben) – Csalogány utca (részben): kerékpáros nyom;*
- *Döbrentei utca, Málna utca, Kosciuszko Tádé utca: egyirányú utca ellenirányban megnyitva a kerékpárosok előtt.*

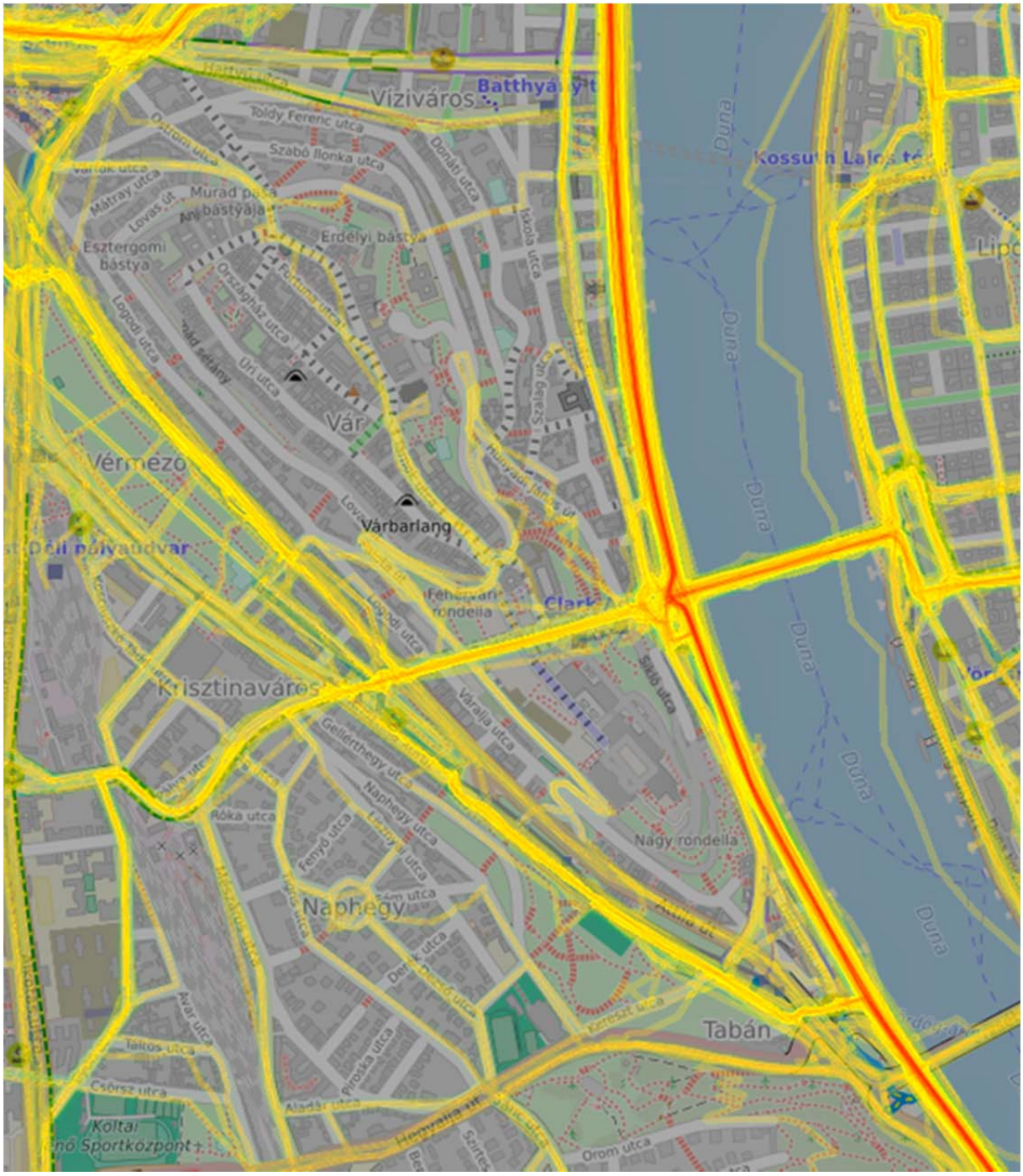

147. ábra: A kerület kerékpáros forgalma Bikemaphőtérképe szerint
Forrás: Bikemap, OpenStreetMap

A vonalas kerékpáros infrastruktúra komplett hálózatot alkot, amelyben a fő kerékpáros útvonalak néhány kivételtől eltekintve kiépültek, probléma a létesítmények állapotával és a rendelkezésre álló szélességgel adódnak inkább. Kiemelt probléma a Vár nehéz megközelítése és kerékpárosbarát útszakaszainak hiánya, illetve az Alagútnál hiányzó kerékpáros infrastruktúra.

A kerületben a legtöbb **kerékpártároló** a már kiépült kerékpáros nyomvonalak mentén található meg. Húsz férőhelynél nagyobb közterületi kapacitás csak a Batthyány téren és a Déli pályaudvarnál érhető el jelenleg.

A főváros területén több **közösségi kerékpár kölcsönzési rendszer** is elérhető. A legismertebb ezek közül a BKK üzemeltetésében működő Mol Bubi rendszer, amely kilenc gyűjtőállomást működtet a kerületben.

Gyalogos közlekedés

A gyalogos utak, járdák hossza meghaladja a 65 km-t a kerületben. Számos közterület és megnyitott tér elsősorban gyalogos közlekedés számára fenntartott:

- *Budavári Palota negyed területe;*
- *Várlejtők, Várkert Bazár és sétautak;*
- *Mátyás templom és a Halászbástya környezete;*
- *Tóth Árpád sétány, Anjou bástya, Babits sétány és Európa Liget;*
- *Vérmező;*
- *Tabán, Horváth kert;*
- *Gellérthegy északi lejtője, Filozófusok kertje.*

Jellemző bizonyos területeken (pl. Budai Vár), hogy a térkő vagy terméskő burkolata nem teljesíti a könnyen járhatóság és az akadálymentesség követelményeit. További nehézséget okoz a gyalogos közlekedés számára a kerület földrajzi adottságából fakadóan sok helyen megtalálható nagy meredekségű járdák és lépcsők. A Budai Várba történő akadálymentes feljutásban nagy segítséget jelentenek az alábbi üzemelő liftek:

- *Iskola lift (Hilton mellett);*
- *Murad Lift (Lovas utcai parkoló és Anjou bástya között);*
- *Gránit lift (Gránit lépcső mellett);*
- *Széchenyi könyvtár lift (200 Ft viteldíj ellenében);*
- *Várkert liftek.*

A sűrű beépítésű területeken – ahol magas gépjárműforgalom és parkolási igény is jelentkezik – a gyalogos felületek használható szélessége nem megfelelő. Ez különösen a nagy gyalogosforgalommal bíró attraktív történelmi útvonalakon okoz súlyos gondot.

Az egyes városrészek gyalogos útvonalai közötti kapcsolatok nem megfelelőek. A Várfalakon levezető lépcsők nagyon gyakran messze esnek a Várlejtők gyalogos útvonalaitól, illetve a Várlejtők gyalogos útvonalai végén nincs bejutási lehetőség a Várba. A gyalogosútvonalak vizuális folytonossága nem egyértelmű, az elérendő úti célhoz vezető legrövidebb útvonal megtalálása nehézkes. Hiányzik egy, a tájékozódást segítő tájékoztató rendszer.

1.10./6 Parkolás

A kerületi parkolás üzemeltetője az önkormányzati tulajdonú Budavári Kapu Kft. A személygépjárművek számára a parkolás a kerület közterületeinek jelentős részén engedélyezett,

összesen 5500 férőhellyel várakozási díj ellenében. A díjak mértéke három övezetben 350-525 Ft/óra között változik. Az I. kerületi lakosok számára lehetőség van lakásonként két darab személygépkocsi közterületen történő tárolására évi 2000 Ft-ért. Az alsó rakparton a Batthyány térnél van egy kisebb, 50 férőhellyel kijelölt P+R rendszerű parkoló, ahol nem szükséges várakozási díjat fizetni.

Védett, nagy kapacitású parkolóból több is megtalálható a kerületben:

- *Krisztina Garázs: Déli pályaudvar mellett 250 férőhellyel;*
- *Várkert Bazár Mélygarázs: Apród utca mentén 297 férőhellyel;*
- *Várgarázs: Palota út mentén 200 férőhellyel;*
- *folyamatban van továbbá a Nemzeti Hauszmann Terv keretében a Várgarázs II. ütem kivitelezése, amely 240 férőhelyes lesz.*

Az önkormányzat által kínált parkolókon felül több irodaépület garázsát is igénybe veheti a közcélú forgalom.

A gépjárművek magánterületen történő tárolása a kerületben csak kis mértékben megoldott a sűrű beépítés és egyéb parkolási viszonyok miatt.

1.11 Közművesítés

1.11./1 Víziközművek

Vízellátás

A kerület ivóvíz ellátási rendszere a főváros egységes vízellátási rendszeréhez, a főnyomócső és gerinchálózatához csatlakozik. A főváros ivóvíz ellátását a Fővárosi Vízművek Zrt. szolgáltatja.

A vízellátás bázisai a Duna északi és déli partja mellé telepített kútsorok, ahonnan táplált gerincvezeték hálózat szövi át a főváros területét. A vizsgált területen is jelentős gerinchálózati elemek haladnak keresztül. Közülük a legjelentősebb a budai északi vízbázisoktól induló NÁ 1200-as átmérőjű, a vizsgált területet a Csalogány utcánál elérő, a budai alsó rakpart - Lánchíd utca - Hegyalja út nyomvonalon haladó vezeték, amely a Sánc utcai tározót tölti. A másik jelentősebb pedig a Margit körút - Alkotás utca – Nagyenyed utca nyomvonalú NÁ 800-as vezeték, amely az un. Krisztina zóna ellennyomó tározóját tölti. A vizsgált városrészben további NÁ 300-as, NÁ 400-as és NÁ 500-as gerincvezetékek szállítják a vizet.

A gerinchálózat táplálja a helyi gépházakat és tározókat, ahonnan azok környezetének az elosztóhálózata indul.

A főváros nagy kiterjedése, változatos topográfiai adottsága, valamint beépítési módja miatt a szolgáltató a vízellátást zónákra osztva építette ki. Az I. kerület ivóvízhálózata 3 nyomászónához tartozik, a budai és a pesti alapzónához, valamint a vári nyomászónához. A budai alapzóna ellennyomó tározója a 23870 m^3-es Krisztina tározó, a pesti alapzónáé a Sánc utcai 80.000 m^3-es tározó, míg a vári zónáé az Orbán téri 6830 m^3-es medence.

Az egyes nyomásövezetek ellennyomó tárolói biztosítják az övezethez tartozó elosztó hálózatban a megfelelő hálózati nyomást.

A vizsgált területet érintő vízellátási területre vonatkozóan, a zavartalan folyamatos ellátás biztosításának feltétele a hálózatok, a gépházak, a medencék és a szerelvények folyamatos karbantartása, valamint a régi 100 mm-nél kisebb, valamint a ma már nem szabványméretű, vagy nem megfelelő anyagú (ac, öv) és az 1950. előtt épült vezetékek folyamatos cseréje.

Tüzivíz ellátás

A vizsgált terület tüzivíz ellátása általánosan az ivóvíz hálózatra telepített tűzcsapokkal megoldott. Egyes még megmaradt üzemek telkén belül, illetve azok funkcióváltását követően az új hasznosítók tüzivíz ellátására a korábbi telken belüli megoldás megmaradt. Újabb, nagyobb beruházásoknál a megfelelő tüzivíz ellátásról a beruházás megvalósítása során gondoskodtak.

Iparivíz ellátás

A vizsgált kerületen belül a nem ivóvíz minőségű vízigények kielégítésére kiépített iparivíz hálózat nem állt rendelkezésre.

Karszt- és hévizek

Az I. kerület területének természeti adottsága, hogy itt, illetve a szűkebb környezetében sok hévízforrás található. Ezek a Rudas fürdő, a Rác fürdő kútcsoportjai, illetve a kerület határa mellett északon a Lukács fürdő, délen pedig a Gellért fürdő kútjai. Ezek mind gyógyvízzé nyilvánított termálvizeket adnak.

Vízelvezetés

A vizsgált városrész régen beépített része a városnak, területén egyesített rendszerű vízelvezetés üzemel.

Szennyvízelvezetés

Az I. kerület városrésze már teljes csatornázottságúnak tekinthető. A szennyvíztisztítás terén volt nagyobb elmaradás egészen a csepeli Budapesti Központi Szennyvíztisztító telep (BKSZTT) átadásáig. A főváros budai oldalán az északi vasúti összekötő hídtól vezették a szennyvizeket a Kelenföldi átemelő telepre, ahonnan 2010-ig tisztítás nélkül (csak mechanikai szűrés alkalmazásával) vezették a vizeket a befogadó Dunába. 2010-ben a BKSZTT szennyvíztisztító telep üzembe helyezésével egyidejűleg adták át a vizsgált területen a budai alsó rakparton kiépített ∅180-as, majd ∅200-as gerinccsatornát, amely a Duna mellett az Albertfalvai Duna meder alatti átvezetést biztosító 2x1400-as nyomócsatornáig épült ki. Ezekkel a Budai oldalon összegyűjtött szennyvizeket vezetik át a szennyvíztisztító telepre.

A vizsgált kerületben egyesített rendszerű, gravitációs csatornahálózatot építettek, amellyel a szenny- és a csapadékvizek elszállítását biztosították. A közcsatorna hálózat üzemeltetését a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. látja el.

Az I. kerület csatornaművének kihasználtsága napjainkban elérte azt a fokot, ahol már minden terhelésnövekedést a szolgáltatónak mérlegelni kell.

Az I. kerület főgyűjtő-gyűjtő csatornáinak kapacitását, a jelenleg érvényes általános csatornázási tervének, ill. a csatornázottság mértékének figyelembevételével megállapítható, hogy a meglévő hálózat gyakorlatilag telített, többlet vizek fogadására csak korlátozott mértékben képes, illetve folyamatos fejlesztési igényével kell számolni.

Csapadékvíz elvezetés

A vizsgált területről a csapadékvizek elszállítása a szennyvízelvezetéssel közös, egyesített rendszerű csatornahálózattal megoldott. Az egyre gyakoribb rövid ideig tartó, intenzív záporok idején a hirtelen lehulló, nagy mennyiségű csapadékvizek továbbvezetése zavart okozhat az egyesített rendszerű hálózatban.

Felszíni vízrendezés, árvízvédelem

Az I. kerület közvetlenül a Duna mentén helyezkedik el, így érintik a dunai árvízvédelmi feladatok. A kerület Dunába torkoló legfőbb vízfolyása az Ördög árok. Az Ördög árok a Maros utcánál lép a vizsgált területre és a Krisztina körút nyomvonalán halad tovább az Erzsébet hídnál lévő torkolatáig.

Az Ördög árok tágabb térségből fogadja be az árkokkal, elválasztott csatornákkal összegyűjtött csapadék- és felszíni vizeket és így érkezik a vizsgált városrész területére. A vizsgált területen zárt szelvénnyel halad keresztül.

A vizsgált városrész közvetlen a Duna mentén fekszik. A lakóterület védelmére az 1800-as évek második felében az árvízmentesítését megoldották. A Duna a vízgyűjtőjéről változó mennyiségű vizet szállít, amely a folyón árhullámok kialakulását okozza. A vizsgált terület védelmét a kiépített védmű biztosítja.

1.11./2 Energiaközművek.

A kerület energiaellátására a vezetékes energiahordozók közül a villamosenergia, a távhő és a földgáz áll rendelkezésre. A nem vezetékes, hagyományos energiahordozók szerepe sem figyelmen kívül hagyható az energiaellátásban.

A vezetékes energiahordozók rendelkezésre állása a korszerű, környezetbarát energiaellátását lehetővé teszi.

A villamosenergia, mint vezetékes energiahordozó elsődlegesen világításra és erőátviteli célú, vagy technológiai célú energiaigények kielégítésére használják. A vizsgált terület jelentős hányadán a termikus energiaellátásra a távhő (fűtés és részben használati melegvíz) áll rendelkezésre. A földgáz közvetlen hasznosításával komplex módon szintén a termikus energiaigények kielégítését biztosítja, ahol a távhő nincs jelen.

Villamosenergia ellátási rendszer

A főváros és benne a kerület villamosenergia-ellátását az ELMŰ Energiaszolgáltató Zrt biztosítja.

Az I. kerületet ellátó 132 kV-os főelosztó hálózat fűzi fel a kerületben üzemelő 132/10 kV-os alállomásokat. Az I. kerületben két alállomás üzemel, egy a Kuni Domonkos utcában, egy pedig a Vérmezőn, mindkettő 132/10 kV-os alállomás.

Az alállomásokról induló középfeszültségű 10 kV-os elosztóhálózat fűzi fel a fogyasztói transzformátor állomásokat. A 10 kV-os hálózat földalatti elhelyezéssel épült. A fogyasztói igények a transzformátoroktól táplált kisfeszültségű hálózatról nyernek kielégítést. A kisfeszültségű elosztóhálózat földalatti kivitelezéssel épült.

A kerületben az utóbbi időkben épített, vagy rekonstrukció során felújított közvilágítású útszakaszokon már korszerű, energiatakarékos közvilágítást létesítettek.

Földgázellátás

A kerület, benne a vizsgált terület földgázellátásának üzemeltetője az NKM Földgázszolgáltató Zrt. A főváros gázellátása egységes hálózati rendszerrel épült ki. Az I. kerület gázellátása a fővárosi egységes hálózati rendszer része.

Az országos nagynyomású szállítórendszerrel (kezelője FGSZ Zrt.) juttatják el a földgázt Budapest körzetébe. Nagynyomású szállítóvezeték a kerület területét nem érinti, azok a külső kerületekben

épültek meg, így a gázátadó állomások is ott üzemelnek. A kerületet gázelllátó hálózatát főleg a Kurucles átadó felől látják el.

A gázátadó-nyomáscsökkentő állomásoktól indul az a 6 bar-os nagyközép-nyomású földgázhálózat, amelynek főelosztó rendszere látja el a kerületbe telepített körzeti nyomásszabályozó állomásokat, illetve, amelyről közvetlen bekötéssel látják el a nagyobb fogyasztókat. Ilyen 6 bar-os nagyközép-nyomású földgáz vezeték a budai alsó rakparton megépített NÁ 400-as vezeték. A kerületben középnyomású vezeték a Margit körút, Vérmező utca, Krisztina körút, Attila út, valamint az Alkotás út nyomvonalán épült ki, a többi utcában kisnyomású hálózat épült ki.

A körzeti nyomásszabályozókon keresztül jut a földgáz a részben kisnyomású, részben növelt kisnyomású elosztóhálózatba, amelyről közvetlen elégítik ki a fogyasztói igényeket.

Távhőellátás

Az I. kerület területén a lakóterületek és az intézmények hőellátására 1960-as évektől folyamatosan épült ki a távhőellátó rendszer, amelynek hőbázisa a Kelenföldi Hőerőmű.

A hőelosztó hálózatot a Fővárosi Távhőszolgáltató Zrt üzemelteti.

A kiépített távhőrendszer a Gellért hegynél éri el a kerület területét és a Krisztina körút, Dózsa György tér, Palota út nyomvonalú távhő vezetékkel a Várpalota és a Budai vár intézményeit és lakóépületeinek egy részétnek termikus energiaellátását biztosítják. A távhőellátási körzet északi irányban túlnyúlik a kerület területén.

A kerületben üzemelő távhőhálózat forróvizes rendszerű. Ezeket a 70-es években épített hálózatokat még védőcsatornába fektetéssel építették, az újabb építésűek, illetve a rekonstruált szakaszok már gyári előszigetelésű, közvetlen földbe fektethető vezetékekkel épült.

A korábbi ellátási rendszerben a primer hálózat táplálta a körzeti hőközpontokat, ahonnan indult a szekunder ellátó rendszer, amelyről a fogyasztói igényeket kielégítették. A távhőrendszer gazdaságosságának növelése érdekében az utóbbi időkben az egyedi mérési lehetőségek és kisebb körzetek igény szerinti kedvezőbb szabályozhatósága érdekében a körzeti hőközpontok szerepét egyedi hőfogadókkal váltották ki.

Hagyományos energiahordozó ellátás

A termikus energiaellátás egy részének kielégítése az ún. nem vezetékes energiahordozókkal történik. A nem vezetékes energiahordozók közé tartozik a szén, fa, olaj, PB.

A nem vezetékes energiahordozók szerepe korábban, a lakosság komfort igényének növekedésével, az automatikus üzemvitelű hőellátás kialakításával csökkent. Automatikus ellátás lehetőségét nyújtotta a távhőellátás, valamint a vezetékes földgázellátás, amely kiépítettségével a kerület energiaellátásában meghatározó lett. Azonban az utóbbi években a lakosság gazdasági nehézségeinek növekedésével, ahol az ingatlanok ezt lehetővé teszik, az energiaellátás költségeinek csökkentésére törekszenek. Így költségeik csökkentésére a távhőszolgáltatásról is volt ingatlan, amely egyedi gázellátásra tért át.

A korábban gázzal fűtők közül is voltak, akik a költségeik csökkentésére visszatértek a hagyományos tüzelőanyag hasznosításra, vagy ahol a műszaki feltételek biztosítottak egymás mellett használnak földgázt és hagyományos nem vezetékes energiahordozót. Kandallók, cserépkályhák alkalmazásával a cirkotüzelés, vagy konvektoros hőellátás mellett.

Ezzel prognosztizálható, hogy a hagyományos nem vezetékes energiahordozóknak jelenleg tapasztalható növekvő hasznosítása, várhatóan még hosszabb távon is fennmarad.

Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Az energiatermelésre alkalmas megújuló energiaforrások hasznosítása nem újszerű, csak időközben háttérbe szorult. Újra előtérbe kerülését a hagyományos energiahordozók fogyó készlete és hasznosításának környezetszennyező hatása indította el és az a felismerés, hogy a megújuló energiahordozók különösebb ráfordítási igény nélkül rendelkezésre állnak, használatuk nem okoz halmozódó káros hatásokat, környezeti terhelést. Ezekkel az adottságokkal a fenntartható fejlődés lehetőségét szolgálják.

A hazánkban is elérhető megújuló energiaforrás a szélenergia, a napenergia, a vízenergia, a biomassza-biogáz és a geotermikus energia. Ezek előfordulása az ország területén nem egyenletes és általános, befolyásolja a földrajzi elhelyezkedés, a topográfiai és a légköri viszonyok, valamint a felszín alatti geológiai adottságok.

Szélenergia

A topográfiai és légköri, meteorológiai viszonyok alapján kialakuló szélenergia a szélkerék alkalmazásával közvetlen mechanikai erőátvitelre lehetett alkalmazni. Az ősi hasznosítású elvek alapján kialakított szélkerékből fejlesztett szélturbinával, mint egy-egy szélerőművel közvetlen villamosenergia termelhető.

Mivel a szélenergia előfordulási mértékét a topográfiai és légköri viszonyok befolyásolják, eltérő az ország területén a szélenergia hasznosíthatóság mértéke. A meteorológiai adatok és mérések alapján rögzítették a hasznosítás lehetőségének területi vetületét.

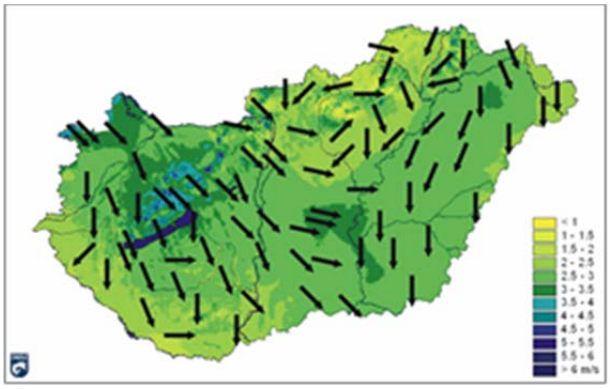

148. ábra: Az évi átlagos szélsebességek [m/s] és az uralkodó szélirányok Magyarországon (2000-2009)
Forrás: www.met.hu

A térképek jelzik, hogy Magyarország mely térségeiben lehet hatékonyabban hasznosítani a szél energiáját. A térképről is leolvasható, hogy Budapest, benne az I. kerület és benne a vizsgált terület nem fekszik a szélenergiát nagyon kedvezően hasznosítható területen. Szélerőmű telepítésére gazdaságos lehetőség nincs, legfeljebb reklámhordozási célra alkalmas.

Napenergia

A meteorológiai és topográfiai viszonyok alapján rendelkezésre álló napenergia, mint megújuló energiaforrás, az ősi „fekete hordó” elvén kifejlesztett napkollektorok segítségével termikus célú energiaellátásra, elsődlegesen használati melegvíz termelésre, kisebb mértékben fűtésre alkalmas. A továbbfejlesztéssel kialakított napelemek közvetlen villamosenergia előállítására alkalmasak.

A hasznosítható napenergia mértékét befolyásolják a földrajzi és meteorológiai adottságok, így ezek változóak az ország területén. A meteorológiai adatok és mérések alapján, a szélenergia hasznosítási lehetőségéhez hasonlóan a napenergia hasznosítás lehetőségének területi vetülete is rögzíthető.

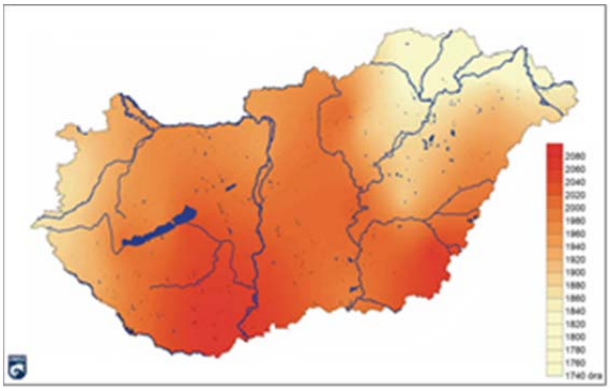

149. ábra: Az évi átlagos napfénytartam (óra) Magyarországon az 1971-2000 közötti időszak alapján Forrás: www.met.hu

A térképek jelzik, hogy Magyarország mely térségeiben lehet hatékonyabban hasznosítani a nap energiáját. Budapest, benne az I. kerület területén 1800-1900 a maximálisan hasznosítható éves napos órák száma, amelynek hasznosíthatóságát célszerű igénybe venni. Hasznosítás lehetősége napkollektorokkal termikus célú energiaellátásra, naperőművel villamosenergia termelésre biztosított, de a hasznosításhoz szükséges beruházás megtérülését gyorsan nem lehet várni.

A vizsgálatok szerint a napenergia hasznosítása helyi jelentőséggel, házi hasznosítással alkalmazásuk egyre növekszik. Nyilvántartás nem áll rendelkezésre az elhelyezett napkollektorokról, napelemekről, naperőművekről, de a helyszíni vizsgálatokon több helyen, több épületen látható használatuk.

Vízenergia

A vízfolyások esésével, mint megújuló energiaforrással lehet energiát termelni, amelynek hasznosításához vízikerék telepítése szükséges, majd annak továbbfejlesztésével kialakították a vízturbinát, amely már közvetlen villamosenergia termelésre alkalmas. Vízenergia termelésre a nagyobb vízszint-változású vízfolyások, alkalmasak, így területi vetületük Magyarország térképén rögzíthetők.

150. ábra: Magyar Tudomány - A Magyar Tudományos Akadémia lapja 1999. augusztus Tudomány és politika a magyar századokban - A magyarországi vízi energia hasznosításának száz éve

A térkép jelzi, hogy Dunát elméletileg, annak megfelelő duzzasztásával lehetne energetikai célra is hasznosítani, de a Budapest, benne az I. kerület beépítettsége erre reális lehetőséget nem nyújt.

Biomassza-biogáz

A növényi termésből, növényi, állati hulladékokból, melléktermékekből (pl. szennyvíz-iszapból), előállítható energiahordozó a biomassza, amely közvetlen elégetésével fűtési és használati melegvíz termelési energiaigények elégíthetők ki, biogázzá alakítva hő- és villamosenergia termelésre egyaránt alkalmas, bioetanollá alakítva üzemanyagként hasznosítható.

Biomassza-biogáz előállítására az ország területén mindenhol, így a kerületben is van lehetőség. Meg kell azonban említeni, hogy a biomassza tüzelés környezetvédelmi szempontokból nem kedvező, így azzal együttes mérlegeléssel lehet csak alkalmazni.

Geotermikus energia

A föld belső hőjéből hasznosítható a geotermikus energia. Geológiai adottságok befolyásolják előfordulásának mértékét. Hasznosítására részben a termálvíz kitermelésével részben a földfő hőszivattyúval történő alkalmazásával nyílik lehetőség. A termálvíz már üzemelő víz-kivételével a gyógyfürdő ellátása megoldott. A földhőből hőszivattyúval kitermelt hőenergia közvetlenül fűtésre, használati melegvíz előállítására hasznosítható, geoerőmű segítségével villamosenergia termelésre is alkalmas.

A geológiai adottságok alapján a geológusok elkészítették a termikus energia várhatóan rendelkezésre állását bemutató térképet.

151. ábra: Geotermikus energia - Magyarország 50 °C-nál melegebb hévíz feltárásának területei
Forrás: dr. Barótfi István Környezettechnika (Mezőgazda Kiadó)

A kerületben a földhő hasznosítására hőszivattyú alkalmazásával ingatlanonként van lehetőség, ehhez épületgépészet szintjén kell gondolni. A kerület alatti termálvíz bázis a gyógyfürdőkben kerül hasznosításra, amelynek további szélesítésére biztosított a lehetőség.

1.11./3 Elektronikus hírközlés

Vezetékes elektronikus hírközlés

Budapest, benne az I. kerület vezetékes távközlési ellátását jelenleg a Magyar Telekom Nyrt. biztosítja. A Budapesti szekunderközponthoz tartozó Budapest primer központ a kerület vezetékes távközlési hálózatának bázisa. A főváros teljes közigazgatási területe 1-es körzetszámon csatlakozik az országos, illetve nemzetközi távhívó hálózathoz.

Budapest I. kerülete, benne a vizsgálat terület jelenlegi vezetékes távközlési ellátottsága majdnem teljes körű, azaz valamennyi vezetékes távközlési igény kielégített.

A kiépített vezetékes távközlési hálózat földalatti elhelyezéssel épült ki.

A kedvező távközlési ellátottság ellenére üzemelnek nyilvános távbeszélő helyek, részben önálló szabadtéri létesítményként, részben és döntően kereskedelmi, vagy egyéb intézményi célú létesítmények területén belül elhelyezve.

A korszerű adatátvitel is egyelőre a vezetékes távközlési hálózaton keresztül oldható meg nagyobb biztonsággal.

A kedvező műsorvétel érdekében kiépített műsorelosztó kábelhálózat áll rendelkezésre. Ezt a hálózatot a vezetékes távközlési hálózattal párhuzamosan föld alatt helyezték el.

Vezeték nélküli elektronikus hírközlés

A távközlési ellátottságot tovább növeli a vezeték nélküli mobiltelefonok használata. Ennek területi korlátja nincs. Budapest I. kerület területén valamennyi vezeték nélküli táv- (Telekom, Telenor, Vodafone) szolgáltató megfelelő vételi lehetőséget tud biztosítani.

A jó vételi lehetőséget a tervezési területen belül elhelyezett antennák biztosítják.

Vezetékes és vezeték nélküli elektronikus hírközlés hálózatának és létesítményeinek szerepeltetése a településrendezési tervben

A településrendezési eszközök keretében készülő tervek elektronikus hírközlési fejezetére vonatkozó alátámasztó munkarészek elkészítésének tartalmi követelményeit az ágazat a közelmúltban elfogadott 14/2013 (IX.25.) NMHH rendeletben rögzítette. Ennek alapján a hálózatengedélyes szolgáltatók hálózati rendszereit rögzíteni kellene a településrendezési eszközök keretében készített infrastruktúra alátámasztó tervében, hogy a fennálló, illetve a tervezés hatására várhatóan keletkező hálózati ütközési, érintettségi konfliktusok feltárhatók legyenek. A hálózatengedélyesekről nyilvántartás nem érhető el.

Az NMHH a területen szolgáltatási jogosultsággal rendelkezőkről vezet nyilvántartást. Nagy számuk a teljes körű közvetlen elérést tervezői oldalról nem teszi lehetővé. A szolgáltatási jogosultsággal rendelkezők köre lényegesen bővebb, mint ahány szolgáltató tényleges szolgáltatást végez, de a piaci verseny a szolgáltató szabad kiválasztására biztosított, tekintettel arra, hogy az elektronikus hírközlés alanyi jogú szolgáltatás.

Budapest I. kerület területén ezzel a vizsgált területen is jelenleg 64 vezetékes távközlési szolgáltató áll rendelkezésre az ágazati nyilvántartás szerint.

Budapest I. kerület területén a kedvező műsorvételezésre kábel TV hálózatot is kiépítettek. A vezetékes távközléshez hasonlóan műsorelosztásra is több szolgáltató áll rendelkezésre. Az ágazat 12 vezetékes műsorelosztó szolgáltatót tart nyilván, mint szolgáltatásra jogosult. Természetesen közülük is van olyan, amelyik bár rendelkezésre áll, tényleges szolgáltatást nem végez.

A vezetékes szolgáltatást a vezeték nélküli szolgáltatók egészítik ki. Jelenleg az ágazat által vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatóként a térségben 4 szolgáltatót tartanak nyilván. Természetesen ezek bár rendelkezésre állnak, nem biztos, hogy igénybe veszik szolgáltatásukat.

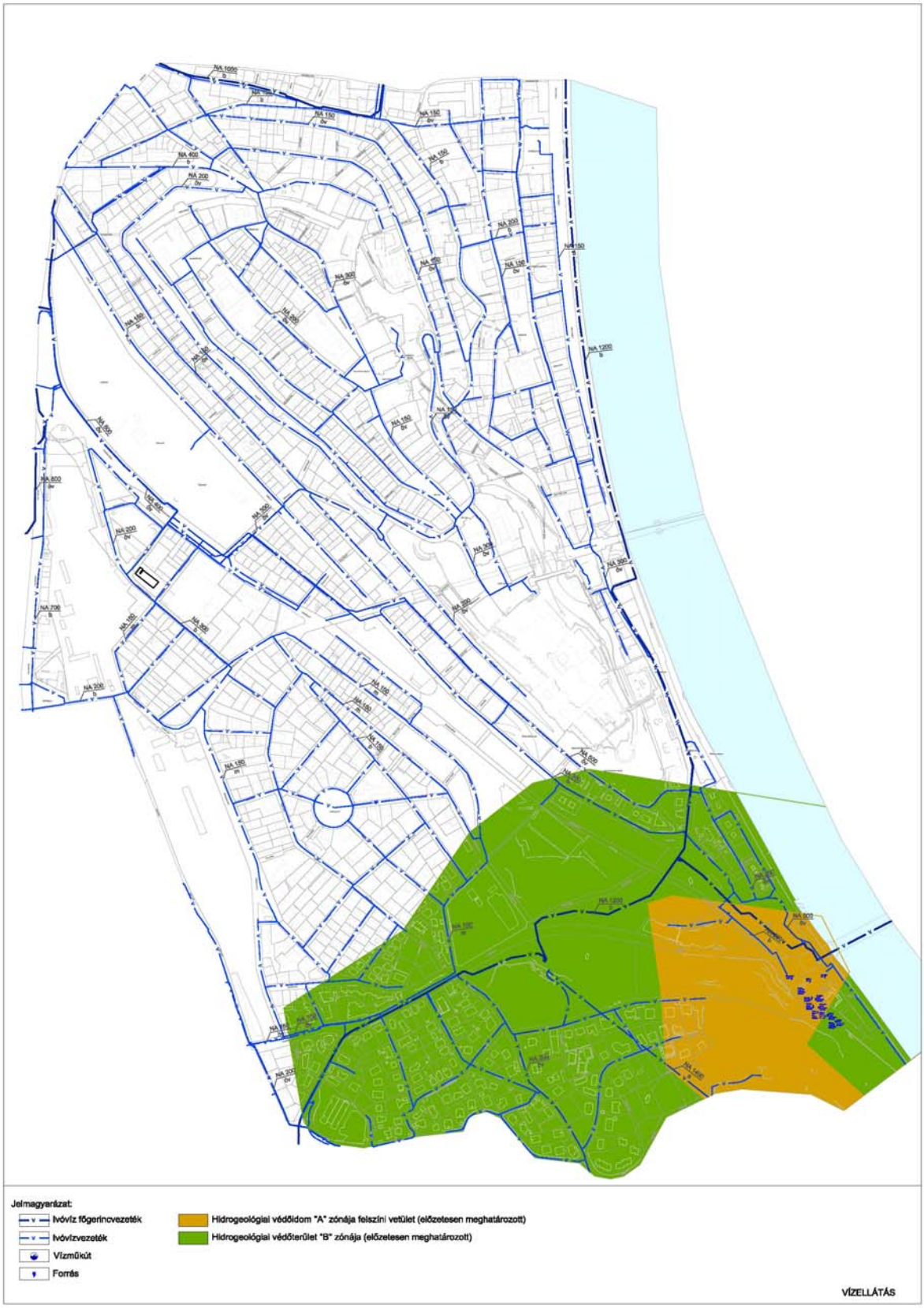

152. ábra: I. kerület vízellátása
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztésű ábra

153. ábra: I. kerület csatornázottsága
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztésű ábra

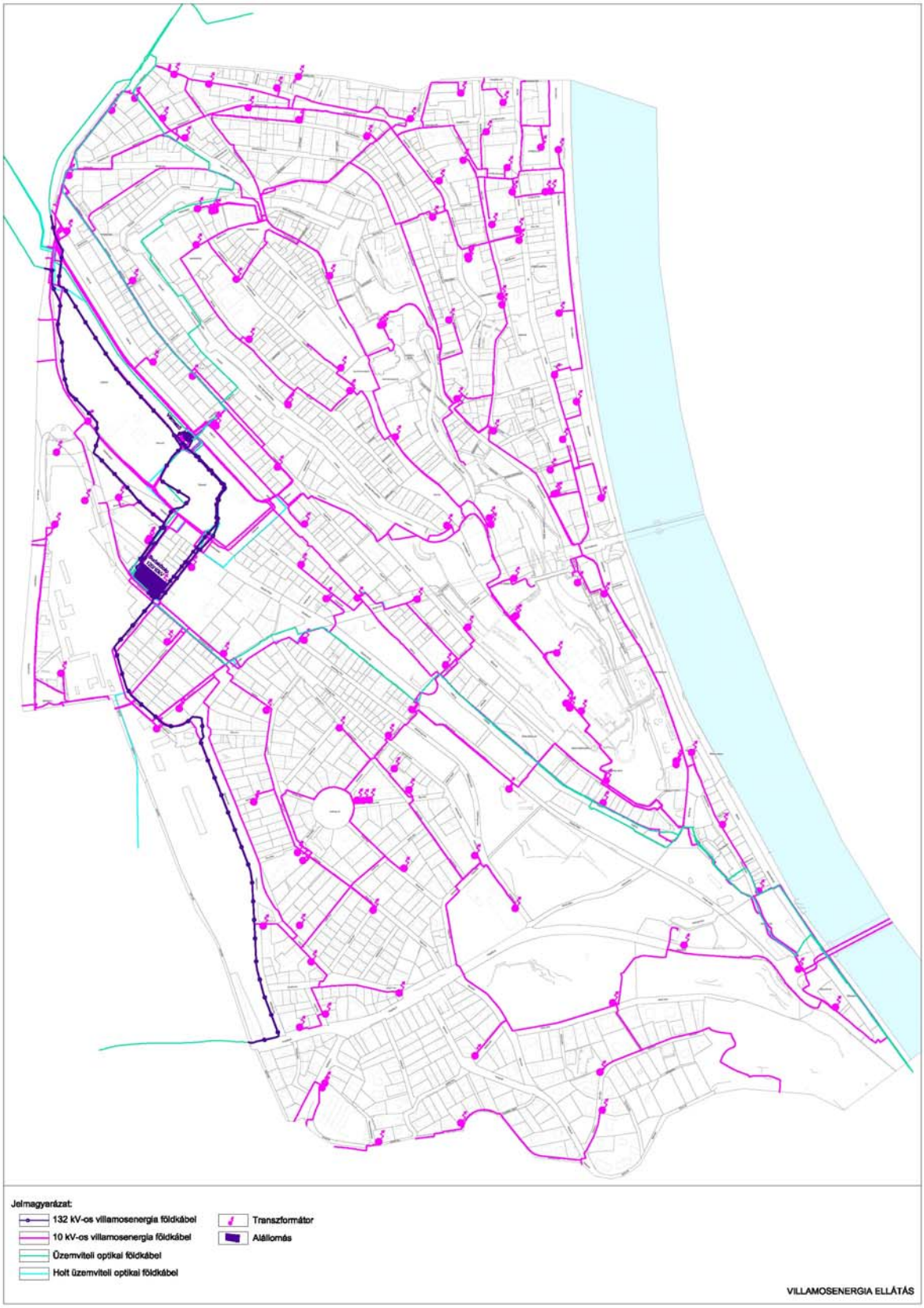

154. ábra: I. kerület villamosenergia ellátása
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztésű ábra

155. ábra: I. kerület földgázellátása
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztésű ábra

156. ábra: I. kerület távhőellátása
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztésű ábra

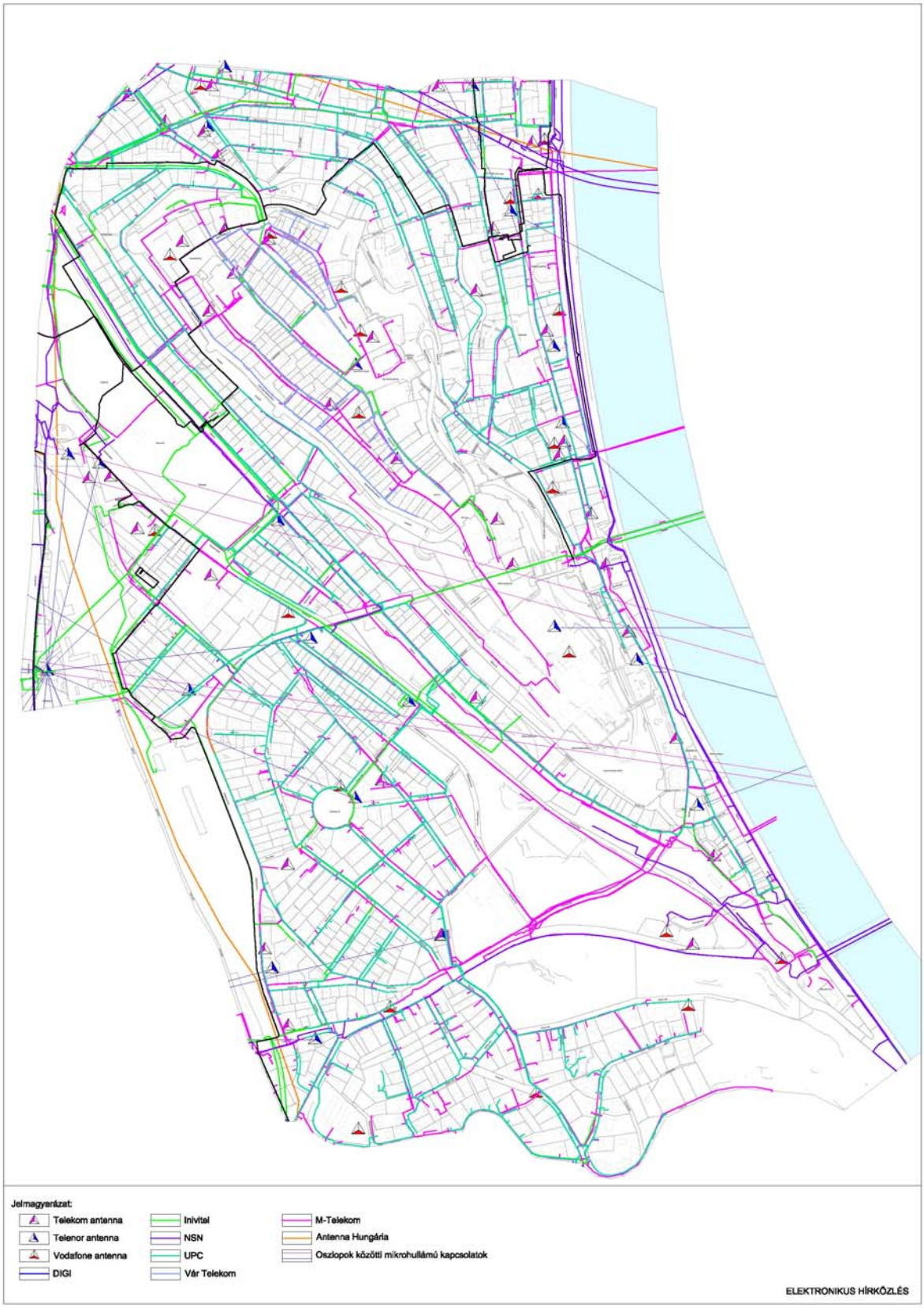

157. ábra: I. kerület elektronikus hírközlése
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztésű ábra

1.12 Környezetvédelem

1.12./1 Talaj

Magyarország Kistájainak Katasztere (Magyar Tudományos Akadémia Földrajztudományi Kutatóintézet) alapján az I. kerület két kistáj határsávjában helyezkedik el. A keleti, Duna menti zóna, a Dunától kb. 500 méteres sáv, a Vác- Pesti-Duna-völgy kistáj budai oldali pereme. A nyugati, a kerület túlnyomó terület a Budai- Hegyek kistáj keleti szélén helyezkedik el.

A Budai- Hegyek kistáj domborzatilag alacsony középhegység, mely összetöredezett bércek és eróziós völgyekből áll. A karsztos domborzat alatt számos barlang is képződött. Földtanilag a Dunántúli-középhegység Keleti tagja. Szeizmikusan érzékeny terület.

„A felszín legfontosabb kőzettípusai: mezozoos mészkő- és dolomitformációk üledéksorozatai, eocén, szarmata mészkövek, pannóniai és negyedidőszaki édesvízi mészkövek, oligocén agyag és hárshegyi homokkő, eocén márga, miocén agyag és kavics, s végül a peremeken a pannóniai homok és agyag összletek. A felszínt litofáciesekben gazdag lejtőüledékek és lösz borítja.”

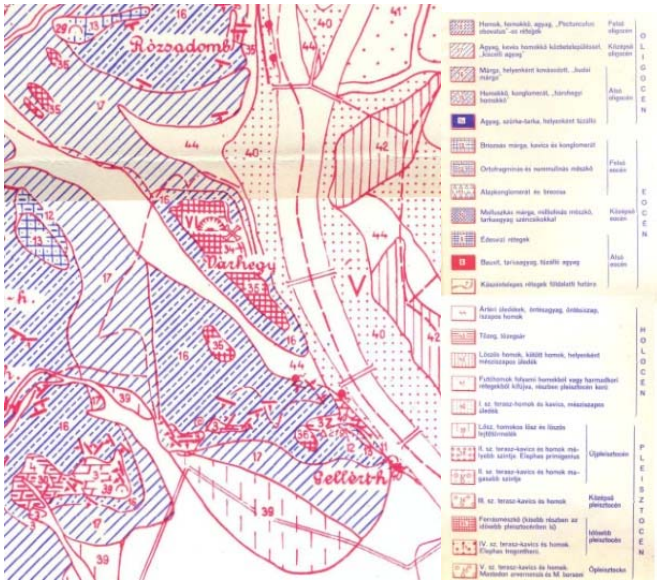

158. ábra: Budapest és környékének talajai
Forrás: Budapest természeti földrajza 1959

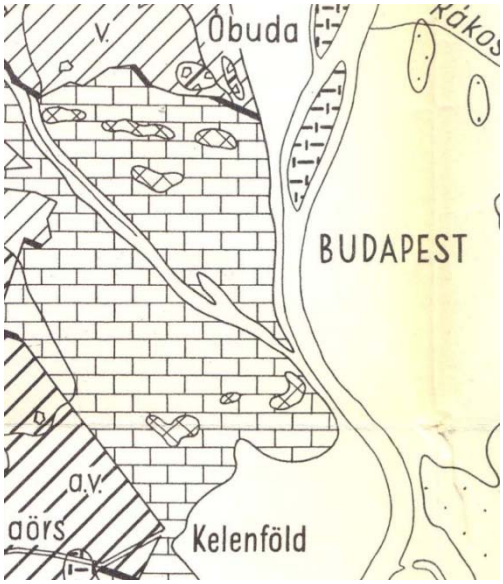

159. ábra: Budapest és környékének talajtípus térképe
Forrás: Budapest természeti földrajza 1959

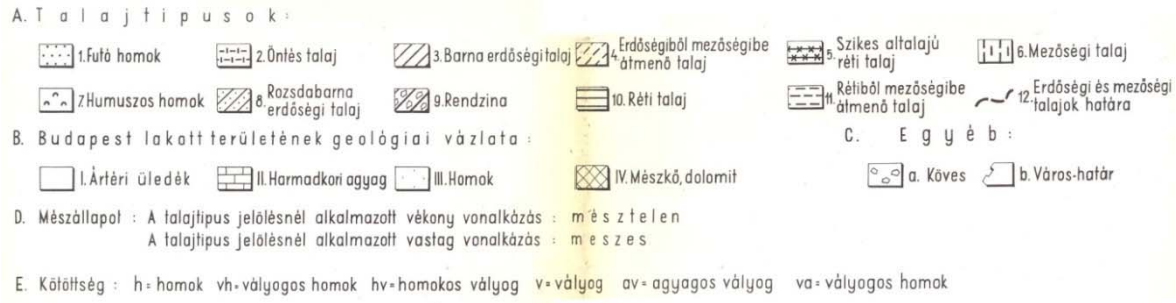

160. ábra: Budapest és környékének földtani térképe jelmagyarázat (Szentes Ferenc)
Forrás: Budapest természeti földrajza 1959

A Budapest és környéke földtani térképe alapján (158. ábra) a Várhegy nagy részén valamint a Naphegyen az alapkőzet forrásmészkő. A Tabán jellemzően márga, helyenként kovásodott „budai

márga”. A két domb közötti völgy, ma Krisztina körút környéke, ártéri üledék, öntésanyag, öntésiszap, iszapos homok.

Talajszennyezés

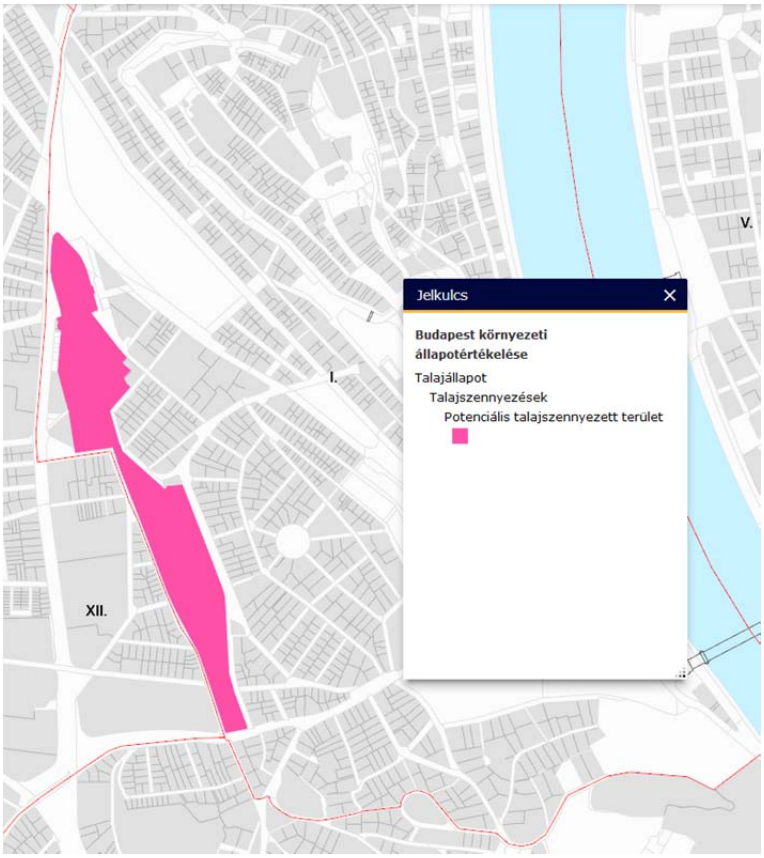

161. ábra: Potenciálisan talajszennyezett terület
Forrás: https://geoportal.budapest.hu/kornyezetvedelem

A rendelkezésre álló adatok szerint talajszennyezés miatt a Csalogány utcai SHELL töltőállomás (Bp. 13874/2 és 13936 hrsz.) területén a Shell Hungary Zrt.-t az illetékes Járási Hivatal kármentesítési monitoring végzésére kötelezte.

Szennyezéssel érintett terület a Déli pályaudvar északi területrésze (7619/8 hrsz. súlyponti EOV koordináták 648 275, és déli területrésze, ahol az elsőfokú környezet és természetvédelmi hatóság tényfeltárásra kötelezte a MÁV Zrt-t.

A vizsgálatok szerint a talajban

- *alifás szénhidrogének (TPH), policiklikus alifás szénhidrogének (PAH),*
- *benzol,*
- *toluol,*
- *etil-benzol,*
- *xilolok, és*
- *egyéb alkáli-benzolok (BTEX)*

fordultak elő.

A szennyezett területen funkcióváltás esetén talajcserét kell végrehajtani.

A kerületben a fenti talajszennyezésen túl egyéb szennyezés nem ismert, egyéb beavatkozásra nem volt szükség.

1.12./2 Felszíni és felszín alatti vizek

Felszíni vizek

A kerület keleti szélén van a KDVV Vízügyi Igazgatóság adatai szerint a Duna medre a Buda- Közép árvízvédelmi szakaszon, melynek üzemeltetője a Fővárosi Csatornázási Művek. A KDVV Vízügyi

Igazgatóság adatai szerint a területre vonatkozó mértékadó árvízszint (a továbbiakban: MÁSZ) értékek LNV értékei a következők:

1646+000 fkm 103,87 mBf, 1646+500 fkm 103,38 mBf, 1647+500 fkm 104,11 mBf, 1648+700 fkm 104,23 mBf, 1649+500 fkm 104,29 mBf.

A Duna vízminősége a környezetvédelmi felügyelőség rendszeres mérései szerint a fejlesztések eredményeként javuló, de már a víz a városhatárhoz szennyezetten érkezik a N és a Ph háztartás tekintetében. A szennyvíztisztító bővítések és korszerűsítések eredményeként a víznek javult a szerves anyag és tápanyag terheltsége Budapest térségében.

A Nagykovácsitól felszíni vízként induló Ördögárok a kerületen már csatornákban, föld alatt halad át. Ennek vízminősége is jelentősen javult a kerületen kívüli szennyvíz bevezetés felszámolása-mérséklése óta.

Felszín alatti vizek

A kerület területe a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004 (VII:21) számú kormányrendelet 2. számú melléklete, valamint a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területen lévő települések besorolásáról szóló 27/2004 (XII.25.) KvVM rendelet melléklete szerint a felszín alatti vizek állapota szempontjából a kiemelten érzékeny kategóriába tartozik.

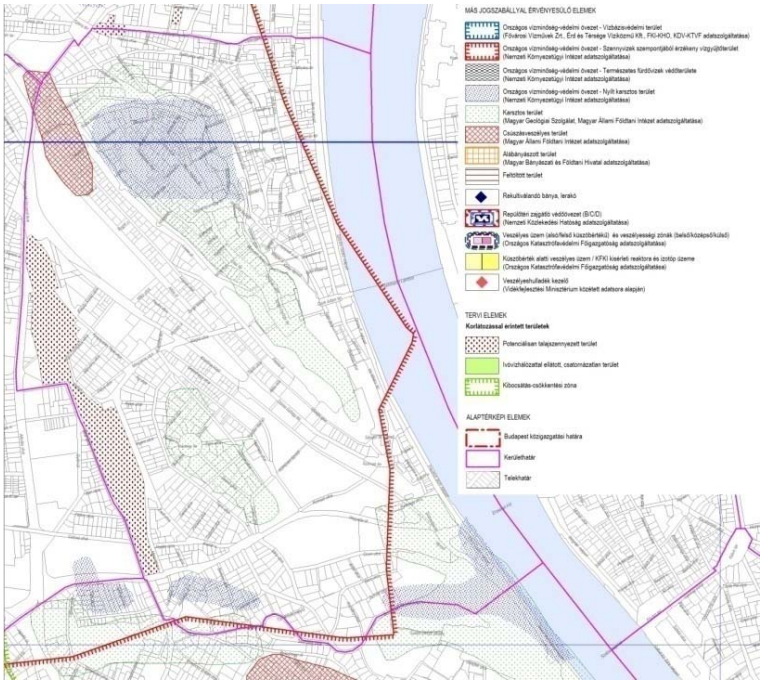

162. ábra: TSZT 2017. 5. környezetvédelem, veszélyeztetett és veszélyeztető tényezőjű területek, részlet
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

A felszín alatti vizek NY-ról K felé a Duna irányába haladnak. Hideg karsztvízként nem kerülnek felszínre, a mélyebb rétegekbe lejutva felmelegednek a föld mélyéből feltörő mélységbeli vízzel, majd, mint hévforrásként kerülnek a felszínre.

ADuna menti sávban található hévforrás az I. kerületben a Rudas-fürdő Gül-Baba forrása, mely 60-66 l/perc vízhozammal rendelkezik. A víz hőfoka 44 °C. A Rác-fürdő Török-forrása 55-150 l/perc vízhozamú, hőfoka pedig 46-49 °C.

A hatályos TSZT alapján az I. kerület az Országos vízminőség-védelmi övezet – Szennyezések szempontjából érzékeny vízgyűjtőterület által érintett. Az Országos vízminőség-védelmi övezet – Nyílt karsztos terület a Budai vár nagy része, és a Gellért hegy lába.

A Magyarország vízgyűjtő gazdálkodási tervéről szóló 1042/2012. (II.23.) kormányhatározat mellékletei szerint a kerületet az alábbi felszín alatti víztestek érintik:

- *sh.1.5. Dunántúli –középhegység-Duna –vízgyűjtő Budapest alatt sekély hegyvidéki víztest nagyobb részben;*

- *sh.1.6 Dunántúli-középhegység-Duna-vízgyűjtő Visegrád –Budapest sekély hegyvidéki víztest kisebb részben;*
- *h.1.5. Dunántúli középhegység-Duna vízgyűjtő Budapest alatt hegyvidéki víztest nagyobb részben;*
- *h.1.6. Dunántúli középhegység-Duna vízgyűjtő Visegrád-Budapest hegyvidéki víztest kisebb részben,*
- *k.1.3 Dunántúli- középhegység- Budai források vízgyűjtője karszt víztest.*

Az érintett sekély hegyvidéki és hegyvidéki víztestek kémiai és mennyiségi állapota jó, a karszt víztest kémiai állapota jó, mennyiségi állapota azonban gyenge. A víztestek vízminősége a kerületi hatásoktól kevésbé függ.

A Nagykovácsitól felszíni vízként induló Ördögárok a kerületen már csatornákban, föld alatt halad át.

1.12./3 Levegőtisztaság és védelme

Az I. kerületben a levegőszennyezés forrásai a budapesti háttérszennyezés, a közlekedési eredetű szennyezés és a kommunális fűtés emissziója. A kerületben és közvetlen térségében nincs ipari-üzemi emissziós forrás.

Az I. kerületben 1 db levegőminőség mérő automata állomás üzemel a Széna téren, mely a városi közlekedési levegőterhelést méri. Ezért mérési adatai a kerület egészére, főleg a zöldterületekre és a Vár magasabban fekvő területére csak korlátozottan érvényesek.

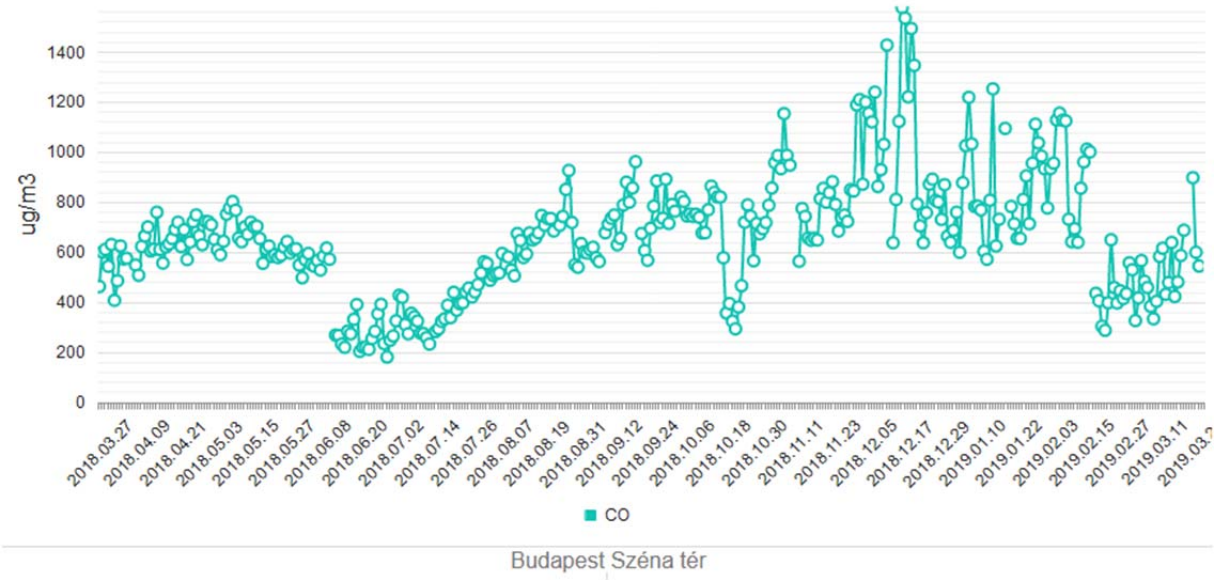

163. ábra: Széna tér, CO mérési eredmények
Forrás: www.levegominoseg.hu Széna téri mérőállomás

Az 1 éves időtartamban mért Széna téri CO mérések az 163. ábra mutatja. Az CO 24 órás egészségügyi határértéke 5000 µg/m^3, ez alapján, a Széna téren egész évben a határérték alatt volt a CO értéke. A kevésbé forgalmas helyeken ennél is jobb lehet.

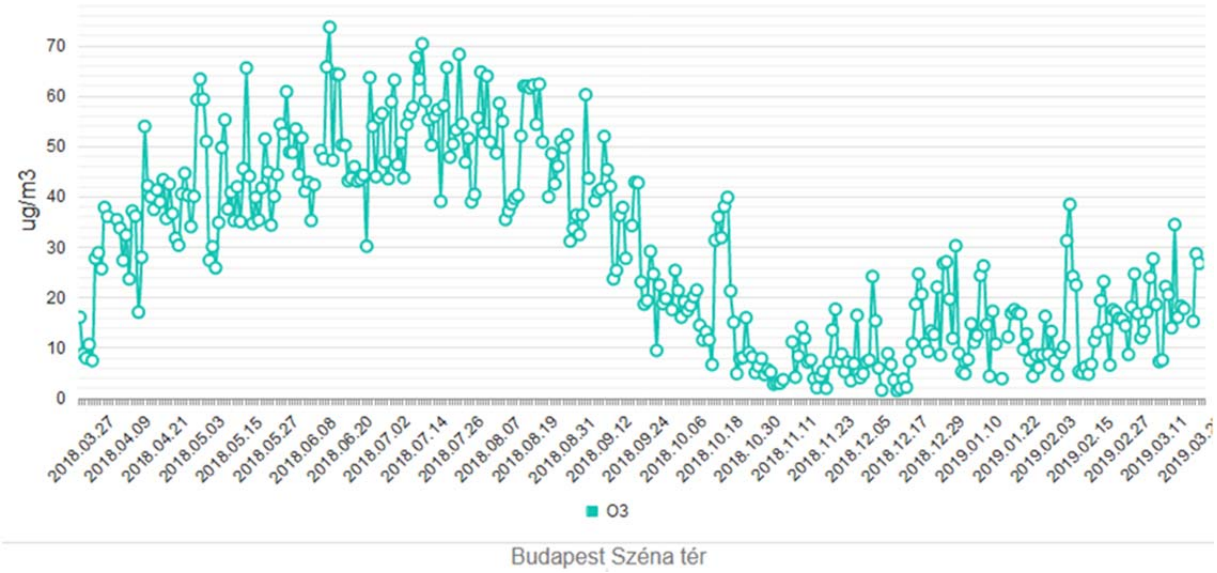

164. ábra: Széna tér, ózon mérési eredmények
Forrás: www.levegominoseg.hu Széna téri mérőállomás

Az 1 éves időtartamban mért Széna téri O3, ózon mérések a 164. ábra mutatja. Az ózonra vonatkozó 24 órás egészségügyi határérték 120 µg/m^3. A mérési eredményekből kiderül, hogy az ózon koncentráció egész évben egészségügyi határérték alatt volt.

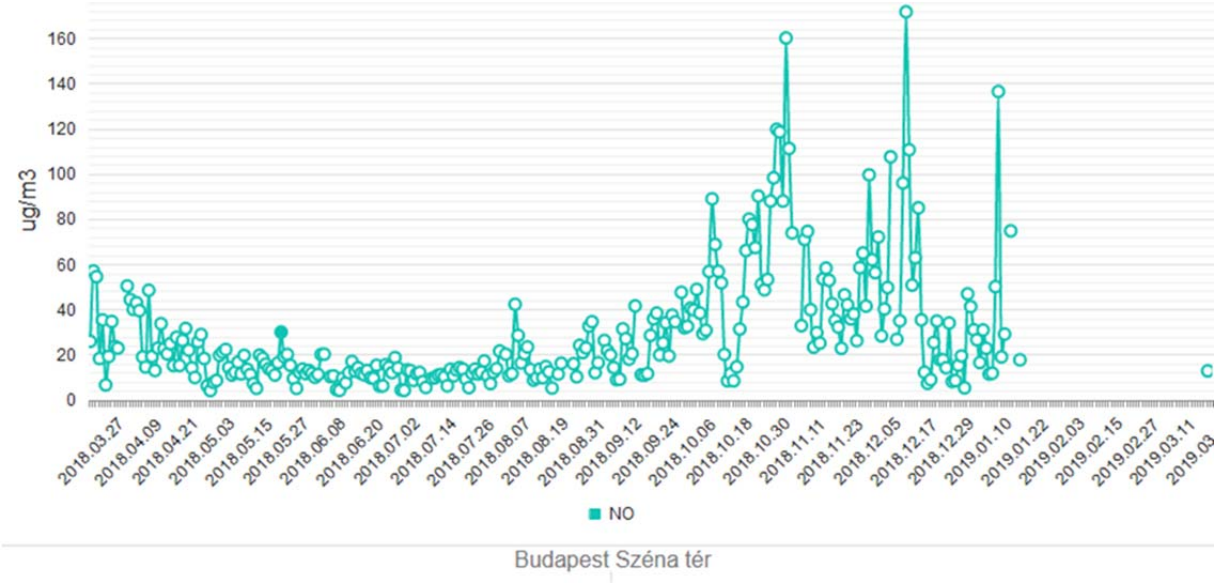

165. ábra: Széna tér, NO mérési eredmények
Forrás: www.levegominoseg.hu Széna téri mérőállomás

Az 1 éves időtartamban mért Széna téri NO, nitrogén-monoxid mérések a 165. ábra mutatja. A Nitrogén-monoxidra nincs meghatározva egészségügyi határérték.

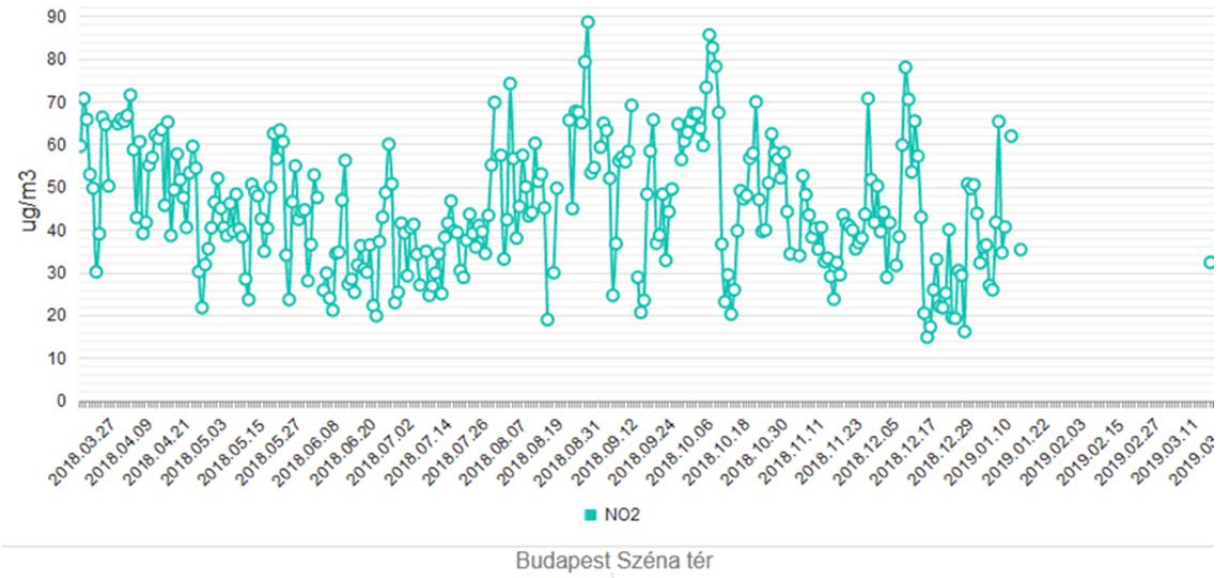

166. ábra: Széna tér, NO_2 mérési eredmények
Forrás: www.levegominoseg.hu Széna téri mérőállomás

Az 1 éves időtartamban mért Széna téri NO_2, nitrogén-dioxid mérések a 166. ábra mutatja. Az NO_2 24 órás egészségügyi határértéke 85 µg/m^3. A mérési eredmények alapján a határértéket évi 2-3 alkalommal átlépi, de többször megközelíti.

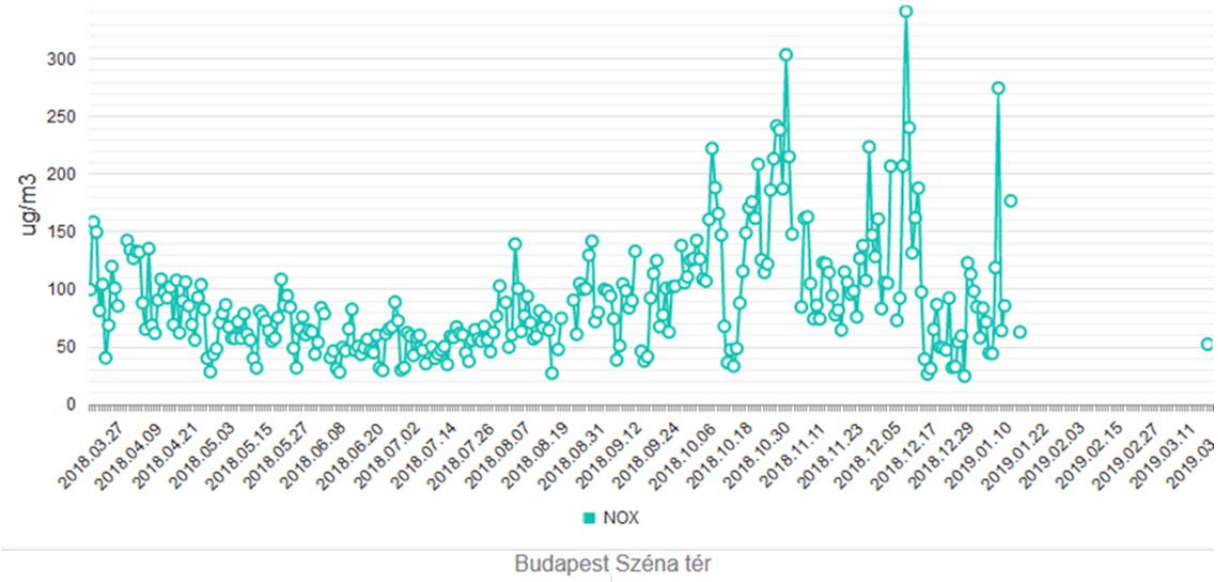

167. ábra: Széna tér, NOX mérési eredmények
Forrás: www.levegominoseg.hu Széna téri mérőállomás

Az 1 éves időtartamban mért Széna téri NOX, nitrogén-oxidok mérések a 167. ábra mutatja. A Nitrogén-oxidokra nincs meghatározva egészségügyi határérték.

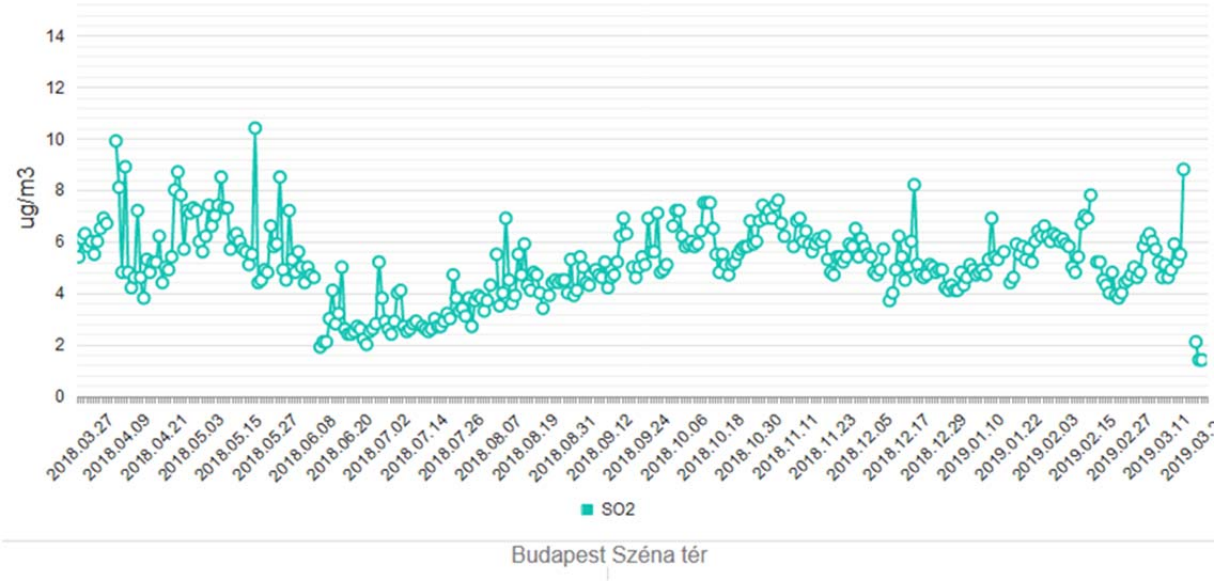

168. ábra: Széna tér, CO_2 mérési eredmények
Forrás: www.levegominoseg.hu Széna téri mérőállomás

Az 1 éves időtartamban mért Széna téri CO_2, kén-dioxid mérések a 168. ábra mutatja. Az CO_2 24 órás egészségügyi határértéke 125 µg/m^3. A mért értékek az egészségügyi határérték alatt maradnak egész évben, annak maximum csak az 1/10-ede.

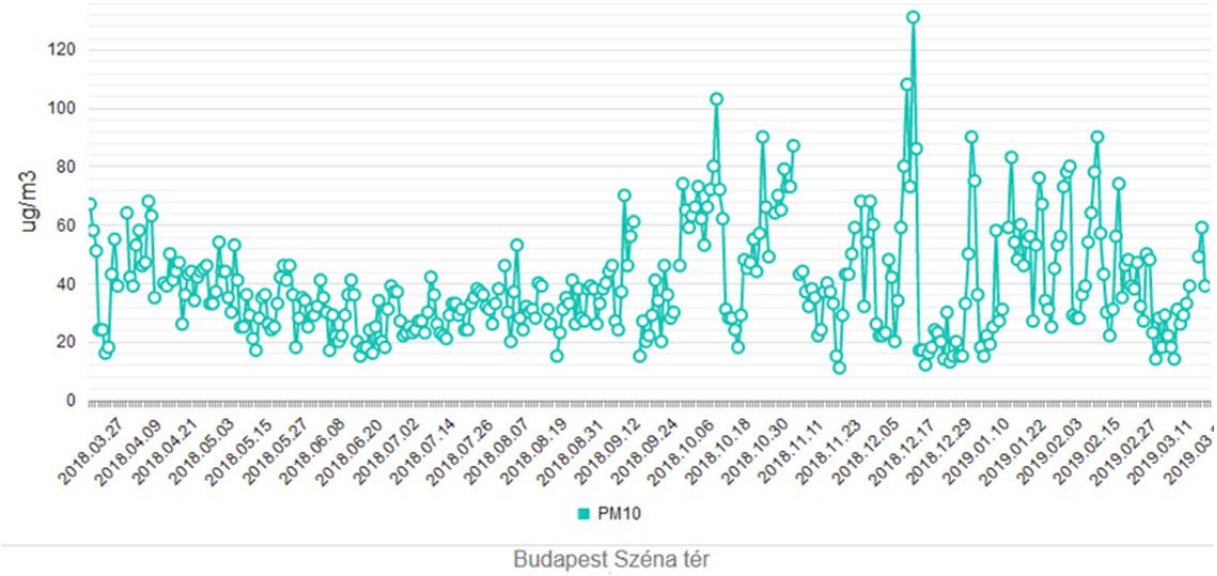

169. ábra: Széna tér, PM_{10}, szálló por mérési eredmények
Forrás: www.levegominoseg.hu Széna téri mérőállomás

Az 1 éves időtartamban mért Széna téri PM_{10}, szálló por – 10 mikron alatti részecskék koncentrációjának a mérések a 169. ábra mutatja. Az PM_{10} 24 órás egészségügyi határértéke 50µg/m^3. A szálló por koncentrációja többször is meghaladja az egészségügyi határértéket. Annak néha a kétszeres értékét is eléri.

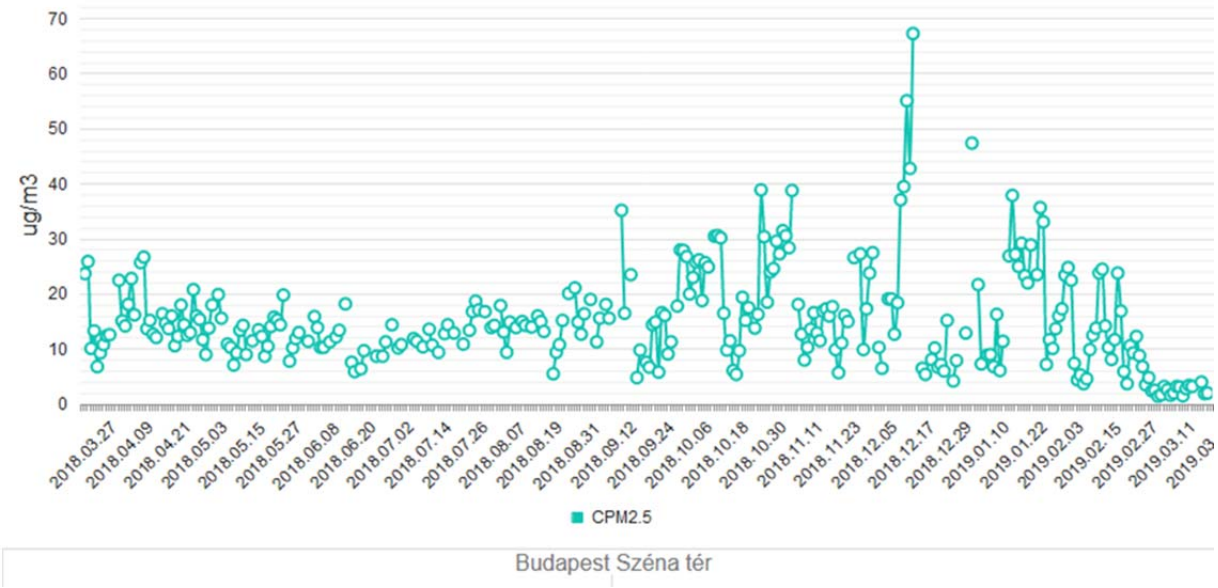

170. ábra: Széna tér, $PM_{2,5}$ szálló por mérési eredmények
Forrás: www.levegominoseg.hu Széna téri mérőállomás

Az 1 éves időtartamban mért Széna téri $PM_{2,5}$, szálló por – 2,5 mikron alatti részecskék koncentrációjának a mérések a 170. ábra mutatja. A $PM_{2,5}$, szálló porra nincs meghatározva 24 órás egészségügyi határérték.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a kerület levegőminősége fővárosi átlagban jónak mondható, de a közlekedési fő nyomvonalak és főleg a közlekedési csomópontok térségében a forgalomtól és az időjárástól függően határérték feletti lehet.

1.12./4 Zaj- és rezgésvédelem

Budapest I. kerületében ipari-üzemi eredetű zajterhelés nincs. A zajterhelés fő forrása a közúti és vasúti közlekedés, ezért a zajterheltség leginkább a 2017-ben készített utolsó, érvényes Fővárosi Stratégiai Zajtérkép közlekedési eredetű zajterhelést bemutató adatai alapján vizsgálható.

A közlekedési eredetű zaj értékelésénél a 27/2008 (XII.3.) KvVM- EüM együttes rendelet 3. melléklete szerinti határértékekkel összehasonlítva kell elvégezni.

A közúti forgalomból eredő zajterhelés határérték feletti egész napos átlagban a Krisztina körút-Attila út tengely mentén, az Alkotás utca mentén, a Hegyalja út mentén, az alsó rakparton, a Várfok utcában, a Hunyadi János úton és a Palota úton, valamint az alagútban. A Zajterhelés lakott területeket elsősorban a Krisztinavárosban érint. (171. ábra)

A közúti forgalomból eredő zajszennyezés éjszaka döntően a Krisztina körút, az Attila út és az Alkotás utca melletti lakóépület sor utcai homlokzatát terheli határérték felett. Különösen terhelt a Bethlen udvar nevű tömb, mely az Attila útra és a Krisztina körútra egyaránt néz.(172. ábra)

A vasúti közlekedés által keltett zajterhelés az I. kerületben a Déli pályaudvar térségében jelentkezik. Mivel a pályaudvar és az azt megközelítő vasúti pálya környezeténél 4-5 m-rel alacsonyabban fekszik, a szintkülönbséget áthidaló partfalak természetes zajvédő falként működnek, így a vasúti eredetű zajterhelés lakóterületeket lényegében alig érint az I. kerületben. (173. ábra)

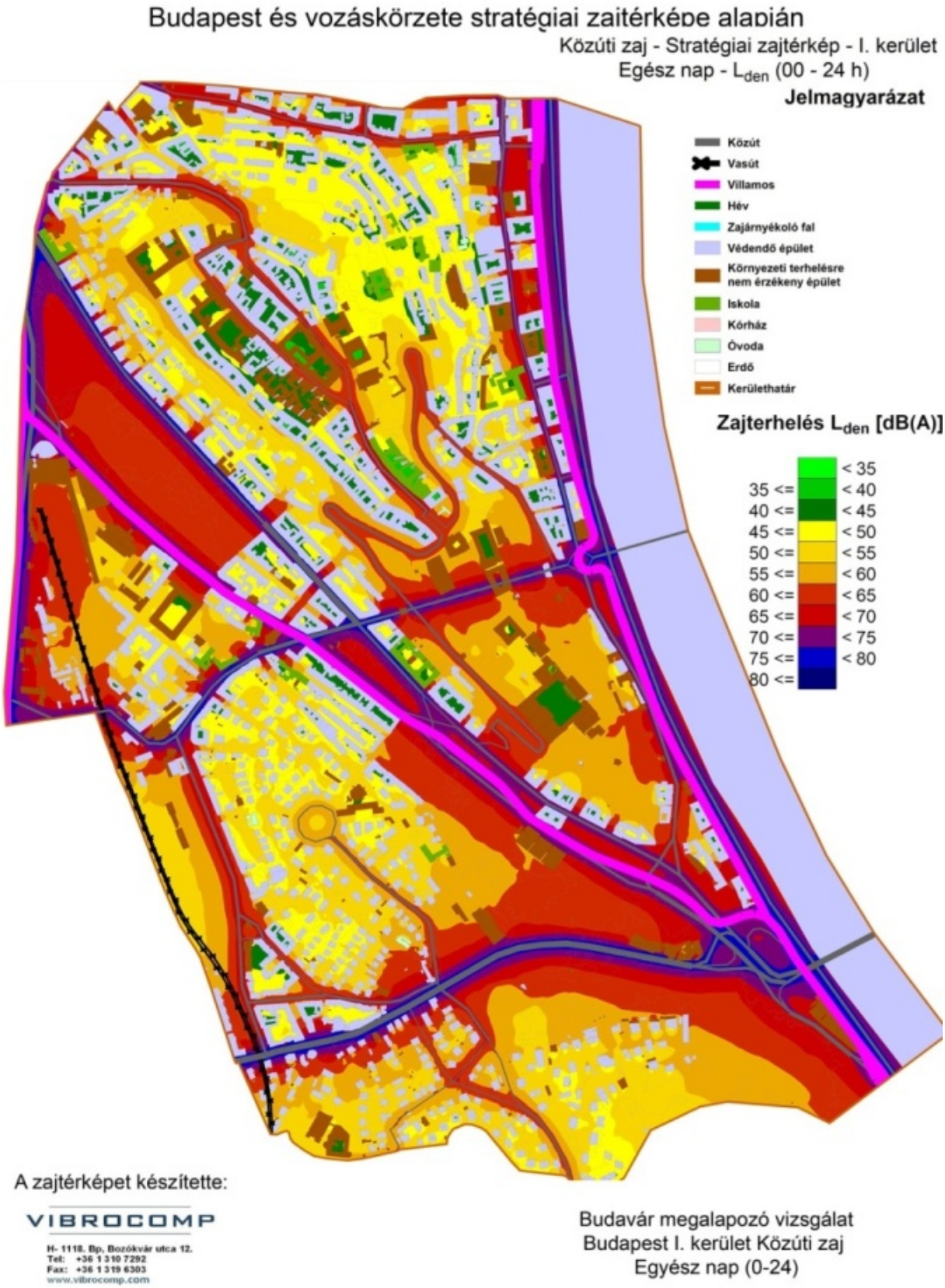

171. ábra: Közúti zajterhelés nappal
Forrás: Fővárosi stratégiai zajtérkép 2017

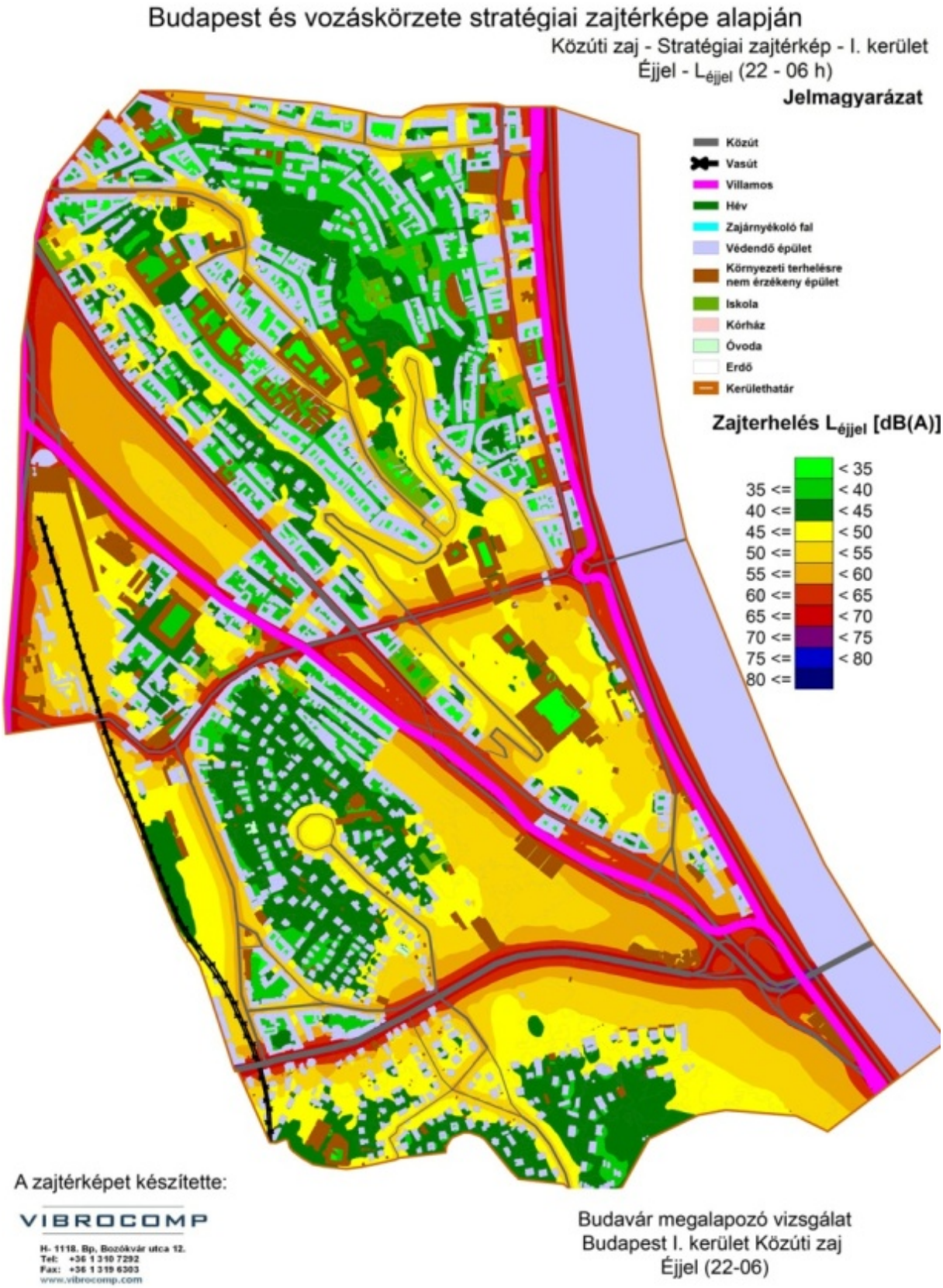

172. ábra: Közúti zajterhelés éjjel
Forrás: Fővárosi stratégiai zajtérkép 2017

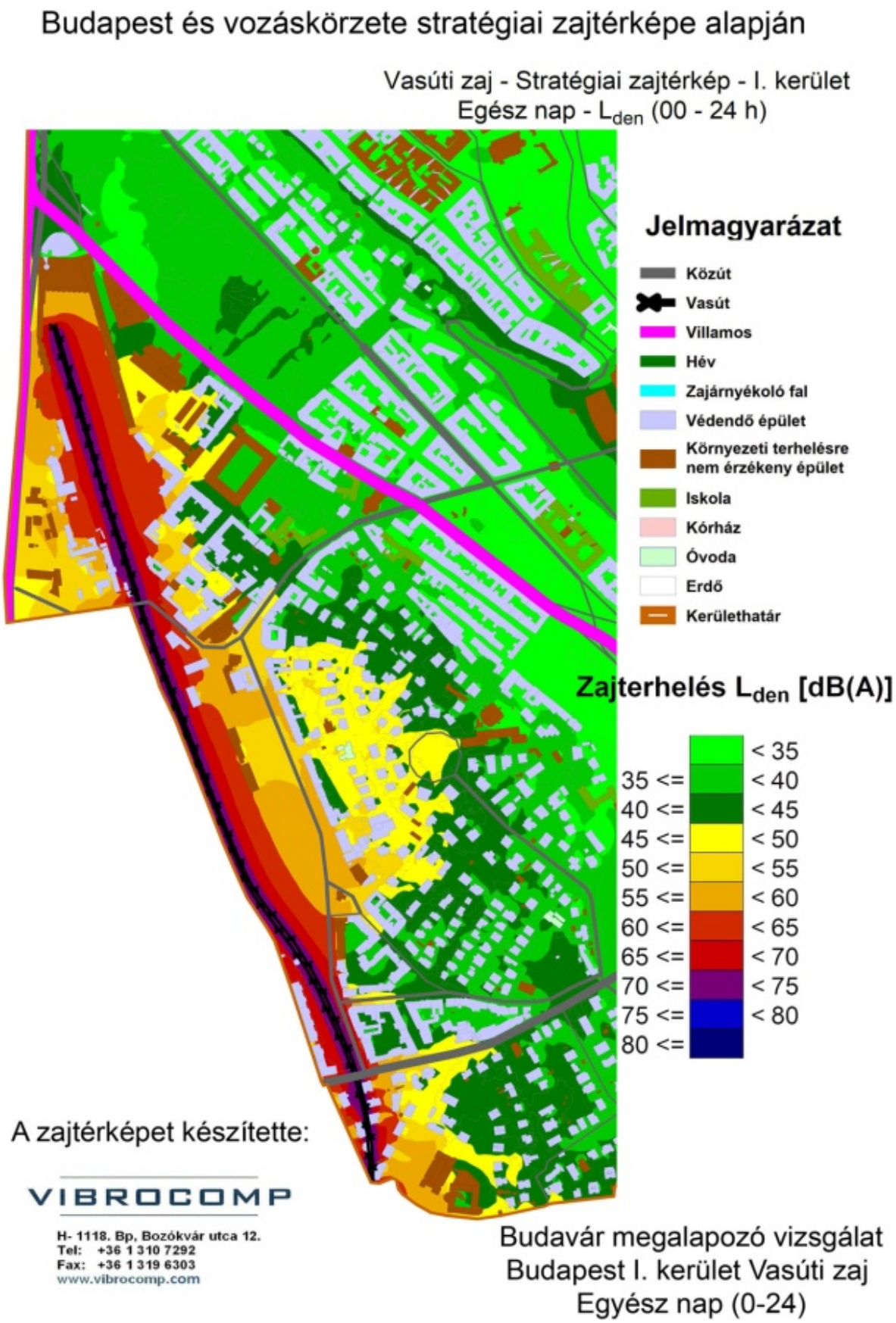

173. ábra: Vasúti zajterhelés napi átlagban (2017)
Forrás: Fővárosi stratégiai zajtérkép 2017

Összefoglalóan megállapítható, hogy a kerület zajterhelése közlekedés függő. Az átközlekedő főutak mellett forgalomcsökkenés nem várható, de csendesebb járműpark fokozatos elterjedésével a zajterheltség is várhatóan csökkenni fog.

1.12./5 Sugárzás védelem

Az I. kerületben radioaktív sugárzást keltő létesítmény, berendezés nincs, így számottevő sugárzásveszéllyel átlagos környezeti feltételek között nem kell számolni.

1.12./6 Hulladékkezelés

Budapest I. kerületében ipari- üzemi tevékenység nincs, ezért hulladékkezelési szempontból a lakások, intézmények és kereskedelmi- idegenforgalmi vállalkozások működése során keletkezett kommunális hulladék gyűjtése, elszállítása és lerakása, illetve megsemmisítése az alapvető feladat. A hulladékok gyűjtését, kezelését, lerakását, megsemmisítését a 2012. évi CLXXXV. számú törvény alapján kell végezni.

A kerületben és Budapest egész területén a kommunális hulladék rendszeres gyűjtése és elszállítása közszolgáltatásként a Fővárosi Önkormányzat megrendeléseként az FKF Zrt. kivitelezésében zajlik. A kommunális hulladékot zárt szállító járművekben a lakóházakból hetente 3-szor szállítják el, a háztartási lomot évente kétszer szervezetten gyűjtik.

A Köztisztasági Egyesülés adatai szerint hazánkban az egy főre jutó összegyűjtött lakossági kommunális hulladék mennyisége évente 230 kg, tehát az I. kerületben mintegy 5556,34 t.

A kerületben bevezetésre került a lakóingatlanokon belüli szelektív hulladékgyűjtés rendszere, mely az újrahasznosítást teszi lehetővé. Ennek műszaki feltételei lakóházanként rendelkezésre állnak, külön gyűjthető a papír, valamint a műanyag és fém, valamint az általános hulladék.

A kerületben mód van szelektív hulladékgyűjtő szigeteken (Pl. Vérmező széle), a papír, a fém, az üveg és a műanyag elválasztott lerakására. A hulladéksziget használhatóságát rontja, hogy a lakosság nem megfelelő kulturáltsággal veszi azokat igénybe, a hulladéksziget és környéke időnként elviselhetetlen állapotba kerül az illegális használat okán.

A hulladékkezelés speciális feladatai kapcsolódnak a kutyatartáshoz. Az ezzel kapcsolatos utcai hulladék gyűjtésére az Önkormányzat egyenletes területi elosztásban speciális gyűjtő edényeket helyezett ki.

1.12./7 Vizuális környezetterhelés

Budapest I. kerületében a környezet vizuális szennyezése kevésbé okoz problémát, mint a Főváros egyéb kerületeiben. A közterületek tisztasága, rendezettsége, a zöldfelületek ápoltsága természetesen mindig javítható. A Vár területén végrehajtott nagyarányú környezetfejlesztés a burkolatok, az utcakép jelentős minőségi javulását hozta.

174. ábra: Dózsa György tér
Forrás: GoogleMaps

A növekvő turistaforgalom okozta lökésszerű környezethasználat, a buszok hirtelen nagy számban való megjelenése, a szemetelés időszakos ápolatlanságot okoz.

Állandó vizuális szennyezésnek tekinthető a Dózsa téren, a parksávba bemetszett nagy kiterjedésű, tagolatlan, fásítatlan aszfaltos buszparkoló, mely használaton kívül és használatban is egyaránt tájsebként jelentkezik.

1.12./8 Árvízvédelem

A kerület közvetlen a Duna mentén fekszik. A Duna 1648 fkm-nél lép a kerület területére és 1645,7 fkm-nél hagyja el a kerületet. A Duna a vízgyűjtőjéről változó mennyiségű vizet szállít, amely a folyón árhullámok kialakulását okozza, amelyeknek mederben tartása időnként gondot okoz és a nagyobb árhullámok a mélyebben fekvő part menti sávot el is önthetik. A víz kiterülését a kerület területén a kiépített mederfal, alsó rakparti partfal és a természetes védelmet nyújtó magas-parti elhelyezkedés szabályozza.

A rakparti út I. kerületi szakaszát magasabb árhullámok elöntik, de a magas parti elhelyezkedésű beépített területet már a vízelöntés nem veszélyezteti.

A főváros területének elsőrendűnek tekinthető biztonságot a mértékadó árvízszint felett 1,3 m biztonsági magasítással növelt védvonal nyújt. A levonuló árhullámok mértéke alapján meghatározott mértékadó árvízszintet korábban a 11/2010 (IV.28.) KvVM rendelet 1. melléklete rögzítette, amely a kiegészített biztonsági magasítással kialakított védvonal mentett oldalán a beépített terület védelmét biztosította. Az elmúlt évek levonuló árhullámai azonban meghaladták a korábbi mértékadó árvízszinteket, ezért a korábbi MÁSZ-t felülvizsgálták.

A felülvizsgálat eredményeként elfogadott új 74/2014 (XII.23.) BM rendelet alapján a Duna I. kerületi szakaszára vonatkozó előírások a következő képen változtak (a rendeletben szereplő pontos adatokból a megfelelő fkm-hez az értékek lineáris interpolációval kerültek rögzítésre):

BUDAPEST	FKM	MÁSZ	MÁSZ+ BIZTONSÁGI MAGASÍTÁS
I. KERÜLET		74/2014 (XII. 23.) BM rendelet mBf	74/2014 (XII. 23.) BM rendelet mBf
északi közig határ	1648+000	104,239	105,539
déli közig határ	1645+700	103,816	105,106

Ezzel a magassági biztonsággal kiegészítve a mértékadó árvízszintet, biztonságos árvízvédelmet lehet nyújtani.

A megváltozott MÁSZ-ra vonatkozóan a védekezés felülvizsgálatára a 83/2014. (III.14.) Kormány rendeletben előírtaknak megfelelően a vízügyi ágazat elkészítette a nagyvízi mederkezelési tervet, amelynek elfogadása még nem történt meg, de a kerület beépített területét, annak magas parti elhelyezkedése miatt érdemileg nem érinti. Az elsőrendűnek tekinthető védvonal változatlanul a villamossínek vonala. Az elsőrendű védvonal és a Duna meder közötti terület hullámtérként kezelendő, amely nagyobb árhullámok előfordulásakor víz alá kerülhet.

A főváros területén az árvízvédelmi feladatokat a Budapest Főváros Polgármesteri Hivatal megbízásával a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. látja el.

Árvízvédelmi feladatok jelentkeznek a Duna jobb parti csapadékvizeket szállító csatornák torkolati szakaszánál, amelyekkel szállított vizek Dunába vezetését árhullámok levonulása idején árvízi átemelő műtárgyak segítik.

Árvízvédelem keretében az árvízvédelmi műnél, annak mentett oldalán az árvízi védekezés számára 10 m-es sávot szabadon kell hagyni, amelyben semmi építmény, még átmenetileg sem helyezhető el. Továbbá figyelembe kell venni a mentett oldalon 110 m-es fakadóvíz előfordulásával veszélyeztetett sávot, amelyben felszín alatti építési tevékenység csak az érintett szakhatóság hozzájárulásával végezhető. Ugyan úgy a hullámtéri oldalon 60 m-es sávon belül felszín alatti munkálatok csak nagy gondossággal, az illetékes hatóság hozzájárulásával végezhetők.

A Duna meder széle mellett 10 m-es mederkarbantartó sávot kell szabadon hagyni.

Említeni kell az úgynevezett „villámárvíz” előfordulásának a lehetőségét is, amely nem klasszikus árvízi esemény, szélsőséges csapadékesemény kapcsán fordulhat elő. A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság elkészíttetett egy országos térképet, amely alapján a I. kerület a „villámárvíz” előfordulási eseményre a „magas” kockázatú területen fekszik. Ez ellen a csapadékvíz elvezetés gondos megoldásával lehet védekezni.

1.13 Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

1.13./1 Építésföldtani korlátok

Az I. kerület túlnyomó része alkalmas a 4-5 szint, valamint a 4-5 szint feletti beépítésre, kivéve a Vár alatti lejtőket, ahol a beépítés a meredek lejtők miatt gazdaságtalan.

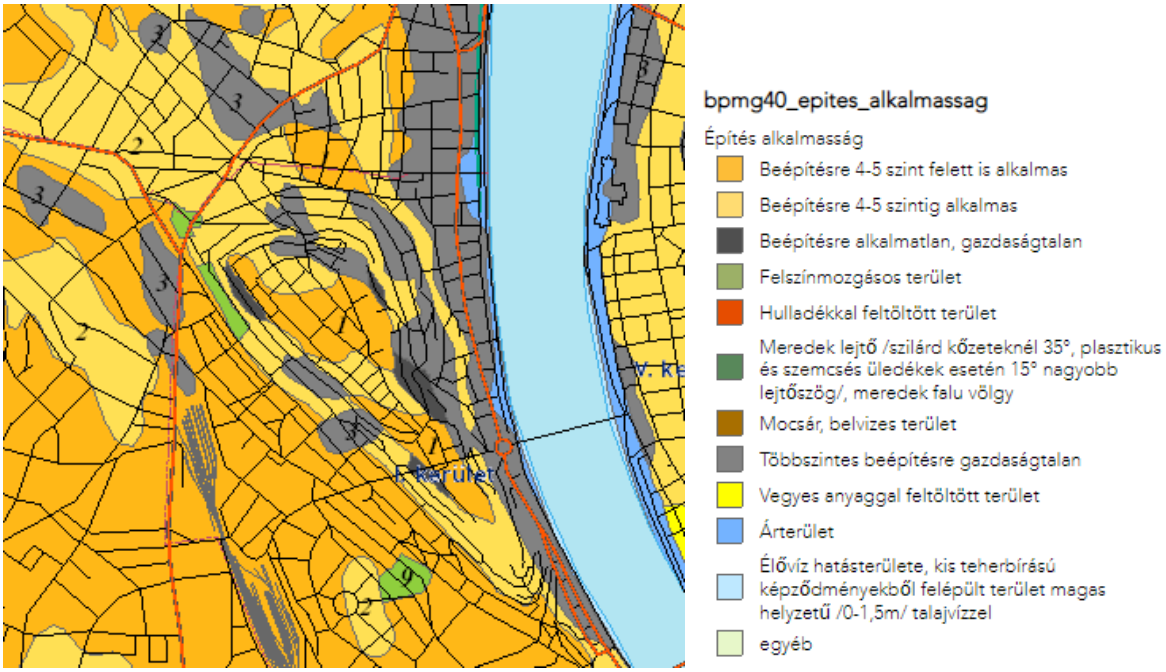

175. ábra: Budapest építés-alkalmassági térképe (részlet)
Forrás: Magyar Állami Földtani Intézet

Alábányászott területek, barlangok és pincék üregei

Az I. kerületet alábányászott, illetve jelentősebb alápincézett területek a Várhegy területét érintik.

176. ábra: A Budai Várbarlang rendszer ismert járatai, üregei
Forrás: DINPI

A kerület barlangjai és pincéi a Várhegy alatt, részben hévforrások működésének eredményeként, részben emberi bányászati tevékenység eredményeként jöttek létre.

A Várhegy fejlesztése, a beépítések átalakítása, esetleges bővítése esetén a barlang és pincerendszer, mint építés korlátozó adottság, egyben védett természeti érték kötelezően figyelembe veendő.

Csúszás és süllyedésveszélyes területek

Az I. kerületet területén nincs kedvezőtlen morfológiai adottságú, vagy csúszásveszélyes terület. A Várhegy helyenként meredek lejtői, illetve a Gellérthegy meredek északi lejtője meredek, de a takaró fás növényzet a részüket stabilizálja.

A korábbi BVKSZ (1999) adatai szerint felszínmozgás veszélyesek a Vár és a Várlejtők, valamint a Tabán- Naphegy térsége.

Földrengés-veszélyeztetett területek

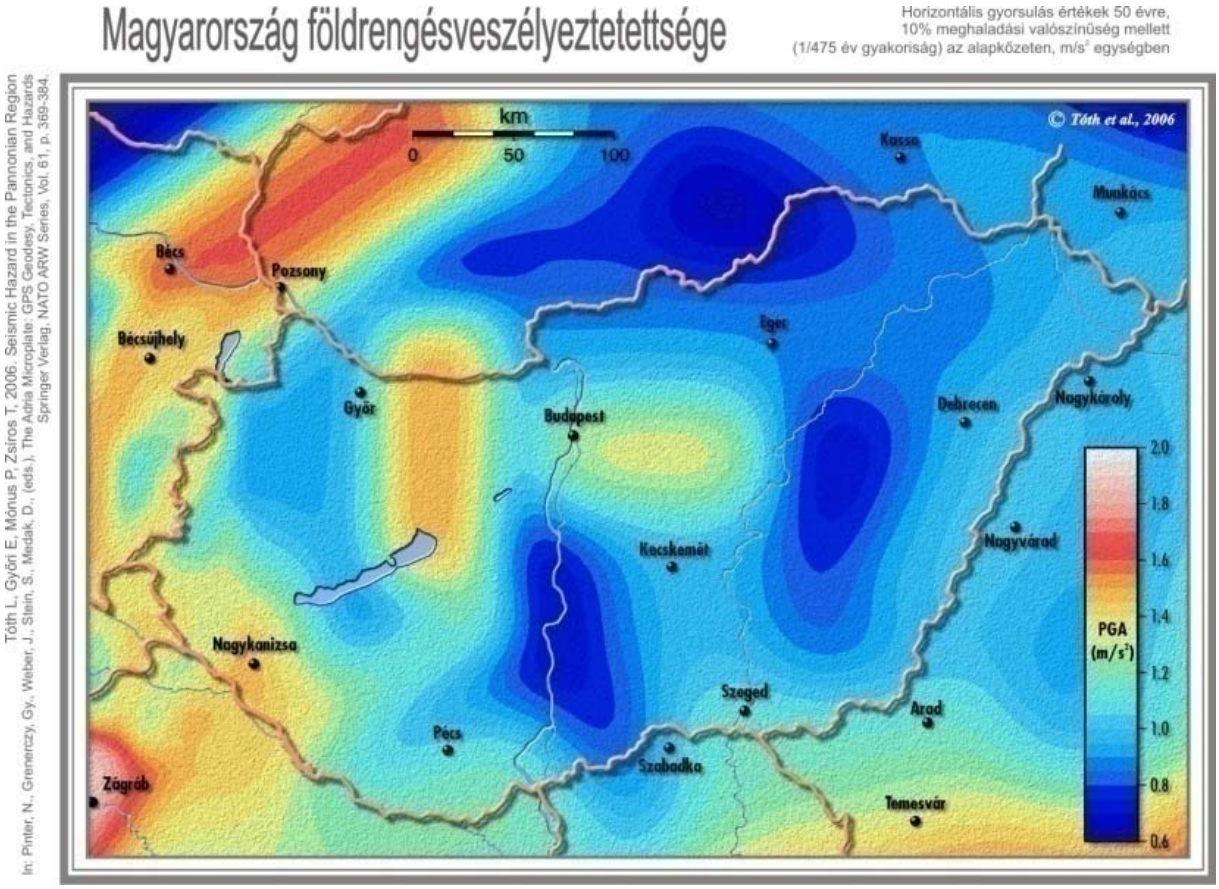

177. ábra: A horizontális gyorsulás valószínűség eloszlása Magyarországon
Forrás: MÁFI

Magyarország földrengés veszélyeztetettségi térképét elemezve belátható, hogy Budapest és ezen belül az I. kerület közepes veszélyeztetettségi kategóriában van.

1.13./2 Vízrajzi veszélyeztetettség

Az I. kerület területét magába foglaló átfogó megyei és országos területrendezési tervek alapján, valamint a Közép-Duna völgyi Vízügyi Igazgatóság előzetes tájékoztatója szerint a kerületet érinti nagyvízi meder, így árvízi elöntés előfordulhat, vannak mélyebben fekvő településrészei is, amelyen időnként a víz is megállhat.

Árvízveszélyes területek

A vízügyi ágazat a nagyvízi mederrel való érintettségére tekintettel, a kerületet árvízzel veszélyeztetettként tart nyilván. A nagyvízi meder területe nagyobb árhullámok levonulásakor víz alá kerülhet.

A szélsőséges csapadékesemények hatására előforduló „árvízi” elöntés „villám-árvíz” a vízelvezető rendszer megfelelő kiépítésével, fokozottabb karbantartásával, a szélsőséges csapadékesemények elvezetésére történő alkalmassá tételével kizárható.

Belvízveszélyes területek

A belvíz-veszélyeztetettséget a felszínt elérő, vagy terepszintet meghaladó talajvíz állás okoz. A belvízveszélyes területekről átfogó felmérést a Pálfai féle belvíz-veszélyeztetettségi térkép rögzít.

A veszélyeztetettség mértéke alapján az érintettséget négy veszélyeztetettségi kategóriába sorolták, az alig veszélyeztetett, a mérsékelten veszélyeztetett, a közepesen veszélyeztetett és az erősen veszélyeztetett kategóriákba, amelyből a területrendezési eszközökben csak a közepesen és erősen veszélyeztetett területeket jelölik. Ilyen veszélyeztetett terület az I. kerületben nincs.

Mélyfekvésű területek

A kerületben mély fekvésű területrészei, a topográfiai adottságok mellett a természet alakította mélyvonalak mentén alakultak ki. Ezen mélyfekvésű területeken, ha annak geológiai adottsága miatt kellő szikkasztó képességgel nem rendelkezik, vagy közel a talajvízszint a mély fekvésű területen összegyűlő csapadékvíz rövidebb hosszabb ideig megállhat. A mély fekvésű területen, ha rövidebb-hosszabb ideig megmarad a víz, az még nem minősül belvízzel veszélyeztetett területnek, mivel mély fekvésű terület megfelelő vízrendezésével a vízállásossága kezelhető.

A mély fekvésű területről a vízelvezetést a csapadékvíz elvezetés rendezésének keretében kell megoldani, hogy indokolatlanul ne alakuljon ki vízállásos terület.

A mély fekvésű területet viszont célszerű a felszíni- és csapadékvíz gyűjtésben igénybe venni. A vízelvezetés rendszerében víz visszatartásban a mély fekvésű terület szerepet tölthet be, kisebb földmunkával lehet víztározóként, záportározóként hasznosítani.

Árvíz és belvízvédelem

A kerület területe a vízügyi ágazat nyilvántartása szerint árvízi elöntéssel veszélyeztetett, belvízzel veszélyeztetett területet viszont nem tartanak nyilván. A szükséges védelemről a katasztrófavédelmi terv ad erre megfelelő utasítást.

A kerületben is az előforduló vízelöntések, vízállások döntő hányada, nem árvízi, vagy belvízi eseményként jelentkezik, hanem a vízelvezető hálózat kialakításának hiányából, vagy karbantartásának a hiányából származik. Ezeknek az elöntéseknek a kezelése önkormányzati feladat, a szélsőséges csapadékesemény következtében keletkező helyi vízkár elhárítása „árvízi” esemény a helyi katasztrófavédelem feladata.

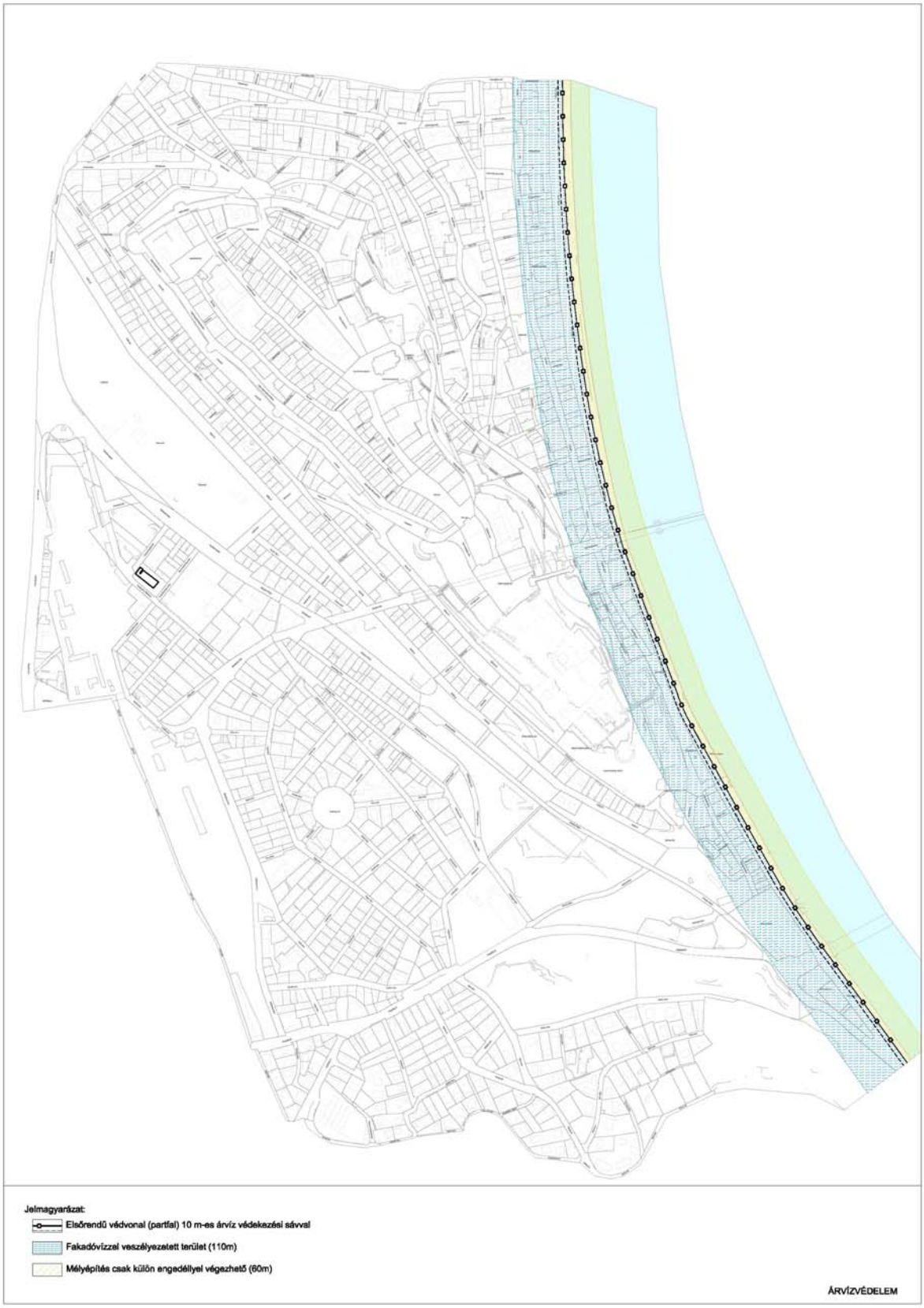

178. ábra: Árvízvédelem
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztésű ábra

1.13./3 Egyéb

Kedvezőtlen morfológiai adottságok (lejtés, falszakadás)

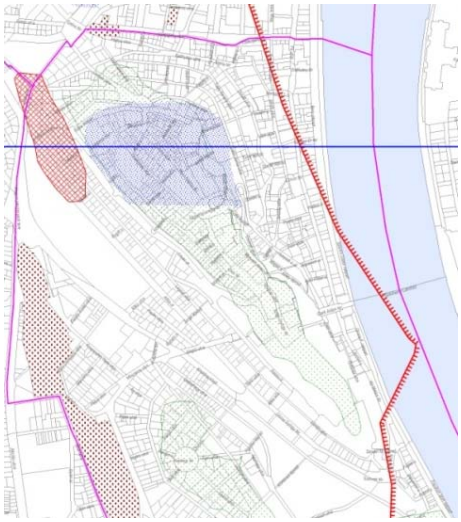

179. ábra: Csúszásveszélyes, karsztos és talajszennyezés veszélyeztetés
Forrás: Magyar Állami Földtani Intézet

A MÁFI nyilvántartása szerint csúszásveszélyes meredek lejtő a Várhegy észak-nyugati sarka.

Mélységi, magassági korlátozások

Az I. kerületet mélységi és magassági korlátozások nem érintik.

Tevékenységből adódó korlátozások

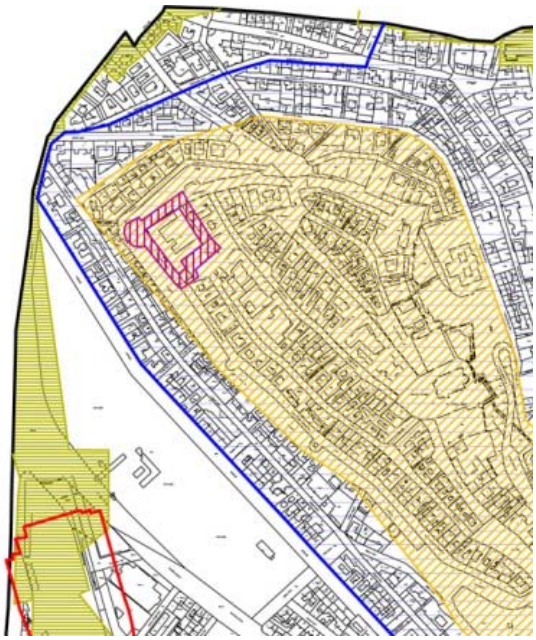

180. ábra: Kiemelt fontosságú honvédelmi terület
Forrás: FSZKT

Kiemelt fontosságú honvédelmi terület a Várban a Hadtörténeti Múzeum és Hadtörténeti Intézet épülete.

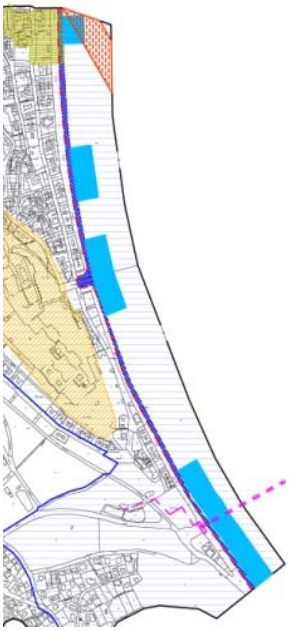

181. ábra: korlátozott használatú dunai partszakaszok
Forrás: FSZKT

Hajózásbiztonsági okból korlátozott használatúak, tiltott területűek az I. kerület dunai partszakaszainak egyes részei.

1.14 Ásványi nyersanyag lelőhely

Budapest I. kerületében nyilvántartott ásványanyag lelőhely nem található.

1.15 Városi klíma

Budapest az északi szélesség 47,5°-án helyezkedik el, a tengerektől távol, ezért az éghajlata mérsékelt, kontinentális.

A napsütéses órák száma évente 2000 óra körül változik, a borult napok aránya évente 50%. Az uralkodó szélirány észak-észak nyugati, a légnyomás éves átlaga 750 mm, a levegő hőmérsékletének éves átlaga 11-12° C, a nyári átlagos 22°C hőhullámok idején 38-40°C-ra is ideiglenesen felszökhet.

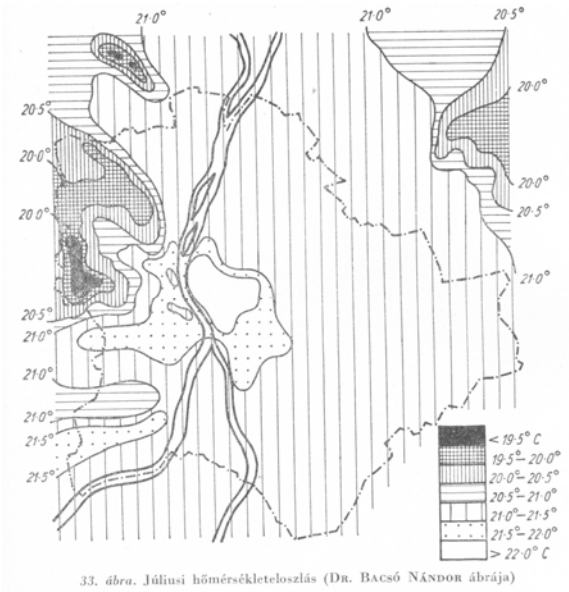

182. ábra: Júliusi átlaghőmérséklet Bacsó Nándor nyomán
Forrás: Budapest természeti földrajza 1959

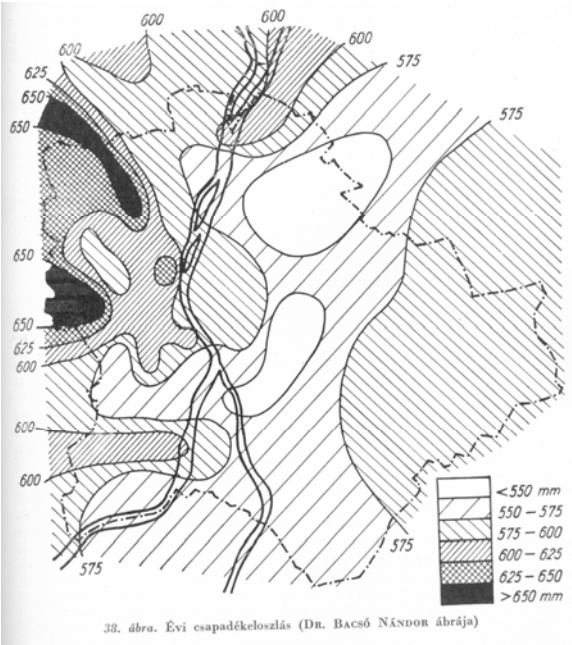

183. ábra: Csapadékeloszlás Bacsó Nándor nyomán
Forrás: Budapest természeti földrajza 1959

A júliusi hőmérséklet eloszlás térképén jól látható, hogy a kerület alacsonyabban fekvő részei (Krisztinaváros, Tabán, Viziváros) nyáron majdnem a legmagasabb fővárosi hőmérsékleti sávban van, míg a Várhegy és a Naphegy helyzete valamivel kedvezőbb. Ennek jelentősége a globális felmelegedés hatására jelentkező hőhullámok területi eloszlása miatt is jelentős.

Az éves csapadékeloszlás adatai szerint a kerületben az átlagos éves csapadékmennyiség 600 mm körül van, de a száraz évek egyre gyakoribbak. Ez a levegő minőségére a portartalom növekedése miatt károsan hat.

A száraz, csapadékmentes vegetációs hónapokban kiemelt jelentősége van a zöldfelületek öntözésének. Ennek kedvező mezo és mikroklimatikus hatása van, egyben segíti a növényállomány fenntartását.

2. HELYZETELEMZŐ ÉS HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZEK

2.1 A vizsgált tényezők elemzése, értékelése

2.1./1 A kerület funkcionális és területi kapcsolatai

Az I. kerületnek a belső zóna részeként nincs közvetlen kapcsolata a Budapesten kívüli szomszédos településekkel, csak közvetve, a határoló és a közbenső kerületeken keresztül. Közigazgatási szempontból szomszédos a II., XI., XII., kerületekkel és a Duna bal partján fekvő V. kerülettel, melynek területét a hajdani városfal határolta.

A belső zóna e térségeinek kialakulása, épületállományának kora, műszaki állapota, a lakásállomány felszereltsége, a népesség, népsűrűség, sőt, e kerületek (elsősorban: az V., VI., VII. kerületek) területi nagysága is sok hasonlóságot, azonos problémakört mutat. Dominánsabb feladat ezekben a kerületekben az értékmegőrző rehabilitáció, az elavult infrastrukturális ellátás (közműhálózatok, útburkolatok) fejlesztése, a lakónépesség megtartó képességének növelése, a jobb életminőség megteremtése. A közlekedési rendszerek a belső zónában csak csekély mértékben, vagy egyáltalán nem fejleszthetők. A különböző helyeken kialakuló ellehetetlenülő közúti közlekedési helyzet javítása csak a térségen áthaladó forgalom elkerülő utakra szervezésével és a területen kívüli beavatkozásokkal érhető el, melyek legtöbb esetben csak a környező kerületek kárára lennének végrehajthatóak.

2.1./2 A település társadalma

Budapest I. kerület a főváros kerületei közül a kis népességszámúak közé tartozik. Kis területe miatt azonban a népsűrűség a fővárosi átlag több mint kétszerese. A lakónépességszám az 1970-es években érte el maximumát (~46.000 fő), a nagy volumenű vidéki betelepülés eredményeként. Az 1980-as évektől a lakosságszám egy-két évet leszámítva csökkent. Az utóbbi két évtized első felében (2001-2011 között) kismértékű csökkenés volt tapasztalható, 2011-2018 között viszont alacsony szintű növekedés. Ennek oka a gazdasági válság utáni felélénkülés, a részben átalakuló gazdaságszerkezet és a vidéki megélhetés nehézségeinek együttes hatása. Az alacsony születésszám azonban kerületben is érezteti hatását, az elöregedést és a természetes fogyást a bevándorlás ellensúlyozni csak részben tudja. A budapesti átlaghoz képest a I. kerületben magasabb a 64-x évesek aránya, a lakónépesség 31-32%-a a 2011-es népszámlálási adatok szerint. Az öregségi mutató ennek megfelelően magas, de 2005-től javuló tendenciát mutat. A népszámlálás során magyar mellett legtöbben németnek, orosznak, románnak, szlováknak és romának vallották magukat.

Az I. kerületben a budapesti és az országos átlagnál is magasabb az érettségizettek és a diplomások aránya. A 25 évesnél idősebb lakosság több mint fele rendelkezett 2011-ben felsőfokú képesítéssel. A munkanélküliek aránya és a foglalkoztatottak aránya kedvező adatokat mutat a budapesti átlaghoz képest. A családszerkezetben a gyermekes családok vannak többségben, azonban ezek fele csak egyszülős, ami nagyobb fokú veszélyeztetettséget jelent a szociális problémák megjelenésére.

A lakásállomány magas presztízzsel bír, részben védett, bár funkcionálisan nem minden kerületrészben kihasznált (pl. Vár). Kiemelkedő értéket képviselnek a zöldfelületek, természeti adottságok, amelyek az életminőség magas szintjéhez is hozzájárulnak. A kerületben a KSH adatai alapján szegregátum nem található.

A helyi érték az erős lokálpatriotizmus, a hagyományőrzés, az élénk kulturális élet, valamint a turizmus.

2.1./3 A település humán infrastruktúrája

A humán infrastruktúra legfontosabb elemei jelen vannak az I. kerületben, a közszolgáltatások hozzájárulnak a helyi lakosok ellátásához. A feladatok ellátását nagyobbrészt az Önkormányzat biztosítja, kisebb részben pedig civil szervezetek szerződéses formában.

A kerület alapellátási és járóbeteg-szakellátási szinten is biztosít egészségügyi ellátást. Az alapellátás felnőtt háziorvosi, gyermek háziorvosi, felnőtt és gyermek sürgősségi és ügyeleti, valamint éjszakai és munkaszüneti ügyeleti, felnőtt és gyermek fogászati ellátást jelent. Működik a védőnői szolgálat és az iskolák ifjúsági orvosi ellátása. A járóbeteg-ellátás a szomszédos XII. kerületi Maros utcai rendelőintézethez tartozik. Kardiológiai és belgyógyászati-diabetológiai ellátást biztosít a Szent Ferenc Kórház. 2018-ban megnyílt a Városmajor utcai háziorvosi ügyeleti rendelő, mely az I. és a XII. kerület betegeit fogadja. A védőnői szolgálatot 5 védőnő látja el. A gyermek- és iskolafogászati ellátást az Attila úti, a felnőtt fogorvosi ellátást a Roham utcai rendelő látja el, számos magánrendelő mellett.

Az önkormányzat kiemelt figyelmet fordít a megfelelő szintű szociális ellátásra. A gyermekjóléti és részben a szociális ellátásokat a Budavári Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ látja el, ugyanakkor az önkormányzat kezelésében jelenleg nincs tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést biztosító intézmény. A Magyar Máltai Szeretetszolgálattal (a továbbiakban: MMSz) kötött szerződés keretében az önkormányzat biztosít nappali melegedőhelyeket, utcai szociális munkalehetőséget, szenvedélybetegek közösségi ellátását célzó programokat. A hajléktalanok ellátását a MMSz Utcai Gondozó Szolgálata végzi. A gyermekjóléti szolgáltatást a Budavári Önkormányzat Egyesített Bölcsőde, illetve a Családsegítő Szolgálat és a Gyermekjóléti Szolgálat együttesen látja el.

A kerület humán közszolgáltatást ellátó oktatási intézményei megfelelő számban és megfelelő színvonallal látják el feladatukat. A Brunszvik Teréz Budavári Óvodák intézménye a kerületi óvodák fenntartója önkormányzati tulajdonban van, és együttműködik számos kulturális intézménnyel, mely az óvodai nevelés minőségét emeli.

Az általános (3db) és középiskolák (7 db) a Klebelsberg Központ működtetésében állnak. Működik Pedagógia Szakszolgálat is. Az állami intézmények mellett egyházi és alapítványi iskolák is jelen vannak a kerületben.

2.1./4 A település gazdasága

A kerület gazdasági súlyát Budapest egésze, illetve a kerület Budapesten belüli elhelyezkedése is meghatározza. A kerületben a kisvállalkozások aránya igen magas (>90% feletti), többségük a tercier-kvaterner szektorban dolgozik, az ipari és agárszektor jelentősége elenyésző. Kiemelkedő az idegenforgalomban, ingatlanszektorban, szakmai és tudományos tevékenységben, információ-kommunikáció és oktatásban működő vállalkozások száma. A kerület építészeti arculatát meghatározzák a történelmi jelentőségű építmények, melyek egész Budapest szempontjából nemzetközi jelentőséggel bírnak. A kulturális és művészeti intézmények, múzeumok, galériák a szállásadás mellett az idegenforgalom másik pillérét jelentik. A turisztikai kínálat és annak fejlesztése ezért fokozatos, elkerülhetetlen feladat.

Az idegenforgalmi adottságokban rejlő gazdasági potenciál bár vitathatatlanul a Kerület gazdaságának erőssége, ugyanakkor a turizmus növekvő - és a Kerület egyes pontjain koncentráltan megjelenő – mértéke veszélyezteti a polgárváros miliőjét, háttérbe szoríthatja a Várnegyed lakófunkcióját. Ugyancsak erre visszavezethető probléma, hogy a területen viszonylag gyenge a lakosságot kiszolgáló kiskereskedelmi ellátottság.

A fekvésből adódó előnyök (M1-M7 autópálya, vasúti összeköttetés, metró stb.), a magas ingatlanárak, illetve a befektetésre alkalmas helyek alacsony száma a magas presztízsű vállalkozások elterjedésének kedvez.

A Kerület költségvetése stabil, a kiadások és a bevételek egyensúlyban vannak, és az Önkormányzat jelentős tartalékokkal rendelkezik az európai uniós pályázatok önerejének biztosításához. Elmondható tehát, hogy az iparűzési és egyéb adóbevételek valamint a lakás és helységgazdálkodásból származó bevételek segítségével az Önkormányzat biztosítani tudja az egyenletes gazdasági fejlődéshez szükséges intézményi hátteret.

2.1./5 Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

A Budavári Önkormányzat gazdálkodását a kiegyensúlyozottság, átláthatóság, hatékonyság és takarékosság jellemzi. A kötelezően ellátandó feladatok mellett magas szinten biztosít szociális ellátást, mely a kerület lakosságának életszínvonalbeli emeléséhez hozzájárul. Az önkormányzat költségvetése stabil, a kiadások nem haladják meg a bevételeket, a kerület sikeresen szerepelt az elmúlt évek pályázati lehetőségein. Az önkormányzat saját fejlesztései között szerepel közlekedést, a közterek fejlesztését, zöldfelületek, játszóterek, sportpályák rendezését, intézmények energetikai fejlesztését célzó tervek szerepelnek. Emellett számos hazai, valamint a Norvég Alap által finanszírozott beruházás megvalósulása várható. Az önkormányzat által működtetett hivatal szervezeti egységei és a közöttük lévő kooperáció hozzájárul a területfejlesztés sikeres megvalósításához, a helyes önkormányzati döntések meghozatalához.

2.1./6 A táji és természeti adottságok vizsgálata

A Budai Vár és közvetlen környezete eredeti természeti adottságait, táji jellegzetességeit a város fejlődése során részben elvesztette, részben átalakulva megőrizte. A mai kerület egykori természeti-természet közeli elemei (hegytetők, domboldalak, rétek, erdők, szőlők) a településfejlődés során az épített környezetet harmonikusan övező és tagoló, sok elemből álló komplex zöldfelületi rendszerré formálódtak. A kerület arculati értékét, élhetőségét az eredeti természeti környezetből szerves fejlődés során kialakult parkok, fasorok, kertek hálózata nagymértékben meghatározza.

2.1./7 Zöldfelületi rendszer vizsgálata

Budapest I. kerületének zöldfelületi ellátottságának mértékét a zöldfelületeket igénybe vevő, használó lakosok száma, a rendelkezésre álló zöldterületek mérete, felszereltsége, térbeli elhelyezkedése, megközelíthetősége határozza meg. A kerület lakos száma 2011-ben 24158 fő volt.

A számottevő, az ellátottságot nagymértékben befolyásoló zöldterületek-zöldfelületek a közparkok és a közkertek összterülete 51,05 ha.

Területi megoszlás szerint a következő: Gellérthegy városi közpark kerületi része:16,16 ha, Vérmező közpark 10,7 ha, Tabán közpark 9,282 ha, Horváth kert - Döbrentei tér közkert 3,07 ha, Várkertek együtt 11,84 ha. A kerületben a közkertek- közparkok összterülete 51,05 ha.

Az egy főre jutó közkert-közpark terület az I. kerületben 21,11 m^2, mely fővárosi összehasonlításban kiemelkedően magas.

Az ellátottságot befolyásolja az egyes zöldfelületek és a lakóterületek közötti távolság és gyaloglási idő, mely a napi-heti használatot segíti, vagy gátolja.

A kerületben a zöldterületek és lakóterületek egymástól mérhető távolsága alapján az ellátottság kedvező, mert átlagosan 0 és 100 méter közötti, de rosszabb esetekben is 300 méternél kevesebb.

2.1./8 Az épített környezet

A kerület városszerkezete túlnyomó részt kialakult, de a kerület nyugati térsége (Krisztinaváros – Déli pályaudvar és térsége) még jelentős változások előtt áll.

A kerületben a lakó területhasználat dominál, ezen belül közel azonos arányban a nagyvárosias és a kisvárosias területek. A kerületben a lakóterületek mellett meghatározóak a vegyes területfelhasználású területek, amelyek elsősorban a Víziváros, a Budai Várnegyed és a várlejtők területén találhatóak. A kerület különleges beépítésre szánt területei közül kiemelkedőek a gyógyfürdők területei, amelyek a Tabán városrész területén találhatóak (Rác fürdő, Rudas gyógyfürdő).

A lakóterületek zöme kialakult és beépült, minimális a be nem épített lakóterület területi kiterjedése (Gellért-hegy, Bérc utcától északra). Alulhasznosított területekkel a kerület nem bővelkedik. A kerületben elszórtan találhatunk alulhasznosított (pl.: Budavári Sport- és Szabadidőközpont) vagy használaton kívüli területeket (pl.: Fő utcai foghíjtelek - egykori Budai Takarékpénztár), kivéve a jelentős méretű fejlesztésre alkalmas, alulhasznosított vasúti területekkel rendelkező Déli pályaudvar teljes területét.

A kerület ingatlanjaira vonatkozó építési paraméterek vizsgálatából megállapítható, hogy a fennálló beépítési jellemzők a KVSZ – ben megállapított építési jogokkal összhangban vannak, a beépítés KVSZ - ben meghatározott paramétereit az ingatlanok beépítési jellemzői nem lépik át.

A kerület egészéről elmondható, hogy - a TSZT 2015 és FRSZ szerinti, a kerületre vonatkozó tervezett területfelhasználási egységeket és a ténylegesen meglévő területfelhasználást, annak léptékét (beépítési intenzitás, funkciók köre) tekintve is - a legtöbb területfelhasználási egység – kizárólag a főváros által biztosított településrendezési adottságok figyelembevételével - jelentős beépítési tartalékkal rendelkezik (Déli pályaudvar és környezete, Víziváros, Budai vár).

A kerület a főváros történelmi városközpontja, ennek köszönhetően európai és világviszonylatban is jelentős turisztikai és idegenforgalmi jelentőséggel bír. A területén található több száz műemlék, helyi védelem alatt álló épület, építmény és természeti érték, valamint a világörökség részét képző Budai Vár kiemelt értékmegőrző szemléletű kezelést igényel.

2.1./9 Közlekedés

A kerületen áthaladó fontos hálózati kapcsolattal rendelkező közúti nyomvonalakon jelentős **gépjárműforgalom** jelenik meg. Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy e terhelés hosszú távon nem csökkenthető új infrastrukturális elemek kialakításával, csak a gépjárműhasználat mérséklésével, illetve az adott út kategóriájának, funkciójának módosításával. Sajnos mindkét opció túlmutat a

kerületi lehetőségein, emiatt érdemes felkészülni a meglévő gépjárműforgalom állandósulására, sőt további növekedésére. Ezt támasztja alá a kerületben és a fővárosban is egyre több gépjárművet helyeznek forgalomba. Kerületi infrastrukturális fejlesztésként leginkább a leromlott burkolatú utcák felújítása jelenik meg igényként.

Az I. kerület **közösségi közlekedés**sel való ellátottsága és szolgáltatási színvonala kiváló, számos közlekedési mód feltárja a területet, és biztosít kiváló eljutási lehetőségeket a kerületen belül, illetve az egész főváros területén. A megállóhelyek egy jelentős része viszont nem tekinthető akadálymentesnek. A Vár és a Citadella közösségi közlekedéssel való megközelítése nehézkes, illetve a Vár esetén a turistabuszok komoly problémaforrást jelentenek. A Déli pályaudvar tekintetében több negatívum is megemlítendő: a személyforgalom számára biztosított szolgáltatási színvonal alacsony, illetve nagy értékes területeket foglalnak el a mára részben funkcióját vesztett vasúti iparvágányok és egyéb létesítmények.

A kerületi közlekedési rendszer egyik neuralgikus pontja a biztonságos és kényelmes **kerékpáros közlekedés** feltételeinek megteremtése, amely kapcsán az alábbi akadályok merülnek fel:

- *Több olyan útvonal található a kerületben, ami a gépjárműforgalom mértéke és sebessége miatt nem kerékpárosbarát, de nincs egyéb kerékpárforgalmi létesítmény (pl. Széchenyi Lánchíd, Alagút, Mészáros utca, Márvány utca, Hegyalja út, Erzsébet híd).*
- *A népszerű és forgalmas kerékpáros útvonalak kapacitása, illetve állapota helyenként ellehetetleníti a biztonságos kerékpározást, különösen a gyalogosoktól el nem választott létesítmények esetén (pl. Bem rakpart egy szakasza).*
- *A földrajzi adottságok miatt számos útvonal kerékpárral nehezen vagy egyáltalán nem közlekedhető, emiatt bizonyos területek (pl. Vár) kerékpáros megközelíthetősége gyenge.*
- *A kerület néhány útszakasza nem minősül kerékpározásra alkalmasnak a leromlott útburkolat miatt (pl. Vár térkő és kiskockakő burkolatú utcák).*
- *A forgalomvonzó pontoknál (iskoláknál, kereskedelmi és igazgatási intézményeknél stb.) nincs, vagy nincs kellő számú a követelményeknek megfelelő kerékpártárolási lehetőség.*
- *Komoly konfliktusforrást jelent általánosságban, hogy a kerékpárra elsősorban nem járműként tekintenek a közlekedők, városfejlesztők és üzemeltetők egy része. Az egységesnek tekinthető szakmai állásfoglalás szerint pedig a kerékpár közlekedési eszköz, amelynek elsősorban az úton a helye, nem a gyalogosok mellett. Természetesen ennek részben ellentmond, hogy számos kerékpárosnak – pl. gyerek és kezdő kerékpárosoknak – nincs meg a kellő rutinja, tudása és magabiztossága a forgalomban történő közlekedéshez.*

A kerület központi elhelyezkedése, az úthálózatának jellege és az attraktív útvonalak miatt a **gyalogos közlekedés** is komoly hangsúllyal szerepel a kerület közlekedési rendszerében. Sajnos e közlekedési móddal kapcsolatosan is több problémakör definiálható:

- *A főváros jelentős részén, így az I. kerületben is a közlekedési területek nagy részaránya a gépjármű-közlekedésre van fenntartva. Egy átlagos kerületi utca szélességének kb. 45%-át a forgalmi sávok, 35%-át parkolóhelyek foglalják el, míg a gyalogosok számára kb. 30% felület marad, amelynek tényleges használati szélessége 1-3 m-re tehető. Ezen arányok igazak a nagy gyalogos forgalmat vonzó frekventált*

helyeken is – mint pl. a Vár –, ahol emiatt gyakran alakul ki zsúfoltság, csökkenő komfortérzet. Természetesen a képet árnyalják a csak gyalogosan elérhető közösségi terek és sétányok.

- *A kerület gyalogjárdáinak egy kis részének a burkolata leromlott, emiatt nem biztosítható rajta az akadálymentes közlekedés. Ugyancsak problémás a gyalogátkelőhelyek akadálymentességének, illetve nappali és éjszakai észlelhetőségének kérdésköre.*
- *A Duna és a kerület közötti kapcsolat gyengének tekinthető. Az alsó rakpart komoly elválasztó hatással bír, ugyanis négy gyalogátkelőhelyen lehet csak megközelíteni a Duna-partot, ahol nincs mód a vízpart menti lehetőségek kihasználására.*
- *A földrajzi adottságok miatt több terület gyalogos megközelítése nehézkes (Vár, Citadella, Naphegy), amelyen sokat segít a meglévő közösségi közlekedési rendszer, illetve a Vár területén működő liftek.*

A kerületi **parkolási helyzet** alapvetően meghatározza a közlekedési rendszer állapotát, szoros befolyással van ezáltal a közlekedési módválasztásra, és a lakosság elégedettségére is. A meglévő parkolási viszonyokkal kapcsolatosan az alábbi megállapítások tehetőek:

- *A kerület parkolóterületei egy átlagos nap jelentősebb részében telítettek. Problémát a megjelenő nagyszámú parkolási igény okozza, amely túlmutat a rendelkezésre álló kapacitásokon. A helyzet kezelése az igények csökkentésével, vagy a férőhelyek növelésével lehetséges. A parkolási igények csökkentése kerületi szinten két alapvető irány mutatkozik: a kerületbe gépjárművel érkezők számának csökkentése, illetve a kerületi lakosok gépjárműtárolásának szabályozása.*
- *A kerületben jelenleg működő parkolási díjfizetési rendszer az egyik legdrágább a fővárosban, ha az óradíjakat vesszük figyelembe. A Vár nagy része védett övezetbe tartozik, ahol a parkolási lehetőségek is korlátosak.*
- *A kerületi lakosok számára a lakásonként két parkolási engedély igényelhető, amelyből a második engedély már fizetős a jármű környezetvédelmi besorolásától és parkolási helyétől függően. A kerület lakásszámából kiindulva maximálisan ez 34 ezer db parkolási engedélyt jelent, míg a kerületben összesen 5500 férőhely áll rendelkezésre (2018-ban az önkormányzat 8279 db parkolási engedélyt adott ki a teljes kerületre vonatkozóan).*
- *A parkolóhelyek jelenleg is jelentős értékes területet foglalnak a közterületekből különösen a központi helyszíneken (pl. Vár). Az elmúlt időszakban voltak kezdeményezések a felszíni parkolások részben áttelerélésére a mélygarázsokba, parkolóházakba.*
- *A magánterületen megoldott gépjárműtárolás a kerületben sajnos nem jellemző.*

2.1./10 Közművek és elektronikus hírközlés

A kerületben élők életkörülményeit, a kerület környezeti állapotát a közmű-infrastruktúra kiépítettsége alapvetően befolyásolja. A komfortos életvitel feltétele a kedvező közmű-ellátottság, a vezetékes közüzemű közművek rendelkezésre állása. A főváros több kerületét érintő nagy-lakótelep építési-program elkerülte a II. kerületet, így a lakótelep építéséhez kapcsolódó nagy léptékű közműfejlesztése is a 60-as, 70-es években elmaradt. A kerület közműfejlesztése kisebb léptékben, de folyamatosan zajlott, így ma már szinte teljes ellátottsággal rendelkezésre áll a kiépített hálózati

rendszerén keresztül a villamosenergia ellátás, vezetékes vízellátás, a közcsatornás szennyvízelvezetés és a termikus energiaellátásra a Várban és környékén a távhő (a lakásállomány 10 %-a) ellátására, illetve a földgázellátás, valamint a csapadékvíz elvezetés is.

A statisztikák alapján a kerületben élők 91 %-a összkomfortos, 9 %-a komfortos életkörülmények között él. Komfort nélküli lakás elméletileg előfordulhat, de nem a közmű közterületi rendelkezésre állásának hiányából fakadóan.

A kedvező közműellátottság rendelkezésre állása bár a lakosság igényesebb közmű infrastruktúra ellátását szolgálja, hozzájárul a kerület környezeti állapotának a védelméhez is. A kerület területét érinti az Erzsébet híd lábánál üzemelő hévízforrások belső, külső védőterülete és a hidrogeológiai „A" és „B" övezete, továbbá a kerület egyes részeit az országos felszín alatti vízminőség védelmi övezet területe, valamint a 27/2004 (XII.25) KvVM rendelet szerint a kerület területe fokozottan érzékeny felszín alatti vizek és kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen fekszik. Ezek a vízbázis védelmet szolgáló korlátozó adottságok a szennyvízelvezetésére szigorú elvárásokat terhelnek.

Az összkomfortos, illetve komfortos termikus energiaellátást biztosító vezetékes távhő és földgázellátottság, a kerület környezeti állapotának alakításában, a levegő tisztaságának biztosításában is nagyon fontos szerepet tölt be. A nagyon kedvező vezetékes energiahordozó kiépítettség lehetővé tette, hogy a levegőt erősebben terhelő hagyományos szilárd tüzelőanyag kiváltását meg lehessen oldani.

Meg kell azonban említeni, hogy az utóbbi években a közel stagnáló távhőfogyasztók mellett, a gázfogyasztók száma és gázfogyasztása is nagyjából 4,5 %-kal csökkent, ami részben magyarázható egyszerű takarékossággal, illetve korszerűsítéssel (fűtés-korszerűsítéssel, szigetelés-javítással, megújuló energiahordozó alkalmazásával), de magyarázható a családok gazdasági nehézségeinek növekedésével. Részben a gazdasági nehézségek hatására egyre többen használnak újra hagyományos nem vezetékes energiahordozót is, ahol a műszaki feltételek biztosítottak egymás mellett használnak földgázt és hagyományos nem vezetékes energiahordozót, kandallók, cserépkályhák alkalmazásával a cirko-tüzelés, vagy konvektoros hőellátás mellett. A nem vezetékes energiahordozók alkalmazásának növekedése kedvezőtlen légköri viszonyoknál rontják a környezeti állapotokat.

Vizsgálva a háztartások villamosenergia fogyasztási adatait megállapítható, hogy az elmúlt tíz évben a villamosenergia fogyasztás 16 %-kal nőtt, ami arra utal, hogy egyre több lakásban üzemel klímaberendezés.

A kerületben élők életkörülményeinek, a kerület környezeti állapotának alakításában a közművek elhelyezésének is meghatározó szerepe van. A föld feletti hálózatok szerencsére a kerület egyre nagyobb részén felszín alá kerültek áthelyezésre, így a föld feletti tereket, egyrészt közvetlenül, a megjelenésük esztétikai hatásával, másrészt helyfoglalásukkal nem rontják a kerület arculatát, és korlátozzák az igényes közterület alakítását és a közterületekkel történő racionális területgazdálkodás lehetőségét, az utcafásítás (napfényhatást csökkentő, árnyékoló hatás) kialakításának lehetővé tételével.

A kerületben a várban kialakított folyókákat kivéve zárt csatornás csapadékvíz elvezetést építettek ki. A jelentkező szélsőségesebb csapadék események során a rendelkezésre álló vízelvezető rendszerben esetenként visszatorlasztás jelentkezhet, de alapvetően a hálózat el tudja látni a funkcióját.

A vízelvezetés távlati problémája, hogy a kerület városrészeiben a vízelvezetés jellemzően egyesített rendszerű csatornahálózattal megoldott. A szélsőséges csapadékesemények elvezetésére az egyesített rendszerű vízelvezetési megoldás nem kedvező, így legalább távlati célkitűzésként – ahol erre lehetőség nyílik – annak elválasztottá tételét célszerű lenne tervbe venni. Az elválasztott rendszerrel tehermentesíthetnék a főgyűjtő hálózati rendszerét, a tisztító telepet is és felkészülhetne a kerület a várható szélsőséges csapadékesemények elvezetésére.

A kerületen zárt csatornaként halad keresztül az Ördög-árok, ami az Erzsébet híd lábánál torkollik a Dunába.

A kerület keleti szélén végighalad a Duna, amelyen levonuló árhullámok a parti sávjában elöntéseket okoznak. A kerület magas parti elhelyezkedésű beépített területeit a levonuló árhullámok már nem érintik, így a kerület beépítését árvízi elöntés nem veszélyezteti. Az árhullámok gondot csak a csapadékvizeket szállító vízfolyások torkolatánál okoznak, ami miatt nagyobb árhullámok idején árvízi átemelő műtárgyakkal lehet csak a dunai bevezetést biztosítani.

A környezeti állapot alakításában jelentős szerepet tölthetne be az utak-közterek látványát meghatározó közvilágítás. A kerület túlnyomó részén a közvilágításra már önálló lámpatesteket helyeztek el, de ma már ezek egy része is avult műszaki állapotú.

A kerületben úgy a vezetékes, mint a vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatás kiépítésre került és az igényeket ellátja. Az elektronikus hírközlési hálózat a kerületben jellemzően földalatti elhelyezéssel üzemel.

A helyzetfeltárás készítésekor a közműellátás mértékének és módjának részletes vizsgálata elkészült. Megállapításra került, hogy a villamosenergia, a vezetékes vízellátás, a közcsatornás szennyvízelvezetés, valamint a vezetékes termikus energiaellátás (távhő és földgázellátás) kiépítettsége a beépített, illetve a beépítésre szánt területen kedvező kiépítettséggel, így a mennyiségi igények kielégítésére rendelkezésre állnak. Az ellátottság mértékét érintően a felszíni vízrendezés területén vannak hiányok, amelynél még fejlesztési igények várhatóak.

A közműigények mennyiségi kielégítése mellett, a közműfektetés módját érintően még fejlesztési feladatok szükségesek. Ezeken a területeken jellemző föld felett üzemelő villamosenergia és vezetékes elektronikus hírközlési elosztóhálózatok jelentős helyfoglalásukkal környezeti terhelést okoznak, amelynek a felszámolása hosszabb távú célként figyelembe veendő.

A közműveket érintően a feltáró vizsgálatok készítése során meghatározó szempontként jelentkezett, hogy az ismert és prognosztizált közműveket is érintő változásokhoz, a fenntarthatóság javítására, illetve a klímaváltozás kompenzálására miként tud a jelenleg üzemelő közműinfrastruktúra alkalmazkodni.

A világban jelentkező klímaváltozás évek óta tapasztalható változásokat hozott a hazai időjárásban is. A kerületben élők számára az élhetőséget szolgáló elvárt életkörülményeket a változó környezeti és klimatikus hatások mellett is biztosítani kell, amely egyre igényesebb infrastruktúra ellátással, ezen belül közműellátással elégíthető ki. A közműellátás vonatkozásában így már nemcsak mennyiségi elvárások vannak, hanem minőségi ellátási színvonalával szemben is vannak elvárások.

A klímaváltozás okozta szélsőséges időjárás, a nagyobb csapadékesemények és az általános felmelegedés előfordulása mellett is az élhetőség fenntartása a közműellátással szemben új igényeket támaszt.

Változnak a csapadék viszonyok, rövid idő alatt nagy intenzitású záporok veszélyeztetik az épített környezetet és a természeti környezetet csak úgy, mint a mezőgazdasági hasznosítású földterületeket, erdőterületeket.

A kerület jelentős hányadán ma még egyesített rendszerű vízelvezetés a szélsőséges csapadékesemények elszállítására nem felel meg, ezért hosszabb távon nehezen tartható fenn, így legalább távlati tervezésben az egyesített rendszerű vízelvezetés elválasztott rendszerűvé történő átépítésének kérdésével foglalkozni kell.

A kerületben kialakult, illetve kialakított vízelvezető rendszerek a nagy záporok zavarmentes levezetését nem tudják maradéktalanul biztosítani. A megfelelő vízelvezetés kialakításának hiánya az épített környezetben elöntés veszélyeztetést, komoly eróziót okoz az utaknál, a beépített és a be nem épített területeken.

A befogadó csatornákba lökésszerűen érkező csapadékvizek elvezetése nehézségeket, időnként elöntéseket okoz. Ennek elkerülésére a vízelvezető rendszert fel kell készíteni a nagyobb intenzitású záporok fogadására. Fejleszteni kell a vízelvezetés hálózati rendszerét és növelni kell a víz-visszatartás lehetőségét.

A klímaváltozás okozta hatás, hogy számítani kell arra, hogy a csapadékesemények hiánya is megjelenhet, amely nagy szárazságokat hoz, hatására a talajvízszint süllyedése jelentkezik, ennek kezelésére a víz-visszatartás lehetőségére is fel kell készülni.

A klímaváltozás okozta felmelegedés kezelése jelentős energiaellátási fejlesztést fog igényelni. A várható felmelegedés, az enyhébb, rövidebb téli időjárás a téli fűtési szezont ugyan kedvezőbbé teszi, de a nyári túlmelegedés elleni klímavédelem műszaki-gépészeti eszközökkel történő biztosítása elkerülhetetlen lesz. Amikor az átlagos napi középhőmérséklet 14 egymást követő napon meghaladhatja a 25°-ot, azt épületgépészeti beavatkozás nélkül már nem lehet elviselni.

A klímaváltozás kompenzálásához szükséges gépészeti berendezések energiaellátásához szükséges többlet igények a fenntartási költségeket növelnék. Ezért megoldást kell keresni – a komfortszint csökkentése nélkül – az energiaellátás költségterheinek a mérséklésére, amely a fejlődés fenntarthatóságát segítené elő.

Az üzemeltetés költségigénye csökkenthető, a fenntarthatóság javítható optimálisabb energiahordozó szerkezet kialakításával, a hagyományos vezetékes és nem vezetékes energiahordozók mellé a megújuló energiahordozók nagyobb részarányú bevonásával. A megújuló energiahordozó hasznosításához szükséges beruházás ugyan költségigényes, de üzemeltetési költsége a hagyományos energiahordozókhoz (hálózati gáz, hálózati villamosenergia és távhő) képest minimális.

A megújuló energiahordozók hasznosításának hatékonyságát az optimális kihasználtságával lehet elérni. Alkalmazásra a kerületben elsődlegesen a napenergia vehető igénybe, napkollektorok-napelemek alkalmazásával, továbbá a föld és a levegő energiája hasznosítható.

Meg kell említeni, hogy a kerület arculatát befolyásolja a kiépített közvilágítás, amely a kerület kevésbé beépített városrészeiben jellemzően csak a minimálisan előírt közlekedésbiztonságot szolgálja. A vagyonvédelem, az arculatalakítás és a társadalmi közérzet javítására is a közvilágítás mennyiségi és minőségi fejlesztése szükséges.

2.1./11 Környezetvédelem, katasztrófavédelem, városi klíma

Budapest I. kerületének környezeti adottságai, zöldfelületi ellátottsága budapesti átlagot tekintve kiemelkedően jó.

Ennek a helyzetnek a kialakulását az tette lehetővé, hogy az urbanizáció során a kerület eredeti természeti értékei fokozatos, lassú, szerves átalakulást követően fejlődtek komplex zöldterületi rendszerré, illetve épültek be minőségi épített környezetté. A kerület kis területe és térbeli pozíciója miatt szerencsésen kimaradt az iparosításból, mentesülve annak összes környezet és városkép romboló hatásától.

A kerület szerencsésen élvezi a belvárosi helyzet előnyeit és a ma még elfogadható nagyvárosi környezeti állapot még tolerálható hátrányait.

A kedvező környezeti állapotot leginkább a növekvő motorizáció következtében fokozódó közúti közlekedés keltette zaj és a levegőminőség fokozatos romlása veszélyezteti. Ezeknek a tényezőknek az igazán hatásos kedvező befolyásolása csak kerületen túlmutató, összvárosi beavatkozásokkal történhet.

A kerület kiemelkedően értékes természeti adottságait (természetvédelmi területek, források, barlangok, zöldfelületek, épített környezet) a jelenlegi szabályozási rendszer kellőképpen védi. A szabályok betartása mellett nem kell természetkárosítással, környezetrombolással a közeljövőben számolni. A kedvező helyzetet egyedül a túlfejlesztés, a természeti és urbanizációs értékek és lehetőségek túlhasználata veszélyeztetheti.

2.2 Helyzetértékelés az európai unió tematikus céljaihoz kapcsolódóan

Fontos szempont minden fejlesztési dokumentum esetében, hogy a tervezett célok megvalósításához milyen – elsősorban – pénzügyi eszközök állnak rendelkezésre. A 2014–2020-as időszakban várhatóan az uniós kohéziós források is fontosak lehetnek kerület fejlesztése szempontjából, ezért a helyzetelemzés eredményei az európai elvárások szem előtt tartásával kerül értékelésre.

Az Európa 2020 - José Manuel Barroso, az Európai Bizottság elnökének megfogalmazása szerint a következő évtizedre szóló európai uniós növekedési stratégia:

184. ábra: Az EU országai
Forrás: BTFK

„Célunk, hogy változó világunkban az EU gazdasága intelligens, fenntartható és inkluzív legyen. E három, egymást kölcsönösen erősítő prioritás azt hivatott elősegíteni, hogy az Unióban és a tagállamokban magas legyen a foglalkoztatottság és a termelékenység, és erősödjön a társadalmi kohézió. Az EU öt nagyszabású célt tűzött ki maga elé a foglalkoztatás, az innováció, az oktatás, a társadalmi befogadás és az éghajlat/energiapolitika területén, melyeket 2020-ig kíván megvalósítani. Mindegyik tagállam saját nemzeti célokat fogadott el az említett területeken. A stratégia megvalósítását konkrét uniós és tagállami intézkedések segítik.”

EU TEMATIKUS CÉL SORSZÁMA	KAPCSOLÓDÓ FOLYAMAT AZ I. KERÜLETBEN
1. A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció megerősítése	• *Feltételezhetően alacsony szintű KKV innovációs potenciál, valamint kevés számú innovatív nagyvállalat - inkább a vidéki térségekre jellemzői érvényesek a kerületbe, szemben a fővárosi átlagos jellemzőkkel.* • *Kutatóhelyek, egyetemek nem találhatók a kerületben.* • *A kerületben műszaki jellegű kutatás-fejlesztési tevékenység nem jellemző. A vári múzeumok, könyvtárak a humán kutatások bázisát jelentik.*
2. Az IKT-khoz való hozzáférés elősegítése és e technológiák használatának és minőségének fokozása	• *Önkormányzati térinformatikai és adatállomány kezelési alkalmazások hiánya.* • *Elavult hivatali hardware-állomány.* • *Kedvezőtlen társadalmi mutatók miatt a fővárosi átlagnál feltételezhetően alacsonyabb szintű digitális kompetenciák és eszközellátottság a lakosság körében.*
3. A KKV-k versenyképességének fokozása	• *A kerület gazdasági arculatát a kkv szektor (azon belül is elsősorban a mikrovállalkozások) határozzák meg. Már a 2007-2013-as programozási időszakban ezek a szervezetek pályáztak és nyertek legnagyobb arányban.* • *Az Önkormányzatnak nem célja a bérleti díjak díjának folyamatos emelése (legfeljebb inflációval történő korrigálása). Az önkormányzat ezzel tud hozzájárulni a kkv szektor (éttermek, kávézók, boltok stb.) versenyképességének fokozásához.*
4. Az alacsony szén-dioxid kibocsátásra való áttérés támogatása minden ágazatban	• *Kerületben található intézményeinek energetikai korszerűsítésre, megújuló energiaforrások alkalmazása.* • *Az Önkormányzat elkötelezett az energiahatékonyság növelésére, és minden lehetőséget megragad pályázati források megszerzésére. Az energiahatékonyság növelése cél mind a kerület tulajdonában lévő lakásállomány, mind pedig az önkormányzat által fenntartott intézményekre.* • *A város külsőbb kerületeiben tervezett közúthálózat fejlesztések mentesítő hatása csökkenti a szén-dioxid-kibocsátást.* • *CO mentes vagy vegyes üzemű közlekedési eszközök és infrastruktúra preferálása.* • *Táv- és tömbfűtés elterjesztése, alacsony emissziójú technológiák kizárólagos engedélyezése.*
5. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatok megelőzésének és kezelésének elősegítése	• *Zöldfelületek megőrzésére törekvés, a hősziget hatás korlátozása és a klímaváltozás lassítása érdekében.*

6. Környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése	• *Hulladékkezelés fejlesztése, szelektív gyűjtés alkalmazása a teljes kerületben.*
7. A fenntartható közlekedés elősegítése és a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrák előtti akadályok elhárítása	• *A kerékpárút hálózat célirányos fejlesztése, a gyalogos konfliktusok mérséklése.* • *A menetrendszerű vízi közlekedés kikötőinél jobb átszállókapcsolat biztosítása indokolt.*
8. A foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás ösztönzése	• *Foglalkoztatási kapacitás erősödése: egyre több helyi lakos képes a kerületben elhelyezkedni, így egyre kevesebben kényszerülnek ingázásra.* • *Az Önkormányzat, mint közfoglalkoztató jelenik meg a közfoglalkoztatásban. Ennek közvetett célja, hogy a közfoglalkoztatottakat vissza segítse a munka világába.* • *Az Önkormányzat, mint intézményfenntartó (bölcsődék, óvodák) tud hozzájárulni a mobilitás ösztönzéséhez (kisgyermekes családanyák munkába állásához).*
9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem	• *A kerületben lehatárolt veszélyeztetett lakótömbökben élők nem a legkedvezőtlenebb szociális helyzetű társadalmi csoportokhoz tartoznak, de elszegényedésük valós társadalmi kockázatot jelent.*
10. Beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba	• *A kerületben több, országosan is jó teljesítménnyel rendelkező középiskola található, ahol jelentős számban nem kerületi lakosok is tanulnak.*
11. Az intézményi kapacitások és a közigazgatás hatékonyságának fokozása	• *A szociális és egészségügyi ellátás intézményi infrastruktúrájának megnövekedett igénybevétele elsősorban a kerületben élő idős népesség nagyobb arányából adódik.*

2.3 Swot analízis

A SWOT elemzéseknek számos módszertana létezik, jelen esetben az Európai Unió által alkalmazott módszertant vettük figyelembe, amely a SWOT elemeit belső és külső tényezőkre osztja fel az alábbiak szerint:

A HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSNAK MÓDSZERTANA	
Erősségek – Belső tényezők	Pozitív dolgok egy helyzetről, vagy tevékenységről, ami jól működik, és lehet rá befolyása Budavárnak.
Gyengeségek – Belső tényezők	Olyan dolgok, amik nem jól működnek, de lehet rá befolyásunk, hogy Budavár megváltoztassa.
Lehetőségek – Külső tényezők	Olyan adottságok, amelyeket a kerület egyértelműen nem tud befolyásolni, de rájuk építve kihasználhatja az erősségeit.
Veszélyek – Külső tényezők	Olyan korlátok, amelyeket az I. kerület nem tud befolyásolni, és kockázatot jelentenek.

SWOT / TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK	
ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
• *Központi fekvésű terület, ebből adódó kedvező hálózati közlekedési kapcsolatokkal;* • *Országos és nemzetközi szinten is erős turisztikai szerepkör;* • *Történetileg kialakult központi szerepkörök – ezen belül az I. kerület városközponti és kiemelt budai körúti helyszíneinek szerepe jelentős;*	• *Gyenge együttműködés a szomszédos kerületekkel, melyhez hozzájárul a vasúti terület átjárhatatlansága;*
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
• *Erősödő idegenforgalmi tendenciák miatt a Duna-part kihasználtsága javulhat;* • *A szomszédos kerületekkel való együttműködés erősítésével javulhat a kerületek közötti munkamegosztás;* • *Térségi együttműködéssel a dunai hajózás szerepe növekedhet;*	• *Központi elhelyezkedése miatt a szomszédos területek fejlesztési elképzelései súlyozottan érinthetik a kerületet;* • *A nemzetközi turisztikai érdeklődés csökkenésével a kerület gazdasági ereje csökkenhet;* • *A turizmus túlzott térnyerése a Budai Várnegyedben;* • *A központi, adminisztratív funkciók révén a Budai Várnegyed elérhetősége, nyilvánossága csökken.*

SWOT / FEJLESZTÉSI ÉS RENDEZÉSI KÖRNYEZET, ILLESZKEDÉS

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
• *A fejlesztési dokumentumok kiemelt szerepet biztosítanak a kerület központi térségeinek;* • *A TSZT és az FRSZ 2015 által meghatározott szabad fejlesztési potenciálról a kerület rugalmasan, mérlegelve saját szabályozásában rendelkezhet;* • *Egységes szerkezetű, egész kerületet lefedő településrendezési eszközök;* • *Jelentős számú megvalósult fejlesztés az akcióterületeken belül;* • *A hatályos KÉSZ korlátozza az egyes területrészek túlépítését, besűrűsödését, támogatja a lakások méretének és komfortjának növekedését;*	• *A kerületi koncepcióba foglalt főbb célkitűzésekből nem valósult meg, felülvizsgálatra szoruló akcióterületek és fejlesztési célkitűzések;* • *Az új területfelhasználási rendszerből adódó fejlesztési lehetőségek (TSZT és FRSZ 2015), a beépítési sűrűség kerületi szintre történő mérlegelés nélküli leképezése és használata jelentős túlépítést eredményezhet;* • *A jelentős fejlesztési potenciállal rendelkező, értékes építészeti karakterrel rendelkező területeken eltérő karakterű fejlesztések megjelenése;*
LEHETŐSÉGEK	**VESZÉLYEK**
• *A magasabb szintű fejlesztési tervekben előtérbe kerül a Duna menti és a Világörökségi területek fejlesztése;* • *A DÉSZ készülő szabályozása kedvező kereteket biztosít a dunaparti területek fejlesztéséhez;* • *A kerület arculatát jelentősen meghatározó kiemelt kormányberuházások;*	• *Kormányzati fejlesztési prioritásainak változása;*

SWOT / TÁRSADALOM

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
• *Erős lokálpatriotizmus, ami a történelmi múltból és a hagyományőrzésből fakad;* • *Helyi népesség legnagyobb részének magasabb az iskolai végzettsége, kedvezőbb a munkaerő-piaci pozíciója és jobb a jövedelmi szintje a fővárosi átlagnál;* • *Nagy értékű, részben védett, magas presztízzsel rendelkező lakásállomány.*	• *Az idősödés folyamatának kibontakozása és előrehaladott szintje a helyi lakosság körében;* • *A budapesti átlaghoz képest nagyobb arányú a népességfogyás mértéke.*
LEHETŐSÉGEK	**VESZÉLYEK**
• *Helyi civil szervezetek széleskörű bevonása a kerület kulturális és sportéletének szervezésébe az identitástudat további erősödését eredményezheti;* • *Az utóbbi években pozitívvá váló vándorlási egyenleg a jövőben eredményezheti, hogy a kerület migrációs célponttá váljon.*	• *Élhető lakókörnyezet egyensúlyának megbomlása a turizmus növekvő mértéke miatt;* • *A humán közszolgáltatások nem megfelelő mértékben alkalmazkodnak a helyi népesség korszerkezetéhez.*

SWOT / GAZDASÁG

ERŐSSÉGEK

- *Egyenletesen növekvő helyi adóbevételek, amelyek a helyi gazdaság fejlesztésének alapjait jelenthetik a 2014-2020-as programozási időszakban;*
- *Épített és kulturális örökségen, a műemléki környezeten és az egyedül álló városképi látványon alapuló turizmusfejlesztés;*
- *Gyógyfürdőkben, gyógyturizmusban rejlő egyedi lehetőségek intenzívebb kihasználása;*
- *Felsőfokú végzettségűek magas aránya (a 25 éves és idősebb népességnek több mint 55%-a rendelkezik egyetemi vagy főiskolai oklevéllel).*
- *Önkormányzati lakóingatlanok magas aránya (8,65%), amely folyamatos bevételi forrásokat jelent az Önkormányzat számára;*
- *A kerület költségvetése stabil, a kiadások és a bevételek egyensúlyban vannak, és jelentős tartalékokkal rendelkezik az európai uniós pályázatok önerejének biztosításához;*
- *A nagyfokú beépítettség (befektetésre alkalmas üres telkek hiánya) állandóságot biztosít, gátat szabhat a gazdasági szereplők nem kívánatos tevékenységeinek;*
- *Új munkahelyek helyben történő kialakítása is hozzájárulhat a lakófunkció háttérbe szorulásához.*

GYENGESÉGEK

- *A Kerület gazdasági szerkezetét mikrovállalkozások határozzák meg, amelyek jobban kitettek a makrogazdasági környezet változásainak;*
- *A Várnegyedben a lakosságot kiszolgáló kiskereskedelmi és szolgáltatási ellátottság (pl. kisbolt, posta) hiányos;*
- *A turizmus egyes kerületrészekre koncentrálódik, míg más turisztikailag / építészetileg értékes területek (pl. Kapisztrán tér) kimaradnak a főbb turisztikai útvonalakból;*
- *Külföldi gazdasági társaságok jelenléte elmarad mind az országos, mint pedig a budapesti átlagtól;*
- *Sűrű beépítettség, a befektetők számára rendelkezésre álló üres telkek száma elenyésző;*
- *Régi, részben elavult, felújításra szoruló épületállomány, az összkomfortos lakóingatlanok aránya (66%) elmarad a budapesti átlagtól;*
- *A barlang és pincerendszer kihasználatlansága;*

LEHETŐSÉGEK

- *A jogszabályváltozások miatt, 2011-től az Önkormányzat maga vetheti ki, és szedheti be az idegenforgalmi adót;*
- *A Déli pályaudvar komplex fejlesztése több szereplő (állam, önkormányzatok, vállalkozások stb.) együttműködésével;*
- *A Várnegyed felújítására a Magyar Állam hazai forrásból 7,9 Mrd Ft-ot biztosít. Az alapvetően településfejlesztési beruházás közvetve a Kerület gazdaságélénkítéséhez is hozzájárul;*
- *Az energiahatékonyság növelésére a Közép-magyarországi régió forrásszűkössége ellenére is elegendő mennyiségű európai uniós pénzforrás fog rendelkezésre állni.*

VESZÉLYEK

- *Az elhúzódó pénzügyi- és gazdasági válság veszélyezteti mind az Önkormányzat, mind a vállalkozások pénzügyi stabilitását;*
- *Az általános pályázati rendszer nincsen tekintettel a műemléki környezetből (speciális helyszínek, épületek, tulajdoni helyzetek) adódó nehézségekre;*
- *A korábbi időszak (2007-2013) forrásbősége után az európai uniós források szűkössége a 2014-2020-as programozási időszakban;*
- *A polgárváros miliőjét veszélyezteti a turizmus növekvő mértéke;*
- *A gazdasági érdekcsoportok tevékenysége (pl. ingatlanfelvásárlás befektetési céllal) a*

lakófunkció háttérbeszorulását eredményezheti a Várnegyed területén;
- *A kevés számú beépítetlen telek kerület arculatába nem illő gazdasági hasznosítása.*

SWOT / TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK, ZÖLDFELÜLETI RENDSZER, KÖRNYEZETVÉDELEM	
ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
• *Zöldfelületi borítottság magas aránya;* • *Rekreációs lehetőség a lakóterületek közelében;* • *Ipari környezetterhelés hiánya;* • *Attraktív épített környezet;* • *Forgalomcsillapított kerületrészek;* • *Elérhető Duna-part;*	• *Zajterhelt főútvonalak, csomópontok, jelentős átmenő forgalom;* • *Közlekedési eredetű és fűtésből származó levegőszennyezettség;* • *Lökésszerű turisztikai terhelés;* • *Javítandó minőségű zöldfelület fenntartás;*
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
• *Turisztikai fejlesztési lehetőségek;* • *Vendéglátás szállodaipar fejlesztési lehetőségek;* • *Minőségi lakásépítés fejlesztési lehetőségek;* • *Zöldfelületi rendszer minőségi javítása;* • *Kis területekre korlátozódó forgalomcsillapítás, forgalomszervezés;*	• *Geológiai értékek, pincerendszer károsítása;* • *Parkolás környezetkárosító hatásai;* • *Túlépítés, épített környezet leromlása;* • *Elhanyagoltság miatt a zöldfelületi rendszer degradálódása;*

SWOT / ÉPÍTETT KÖRNYEZET	
ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
• *Budapest történeti belvárosának része az értékes városszövet és épületállomány, különös tekintettel a kiemelt építészeti és történeti értékkel rendelkező Budai Várnegyedre;* • *Az épített és táji környezet harmóniája, kiegyensúlyozott egyedi városkép;* • *A terület beépítési struktúrái legnagyobb részben kialakultnak tekinthetők, állandósági státusszal bír, amihez a helyi lakosság kötődik* • *Megmaradt számos területrész lakóterület jellege* • *A turisztikai vonzerő miatt szállodák és egyéb szolgáltatások jelenléte a térségben* • *A központi elhelyezkedésből adódóan a belső városközponti területeken változatos, vegyes funkciók, kimagasló szolgáltatási színvonal;* • *Fürdők, gyógyturizmus objektumai jelentős vonzerőt jelentenek.*	• *Funkcionális konfliktus: a forgalmas turisztikai helyeken levő lakóterületek turisztikai terhelése, lakó és turisztikai területek zavartalan használatot okozó keveredése;* • *A lakófunkció visszaszorulása;* • *Funkcióhiányos kerületrészek (Budai Várnegyed)* • *Jelentős számú alulhasznosított, sok esetben üresen álló ingatlan (ingatlanspekuláció miatt, Várnegyed)* • *Elégtelenek a városi terek revitalizációját célzó intézkedések (pl. Kapisztrán tér, Szilágyi Dezső tér, Fő utca, stb.)* • *Kevesek, illetve nem hatékonyak a számos üres telek hasznosítását ösztönző intézkedések* • *Feltáratlan a Budai Várnegyed pincerendszere, hiányoznak annak hasznosítására vonatkozó elképzelések*

• *A védett elemek száma magas, a kerület területének mintegy 2/3-a Világörökségi terület* • *A védett elemek jelentős része önkormányzati tulajdonú;* • *A budai várban számos a felújított műemlék*	• *A bérlakások alacsony száma, az ebből is fakadó lakásgazdálkodási nehézségek* • *Kevesek a vári lakóterületek és a turizmus nem optimális ellátását javító intézkedések* • *Kevés az erőfeszítés információs súlyú területek (pl. mint a Clark Adám tár) kialakítására* • *Hiányoznak vonzó tematikus utcák (pl. Várfok utca kulturális funkciókkal) alacsony számának, illetve hiányának megszüntetésére*
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
• *Különböző, magas szinten védett örökségi területek. (Világörökségi, műemléki, fővárosi helyi szint területre és objektumra vonatkozó védelme)* • *A turisztikai érdeklődés növekedésének eredményeként a fürdőélet színvonala emelkedhet, új fejlesztéseket generálhat;* • *A támogatásokkal vonzóvá tehető az épített értékek felújítása és funkcióváltó hasznosítása* • *Közterületek – utcák, közterek, lépcsők – gyalogosbarát rekonstrukciója*	• *Az értékvédelem rendszere, a többszintű védelmi kategóriák sokszor áttekinthetetlenek.* • *A többszintű értékvédelmi kategóriákkal védett objektumok megújításához nem rendelődnek megfelelő források, így a tulajdonosok ellenérdekeltek a minőségi megújításban, megőrzésben.* • *A gazdasági tendenciák romlásával csökkenhet az értékvédelemre fordítható fejlesztési keret;* • *Értékőrző személet megszűnése.* • *Barnamezős területen a beavatkozás elmaradása erodálja a környező területek presztizsét (Déli pályaudvar). A MÁV nem él a hatályos szabályozás által biztosított fejlesztési, felülépítési lehetőségekkel* • *A munkahelyi területek kiszorulása a Budai Várnegyed területéről* • *A hajléktalanok problémájának megoldatlansága gátolja a közterületi állapotok rendezését* • *A kerületnek nincs ráhatása a Budai Várnegyed fejlesztését meghatározó kormányzati döntésekbe* • *Kórházépületek hasznosítatlanok* • *Rossz állékonyságú, életveszélyes várfalak megerősítése elhúzódik, javítás csak részben valósult meg* • *Fejlesztések, funkcióváltás során gazdasági célok és nem lakossági igények érvényesülnek*

SWOT / KÖZLEKEDÉS	
ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
• *Remek közlekedési kapcsolatok (nemzetközitől*	• *Főútvonalakon megjelenő nagy*

a fővárosi szintig);
- *Jól kiépült közúti hálózat;*
- *Megfelelő lefedettségű és szolgáltatási szinttel rendelkező közösségi közlekedés;*
- *Jól működő átszállóhelyek a különböző közlekedési módok között;*
- *Nagyszámú gyalogos sétány;*
- *Működő közösségi kerékpár kölcsönzési rendszer;*
- *Hálózattá összeállt kerékpárforgalmi főhálózat;*

gépjárműforgalom;
- *Nem teljesen akadálymentes közösségi és gyalogos közlekedés;*
- *Megfelelő gyalogos tájékoztató rendszer hiánya;*
- *Nem kerékpárosbarát közúthálózat;*
- *Hiányos kerékpárforgalmi főhálózat;*
- *Kevés a követelményeknek megfelelő kerékpártároló;*
- *Gépjárműközpontú infrastruktúrafejlesztés;*
- *Telített parkolási rendszer;*

LEHETŐSÉGEK

- *Smart mobilitási eszközök alkalmazása*
- *Déli pályaudvar szolgáltatási szintjének emelése, a feleslegessé vált területek felszabadítása;*
- *Budai Vár behajtási és parkolási lehetőségek rendezése;*
- *Gyalogos felületek minőségi és mennyiségi fejlesztése;*
- *Duna-parti kapcsolatok erősítése;*
- *Citadella megközelítésének javítása;*
- *Hiányzó kerékpáros kapcsolatok kiépítése;*
- *Parkolási igények és felszíni parkolóhelyek csökkentése;*

VESZÉLYEK

- *Erősödő gépjárműforgalom további közlekedési, élhetőségi és egészségügyi problémákat okoz;*
- *Közúti balesetek számának további romlása;*
- *Parkolóhelyek számának növekedése tovább növeli a kerületben megjelenő gépjárművek számát;*
- *A turizmus növekedése egyre kiélezi a helyiek és a turisták közötti közlekedési konfliktust;*
- *A közösségi közlekedés utasszámának csökkenése a közlekedés módok közötti versenyhátrány miatt;*
- *A növekvő közlekedési igények folyamatos kiszolgálása miatt egyre csökken a közösségi- és zöldterületek aránya.*

SWOT / KÖZMŰVESÍTÉS

ERŐSSÉGEK

- *közművek kiépítettsége;*
- *gerinchálózatokon rendelkezésre álló kapacitások;*
- *elektronikus hírközlés kiépítettsége;*

GYENGESÉGEK

- *csapadékvíz, felszíni vízelvezetések hiányosságai;*
- *a távhőrendszer szigetüzeme csökkenti a távhőszolgáltatás versenyképességét;*
- *a villamosenergia elosztóhálózat tartóoszlopaira szerelt lámpafejekkel megoldott közvilágítású területek közvilágításának energetikai, mennyiségi és minőségi hiányosságai;*

LEHETŐSÉGEK

- *közművek szabad kapacitással állnak rendelkezésre;*
- *megújuló energiahordozók közül a napenergia*

VESZÉLYEK

- *megfelelő támogatási rendszer nélkül az energiahatékonysági és klímavédelmi törekvések által generált projektek beruházás*

hasznosítási lehetősége ;

- *elektronikus hírközlési hálózatok széleskörű szolgáltatási lehetősége;*

gazdaságosság miatt nem indulnak el;

- *megfelelő támogatás biztosítása nélkül a felszíni vízrendezés, csapadékvíz elvezetés fejlesztése nem valósítható meg;*
- *megfelelő támogatás nélkül a klímaváltozás hatásaira való felkészülés lehetőségét (fasor telepítés napárnyékolásra) gátolják a felszín felett elvétve még hátramaradt közműnyomvonalak jelenléte és helyfoglalása;*

2.4 Probléma- és értéktérkép

Az épített környezet

- *A kerület jellemzően nem rendelkezik gazdasági területekkel, ennek ellenére több olyan területet is találunk a kerületben, amelyek alulhasznosítottak. Ide tartozik a Déli pályaudvar és környéke, amely vasúti közlekedési terület, jelentős területi tartalékokkal és több használaton kívüli vasútüzemi épülettel rendelkezik. A nyugati várfal mentén húzódik az egykori kastély romkertje, amelynek egy része jelenleg építési terület. Mindezek mellett elszórtan találhatunk kisebb használaton kívüli területeket is (Fő utcai foghíjtelek).*
- *A kerületben azok a térségek, ahol a tervezett és a tényeleges területfelhasználás között konfliktus keletkezik, elsősorban az olyan átalakuló, funkcióváltó területek, amelyek a történelmi városfejlődés során nem tudtak asszimilálódni a környező városszövettel. Ilyen térség a Déli pályaudvar fejlesztésre alkalmas vasúti területe, amely fejlesztésére ugyan több évtizedre visszamenőleg is születtek tervek, azonban kisebb-nagyobb felújításokon kívül jelentősebb változás nem történt. A pályaudvar egyik legjelentősebb területfelhasználási konfliktusa a környező lakóterületek közelsége. A degradálódott környezettel és jelentős zajhatással járó vasúti tevékenység jelentős konfliktusforrás az ott élők számára.*
- *A várfal állaga jelentősen leromlott.*

Közlekedés

- *Az intenzív beépítéssel rendelkező területeken a közterületek a nappali és az éjjeli időszakban is telítettek. A lakossági parkolás, különösen a Várnegyedben nem megoldott.*
- *A turista buszok elhelyezése és a buszfordulók végleges kialakítása megoldatlan. A Hilton szálló alatt létesült buszforduló létesítése miatt már nem a Váron keresztül közlekednek a turistabuszok. A Várfalakon belül 10 percet tartózkodhatnak. Átmeneti megoldásként a Dózsa György téren (Attila út) került kialakításra autóbuszparkoló.*
- *A Duna-mentén, a felső rakparton halad az EuroVelo 6 útvonal, kialakítása minden szempontból méltatlan hálózati szerephez. A járda és a rajta kijelölt kerékpárút új burkolatot kapott, a felújítás azonban nem orvosolta az alapvető problémákat, nem alkalmas a kerékpáros közlekedésre.*
- *A Duna-parti forgalom elválasztó hatása érvényesül a folyó teljes kerületi szakaszán, emiatt a Duna megközelítése nehézkes, sőt gyakran veszélyes.*

- *A topográfiai adottságokból adódóan számos helyváltoztatás csak gyalogosan tehető meg, azonban a gyalogos közlekedés útvonalai sokszor nem akadálymentesek.*
- *A közterületek alulhasznosítottak, az Erzsébet híd budai hídfőjénél, a Déli pályaudvar környezetében, továbbá a Batthyány téren, ahol a menetrendszerű hivatásforgalmi kikötő elérése hátrányos.*

Közművek

A rossz állapotú árvízvédelmi védvonal olyan nyomvonalas problémát jelöl, ami árvíz idején különösen nagy figyelmet, illetve rövid vagy középtávon beavatkozást igényel. A kerületben a Döbrentei térnél az árvízvédelmi kapu megszüntetése, és az Erzsébet híd és Szabadság híd között a Szent Gellért rakpart alsó lépcsősorának teljes felújítására van szükség. További probléma nagyobb esőzéseknél, árvizeknél, hogy az egyesített szennyvíz és csapadékvíz visszaáramlik az épületekbe.

Tájhasználat konfliktusok és problémák értékelése

Budapest I. kerületének tájszerkezete csak a domborzatot és a barlangokat tekintve őrizte meg eredeti karakterét, természeti alapját.

Az emberi beavatkozások, a tájat átalakító urbanizációs tevékenység következtében az eredeti természeti környezet túlnyomórészt felszámolásra került. Az egykori tájat alkotó természeti elemek (kopár dombtetők, erdők, rétek, patakvölgy, valamint a másodlagosan kialakult mezőgazdasági területek) az intenzív beépítés, átalakítás következtében lényegében teljesen eltűntek. A helyükön kialakult, mesterségesen létrehozott zöldfelületek (parkok, terek, kertek, fasorok) csak áldozatos fenntartó tevékenység, ápolás mellett töltik be ökológiai és esztétikai szerepüket, kedvező humán ökológiai hatásukat.

A védett természeti értékként becsült, hőforrások hatására létrejött, Vár alatti barlangrendszer emberi építési tevékenység során kibővült, természetes karakterét sok tekintetben elvesztette.

Ezért az I. kerületben minden zöldfelületi elem kiemelt védelmet érdemel. A kedvező városkép, a vonzó turisztikai környezet és a kedvező lakókörnyezet megőrzésének érdekében mind a nagy területi kiterjedésű, mind a mikrokörnyezeti zöldfelületi elemek minőségi fejlesztésére és kiemelt fenntartási színvonalára van szükség. A Vár területének fejlesztése során a barlangrendszer megóvására kiemelt figyelmet kell fordítani.

Zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

A zöldfelületi rendszer az I. kerületben lényegében minden fontos zöldfelületi elemet tartalmaz és kedvező a zöldfelületek térbeli eloszlása is.

Problémát elsősorban a karbantartási színvonal magas szinten tartása és egyes zöldfelületek lökésszerű, az idegenforgalmi terhelés miatti túlhasználása, fokozott terhelése jelent. A helyzetet nehezíti, hogy a zöldfelületek fenntartásának felelőssége megoszlik a Főváros, a kerület, illetve a Várpalota épületegyüttesét és azok zöldfelületeit üzemeltető szervezet között. Így nehéz egységes szemléletet érvényesíteni, egységes minőségi szempontokat betartani, gazdálkodni.

A globális felmelegedés következtében egyre inkább jelentkező nyári hősziget hatást megsínylik a kerület közhasználatú zöldfelületei is. A károk ellensúlyozására egyre nagyobb szükség van a tavasztól őszig tartó rendszeres öntözésre. Ennek költségei folyamatosan emelkednek, nehezen kigazdálkodhatók. Szükség lenne a zöldfelület fenntartásban alternatív öntözővíz források felhasználására (pl. tárolt csapadékvíz, szürkevíz, fúrt kutas talajvíz).

A változó meteorológiai feltételek nehezítik a fasori fák fenntartását is, a kiszáradás és egyes újabb kártevők és kórokozók elterjedése miatt. Ezért a fasori fák gyökérzete részére jobb átszellőzést és jobb vízellátást lehetővé tevő megnövelt szabad felületű fahelyek kialakítása lenne szükséges.

Fennálló környezeti konfliktusok és problémák

Budapest I. kerületének környezeti állapota fővárosi összehasonlításban kedvezőnek tekinthető.

A környezeti állapotot károsan befolyásoló tényezők közül legjelentősebbek a közlekedés és a kommunális fűtés hatásai. A közúti közlekedés az átmenő forgalmat hordozó utak mellett csúcsidőben határérték feletti terhelést kelt az érintett épülethomlokzatokon.

A főbb közlekedési csomópontokban a kipufogógázokból kialakuló emisszió is, elsősorban kedvezőtlen meteorológiai feltételek között, határérték feletti légszennyezést okoz. A közlekedési eredetű terhelés csökkentésének lehetőségei korlátozottak. Az útfelületek és közlekedési pályák javításán túl a járműállomány folyamatos átalakulása, a kevésbé szennyező típusok terjedése lassú javulással fog járni. A forgalomcsökkentés, forgalomtól elzárt területek kijelölésének lehetőségét a kerület már kihasználta, ilyen irányú látványos átalakításra már nincs mód.

A kommunális fűtésből eredő levegőszennyezés mértéke a korszerű fűtésmódok terjedésével, és az épületek szigetelésével csökkenthető.

A zöldfelület használat és közterület használat általános problémája a kutyatartásból fakadó konfliktusok kezelése. A kerületben a kutyaszemetesek használata elterjedt, azok igénybe vétele az elmúlt években javuló tendenciájú.

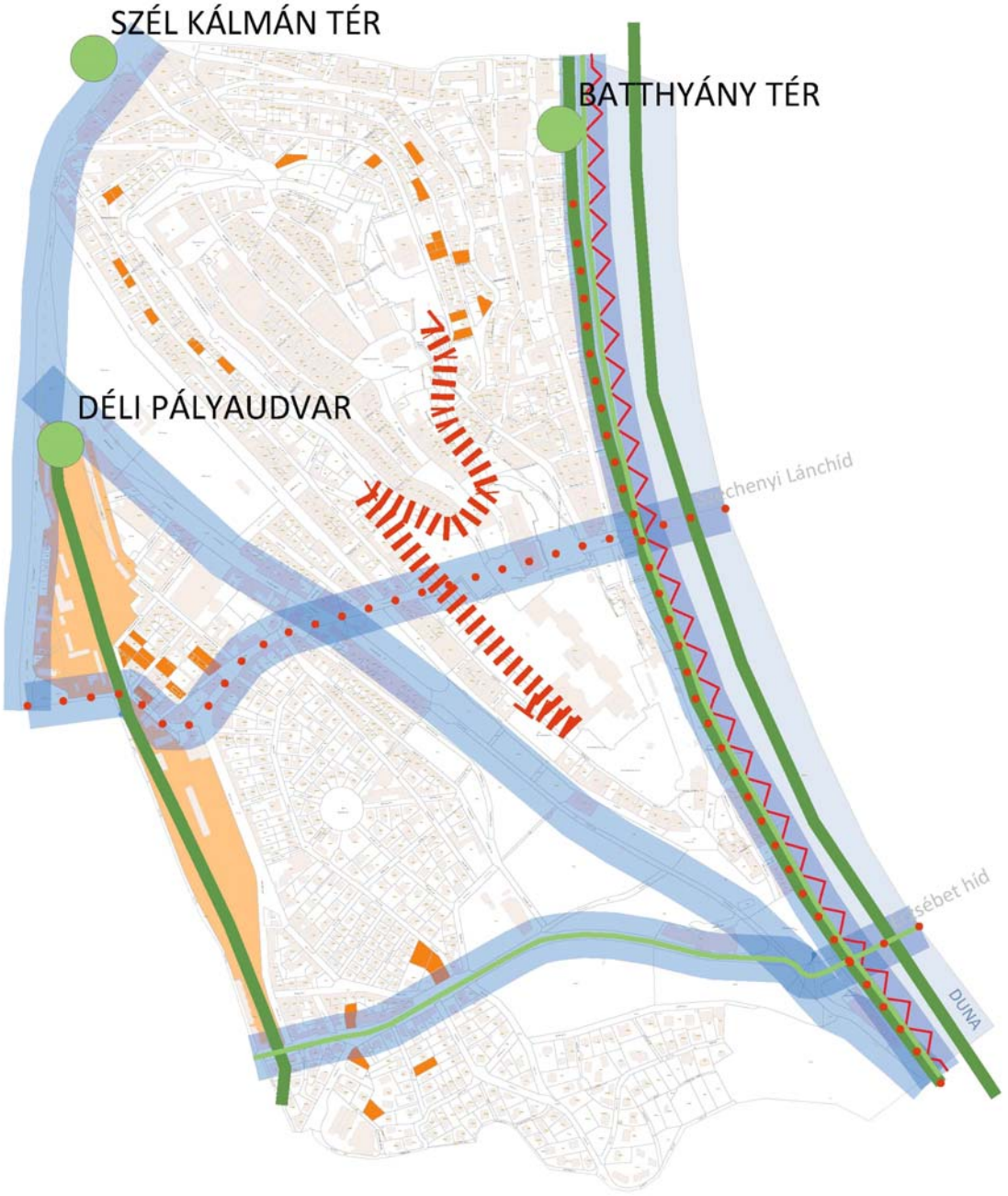

PROBLÉMA- ÉS ÉRTÉKTÉRKÉP

- Nagymértékű gépjárműforgalom
- Hiányzó vagy nem megfelelő kerékpáros létesítmény
- Alsórakpart erős elválasztó hatása
- Magas autóbusz-parkolási igény
- Alulhasznosított, funkcióváltó terület
- Használaton kívüli terület (foghíjtelek)
- Nemzetközi szintű közlekedési kapcsolatok
- Országos és regionális szintű közlekedési kapcsolatok
- Kiemelt közösségi közlekedési csomópont

185. ábra: Probléma- és Értéktérkép (közlekedés, épített környezet)
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztésű ábra

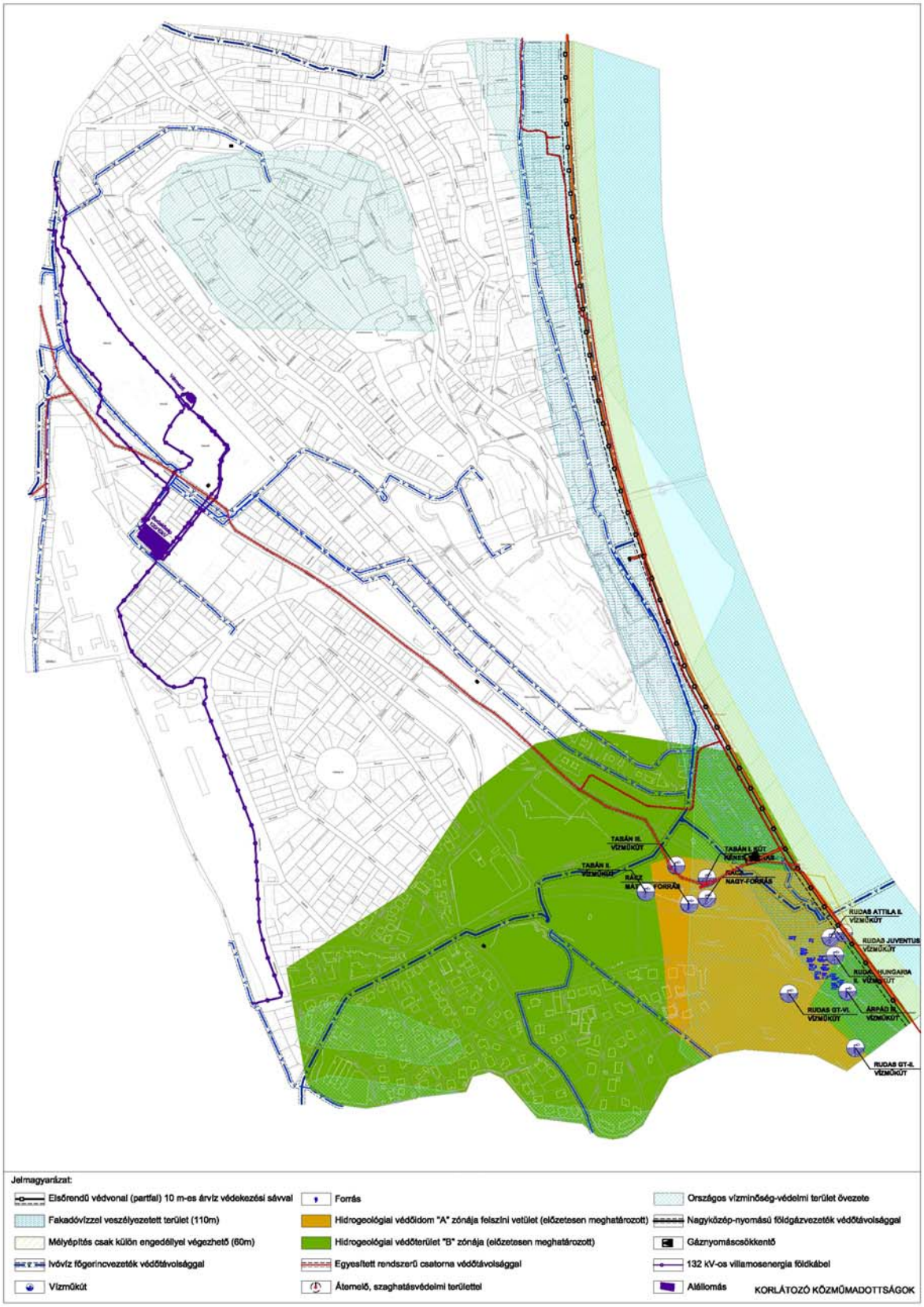

186. ábra: Probléma- és Értéktérkép (korlátozó közműadottságok)
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztésű ábra

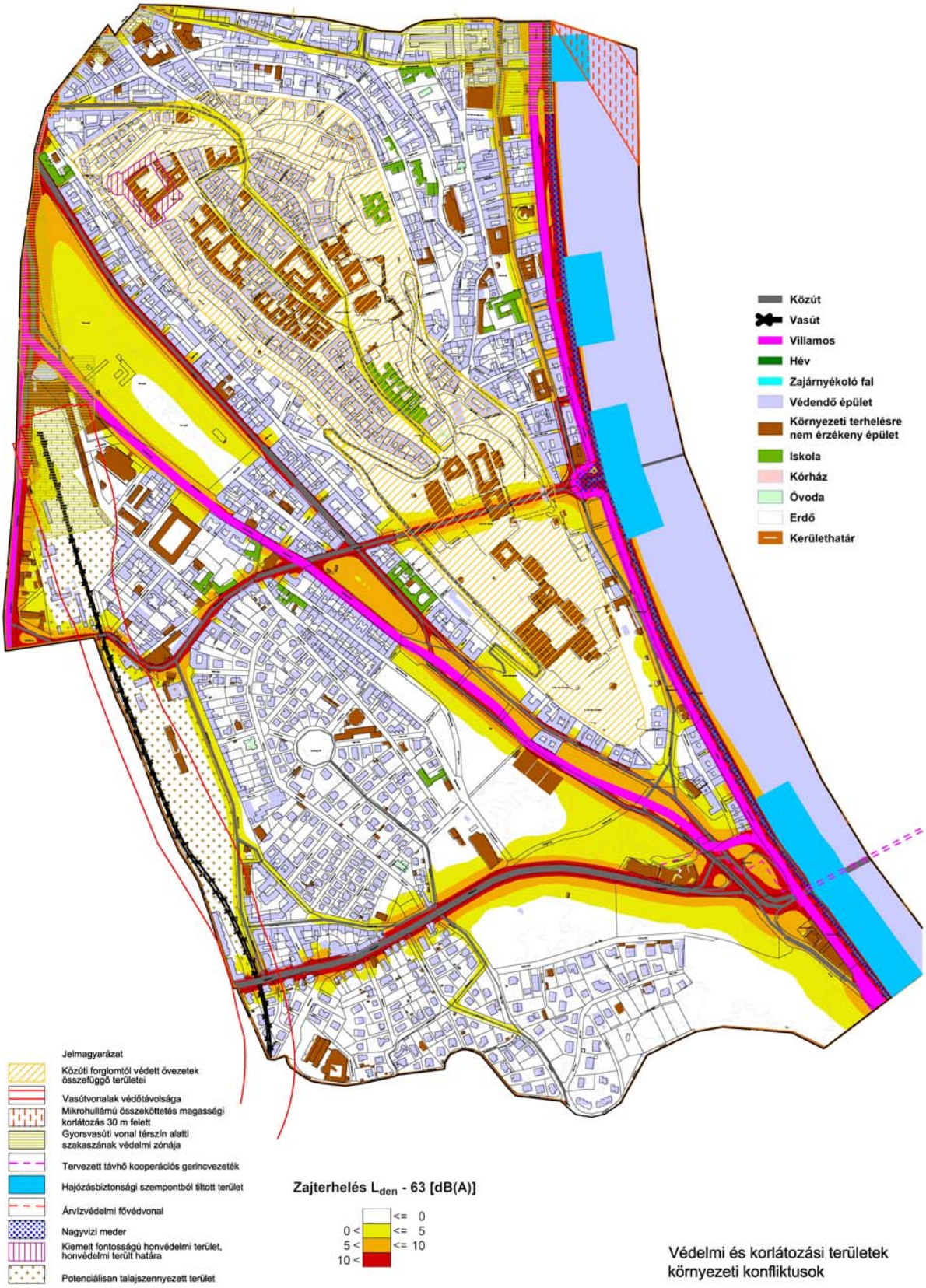

187. ábra: Probléma- és Értéktérkép (védelmi és korlátozó területek, környezeti konfliktusok)
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztésű ábra

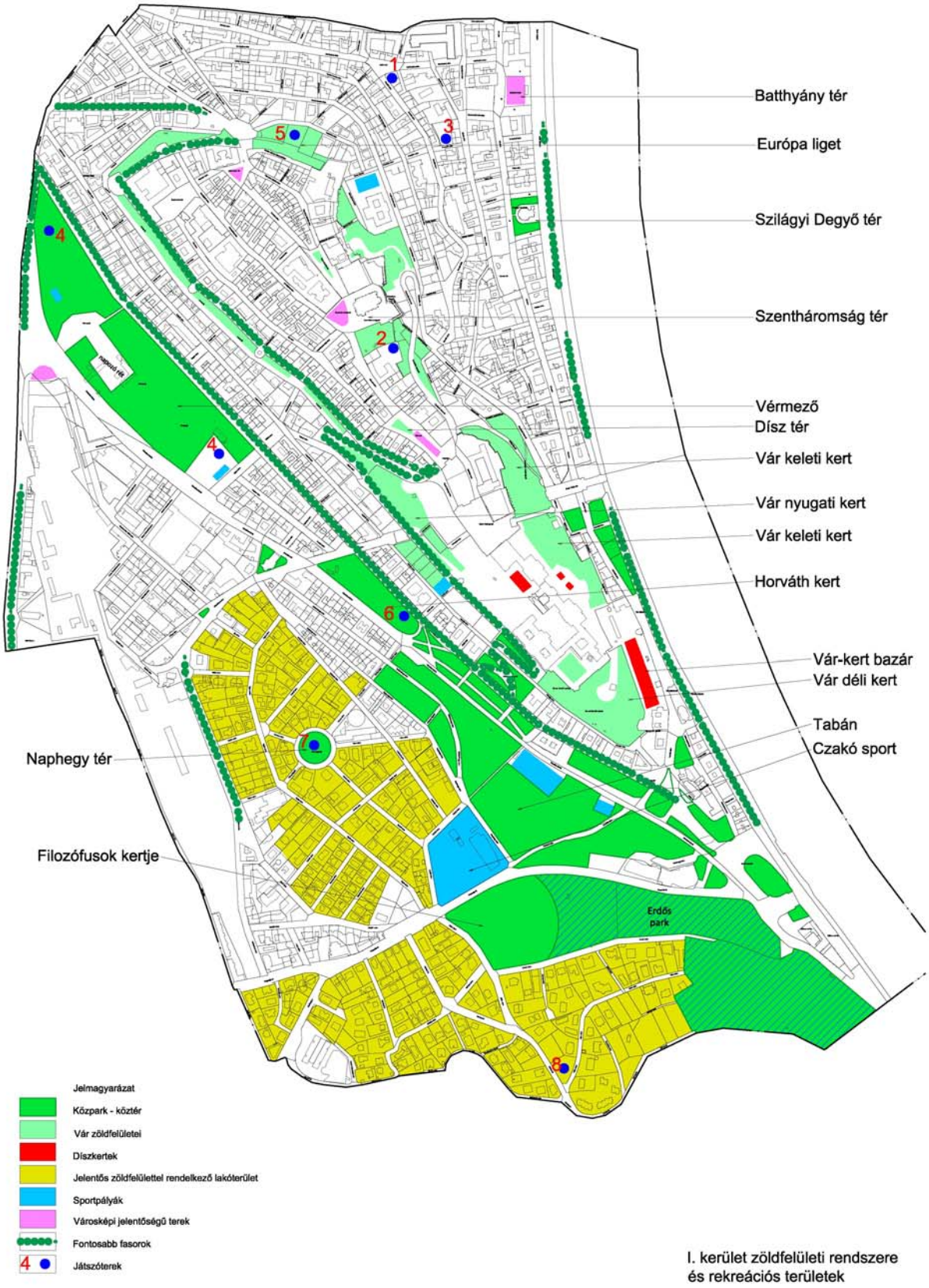

188. ábra: Probléma- és Értéktérkép (zöldfelületi rendszer, rekreációs területek)
Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztésű ábra

2.5 Fejlesztési kihívások, elképzelések

A kerület funkcionális és területi kapcsolatai

- *A Fővárossal és a szomszédos kerületekkel történő intenzívebb együttműködés;*
- *Duna-part potenciáljának hasznosítása;*
- *Makroregionális szerepkör erősítése részben a Duna térhez kapcsolódva;*
- *Alulhasznosított területek fejlesztése, funkciókkal való feltöltése.*

Fejlesztési és rendezési környezet, illeszkedés

- *Akcióterületek felülvizsgálata.*
- *Akcióterületeken belüli projektlista kidolgozása.*
- *Kerülethatárokon túlnyúló fejlesztési elképzelések összehangolása a szomszédos kerületekkel.*
- *A TSZT 2015 és FRSZ, új jogszabályi környezet és paraméterek körültekintő, épített örökséget figyelembe vevő alkalmazása.*

Társadalom

Népességmegtartást, a budavári életminőség fejlesztését és a helyi identitástudatot növelő fejlesztések:

- *Több generáció igényeit kielégítő – elsősorban a fiatal kisgyermekes családok számára vonzó életfeltételeket biztosító – lakásállomány kialakítása. Nem cél a lakásszám növelése, hanem olyan minőségi lakásállomány kialakítása, ami a nagyobb családok számára is elegendő életteret tud biztosítani (pl. kis alapterületű önkormányzati lakások összevonásával);*
- *Különböző érdekcsoportok (pl. lakosság, turisták, gazdasági szervezetek) közötti érdekellentétek feloldása, egészséges egyensúly megteremtése, a lakófunkció háttérbe szorulása nélkül (skanzen hatás mérséklése);*
- *A közintézmények valamint a közterületek (elsősorban a Várnegyed) teljes körű akadálymentesítése; A Várnegyed kulturális funkciójának megerősítése: a kerület a fővárosi kulturális élet központi helyszíne legyen, az ehhez kapcsolódó, ugyanakkor a helyi lakosoknak is szóló kulturális programkínálat bővítése;*
- *A helyi identitástudatot és összetartozást erősítő programok, akciók kínálatának bővítése;*
- *Az infrastrukturális beavatkozásokat (zöldterületi, rekreációs és sport fejlesztések) kiegészítő szabadidős és sportprogramok kínálatának bővítése.*

Helyi igényekhez alkalmazkodó, korszerű, humán intézményrendszer minőségi fejlesztése, bővítése és működési hatékonyságának növelése, elérhetőségének javítása.

- *Gyermekek napközbeni ellátásának (bölcsődék, családi napközik, óvodák) minőségi fejlesztése: pl. energetikai korszerűsítés, felújítás, átalakítás, eszközbeszerzés stb.;*
- *Általános és középiskolák infrastrukturális fejlesztése, a mindennapos testnevelés feltételeinek megteremtése, sportolási lehetőségek bővítése;*
- *Az idősek ellátását célzó szociális és egészségügyi intézmények korszerűsítése és szolgáltatásaik bővítése (pl. krónikus ellátás előtérbe helyezése);*

- *Az egészségügyi alapellátás szolgáltatás- és tartalomfejlesztése (pl. egészségfejlesztés, prevenciós programok);*
- *Az önkormányzati fenntartású intézmények fejlesztése, működésük racionalizálása, szolgáltatási kínálatuk bővítése.*
- *Magas színvonalú és elérhető intézményi alapszolgáltatások a kerület minden városrészének lakója számára (Várban és Naphegyen is)*

Gazdaság

Fenntartható gazdaság és turizmusfejlesztés a helyben élő lakóközösség érdekeinek sérelme és a lakófunkció visszaszorulása nélkül

- *Épített és kulturális örökségen, a műemléki környezeten és az egyedül álló városképi látványon alapuló turizmusfejlesztés, valamint a gyógyfürdőkben, gyógyturizmusban rejlő egyedi lehetőségek intenzívebb kihasználása;*
- *A turizmus által „túlterhelt" területek tehermentesítése, a turizmus diverzifikálása az ágazattal kevésbé érintett területek irányába;*
- *A Várnegyed lakosságot kiszolgáló kiskereskedelmi ellátottságának fejlesztése valamint az egyéb lakossági szolgáltatások megerősítése;*
- *A Déli pályaudvar komplex fejlesztése több szereplő (állam, önkormányzatok, vállalkozások stb.) együttműködésével;*
- *A hazai forrásokból, állami részvételből tervezett várfelújításához kapcsolódó komplex gazdaságfejlesztés;*

A helyi gazdaság fejlesztése az önkormányzat aktív közreműködésével

- *Vállalkozásbarát, kiszámítható gazdasági környezet kialakítása, aktív városmarketing, a helyi kis- és középvállalkozások helyben tartása, újak megtelepedése érdekében;*
- *Helyi iparűzési adóbevételek egyenletes növelése, nem az adóterhek túlzott mértékű növelésével, hanem az adózói kör bővülésével, új vállalkozások megtelepedésével.*

Táji és természeti adottságok, zöldfelületi rendszer

- *A védett természeti értékeket veszélyeztető fejlesztések korlátozása, a barlangok, források fokozott védelme.*
- *Részletes zöld kataszter összeállítása, folyamatos vezetése, használata a fejlesztések megalapozásánál, értékelésénél.*
- *A zöldfelületi rendszer vázát alkotó fasorok folyamatos felújítása, a fasori fák életterének növelése.*
- *A meglévő parkok, közkertek, terek jobb minőségű fenntartása, egységes szakmai szemlélet érvényesítése.*
- *A turisztikailag túlterhelt területek fokozott tisztántartása, kiemelt kertészeti kezelése, ápolása.*
- *A folyamatban lévő közterület fejlesztések folytatása egy kidolgozandó hosszútávú program alapján.*
- *A lakosság bevonása a zöldterületi rendszer ápolásába, fejlesztésébe.*

A zöldfelületek és szabadidős létesítmények aktuális fejlesztési projektjei:

- *Anjou sétány felújítása a Várfal északi oldalán a Bécsi kapu tértől az Esztergomi rondelláig*
- *Babits sétány átépítése az északi várfal mellett, burkolatcsere, a növényzet gazdagítása*
- *Szaffi játszótér fejlesztése a Vizivárosban*
- *Billegballag játszótér kialakítása a Fátyol utcánál*
- *Kalevala park kialakítása az Attila út és a Krisztina körút között, a Bethlen udvartól délre, új szobor felállítása*

Épített környezet

- *Épített örökség értékvédelme, többszintű védelmi kategóriák között szabályozási összhang kialakítása, aktív partnerségi részvétel a Világörökségi terv kialakításában;*
- *Élő Várnegyed: a polgárvárosi rész és a palota együttes értékőrző fejlesztése, kulturális és központi szerepkörének megerősítése komplex funkciókkal és az épületállomány hasznosításával, a kihasználatlan pince- és barlangrendszer új funkcióinak megtalálása és ehhez igazodó fejlesztése, a lakossági szolgáltatások terének megteremtése (pl.: piac a Várban), a turizmus koncentrációjából eredő konfliktus oldása*
- *A Duna-part elérhetőségének és a gyalogos, kerékpáros közterületek használatának a javítása a közlekedési konfliktusok csökkentése mellett, a Világörökségi területhez méltó közterületi kialakítás;*
- *Értékteremtő fejlesztési szemlélet a helyi egyedi arculat és építészeti karakter megőrzése érdekében;*
- *Értékőrző önkormányzati vagyongazdálkodás, bérlakás-szektor fejlesztése a belső területek történeti épületállományának felújításával;*
- *Lakófunkció erősítése, megőrzése egyes kerületrészekben a fiatal lakosság helyben tartása érdekében (pl. tetőterek beépítésének lehetőségei, lakóépületek örökségi környezetet figyelembevevő bővítése);*
- *Meglévő alulhasznosított területek funkcióváltásának, megújításának támogatása, „belső tartalékok" hasznosítása;*
- *A TSZT 2015 és FRSZ, új jogszabályi környezet és paraméterek körültekintő, épített örökséget figyelembe vevő alkalmazása.*

Közlekedés

A fejezetben a kerületet érintő azon lehetséges közlekedésfejlesztési elképzeléseket vázoljuk fel, amelyek vagy már eldöntött beruházások vagy az I. kerülettől részben függetlenek.

ELKÉPZELÉS MEGNEVEZÉSE	MŰSZAKI TARTALOM	ÜTEMEZÉS
Budai sétaösvény	2017. június 1-jén indult 3 éves, az Európai Unió Horizon 2020 keretprogramján belül Cities4People K+F projektben. A fő cél közösségi tervezéssel emberközeli közlekedési megoldások létrehozása, tesztelése és értékelése. A projekt budapesti célterülete a Duna-part, Margit-híd és Műegyetem rakpart közötti budai szakasza. Az I. kerület területén két pilot beavatkozás kerül	**2019**

	megvalósításra 2019 tavaszán, amelyek közül az egyik a Budai sétaösvény: a Duna-parttal párhuzamosan futó, gyaloglásra ösztönző útvonal kijelölése, kitáblázása, kommunikálása.	
Gyaloglást, kerékpározást segítő forgalomtechnikai beavatkozás, rakpart megnyitás	2017. június 1-jén indult 3 éves, az Európai Unió Horizon 2020 keretprogramján belül Cities4People K+F projektben. A fő cél közösségi tervezéssel emberközeli közlekedési megoldások létrehozása, tesztelése és értékelése. A projekt budapesti célterülete a Duna-part, Margit-híd és Műegyetem rakpart közötti budai szakasza. Az I. kerület területén két pilot beavatkozás kerül megvalósításra 2019 tavaszán, amelyek közül az egyik a gyaloglást, kerékpározást segítő forgalomtechnikai beavatkozás, rakpart megnyitás: a budai felső rakpart Erzsébet híd – Szabadság híd közötti szakaszának forgalomtechnikai átalakítása a gyalogos és kerékpáros forgalom támogatása érdekében, valamint az alsó rakpart (egy jelenleg parkolóhelyként szolgáló felületének) közteresítése, két májusi hétvégén.	**2019**
Lánchíd és környékének rekonstrukciója	A Lánchíd, a Széchenyi István tér alatti villamos-közúti aluljáró és a Váralagút rekonstrukciója tervezett két ütemben. A beruházás részeként korszerűsítik a Lánchidat, szélesítik a kétoldali járdát. Több lesz a zöldfelület a Clark Ádám téren és a Széchenyi téren, a Vigadó téren pedig az alsó rakpart felett közvetlen gyalogos összeköttetést alakítanak ki a part és a Vigadó téri villamosmegálló között. A Váralagút korszerűsítésével létrejövő kerékpárforgalmi kapcsolat folytatásaként megtörténhet az Alagút utca – Győző utca – Mészáros utca – Márvány u. tengely kerékpározásbarát átalakítása.	**2019-2021**
EuroVelo6 Duna menti kerékpár-útvonal fejlesztése a Vám utca és Lánchíd között	A Vám utca és Lánchíd közötti jelenleg legkonfliktusosabb szakasz újratervezése, átalakítása a 2019-21 között tervezett, állami támogatású projektben valósul meg. Ez a Vám u. - Halász u. között várhatóan a jelenleg idáig tartó kerékpárút meghosszabbítását jelenti, a Halász utcától délre pedig jelentősebb átalakítást, vagy az árvédelmi támfal áthelyezésével, vagy anélkül, az alsó rakpart területének használatával, a Lánchíd alatti alagúthoz visszacsatlakozással.	**2019-2021**
EuroVelo6 Duna menti kerékpár-útvonal fejlesztése a Lánchídtól délre eső részen	A Lánchídtól délre eső részt hosszabb távon szintén korszerűsíteni szükséges (2021 után), ennek legkritikusabb I. kerületi része az Erzsébet híd alatt nemrégiben épült villamosmegálló környezetében kialakult szűk keresztmetszet.	**2021 után**
Krisztina körút - Attila út meglevő kerékpárfogalmi főhálózati útvonal korszerűsítése	Krisztina körút - Attila út meglevő kerékpárfogalmi főhálózati útvonal korszerűsítése, átalakítása, nyomvonal és létesítménytípus módosításokat is magában foglalva.	

Gellérthegyi sikló	Megvalósításra vár a Citadella megközelítésének új módjaként tervezett Gellérthegyi Sikló beruházás. Kiépülése esetén nem csak egy újabb turisztikai attrakcióval gyarapodik a főváros, de jelentősen tehermentesíthető a Citadellához vezető közutak, ezáltal az ott élők életminőségének javulása érhető el. A projekthez részben kapcsolódva tervezett a Gellérthegy és a Naphegy közti átjárás biztosítása a közösségi közlekedés eszközeivel, a Hegyalja út és a XI. kerület fontos csomópontjai közti közösségi közlekedési kapcsolat az Alsóhegy utcán át. A Gellért hegyre vezető sikló és az induló állomásnál kiépítendő buszfordulós parkoló csak abban az esetben támogatható, ha a beruházás nem veszélyezteti a Világörökségi helyszín területének védettségét és a Gellért hegy Duna felőli látványát, valamint, ha a beruházás következtében nem csökken a zöldterületek aránya.
H5 Batthyány tér – Szentendre vonal és állomásainak felújítása	A komplex fejlesztés II. ütemeként megtörténhet a H5 Batthyány tér – Szentendre vonal Békásmegyer–Szentendre közötti vonalszakaszának felújítása, egyben a H5 teljes vonala állomási, megállóhelyi, utastájékoztatási infrastruktúrájának megújítása. Későbbi ütem része lehet a H5 és H6-H7 vonalak teljes értékű összekapcsolása.
Budapest kelet-nyugati vasúti átjárhatóság bővítése	Budapest kelet-nyugati vasúti átjárhatóság bővítésére a Déli pu. térségén keresztül a Nyugati pu.-hoz vezető „vasúti összekötő alagút” megépítése és a Nyugati pu. központi pályaudvarrá alakítása.
Déli pályaudvar kerékpáros megközelítésének fejlesztése	
Déli pályaudvar és környezetének fejlesztése	A Déli pályaudvar főépülete és kerítéssel határolt vasúti területe is az I. kerület közigazgatási területén fekszik. A Kerületi Építési Szabályzat és az Fővárosi Területfejlesztési Program is potenciális fejlesztési lehetőségként foglalkozik az állami tulajdonban lévő területtel. A kerületi fejlesztési lehetőségeiben kiemelt helyet foglal el a Déli pályaudvar rehabilitációja, MÁV területek rendezése. A pályaudvar és a hozzávezető vasútterület a MÁV, áttételesen a Magyar Állam tulajdona. A statikai/talajmechanikai problémáktól függetlenül is megérett a helyzet a pályaudvar és környéke teljes rekonstrukciójára, hiszen mára a kerület talán legdisszonánsabb területévé vált. A fejlesztési elképzelések között több terv is szerepel, így például Déli pályaudvar forgalmának jelentős visszaszorításával vagy a sínek lefedésével újraértelmeznék a terület funkcióit. A fejlesztések eredményeképpen felszabaduló területek alternatívát

	kínálhatnak idegenforgalomhoz kapcsolódó buszparkolásra, valamint kerületen átmenő forgalom csillapítására is megoldást nyújthat. Nem csak a vasút, hanem a teljes kerület, illetve Budapest problémáira is megoldást kínál. Kapcsolódó projektelem: Alkotás utca fejlesztése.	
Gyalogos információs rendszer megvalósítása	Különféle méretű, de egységes megjelenésű gyaloglásösztönző tájékoztató táblák kihelyezése.	**2021-2025**
Budapesti Regionális Gyorsvasúti Rendszer	A Budapesti Regionális Gyorsvasúti Rendszer, vagy más néven az S-bahn koncepció szerint a budapesti elővárosi vasutak a mainál gyakoribb követéssel közlekednének a városon áthaladva, összekötve a fontos csomópontokat és metróállomásokat.	
Városi és elővárosi hajók és kiszolgáló létesítmények fejlesztése		**2021-2025**
Budai belvárosi Duna-part megújítása		**2026-2030**
A fővárosi személyforgalmi behajtási díj rendszer bevezetése és kapcsolódó infrastruktúra beruházások		**2021-2025**
Átfogó city-logisztikai szabályozás megvalósítása	Szabályozás fejlesztése és IT alapú technológia bevezetése	**2021-2025**
Fővárosi autóbusz járműpark megújítása	Átállás az elektromos közlekedésre	**2020-**
Autómegosztási (carsharing) rendszer szabályozásának megvalósítása		
Az egységes budapesti taxiszolgáltatás fejlesztése		
Elektronikus, időalapú jegyrendszer és kapcsolódó új tarifarendszer bevezetése a közösségi közlekedésben		
HÉV járműpark megújítása		
Turistabuszok közlekedésének és várakozásának szabályozása		**2026-2030**
Széna tér felújítás		

Fővárosi villamos járműpark megújítása 2019-től	
Fővárosi elektromobilitás szabályozás kialakítása	

Közművesítés

- *Energiahatékonysági korszerűsítések és megújuló energiaforrások alkalmazása önkormányzati intézmények energiafelhasználásának fedezésére.*
- *Lakossági energiahatékonysági és megújulós beruházások ösztönzése, támogatása és tanácsadás.*
- *Közvilágítási hálózatok korszerűsítése, LED fényforrások alkalmazása, valamint intelligens vezérlések alkalmazása.*
- *Vár területén az épületek hőigényének biztosítására a földgázhálózat leterheltségének csökkentésére és bővítése helyett elsősorban a távhőellátó hálózat nagyobb mértékű kihasználtságára szükséges helyezni a hangsúlyt.*
- *A kerület lehetőségeit figyelembe véve egyesített rendszerű csatornahálózat helyett elválasztott rendszerű csatornahálózat kiépítésének előtérbe helyezése.*

2.6 Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

A kerületben 5 fő karakterű városrész található, amelyeket egyedi sajátosságaik malapján eltérő részterületekre bonthatunk:

- *Vár (1.) (Polgárváros, Palota negyed),*
- *Víziváros (2.),*
- *Tabán (3.),*
- *Gellért-hegy (4.),*
- *Krisztinaváros (5.) (Naphegy, Déli pályaudvar - Vérmező és környéke).*

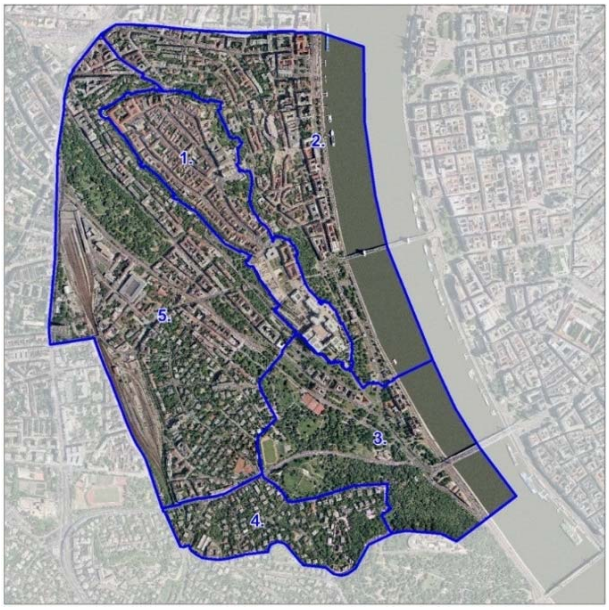

189. ábra: Az I. kerület. kerületrészei
Forrás: Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat Településfejlesztési Koncepció és Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat, 2015

2.6./1 Vár

A kerületrész településszerkezete, és történelme, városfejlődése, épületállománya, építészeti és táji értéke szerves egységet képez. A városrész a kerületet észak-déli irányba elválasztja, a kerület keleti és nyugati részei között a Váralagút biztosít kapcsolatot. A városrész egyedi jellegzetességei alapján további kettő területre bontható: Polgárváros, Palota negyed.

A kerületrészben a lakónépesség száma alacsony (KSH 2011.-es népszámlálás alapján 2164 fő), ami jellemzően a Polgárváros területén oszlik meg. Az itt lakók a többi kerületrészhez képest magasabb iskolai végzettséggel rendelkeznek. A lakásállomány kevesebb, mint 10%-a található a területen, az alacsony komfort fokozatú lakások aránya a kerületi átlagnál kevesebb.

Polgárváros

A terület a budai Várhegy északi részén található, vegyes, lakó- és intézmény domináns (önkormányzat, múzeum, templomok, stb.), terület, részint lakossági alapellátást biztosító üzletekkel, óvodával, iskolával, részint a turizmust szolgáló létesítményekkel (szálloda, étterem, bazár, stb.). A városrészben található kiemelt intézmények: Hadtörténeti Múzeum, Magyar Országos Levéltár, Mátyás-templom, Halászbástya.

Palota negyed

A Palota negyed a Várhegyen belül a Dísz tértől délre helyezkedik el, egységesen vegyes területfelhasználású egység, dominánsan intézményi funkciókkal (Országos Széchényi Könyvtár, Budapesti Történeti Múzeum, Magyar Nemzeti Galéria, Sándor-palota). A Budai vár területe elsősorban városrehabilitációs célterület, ahol a felújítások, egyéb beavatkozások fontos szempontja és célja, hogy a Világörökség területén a különféle védelmek alatt álló épített és természeti környezet színvonala minden elvárásnak megfelelő módon stabilizálódjon.

2.6./2 Víziváros

A kerületrész a Duna-mentén húzódik, a Csalogány utcától az Ybl Miklós térig tart. A térség történelmi, városképi jelentősége nem kisebb az előző kerületrészeknél, a Várhegy lejtőin kialakult építészeti karakter, a morfológiai adottságok miatt jelentősen eltér a Víziváros sík területén jellemző építészeti, településépítészeti arculatától. Kiemelt fontosságú problémája a Duna-parton beszűkülő területen áthaladó, összvárosi jelentőségű közlekedési utak (Alsó-, és Felső rakparti út, Fő utca) terhelése, zaj- és légszennyezése. A kerületrészben a lakófunkció mellett jelentős közigazgatási épületek, minisztérium is található.

A kerület városrészei közül ez a második legnépesebb (KSH 2011.-es népszámlálás alapján 8364 fő). A területen 6272 lakás található, amelyek 3,6 % alacsony komfort fokozatú. A kerületrészi összehasonlításban itt a legmagasabb a foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül.

A várlejtő morfológiai adottságai miatt hosszú, szerpentines úthálózattal feltárt, amin a közlekedés nehézkes, a parkolás csak nehezen oldható meg. A XIX. században üdülőházas terület a XX. században lakóházakkal (zömében társas) beépült, változatos megjelenésű és stílusú városrész, teraszos kialakítású zöldterületekkel. Az idegenforgalom részére átjáró forgalmat biztosít a Budai Vár látványosságaihoz, jelentős terhelés úthálózatán a buszos és személygépkocsis közlekedés és várakozás. Területén a lakófunkció mellett megtalálhatók követségek, rezidenciák, intézmények, középiskolák és alapellátó létesítmények. A várlejtő területe elsősorban város-rehabilitációs feladatok célterülete, ahol önkormányzati, befektetői és lakossági finanszírozású feladatok

megvalósítása egyaránt várható. A térség kiemelt fontosságú problémája a közlekedés, elsősorban a Budai Vár és a Várlejtőn túli területek viszonylatában és az ezzel szorosan összefüggő parkolási (elsősorban autóbusz) problémák megoldása.

2.6./3 Tabán

A terület az Ybl Miklós tér déli vonalától a XI. kerület határáig tart, nyugati irányba a Gellért-hegy, a Hegyalja út, a Naphegy, északnyugati irányba a Dózsa György tér határolja. A terület jelentős zöldfelületeket fűz fel és köt össze, a Duna-parti sétánytól, a Rácz fürdő, Rudas fürdő, a Tabán mint park területén át, a Vérmező felé folytatódóan.

A Tabán területén a legalacsonyabb a lakónépesség száma (KSH 2011.-es népszámlálás alapján 1005 fő). Az idős korúak aránya a kerületi átlaghoz képest magasabb (33,5 %). A kerület lakásállományának kevesebb mint 5% található a területen (776 db lakás), amelyek 4% alacsony komfort fokozatú. A 15-64 évesek közötti foglalkoztatottak aránya némileg a kerületi átlag alatt marad.

Az Ybl Miklós tér környéke, az Ybl bazár már évtizedek óta felújításra szorult, a felújításokról 2011-ben született kormányhatározat. Az átadásra 2014-ban került sor, amely kapcsán nemcsak a Várbazár, hanem az Ybl Miklós tér is megújult. A fürdők felújítása lezajlott, a Rudas gyógyfürdő felújítása befejeződött, a Rác gyógyfürdő felújítása szintén befejeződött, azonban átadása még várat magára. A Gellérthegyi kilátó megközelítésére, a Tabánból kiindulva, több terv született

A térségben kismértékben van jelen lakófunkció, a Döbrentei tér környékén. A Lánchíd utca, Attila út, Krisztina körút, Hegyalja út, Erzsébet híd, Szent Gellért rakpart találkozása jelentős főváros közlekedési csomópont, az észak-dél és kelet-nyugat irányú forgalom találkozó és irányváltó helye.

A kerületrészben rehabilitációs tevékenység az összvárosi értéket képviselő közterületek, utak és zöldfelületek kialakítása, fejlesztése, karbantartása. A hely kiváló adottságai, közlekedési kapcsolatai funkcióbővítő városrészközpont (kulturális, sport- és szabadidő, szórakoztató és rekreációs negyed) kialakítására kínálnak lehetőséget.

2.6./4 Gellért-hegy

A Gellért-hegy I. kerületre eső, annak déli részén található területe csak közigazgatásilag kezelhető külön a XI. kerületre eső részétől. A kerületrész területén a meglévő funkciók, épületek bővítése, fejlesztése csak kivételesen és korlátozott mértékben képzelhető el. A zöld domináns, túlnyomóan közterületi parkként ismert terület gondozása, sétányok, padok, térvilágítás, játszóterek kulturált megjelenése, létesítése és fenntartása kiemelt fontosságú, a kerület érdekein túlmutató rehabilitációs feladat. A terület rekreációs célú használata mellett jellemző a lakófunkció, elsősorban szabadon álló többlakásos társasházakkal és villaépületekkel.

A kerületrész lakónépességének száma a KSH 2011.-es népszámlálási adatai alapján 1563 fő. A lakónépességben az időskorúak aránya itt a legmagasabb (39,7%), a felsőfokú végzettségűek aránya a kerületi átlag felett van. A munkanélküliek aránya a kerületben itt a legalacsonyabb (5,9%). A kerületrész lakásállománya 1049 db, amelynek csupán 1,6 % alacsony komfort fokozatú.

Várható beavatkozás a Tabán és a Citadella közötti sikló építése, mely a Gellérthegy pihenő, kiránduló hely jellegű használatát, továbbá e két terület egységesítését fogja erősíteni.

2.6./5 Krisztinaváros

A Krisztinaváros területét tekintve a legnagyobb, s így a legösszetettebb kerületrésze az I. kerületnek. A terület egészen a Széll Kálmán tér déli részétől a Naphegyen át a Hegyalja útig tart. Nyugati irányba az Alkotás út és az Avar utca határolja a Déli pályaudvar vonalában, keletről a Budai Várnegyed fala és a Tabán. A terület eltérő karakterű és jellegű, de szervesen összefüggő részterületekre osztható: a Déli pályaudvar – Vérmező és környéke valamint a Naphegy.

A kerületrész jelentős területe miatt itt található a lakónépesség (KSH 2011.-es népszámlálás alapján 11037 fő) és a lakásállomány (7550 db lakás) jelentős része. A kerületrészen a lakónépességet jellemző mutatók a kerületi átlagnak megfelelőek. Az időskorúak aránya 32,8%, a felsőfokú végzettségűek aránya 56,2 %. A lakásállomány 4,1% alacsony komfort fokozatú, ami minimálisan a kerületi átlag felett van.

Krisztinaváros – Déli pályaudvar – Vérmező és környéke

A részterület a városrész északi részén található, jellemzően sík területen, kivétel az Attila út keleti oldalán található várlejtő, ami változatos domborzatú. A Várlejtőhöz csatlakozó Vérmező a belbudai térség egyik legfontosabb városi közparkja, aminek vonalát csak a Mikó utca – Alagút utca közötti lakótömb választ el a Tabán zöldfelületi rendszerétől. A területet nyugat felől a Déli pályaudvar mintegy 1,5 km hosszú vasútüzemi és pályaudvari területe határolja. Átjárhatóságot, kapcsolatot az Alkotás utca felé, illetve az attól nyugatra eső területekre egyedül a Márvány utcai szűkös, 2x1 sávos vasúti felüljáró híd biztosít. A pályaudvar környékén jellemzően kisebb bazárok, kis üzletek, kocsmák, italmérések telepedtek meg.

A vasúti végállomáshoz egyedül a metró biztosít kulturált tömegközlekedési kapcsolatot, a busz- és villamos megállók elhelyezése esetleges, térbiztosítása szűkös, gyalogos kapcsolatai komplikáltak. A térség közlekedési rendszerének összehangolása, fejlesztése a Moszkva tér (I.-II.-XII. kerület) rendezésével együtt kezelve, fővárosi és kerületközi együttműködéssel lenne megoldható.

A pályaudvar és az Alkotás utca közötti terület vegyes használatú, lakófunkció nélküli, egy irodaépület, egy benzinkút és a MÁV háttérintézményei telepítik be. A Mészáros utca és a Krisztina körút közötti vegyes területfelhasználású területen jellemzően lakó-, irodaépületek találhatóak csakúgy, mint a Krisztina körút és az Attila út közötti intenzív beépítésű területen valamint az Attila út keleti oldalán a várlejtő lábánál. A kerületrészben a pályaudvar és környéke funkcióbővítő fejlesztési akcióterület.

Krisztinaváros – Naphegy

A Déli pályaudvar rendező vágányaitól keletre található Naphegy jellemzően családi- és társasházakkal, valamint villaépületekkel betelepült kerületrész. A rétegvonalakat és az enyhe lejtéseket követő úthálózat a magaslaton kialakult központi térre szerveződött (Naphegy tér). A területet elkerüli az átmenő forgalom, így csendes, nyugodt „sziget”-et képez a fővárosi forgatagban. A terület határoló útjai mellett a beépítés zártsorú (Mészáros utca, Hegyalja út, Krisztina körút), a belső területen szabadon álló, jelentős zöldfelülettel. A kerületrész város-rehabilitációs célja a meglévő állapot fenntartása, a lakókörnyezeti elemek szinten tartása, korlátozott fejlesztése.

2.7 Városrészekre vonatkozó tendenciák

Budapest I. kerület korábbi, 2009. évi IVS-e az egyes városrészekre vonatkozóan 2001. évi népszámlálási adatokat tartalmazott. Azonban az ITS elemzési szempontjai, valamint az ITS elkészítéséhez generált adatállomány (Lechner Nonprofit Kft. által a TeIR-ben) nem teljes mértékben van összhangban a korábbi IVS városrészekre vonatkozó adataival. Például a 2009-es IVS-ben egyáltalán nem szerepeltek városrészi adatok a munkanélküliségre, a gazdaságilag nem aktív népesség arányára, vagy az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak arányára. Ráadásul a 2009. évi IVS városrészi besorolása, azok utcák szerinti lehatárolása eltér a 2015. évi ITS-ben használtaktól, emiatt bizonyos adatok nem összehasonlíthatóak az eltérő területi kategóriák miatt. Ugyanakkor a 2009. évi IVS rendelkezésre álló adatai és megállapításai, valamint a 2015. évi ITS-ben felhasznált adatok alapján releváns információk szűrhetők le a városrészekben lezajlott társadalmi folyamatokra, változásokra, tendenciákra vonatkozóan.

A kerület népességszáma 2001-2011 között több mint 1.700 fővel csökkent: a népességszám csökkenése legnagyobb mértékű a Várban (217 fő), legkisebb mértékű a Gellérthegyen (71 fő) volt. Vagyis az I. kerület népességcsökkenésének 12%-a a Vár területére esett. A népesség korcsoportok szerinti megoszlásában jelentősebb különbségek tapasztalhatóak a városrészek között, és a vizsgált 10 év átlagában ellentétes folyamatok zajlottak le. Az időskorú népesség legnagyobb arányban (közel 40%ban) a Gellérthegyen él, és itt közel 2 százalékponttal emelkedett a 60 év feletti népesség aránya 2001-2011 között. Minden városrészben kb. 10% a fiatalkorúak aránya, amely kerületi szinten kisebb mértékű növekedést mutatott 2001-2011 között: ez a növekvő tendencia a Vár kivételével minden városrészre igaz (általában 0,5-1 százalékponttal közötti értékkel). Az aktív korú, 15-59 év közötti népesség aránya legkisebb a Gellérthegyen (50%), a többi városrészben arányuk 57-58%: a két népszámlálási év között arányuk minden városrészben növekedett (kb. 1-1,5 százalékponttal), míg a Gellérthegyen 3 százalékponttal csökkent.

A kerület egészére és az összes városrészre is külön-külön igaz, hogy számottevő módon javult a népesség iskolázottsági szintje a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők arányának csökkenésével, illetve a felsőfokú végzettségűek arányának növekedésével. Az alacsony iskolai végzettségűek kerületi szinten legkisebb mértékű csökkenése a Tabánban volt tapasztalható, míg ugyanebben a városrészben volt az egyik legnagyobb értékű a diplomások arányának növekedése (közel 15 százalékpontos). Ugyanakkor azokban a városrészekben – pl. Gellérthegy, Vár –, ahol korábban is magas olt a felsőfokú végzettségűek aránya, 2001-hez képest általában 5-10 százalékpont közötti értékkel növekedett az arányuk. Továbbra is a Tabánban és a Víziárosban a legalacsonyabb a diplomások aránya (53-54%), a többi városrészben ez a mutató 55-56% körül mozog. A 2008/2009-es válság ellenére összességében a kerületben és az egyes városrészekben is javult a népesség munkaerő-piaci pozíciója.

Mindenhol csökkent 2001-2011 között a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők, valamint a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül. A kerületi átlagot jelentősebb mértékben meghaladó javulás a Gellérthegyen és a Várban volt megfigyelhető, de máshol is ez a javuló tendencia általában 5-6 százalékpontos csökkenést jelentett. Mindezekkel párhuzamosan nőtt a foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül, illetve csökkent a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya. 2001-ben és 2011-ben is a legtöbb foglalkoztatott nélküli háztartás a Gellérthegy, Tabán, Vár területén volt, de a két időpont között átlagosan 6-8 százalékponttal csökkent arányuk a városrészekben. A

foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül kerületi átlagot meghaladó értéke 2001-ben és 2011-ben egyaránt a Krisztinavárosban és a Vízivárosban volt.

Az I. kerületi alacsony komfortfokozatú lakások aránya 6,5% olt 2001, míg 3,6% volt 2011-ben. Arányuk minden városrészben csökkent, jelentősebb mértékben a Gellérthegyen, a Várban és a Tabánban.

3. MELLÉKLETEK

3.1 Régészeti lelőhelyek jegyzéke

SZÁM	AZONOSÍTÓ	LELŐHELY NÉV	VÉDELEM	BÍRSÁG KATEGÓRIA	VÉDÉSI JOGI AKTUS
1	23886	Budai Vár-barlang	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ: 6507, 6563, 6647, 6685, 6686, 6493, 6646, 6649, 6650, 6651, 6652, 6653, 6654, 6660, 6565/1			
3	30767	Kapucinus utca 16.	szakmai	-	-
		HRSZ.: 14296			
4	32379	Budai Várnegyed, középkori Buda városa	kiemelten védett	I.	92431/1993 XX.1394 MKM, 2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6547, 6548, 6645, 6635/2, 6453/2, 6453/1, 6456/1, 6457, 6458, 6459, 6460, 6461, 6462, 6494, 6496, 6497, 6498, 6530, 6607, 6501, 6471, 6546, 6531, 6533, 6610, 6502, 6503, 6504, 6505, 6506, 6507, 6508, 6509, 6478, 6479, 6480, 6481, 6482, 6483, 6484, 6485, 6486, 6487, 6488, 6489, 6490, 6491, 6492, 6493, 6518, 6519, 6520, 6521/2, 6522, 6523, 6524, 6525, 6510, 6511, 6512, 6513, 6514, 6516, 6499, 6500, 6526, 6527/1, 6600, 6684/1, 6673, 7124/2, 6671, 6678, 6679, 6680, 6681, 6644, 6646, 6647, 6649, 6650, 6651, 6652, 6653, 6654, 6655, 6656, 6657, 6658, 6659, 6660, 6661, 6464, 6521/1, 6541, 6542, 6551, 6563, 6632, 6534, 14223, 6455/1, 6561/1, 6621, 6620, 6619, 6618, 6586, 6601, 6585/2, 6584/1, 6599, 6574, 6598, 6573, 6597, 6572, 6596, 6570, 6594, 6569, 6567, 6566, 6536, 6587, 6590, 6636, 6639/1, 6639/2, 6606, 6608, 6609, 6612, 6614, 6643, 6666, 6665, 6602, 6664, 6603, 6663, 6604, 6662, 6605, 6630, 6532, 6670, 6557/3, 6568, 6558, 6581, 6553/1, 6553/2, 6540, 6543/3, 6585/1, 6543/5, 6543/6, 6584/2, 6545, 6583, 6582, 6549, 6580, 6550, 6579, 6578, 6556/1, 6557/5, 6555/3, 6555/4, 6575, 6527/2, 6672, 6683, 6684/2, 6685, 6686, 6688, 6690, 6692, 6694, 6695, 6631, 6588, 6687, 6634, 6469, 6470, 6472, 6473, 6474, 6475, 6476, 6477/1, 6477/2, 6592, 6593, 6595, 6611, 6613, 6615, 6616, 6617, 6622, 6627, 6635/1, 6638, 6667, 6675, 6676, 6677/3, 6682, 6689, 6691, 6693, 6515, 6529, 6539, 6554, 6555/1, 6556/2, 6557/4, 6557/6, 6559, 6561/2, 6564, 6565/1, 6565/2, 6571, 6576, 6577, 6628, 6495, 14220, 14363/1, 6696/2, 6677/4, 6641/1, 6641/2, 6641/3			
5	34135	Donáti utca 69.	szakmai	-	-
		HRSZ.: 14104			
7	34290	Ybl Miklós tér	szakmai	-	-
		HRSZ.: 14386			
8	34291	DNy-i várlejtő	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6452/3			
9	34292	Állami Nyomda épületei	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6631			
10	34295	Toldy Ferenc utca 9.	szakmai	-	-
		HRSZ.: 14156			
11	34385	Szent György tér	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6456/1			
12	34623	Fő utca 14-18.	szakmai	-	-
		HRSZ.: 14323			
14	34697	Csónak u. 1-3.	fokozottan védett	II.	117292/1994 XXVII-252 MKM
		HRSZ.: 14357			
15	34699	Fő utca 2.	fokozottan védett	II.	117292/1994 XXVII-252 MKM
		HRSZ.: 14337/1, 14337/2			

SZÁM	AZONOSÍTÓ	LELŐHELY NÉV	LELŐHELY VÉDELEM	BÍRSÁG KATEGÓRIA	VÉDÉSI JOGI AKTUS
16	34700	Gyorskocsi u. 6.	szakmai	-	-
		HRSZ.: 14117			
34	32369	Szabó Ilonka u. 22.	kiemelten védett	I.	117641/1994 XXVII. 592 MKM
		HRSZ.: 14052			
35	34701	Szalag u. 21.	szakmai	-	-
		HRSZ.: 14282			
36	34702	Volt Honvéd Főparancsnokság épülete	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6462			
37	34703	Szent György tér nyugati oldala	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6453/2			
38	34747	Toldy Ferenc u. 8-10 - Szabó Ilonka u. 7.	szakmai	-	-
		HRSZ.: 14180/3, 14180/4			
39	37426	Kapucinus utca 4-6.	szakmai	-	-
		HRSZ.: 14317			
40	37530	Fiáth János utca 14.	fokozottan védett	II.	117641/1994 XXVII. 592 MKM
		HRSZ.: 13962			
41	37531	Táncsics Mihály utca 14.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6580			
42	38006	Szabó Ilonka u. 73.	szakmai	-	-
		HRSZ.: 14036/2, 14040/1, 14040/3, 14039/1			
43	38783	Szalag utca 22-30.	szakmai	-	-
		HRSZ.: 14254			
44	38788	Szabó Ilonka utca 32.	kiemelten védett	I.	117641/1994 XXVII. 592 MKM
		HRSZ.: 14045			
46	39572	Bugát utca	kiemelten védett	I.	92431/1993 XX.1394 MKM
		HRSZ.: 6749/1, 6749/2			
47	39574	Corvin tér	szakmai	-	-
		HRSZ.: 14278/1, 14278/2, 14278/3, 14279, 14280, 14281, 14282			
48	39576	Fő utca 30-32.	szakmai	-	-
		HRSZ.: 14286			
49	39577	Rácfürdő	kiemelten védett	I.	83385/1961 MM
		HRSZ.: 5973, 5966, 6000			
50	39579	Attila utca 11.	kiemelten védett	I.	83385/1961 MM
		HRSZ.: 6263, 6228, 6264/1, 6264/2			
51	39583	Logodi utca	szakmai	-	-
		HRSZ.: 6776/11, 6749/2			
52	39588	Budavári palota	kiemelten védett	I.	92431/1993 XX.1394 MKM, 2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 7146, 7124/2, 6335, 6348/3, 6348/4, 6349, 6350, 6351, 6452/2, 6452/3, 7136, 7137, 7139, 7133, 7134, 7135, 7138, 7140, 7141, 7142, 7143, 7144, 7145/1, 7145/2, 7147, 7148, 6452/1			

SZÁM	AZONOSÍTÓ	LELŐHELY			
		NÉV	VÉDELEM	BÍRSÁG KATEGÓRIA	VÉDÉSI JOGI AKTUS
53	39589	Clark Ádám tér és környéke	fokozottan védett	II.	117292/1994 XXVII-252 MKM
		HRSZ.: 14398, 14400, 14401, 14402, 14403, 14404, 14417, 14338, 14361, 14362, 14396, 14334, 14335, 14336, 14337/1, 14337/2, 14339/3, 14356, 14357, 14358, 14359, 14360, 14365, 14366, 14367, 14368, 14369, 14370, 14372, 14374, 14375, 14376, 14378, 14380, 14381, 14382, 14384, 14388, 14393, 14394, 14397, 14373/2, 14363/1, 14363/2, 14332, 14371/1, 14371/2, 14391, 14392			
54	39594	Középkori Minor Pest, Alhévíz, Középkori Kelenföld	kiemelten védett	I.	83385/1961 MM, 117292/1994 XXVII-252 MKM
		HRSZ.: 5959, 5960, 5966, 6000, 6209, 6228, 6230/2, 6230/1, 6231, 6232, 6233, 6234, 6235, 6236, 6239, 6240, 6241, 6242, 6243, 6244, 6245, 6246, 6247, 6255, 6259, 6261, 6262, 6267/1, 6267/2, 6268, 6272, 6310/1, 14387/1, 14387/2, 6184, 6271/1, 6313, 6332, 6342, 5542, 14386, 5973, 6263, 5544, 6318, 6171, 6172, 6001, 6335, 6452/2, 6343/1, 6229/1, 6229/1, 6229/2, 6310/2, 6310/3, 6310/4, 6310/5, 6330, 6331, 6336, 6337, 6338, 6339/1, 6339/2, 6341, 6343/2, 6271/2, 6329, 6346, 23810/1, 6343/3, 6260, 6264/1, 6264/2			
55	39683	Tótfalu	fokozottan védett	II.	117641/1994 XXVII. 592 MKM
		HRSZ.: 13950, 13962, 13985, 6703/1, 6699, 6700, 6701, 6702, 6703/2, 6705, 6710, 6713, 6721/2, 13951, 13952, 13953, 13954, 13955, 13956, 13957, 13958, 13961, 13963, 13964, 13965, 13966, 13967, 13968, 13969, 13977, 13978, 13983, 13984/1, 13984/2, 13988/1, 13988/3, 13988/4, 13989, 13990, 13991, 13993, 13994, 13995, 13996, 13997, 13998, 6696/1, 6696/2, 13981, 13982, 13999/1, 13999/4, 13999/5, 13999/6, 6563, 6704/1, 6704/2			
56	39684	Víziváros Clark Ádám tér és Corvin tér közé eső területe	szakmai	-	-
		HRSZ.: 14427, 14428/1, 14428/2, 14304, 14305, 14306, 14307, 14308, 14309, 14310, 14311, 14312, 14314, 14315, 14316, 14317, 14319, 14320, 14321, 14322, 14323, 14326, 14407, 14408, 14409, 14410, 14411, 14412, 14414, 14415, 14416, 14417, 14418, 14419, 14420, 14327, 14328, 14329, 14330, 14331, 14332, 14405, 14406, 14288, 14231, 14234, 14235, 14236, 14237, 14238/2, 14239, 14240, 14241, 14242, 14243, 14245, 14248, 14249/1, 14249/2, 14249/3, 14254, 14257, 14290/1, 14291, 14293, 14283, 14284, 14287/2, 14289, 14294, 14295, 14296, 14357, 14349, 14313, 14247/4, 6521/1, 6530, 14223, 14225, 14222, 14230, 14286, 6520, 6521/2, 6522, 6523, 14247/3, 14339/3, 14358, 14359, 14362, 14297, 14298/1, 14298/2, 14299, 14300, 14301, 14172, 14168, 14173/2, 14173/3, 14218, 14219, 14220, 14221, 14224, 14229, 14232, 14233, 14238/1, 14247/2, 14333, 14341, 14342, 14343, 14344, 14345, 14346, 14347, 14350, 14351, 14353, 14413/2, 14348, 14292/2, 14477/6, 14176, 14354, 14413/1, 14292/1, 14290/2, 14355, 14340, 14477/4			
57	39706	Víziváros déli része	kiemelten védett	I.	91861/1993 XX. 796 MKM, 92431/1993 XX.1394 MKM, 117641/1994 XXVII. 592 MKM, 103703/1995.XX MKM, 40/2016. (XII. 29.) MvM
		HRSZ.: 13919, 14432, 14443, 14444, 14445, 14446, 14447/1, 14447/2, 14277, 14013/1, 14014, 14019, 14023, 14026, 14027, 14028, 14032, 14045, 14046, 14047, 14048, 14050, 14051, 14052, 14053, 14054, 14055, 14056, 14057, 14058, 14059, 14060/1, 14060/2, 14061, 14062, 6531, 14042, 14073, 14063, 14096/2, 13590, 13591, 13592, 13600, 13601, 13606, 13602/1, 13602/2, 13612, 13569/2, 13570/3, 13581, 13550/14, 13550/16, 13550/17, 13550/18, 13550/19, 13550/21, 13550/26, 13550/27, 13550/28, 13550/29, 13550/30, 13550/31, 13550/32, 13550/33, 13550/34, 13550/37, 13550/38, 13550/39, 13567, 13572/3, 13572/7, 13572/9, 13577, 13579, 13580, 13582, 13625, 13544/1, 13544/2, 13583, 13572/5, 13584/2, 13570/4, 13569/1, 13545/3, 13618, 13545/4, 13545/1, 13550/35, 13550/40, 13550/42, 13550/24, 13517, 13565/1, 13565/2, 13545/2, 13578, 13632/2, 13690, 13700/13, 13700/7, 13700/9, 13646, 13145, 13584/1, 13703/1, 13703/2, 13677, 13569/3, 14049/1, 14049/2, 14431, 14217, 6703/1, 6699, 6700, 6701, 6702, 6703/2, 6705, 6710, 6713, 6721/2, 14102, 14103, 14429, 13883/3, 13914, 14040/2, 14216, 6704/1, 6704/2, 6707/3, 6707/4, 6707/5, 6708/1, 6708/2, 6708/3, 6711, 6712, 6714, 6715, 6716, 6717, 6696/1, 6696/2,			

SZÁM	AZONOSÍTÓ	NÉV	LELŐHELY VÉDELEM	BÍRSÁG KATEGÓRIA	VÉDÉSI JOGI AKTUS
		6720/4, 6722, 14477/6, 14430/2, 6707/6, 14430/1, 13874/2, 13903/2, 14477/4, 14093/1, 13918/1, 13694/7, 13673, 13651, 13650, 13694/5, 13692, 13689, 13691, 13696, 13694/6, 13701/2, 13701/1, 13702, 13700/8, 13701/3, 13700/5, 13700/10, 13687, 13700/12, 13700/11, 13685, 13704/2, 13704/1, 13705, 13679, 13681, 13682, 13683, 13684, 13680, 13694/1, 13693, 13695, 13700/6, 13694/4, 13654, 13656/3, 13645, 13647, 13655, 13643, 13644, 13667/2, 13668, 13678, 13674, 13675, 13676, 13671, 13672, 13669, 13670, 13620, 13619, 13632/3, 13926/1, 13926/2, 13976, 13975, 13974, 13710, 13711, 13712, 13713, 13715/1, 13715/2, 13720/2, 13720/1, 13722, 13723/1, 13855/2, 13760/2, 13766/1, 13766/3, 13766/5, 13766/6, 13766/7, 13777/1, 13793/2, 13795, 13800, 13806/1, 13806/2, 13806/3, 13806/4, 13807, 13808, 13810, 13811, 13812, 13816, 13831/4, 13831/5, 13833, 13834/1, 13834/2, 13834/3, 13842/5, 13852, 13853, 13854, 13858, 13859, 13860, 13861, 13862, 13865, 13866, 13867, 13868, 13869/2, 13869/3, 13870, 13871/1, 13871/2, 13871/3, 13871/4, 13797/2, 13809/9, 13841, 13757, 13723/2, 13761/1, 13723/3, 13723/4, 13729/1, 13728, 13729/2, 13731/1, 13733, 13734/1, 13734/2, 13734/3, 13736, 13738, 13739, 13740, 13741, 13742, 13743, 13746, 13752, 13753, 13754, 13761/2, 13765, 13777/2, 13785, 13786, 13874/1, 13706, 13720/3, 13720/4, 13720/5, 13721, 13715/3, 13766/8, 13766/9, 13793/1, 13791/2, 13796/2, 13708, 13837, 13709, 13797/1, 13855/1, 13809/3, 13809/1, 13809/4, 14104, 13917, 14065, 13911, 14117, 14156, 13962, 14039/1, 13981, 13999/1, 13950, 13982, 13985, 13951, 13952, 13953, 13954, 13955, 13956, 13957, 13958, 13961, 13963, 13964, 13965, 13966, 13967, 13968, 13969, 13977, 13978, 13983, 13984/1, 13984/2, 13988/1, 13988/3, 13988/4, 13989, 13990, 13991, 13993, 13994, 13995, 13996, 13997, 13998, 14165/2, 14064, 14070, 14086/1, 14090, 14091, 14092, 14094, 14095, 14098/1, 14098/2, 14098/3, 14100, 14101, 14108, 14111/7, 14133, 14141, 13875/4, 13875/5, 13875/6, 13875/7, 13878, 13881, 13882, 13891, 13899, 13900, 13901, 14020/1, 14020/2, 14020/3, 14021/1, 14021/2, 14029, 14030, 14031, 14036/1, 14036/2, 14037/2, 14037/1, 14044/1, 14066, 14067, 14068, 14069, 14074, 14075/1, 14075/2, 14076/2, 14076/1, 14077, 14078, 14079/1, 14080, 14081/1, 14081/2, 14082/1, 14084/1, 14087, 14088, 14089, 14105, 14106, 14107, 14111/1, 14111/3, 14111/4, 14111/5, 14111/6, 14116, 14121, 14122, 14123, 14124, 14128, 14129, 14130, 14131, 14132, 14139, 14142, 14145, 14146, 14147, 14149, 14151/1, 14151/2, 14152/2, 14152/1, 14153, 14154, 14155, 14158, 14159/1, 14159/2, 14160, 14161, 14164, 14165/1, 14166/3, 14166/4, 14167, 14172, 13877/1, 13877/2, 13883/1, 13883/4, 13902, 13903/1, 13908, 13909, 13910, 13912, 13913, 13916, 13918/2, 14083/1, 14083/2, 13918/3, 13918/4, 13918/5, 13920, 13979, 13980, 13999/4, 13999/5, 13999/6, 14000, 14001, 14003, 14004, 14005, 14006, 14007, 14008, 14009, 14011, 14012, 14013/2, 14016, 14017, 14018, 14119, 14118/1, 14118/2, 14096/1, 14044/2, 14040/1, 14040/3, 14033/1, 14033/3, 14125, 14162, 14166/5, 14166/6, 14166/7, 14168, 14173/2, 14173/3, 14126/3, 14126/4, 14176, 14177, 13903/3, 14022, 14033/4, 14072, 14071, 14097, 14093/2, 13970, 13971, 13973, 13972, 14126/1, 13921, 13922, 13923, 13924, 13925, 13927, 13928, 13929/1, 13929/2, 13930, 13931, 13932, 13933, 13934/1, 13934/2, 13934/3, 13935, 13936, 13937, 13938, 13939, 13940/4, 13941/2, 13942, 13943/1, 13943/2, 13945, 13946, 13947, 13707, 14456, 14449/1, 14462, 14468, 14473, 14472, 14474, 14475, 14476, 14451, 14454, 14455/1, 14455/2, 14458/1, 14461, 14464/1, 14464/2, 14465/1, 14465/2, 14466/1, 14466/2, 14467, 14471, 14470, 14469, 14477/5, 14296, 14254, 14441/1, 14397, 14357, 14293, 14448/3, 14448/4, 14448/1, 14349, 14313, 14247/4, 14208, 14223, 14225, 14222, 14230, 14210, 14282, 14178, 14179, 14317, 14286, 14309, 14323, 14420, 14373/2, 14284, 14283, 14270, 14247/3, 14214, 14279, 14280, 14281, 14334, 14335, 14336, 14337/1, 14337/2, 14339/3, 14356, 14358, 14359, 14360, 14365, 14366, 14367, 14368, 14369, 14370, 14372, 14374, 14375, 14376, 14378, 14380, 14381, 14382, 14384, 14388, 14393, 14394, 14398, 14400, 14401, 14402, 14403, 14404, 14417, 14338, 14361, 14362, 14396, 14234, 14236, 14237, 14238/2, 14239, 14240, 14241, 14242, 14243, 14245, 14248, 14249/1, 14249/2, 14249/3, 14257, 14287/2, 14288, 14294, 14295, 14297, 14298/1, 14298/2, 14299, 14300, 14301, 14304, 14305, 14306, 14307, 14308, 14310, 14311, 14312, 14314, 14315, 14316, 14319, 14320, 14321, 14322, 14326, 14327, 14328, 14329, 14330, 14331, 14332, 14405, 14406, 14407, 14408, 14409, 14410, 14411, 14412, 14414, 14415, 14416, 14418, 14419, 14429, 14433, 14183/1, 14183/2, 14182/1, 14182/2, 14188/1, 14188/2, 14190, 14192, 14193, 14231, 14258, 14259, 14260, 14261, 14263, 14265, 14268/2, 14271, 14272, 14273, 14275, 14434, 14435/1, 14435/2, 14437, 14438, 14439, 14440/2, 14440/3, 14440/4, 14440/6, 14440/7, 14440/8, 14440/9, 14440/10, 14440/11, 14442, 14427, 14428/1, 14428/2, 14289,				

SZÁM	AZONOSÍTÓ	LELŐHELY NÉV	VÉDELEM	BÍRSÁG KATEGÓRIA	VÉDÉSI JOGI AKTUS
		14290/1, 14291, 14180/3, 14180/4, 14181/1, 14184/1, 14184/2, 14186, 14187/1, 14187/2, 14194, 14206, 14207, 14218, 14219, 14220, 14221, 14224, 14229, 14232, 14233, 14238/1, 14247/2, 14274, 14333, 14341, 14342, 14343, 14344, 14345, 14346, 14347, 14350, 14351, 14353, 14363/1, 14371/1, 14391, 14392, 14413/2, 14436, 14441/2, 14448/2, 14449/2, 14348, 14292/2, 14185/2, 14185/1, 14278/3, 14278/2, 14278/1, 14354, 14413/1, 14292/1, 14290/2, 14355, 14340, 14371/2, 14276			
58	43163	Rudas fürdő környéke	kiemelten védett	I.	83385/1961 MM
		HRSZ.: 5413/4, 5539, 5537/4, 5540, 5541, 6229/2, 5544, 5960			
59	43168	Bérc utca	szakmai	-	-
		HRSZ.: 5332, 5319/3, 5333			
61	43174	Gellérthegy	kiemelten védett	I.	1/2009. (I. 23.) OKM
		HRSZ.: 5335/4, 5337, 5336, 5330, 5331, 5332, 5333, 5334, 5319/10, 5319/3, 5319/9, 5319/6, 5301, 5300/9, 5294/4, 5340, 5300/6, 5338/4, 5338/3, 5319/7, 5294/1, 5341, 5413/3, 5338/1, 5300/5, 5294/3, 5335/3, 5290/1, 5326/1, 5327/2			
62	43670	Rudas fürdő	kiemelten védett	I.	83385/1961 MM
		HRSZ.: 5540, 5541, 5542, 5544			
63	44714	Logodi u. 11-13.	szakmai	-	-
		HRSZ.: 7121/2			
64	44886	Ostrom utca 3. - Szabó Ilonka utca 28.	kiemelten védett	I.	117641/1994 XXVII. 592 MKM
		HRSZ.: 14056, 14049/2, 14049/1			
65	45789	Logodi utca 53-55.	szakmai	-	-
		HRSZ.: 6735/1			
66	46917	Bécsi kapu északi előtere	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6563			
67	47265	Országház u. 30-32.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6641/1, 6641/2, 6641/3			
68	49618	Batthyány utca 56.	szakmai	-	-
		HRSZ.: 13981			
69	52397	Csikós udvar	kiemelten védett	I.	92431/1993 XX.1394 MKM, 2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6452/1			
70	52234	Tóth Árpád sétány	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6469			
71	52398	Bécsi kapu tér	kiemelten védett	I.	92431/1993 XX.1394 MKM, 2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6563			
72	52401	Fortuna utca	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6593			
73	52413	Domonkos templom alatti várlejtő	szakmai	-	-
		HRSZ.: 14214			
74	52403	Attila u. 25.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6348/3			

SZÁM	AZONOSÍTÓ	LELŐHELY NÉV	LELŐHELY VÉDELEM	BÍRSÁG KATEGÓRIA	VÉDÉSI JOGI AKTUS
75	52415	Bécsi kapu tér 8.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6618			
76	52405	Attila u. 41- Sarló u. sarok	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 7146			
78	52416	Savanyúleves bástya	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6469			
79	52418	A Veli bej és a Földbástya közötti várfalszakasz	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6469			
83	52396	Fortuna utca 6.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6600			
84	52387	Fortuna utca 18.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6594			
85	52394	Dísz tér déli oldala	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6514			
86	52393	Dárda utca	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6652			
87	52392	Úri utca 37.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6654			
88	52389	Döbrentei tér II.	kiemelten védett	I.	83385/1961 MM
		HRSZ.: 5544, 5960			
89	52388	Donáti utca 9- 11.	szakmai	-	-
		HRSZ.: 14247/3			
91	52385	Öntőház udvar	kiemelten védett	I.	92431/1993 XX.1394 MKM, 2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6452/2, 6452/3			
92	52265	Volt Domonkos templom és kolostor	kiemelten védett	I.	92431/1993 XX.1394 MKM, 2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6536, 6534, 14214			
93	52339	Hess András tér 1.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6536			
94	52378	Szentháromság tér	kiemelten védett	I.	92431/1993 XX.1394 MKM, 2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6531, 6532			
95	52374	Mátyás- templom	kiemelten védett	I.	92431/1993 XX.1394 MKM, 2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6532, 6531			
96	52281	Mária Magdolna templom	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6639/1, 6639/2			
97	52370	Kapisztrán tér	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6638			

SZÁM	AZONOSÍTÓ	LELŐHELY NÉV	LELŐHELY VÉDELEM	BÍRSÁG KATEGÓRIA	VÉDÉSI JOGI AKTUS
98	52369	Petermann bíró utca	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6622			
99	52341	Hess András tér	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6588			
100	52340	Fortuna köz	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6592			
101	52338	Hunfalvy utca 8.	kiemelten védett	I.	117641/1994 XXVII. 592 MKM
		HRSZ.: 14061			
102	52337	Iskola utca 20.	szakmai	-	-
		HRSZ.: 14270			
103	52334	Hadtörténeti Múzeum	kiemelten védett	I.	92431/1993 XX.1394 MKM, 2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6636			
104	52330	Naphegy- Agyagbánya	szakmai	-	-
		HRSZ.: 7392			
105	52332	Országház utca	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6634			
106	52329	Országház utca 10.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6662			
107	52283	Országház utca 20.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6645			
108	52285	Lovas úti park és parkoló	szakmai	-	-
		HRSZ.: 6696/1			
109	52286	Tárnok utca 6.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6510			
110	52288	Úri utca 10.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6483			
111	52246	Úri utca 45.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6649			
112	52289	Úri utca 20.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6488			
113	52270	Dísz tér 10.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6476			
114	52268	Fortuna utca 12.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6597			
115	52291	Szarvas tér	kiemelten védett	I.	117292/1994 XXVII-252 MKM
		HRSZ.: 6272, 6335, 6336			

SZÁM	AZONOSÍTÓ	LELŐHELY NÉV	LELŐHELY VÉDELEM	BÍRSÁG KATEGÓRIA	VÉDÉSI JOGI AKTUS
116	52293	Országház utca 32.	kiemelten védett	I.	92431/1993 XX.1394 MKM, 2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6641/1, 6641/2, 6641/3			
117	52294	Petermann bíró utca 5- 7.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6628			
118	52306	Sándor palota	kiemelten védett	I.	92431/1993 XX.1394 MKM, 2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6457			
119	52297	Országház utca 21.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6612			
120	52299	Öntőház utca	fokozottan védett	II.	117292/1994 XXVII-252 MKM
		HRSZ.: 14373/2			
121	52310	Szalag utca 17.	szakmai	-	-
		HRSZ.: 14284			
122	52312	Szalag utca 19.	szakmai	-	-
		HRSZ.: 14283			
124	52314	Ostrom utca 13.	szakmai	-	-
		HRSZ.: 13999/1			
126	52316	Szent György tér- volt Lovarda	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6452/1			
127	52317	Színház utca	kiemelten védett	I.	92431/1993 XX.1394 MKM, 2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6461, 6452/1, 6456/1, 6457, 6459, 6460, 6462			
128	52318	Szentháromság utca	kiemelten védett	I.	92431/1993 XX.1394 MKM, 2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6675, 6494			
129	52319	Pasapalota- Színház utca 5-9.	kiemelten védett	I.	92431/1993 XX.1394 MKM, 2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6460			
130	52320	Sikló hegyállomás	szakmai	-	-
		HRSZ.: 14363/2			
131	52321	Táncsics Mihály utca 11. előtti sikátor	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6548			
132	52322	Táncsics Mihály utca 1.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6540			
133	52323	Táncsics Mihály utca 7.	kiemelten védett	I.	92431/1993 XX.1394 MKM, 2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6545			
134	52324	Döbrentei tér	kiemelten védett	I.	83385/1961 MM
		HRSZ.: 5959, 5960, 6000, 5966, 6184, 6247, 6229/2, 6229/1			
135	52326	Úri utca 23.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6673			
136	52327	Táncsics Mihály utca 9.	kiemelten védett	I.	92431/1993 XX.1394 MKM, 2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6546			

SZÁM	AZONOSÍTÓ	LELŐHELY NÉV	LELŐHELY VÉDELEM	BÍRSÁG KATEGÓRIA	VÉDÉSI JOGI AKTUS
137	52272	Hess András tér 4.	kiemelten védett	I.	92431/1993 XX.1394 MKM, 2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6590			
141	52230	Tóth Árpád sétány 4.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6472			
142	52231	Tárnok utca 10.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6507			
143	52232	Esztergomi rondella	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6469			
144	52233	Tóth Árpád sétány 30.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6684/1			
145	52235	Táncsics Mihály utca 20.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6577			
146	52236	Táncsics Mihály utca 9- 13.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6546			
146	52237	Tárnok utca 9- 13.	kiemelten védett	I.	92431/1993 XX.1394 MKM, 2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6527/2			
147	52238	Táncsics Mihály utca 23.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6555/4			
149	52241	Várszínház	kiemelten védett	I.	92431/1993 XX.1394 MKM, 2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6459			
150	52244	Úri utca 34.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6679			
151	52245	Úri utca 42.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6684/2			
152	52242	Sándor palota K-i és D-i oldala körül	kiemelten védett	I.	92431/1993 XX.1394 MKM, 2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6456/1			
153	52249	Úri utca 38.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6681			
154	52251	Váralja út 15. előtt	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6335			
155	52252	Tárnok utca 18.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6501			
156	52253	Tárnok utca 16.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6504			

SZÁM	AZONOSÍTÓ	LELŐHELY NÉV	LELŐHELY VÉDELEM	BÍRSÁG KATEGÓRIA	VÉDÉSI JOGI AKTUS
157	52254	Bécsi kapu tér 1.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6561/1			
159	52255	Dísz tér 3.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6518			
160	52259	Dísz tér 4- 5.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6519			
161	52260	Bécsi kapu tér 5.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6621			
162	52262	Bécsi kapu tér 7.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6619			
163	52264	Bécsi kapu tér 6.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6620			
164	52266	Fortuna utca 14.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6596			
165	52267	Fortuna utca 10.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.:6598			
166	52269	Fortuna utca 4.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6601			
167	52273	Úri utca 41.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6651			
168	52274	Úri utca 47.	kiemelten védett	I.	92431/1993 XX.1394 MKM, 2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6641/1, 6641/2, 6641/3			
169	52275	Úri utca 48- 50.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6685			
170	52277	Úri utca 8.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6482			
171	52279	Corvin tér 5.	szakmai	-	-
		HRSZ.: 14420			
172	52280	Corvin tér 2.	szakmai	-	-
		HRSZ.: 14420			
173	54410	Palota út	kiemelten védett	I.	92431/1993 XX.1394 MKM, 2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 7124/2			
174	54413	Szt. György utca 4-10.	kiemelten védett	I.	92431/1993 XX.1394 MKM
		HRSZ.: 6453/2			
175	54674	Lánchíd u. 19-21.	fokozottan védett	II.	117292/1994 XXVII-252 MKM
		HRSZ.: 14381			

SZÁM	AZONOSÍTÓ	LELŐHELY NÉV	LELŐHELY VÉDELEM	BÍRSÁG KATEGÓRIA	VÉDÉSI JOGI AKTUS
176	54758	Országház utca 14.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6660			
177	55237	Alagút u.-Pauler u.-Roham u.-Attila u. által határolt terület	szakmai	-	-
		HRSZ.: 7164, 7165, 7166, 7167, 7168, 7169			
178	57742	Jégverem utca 5.	szakmai	-	-
		HRSZ.: 14316			
179	57743	Nyugati várkert	kiemelten védett	I.	92431/1993 XX.1394 MKM, 2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6453/1			
180	58962	Lovas utca 41 - Várfok utca 2. (saroktelek)	szakmai	-	-
		HRSZ.: 6699			
181	58975	Toldy Ferenc utca 32-36.	szakmai	-	-
		HRSZ.: 14083/2, 14083/1, 14084/1, 14167			
182	58984	Fő utca 1.	fokozottan védett	II.	117292/1994 XXVII-252 MKM
		HRSZ.: 14402			
183	60982	Palota út- Dísz tér	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6464, 7124/2			
185	71261	Petermann bíró utca 9.	kiemelten védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6630			
186	72195	Budai Főgyűjtőcsatorna	szakmai	-	-
		HRSZ.: 23810/1, 14387/1, 14387/2, 6229/1, 6229/2, 6239, 6236			
187	72919	I. kerület teljes terület	szakmai	-	-
		HRSZ.: 7465, 6533, 14184/1, 6536, 14182/2, 6495, 6700, 6701, 7583/6, 6531, 7382, 7133, 7132, 7161, 7414, 4882/5, 4882/7, 4885, 7106, 14418, 14265, 14280, 5320/1, 7570, 7575/2, 13972, 5181/3, 6241, 6242, 6246, 13952, 7583/12, 7575/1, 7582, 7581, 7577, 7580, 7576, 7579, 7578, 6793/1, 6267/1, 7678/1, 6609, 13976, 6245, 5202, 6743, 6744, 7380, 7372, 7371, 7384/1, 7642, 7561/2, 7563, 7571, 7551, 7572, 7583/4, 7583/3, 7583/10, 7562, 7564, 7565, 7567, 7568, 7555, 7569, 7547, 7554, 7553, 7552, 6599, 6646, 6645, 6650, 6610, 6598, 6608, 6604, 6605, 6606, 6607, 6644, 6643, 6649, 6688, 6689, 6690, 6559, 6557/4, 13926/1, 13926/2, 5247/4, 5249/3, 7619/7, 7544/1, 7431/5, 7431/2, 7432/7, 7432/8, 7432/1, 7431/3, 7618, 7280, 7376, 7375, 7374, 7379, 7377, 7353, 7354, 7373/1, 7373/2, 6457, 6459, 6460, 14104, 6332, 6342, 14448/3, 14448/4, 14349, 14386, 14225, 6561/1, 6621, 6620, 6619, 6618, 6597, 6596, 6594, 6567, 6566, 6612, 6614, 6630, 6557/3, 6568, 6558, 6527/2, 14317, 13962, 6263, 5300/9, 5294/4, 5338/4, 5300/5, 5294/1, 13981, 6348/4, 6452/2, 6595, 6613, 6615, 6616, 6617, 6627, 6628, 14363/2, 6343/1, 6561/2, 6565/1, 6230/2, 6230/1, 6231, 6233, 6234, 6235, 6240, 6243, 6244, 6255, 6259, 6261, 6262, 6267/2, 6268, 6339/2, 6341, 13950, 13982, 13985, 13951, 13953, 13954, 13955, 13956, 13957, 13958, 13961, 13965, 13966, 13967, 13968, 13977, 13983, 13984/1, 13984/2, 13988/1, 13988/3, 13988/4, 13989, 13993, 14372, 14374, 14375, 14376, 14378, 14380, 14381, 14382, 14394, 14242, 14243, 14315, 14316, 14319, 14328, 14329, 14409, 14411, 14094, 14095, 14096/2, 14101, 14102, 14103, 13891, 13899, 14105, 14106, 14121, 14123, 14172, 5300/11, 5300/12, 13883/4, 13902, 13908, 13909, 13910, 13980, 14119, 14118/1, 14118/2, 14096/1, 14173/2, 14173/3, 14229, 14232, 14238/1, 14333, 14346, 14347, 14350, 14351, 14353, 6346, 5294/3, 13903/3, 14413/1, 14340, 6343/3, 14093/2, 13929/2, 13930, 13931, 13933, 13934/1, 13934/2, 13934/3, 7075/2, 4882/1, 4880, 4879, 7561/1, 7560/2, 7558, 7557, 7556, 7545, 7541, 7236/2, 7210/2, 7212/1, 6313, 5238/2, 5247/5, 5249/2, 5247/3, 5247/2, 4888, 5206, 5208, 5205, 5207, 5204, 5199, 5216, 5209, 5215, 5210, 5238/1, 7396/8, 5203, 5211/2, 5211/1, 5212/1, 5212/2, 5237/4, 5235/1, 5235/7, 5235/2, 5198, 5197, 5235/8, 5235/9, 5237/3,			

SZÁM	AZONOSÍTÓ	LELŐHELY NÉV	VÉDELEM	BÍRSÁG KATEGÓRIA	VÉDÉSI JOGI AKTUS
		5237/1, 5190, 5191/3, 5192/2, 5228/1, 5196, 5193, 5228/2, 5235/5, 5235/4, 5235/3, 5201, 5200, 7391/1, 7388/3, 5218/1, 7378, 7390, 7388/1, 7386/7, 7388/2, 7386/6, 7386/3, 7391/2, 5218/2, 7386/5, 7444, 7445, 7492, 7503/1, 7499/2, 7499/1, 7502, 7501, 7498/1, 7497/2, 7504, 7503/2, 7224, 7540, 7536, 7537, 7538, 7533, 7532, 7535, 7534, 7529, 7527, 7528, 7559, 5239/1, 5239/2, 5247/1, 7619/6, 4881, 7422, 7423, 7085, 5192/1, 5177/1, 7086, 13975, 7075/3, 13974, 7622, 7634, 7619/4, 6735/1, 7392, 14296, 14441/1, 7438/1, 5542, 14293, 14448/1, 14313, 6639/1, 6653, 6651, 6684/2, 6685, 6686, 6692, 6694, 6695, 14117, 5973, 6776/11, 6687, 5541, 5540, 14323, 5539, 5319/3, 5333, 5332, 6209, 5331, 5334, 5319/10, 5319/9, 5319/6, 5300/6, 5337, 5336, 5341, 5338/3, 5319/7, 6349, 6684/1, 6693, 7140, 7141, 7388/4, 7393, 14270, 14247/3, 6336, 6337, 6338, 13969, 14335, 14336, 14337/1, 14402, 14403, 14404, 14338, 14234, 14235, 14236, 14237, 14238/2, 14240, 14241, 14245, 14257, 14295, 14297, 14298/1, 14298/2, 14299, 14300, 14301, 14304, 14305, 14306, 14307, 14308, 14312, 14314, 14320, 14321, 14326, 14330, 14331, 14332, 14405, 14407, 14408, 14412, 14414, 14415, 14133, 14141, 13875/4, 13875/5, 13875/6, 13875/7, 13878, 14116, 14122, 14124, 14128, 14129, 14131, 14132, 14139, 14142, 14152/1, 14258, 14259, 14263, 14268/2, 14272, 14275, 14434, 14435/2, 14437, 14438, 14440/2, 14440/3, 14440/4, 14440/6, 14440/7, 14440/8, 14440/9, 14440/10, 14442, 7396/9, 7396/10, 7440, 7441, 7442, 7443, 7446, 14289, 14290/1, 14291, 5318, 5300/13, 5300/14, 5300/17, 5306/1, 5308, 5315, 5316, 5317, 5320/2, 5322/2, 5324, 5325, 5326/1, 5327/2, 5328, 5329, 13877/1, 13877/2, 13883/1, 13979, 14233, 14274, 14413/2, 14436, 14441/2, 7546, 6719, 6720/3, 6720/4, 6727/1, 6727/2, 6727/3, 6729, 6730, 6733/1, 6733/2, 6735/2, 6736, 6740/1, 6741/1, 6745, 6747, 6748, 6750, 6751, 6752/1, 6752/2, 6753, 6754, 6755/1, 6755/2, 6755/3, 6755/4, 6772/1, 6773/1, 6773/2, 6773/3, 6775, 6776/10, 6776/5, 6776/9, 6777, 6778/1, 6778/2, 6779, 6780, 6781, 6783/1, 6783/2, 6783/4, 6783/5, 6786/1, 6786/2, 6787/1, 6787/2, 6788, 6789/1, 6789/2, 6790/1, 6791, 6792, 6793/2, 6794/2, 6794/3, 6797, 6798/1, 6798/2, 6746/2, 6746/1, 14126/3, 14126/4, 14292/2, 6727/4, 6739, 6737, 6734, 23809/3, 14292/1, 14290/2, 13970, 13971, 13973, 6708/4, 5227, 5240, 14126/1, 14276, 5246, 5248, 7210/1, 7238/1, 7219/2, 7083, 7084, 7075/1, 7599/2, 7591, 7590, 7087, 7088, 7077, 7076, 7592, 7596, 7595, 7597/1, 7240/1, 7239/2, 7304/1, 7305/1, 7336, 7241/1, 7330, 7215, 7304/2, 7306, 7305/2, 7307, 7308, 7335, 7337, 7339/1, 7331/1, 7331/2, 7329/1, 7326, 7323/14, 7323/16, 7334, 7332, 7323/10, 7333, 7323/13, 7323/11, 7323/12, 7279, 7293, 7296, 7287, 7288, 7297, 7290, 7216, 7347, 7298, 7303/1, 7303/11, 7302, 7301, 7300/1, 7292, 7342, 7213/2, 7396/4, 5187, 5189, 7205/1, 7281, 5809, 5219, 5214, 5213/1, 5221, 5220, 5222, 5223, 5213/2, 7401, 5186, 5191/4, 5188/2, 7402, 7403, 5185/1, 5185/2, 5188/1, 5184, 5180/2, 5183, 5180/1, 7417, 4886, 4882/8, 7420, 7419, 7421, 7082, 7095, 7078/2, 7078/1, 7081, 7079, 7104, 7094, 7093, 7092, 7080, 7171, 7170, 7173, 7172, 7355/2, 7100, 7348, 7233/1, 7310, 7309, 7226, 7311, 7220/2, 7220/1, 7485/2, 7367/1, 7370, 7367/2, 7366/1, 7366/2, 7323/19, 7323/18, 7498/2, 7363/2, 7363/1, 7221, 7227, 7219/1, 7231, 7228, 7229, 7230, 7317, 7315, 7313, 7312, 7232, 7225, 7539, 7318, 7239/1, 7213/1, 7218, 7217, 7212/2, 7234, 7233/2, 7235, 7238/2, 7236/1, 7237/1, 7237/2, 7497/1, 7488, 7486, 7487, 7349, 7352, 7350, 7368, 7369, 7355/1, 7207/2, 7208, 7207/1, 7206, 7204/1, 7205/2, 7240/2, 7242, 7583/7, 7602, 7603, 7605, 7612/11, 7612/12, 7612/16, 7604, 7606, 7607, 7608, 7589, 7583/5, 7609, 7612/15, 7610, 7583/9, 7583/8, 7614/12, 7619/5, 7614/13, 7583/2, 7619/8, 7099/3, 7096, 7099/2, 7099/1, 7097, 7098, 7415, 4882/4, 4882/3, 4882/2, 7406, 7409, 7407, 7410, 7411, 4884/4, 4884/3, 5181/4, 7408, 7418, 4884/6, 4884/5, 7413, 7323/15, 7505/1, 7320, 7325, 7323/9, 7323/8, 7323/17, 7328, 7321, 7329/2, 7319, 7525, 7526, 7522/2, 7517/4, 7323/7, 7509/2, 7509/1, 7510, 7506, 7524/2, 7515/2, 7517/3, 7517/7, 7522/1, 7521, 7517/12, 7517/11, 7517/13, 7517/8, 7517/9, 7515/1, 7513/1, 7514/2, 7513/2, 7511/2, 7512, 7511/1, 7514/1, 7384/2, 7458, 7491, 7383, 7386/4, 7457, 7456, 7459, 7460, 7455, 7454, 7472, 7471, 7470, 7461, 7453, 7462, 7452, 7463, 7464, 7451, 7404, 7405, 7485/1, 7490, 7477/1, 7477/2, 7468, 7469, 7474, 7473, 7483, 7475, 7476, 7478/2, 7467, 7478/1, 7425, 7481, 7482, 7480, 7432/6, 7432/5, 7432/4, 7432/2, 7484, 7489, 7121/2, 14049/2, 14254, 7144, 13917, 6494, 6496, 6497, 14042, 14357, 14065, 14247/4, 14431, 6521/1, 6501, 6471, 6586, 6601, 6585/2, 6600, 6584/1, 6574, 6573, 6572, 6570, 6569, 6587, 6590, 6636, 6660, 6647, 6666, 6665, 6602, 6664, 6603, 6663, 6662, 6452/1, 6532, 6670, 6671, 6581, 6553/1, 6553/2, 6540, 6543/3, 6585/1, 6543/5, 6543/6, 6584/2, 6545, 6583, 6546, 6582, 6549, 6580, 6550, 6579, 6578, 6556/1, 6557/5, 6555/3, 6555/4, 6575, 6527/1, 6672, 6659, 6658, 6657, 6678, 6656, 6679, 6655, 6680, 6654, 6681, 6683, 14178, 14052, 14282, 6462, 14039/1, 14045, 14286, 14156, 6631, 6635/2, 6499, 6500,			

LELŐHELY					
SZÁM	AZONOSÍTÓ	NÉV	VÉDELEM	BÍRSÁG KATEGÓRIA	VÉDÉSI JOGI AKTUS
		6502, 6504, 6505, 6506, 6507, 6509, 6470, 6472, 6473, 6474, 6475, 6476, 6477/1, 6477/2, 6479, 6480, 6481, 6482, 6483, 6484, 6485, 6486, 6487, 6488, 6489, 6490, 6491, 6492, 6635/1, 6661, 6667, 6673, 6677/3, 7134, 7135, 7136, 7137, 7139, 7143, 7145/1, 7145/2, 7148, 6510, 6511, 6512, 6516, 6518, 6519, 6520, 6522, 6523, 6524, 6526, 6547, 6555/1, 6556/2, 6557/6, 6571, 6576, 6577, 7322, 14420, 14284, 14283, 13999/1, 7146, 6703/1, 6699, 6702, 6703/2, 6705, 6713, 13990, 13991, 13994, 13995, 13996, 13997, 14279, 14281, 14165/2, 14248, 14249/1, 14249/2, 14419, 14013/1, 14014, 14019, 14023, 14026, 14028, 14032, 14046, 14047, 14050, 14051, 14054, 14057, 14059, 14061, 14062, 14063, 14064, 14070, [...]			
188	76431	Ostrom utca 5.	kiemelten védett	I.	117641/1994 XXVII. 592 MKM
		HRSZ.: 14047, 14044/1, 14045			
189	76433	Logodi utca 49.	szakmai	-	-
		HRSZ.: 6739, 6723			
190	76435	Tárnok u. 12.	fokozottan védett	I.	2/2005. (I. 24.) NKÖM
		HRSZ.: 6506			
191	80581	Pala utca 8.	szakmai	-	-
		HRSZ.: 14313			
192	85111	Toldy Ferenc utca 4. előtt	szakmai	-	-
		HRSZ.: 14178			
193	85113	Lovas út 6/a.	szakmai	-	-
		HRSZ.: 6755/3			
194	85115	Logodi utca 31.	szakmai	-	-
		HRSZ.: 6752/2			
195	85117	Logodi utca 19-21.	szakmai	-	-
		HRSZ.: 7117			
196	85119	Várfok utca 7-9.	szakmai	-	-
		HRSZ.: 13985			

M1. táblázat: Régészeti lelőhelyek
Forrás: Miniszterelnökség előzetes adatszolgáltatása

3.2 Műemlékek és általános műemléki védelem alatt álló elemek jegyzéke

MŰEMLÉK					
TÖRZSSZÁM	AZONOSÍTÓ	CÍM	NÉV	BÍRSÁG KATEGÓRIA	HRSZ
15037	13014	Hess András tér 2.	Domonkosok egykori kolostorának maradványai	I.	6536
15036	13015	Hess András tér 1., Szentháromság tér 5.	egykori jezsuita kollégium	I.	6536
15157	13018	Fő utca 30-32.	Volt Kapucinus templom	II.	14287/2, 14286
15157	13019	Corvin tér 14.	Kolostor	II.	14287/2, 14286
15093	13022	Úri utca 49.	régi templom	I.	6641/3, 6641/2, 6641/1
15093	13023	Úri utca 49.	Kolostor	I.	6641/1, 6641/2, 6641/3
15068	15555	Táncsics Mihály utca 9.	Börtönépület (eredetileg lőportár)	I.	6546

MŰEMLÉK					
TÖRZSSZÁM	AZONOSÍTÓ	CÍM	NÉV	BÍRSÁG KATEGÓRIA	HRSZ
15128	15583	Döbrentei utca 9.	Épület, régi vendégfogadó	II.	6267/1, 6267/2
15848	15607	Szent György tér 6.	palota maradványai	I.	6452/1, 6456/1
15879	15611	Úri utca 33.	Fal	II.	6656
15991	15628	Szalag u. 19.	Ágostonos kolostortemplom	II.	14283
15991	15629	Szalag u. 19.	temető	II.	14283
15991	15630	Szalag u. 19.	kápolna	II.	14283
15991	15631	Szalag u. 19.	kapuzat	II.	14283
15848	17269	Szent György tér 6.	palotát körülvevő erődrendszer	I.	6452/1, 6452/3
15131	18145	Öntőház utca 11.	Várkert bazárhoz északról csatlakozó ház	I.	6452/2
15131	18146	Sándor Móric lépcső 1.	Várkert bazárhoz délről csatlakozó ház	I.	6452/2
15131	18147	Ybl Miklós tér 2-6.	Várkert bazár	I.	6452/2
15002	72	Anna utca 1., Tárnok utca 18.	Egyemeletes lakóház	I.	6501
15003	73	Anna utca 2., Tárnok utca 16.	Egyemeletes lakóház	II.	6504
15004	74	Bécsikapu tér 1.	Egyemeletes lakóház	II.	6561/1
15005	75	Bécsikapu tér 5.,Peterman bíró utca 2.	Sarokház	II.	6621
15006	76	Bécsikapu tér 6.	Ház	II.	6620
15007	77	Bécsikapu tér 7.	Volt Grigely-ház	II.	6619
15008	78	Bécsikapu tér 8., Kard utca 1.	Sarokház	II.	6618
15009	71	Anjou bástya, Tóth Árpád sétány, Dísz tér 2., Dísz tér 6., Dísz tér 7., Babits Mihály sétány ...	Budavár falai	I.	6530, 6541, 6542, 6551, 6563, 6632, 6453/2, 7124/2, 14208, 6534, 6533, 14223, 14225, 6453/1, 6455/1, 6696/2, 6696/1, 6469, 6524, 6527/2, 6531, 6514, 6515, 14363/1, 14363/2, 6452/1, 6452/2, 6452/3, 14207, 14210,

MŰEMLÉK					
TÖRZSSZÁM	AZONOSÍTÓ	CÍM	NÉV	BÍRSÁG KATEGÓRIA	HRSZ
					14214, 14217, 6546, 14060/2, 14339/3, 6525, 6458, 14220, 14221, 14222
15010	79	Dísz tér 3.	Kétemeletes lakóház	II.	6518
15011	80	Dísz tér 4-5.	Emeletes Irodaépület	II.	6519
15012	81	Dísz tér 10., Tóth Árpád sétány 8.	Ház	II.	6476
15013	82	Dísz tér 11., Tóth Árpád sétány 7.	Ház	II.	6475
15014	83	Dísz tér 12., Tóth Árpád sétány 6.	Ház	II.	6474
15015	84	Dísz tér 13., Tóth Árpád sétány 5.	Ház	II.	6473
15016	85	Dísz tér 15., Tóth Árpád sétány 3.	De la Motte-palota	I.	6471
15017	86	Fortuna utca 3.	Ház	II.	6586
15018	87	Fortuna utca 4., Fortuna köz 1.	Volt Fortuna Szálló	II.	6601
15019	88	Fortuna u. 5.	Egyemeletes lakóház	II.	6585/2
15020	89	Fortuna utca 6.	Ház	II.	6600
15021	90	Fortuna utca 7.	Ház	II.	6584/1
15022	91	Fortuna utca 8.	Ház	II.	6599
15023	92	Fortuna utca 9 .	Ház	II.	6574
15024	93	Fortuna utca 10 .	Ház	II.	6598
15025	94	Fortuna utca 11 .	Ház	II.	6573
15026	95	Fortuna utca 12 .	Ház	II.	6597
15027	96	Fortuna utca 13 .	Ház	II.	6572
15028	97	Fortuna utca 14 .	Ház	II.	6596
15029	98	Fortuna utca 17 .	Ház	II.	6570
15030	99	Fortuna utca 18., Kard utca 2.	Középkori épületmaradványok	II.	6594
15031	100	Fortuna utca 19.	Ház	II.	6569
15032	101	Fortuna utca 23.	Ház	II.	6567
15033	102	Fortuna utca 25.	Ház	II.	6566
15034	103	Halászbástya	Halászbástya épülete díszlépcsővel	I.	14217, 6531, 6533
15035	112	Kard utca 4.	Ház	II.	6610
15036	104	Hess András tér 1 -2., Szentháromság tér 5., Ibolya utca 2., Hess András tér 1.	Szent Miklós templom maradványai	I.	6536, 6534
15037	105	Hess András tér 2., Ibolya utca 2., Szentháromság tér 5.	Domonkosok egykori temploma tornyának maradványai	I.	6536
15038	106	Hess András tér 3., Fortuna utca 1., Táncsics Mihály utca 2.	A Vörös Sün ház	II.	6587
15039	107	Hess András tér 4., Szentháromság tér 6.	Épület	II.	6590

MŰEMLÉK					
TÖRZSSZÁM	AZONOSÍTÓ	CÍM	NÉV	BÍRSÁG KATEGÓRIA	HRSZ
15041	109	Kapisztrán tér 1., Anjou bástya 7., Országház utca 34.	Épület, ma Állami Nyomda	II.	6635/2, 6635/1
15042	110	Kapisztrán tér 2-4., Anjou bástya 8., Tóth Árpád sétány 40.	Régi Nándor-laktanya	I.	6636
15043	111	Kapisztrán tér 6., Úri utca 55.	volt Mária Magdolna (Helyőrségi) templom tornya és falmaradványai	I.	6639/1, 6639/2
15044	113	Móra Ferenc utca 2-4., Dísz tér 9., Tóth Árpád sétány 9.	Ház	II.	6477/2, 6477/1
15047	129	Országház utca 5., Fortuna köz 3.	Ház	II.	6602
15048	130	Országház utca 6.	Ház romos maradványai	II.	6664
15049	131	Országház utca 7.	Ház	II.	6603
15050	132	Országház utca 8.	Ház	II.	6663
15051	133	Országház utca 9.	Ház	II.	6604
15052	134	Országház utca 10.	Ház	II.	6662
15053	135	Országház utca 11.	Ház	II.	6605
15054	114	Országház utca 13.	Ház	II.	6606
15055	115	Országház utca 14., Dárda utca 2.	Sarokház	II.	6660
15056	116	Országház utca 16., Dárda utca 1.	Ház	II.	6647
15057	117	Országház utca 17.	Ház	II.	6608
15058	118	Országház utca 18.	Ház	II.	6646
15059	145	Színház utca 1-3.	Várszínház, volt Karmelita templom	I.	6459
15060	146	Színház u. 5-11.	karmelita rendház	I.	6460
15061	152	Táncsics Mihály utca 1., Ibolya utca 1.	Egyemeletes lakóház	I.	6540, 6541
15062	153	Táncsics Mihály utca 3.	Ház	II.	6543/3
15063	154	Táncsics Mihály utca 4.	Ház	II.	6585/1
15064	155	Táncsics Mihály utca 5.	Ház	II.	6543/5, 6543/6
15065	156	Táncsics Mihály utca 6.	Ház	II.	6584/2
15066	157	Táncsics Mihály utca 7.	Volt Erdődy-palota	I.	6545
15067	158	Táncsics Mihály utca 8.	Ház	II.	6583
15068	159	Táncsics Mihály utca 9.	József-kaszárnya	I.	6546
15069	160	Táncsics Mihály utca 10.	Ház	II.	6582
15070	150	Táncsics Mihály utca 12.	Egyemeletes lakóház	II.	6581
15071	162	Táncsics Mihály utca 14.	Ház	II.	6580
15072	163	Táncsics Mihály utca 15.	Ház	II.	6550
15073	164	Táncsics Mihály utca 16.	Ház	II.	6579
15074	151	Táncsics Mihály utca 17., Babits köz 1.	Ház	II.	6553/1, 6553/2
15075	166	Táncsics Mihály utca 21-23., Babits Mihály köz 2.	Egyemeletes lakóház	II.	6556/1, 6557/5, 6556/2, 6557/3, 6557/4, 6557/6
15076	167	Táncsics Mihály utca 24 ., Fortuna utca 21.	Ház	II.	6575
15077	147	Táncsics Mihály utca 25.	Ház	II.	6557/3

MŰEMLÉK					
TÖRZSSZÁM	AZONOSÍTÓ	CÍM	NÉV	BÍRSÁG KATEGÓRIA	HRSZ
15078	165	Táncsics Mihály utca 18.	Egyemeletes lakóház	II.	6578
15079	161	Táncsics Mihály utca 13.	Ház	II.	6549
15080	148	Táncsics Mihály utca 26.	Ház	II.	6568
15081	149	Táncsics Mihály utca 27.	Ház	II.	6558
15082	168	Tárnok utca 1.	Ház	II.	6522
15083	169	Tárnok utca 3.	Ház	II.	6523
15084	199	Úri utca 38., Nőegylet utca 2., Tóth Árpád sétány 27.	Sarokház	II.	6681
15085	200	Úri utca 39., Dárda utca 4.	Sarokház	II.	6653
15086	201	Úri utca 40., Nőegylet utca 1., Tóth Árpád sétány 28.	Ház	II.	6683
15087	202	Úri utca 41., Dárda utca 3.	Kis templom maradványai	II.	6651
15088	203	Úri utca 42-44., Tóth Árpád sétány 29., Úri utca 42.	Ház	II.	6684/2
15089	204	Úri utca 43.	Ház	II.	6650
15090	205	Úri utca 45.	Ház	II.	6649
15091	206	Úri utca 47.	Egyemeletes lakóház	II.	6641/1, 6641/2, 6641/3
15092	207	Úri utca 48-50., Tóth Árpád sétány 30.	Ház	II.	6685
15093	208	Úri utca 49., Országház utca 28.	Volt Klarissza templom és kolostor	I.	6641/1, 6641/2, 6641/3
15094	209	Úri utca 51., Országház utca 30.	Hivatali épület	II.	6641/1, 6641/2, 6641/3
15095	210	Úri utca 52., Tóth Árpád sétány 31.	Ház	II.	6686
15096	211	Úri utca 53., Országház utca 32.	Volt Ferences kolostor	I.	6641/1, 6641/2, 6641/3
15098	213	Úri utca 62., Lant utca 2., Tóth Árpád sétány 35.	Sarokház	II.	6690
15099	214	Úri utca 64-66., Tóth Árpád sétány 36.	Középkori épület maradványai	II.	6692
15100	215	Úri utca 70., Tóth Árpád sétány 38.	Lakóház	II.	6694
15101	6	Attila utca	Tabáni r.k. templom	II.	6263
15102	7	Attila út 15., Váralja utca 45.	Ház	II.	6338
15103	8	Attila út 21., Váralja utca 37.	Pince a Mayerffy-féle hordóval együtt	II.	6341, 6342
15106	10	Batthyány tér 3.	Ház	II.	14126/4
15107	11	Batthyány tér 4., Gyorskocsi utca 3.	Volt Fehérkereszt szálló	II.	14128
15108	12	Fő utca 39.	Felső-vízivárosi r. k. templom	I.	14442
15109	13	Batthyány Lajos tér 7., Aranyhal utca 1.	plébániaépület	I.	14441/1, 14441/2
15110	14	Batthyány Lajos utca 25.	Ház	II.	13917
15112	16	Clark Ádám tér	Az alagút keleti bejárata	I.	14398

MŰEMLÉK					
TÖRZSSZÁM	AZONOSÍTÓ	CÍM	NÉV	BÍRSÁG KATEGÓRIA	HRSZ
15114	18	Corvin János tér 2., Bem József rakpart 16.	Ház	II.	14420
15115	19	Corvin János tér 3.	Ház	II.	14420
15116	20	Corvin János tér 4.	Ház	II.	14420
15117	21	Corvin János tér 5.	Ház	II.	14420
15119	24	Donáti utca 2., Hunyadi János út 21.	Sarokház	II.	14172
15120	25	Donáti utca 32., Franklin utca 3.	Egyemeletes lakóház	II.	14088
15121	26	Donáti utca 34., Toldy Ferenc utca 13.	Ház	II.	14089
15122	27	Donáti utca 36., Toldy Ferenc utca 15.	Ház	II.	14090
15123	35	Fő utca 4.	Ház	II.	14336
15124	33	Fő utca 1., Bem József rakpart 1.	Ház	II.	14402
15125	56	Kapucinus utca 9., Pala utca 5.	Sarokház	II.	14292/2
15126	32	Döbrentei utca 17.	Ház	II.	6255
15127	31	Döbrentei utca 15.	Sarokház	II.	6259
15128	29	Döbrentei utca 9.	Lakóház	II.	6267/1, 6267/2
15130	70	Ybl Miklós tér	Várkert kioszk	I.	14386
15131	69	Ybl Miklós tér 2-6., Öntőház utca 11., Sándor Móric lépcső 1.	Várkert bazár és csatlakozó házak	I.	6452/2
15132	68	Toldy Ferenc utca 9., Donáti utca 30 ., Franklin utca 6.	Iskola	II.	14156
15134	66	Szilágyi Dezső tér	Református templom	II.	14431
15135	65	Szarvas tér 1., Váralja utca 49.	Sarokház	II.	6336
15136	64	Szalag utca 20.	Ház	II.	14248
15137	62	Szalag utca 18.	Ház	II.	14247/4
15138	61	Szalag utca 12.	Ház	II.	14242
15139	59	Pala utca 8.	Ház	II.	14313
15142	57	Krisztina tér	Krisztinavárosi r.k. templom	II.	7543/2, 7543/1
15143	55	Jégverem utca 2., Fő utca 7., Bem József rakpart 4.	Ház	II.	14405
15144	54	Jégverem utca 1., Fő utca 9 ., Bem József rakpart 5.	Ház	II.	14407
15146	52	Iskola utca 31., Gyorskocsi utca 2-4., Markovits Iván utca 3.	Ház	II.	14116
15147	51	Iskola utca 28., Franklin utca 2.	Sarokház	II.	14152/1
15148	50	Iskola utca 20., Vám utca 6.	Sarokház	II.	14270
15150	48	Iskola utca 14.	Egyemeletes lakóház	II.	14265
15152	46	Hunyadi János út 18., Csónak utca 7.	Egyemeletes lakóház	II.	14349
15153	44	Hadnagy utca 8-10., Hegyalja út mentén	Szent Imre, volt Rác fürdő	I.	5973
15154	43	Fő utca 43., Bem József rakpart 28., Csalogány utca 2.	Volt Marczibányi-féle menház	II.	14448/1

MŰEMLÉK					
TÖRZSSZÁM	AZONOSÍTÓ	CÍM	NÉV	BÍRSÁG KATEGÓRIA	HRSZ
15155	41	Fő utca 41., Bem József rakpart 29.	Volt Erzsébetiek temploma	I.	14448/3
15156	42	Fő utca 41., Batthyány Lajos tér 1., Bem József rakpart 28.	Volt Erzsébetiek kórháza	I.	14448/4
15157	40	Fő utca 30-32., Corvin János tér 14., Ponty utca 1-3.	Volt Kapucinus templom és kolostor	II.	14286, 14287/2
15158	39	Fő utca 20., Pala utca 3.	Ház	II.	14293
15160	36	Fő utca 5., Bem József rakpart 3.	Ház	II.	14404
15839	119	Országház utca 19., Kard utca 6.	Sarokház	II.	6609
15840	120	Országház utca 20.	Ház	II.	6645
15841	121	Országház utca 21 ., Kard utca 5.	Sarokház	II.	6612
15842	122	Országház utca 22.	Ház	II.	6644
15843	123	Országház utca 23.	Ház	II.	6614
15844	124	Országház utca 24.	Ház	II.	6643
15845	125	Országház utca 26.	"Kis Országház"	II.	6641/1, 6641/2, 6641/3
15846	126	Országház utca 28-30-32., Országház utca 28.	Egykori Budai Országház	II.	6641/1, 6641/2, 6641/3
15847	136	Petermann bíró utca 9., Országház utca 31.	Sarokház	II.	6630
15848	138	Szent György tér 6.	Volt Királyi palota	I.	6452/1, 6452/3, 6452/2
15849	137	Szent György tér 1-2-3., Szent György tér 1-2.	Sándor-palota	I.	6457
15850	139	Szentháromság tér	Mátyás templom	I.	6532
15851	141	Szentháromság tér	Szentháromság-oszlop	II.	6531
15852	140	Szentháromság tér 2., Tárnok utca 28., Úri utca 21.	Régi budai városháza	II.	6494
15853	142	Szentháromság utca 5.	Ház	II.	6670
15854	143	Szentháromság utca 7.	Ház	II.	6671
15855	170	Tárnok utca 5.	Ház	II.	6524
15856	171	Tárnok utca 6., Úri utca 5.	Ház	II.	6510
15857	172	Tárnok utca 7.	Ház	II.	6526
15858	173	Tárnok utca 10.	Sarokház	II.	6507
15859	174	Tárnok utca 13., Tárnok utca 9-11.	Romépület	II.	6527/1, 6527/2
15860	175	Tárnok utca 14.	Ház	II.	6505
15861	176	Tárnok utca 20., Balta köz 2.	Sarokház	II.	6500
15862	177	Úri utca 6., Tóth Árpád sétány 12.	Ház	II.	6481
15863	178	Úri utca 8., Tóth Árpád sétány 13.	Ház	II.	6482
15864	179	Úri utca 9.	Sarokház	II.	6507
15865	180	Úri utca 13., Tárnok utca 14., Anna utca 4.	Sarokház	II.	6505

MŰEMLÉK					
TÖRZSSZÁM	AZONOSÍTÓ	CÍM	NÉV	BÍRSÁG KATEGÓRIA	HRSZ
15866	181	Úri utca 14., Tóth Árpád sétány 16.	Ház	II.	6485
15867	182	Úri utca 16., Tóth Árpád sétány 17.	Ház	II.	6486
15868	183	Úri utca 17., Balta köz 4.	Egyemeletes lakóház	II.	6499
15869	184	Úri utca 18., Tóth Árpád sétány 18.	Ház	II.	6487
15870	185	Úri utca 19., Balta köz 3.	Ház	II.	6497
15871	186	Úri utca 20., Tóth Árpád sétány 19.	Ház	II.	6488
15872	187	Úri utca 22., Tóth Árpád sétány 20.	Ház	II.	6489
15873	188	Úri utca 24., Tóth Árpád sétány 21.	Ház	II.	6490
15874	189	Úri utca 25.	Ház	II.	6672
15875	190	Úri utca 27.	Ház	II.	6659
15876	191	Úri utca 29.	Ház	II.	6658
15877	192	Úri utca 31.	Ház	II.	6657
15878	193	Úri utca 32., Tóth Árpád sétány 24.	Kapualj	II.	6678
15879	194	Úri utca 33.	Ház	II.	6656
15880	195	Úri utca 34., Tóth Árpád sétány 25.	Ház	II.	6679
15881	196	Úri utca 35.	Ház	II.	6655
15882	197	Úri utca 36., Tóth Árpád sétány 26.	Ház	II.	6680
15883	198	Úri utca 37.	Egyemeletes lakóház	II.	6654
15884	212	Úri utca 58., Tóth Árpád sétány 33.	Egyemeletes lakóház	II.	6688
15885	5	Apród utca 1-3.	Semmelweis szülőháza	I.	6332
15886	28	Döbrentei tér 9.	Rudasfürdő	I.	5542, 5540, 5539, 5541
15887	34	Fő utca 3., Bem József rakpart 2.	Épület	II.	14403
15898	45	Hunfalvy utca 2., Ilona lépcső 3.	Lakóépület	II.	14065
15907	216	Úri utca 72., Tóth Árpád sétány 39.	Sarokház	II.	6695
15926	144	Szentháromság tér 6.	Volt Pénzügyminisztérium	II.	6590
15955	37	Fő utca 15., Bem József rakpart 8., Pala utca 2.	Épület	I.	14409, 14409
15979	30	Döbrentei Gábor utca 10., Groza Péter rakpart 10.	Lakóház	I.	6234, 6234
15991	63	Szalag u. 19.	Lakóépület	II.	14283, 14283
16071	11185	Úri u. 54-56.	Mailáth-palota	II.	6687
16090	11468	Szent György utca 3., Dísz tér 17.	Honvéd Főparancsnokság	II.	6462
16153	11339	Toldy Ferenc u. 80.	Lakóház	II.	14042
16179	11737	Jégverem u. 5.	Sőtér-villa	I.	14316
16180	11738	Szilágyi Dezső tér 1.	Lakóépület	I.	14434
16227	12332	Hunyadi János út 3.	Északkeleti Vasút Társaság Székháza, Postapalota	I.	14335
16228	12218	Gellérthegy u. 33.	Lakóépület	I.	7246/2

MŰEMLÉK					
TÖRZSSZÁM	AZONOSÍTÓ	CÍM	NÉV	BÍRSÁG KATEGÓRIA	HRSZ
16289	12221	Corvin tér 8.	Budai Vigadó	I.	14277
16290	12523	Fő utca 21.	Lakóház	II.	14413/2
16378	30737	Szentháromság tér	Szent István-emlékmű	I.	6531
16379	30816	Fő utca 11-13.	Andrássy-palota	II.	14408

M2. táblázat: Műemlékek
Forrás: Miniszterelnökség előzetes adatszolgáltatása

ÁLTALÁNOS MŰEMLÉKI VÉDELEM					
TÖRZSSZÁM	AZONOSÍTÓ	CÍM	NÉV	BÍRSÁG KATEGÓRIA	HRSZ
15040	108	Iskola lépcső	Gimnázium lépcső	III.	6534
15111	15	Bugát utca	Szt. Lázár templom romjai	III.	6749/2
15118	22	Corvin János tér 13.	Ház	III.	14279
15129	60	Szabó Ilonka utca 57., Jácint lépcső 3.	Lakóház	III.	14026
15133	67	Tabáni park	Középkori épületek maradványai	III.	6184, 6209
15140	58	Mária tér	Mária-szobor	III.	13911
15145	53	Iskola utca 32.	Ház	III.	14111/4
15149	49	Iskola utca 18.	Ház	III.	14268/2
15151	47	Iskola utca 12., Donáti utca 37.	Ház	III.	14263
15159	38	Fő utca 14-18.	Középkori épületmaradvány	III.	14323
15914	1120	Gellérthegy	A gellérthegyi díszkivilágítás transzformátorháza	III.	5413/3
16025	23	Csónak utca 1-3.	Arany-bástya	III.	14357
16091	11469	Országház utca 33.	Várfalrészlet	III.	6631, 6634
16147	11576	Aladár utca 1/b-3.	MOKTÁR Sportklubház	III.	7438/1
16148	11577	Czakó utca 15.	Lakóház	III.	7392

M3. táblázat: Általános műemléki védelem alatt álló elemek
Forrás: Miniszterelnökség előzetes adatszolgáltatása

3.3 Műemléki környezet jegyzéke

MŰEMLÉKI KÖRNYEZET			
TÖRZSSZÁM	AZONOSÍTÓ	NÉV	HRSZ
16147	13120	MOKTÁR Sportklubház műemléki környezete (Aladár utca 1/b-3.)	7449, 7448, 7447, 7446, 7443, 7442, 7441, 7440, 7437, 7436, 7424, 7399/3, 7398, 7396/9, 7396/7, 7396/6, 7396/10
16228	13122	Épület műemléki környezete (Gellérthegy utca)	7303/9, 7247, 7246/3, 7244, 7241/2, 7223, 7204/2, 7202, 5866, 7203, 6097
15152	17316	Egyemeletes lakóház ex-lege műemléki környezete	14234, 6523, 6522, 14339/3, 14353, 14350, 14233, 14348, 14347, 14354
15106	25850	Ház ex-lege műemléki környezete	14128, 14446, 14447/1, 14477/4, 14477/6, 23809/3, 14448/4, 14126/3
15979	25851	Lakóház ex-lege műemléki környezete	23810/1, 6229/1, 6229/2, 6233, 6235, 6247, 6261, 6262
15991	25852	Lakóépület ex-lege műemléki környezete	14248, 14254, 14284, 14311, 14282, 14281

MŰEMLÉKI KÖRNYEZET			
TÖRZSSZÁM	AZONOSÍTÓ	NÉV	HRSZ
15885	25853	Semmelweis szülőháza ex-lege műemléki környezete	6230/1, 6230/2, 6268, 6331, 6330, 6452/2, 6247, 6271/2, 6271/1
15114	25855	Ház ex-lege műemléki környezete	14254, 14278/1, 14278/2, 14279, 14280, 14281, 14311, 14419, 14427, 14477/4, 14477/6, 23809/3, 14278/3, 14282
15115	25857	Ház ex-lege műemléki környezete	14254, 14278/1, 14278/2, 14278/3, 14279, 14280, 14281, 14282, 14311, 14419, 14427, 14477/4, 14477/6, 23809/3
15116	25859	Ház ex-lege műemléki környezete	14254, 14278/1, 14278/2, 14278/3, 14279, 14280, 14281, 14282, 14311, 14419, 14427, 14477/4, 14477/6, 23809/3
15117	25861	Ház ex-lege műemléki környezete	14254, 14278/1, 14278/2, 14278/3, 14279, 14280, 14281, 14282, 14311, 14419, 14427, 14477/4, 14477/6, 23809/3
15120	25868	Egyemeletes lakóház ex-lege műemléki környezete	14087, 14089, 14111/1, 14155, 14156, 14231
15101	25950	Tabáni r.k. templom ex-lege műemléki környezete	5224/2, 5243, 5310, 5314/2, 5692/1, 5966, 5973, 6000, 6184, 6228, 6255, 6259, 6260, 6261, 6272, 6172, 6264/1, 6264/2
15102	25951	Ház ex-lege műemléki környezete	5224/2, 5243, 5310, 5314/2, 5692/1, 6000, 6112, 6171, 6172, 6318, 6329, 6335, 6337, 6339/1, 6452/3, 6452/2
15103	25952	Pince a Mayerffy-féle hordóval együtt ex-lege műemléki környezete	5220, 5221, 5222, 5223, 5224/2, 5692/1, 5966, 6000, 6112, 6171, 6172, 6318, 6329, 6335, 6339/2, 6343/1, 6452/2, 6452/3
15110	25953	Ház ex-lege műemléki környezete	13913, 13914, 13916, 13918/2, 14001, 14018, 14019
15107	25954	Volt Fehérkereszt szálló ex-lege műemléki környezete	14122, 14123, 14124, 14125, 14126/1, 14126/3, 14126/4, 14129, 14445, 14446, 14447/1, 14477/4, 14477/6, 23809/3
15108	25955	Felső-vízivárosi r. k. templom ex-lege műemléki környezete	14128, 14129, 14130, 14131, 14132, 14440/10, 14440/11, 14440/9, 14441/1, 14443, 14444, 14445, 14447/1
15109	25956	plébániaépület ex-lege műemléki környezete	14440/4, 14440/9, 14442, 14444, 14445, 14446, 14448/4, 14477/4, 14477/6, 14440/11
15112	25958	Az alagút keleti bejárata ex-lege műemléki környezete	14335, 14337/1, 14337/2, 14338, 14339/3, 14362, 14363/1, 14363/2, 14365, 14366, 14367, 14368, 14384, 14387/1, 14387/2, 14392, 14393, 14394, 14396, 14397, 14401, 14402, 14417, 14477/4, 14477/6, 23809/3, 23810/1, 6452/1, 14400, 6458
15119	25959	Sarokház ex-lege műemléki környezete	14168, 14173/2, 14173/3, 14219, 14229, 14230, 14232, 14238/1, 14238/2, 14239, 14240, 14339/3, 14354, 14231
15121	25960	Ház ex-lege műemléki környezete	14087, 14088, 14090, 14111/1, 14167, 14231, 14083/2
15122	25961	Ház ex-lege műemléki környezete	14083/1, 14083/2, 14089, 14091, 14107, 14111/1, 14167, 14231
15128	25962	Lakóház ex-lege műemléki környezete	5809, 5866, 6097, 6112, 6172, 6233, 6247, 6262, 6268, 6271/1, 6272, 6318, 6329, 7281, 6264/1, 7377, 7376, 6106, 5841
15127	25963	Sarokház ex-lege műemléki környezete	6228, 6235, 6236, 6247, 6255, 6260, 6261, 6263, 6264/1
15126	25965	Ház ex-lege műemléki környezete	5222, 5223, 5224/2, 5692/1, 5966, 5973, 6000, 6184, 6228, 6236, 6239, 6240, 6247, 6259, 6263, 6172
15124	25966	Ház ex-lege műemléki környezete	14335, 14336, 14337/1, 14337/2, 14384, 14387/2, 14392, 14393, 14394, 14396, 14397, 14398, 14400, 14401, 14417, 14477/4, 14477/6, 23809/3, 14403
15887	25967	Épület ex-lege műemléki környezete	14335, 14336, 14402, 14404, 14417, 14477/4, 14477/6, 23809/3
15123	25969	Ház ex-lege műemléki környezete	14335, 14337/1, 14338, 14402, 14403, 14417

MŰEMLÉKI KÖRNYEZET			
TÖRZSSZÁM	AZONOSÍTÓ	NÉV	HRSZ
15160	25970	Ház ex-lege műemléki környezete	14334, 14335, 14403, 14405, 14417, 14477/4, 14477/6, 23809/3
15955	25971	Épület ex-lege műemléki környezete	14323, 14408, 14410, 14411, 14417, 14477/4, 14477/6, 23809/3
15158	25976	Ház ex-lege műelméki környezete	14292/1, 14292/2, 14309, 14323, 14410, 14411, 14417
15157	25980	Volt Kapucinus templom és kolostor ex-lege műemléki környezete	14271, 14277, 14278/1, 14278/2, 14278/3, 14279, 14284, 14288, 14289, 14294, 14298/2, 14299, 14415, 14416, 14417, 14418, 14419
15155	25982	Volt Erzsébetiek temploma ex-lege műemléki környezete	14447/2, 14448/1, 14448/4, 13877/1, 14448/2
15156	25984	Volt Erzsébetiek kórháza ex-lege műemléki környezete	13877/1, 13878, 13881, 14126/3, 14441/1, 14441/2, 14442, 14444, 14445, 14446, 14447/1, 14447/2, 14448/2, 14448/3, 14477/4, 14477/6, 23809/3
15154	25987	Volt Marczibányi-féle menház ex-lege műemléki környezete	13874/2, 13875/7, 13877/1, 14448/2, 14448/3, 14449/2, 14449/1, 14451, 14472, 14447/2
15153	25990	Szent Imre, volt Rác fürdő ex-lege műemléki környezete	5692/1, 5692/2, 5966, 6000, 6001, 6171, 6172, 6184, 6209, 6228, 6240, 6241, 6247, 6255, 6259, 6263, 6268, 6271/1, 6318, 6329, 6331, 6335, 6336, 6337, 23810/1, 5809, 5841, 5866, 5959, 5960, 6112, 6229/1, 6229/2, 6272, 7376, 7377, 5314/2, 5317, 5320/1, 5321, 5322/1, 5324, 5328, 5329, 5413/3, 6264/1, 6264/2
15898	25992	Lakóépület ex-lege műemléki környezete	14056, 14064, 14066, 14067, 14194, 14206, 6542, 6546
15150	25996	Egyemeletes lakóház ex-lege műemléki környezete	14261, 14263, 14271, 14274, 14275
15149	25998	Ház ex-lege műemléki környezete	14261, 14270, 14271, 14272
15148	26000	Sarokház ex-lege műemléki környezete	14145, 14147, 14261, 14268/2, 14271, 14272, 14146
15147	26001	Sarokház műemléki környezete	14111/5, 14111/7, 14151/1, 14154, 14271, 14133, 14147, 14152/2
15146	26002	Ház ex-lege műemléki környezete	14108, 14117, 14125, 14129, 14130, 14131, 14271
15144	26004	Ház ex-lege műemléki környezete	14326, 14327, 14405, 14406, 14408, 14477/4, 14477/6, 23809/3, 14417
15143	26005	Ház ex-lege műemléki környezete	14331, 14332, 14334, 14404, 14406, 14407, 14417, 14477/4, 14477/6, 23809/3
15125	26006	Sarokház ex-lege műemléki környezete	14292/1, 14293, 14294, 14295, 14296, 14297, 14309, 14322, 14323
15142	26009	Krisztinavárosi r.k. templom ex-lege műemléki környezete	5866, 7071/13, 7078/1, 7079, 7090, 7159, 7172, 7173, 7174, 7175, 7221, 7223, 7224, 7225, 7226, 7541, 7544/1, 7595, 7596
15139	26015	Ház ex-lege műemléki környezete	14295, 14305, 14306, 14307, 14308, 14309, 14310, 14315, 14317, 14319, 14320, 14321, 14314
15138	26088	Ház ex-lege műemléki környezete	14240, 14241, 14243, 14245, 14284, 14311
15137	26089	Ház ex-lege műemléki környezete	14245, 14247/3, 14248, 14284, 14311
15136	26090	Ház ex-lege műemléki környezete	14247/2, 14247/3, 14247/4, 14249/1, 14249/3, 14254, 14283, 14284, 14311
15135	26092	Sarokház ex-lege műemléki környezete	5314/2, 5320/1, 5692/1, 5966, 5973, 6000, 6112, 6171, 6172, 6184, 6228, 6267/2, 6268, 6271/1, 6272, 6318, 6329, 6331, 6335, 6337, 6264/1, 6264/2

MŰEMLÉKI KÖRNYEZET			
TÖRZSSZÁM	AZONOSÍTÓ	NÉV	HRSZ
15134	26093	Református templom ex-lege műemléki környezete	14274, 14275, 14276, 14277, 14428/1, 14428/2, 14429, 14430/1, 14430/2, 14433, 14434, 14477/4, 14477/6, 23809/3, 14432
15132	26095	Iskola ex-lege műemléki környezete	14087, 14088, 14146, 14147, 14149, 14151/2, 14153, 14154, 14155, 14158, 14159/1, 14159/2, 14167, 14188/1, 14190, 14192, 14231, 14261
15131	26096	Várkert bazár és csatlakozó házak ex-lege műemléki környezete	14373/2, 14382, 14384, 14386, 14387/1, 14387/2, 14388, 23810/1, 6229/1, 6229/2, 6230/2, 6247, 6271/1, 6271/2, 6330, 6331, 6332, 6335, 6336, 6337, 6338, 6339/1, 6339/2, 6341, 6342, 6343/1, 6343/2, 6343/3, 6346, 6452/1, 6452/3
15130	26098	Várkert kioszk ex-lege műemléki környezete	6229/2, 6230/2, 6247, 6271/2, 6330, 6452/2, 14387/1, 14387/2
15002	26099	Egyemeletes lakóház ex-lege műemléki környezete	6499, 6500, 6502, 6503, 6504, 6505, 6513, 6527/1, 6527/2
15003	26100	Egyemeletes lakóház ex-lege műemléki környezete	6501, 6503, 6505, 6513, 6527/2
15004	26102	Egyemeletes lakóház ex-lege műemléki környezete	6551, 6558, 6561/2, 6563, 6564, 6565/1, 6619, 6620, 6621, 6622, 6627
15005	26104	Sarokház ex-lege műemléki környezete	6617, 6620, 6622, 6627, 6628, 6616, 6563
15006	26201	Ház ex-lege műemléki környezete	6551, 6561/1, 6561/2, 6563, 6615, 6616, 6619, 6621, 6627
15007	26203	Volt Grigely-ház ex-lege műemléki környezete	6551, 6561/1, 6561/2, 6563, 6614, 6615, 6618, 6620
15008	26204	Sarokház ex-lege műemléki környezete	6561/1, 6563, 6564, 6565/1, 6565/2, 6593, 6594, 6611, 6613, 6614, 6619
15010	26207	Kétemeletes lakóház ex-lege műemléki környezete	14339/3, 14354, 14356, 14357, 6471, 6472, 6473, 6474, 6514, 6516, 6519
15012	26208	Ház ex-lege műemléki környezete	6469, 6475, 6477/1, 6477/2, 6512, 6513, 6514, 6521/1, 6522, 7121/1, 7122, 7123, 7124/2, 7125
15013	26209	Ház ex-lege műemléki környezete	6453/2, 6469, 6474, 6476, 6514, 6519, 6520, 6521/1, 7123, 7124/2, 7125
15014	26210	Ház ex-lege műemléki környezete	6453/2, 6469, 6473, 6475, 6514, 6519, 7124/2
15015	26211	Ház ex-lege műemléki környezete	6453/2, 6469, 6472, 6474, 6514, 6518, 6519, 7124/2
15016	26212	De la Motte-palota ex-lege műemléki környezete	6453/2, 6469, 6470, 6472, 6514, 6516, 6518, 7124/2
15017	26217	Ház ex-lege műemléki környezete	6585/2, 6587, 6592, 6593, 6601, 6602
15018	26220	Volt Fortuna Szálló ex-lege műemléki környezete	6573, 6574, 6584/1, 6585/2, 6586, 6590, 6592, 6593, 6600, 6602, 6603, 6604
15019	26222	Egyemeletes lakóház ex-lege műemléki környezete	6584/1, 6584/2, 6585/1, 6586, 6587, 6593, 6601
15020	26223	Ház ex-lege műemléki környezete	6572, 6573, 6593, 6599, 6601, 6603, 6604, 6605
15021	26224	Ház ex-lege műemléki környezete	6574, 6584/2, 6585/1, 6585/2, 6593, 6601
15022	26225	Ház ex-lege műemléki környezete	6571, 6572, 6593, 6598, 6600, 6605

MŰEMLÉKI KÖRNYEZET			
TÖRZSSZÁM	AZONOSÍTÓ	NÉV	HRSZ
15023	26227	Ház ex-lege műemléki környezete	6573, 6582, 6583, 6584/1, 6584/2, 6593, 6601
15024	26228	Ház ex-lege műemléki környezete	6569, 6570, 6571, 6593, 6597, 6599, 6605, 6606, 6607
15025	26230	Ház ex-lege műemléki környezete	6572, 6574, 6581, 6582, 6600, 6593, 6601
15026	26231	Ház ex-lege műemléki környezete	6569, 6575, 6593, 6596, 6598, 6606, 6607
15027	26232	Ház ex-lege műemléki környezete	6571, 6573, 6579, 6580, 6581, 6593, 6599, 6600
15028	26235	Ház ex-lege műemléki környezete	6567, 6575, 6593, 6595, 6597, 6607, 6608
15029	26236	Ház ex-lege műemléki környezete	6569, 6571, 6576, 6577, 6578, 6593, 6597, 6598
15030	26239	Középkori épületmaradványok ex-lege műemléki környezete	6565/2, 6566, 6593, 6595, 6608, 6610, 6611, 6613, 6618
15031	26241	Ház ex-lege műemléki környezete	6570, 6575, 6576, 6593, 6597, 6598
15032	26242	Ház ex-lege műemléki környezete	6566, 6568, 6575, 6593, 6594, 6595, 6596
15033	26243	Ház ex-lege műemléki környezete	6565/1, 6565/2, 6567, 6568, 6593, 6594, 6595
15036	26248	Szent Miklós templom maradványai ex-lege műemléki környezete	14180/4, 14181/1, 14182/2, 14183/2, 14184/1, 14185/2, 14193, 14206, 14207, 14208, 14210, 14214, 14216, 14217, 6531, 6532, 6533, 6539, 6540, 6541, 6542, 6543/3, 6545, 6564, 6587, 6588, 6590
15037	26250	Domonkosok egykori temploma tornyának maradványai ex-lege műemléki környezete	14180/4, 14181/1, 14182/2, 14183/2, 14184/1, 14185/2, 14193, 14206, 14208, 14210, 14214, 14216, 14217, 6531, 6532, 6533, 6534, 6539, 6540, 6541, 6542, 6543/3, 6545, 6564, 6587, 6588, 6590
15038	26254	A Vörös Sün ház ex-lege műemléki környezete	6531, 6532, 6536, 6539, 6540, 6543/3, 6585/1, 6585/2, 6586, 6588, 6590, 6564, 6593, 6592
15039	26256	Épület ex-lege műemléki környezete	6494, 6513, 6527/1, 6527/2, 6529, 6531, 6532, 6536, 6587, 6588, 6592, 6593, 6601, 6602, 6634, 6646, 6647, 6652, 6660, 6661, 6662, 6663, 6664, 6665, 6666, 6667, 6675
15041	26259	Épület, ma Állami Nyomda ex-lege műemléki környezete	6622, 6630, 6631, 6634, 6635/2, 6636, 6638, 6639/2, 6641/1
15042	26262	Régi Nándor-laktanya ex-lege műemléki környezete	6469, 6493, 6632, 6635/1, 6635/2, 6638, 6639/1, 6639/2, 6641/1, 6695, 6696/1, 6696/2, 6725/2, 6726, 6727/1, 6727/4, 6727/5, 6729
15043	26263	volt Mária Magdolna (Helyőrségi) templom tornya és falmaradványai ex-lege műemléki környezete	6493, 6616, 6617, 6634, 6635/1, 6636, 6638, 6641/1, 6693, 6694, 6695
15035	26265	Ház ex-lege műemléki környezete	6594, 6608, 6609, 6611, 6612, 6613
15044	26266	Ház ex-lege műemléki környezete	6469, 6476, 6478, 6479, 6493, 6512, 6513, 6514, 6522, 7121/1, 7124/2, 7123
15054	26272	Ház ex-lege műemléki környezete	6597, 6598, 6605, 6607, 6634, 6641/1
15055	26273	Sarokház ex-lege műemléki környezete	6590, 6634, 6647, 6652, 6653, 6654, 6661

MŰEMLÉKI KÖRNYEZET			
TÖRZSSZÁM	AZONOSÍTÓ	NÉV	HRSZ
15056	26274	Ház ex-lege műemléki környezete	6590, 6634, 6646, 6651, 6652, 6653, 6660
15057	26275	Ház ex-lege műemléki környezete	6594, 6595, 6596, 6607, 6609, 6610, 6641/1
15058	26276	Ház ex-lege műemléki környezete	6590, 6592, 6645, 6647, 6650, 6651, 6634
15839	26277	Sarokház ex-lege műemléki környezete	6608, 6610, 6611, 6612, 6614, 6641/1, 6634
15840	26278	Ház ex-lege műemléki környezete	6592, 6602, 6634, 6644, 6646, 6650
15841	26279	Sarokház ex-lege műemléki környezete	6609, 6610, 6611, 6613, 6614, 6634, 6641/1
15842	26280	Ház ex-lege műemléki környezete	6602, 6603, 6634, 6643, 6645, 6650
15843	26281	Ház ex-lege műemléki környezete	6609, 6611, 6612, 6613, 6615, 6618, 6619, 6634, 6641/1
15844	26282	Ház ex-lege műemléki környezete	6602, 6603, 6604, 6634, 6641/2, 6641/3, 6650, 6644
15845	26283	"Kis Országház" ex-lege műemléki környezete	6493, 6603, 6604, 6605, 6606, 6607, 6608, 6609, 6611, 6612, 6614, 6615, 6616, 6634, 6635/1, 6636, 6639/1, 6639/2, 6643, 6649, 6687, 6688, 6689, 6690, 6691, 6692, 6693, 6694, 6695, 6638, 6650
15846	26284	Egykori Budai Országház ex-lege műemléki környezete	6493, 6603, 6604, 6605, 6606, 6607, 6608, 6609, 6611, 6612, 6614, 6615, 6616, 6634, 6635/1, 6636, 6638, 6639/1, 6639/2, 6643, 6649, 6650, 6687, 6688, 6689, 6690, 6691, 6692, 6693, 6694, 6695
15045	26285	Ház ex-lege műemléki környezete	6531, 6590, 6634, 6659, 6665, 6667, 6670, 6671
15046	26286	Ház ex-lege műemléki környezete	6634, 6659, 6664, 6666, 6590
15047	26287	Ház ex-lege műemléki környezete	6590, 6592, 6601, 6603, 6634, 6643, 6644, 6645, 6646
15048	26288	Ház romos maradványai ex-lege műemléki környezete	6590, 6634, 6657, 6659, 6663, 6665
15049	26289	Ház ex-lege műemléki környezete	6600, 6601, 6602, 6604, 6634, 6643, 6644
15050	26290	Ház ex-lege műemléki környezete	6590, 6634, 6655, 6656, 6657, 6662, 6664
15051	26291	Ház ex-lege műemléki környezete	6600, 6603, 6605, 6634, 6641/2, 6643
15052	26292	Ház ex-lege műemléki környezete	6590, 6634, 6654, 6655, 6656, 6661, 6663
15053	26293	Ház ex-lege műemléki környezete	6598, 6599, 6600, 6604, 6606, 6634, 6641/1, 6641/2
15847	26294	Sarokház ex-lege műemléki környezete	6617, 6622, 6631, 6634, 6635/1, 6638, 6628
15849	26295	Sándor-palota ex-lege műemléki környezete	14338, 14339/3, 14361, 14363/2, 14365, 14366, 14384, 14387/1, 14397, 14398, 14400, 23810/1, 6452/1, 6453/1, 6453/2, 6455/1, 6456/1, 6458, 6459, 6462, 6464, 7124/2, 7130, 7131, 7132, 7133, 7134, 14363/1, 14362
15848	26296	Volt Királyi palota ex-lege műemléki környezete	5866, 6097, 6172, 6271/2, 6310/1, 6310/2, 6310/3, 6310/4, 6310/5, 6329, 6330, 6331, 6332, 6335, 6336, 6337, 6338, 6339/1, 6339/2, 6341, 6342, 6343/1, 6343/2, 6343/3, 6346, 6348/3, 6348/4, 6349, 6350, 6351, 7124/2, 7130, 7131, 7132, 7133, 7134, 7135, 7136, 7137, 7138, 7139, 7140, 7223, 7247, 7258/3, 7263, 7279, 7280, 7281, 7286, 7288, 7289/1, 7293, 14363/2, 14365, 14366, 14367,

MŰEMLÉKI KÖRNYEZET			
TÖRZSSZÁM	AZONOSÍTÓ	NÉV	HRSZ
			14368, 14369, 14371/1, 14371/2, 14372, 14373/2, 14376, 14378, 14380, 14381, 14382, 14384, 14386, 14387/1, 14387/2, 14388, 23810/1, 6229/1, 6229/2, 6230/2, 6453/1, 6453/2, 6455/1, 6456/1, 6457, 6459, 6461, 6462, 6464, 6469, 6470, 6471, 6472, 6473, 6474, 6475, 6476, 6696/2, 6762
15850	26297	Mátyás templom ex-lege műemléki környezete	14177, 14178, 14179, 14193, 14217, 14218, 14219, 14220, 14221, 14222, 14223, 14224, 14225, 14339/3, 6513, 6527/1, 6527/2, 6529, 6530, 6533, 6590, 6666, 6667, 6675, 6531, 6536, 6588, 6634, 6494
15852	26298	Régi budai városháza ex-lege műemléki környezete	14178, 14179, 14193, 14217, 14218, 14219, 6490, 6491, 6493, 6495, 6497, 6513, 6531, 6532, 6667, 6670, 6671, 6673, 6675, 6676, 14339/3, 6529
15851	26299	Szentháromság-oszlop ex-lege műemléki környezete	14177, 14178, 14179, 14193, 14217, 14218, 14219, 14220, 14221, 14222, 14223, 14224, 14225, 14339/3, 6494, 6513, 6527/1, 6527/2, 6529, 6530, 6533, 6536, 6588, 6590, 6634, 6666, 6667, 6675, 6532
15853	26300	Ház ex-lege műemléki környezete	6494, 6666, 6667, 6671, 6675
15854	26301	Ház ex-lege műemléki környezete	6494, 6659, 6666, 6670, 6672, 6673, 6675
15926	26302	Volt Pénzügyminisztérium ex-lege műemléki környezete	6494, 6513, 6527/1, 6527/2, 6529, 6531, 6532, 6536, 6587, 6592, 6593, 6601, 6602, 6646, 6647, 6652, 6660, 6661, 6662, 6663, 6664, 6665, 6666, 6667, 6675, 6588, 6634
15059	26303	Volt Várszínház ex-lege műemléki környezete	14335, 14338, 14361, 14363/1, 6456/1, 6457, 6458, 6460, 6461, 6462, 14339/3, 14362
15060	26304	karmelita rendház ex-lege műemléki környezete	14327, 14328, 14334, 14335, 14339/3, 14358, 14359, 14360, 14361, 14362, 6458, 6459, 6461, 6462, 6469, 6470, 6514, 6515, 6516, 7124/2, 14363/1, 14357
15077	26305	Ház ex-lege műemléki környezete	6557/4, 6557/5, 6558, 6564, 6565/1
15080	26306	Ház ex-lege műemléki környezete	6556/1, 6557/5, 6564, 6565/1, 6566, 6567, 6575
15081	26307	Ház ex-lege műemléki környezete	6555/4, 6557/3, 6557/4, 6559, 6561/1, 6561/2, 6563, 6564, 6565/1, 6627
15070	26308	Egyemeletes lakóház ex-lege műemléki környezete	6545, 6546, 6564, 6572, 6573, 6580, 6582
15074	26309	Ház ex-lege műemléki környezete	14059, 14060/2, 6550, 6551, 6554, 6555/1, 6555/3, 6556/1, 6556/2, 6564, 6575, 6576
15061	26310	Egyemeletes lakóház ex-lege műemléki környezete	14206, 14207, 14208, 14210, 14214, 6534, 6536, 6539, 6542, 6543/3, 6545, 6564, 6585/1, 6587
15062	26311	Ház ex-lege műemléki környezete	14206, 14207, 14208, 6540, 6541, 6542, 6543/5, 6543/6, 6545, 6564, 6585/1, 6587
15063	26312	Ház ex-lege műemléki környezete	6540, 6543/3, 6564, 6584/2, 6585/2, 6587, 6543/5
15064	26313	Ház ex-lege műemléki környezete	14206, 14207, 14208, 6542, 6543/3, 6545, 6564, 6584/2, 6585/1
15065	26314	Ház ex-lege műemléki környezete	6543/5, 6545, 6564, 6574, 6583, 6584/1, 6585/1, 6585/2
15066	26315	Volt Erdődy-palota ex-lege műemléki környezete	6543/3, 6543/5, 6543/6, 6546, 6564, 6580, 6581, 6582, 6583, 6584/2, 14206, 14207, 14208, 6542
15067	26316	Ház ex-lege műemléki környezete	6545, 6564, 6574, 6582, 6584/2

MŰEMLÉKI KÖRNYEZET			
TÖRZSSZÁM	AZONOSÍTÓ	NÉV	HRSZ
15068	26317	József-kaszárnya ex-lege műemléki környezete	14060/2, 14062, 14063, 14064, 14065, 14194, 14206, 14207, 14208, 6542, 6545, 6547, 6548, 6551, 6564, 6579, 6580, 6581, 6549
15069	26318	Ház ex-lege műemléki környezete	6545, 6564, 6573, 6574, 6581, 6583
15079	26319	Ház ex-lege műemléki környezete	6578, 6546, 6547, 6548, 6550, 6564, 6577, 6579
15071	26320	Ház ex-lege műemléki környezete	6545, 6546, 6564, 6572, 6579, 6581
15072	26321	Ház ex-lege műemléki környezete	6547, 6549, 6553/1, 6553/2, 6555/1, 6564, 6576, 6577
15073	26322	Ház ex-lege műemléki környezete	6546, 6571, 6572, 6578, 6580, 6564
15078	26323	Egyemeletes lakóház ex-lege műemléki környezete	6546, 6548, 6549, 6564, 6570, 6571, 6577, 6579
15075	26324	Egyemeletes lakóház ex-lege műemléki környezete	6553/1, 6553/2, 6554, 6555/3, 6555/4, 6558, 6564, 6565/1, 6568, 6575, 6559
15076	26325	Ház ex-lege műemléki környezete	6553/1, 6554, 6556/1, 6564, 6567, 6568, 6569, 6576, 6593, 6595, 6596, 6597
15082	26326	Ház ex-lege műemléki környezete	14339/3, 14348, 14349, 14354, 6512, 6513, 6514, 6521/1, 6521/2, 6523
15083	26327	Ház ex-lege műemléki környezete	14339/3, 14349, 14353, 14354, 6512, 6513, 6522, 6524
15855	26328	Ház ex-lege műemléki környezete	14225, 14339/3, 14351, 14353, 14354, 6523, 6525, 6526, 6527/2, 6509, 6511, 6512, 6513, 6510
15856	26329	Ház ex-lege műemléki környezete	6481, 6493, 6509, 6511, 6513, 6524
15857	26330	Ház ex-lege műemléki környezete	14225, 14229, 14339/3, 14351, 14354, 6507, 6508, 6509, 6513, 6524, 6525, 6527/2
15858	26331	Sarokház ex-lege műemléki környezete	6483, 6484, 6493, 6506, 6508, 6509, 6513, 6526, 6527/2
15859	26332	Romépület ex-lege műemléki környezete	14217, 14223, 14224, 14225, 14229, 14339/3, 6500, 6501, 6503, 6504, 6505, 6506, 6507, 6513, 6524, 6525, 6526, 6529, 6530, 6531, 6532, 6533, 6536, 6588
15860	26333	Ház ex-lege műemléki környezete	6485, 6486, 6493, 6501, 6502, 6503, 6504, 6506, 6513, 6527/2
15861	26334	Sarokház ex-lege műemléki környezete	6496, 6497, 6498, 6499, 6501, 6513, 6527/1, 6529
15862	26335	Ház ex-lege műemléki környezete	6469, 6480, 6482, 6493, 6509, 6510, 6511, 6696/2, 7117, 7119, 7123, 7124/2
15863	26336	Ház ex-lege műemléki környezete	6469, 6481, 6483, 6493, 6508, 6509, 6696/2, 7117, 7123, 7124/2
15864	26337	Sarokház ex-lege műemléki környezete	6483, 6484, 6506, 6508, 6509, 6513, 6526, 6527/2, 6493
15865	26338	Sarokház ex-lege műemléki környezete	6485, 6486, 6493, 6501, 6502, 6503, 6504, 6506, 6513, 6527/2
15866	26339	Ház ex-lege műemléki környezete	6469, 6484, 6486, 6493, 6505, 6506, 6696/2, 6762
15867	26340	Ház ex-lege műemléki környezete	6469, 6493, 6502, 6503, 6505, 6696/2, 6761, 6762, 6485, 6487
15868	26341	Egyemeletes lakóház ex-lege műemléki környezete	6488, 6489, 6497, 6498, 6500, 6501, 6502, 6493
15869	26342	Ház ex-lege műemléki környezete	6469, 6486, 6488, 6493, 6502, 6696/2, 6761

MŰEMLÉKI KÖRNYEZET			
TÖRZSSZÁM	AZONOSÍTÓ	NÉV	HRSZ
15870	26343	Ház ex-lege műemléki környezete	6489, 6490, 6493, 6494, 6495, 6496, 6498, 6499, 6500
15871	26344	Ház ex-lege műemléki környezete	6469, 6487, 6489, 6493, 6498, 6499, 6502, 6696/2, 6761
15872	26345	Ház ex-lege műemléki környezete	6469, 6488, 6490, 6493, 6497, 6498, 6696/2, 6760, 6761
15873	26346	Ház ex-lege műemléki környezete	6469, 6489, 6491, 6492, 6493, 6494, 6497, 6696/2, 6757, 6759, 6760
15874	26347	Ház ex-lege műemléki környezete	6493, 6659, 6671, 6673, 6677/4, 6678, 6679
15875	26348	Ház ex-lege műemléki környezete	6493, 6657, 6658, 6664, 6665, 6666, 6671, 6672, 6679, 6680
15876	26349	Ház ex-lege műemléki környezete	6493, 6657, 6659, 6680, 6681
15877	26350	Ház ex-lege műemléki környezete	6493, 6656, 6658, 6659, 6663, 6664, 6681, 6682, 6683
15878	26351	Kapualj ex-lege műemléki környezete	6493, 6672, 6673, 6677/3, 6677/4, 6679, 6469, 6696/2, 6756/2
15879	26352	Ház ex-lege műemléki környezete	6493, 6657, 6663, 6683, 6655
15880	26353	Ház ex-lege műemléki környezete	6469, 6493, 6659, 6672, 6678, 6680, 6696/2, 6756/2
15881	26354	Ház ex-lege műemléki környezete	6493, 6654, 6656, 6662, 6663, 6683, 6684/2
15882	26355	Ház ex-lege műemléki környezete	6469, 6493, 6658, 6659, 6679, 6681, 6696/2, 6755/3, 6756/2
15883	26356	Egyemeletes lakóház ex-lege műemléki környezete	6493, 6653, 6655, 6660, 6661, 6662, 6684/1, 6684/2
15084	26357	Sarokház ex-lege műemléki környezete	6469, 6493, 6657, 6658, 6659, 6682, 6683, 6684/1, 6696/2, 6755/2, 6755/3, 6680
15085	26358	Sarokház ex-lege műemléki környezete	6493, 6647, 6651, 6652, 6654, 6660, 6684/1, 6685
15086	26359	Ház ex-lege műemléki környezete	6493, 6655, 6656, 6657, 6681, 6682, 6684/1, 6684/2
15087	26360	Kis templom maradványai ex-lege műemléki környezete	6493, 6646, 6647, 6650, 6652, 6653, 6660, 6685, 6686
15088	26361	Ház ex-lege műemléki környezete	6493, 6654, 6655, 6683, 6684/1
15089	26362	Ház ex-lege műemléki környezete	6493, 6641/3, 6643, 6644, 6645, 6646, 6649, 6651, 6685, 6686
15090	26363	Ház ex-lege műemléki környezete	6493, 6641/3, 6650, 6686, 6687
15091	26364	Egyemeletes lakóház ex-lege műemléki környezete	6493, 6603, 6604, 6605, 6606, 6607, 6608, 6609, 6611, 6612, 6614, 6615, 6616, 6634, 6635/1, 6636, 6638, 6639/1, 6639/2, 6643, 6649, 6650, 6687, 6688, 6689, 6690, 6691, 6692, 6693, 6694, 6695
15092	26365	Ház ex-lege műemléki környezete	6493, 6651, 6652, 6653, 6684/1, 6686
15093	26366	Volt Klarissza templom és kolostor ex-lege műemléki környezete	6493, 6603, 6604, 6605, 6606, 6607, 6608, 6609, 6611, 6612, 6614, 6615, 6616, 6634, 6635/1, 6636, 6638, 6639/1, 6639/2, 6643, 6649, 6650, 6687, 6688, 6689, 6690, 6691, 6692, 6693, 6694, 6695
15094	26367	Hivatali épület ex-lege műemléki környezete	6493, 6603, 6604, 6605, 6606, 6607, 6608, 6609, 6611, 6612, 6614, 6615, 6616, 6634, 6635/1, 6636, 6638, 6639/1, 6639/2, 6643, 6649, 6650, 6687, 6688, 6689, 6690, 6691, 6692, 6693, 6694, 6695

MŰEMLÉKI KÖRNYEZET			
TÖRZSSZÁM	AZONOSÍTÓ	NÉV	HRSZ
15095	26368	Ház ex-lege műemléki környezete	6469, 6493, 6649, 6650, 6651, 6685, 6687, 6696/2, 6746/1, 6748, 6684/1
15096	26369	Volt Ferences kolostor ex-lege műemléki környezete	6493, 6603, 6604, 6605, 6606, 6607, 6608, 6609, 6611, 6612, 6614, 6615, 6616, 6634, 6635/1, 6636, 6638, 6639/1, 6639/2, 6643, 6649, 6650, 6687, 6688, 6689, 6690, 6691, 6692, 6693, 6694, 6695
15884	26370	Egyemeletes lakóház ex-lege műemléki környezete	6469, 6493, 6641/1, 6687, 6689, 6696/2, 6744, 6745
15098	26371	Sarokház ex-lege műemlék környezete	6469, 6493, 6641/1, 6689, 6691, 6692, 6696/2, 6739, 6740/1, 6741/1
15099	26372	Középkori épület maradványai ex-lege műemléki környezete	6469, 6493, 6641/1, 6690, 6691, 6693, 6696/2, 6735/2, 6736, 6738, 6739
15100	26373	Lakóház ex-lege műemléki környezete	6469, 6639/1, 6639/2, 6641/1, 6693, 6695, 6696/2, 6733/1, 6734, 6493
15907	26374	Sarokház ex-lege műemléki környezete	6469, 6636, 6638, 6639/1, 6639/2, 6641/1, 6694, 6696/2, 6729, 6733/1, 6493
15034	26376	Halászbástya épülete díszlépcsővel ex-lege műemléki környezete	14168, 14176, 14177, 14178, 14179, 14180/3, 14180/4, 14181/1, 14182/2, 14183/2, 14184/1, 14185/2, 14193, 14206, 14207, 14208, 14210, 14214, 14216, 14218, 14219, 14220, 14221, 14222, 14223, 14224, 14225, 14229, 14339/3, 6513, 6524, 6527/1, 6527/2, 6529, 6530, 6532, 6534, 6536, 6542, 6545, 6546, 6588, 6590, 6634, 6666, 6667, 6675, 14230, 6494
15009	26385	Budavár falai ex-lege műemléki környezete	6699, 6700, 6701, 6702, 6703/2, 6704/2, 6707/3, 6707/6, 6708/1, 6724/1, 6725/1, 6725/2, 6726, 6727/1, 6727/4, 6727/5, 6729, 6733/1, 6734, 6735/2, 6736, 6738, 6739, 6740/1, 6741/1, 6743, 6744, 6745, 6746/1, 6748, 6749/1, 6750, 6752/1, 6754, 6755/2, 6755/3, 6756/2, 6757, 6759, 6761, 6762, 7117, 7119, 7120, 7121/1, 7122, 7123, 7125, 5866, 6097, 6172, 6229/1, 6229/2, 6230/2, 6247, 6271/2, 6310/1, 6310/2, 6310/3, 6310/4, 6310/5, 6329, 6330, 6331, 6332, 6335, 6336, 6337, 6338, 6339/1, 6339/2, 6341, 6342, 6343/1, 6343/2, 6343/3, 6346, 6348/3, 6348/4, 6349, 6350, 6351, 7127, 7128, 7129, 7130, 7131, 7132, 7133, 7134, 7135, 7136, 6457, 6459, 6460, 6461, 6464, 6494, 14049/1, 14397, 14357, 14065, 14349, 6521/1, 6501, 6561/1, 6471, 14230, 6536, 6532, 6553/2, 6540, 6543/3, 6543/6, 6545, 6549, 6555/3, 6555/4, 6527/1, 14178, 14179, 6456/1, 14309, 6462, 6503, 6504, 6505, 6506, 6507, 6509, 6470, 6472, 6473, 6474, 6475, 6476, 6477/2, 6478, 6479, 6480, 6481, 6482, 6483, 6484, 6485, 6486, 6487, 6488, 6489, 6490, 6492, 6493, 7137, 7138, 7139, 7140, 6510, 6511, 6512, 6513, 6516, 6518, 6519, 6520, 6521/2, 6522, 6523, 6526, 6529, 6539, 6547, 6548, 6554, 6555/1, 6559, 6561/2, 6564, 14373/2, 13999/1, 13964, 14334, 14335, 14356, 14358, 14359, 14360, 14365, 14366, 14367, 14368, 14369, 14372, 14376, 14378, 14380, 14381, 14382, 14384, 14388, 14398, 14400, 14338, 14361, 14362, 14234, 14235, 14240, 14304, 14311, 14312, 14314, 14315, 14327, 14328, 14047, 14056, 14057, 14058, 14059, 14060/1, 14061, 14062, 14063, 14064, 14044/1, 14172, 14183/2, 14182/2, 14193, 14231, 7247, 7223, 13999/4, 13999/5, 13999/6, 14000, 14168, 14173/2, 14173/3, 14180/3, 14180/4, 14181/1, 14184/1, 14194, 14206, 14216, 14218, 14219, 14224, 14229, 14232, 14233, 14238/1, 14341, 14342, 14343, 14344, 14345, 14346, 14347, 14350,

MŰEMLÉKI KÖRNYEZET			
TÖRZSSZÁM	AZONOSÍTÓ	NÉV	HRSZ
			14351, 14371/1, 14387/1, 14348, 23810/1, 14185/2, 14176, 14177, 14354, 23809/3, 14355, 14340, 14371/2, 7258/3, 7263, 14386, 6621, 6620, 6619, 6618, 6590, 6636, 6666, 6581, 6580, 6579, 6578, 6678, 6679, 6680, 6681, 6685, 6686, 6688, 6690, 6692, 6694, 6695, 6631, 6635/2, 6588, 6687, 6634, 6593, 6611, 6622, 6627, 6638, 6667, 6675, 6676, 6677/3, 6682, 6684/1, 6689, 6691, 6693, 6628, 6565/1, 6565/2, 14048, 14387/2
16378	30995	Szent István-emlékmű műemléki környezete	6529, 6531, 6533
16379	31088	Andrássy-palota műemléki környezete	14323, 14326, 14407, 14409, 14417, 14477/6
15078	26323	Egyemeletes lakóház ex-lege műemléki környezete	6546, 6548, 6549, 6564, 6570, 6571, 6577, 6579
15075	26324	Egyemeletes lakóház ex-lege műemléki környezete	6553/1, 6553/2, 6554, 6555/3, 6555/4, 6558, 6564, 6565/1, 6568, 6575, 6559
15076	26325	Ház ex-lege műemléki környezete	6553/1, 6554, 6556/1, 6564, 6567, 6568, 6569, 6576, 6593, 6595, 6596, 6597
15082	26326	Ház ex-lege műemléki környezete	14339/3, 14348, 14349, 14354, 6512, 6513, 6514, 6521/1, 6521/2, 6523
15083	26327	Ház ex-lege műemléki környezete	14339/3, 14349, 14353, 14354, 6512, 6513, 6522, 6524
15855	26328	Ház ex-lege műemléki környezete	14225, 14339/3, 14351, 14353, 14354, 6523, 6525, 6526, 6527/2, 6509, 6511, 6512, 6513, 6510
15856	26329	Ház ex-lege műemléki környezete	6481, 6493, 6509, 6511, 6513, 6524
15857	26330	Ház ex-lege műemléki környezete	14225, 14229, 14339/3, 14351, 14354, 6507, 6508, 6509, 6513, 6524, 6525, 6527/2
15858	26331	Sarokház ex-lege műemléki környezete	6483, 6484, 6493, 6506, 6508, 6509, 6513, 6526, 6527/2
15859	26332	Romépület ex-lege műemléki környezete	14217, 14223, 14224, 14225, 14229, 14339/3, 6500, 6501, 6503, 6504, 6505, 6506, 6507, 6513, 6524, 6525, 6526, 6529, 6530, 6531, 6532, 6533, 6536, 6588
15860	26333	Ház ex-lege műemléki környezete	6485, 6486, 6493, 6501, 6502, 6503, 6504, 6506, 6513, 6527/2
15861	26334	Sarokház ex-lege műemléki környezete	6496, 6497, 6498, 6499, 6501, 6513, 6527/1, 6529
15862	26335	Ház ex-lege műemléki környezete	6469, 6480, 6482, 6493, 6509, 6510, 6511, 6696/2, 7117, 7119, 7123, 7124/2
15863	26336	Ház ex-lege műemléki környezete	6469, 6481, 6483, 6493, 6508, 6509, 6696/2, 7117, 7123, 7124/2
15864	26337	Sarokház ex-lege műemléki környezete	6483, 6484, 6506, 6508, 6509, 6513, 6526, 6527/2, 6493
15865	26338	Sarokház ex-lege műemléki környezete	6485, 6486, 6493, 6501, 6502, 6503, 6504, 6506, 6513, 6527/2
15866	26339	Ház ex-lege műemléki környezete	6469, 6484, 6486, 6493, 6505, 6506, 6696/2, 6762
15867	26340	Ház ex-lege műemléki környezete	6469, 6493, 6502, 6503, 6505, 6696/2, 6761, 6762, 6485, 6487
15868	26341	Egyemeletes lakóház ex-lege műemléki környezete	6488, 6489, 6497, 6498, 6500, 6501, 6502, 6493
15869	26342	Ház ex-lege műemléki környezete	6469, 6486, 6488, 6493, 6502, 6696/2, 6761
15870	26343	Ház ex-lege műemléki környezete	6489, 6490, 6493, 6494, 6495, 6496, 6498, 6499, 6500

MŰEMLÉKI KÖRNYEZET			
TÖRZSSZÁM	AZONOSÍTÓ	NÉV	HRSZ
15871	26344	Ház ex-lege műemléki környezete	6469, 6487, 6489, 6493, 6498, 6499, 6502, 6696/2, 6761
15872	26345	Ház ex-lege műemléki környezete	6469, 6488, 6490, 6493, 6497, 6498, 6696/2, 6760, 6761
15873	26346	Ház ex-lege műemléki környezete	6469, 6489, 6491, 6492, 6493, 6494, 6497, 6696/2, 6757, 6759, 6760
15874	26347	Ház ex-lege műemléki környezete	6493, 6659, 6671, 6673, 6677/4, 6678, 6679
15875	26348	Ház ex-lege műemléki környezete	6493, 6657, 6658, 6664, 6665, 6666, 6671, 6672, 6679, 6680
15876	26349	Ház ex-lege műemléki környezete	6493, 6657, 6659, 6680, 6681
15877	26350	Ház ex-lege műemléki környezete	6493, 6656, 6658, 6659, 6663, 6664, 6681, 6682, 6683
15878	26351	Kapualj ex-lege műemléki környezete	6493, 6672, 6673, 6677/3, 6677/4, 6679, 6469, 6696/2, 6756/2
15879	26352	Ház ex-lege műemléki környezete	6493, 6657, 6663, 6683, 6655
15880	26353	Ház ex-lege műemléki környezete	6469, 6493, 6659, 6672, 6678, 6680, 6696/2, 6756/2
15881	26354	Ház ex-lege műemléki környezete	6493, 6654, 6656, 6662, 6663, 6683, 6684/2
15882	26355	Ház ex-lege műemléki környezete	6469, 6493, 6658, 6659, 6679, 6681, 6696/2, 6755/3, 6756/2
15883	26356	Egyemeletes lakóház ex-lege műemléki környezete	6493, 6653, 6655, 6660, 6661, 6662, 6684/1, 6684/2
15084	26357	Sarokház ex-lege műemléki környezete	6469, 6493, 6657, 6658, 6659, 6682, 6683, 6684/1, 6696/2, 6755/2, 6755/3, 6680
15085	26358	Sarokház ex-lege műemléki környezete	6493, 6647, 6651, 6652, 6654, 6660, 6684/1, 6685
15087	26360	Kis templom maradványai ex-lege műemléki környezete	6493, 6646, 6647, 6650, 6652, 6653, 6660, 6685, 6686
15088	26361	Ház ex-lege műemléki környezete	6493, 6654, 6655, 6683, 6684/1
15089	26362	Ház ex-lege műemléki környezete	6493, 6641/3, 6643, 6644, 6645, 6646, 6649, 6651, 6685, 6686
15090	26363	Ház ex-lege műemléki környezete	6493, 6641/3, 6650, 6686, 6687
15091	26364	Egyemeletes lakóház ex-lege műemléki környezete	6493, 6603, 6604, 6605, 6606, 6607, 6608, 6609, 6611, 6612, 6614, 6615, 6616, 6634, 6635/1, 6636, 6638, 6639/1, 6639/2, 6643, 6649, 6650, 6687, 6688, 6689, 6690, 6691, 6692, 6693, 6694, 6695
15092	26365	Ház ex-lege műemléki környezete	6493, 6651, 6652, 6653, 6684/1, 6686
15093	26366	Volt Klarissza templom és kolostor ex-lege műemléki környezete	6493, 6603, 6604, 6605, 6606, 6607, 6608, 6609, 6611, 6612, 6614, 6615, 6616, 6634, 6635/1, 6636, 6638, 6639/1, 6639/2, 6643, 6649, 6650, 6687, 6688, 6689, 6690, 6691, 6692, 6693, 6694, 6695
15094	26367	Hivatali épület ex-lege műemléki környezete	6493, 6603, 6604, 6605, 6606, 6607, 6608, 6609, 6611, 6612, 6614, 6615, 6616, 6634, 6635/1, 6636, 6638, 6639/1, 6639/2, 6643, 6649, 6650, 6687, 6688, 6689, 6690, 6691, 6692, 6693, 6694, 6695
15095	26368	Ház ex-lege műemléki környezete	6469, 6493, 6649, 6650, 6651, 6685, 6687, 6696/2, 6746/1, 6748, 6684/1

MŰEMLÉKI KÖRNYEZET			
TÖRZSSZÁM	AZONOSÍTÓ	NÉV	HRSZ
15096	26369	Volt Ferences kolostor ex-lege műemléki környezete	6493, 6603, 6604, 6605, 6606, 6607, 6608, 6609, 6611, 6612, 6614, 6615, 6616, 6634, 6635/1, 6636, 6638, 6639/1, 6639/2, 6643, 6649, 6650, 6687, 6688, 6689, 6690, 6691, 6692, 6693, 6694, 6695
15884	26370	Egyemeletes lakóház ex-lege műemléki környezete	6469, 6493, 6641/1, 6687, 6689, 6696/2, 6744, 6745
15098	26371	Sarokház ex-lege műemlék környezete	6469, 6493, 6641/1, 6689, 6691, 6692, 6696/2, 6739, 6740/1, 6741/1
15099	26372	Középkori épület maradványai ex-lege műemléki környezete	6469, 6493, 6641/1, 6690, 6691, 6693, 6696/2, 6735/2, 6736, 6738, 6739
15100	26373	Lakóház ex-lege műemléki környezete	6469, 6639/1, 6639/2, 6641/1, 6693, 6695, 6696/2, 6733/1, 6734, 6493
15907	26374	Sarokház ex-lege műemléki környezete	6469, 6636, 6638, 6639/1, 6639/2, 6641/1, 6694, 6696/2, 6729, 6733/1, 6493
15034	26376	Halászbástya épülete díszlépcsővel ex-lege műemléki környezete	14168, 14176, 14177, 14178, 14179, 14180/3, 14180/4, 14181/1, 14182/2, 14183/2, 14184/1, 14185/2, 14193, 14206, 14207, 14208, 14210, 14214, 14216, 14218, 14219, 14220, 14221, 14222, 14223, 14224, 14225, 14229, 14339/3, 6513, 6524, 6527/1, 6527/2, 6529, 6530, 6532, 6534, 6536, 6542, 6545, 6546, 6588, 6590, 6634, 6666, 6667, 6675, 14230, 6494
15009	26385	Budavár falai ex-lege műemléki környezete	6699, 6700, 6701, 6702, 6703/2, 6704/2, 6707/3, 6707/6, 6708/1, 6724/1, 6725/1, 6725/2, 6726, 6727/1, 6727/4, 6727/5, 6729, 6733/1, 6734, 6735/2, 6736, 6738, 6739, 6740/1, 6741/1, 6743, 6744, 6745, 6746/1, 6748, 6749/1, 6750, 6752/1, 6754, 6755/2, 6755/3, 6756/2, 6757, 6759, 6761, 6762, 7117, 7119, 7120, 7121/1, 7122, 7123, 7125, 5866, 6097, 6172, 6229/1, 6229/2, 6230/2, 6247, 6271/2, 6310/1, 6310/2, 6310/3, 6310/4, 6310/5, 6329, 6330, 6331, 6332, 6335, 6336, 6337, 6338, 6339/1, 6339/2, 6341, 6342, 6343/1, 6343/2, 6343/3, 6346, 6348/3, 6348/4, 6349, 6350, 6351, 7127, 7128, 7129, 7130, 7131, 7132, 7133, 7134, 7135, 7136, 6457, 6459, 6460, 6461, 6464, 6494, 14049/1, 14397, 14357, 14065, 14349, 6521/1, 6501, 6561/1, 6471, 14230, 6536, 6532, 6553/2, 6540, 6543/3, 6543/6, 6545, 6549, 6555/3, 6555/4, 6527/1, 14178, 14179, 6456/1, 14309, 6462, 6503, 6504, 6505, 6506, 6507, 6509, 6470, 6472, 6473, 6474, 6475, 6476, 6477/2, 6478, 6479, 6480, 6481, 6482, 6483, 6484, 6485, 6486, 6487, 6488, 6489, 6490, 6492, 6493, 7137, 7138, 7139, 7140, 6510, 6511, 6512, 6513, 6516, 6518, 6519, 6520, 6521/2, 6522, 6523, 6526, 6529, 6539, 6547, 6548, 6554, 6555/1, 6559, 6561/2, 6564, 14373/2, 13999/1, 13964, 14334, 14335, 14356, 14358, 14359, 14360, 14365, 14366, 14367, 14368, 14369, 14372, 14376, 14378, 14380, 14381, 14382, 14384, 14388, 14398, 14400, 14338, 14361, 14362, 14234, 14235, 14240, 14304, 14311, 14312, 14314, 14315, 14327, 14328, 14047, 14056, 14057, 14058, 14059, 14060/1, 14061, 14062, 14063, 14064, 14044/1, 14172, 14183/2, 14182/2, 14193, 14231, 7247, 7223, 13999/4, 13999/5, 13999/6, 14000, 14168, 14173/2, 14173/3, 14180/3, 14180/4, 14181/1, 14184/1, 14194, 14206, 14216, 14218, 14219, 14224, 14229, 14232, 14233, 14238/1, 14341, 14342, 14343, 14344, 14345, 14346, 14347, 14350, 14351, 14371/1, 14387/1, 14348, 23810/1, 14185/2, 14176, 14177, 14354, 23809/3, 14355, 14340, 14371/2,

MŰEMLÉKI KÖRNYEZET			
TÖRZSSZÁM	AZONOSÍTÓ	NÉV	HRSZ
			7258/3, 7263, 14386, 6621, 6620, 6619, 6618, 6590, 6636, 6666, 6581, 6580, 6579, 6578, 6678, 6679, 6680, 6681, 6685, 6686, 6688, 6690, 6692, 6694, 6695, 6631, 6635/2, 6588, 6687, 6634, 6593, 6611, 6622, 6627, 6638, 6667, 6675, 6676, 6677/3, 6682, 6684/1, 6689, 6691, 6693, 6628, 6565/1, 6565/2, 14048, 14387/2
16378	30995	Szent István-emlékmű műemléki környezete	6529, 6531, 6533
16379	31088	Andrássy-palota műemléki környezete	14323, 14326, 14407, 14409, 14417, 14477/6

M4. táblázat: Műemléki környezet
Forrás: Miniszterelnökség előzetes adatszolgáltatása

3.4 Fővárosi helyi védelem

AZ I. KERÜLET FŐVÁROSI HELYI VÉDETTSÉGŰ ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉGÉNEK JEGYZÉKE — ÉPÍTMÉNYEK			
SSZ.	HELYSZÍN	HRSZ.	MEGNEVEZÉS
1	Aladár utca 18. = Csopaki utca 2.	7408	lakóház Csaba Dezső, 1942.
2	Aladár utca 24.	7422	lakóház Illyés Gyula, 1897.
3	Csopaki utca 2. lásd: Aladár utca 18.		
4	Derék utca 23. lásd: Zsolt utca 7.		
5	Gellérthegy utca 13. = Naphegy utca 20.	7232	villa Fischer József, Detoma Alfonz, 1911.
6	Harkály utca 2. lásd: Hegyalja út 26.		
7	Hegyalja út 26. = Harkály utca 2.	4882/5	lakóépület Felföldy, 1909.
8	Kosciuszko Tádé utca 1. lásd: Mészáros utca 5-7.		
9	Krisztina körút 57.	7599/2	Színházi Intézet
10	Kuny Domokos utca 9.	7608	lakóépület Porgesz József, 1910 körül
11	Kuny Domokos utca 11.	7609	lakóépület Kertész K. Róbert, 1911
12	Mészáros utca 4.	7537	lakóház Szőke Imre, 1910.
13	Mészáros utca 5-7. = Kosciuszko Tádé utca 1.	7592	gimnázium Hübner Tibor-Weichinger Károly, 1937.
14	Naphegy utca 20. lásd: Gellérthegy utca 13.		
15	Sánc utca 3/B	5220	Uránia Csillagvizsgáló
16	Tigris utca 3.	7538	villa Franz Baumgartner, 1904.
17	Zsolt utca 7. = Derék utca 23.	7480	Porgesz József, 1910.

M5. táblázat: Fővárosi helyi védelem
Forrás: Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat Településfejlesztési Koncepció és Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat, 2015

3.5 Alulhasznosított és barnamezős területek

A TERÜLET MEGNEVEZÉSE	HRSZ	TELEKCSOPORT ÖSSZES TERÜLETE (m^2)	FEJLESZTÉSRE ALKALMAS TERÜLET (m^2)
Déli pályaudvar	7678/3, 7735/2, 7640, 7639, 7638, 7642, 7634, 7619/8, 7628, 7627, 7626, 7625, 7624, 7623, 7622, 7619/4, 7071/8, 7588, 7617, 7616/1, 7615/2, 7806/2, 7648/1, 7619/7, 7619/6	153311	137396
Budavári Sport- és Szabadidőközpont		22563	22563

Váralja utca	5809	3246	3246
Palota út - Lovarda út közötti épülő mélygarázs	7139	7713	7713
Szent György út menti régi kastély romjai, romkert	6452/1	6442	6442
Szent György út menti romterület, Királyi Borház és Pincemúzeum	6453/2, 6464	3490	3490
Fő utca, foghíjtelek, egykori Budai Takarékpénztár	6452/1, 6455/1, 6453/2	680	680

M6. táblázat: Alulhasznosított és barnamezős területek
Forrás: Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat Településfejlesztési Koncepció és Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat, 2015

III. FŐÉPÍTÉSZI FELJEGYZÉS

FŐÉPÍTÉSZI FELJEGYZÉS

Településrendezési eszköz készítéséhez szükséges
Megalapozó Vizsgálat és Alátámasztó javaslat tartalmáról

Jelen főépítészi feljegyzés a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló **314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet 11.§ (6) bekezdése alapján**:

„Az 1. és a 3. mellékletben meghatározott tartalmi elemek összevonhatók, fejezeten belül átcsoportosíthatók, bővíthetők, egyes részelemei a településrendezési feladatnak megfelelően a tervezési terület adottságainak figyelembevételével indokolt esetben elhagyhatók. Az 1. és a 3. mellékletben meghatározott tartalmi elemeket és azok részletezettségét az önkormányzati főépítész írásban határozza meg."

készült.

Budapest Főváros I. kerület Budavári Önkormányzata új kerületi településrendezési eszközeinek készítését megalapozó dokumentumhoz a Településfejlesztési Koncepcióhoz és Integrált Településfejlesztési Stratégiájához készült 2015-ös Megalapozó vizsgálat dokumentum kiegészítése, aktualizálása az alábbi tartalommal kerüljön kidolgozásra, az előzetes szóbeli egyeztetésen elhangzott tartalmi részletezettséggel:

Megalapozó vizsgálat:

1. Helyzetfeltáró munkarész
    1. Településhálózati összefüggések, az I. Kerület helye a fővárosban, térségi kapcsolatok
    2. Fejlesztési és rendezési környezet, illeszkedés
    3. A település társadalma
    4. A település humán infrastruktúrája
    5. A település gazdasága
    6. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere
    7. A táji és természeti adottságok vizsgálata
    8. Zöldfelületi rendszer vizsgálata
    9. Az épített környezet vizsgálata
    10. Közlekedés
    11. Közművesítés
    12. Környezetvédelem
    13. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést befolyásoló vagy korlátozó tényezők)
    14. Ásványi nyersanyag lelőhely
    15. Városi klíma
2. Helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészek
    1. A vizsgált tényezők elemzése, értékelése
    2. Helyzetértékelés az európai unió tematikus céljaihoz kapcsolódóan
    3. Swot analízis
    4. Probléma- és értéktérkép
    5. Fejlesztési kihívások, elképzelések
    6. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek
    7. Városrészekre vonatkozó tendenciák

Budapest, 2018. július 25.

Budavári Önkormányzat Főépítész Polgármesteri Hivatal Bp. I. ker.

Csány Éva
Budavári Önkormányzat Főépítésze